DEMOSTHENIS
ORATIONES

EX RECENSIONE

GUILIELMI DINDORFII.

VOL. III.

ORATIONES XLI—LXI.

PROOEMIA, EPISTOLAE, INDEX HISTORICUS.

EDITIO TERTIA CORRECTIOR.

LIPSIAE
SUMPTIBUS ET TYPIS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLVII.

XLI.

ΠΡΟΣ ΣΠΟΥΔΙΑΝ ΥΠΕΡ ΠΡΟΙΚΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πολύευκτος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, δύο θυγατέρων πατὴρ γίνεται, ὧν τὴν μὲν νεωτέραν Λεωκράτει πρότερον δίδωσιν, εἶτα Σπουδίᾳ, τὴν πρεσβυτέραν δὲ τῷ πρὸς τὸν Σπουδίαν δικαζομένῳ. ὁ μὲν οὖν Πολύευκτος ἐτελεύτησε ταῖς θυγατράσι καταλιπὼν τὸν κλῆρον ἐξ ἴσου, ὁ δὲ τὴν πρεσβυτέραν γήμας φησὶ τετταράκοντα μνᾶς ὁμολογηθῆναι τὴν προῖκα, οὐ μὴν ὅλην εὐθὺς δοθῆναι, ἀλλὰ δέκα μνῶν ὑπολειφθεισῶν ζῶντά τε ὁμολογεῖν τὸν Πολύευκτον ὀφείλειν αὐτάς, καὶ ὡς ἔμελλε τελευτᾶν, τὴν οἰκίαν τῆς ἄλλης οὐσίας ἐξελεῖν, καὶ ταύτην εἰς τὸ χρέος δοῦναι. ὁ δὲ Λεωκράτης ἀξιοῖ καὶ ταύτην εἶναι κοινὴν ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα πάντα. καὶ τὸ μέγιστον τῶν ἀμφισβητημάτων τῶν ἐν τῷ λόγῳ τοῦτό ἐστι. προσεγκαλεῖ δὲ τῷ Σπουδίᾳ καὶ ἕτερα· φησὶ γὰρ αὐτὸν καὶ τοῦ Πολυεύκτου καὶ τῆς πρεσβυτέρας ὀφείλοντα χρήματα μὴ καταβαλεῖν εἰς τὸ μέσον, δέον τοῦτο ποιεῖν. τοῦ δὲ Σπουδίου κἀκεῖνο λέγοντος, ὡς αὐτὸς τριάκοντα μνᾶς προῖκα εἴληφε, μάλιστα μὲν ἐξεῖναι τῷ Πολυεύκτῳ φησὶν εἰ τῇ ἑτέρᾳ τῶν θυγατέρων ἐβούλετο πλείω προῖκα δοῦναι καὶ μὴ τὴν ἴσην ἀμφοτέραις, ἔπειτα δὲ ἐπιδείκνυσιν ὡς καὶ τοῦτο Σπουδίας ψεύδεται· τὰς μὲν γὰρ τριάκοντα μνᾶς αὐτὸν ἐν ἀργύρῳ φησὶ λαβεῖν, τὰς δὲ δέκα ἐν ἱματίοις καὶ χρυσίοις, ἃ καὶ πλείονος ἢ δέκα μνῶν εἶναι ἄξια. 1027

Ἀδελφὰς ἔχομεν, ὦ ἄνδρες δικασταί, γυναῖκας ἐγὼ καὶ Σπουδίας οὑτοσί, Πολυεύκτου θυγατέρας. ἄπαιδος δ' ἐκείνου τελευτήσαντος ἀρρένων παίδων 1028

ἀναγκάζομαι πρὸς τουτονὶ περὶ τῶν καταλειφθέντων
δικάζεσθαι. καὶ εἰ μὲν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μὴ πᾶσαν
σπουδὴν καὶ προθυμίαν ἐποιησάμην βουλόμενος δια-
λύεσθαι καὶ τοῖς φίλοις ἐπιτρέπειν, ἐμαυτὸν ἂν ᾐτιώ-
μην, εἰ μᾶλλον ᾑρούμην δίκας καὶ πράγματ' ἔχειν ἢ
2 μικρὰ ἐλαττωθεὶς ἀνέχεσθαι· νῦν δ' ὅσῳ πραότερον
ἐγὼ καὶ φιλανθρωπότερον τούτῳ διελεγόμην, τοσού-
τῳ μᾶλλόν μου κατεφρόνει. καὶ νῦν κινδυνεύω μὲν
οὐδὲν ὁμοίως τούτῳ πρὸς τουτονὶ τὸν ἀγῶν' ἔχειν,
ἀλλ' οὗτος μὲν ῥᾳδίως φέρει πολλάκις εἰθισμένος ἐν-
ταῦθ' εἰς ὑμᾶς παριέναι, ἐγὼ δ' αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι,
μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ δυνηθῶ δηλῶσαι περὶ τῶν
πραγμάτων ὑμῖν· ὅμως δ', ὦ ἄνδρες δικασταὶ, προσ-
έχετε τὸν νοῦν.

3 Πολύευκτος γὰρ ἦν τις Θριάσιος, ὃν ἴσως οὐδ'
ὑμῶν τινες ἀγνοοῦσιν. οὗτος ὁ Πολύευκτος, ἐπειδὴ
οὐκ ἦσαν αὐτῷ παῖδες ἄρρενες, ποιεῖται Λεωκράτην
τὸν ἀδελφὸν τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. οὐσῶν δ' αὐτῷ δύο
θυγατέρων ἐκ τῆς τοῦ Λεωκράτους ἀδελφῆς τὴν μὲν
πρεσβυτέραν ἐμοὶ δίδωσι, καὶ τετταράκοντα μνᾶς προῖ-
4 κα, τὴν δὲ νεωτέραν τῷ Λεωκράτει. τούτων δ' οὕτως 1029
ἐχόντων, διαφορᾶς γενομένης τῷ Πολυεύκτῳ πρὸς τὸν
Λεωκράτην, περὶ ἧς οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ λέγειν, ἀφελόμε-
νος ὁ Πολύευκτος τὴν θυγατέρα δίδωσι Σπουδίᾳ τού-
τῳ. μετὰ δὲ ταῦτα ἠγανάκτει ὁ Λεωκράτης, καὶ δίκας
ἐλάγχανε Πολυεύκτῳ καὶ τούτῳ Σπουδίᾳ, καὶ περὶ
πάντων ἠναγκάζοντο εἰς λόγον καθίστασθαι. καὶ τὸ
τελευταῖον διελύθησαν, ἐφ' ᾧτε κομισάμενον τὸν Λεω-
κράτην ἅπερ ἦν εἰς τὴν οὐσίαν εἰσενηνεγμένος μήτε
κακόνουν εἶναι τῷ Πολυεύκτῳ, τῶν τε πρὸς ἀλλήλους
5 ἐγκλημάτων ἀπηλλάχθαι πάντων. τίνος οὖν ἕνεχ'
ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ταῦτ' εἶπον; ὅτι τὴν προῖκα

οὐ κομισάμενος ἅπασαν, ἀλλ' ὑπολειφθεισῶν χιλίων δραχμῶν καὶ ὁμολογηθεισῶν ἀπολαβεῖν, ὅταν Πολύευκτος ἀποθάνῃ, ἕως μὲν ὁ Λεωκράτης ἦν κληρονόμος τῶν Πολυεύκτου, πρὸς ἐκεῖνον ἦν μοι τὸ συμβόλαιον· ἐπειδὴ δ' ὅ τε Λεωκράτης ἐξεκεχωρήκει ὅ τε Πολύευκτος μοχθηρῶς εἶχε, τηνικαῦτ', ὦ ἄνδρες δικασταί, τὴν οἰκίαν ταύτην ἀποτιμῶμαι πρὸς τὰς δέκα μνᾶς, ἐξ ἧς διακωλύει με τὰς μισθώσεις κομίζεσθαι
6 Σπουδίας. πρῶτον μὲν οὖν ὑμῖν μάρτυρας παρέξομαι τοὺς παραγενομένους, ὅτ' ἠγγύα μοι Πολύευκτος τὴν θυγατέρα ἐπὶ τετταράκοντα μναῖς· ἔπειθ' ὡς ἔλαττον τὰς χιλίας ἐκομισάμην· ἔτι δ' ὡς ἅπαντα τὸν χρόνον ὀφείλειν ὡμολόγει μοι Πολύευκτος, καὶ τὸν Λεωκράτην συνέστησε, καὶ ὡς τελευτῶν διέθετο ὅρους ἐπιστῆσαι χιλίων δραχμῶν ἐμοὶ τῆς προικὸς ἐπὶ τὴν οἰκίαν. καί μοι κάλει τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ. 1030

7 Ἐν μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτ' ἔστιν ὧν ἐγκαλῶ Σπουδίᾳ. καὶ περὶ τούτου τί ἂν ἔτι μεῖζον ἢ ἰσχυρότερον ἔχων εἰς ὑμᾶς κατέστην ἢ τὸν νόμον, ὃς οὐκ ἐᾷ διαρρήδην, ὅσα τις ἀπετίμησεν, εἶναι δίκας, οὔτ' αὐτοῖς οὔτε τοῖς κληρονόμοις; ἀλλ' ὅμως πρὸς τοῦτο τὸ δίκαιον ἥκει Σπουδίας ἀμφισβητήσων. ἕτερον δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, δύο μὲν μνᾶς ἐμαρτύρησεν
8 Ἀριστογένης ἐγκαλεῖν ἀποθνήσκοντα Πολύευκτον ὀφειλομένας αὐτῷ παρὰ Σπουδίᾳ καὶ τὸν τόκον (τοῦτο δ' ἐστὶν οἰκέτου τιμή, ὃν ἐωνημένος οὗτος παρὰ τοῦ Πολυεύκτου τὴν τιμὴν οὔτ' ἐκείνῳ διέλυσεν οὔτε νῦν εἰς τὸ κοινὸν ἀνενήνοχεν), ὀκτακοσίας δὲ καὶ χιλίας,
9 περὶ ὧν οὐδ' ἔγωγ' οἶδα τί ποθ' ἕξει δίκαιον λέγειν. ἣν μὲν γὰρ τὸ ἀργύριον παρὰ τῆς Πολυεύκτου δεδανεισμένος γυναικός, γράμματα δ' ἐστὶν ἃ κατέλιπεν ἀπο-

θνήσκουσα ἐκείνη, μάρτυρες δ' οἱ τῆς γυναικὸς ἀδελ-
φοὶ παρόντες ἅπασι καὶ καθ' ἕκαστον ἐπερωτῶντες,
ἵνα μηδὲν δυσχερὲς ἡμῖν εἴη πρὸς ἀλλήλους. οὐκοῦν
δεινὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ σχέτλιον ἐμὲ μὲν ἁπάν-
των, ὧν ἢ παρὰ Πολυεύκτου ζῶντος ἦν ἐωνημένος
ἢ παρὰ τῆς γυναικὸς εἶχον αὐτοῦ, καὶ τόκον τιθέναι
καὶ τὴν τιμὴν ἀποδεδωκέναι, καὶ νῦν ἅπερ ὤφειλον
10 πάντ' εἰς τὸ κοινὸν φέρειν, τοῦτον δὲ μήτε τῶν νόμων
τῶν ὑμετέρων φροντίζειν μήθ' ὧν διέθετο Πολύευκτος
μήτε τῶν καταλειφθέντων γραμμάτων μήτε τῶν συνει-
δότων, ἀλλὰ πρὸς ἅπαντα ταῦθ' ἥκειν ἀντιδικήσοντα.
Λαβὲ δή μοι πρῶτον μὲν τὸν νόμον, ὃς οὐκ ἐᾷ τῶν
ἀποτιμηθέντων ἔτι δίκην εἶναι πρὸς τοὺς ἔχοντας, 1031
ἔπειτα τὰ γράμματα τὰ καταλειφθέντα καὶ τὴν μαρτυ-
ρίαν τὴν Ἀριστογένους. λέγε.

ΝΟΜΟΣ. ΓΡΑΜΜΑΤΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

11 Βούλομαι τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ περὶ τῶν
ἄλλων ὧν ἐγκαλῶ καθ' ἕκαστον ὑμᾶς διδάξαι. φιάλην
μὲν γὰρ λαβόντες παρὰ τῆς Πολυεύκτου γυναικὸς καὶ
θέντες ἐνέχυρα μετὰ χρυσίων οὐκ ἀνενηνόχασι κεκο-
μισμένοι ταύτην, ὡς ὑμῖν Δημόφιλος ὁ θέμενος μαρ-
τυρήσει· σκηνὴν δ' ἣν ἔχουσιν, οὐδέ γε ταύτην λα-
βόντες ἀναφέρουσιν. ἄλλα δὲ πόσα τοιαῦτα; τὸ δὲ
τελευταῖον εἰσενεγκούσης τῆς ἐμῆς γυναικὸς εἰς τὰ
νεμέσεια τῷ πατρὶ μνᾶν ἀργυρίου καὶ προαναλωσά-
σης, οὐδὲ ταύτης ἀξιοῖ συμβαλέσθαι τὸ μέρος, ἀλλ'
ἃ μὲν ἔχει προλαβὼν, τῶν δὲ τὰ μέρη κομίζεται, τὰ δ'
οὕτω φανερῶς οὐκ ἀποδίδωσιν. ἵνα τοίνυν μηδὲ ταῦτ'
ᾖ παραλελειμμένα, λαβέ μοι πάντων αὐτῶν τὰς μαρ-
τυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

12 Ἴσως τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πρὸς μὲν ταῦτ'

οὐδὲν ἀντερεῖ Σπουδίας· οὐδὲ γὰρ ἕξει, καίπερ δεινὸς
ὤν· αἰτιάσεται δὲ Πολύευκτον καὶ τὴν γυναῖκα αὐ-
τοῦ, καὶ φήσει πάντα ταῦτα ὑπ' ἐμοῦ πεισθέντας κα-
ταχαρίσασθαι, καὶ νὴ Δί' ἕτερα πολλὰ καὶ μεγάλα
βλάπτεσθαι, καὶ δίκην εἰληχέναι μοι· ταῦτα γὰρ καὶ
13 πρὸς τῷ διαιτητῇ λέγειν ἐπεχείρει. ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες
δικασταί, πρῶτον μὲν οὐχ ἡγοῦμαι δικαίαν εἶναι τὴν
ἀπολογίαν τὴν τοιαύτην, οὐδὲ προσήκειν, ὅταν τις φα-
νερῶς ἐξελέγχηται, μεταστρέψαντα τὰς αἰτίας ἐγκαλεῖν 1032
καὶ διαβάλλειν· ἀλλ' ἐκείνων μέν, εἴπερ ἀδικεῖται, δῆ-
λον ὅτι δίκην λήψεται, τούτων δὲ δώσει· πῶς γὰρ ἂν
ἐγὼ νῦν ταῖς τούτων διαβολαῖς ἀντιδικοίην, ἀφεὶς
14 ὑπὲρ ὧν ὑμεῖς μέλλετε τὴν ψῆφον οἴσειν; ἔπειτα θαυ-
μάζω τί δήποτε, εἴπερ ἀληθῆ καὶ δίκαια εἶχεν ἐγκαλεῖν,
βουλομένων ἡμᾶς τῶν φίλων διαλύειν καὶ πολλῶν λό-
γων γενομένων οὐχ οἷός τ' ἦν ἐμμένειν οἷς ἐκεῖνοι
γνοῖεν. καίτοι τίνες ἂν ἄμεινον καὶ τῶν τούτου καὶ
τῶν ἐμῶν ἐγκλημάτων τὰ μηδὲν ὄντα ἐξήλεγξαν τῶν
παραγεγενημένων ἅπασι τούτοις, τῶν εἰδότων οὐδὲν
ἧττον ἡμῶν τὰ γενόμενα, τῶν κοινῶν ἀμφοτέροις καὶ
15 φίλων ὄντων; ἀλλὰ δῆλον ὅτι τούτῳ ταῦτ' οὐκ ἐλυσι-
τέλει, φανερῶς ὑπ' αὐτῶν ἐξελεγχομένῳ τοῦτον τὸν
τρόπον λαβεῖν διάλυσιν· μὴ γὰρ οἴεσθ', ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, τοὺς εἰδότας ἅπαντα ταῦτα νυνὶ μὲν ὑποκιν-
δύνους αὑτοὺς καθιστάντας ἐμοὶ μαρτυρεῖν, τότε δ'
ὀμόσαντας ἄλλο τι γνῶναι περὶ αὐτῶν. οὐ μὴν ἀλλ'
εἰ καὶ μηδὲν τούτων ὑπῆρχεν ἡμῖν, οὐδ' ὣς χαλεπόν
ἐστι γνῶναι περὶ αὐτῶν, ὁπότεροι τἀληθῆ λέγουσι.
16 περὶ μὲν γὰρ τῆς οἰκίας, εἰ φησὶν ὑπ' ἐμοῦ πεισθέντα
Πολύευκτον προστάξαι τοὺς ὅρους στῆσαι τῶν χιλίων,
ἀλλ' οὐ δήπου καὶ τοὺς μάρτυρας ἔπεισα, ὦ Σπουδία,
ψευδῆ μοι μαρτυρεῖν, τοὺς παραγενομένους ὅτ' ἠγγύα

μοι, τοὺς εἰδότας ἔλαττόν με κομισάμενον, τοὺς ἀκού-
οντας ὁμολογοῦντος ὀφείλειν ἐμοὶ, συστήσαντος ἀπο-
δοῦναι, τοὺς τὸ τελευταῖον ταῖς διαθήκαις παραγενο-
μένους· τούτοις γὰρ ἅπασιν οὐκέτι καταχαρίσασθαι
ταῦθ' ὑπῆρχεν, ἀλλὰ κινδυνεύειν τὴν ψευδομαρτυρί- 1033
αν, εἰ μηδὲν τῶν γενομένων μαρτυροῖεν. ἀφῶμεν τοί-
17 νυν τοῦτ' ἤδη. πρὸς ἐκεῖνο δὲ τί ἂν λέγοις; ἀκριβῶς
γὰρ ὅπως τούτους διδάξεις· εἰ δὲ μὴ, πάντες ὑμεῖς
ἀπαιτεῖτ' αὐτόν. ὅτε γὰρ Πολύευκτος διετίθετο ταῦ-
τα, παρῆν μὲν ἡ τούτου γυνὴ, καὶ δῆλον ὅτι τὰς τοῦ
πατρὸς διαθήκας ἀπήγγειλεν, ἄλλως τ' εἰ καὶ μηδὲν
ἴσον εἶχεν, ἀλλ' ἐν ἅπασιν ἠλαττοῦτο, παρεκλήθη δ'
αὐτὸς οὗτος, ὥστε μηδὲ τοῦτ' εἶναι λέγειν ὡς λάθρᾳ
καὶ ἰδίᾳ, κρυψάμενοι τούτους, ἐπράττομεν ταῦτα· πα-
ρακαλούμενος γὰρ ἔφησεν αὐτὸς μὲν ἀσχολίαν ἄγειν,
18 τὴν δὲ γυναῖκ' ἐξαρκεῖν τὴν αὑτοῦ παροῦσαν. τί ἔτι
λοιπόν; ἀπαγγείλαντος Ἀριστογένους αὐτῷ περὶ
ἁπάντων τούτων ἀκριβῶς, οὐδ' ἐνταῦθ' οὐδένα φαί-
νεται λόγον ποιησάμενος, ἀλλ' ἐπιβιοῦντος μετὰ ταῦτα
τοῦ Πολυεύκτου πλεῖν ἢ πένθ' ἡμέρας οὔτ' ἠγανάκτη-
σεν εἰσελθὼν οὔτ' ἀντεῖπεν οὐδὲν, οὐδ' ἡ γυνὴ, παροῦ-
σα ἐξ ἀρχῆς ἅπασι τούτοις. ὥστ' οὐκέτι Πολύευκτος
αὐτὰ πεισθεὶς ἐμοὶ κατεχαρίζετο, ὡς ἔοικεν, ἀλλ' ὑμεῖς
αὐτοί. ταῦτα τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μεμνημένοι
σαφῶς, ἐὰν ἄρα τι περὶ αὐτῶν ἐγχειρῇ νυνὶ διαβάλλειν,
ἀντίθετε. πρῶτον δ' ἵν' εἰδῆτ' ἀκριβῶς ὅτι τοῦτον τὸν
τρόπον ἔχει, τῶν μαρτύρων ἀκούσατε. λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

19 Οὐκοῦν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τῶν μὲν χιλίων δρα-
χμῶν ὡς δικαίως καὶ προσοφειλομένων ἀπετίμησέ μοι
τὴν οἰκίαν ὁ Πολύευκτος, αὐτὸς οὗτός μοι μαρτυρεῖ 1034

καὶ ἡ τούτου γυνὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις τούτοις τοῖς με-
μαρτυρηκόσι, συγχωροῦντες τότε καὶ οὔτε πρὸς τὸν
Πολύευκτον ἀντειπόντες ἐπιβιοῦντα τοσαύτας ἡμέρας
οὔτε πρὸς τὸν Ἀριστογένην, ἐπεὶ τάχιστ' ἤκουσαν.
ἀλλὰ μὴν εἴ γε δικαίως ἀπετιμήθη, μεμνημένοις τοῦ
νόμου κατὰ μὲν τοῦθ' ὑμῖν οὐκ ἔστιν ἀποψηφίσασθαι
20 Σπουδίου. σκέψασθε δὲ καὶ περὶ τῶν εἴκοσι μνῶν, ἃς
οὐκ ἐπαναφέρει· καὶ γὰρ ἐνταυθὶ πάλιν αὐτὸς οὑτός
μοι μέγιστος ἔσται μάρτυς, οὐ λόγῳ μὰ Δία, ὥσπερ
νῦν, ἀντιδικῶν (τουτὶ μὲν γὰρ οὐδὲν τεκμήριόν ἐστιν),
ἀλλ' ἔργῳ περιφανεῖ. τί ποιῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί;
τούτῳ γὰρ ἤδη προσέχετε τὸν νοῦν, ἵν' ἐὰν ἄρα τολ-
μᾷ τι καὶ περὶ τῆς μητρὸς τῶν γυναικῶν βλασφημεῖν
ἢ περὶ τῶν γραμμάτων, εἰδότας ὑμᾶς μὴ δύνηται λέ-
21 γων ἐξαπατᾶν. ταυτὶ γὰρ τὰ γράμματα κατέλιπε μὲν
ἡ Πολυεύκτου γυνή, καθάπερ εἶπον ὀλίγῳ πρότερον·
ὁμολογουμένων δὲ τῶν σημείων καὶ παρὰ τῆς τούτου
γυναικὸς καὶ παρὰ τῆς ἐμῆς, ἀμφότεροι παρόντες ἀνοί-
ξαντες ἀντίγραφά τ' ἐλάβομεν, κἀκεῖνα πάλιν κατα-
22 σημηνάμενοι παρ' Ἀριστογένει κατεθέμεθα. τοῦτο
δή, τοῦτο, ὦ ἄνδρες δικασταί, μάθετε πρὸς θεῶν. ἐνῆ-
σαν μὲν γὰρ αἱ δύο μναῖ, ἡ τιμὴ τοῦ οἰκέτου, καὶ οὐ
μόνον ὁ Πολύευκτος ἀποθνήσκων ταῦτα ἐνεκεκλήκει.
ἐνῆσαν δ' αἱ χίλιαι καὶ ὀκτακόσιαι δραχμαί. ταῦτα δ'
ἀναγνούς, εἰ μὲν αὐτῷ μηδὲν προσῆκε μηδ' ἀληθῆ τὰ
γεγραμμένα ἦν, τί δή ποτ' οὐκ εὐθὺς ἠγανάκτει περὶ
αὐτῶν; τί δὲ συνεσημαίνετο πάλιν τὰ μηδὲν ὑγιὲς ὄν-
τα μηδ' ἀληθῆ γράμματα; τουτὶ γὰρ οὐδ' ἂν εἷς δήπου 1035
μὴ πᾶσιν ὁμολογῶν τοῖς γεγραμμένοις ποιήσειεν.
23 ἀλλὰ μήν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτό γε δεινὸν δήπου,
εἰ πρὸς τὰ συγκεχωρημένα ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐξέσται
νῦν ἀντιλέγειν, καὶ μηδὲν σημεῖον ὑμῖν ἔσται, διότι

πάντες ἄνθρωποι πρὸς τὰ μήτ' ἀληθῆ μήτε δίκαια τῶν ἐγκλημάτων οὐ κατασιωπᾶν, ἀλλὰ παραχρῆμα ἀμφισβητεῖν εἰώθαμεν, μὴ ποιήσαντες δὲ ταῦτα, ἂν ὕστερον ἀντιδικῶσι, πονηροὶ καὶ συκοφάνται δοκοῦσιν εἶναι.
24 ταῦτα μὲν τοίνυν Σπουδίας οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ γιγνώσκων, ἀλλ', οἶμαι, καὶ ἀκριβέστερον, ὅσῳ καὶ πυκνότερον ἐνταυθὶ παρέρχεται, πᾶσιν ἐναντία τοῖς πεπραγμένοις ἑαυτῷ λέγων οὐκ αἰσχύνεται. καίτοι πολλάκις ὑμεῖς ἓν μόνον σκευώρημα συνιδόντες τούτῳ κατὰ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκαλουμένων ἐχρήσασθε τεκμηρίῳ· τούτῳ δ' ἅπανθ' ὑφ' αὐτοῦ συμβέβηκεν ἐξελέγχεσθαι. καί μοι λαβὲ τὴν μαρτυρίαν ὡς ὡμολογεῖτο τότε τὰ σημεῖα τῶν γραμμάτων ὑπὸ τῆς τούτου γυναικός, καὶ νῦν ὑπὸ Σπουδίου κατασημανθέντα κεῖται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

25 Τούτων τοίνυν οὕτω σαφῶς ἀποδεδειγμένων ἡγοῦμαι μὲν οὐδὲν ἔτι δεῖν πλείω λέγειν· ὁπότε γὰρ καὶ νόμους ἔχω παρέχεσθαι καὶ μάρτυρας ἁπάντων τῶν εἰρημένων, καὶ τὸν ἀντίδικον αὐτὸν ὁμολογοῦντά μοι, τί δεῖ μακρῶν ἔτι λόγων; ὅμως δ' ἂν ἄρα περὶ τῆς προικὸς ἀγανακτῇ καὶ φάσκῃ πλεονεκτεῖσθαι ταῖς χιλίαις δραχμαῖς, ψεύσεται· οὐδὲν γὰρ ἔχων ἔλαττον ἀμφισβητεῖ πρὸς αὐτάς, ἀλλὰ πλέον, ὡς αὐτίχ' ὑμῖν ἔσται
26 φανερόν. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ πάντα ταῦθ' ὡς ἀληθῶς συν- 1036
έβη, οὐ δήπου δίκαιον ἐμὲ τὴν ὁμολογηθεῖσαν προῖκα μὴ λαβεῖν, εἴπερ ὄφελός τι τῶν νόμων ἐστὶν, οὐδέ γε τὸν Πολύευκτον, εἰ τῶν θυγατέρων ἐβούλετο τῇ μὲν ἐλάττω, τῇ δὲ πλείω προῖκ' ἐπιδοῦναι, διακωλυθῆναι νῦν· σοὶ γὰρ αὐτῷ μὴ λαμβάνειν ἐξῆν, ὦ Σπουδία, μὴ προστιθεμένων ὥσπερ ἐμοὶ τῶν χιλίων. ἀλλ' οὐδὲν ἔλαττον εἶχες, ὡς ἐγὼ διδάξω. πρῶτον δ' ἐφ' οἷς ἐξέδοτο, τούτων λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

27 Πῶς οὖν οὐδὲν ἔλαττον ἔχει, φήσει τις, εἰ τούτῳ μὲν ἐν ταῖς τετταράκοντα μναῖς ἐνετιμᾶτο τὰ χρυσία καὶ τὰ ἱμάτια τῶν χιλίων, ἐμοὶ δ' αἱ δέκα μναῖ χωρὶς προσαπεδίδοντο; τοῦτο δὴ καὶ μέλλω λέγειν. ὁ μὲν γὰρ Σπουδίας, ὦ ἄνδρες δικασταί, παρὰ τοῦ Λεωκράτους ἔχουσαν τὰ χρυσία καὶ τὰ ἱμάτια τὴν γυναῖκ' ἔλαβεν, ὧν ὁ Πολύευκτος προσαπετίμησε τῷ Λεωκράτει πλεῖν ἢ χιλίας· ἐγὼ δ', ἅπερ ἔπεμψέ μοι χωρὶς τῆς προικὸς, ὅσ' ἔχω μόνον πρὸς τὰ τούτῳ δοθέντα ἐὰν τιθῇ τις, εὑρήσει παραπλήσια, χωρὶς τῶν εἰς τὰς χι-
28 λίας ἀποτιμηθέντων. ὥστ' εἰκότως ἐν ταῖς τετταράκοντα μναῖς ἐνετιμᾶτο ταῦθ', ἅπερ ἀπετετιμήκει τῷ Λεωκράτει καὶ πλείω τῶν ἐμοὶ δοθέντων ἦν. καί μοι λαβὲ πρῶτον μὲν τὴν ἀπογραφὴν ταυτηνὶ καὶ λέγε αὐτοῖς ἅπερ ἑκάτερος ἡμῶν ἔχει, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τῶν διαιτητῶν μαρτυρίαν, ἵν' εἰδῶσιν ὅτι καὶ πολλῷ πλείω χρήματ' ἔχει, καὶ περὶ τούτων ὁ Λεωκράτης ἐνεκάλει, καὶ κατὰ ταῦτα ἔγνωσαν οἱ διαιτηταί. λέγε.

ΑΠΟΓΡΑΦΗ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1037

29 Ἆρ' οὖν οὐ φανερῶς οὗτος μὲν ἔχει τετταράκοντα μνᾶς πάλαι τὴν προῖκα, ἐγὼ δὲ τὰς μὲν τριάκοντα καθάπερ οὑτοσὶ, τὰς δὲ χιλίας οὐ μόνον ὕστερον οὐκ ἐκομισάμην, ἀλλὰ καὶ νυνὶ κινδυνεύω περὶ αὐτῶν ὡς ἀδίκως ἔχων; διὰ ταῦτα μέντοι Σπουδίας, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῖς φίλοις οὐκ ἐβούλετο ἐπιτρέψας ἀπαλλαγῆναι τῶν πρὸς ἐμὲ ἐγκλημάτων, ὅτι συνέβαινεν αὐτῷ πάντα ταῦτ' ἐξελέγχεσθαι· πᾶσι γὰρ τούτοις παραγεγενημένοι καὶ σαφῶς εἰδότες οὐκ ἐπέτρεπον ἂν αὐτῷ λέγειν ὅ τι τύχοι· παρ' ὑμῖν δ' οἴεται ψευδόμενος
30 ἐμοῦ τἀληθῆ λέγοντος περιγενήσεσθαι. καίτοι περὶ ὧν ἐγκαλῶ, πάνθ' ὑμῖν ἀπέδειξα σαφῶς, ὡς οἷός τ' ἦν

αὐτός. τοὺς δ' εἰδότας οὑτοσὶ ἔφευγεν, οὐχ ἡγούμενος ἐνεῖναι παραλογίσασθαι. μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, μηδ' ὑμεῖς ἐπιτρέπετε αὐτῷ ψεύδεσθαι καὶ διαβάλλειν, μεμνημένοι τῶν εἰρημένων· ἴστε γὰρ πάνθ' ὡς ἐγένετο, πλὴν εἴ τι παρέλιπον ἐγὼ πρὸς ὀλίγον ὕδωρ ἀναγκαζόμενος λέγειν.

XLII.

ΠΡΟΣ ΦΑΙΝΙΠΠΟΝ ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΔΟΣΕΩΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ μὲν λόγος οὐκ ἀναφέρεται παρά τινων εἰς τὸν Δημοσθένην, ὑπόθεσιν δὲ ἔχει ταύτην. ἦν σύνταγμα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τριακοσίων ἀνδρῶν κατὰ τὸν πλοῦτον ἐξειλεγμένων, οἷς ἀνέκειντο τῶν λειτουργιῶν αἱ μείζονες. νόμος δὲ ἐδίδου 1038 τῷ πεπονηκότι τούτων ὑπεξελθεῖν ἐκ τοῦ συντάγματος, εἴ τινα ἑαυτοῦ πλουσιώτερον σχολάζοντα ἐπεδείκνυε. καὶ εἰ μὲν ὁ προβληθεὶς ὡμολόγει πλουσιώτερος εἶναι, εἰς τοὺς τριακοσίους ἀντικαθίστατο· εἰ δὲ ἠρνεῖτο, τὴν οὐσίαν ἀντεδίδοσαν. νῦν τοίνυν εἷς τῶν τριακοσίων πεπονηκέναι λέγων καὶ εἶναι πένης ἐπὶ Φαίνιππον ἐλήλυθε, καὶ τῆς οὐσίας εἰς ἀντίδοσιν ἥκουσι. περὶ δὲ τούτων ἐγκαλεῖ τῷ Φαινίππῳ ὡς οὔτε τὴν ἀπογραφὴν τῆς οὐσίας δεδωκότι κατὰ τὸν προσήκοντα χρόνον, ἀλλ' ὕστερον πολλῷ, τά τε σημεῖα τῶν οἰκημάτων ἀφηρηκότι ὑπὲρ τοῦ ἐκφορῆσαι τῶν ἔνδον τινά, καὶ ψευδῶς ὀφείλειν πολλὰ πλαττομένῳ.

Πολλὰ κἀγαθὰ γένοιτ', ὦ ἄνδρες δικασταί, πρῶτον μὲν ὑμῖν ἅπασιν, ἔπειτα δὲ καὶ Σόλωνι τῷ νομοθετήσαντι τὸν περὶ τῶν ἀντιδόσεων νόμον. εἰ μὴ γὰρ οὗτος ἡμῖν σαφῶς διώρισε τί πρῶτον δεῖ ποιεῖν τοὺς ἀντιδεδωκότας καὶ τί δεύτερον καὶ τἄλλα δ' ἐφεξῆς,

οὐκ οἶδ' ὅποι προῆλθεν ἂν ἡ τουτουὶ Φαινίππου τόλ-
μα, ὅπου γε καὶ νῦν ἅπαντα ταῦτα προλέγοντος ἡμῖν
τοῦ νόμου, ὅμως οὐδὲν φροντίσας τῶν ἐν αὐτῷ γε- 1039
γραμμένων δικαίων, ἀντὶ μὲν τοῦ τριῶν ἡμερῶν ἀφ'
ἧς ὤμοσε τὴν ἀπόφασιν δοῦναί μοι τῆς οὐσίας τῆς αὐ-
τοῦ κατὰ τὸν νόμον, ἢ εἰ μὴ τότ' ἐβούλετο, τῇ γ' ἕκτη
δοῦναι τοῦ βοηδρομιῶνος μηνὸς, ἣν δεηθείς μου ἔθετο
καὶ ἐν ᾗ ὡμολόγησε δώσειν τὴν ἀπόφασιν, οὐδέτερα
2 τούτων ἐποίησεν, ἀλλὰ καταφρονήσας ἀμφοτέρων, καὶ
ἡμῶν καὶ τοῦ νόμου, δευτέρῳ μηνὶ ἔδωκε, δυοῖν ἢ τρι-
σὶν ἡμέραις πρότερον τῆς εἰς τὸ δικαστήριον εἰσόδου,
τὸν δ' ἄλλον ἅπαντ' ἐκποδὼν ἦν χρόνον· ἀντὶ δὲ τοῦ
τὰ σημεῖα ἐᾶν τῶν οἰκημάτων ἃ παρεσημηνάμην, ἐλ-
θὼν εἰς ἀγρὸν ἀνέῳξε καὶ τὰς κριθὰς ἐξεφόρησε καὶ
τἄλλα, ὥσπερ ἐξουσίαν δεδωκότος αὐτῷ τοῦ νόμου
3 ποιεῖν ὅ τι ἂν βούληται καὶ μὴ ὡς δίκαιόν ἐστιν. ἐγὼ
δ', ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἥδιστα μὲν ἂν ἐμαυτὸν εἶδον
εὐτυχοῦντα ὥσπερ πρότερον τῇ οὐσίᾳ καὶ μένοντα ἐν
τοῖς τριακοσίοις· ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν τῆς κοινῆς ἀτυχίας
μετασχὼν τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐργαζομένοις ἐν τοῖς ἔργοις,
τὰ δ' ἰδίᾳ μεγάλαις περιπεπτωκὼς ζημίαις ἀπολώλεκα
τὴν οὐσίαν, καὶ τὸ τελευταῖον νυνί με δεῖ τῇ πόλει τρία
τάλαντα καταθεῖναι, τάλαντον κατὰ τὴν μερίδα (μετέ-
σχον γὰρ, ὡς μή ποτ' ὤφελον, κἀγὼ τοῦ δημευθέντος
μετάλλου), ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰς τὴν ἐμὴν τάξιν πειρᾶ-
σθαι καθιστάναι τὸν οὐ μόνον ἐμοῦ νῦν ὄντα πλου-
σιώτερον, ἀλλὰ καὶ πρότερον, καὶ οὐδεπώποτ' οὐδὲν
λελειτουργηκότα ὑμῖν οὐδ' εἰσενηνοχότα τῇ πόλει.
4 δέομαι οὖν ὑμῶν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐὰν
ἐπιδεικνύω Φαίνιππον τουτονὶ καὶ παραβεβηκότα τὰ
ἐν τοῖς νόμοις δίκαια καὶ πλουσιώτερον ὄντα ἐμαυτοῦ, 1040
βοηθῆσαί μοι καὶ τοῦτον εἰς τοὺς τριακοσίους ἀντ'

ἐμοῦ καταστῆσαι· διὰ τοῦτο γὰρ οἱ νόμοι καθ' ἕκαστον
ἔτος ποιοῦσι τὰς ἀντιδόσεις, ὅτι τὸ διευτυχεῖν συν-
εχῶς τῇ οὐσίᾳ οὐ πολλοῖς τῶν πολιτῶν διαμένειν εἴθι-
σται. ἐξ ἀρχῆς δ' ὑμῖν ἅπαντα τὰ γενόμενα περὶ τὴν
ἀντίδοσιν διηγήσομαι.

5 Τοῦ γὰρ μεταγειτνιῶνος μηνὸς, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, τῇ δευτέρᾳ ἱσταμένου ἐποίουν οἱ στρατηγοὶ τοῖς
τριακοσίοις τὰς ἀντιδόσεις. ἐν ταύταις ἐκάλεσα κατὰ
τὸν νόμον Φαίνιππον τουτονί. καλέσας δὲ καὶ παρα-
λαβὼν τῶν οἰκείων τινὰς καὶ φίλων ἐπορευόμην Κύ-
θηρόνδε εἰς τὴν ἐσχατιὰν αὐτοῦ. καὶ πρῶτον μὲν πε-
ριαγαγὼν τὴν ἐσχατιὰν πλέον ἢ σταδίων οὖσαν τετα-
ράκοντα κύκλῳ ἔδειξα καὶ διεμαρτυράμην ἐναντίον
Φαινίππου ὅτι οὐδεὶς ὅρος ἔπεστιν ἐπὶ τῇ ἐσχατιᾷ· εἰ
δέ φησιν, εἰπεῖν ἐκέλευον αὐτὸν ἤδη καὶ δεῖξαι, ὅπως
μὴ ὕστερον ἐνταῦθα χρέως γενόμενον ἐπὶ τῷ χωρίῳ
6 ἀναφανήσεται. ἔπειτα παρεσημηνάμην τὰ οἰκήματα,
καὶ τοῦτον ἐκέλευον εἰς τἀμὰ βαδίζειν. μετὰ δὲ ταῦτα
ἠρόμην ὅπου ὁ σῖτος εἴη ὁ ἀπηλοημένος· ἦσαν γὰρ νὴ
τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θεάς, ὦ ἄνδρες δικασταί, δύο ἅλως
αὐτόθι, μικροῦ πλέθρου ἑκατέρα. ὁ δὲ ἀπεκρίνατό
μοι ὅτι ὁ μὲν πεπραμένος εἴη τοῦ σίτου, ὁ δ' ἔνδον
7 ἀποκείμενος. τέλος δ', ἵνα μὴ μακρολογῶ, καταστήσας
φυλάττειν ἔνδον τινὰς, καὶ νὴ Δί' ἀπειπὼν καὶ κωλύ-
σας τοὺς ὀνηλάτας μὴ ἐξάγειν τὴν ὕλην ἐκ τῆς ἐσχατιᾶς
(πρὸς γὰρ τῇ ἄλλῃ οὐσίᾳ τῇ Φαινίππου, ὦ ἄνδρες δι- 1041
κασταί, καὶ αὕτη πρόσοδος μεγάλη ἐστὶν αὐτῷ· ἓξ ὄνοι
δι' ἐνιαυτοῦ ὑλαγωγοῦσι, καὶ λαμβάνει οὗτος πλέον ἢ
δώδεκα δραχμὰς τῆς ἡμέρας) τούτοις ἀπειπὼν, ὥσπερ
λέγω, τῆς ὕλης μὴ ἅπτεσθαι, καὶ ἐπαγγείλας ἐπὶ τὰ ἱε-
ρὰ Φαινίππῳ κατὰ τὸν νόμον ἀπαντᾶν, ᾠχόμην ἀπιὼν
8 εἰς ἄστυ. πρῶτον μὲν οὖν τῶν εἰρημένων τὰς μαρτυ-

ρίας ὑμῖν παρέξομαι, ἔπειτα καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀκούσεσθε πάσας τὰς ἀληθείας· τουτονὶ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, Φαίνιππον εὑρήσετε εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀρξάμενον τοῦ μηδὲν δίκαιον ποιεῖν. παρεσημηνάμην τὰ οἰκήματα, τοῦ νόμου μοι δεδωκότος· οὗτος ἀνέῳξε. καὶ τὸ μὲν ἀφελεῖν τὸ σημεῖον ὁμολογεῖ, τὸ δ' ἀνοῖξαι τὴν θύραν οὐχ ὁμολογεῖ, ὥσπερ ἄλλου τινὸς ἕνεκα τὰ σημεῖα ἀφαιροῦντος ἢ τοῦ τὰς θύρας
9 ἀνοῖξαι. ἔπειτα ἀπεῖπον τὴν ὕλην μὴ ἐξάγειν· ἐξῆγεν οὗτος ἁπάσας τὰς ἡμέρας, πλὴν ἐκείνης ἐν ᾗ ἐγὼ ἀπεῖπον. χρέως οὐδ' ὁτιοῦν ὠφείλετο ἐπὶ τῇ ἐσχατιᾷ· νῦν οὗτος ἀποφαίνει πολλά. ἁπλῶς ποιεῖ ὅ τι ἂν βούληται, οὐχ ὅ τι ἂν οἱ νόμοι κελεύωσιν. λέγε τὰς μαρτυρίας, πρῶτον μὲν τὰς περὶ τοῦ μετάλλου, ἔπειτα καὶ τὰς ἄλλας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

10 Ἃ μὲν τοίνυν εὐθὺς τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὰς ἀντιδόσεις ἤρξατό με Φαίνιππος ἀδικεῖν, ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν μαρτύρων. τὰ δὲ μετὰ ταῦτα γεγενημένα οὐκέτ' εἰς ἐμὲ μόνον αὐτῷ ἡμάρτηται, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς νόμους, ὑπὲρ ὧν ὑμῖν
11 ἅπασι σπουδαστέον ἐστίν. ὀμόσας γὰρ τῇ ἑνδεκάτῃ 1042
τοῦ βοηδρομιῶνος μηνὸς ἀποφαίνειν ὀρθῶς καὶ δικαίως τὴν οὐσίαν, τοῦ νόμου διαρρήδην λέγοντος τριῶν ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν ὀμόσῃ διδόναι τὴν ἀπόφασιν, ἐδεῖτό μου προσελθὼν ἐπὶ τῷ δικαστηρίῳ μετὰ Πολυεύκτου τοῦ Κριωέως καὶ ἑτέρων τινῶν, πρῶτον μὲν περὶ διαλύσεως συνελθεῖν αὐτῷ· πάντα γάρ μοι τὰ δίκαια ποιήσειν· ἔπειτα τὴν ἀπόφασιν τῆς οὐσίας ἀναβαλέσθαι μὴ πολλὰς ἡμέρας· οὐ γὰρ ἀγνοεῖν μου τὰ πρά-
12 γματα. ἡγησάμενος δ' ἐγὼ καὶ μετρίου καὶ ἀπράγμονος εἶναι πολίτου μὴ εὐθὺς ἐπὶ κεφαλὴν εἰς τὸ δικα-

στήριον βαδίζειν, ἐπείσθην (τί γὰρ δεῖ μακρολογεῖν;)
τὴν μὲν σύνοδον τὴν περὶ τῶν διαλύσεων τῇ ὀγδόῃ
φθίνοντος τοῦ βοηδρομιῶνος μηνὸς ὁμολογῆσαι ποιή-
σασθαι, τὴν δ' ἀπόφασιν τῆς οὐσίας τῇ ἕκτῃ φθίνον-
τος. τυχὼν δὲ τούτων ἀμφοτέρων παρ' ἐμοῦ Φαίνιπ-
πος οὐδ' εἰς ἑτέραν τῶν ἡμερῶν ἀπήντησεν· ἀλλ'
ἀνθ' ἑνὸς δύο νόμους ἥκει πρὸς ὑμᾶς παραβεβηκώς,
ἕνα μὲν τὸν κελεύοντα τριῶν ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν ὀμόσῃ
τὴν οὐσίαν ἀποφαίνειν, ἕτερον δὲ τὸν κελεύοντα κυ-
ρίας εἶναι τὰς πρὸς ἀλλήλους ὁμολογίας, ἃς ἂν ἐναν-
13 τίον ποιήσωνται μαρτύρων. καίτοι, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, τίς οὐκ οἶδεν ὑμῶν ὅτι ὁμοίως ἥ τε ἐν τῷ νόμῳ
γεγραμμένη κυρία ἐστὶν ἡμέρα καὶ ἡ ὑπὸ τῶν ἀντιδί-
κων συγχωρηθεῖσα; πολλάκις γὰρ ἔν τε τοῖς νόμοις
γεγραμμένης τριακοστῆς ἡμέρας ἑτέραν ἡμῖν αὐτοῖς
συγχωρήσαντες ἐθέμεθα, παρά τε ταῖς ἀρχαῖς ἁπάσαις
καὶ δίκας καὶ κρίσεις ἀναβάλλονται τοῖς ἀντιδίκοις οἱ 1043
ἄρχοντες συγχωρησάντων ἐκείνων ἀλλήλοις· ὧν εἴ τις
ἄκυρον ἡγήσαιτο δεῖν εἶναι τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμο-
λογίαν, μισήσαιτ' ἂν αὐτὸν ὡς ὑπερβάλλοντα συκο-
14 φαντίᾳ. Φαίνιππος τοίνυν, ὥσπερ τοῦ νόμου προσ-
τάττοντος ποιεῖν μηδὲν ὧν ἂν ὁμολογήσῃ τις, ἀπ'
ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς ὡμολόγησεν ἐπί τε τὰς δια-
λύσεις ἀπαντήσεσθαι καὶ τὴν ἀπόφασίν μοι τὴν αὑτοῦ
δώσειν καὶ τὴν παρ' ἐμοῦ λήψεσθαι, οὐδεπώποτ' ἀπήν-
τησεν· ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐπειδὴ τοῦτον ἑώρων οὐ προσ-
έχοντά μοι τὸν νοῦν οὐδὲ τοῖς νόμοις, εἰς τὸ στρατή-
γιον ἔδωκα τὴν ἀπόφασιν, οὗτος δ', ὅπερ καὶ μικρῷ
πρότερον εἶπον, πρώην ἔδωκέ μοι βιβλίον, οὐδὲν ἄλλο
βουλόμενος ἢ δοκεῖν μὲν δεδωκέναι τὴν ἀπόφασιν, μὴ
ἔχειν δέ με τοῖς ἐν αὐτῷ γεγραμμένοις ὅ τι χρήσωμαι.
15 χρὴ δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, μὴ τοῖς ἰσχυροτέραν νο-

μίζουσι τῶν νόμων τὴν αὐτῶν βδελυρίαν εἶναι, πλέον τούτοις τοῦ δικαίου νέμειν· εἰ δὲ μή, πολλοὺς ποιήσετε τοὺς καταγελῶντας τῶν ἐν τοῖς νόμοις δικαίων γεγραμμένων· ἀλλ' ἐκείνοις βοηθεῖν, οἵτινες ἂν τὴν τῶν νόμων φωνὴν ὑμετέραν εἶναι νομίζωσι, καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην, τὴν εἰς τὸ δικαστήριον, ὑπὲρ τῶν ἠδι-
16 κημένων εἶναι νομίζωσι, μὴ τῶν ἠδικηκότων. λέγε τῶν ἀρτίως εἰρημένων τὰς μαρτυρίας καὶ τοὺς νόμους.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΝΟΜΟΙ.

Τοιαῦτα τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πεπονθὼς ἐγὼ ὑπὸ Φαινίππου ἀπεγραψάμην πρὸς τοὺς στρατηγοὺς ταύτην τὴν ἀπογραφήν. λέγε.

ΑΠΟΓΡΑΦΗ. 1044

17 Πῶς οὖν ἄλλως πρὸς τῶν θεῶν καὶ δαιμόνων, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπιδεικνύειν ὑμῖν δεῖ Φαίνιππον ἔνοχον ὄντα τοῖς ἀνεγνωσμένοις ἢ ὅνπερ τρόπον ἐγὼ νῦν ἐπιδεικνύω; ἀλλ' ὅμως ἐμὲ ἀντεγράψατο Φαίνιππος μὴ δικαίως ἀποφαίνειν τὴν οὐσίαν· οὕτω τὸ πρὸς ὑμᾶς ψεύδεσθαι τοῖς τοιούτοις ῥᾴδιόν ἐστι· καὶ κατηγορεῖ τοῦ ὅρκου ὃν ὤμοσα πρὸ τῆς ἀποφάσεως, λέγων ὅτι πλὴν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις ὑπεσχόμην ἀποφανεῖν τὴν ἄλλην οὐσίαν, ὥσπερ τὸ κατὰ τοὺς νόμους ὀμνύ-
18 ειν, τοῦτ' ἄξιον κατηγορίας ὄν. ὑμεῖς δ' ἴστε, ὦ ἄνδρες δικασταί, (ὑμεῖς γὰρ ἔθεσθε) τὸν νόμον, ὃς διαρρήδην οὕτω λέγει, τοὺς δ' ἀντιδιδόντας ἀλλήλοις, ὅταν ὀμόσαντες ἀποφαίνωσι τὴν οὐσίαν, προσομνύειν τόνδε τὸν ὅρκον "ἀποφανῶ τὴν οὐσίαν τὴν ἐμαυτοῦ ὀρ-"θῶς καὶ δικαίως, πλὴν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς ἀργυ-
19 "ρείοις, ὅσα οἱ νόμοι ἀτελῆ πεποιήκασιν." μᾶλλον δὲ λέγε τὸν νόμον αὐτόν. μικρὸν μὲν οὖν, ἱκετεύω, ἐπίσχες. ἐγὼ γὰρ καὶ πρότερον προεκαλεσάμην Φαίνιππον καὶ νῦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, δίδωμι αὐτῷ δωρεὰν

καὶ ἀφίσταμαι μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας καὶ τῶν ἐν τοῖς
ἔργοις, ἐάν μοι τὴν ἐσχατιὰν μόνην ἐλευθέραν παρα-
δῷ, ὥσπερ ἦν ὅτ' ἐγὼ τὸ πρῶτον ἦλθον εἰς αὐτὴν μετὰ
μαρτύρων, καὶ ἐὰν, ὃν ἐξῆχεν ἐκ τῶν οἰκημάτων σῖτον
καὶ οἶνον καὶ τἄλλα, ἀφελὼν ἀπὸ τῶν θυρῶν τὰ ση-
20 μεῖα, ταῦτα πάλιν εἰς ταὐτὸ καταστήσῃ. καὶ τί λέγεις
ἔτι καὶ βοᾷς; πόλλ' ἐκ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων ἐγὼ,
Φαίνιππε, πρότερον αὐτὸς τῷ ἐμαυτοῦ σώματι πονῶν 104
καὶ ἐργαζόμενος συνελεξάμην· ὁμολογῶ. νυνὶ δὲ πλὴν
ὀλίγων ἅπαντ' ἀπολώλεκα. σὺ δ' ἐκ τῆς ἐσχατιᾶς νῦν
πωλῶν τὰς κριθὰς ὀκτωκαιδεκαδράχμους καὶ τὸν οἶνον
δωδεκάδραχμον, πλουτεῖς εἰκότως, ἐπειδὰν ποιῇς σί-
του μὲν μεδίμνους πλέον ἢ χιλίους, οἴνου δὲ μετρήτας
21 ὑπὲρ ὀκτακοσίους. ἔτι οὖν τὴν αὐτὴν ἡμᾶς τάξιν ἔχειν
δεῖ, μὴ τῆς αὐτῆς τύχης ἡμῖν παρακολουθούσης νῦν
τε καὶ πρότερον; μηδαμῶς· οὐ γὰρ δίκαιον. ἀλλὰ
διάδεξαι καὶ σὺ καὶ μετάλαβε μικρὸν χρόνον τῆς τοῦ
λειτουργοῦντος τάξεως, ἐπειδὴ οἱ μὲν ἐν τοῖς ἔργοις
ἠτυχήκασιν, ὑμεῖς δ' οἱ γεωργοῦντες εὐπορεῖτε μᾶλ-
λον ἢ προσῆκεν. ἱκανὸν γὰρ χρόνον δύ' οὐσίας καρ-
πούμενος διατελεῖς, τὴν μὲν τοῦ φύσει πατρὸς Καλλίπ-
που, τὴν δὲ τοῦ ποιησαμένου σε, Φιλοστράτου τοῦ ῥή-
22 τορος, καὶ οὐδὲν πώποτε τουτοισὶ πεποίηκας. καίτοι ὁ
μὲν ἐμὸς πατὴρ πέντε καὶ τετταράκοντα μνῶν μόνων
ἑκατέρῳ, ἐμοὶ καὶ τῷ ἀδελφῷ, τὴν οὐσίαν κατέλιπεν,
ἀφ' ἧς ζῆν οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν· οἱ δὲ σοὶ πατέρες τοσού-
των ἦσαν κύριοι χρημάτων ὥσθ' ἑκατέρου τρίπους
ἀνάκειται, νικησάντων αὐτῶν Διονύσια χορηγούντων.
καὶ οὐ φθονῶ· δεῖ γὰρ τοὺς εὐπόρους χρησίμους αὐ-
τοὺς παρέχειν τοῖς πολίταις. σὺ τοίνυν δεῖξον χαλκοῦν
ἕνα μόνον εἰς τὴν πόλιν ἀνηλωκὼς, ὁ τὰς δύο λειτουρ-
23 γούσας οὐσίας παρειληφώς. ἀλλ' οὐ δείξεις· ἀποκρύ-

πτεσθαι γὰρ καὶ διαδύεσθαι καὶ πάντα ποιεῖν ἐξ ὧν μὴ λειτουργήσεις τουτοισὶ μεμάθηκας. ἀλλ' ἐγὼ δείξω πόλλ' ἀνηλωκὼς, ὁ τὴν μικρὰν οὐσίαν παραλαβὼν παρὰ τοῦ πατρός. πρῶτον δέ μοι τὸν νόμον ἐκεῖνον 1046
ἀνάγνωθι τὸν οὐκ ἐῶντα τῶν ἐν τοῖς ἔργοις οὐδὲν ἀποφαίνειν καὶ τὴν πρόκλησιν, ἔπειτα τὰς μαρτυρίας ὡς δύ' οἴκων λειτουργούντων οὑτοσὶ Φαίνιππος κεκληρονόμηκεν.

ΝΟΜΟΣ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

24 Ἓν μόνον ἄν τις ἔχοι δεῖξαι τουτονὶ Φαίνιππον πεφιλοτιμημένον εἰς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί· ἱπποτρόφος ἀγαθός ἐστι καὶ φιλότιμος, ἅτε νέος καὶ πλούσιος καὶ ἰσχυρὸς ὤν. τί τούτου μέγα σημεῖον; ἀποδόμενος τὸν πολεμιστήριον ἵππον καταβέβηκεν ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ ἀντ' ἐκείνου ὄχημα αὑτῷ τηλικοῦτος ὢν ἐώνηται, ἵνα μὴ πεζῇ πορεύηται· τοσαύτης οὗτος τρυφῆς ἐστι μεστός. καὶ τοῦτ' ἀπογέγραφέ μοι, τῶν δὲ κριθῶν καὶ τοῦ οἴνου καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκ τῆς ἐσχατιᾶς
25 γιγνομένων οὐδὲ τὸ δέκατον μέρος. ἄξιον ἀφεῖναι νῦν αὐτόν ἐστιν, ἐπειδὴ χρήσιμος καὶ φιλότιμος καὶ τῇ οὐσίᾳ καὶ τῷ σώματι γέγονεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. καλῶν γὰρ κἀγαθῶν ἐστι δικαστῶν τοὺς μὲν τῶν πολιτῶν ἐθέλοντας, ὅταν εὐπορῶσι, λειτουργοῦντας καὶ ἐν τοῖς τριακοσίοις ὄντας ἀναπαύειν, ὅταν τούτου δεόμενοι τυγχάνωσι, τοὺς δὲ νομίζοντας ἀπολλύειν, ὅταν εἰς τὸ κοινόν τι δαπανήσωσιν, ἄγειν εἰς τοὺς προεισφέροντας καὶ μὴ ἐπιτρέπειν δραπετεύειν. λέγε πρῶτον μὲν τὴν μαρτυρίαν, ἔπειτα τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΑΠΟΦΑΣΙΣ.

26 Ἔα ταῦτα. καίτοι πολλὰ τῶν ἔνδοθεν ἐκφορήσας, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, Φαίνιππος, ἀνοίξας τὰ παρασεσημασμένα τῶν οἰκημάτων, ὡς ὑμῖν μεμαρτύρηται, καὶ 1047

καταλιπὼν ὅσα ἔδοξεν αὐτῷ, δευτέρῳ μηνὶ τὴν ἀπόφασιν ἔδωκέ μοι τῆς οὐσίας. ἀλλ' ὅμως ἔα ταῦτα. λέγε δ' ἐντευθενὶ "ἐπὶ τούτοις τάδε ὀφείλω."

ΑΠΟΦΑΣΙΣ.

27 Ἐπίσχες. αὕτη ἐστὶν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἡ Ἀριστονόη ἡ τοῦ Φιλοστράτου θυγάτηρ, μήτηρ δὲ τουτουί. ταύτῃ χρέως φησὶν ὀφείλεσθαι Φαίνιππος τὴν προῖκα, ἧς οἱ νόμοι κύριον τοῦτον ποιοῦσι, ψευδόμενος καὶ οὐ δικαίως χρώμενος τῇ ἀποφάσει. διὰ τί γὰρ ἐγὼ, Φαίνιππε, μενούσης μοι τῆς μητρὸς ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ζώσης καὶ προῖκα ἐπενεγκαμένης, οὐκ ἀπογράφω τὴν προῖκα χρέως αὐτῇ οὐδὲ παρακρούομαι τοὺς δικαστὰς, ἀλλ' ἐῶ μετέχειν τῶν ἐμαυτοῦ τὴν μητέρα, ἄν τε τὴν Φαινίππου ἄν τε τὴν ἐμαυτοῦ ἔχω οὐσίαν; ὅτι οἱ νόμοι ταῦτα κελεύουσιν, ὦ βέλτιστε· σὺ δὲ πάντα ποιεῖς παρὰ τοὺς νόμους. λέγ' ἕτερον.

ΑΠΟΦΑΣΙΣ.

28 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί· Παμφίλῳ φησὶ καὶ Φειδόλεῳ Ῥαμνουσίοις κοινῇ τάλαντον ἐνοφείλειν καὶ Αἰαντίδῃ Φλυεῖ τετρακισχιλίας καὶ Ἀριστομένει Ἀναγυρασίῳ τέτταρας καὶ δέκα μνᾶς. διὰ τί οὖν, Φαίνιππε, ὅτε μὲν ἐγὼ μάρτυρας ἔχων ἠρώτων σε εἴ τι ὀφείλεις ἐπὶ τῇ ἐσχατιᾷ, καὶ ἐκέλευον δεῖξαι ὅρον εἴ που ἔπεστι, καὶ διεμαρτυρόμην ὅπως μή μοι ὕστερον κατεσκευασμένοι δανεισταὶ φανήσονται, τότε μὲν οὐδὲν ἀπέφηνας τῶν χρεῶν, ἐπειδὴ δὲ δευτέρῳ μηνὶ τὴν ἀπόφασιν ἔδωκάς μοι τοῦ νόμου κελεύοντος τριῶν ἡμερῶν, νῦν ἥκουσι δανεισταὶ καὶ ὀφειλήματα πλέον ἢ τριῶν ταλάντων; ὅτι, ὦ βέλτιστε, οὐδὲν ἄλλο κατασκευάζεις ἢ
29 ὅσονπερ κοινῇ γέγονέ μοι πρὸς τὴν πόλιν ὄφλημα, τοσοῦτο καὶ σοὶ ἰδίᾳ νῦν εἶναι. ὅτι δ', ὦ Φαίνιππε, ψεύδει καὶ ἐπιωρκηκὼς ἥκεις πρὸς τούτους, ἤδη φανερῶς 1045

ἐλέγξω. λαβέ μοι, γραμματεῦ, τὴν τοῦ Αἰαντίδου καὶ
Θεοτέλους μαρτυρίαν, οἷς οὗτος ἀπογέγραφεν ὀφεί-
λονθ' αὑτὸν τετρακισχιλίας δραχμὰς ψευδόμενος καὶ
πάλαι ἀποδεδωκὼς, οὐχ ἑκὼν, ἀλλὰ δίκην ὀφλών.
λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

30 Ἔπειτ', ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν οὕτω καταφανῶς
ἐν ἅπασιν ἀδίκως πεποιημένον τὴν ἀπόφασιν, καὶ μήτε
τῶν νόμων φροντίσαντα μηδὲν, οἳ διωρίκασιν ἐν οἷς
δεῖ τὴν ἀπόφασιν ποιεῖσθαι χρόνοις, μήτε τῶν ἰδίων
ὁμολογιῶν, ἃς ὁμοίως ὑπολαμβάνομεν ἰσχυρὰς, χωρὶς
δὲ τούτων ἀνεῳχότα τὰ σημεῖα τῶν οἰκημάτων καὶ ἐκ-
πεφορηκότα τὸν σῖτον καὶ τὸν οἶνον ἔνδοθεν, πρὸς δὲ
τούτοις τὴν ὕλην τὴν τετμημένην πεπρακότα μετὰ τὴν
ἀντίδοσιν, πλέον ἢ τριάκοντα μνῶν οὖσαν ἀξίαν, καὶ
τὸ πάντων μέγιστον, χρέα ψευδῆ κατεσκευακότα τῆς
ἀντιδόσεως ἕνεκα, τοῦτον δικαίως ψηφιεῖσθε πεποιῆ-
31 σθαι τὴν ἀπόφασιν; μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες δικασταί. ποῖ
γὰρ τραπέσθαι δεήσει διαμαρτόντα τῆς ὑμετέρας γνώ-
μης, ὅταν οἱ πλούσιοι καὶ μηδὲν ὑμῖν πώποτε χρήσι-
μοι γεγενημένοι, πολὺν καὶ σῖτον καὶ οἶνον ποιοῦντες
καὶ τοῦτον τριπλασίας τιμῆς ἢ πρότερον διατιθέμενοι,
πλεονεκτῶσι παρ' ὑμῖν; ὃ μηδαμῶς νυνὶ γενέσθω, ἀλλ'
ὥσπερ καὶ κοινῇ πᾶσι βεβοηθήκατε τοῖς ἐν τοῖς ἔργοις
32 ἐργαζομένοις, οὕτω καὶ ἰδίᾳ βοηθήσατέ μοι νῦν. καὶ
γὰρ εἰ οἰκέτης ὑμῶν, μὴ πολίτης ἦν, ὁρῶντες ἄν μου 1049
τὴν φιλεργίαν καὶ τὴν εἰς ὑμᾶς εὔνοιαν, ἀνεπαύσατ' ἄν
με τῶν ἀναλωμάτων καὶ ἐπὶ τὸν δραπετεύοντα τῶν ἄλ-
λων ἤλθετε. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ νῦν, ἐπειδὰν ἀποτί-
σω τὰ τρία τάλανθ' ὑμῖν ἃ ὦφλον καὶ ἀναλάβω ἐμαυτὸν,
πάλιν ἀναπαύσαντες τῶν τεταλαιπωρηκότων ἕτερον
ἐπ' ἐμὲ ἥξετε· νῦν δ' ἄφετε, ἱκετεύω πάντας ὑμᾶς,

ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τὰ δίκαια εἰρηκὼς δέομαι βοηθῆσαί μοι καὶ μή με περιελαθέντα περιιδεῖν ὑπὸ τούτων.

XLIII.

ΠΡΟΣ ΜΑΚΑΡΤΑΤΟΝ ΠΕΡΙ ΑΓΝΙΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἁγνίας καὶ Εὐβουλίδης ἦσαν ἀνεψιοί. τούτων δὲ Ἁγνίας ἐτελεύτησεν ἄπαις· ὁ δὲ Εὐβουλίδης θυγατέρα κατέλιπε Φυλομάχην, ἥτις ἐπεδικάζετο τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου ὡς οὖσα ἐγγυτάτα τῷ γένει. ἠμφισβήτουν δὲ αὐτῇ Γλαῦκός τις καὶ Γλαύκων, οὐκ ἀγχιστείᾳ γένους, ἀλλὰ διαθήκαις ἰσχυριζόμενοι. ὧν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ψευδῶν ἐλεγχθεισῶν παραλαμβάνει τὸν κλῆρον ἡ Φυλομάχη. εἰσιὼν δ' ὁ Θεόπομπος, αὐτούς τε τούτους τοὺς ἡττωμένους παραλαβὼν καὶ πρὸς τούτοις Εὐπόλεμον, προσεκαλέσατο εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου τὴν Φυλομάχην· ἐδίδου γὰρ ὁ νόμος τῷ βουλομένῳ προσκαλεῖσθαι τὸν νενικηκότα καὶ ἔχοντα τὸν κλῆρον. κατασκευασθείσης δὲ πρὸς ἀπάτην τῆς δίκης, ὥς φησι Σωσίθεος, ἐνίκησεν ὁ Θεόπομπος. κἀκεῖνος μὲν ἐτελεύτησεν υἱὸν καταλιπὼν 1050
Μακάρτατον· τῇ δὲ Φυλομάχῃ γίγνεται παῖς, ὃν ὠνόμασεν Εὐβουλίδην καὶ εἰσεποίησεν υἱὸν Εὐβουλίδῃ τῷ ἑαυτῆς μὲν πατρί, ἀνεψιῷ δὲ Ἁγνίου τοῦ τὸν κλῆρον καταλελοιπότος. εἰσποιήσασα δὲ εἰσήγαγεν εἰς τοὺς φράτερας τοῦ Εὐβουλίδου καὶ Ἁγνίου, καὶ οἱ φράτερες ἐδέξαντο ὡς δικαίως εἰσαγόμενον. τούτων δὲ πραχθέντων ὁ παῖς εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου προσκέκληται Μακάρτατον τὸν υἱὸν τοῦ Θεοπόμπου. καὶ λέγει τὸν λόγον Σωσίθεος ὁ φύσει πατὴρ τοῦ παιδός.

Ἐπειδὴ καὶ πρότερον ἀγῶνες ἐγένοντο ἡμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς τοὺς αὐτοὺς τούτους περὶ τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, καὶ οὐδὲν παύονται παρανομοῦντες

καὶ βιαζόμενοι, ὥστ' ἐκ παντὸς τρόπου τὰ μὴ προσή-
κονθ' ἑαυτοῖς ἔχειν, ἀνάγκη ἴσως ἐστὶ τὰ πραχθέντ' ἐξ
ἀρχῆς διηγήσασθαι· ὑμεῖς τε γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ,
2 ῥᾷον παρακολουθήσετε ἅπασι τοῖς λεγομένοις, καὶ οὗ-
τοι ἐπιδειχθήσονται οἷοί εἰσιν ἄνθρωποι, καὶ ὅτι πάλαι
ἤδη ἀρξάμενοι οὐδὲν παύονται κακοτεχνοῦντες καὶ οἰό-
μενοι δεῖν διαπράττεσθαι ὅ τι ἂν ἐπέλθῃ τούτοις. δεό-
μεθα οὖν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εὐνοϊκῶς ἀκροά- 1051
σασθαι τῶν λεγομένων καὶ παρακολουθεῖν προσέχον-
τας τὸν νοῦν. πειράσομαι δὲ κἀγὼ διδάσκειν ὑμᾶς ὡς
ἂν οἷός τε ὦ σαφέστατα περὶ τῶν πεπραγμένων.
3 Τουτουὶ γὰρ τοῦ παιδὸς ἡ μήτηρ, ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ, γένει οὖσα ἐγγυτάτω Ἁγνίᾳ τῷ ἐξ Οἴου, ἐπεδι-
κάσατο τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου κατὰ τοὺς νόμους τοὺς
ὑμετέρους· καὶ τῶν τότε ἀμφισβητησάντων αὐτῇ τοῦ
κλήρου τουτουὶ, γένει μὲν ὡς ἐγγυτέρω τις εἴη αὐτῶν
τῆς γυναικὸς, οὐδ' ἐπεχείρησεν οὐδεὶς ἀντομόσαι (ὡμο-
λογεῖτο γὰρ παρὰ πάντων τῆς γυναικὸς εἶναι ἡ κληρο-
4 νομία κατὰ τὴν ἀγχιστείαν), διαθήκας δὲ ψευδεῖς ἧκον
κατασκευάσαντες Γλαῦκός τε ὁ ἐξ Οἴου καὶ Γλαύκων
ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μα-
καρτάτου ἐκείνοις συγκατεσκεύαζεν ἅπαντα ταῦτα καὶ
ἐμαρτύρει τὰς πλείστας μαρτυρίας. αἱ δὲ διαθῆκαι, ἃς
τότε παρέσχοντο, ἐξηλέγχθησαν ψευδεῖς οὖσαι· καὶ οὐ
μόνον ἡττήθησαν, ἀλλὰ καὶ πονηρότατοι δόξαντες εἶ-
5 ναι ἀπηλλάττοντο ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου. καὶ ἐπιδημῶν
τότε Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου, τοῦ κή-
ρυκος κηρύττοντος, εἴ τις ἀμφισβητεῖν ἢ παρακαταβάλ-
λειν βούλεται τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου ἢ κατὰ γένος ἢ
κατὰ διαθήκας, οὐκ ἐτόλμησε παρακαταβαλεῖν, ἀλλ' αὐ-
τὸς ἑαυτῷ ἐδίκασεν ὅτι οὐδαμόθεν αὐτῷ προσῆκεν οὐ-
6 δὲν τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου. ἐχούσης δὲ τῆς μητρὸς τοῦ

παιδὸς τουτουὶ τὸν κλῆρον, ἐπειδὴ ἐνίκησεν ἐν τῷ δικα-
στηρίῳ ἅπαντας τοὺς ἀμφισβητήσαντας ἑαυτῇ, οὕτως
εἰσὶ μιαροὶ οὗτοι, καὶ οὐκ οἴονται δεῖν οὔτε τοῖς νόμοις
τοῖς ὑμετέροις πείθεσθαι οὔτε τοῖς γνωσθεῖσιν ἐν τῷ 1052
δικαστηρίῳ, ἀλλὰ πάντα τρόπον ἐπιχειροῦντες ἀφελέ-
σθαι πάλιν τὴν γυναῖκα τὸν κλῆρον ὃν ὑμεῖς αὐτῇ ἐψη-
7 φίσασθε, συνομόσαντες καὶ συνθήκας γράψαντες πρὸς
ἀλλήλους καὶ καταθέμενοι παρὰ Μηδίῳ Ἁγνουσίῳ,
Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου καὶ Γλαύ-
κων καὶ Γλαῦκος ὁ ἡττηθεὶς τὸ πρότερον, καὶ ἕτερόν
τινα τῶν ἐπιτηδείων τέταρτον προσλαβόντες (Εὐπόλε-
μος ἦν αὐτῷ ὄνομα), οὗτοι ἅπαντες κοινῇ ἐπιβουλεύ-
σαντες προσεκαλέσαντο τὴν γυναῖκα πρὸς τὸν ἄρχοντα
εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, φάσκοντες
τὸν νόμον κελεύειν παρὰ τοῦ ἐπιδεδικασμένου καὶ
ἔχοντος τὸν κλῆρον προσκαλεῖσθαι, ἐάν τις βούληται
8 ἀμφισβητεῖν. καὶ ἐπειδὴ ἦγεν ὁ ἄρχων εἰς τὸ δικαστή-
ριον καὶ ἔδει ἀγωνίζεσθαι, τά τε ἄλλα ἦν αὐτοῖς ἅπαντα
κατεσκευασμένα εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ τὸ ὕδωρ, πρὸς ὃ
ἔδει ἀγωνίζεσθαι, τετραπλάσιον ἡμῶν ἔλαβον. ἐξ ἀνάγ-
κης γὰρ ἦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῷ ἄρχοντι ἀμφορέα
ἑκάστῳ ἐγχέαι τῶν ἀμφισβητούντων, καὶ τρεῖς χόας
9 τῷ ὑστέρῳ λόγῳ. ὥστε συνέβαινεν ἐμοὶ τῷ ὑπὲρ τῆς
γυναικὸς ἀγωνιζομένῳ, μὴ ὅτι περὶ τοῦ γένους καὶ τῶν
ἄλλων ὧν μοι προσῆκε διηγήσασθαι τοῖς δικασταῖς ὡς
ἐγὼ ἐβουλόμην, ἀλλ' οὐδ' ἀπολογήσασθαί μοι ἐξεγέ-
νετο οὐδὲ πολλοστὸν μέρος ὧν κατεψεύδοντο ἡμῶν·
πέμπτον γὰρ μέρος εἶχον τοῦ ὕδατος. καὶ τὸ σόφι-
σμα ἦν τοῦτο, αὐτοὺς μὲν ἑαυτοῖς συναγωνίζεσθαι
καὶ ὁμολογεῖν ἅπαντα, περὶ ἡμῶν δὲ λέγειν τὰ οὐ- 1053
10 δεπώποτε γενόμενα. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπιβου-
λευσάντων καὶ συναγωνιζομένων ἀλλήλοις ἐφ' ἡμᾶς,

καδίσκων τεττάρων τεθέντων κατὰ τὸν νόμον, εἰκότως, οἶμαι, οἱ δικασταὶ ἐξηπατήθησαν καὶ ἐστασίασαν ἀλλήλοις καὶ παρακρουσθέντες ὑπὸ τῆς παρασκευῆς ἐψηφίζοντο ὅ τι ἔτυχεν ἕκαστος. καὶ αἱ ψῆφοι ὀλίγαις πάνυ ἐγένοντο πλείους, ἢ τρισὶν ἢ τέτταρσιν, ἐν τῷ Θεοπόμπου καδίσκῳ ἢ ἐν τῷ τῆς γυναικός.

11 Καὶ τότε μὲν ταῦτα, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἦν τὰ πραχθέντα. ἐπειδὴ δ' οὑτοσὶ ὁ παῖς ἐγένετο καὶ ἐδόκει καιρὸς εἶναι, οὐκ ὀργισθεὶς ἐγὼ τοῖς γενομένοις, ἀλλ' ἡγούμενος εἰκός τι παθεῖν τοὺς τότε δικάζοντας εἰσήγαγον εἰς τοὺς φράτερας τοὺς τοῦ Ἁγνίου Εὐβουλίδη τὸν παῖδα τουτονί, ἐκ τῆς θυγατρὸς ὄντα τῆς ἐκείνου,
12 ἵνα μὴ ἐξερημωθῇ ὁ οἶκος. ἐκεῖνος γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὁ Εὐβουλίδης, ὁ τῷ Ἁγνίᾳ γένει ὢν ἐγγυτάτω, μάλιστα μὲν ηὔχετο τοῖς θεοῖς υἱὸν αὐτῷ γενέσθαι, ὥσπερ καὶ ἡ θυγάτηρ ἡ τουτουὶ μήτηρ τοῦ παιδὸς αὐτῷ ἐγένετο· ἐπειδὴ δὲ τούτου ἀπέτυχε καὶ οὐκ ἐγένετο παῖς ἄρρην αὐτῷ οὐδὲ εἷς, μετὰ ταῦτ' ἤδη ἐσπούδαζεν ὅπως ἐκ τῆς θυγατρὸς εἰσποιηθῇ αὐτῷ υἱὸς εἰς τὸν οἶκον τὸν ἑαυτοῦ καὶ τὸν Ἁγνίου, καὶ εἰς τοὺς φράτερας εἰσαχθῇ τοὺς ἐκείνου, ἡγούμενος, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐκ τῶν ὑπολοίπων τοῦτον εἶναι ἑαυτῷ οἰκειότατον, καὶ οὕτως ἂν μάλιστα τὸν οἶκον τὸν ἑαυτῶν διασῴζεσθαι καὶ οὐκ
13 ἂν ἐξερημωθῆναι. καὶ ἐγὼ ταῦτα ὑπηρέτησ' αὐτῷ, ὁ τὴν Εὐβουλίδου θυγατέρα ἔχων ἐπιδικασάμενος ὡς γένει ὢν ἐγγυτάτω, καὶ εἰσήγαγον τὸν παῖδα τουτονὶ εἰς 1054
τοὺς Ἁγνίου καὶ Εὐβουλίδου φράτερας, μεθ' ὧν καὶ Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου, ἕως ἔζη,
14 ἐφατρίαζε καὶ αὐτὸς οὗτος. καὶ οἱ φράτερες, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἱ τουτουὶ Μακαρτάτου, οἱ ἄριστα εἰδότες περὶ τοῦ γένους, ὁρῶντες αὐτὸν μὲν τοῦτον οὐκ ἐθέλοντα κινδυνεύειν οὐδ' ἀπάγοντα τὸ ἱερεῖον ἀπὸ τοῦ

βωμοῦ, εἰ μὴ προσηκόντως εἰσήγετο ὁ παῖς οὑτοσί, αὐ-
τοὺς δ' ἀξιοῦντα ἐπιορκεῖν, λαβόντες τὴν ψῆφον καο-
μένων τῶν ἱερείων, ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέροντες τοῦ Διὸς
τοῦ φρατρίου, παρόντος τουτουὶ Μακαρτάτου, ἐψη-
φίσαντο τὰ δίκαια, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὀρθῶς καὶ
προσηκόντως τὸν παῖδα τουτονὶ εἰσάγεσθαι Εὐβου-
15 λίδη υἱὸν εἰς τὸν οἶκον τὸν Ἁγνίου. ψηφισαμένων δὲ
ταῦτα τῶν φρατέρων τῶν τουτουὶ Μακαρτάτου υἱὸς
ὢν Εὐβουλίδου ὁ παῖς οὑτοσὶ προσεκαλέσατο Μακάρ-
τατον τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου εἰς διαδικασίαν, καὶ
ἔλαχε πρὸς τὸν ἄρχοντα, κύριον ἐπιγραψάμενος τὸν
ἀδελφὸν τὸν ἑαυτοῦ· ἐμοὶ γὰρ οὐκέτι οἷόν τ' ἦν, ὦ
ἄνδρες δικασταί, κυρίῳ ἐπιγεγράφθαι, εἰσπεποιηκότι
τὸν παῖδα εἰς τὸν οἶκον τὸν Εὐβουλίδου. καὶ ἡ πρόσ-
κλησις ἐγένετο τῷ παιδὶ τούτῳ κατὰ τὸν νόμον, καθ'
ὅνπερ καὶ οὗτοι προσεκαλέσαντο τὴν τουτουὶ μητέρα,
τὴν νενικηκυῖαν πρότερον ἐν τῷ δικαστηρίῳ καὶ ἔχου-
16 σαν τὸν κλῆρον τὸν Ἁγνίου. καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νό-
μον, καθ' ὃν ἡ πρόσκλησίς ἐστι παρὰ τοῦ ἔχοντος τὸν
κλῆρον.

ΝΟΜΟΣ.

['Εὰν δ' ἐπιδεδικασμένου ἀμφισβητῇ τοῦ κλήρου ἢ τῆς ἐπικλήρου, προσκαλείσθω τὸν ἐπιδεδικασμένον πρὸς τὸν ἄρχοντα, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων δικῶν· παρακατα-
βολὰς δ' εἶναι τῷ ἀμφισβητοῦντι. ἐὰν δὲ μὴ προσκαλεσά- 1055
μενος ἐπιδικάσηται, ἀτελὴς ἔσται ἡ ἐπιδικασία τοῦ κλήρου. ἐὰν δὲ μὴ ζῇ ὁ ἐπιδικασάμενος τοῦ κλήρου, προσκαλείσθω κατὰ ταὐτά, ᾧ ἡ προθεσμία μήπω ἐξήκῃ· τὴν δ' ἀμφισβήτησιν εἶναι τῷ ἔχοντι, καθότι ἐπεδικάσατο οὗ ἂν ἔχῃ τὰ χρήματα.]

17 Τοῦ μὲν νόμου ἀκηκόατε, δέομαι δ' ὑμῶν δικαίαν δέησιν, ὦ ἄνδρες δικασταί. ἐὰν γὰρ ἐπιδείξω Θεοπόμπου τοῦ πατρὸς τοῦ Μακαρτάτου γένει ὄντας Ἁγνίᾳ

*ἐγγυτέρω Εὐβουλίδην τὸν παῖδα τουτονὶ καὶ Φυλομά-
χην, ἥ ἐστι μήτηρ τῷ παιδὶ, Εὐβουλίδου δὲ θυγάτηρ,
καὶ οὐ μόνον γένει ἐγγυτάτω ὄντας, ἀλλὰ τὸ παράπαν
οὐδὲ ὄντα οὐδένα ἀνθρώπων ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου
ἄλλον ἢ τὴν μητέρα τοῦ παιδὸς τουτουὶ καὶ αὐτὸν τοῦ-
τον τὸν παῖδα, ταῦτ' ἐὰν ἐπιδείξω, δέομαι ὑμῶν, ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ, βοηθεῖν ἡμῖν.*

18 *Τὸ μὲν οὖν πρῶτον διενοήθην, ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ, γράψας ἐν πίνακι ἅπαντας τοὺς συγγενεῖς τοὺς
Ἁγνίου, οὕτως ἐπιδεικνύειν ὑμῖν καθ' ἕκαστον· ἐπει-
δὴ δ' ἐδόκει οὐκ εἶναι ἐξ ἴσου ἡ θεωρία ἅπασι τοῖς δικα-
σταῖς, ἀλλ' οἱ πόρρω καθήμενοι ἀπολείπεσθαι, ἀναγ-
καῖον ἴσως ἐστὶ τῷ λόγῳ διδάσκειν ὑμᾶς· τοῦτο γὰρ
ἅπασι κοινόν ἐστιν. πειρασόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς ὡς ἂν
μάλιστα δυνώμεθα διὰ βραχυτάτων ἐπιδεῖξαι περὶ τοῦ
γένους τοῦ Ἁγνίου.*

19 *Βούσελος γὰρ ἦν ἐξ Οἴου, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ
τούτῳ ἐγένοντο πέντε υἱεῖς, Ἁγνίας καὶ Εὐβουλίδης καὶ
Στρατίος καὶ Ἅβρων καὶ Κλεόκριτος. καὶ οὗτοι ἅπαν-
τες οἱ τοῦ Βουσέλου υἱεῖς ἄνδρες ἐγένοντο, καὶ διένει-
μεν αὐτοῖς τὴν οὐσίαν ὁ πατὴρ ὁ Βούσελος ἅπασι κα-
λῶς καὶ δικαίως, ὥσπερ προσῆκεν. νειμάμενοι δὲ τὴν
οὐσίαν, γυναῖκα αὐτῶν ἕκαστος ἔγημε κατὰ τοὺς νό-* 1056
*μους τοὺς ὑμετέρους, καὶ παῖδες ἐγένοντο αὐτοῖς ἅπασι
καὶ παίδων παῖδες, καὶ ἐγένοντο πέντε οἶκοι ἐκ τοῦ
Βουσέλου οἴκου ἑνὸς ὄντος, καὶ χωρὶς ἕκαστος ᾤκει*
20 *τὸν ἑαυτοῦ ἔχων καὶ ἐκγόνους ἑαυτοῦ ποιούμενος. περὶ
μὲν οὖν τῶν τριῶν ἀδελφῶν τῶν τοῦ Βουσέλου υἱέων,
καὶ τῶν ἐκγόνων τῶν τούτοις γενομένων, τί ἂν ἐγὼ
ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πράγματα παρέχοιμι ἢ ἐμαυ-
τῷ, ἐξηγούμενος περὶ ἑκάστου; ὄντες γὰρ ἐν ταὐτῷ
γένει Θεοπόμπῳ καὶ προσήκοντες ὁμοίως τῷ Ἁγνίᾳ, οὐ*

ἐστιν ὁ κλῆρος, οὐδεὶς αὐτῶν οὔτε πρότερον πώποτ'
οὔτε νῦν ἠνώχλησεν ἡμῖν, οὐδ' ἠμφισβήτησεν οὔτε
τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου οὔτε τῆς γυναικὸς τῆς ἐπικλή-
ρου, ἣν ἐγὼ ἔχω, ἐπιδικασάμενος, ἡγούμενοι οὐδ' ὁτι-
21 οῦν προσήκειν ἑαυτοῖς οὐδενὸς τῶν Ἁγνίου. περίερ-
γον δή μοι δοκεῖ εἶναι λέγειν τι περὶ τούτων, πλὴν ὅσ'
ἐξ ἀνάγκης ἐστὶν ἐπιμνησθῆναι. περὶ δὲ Θεοπόμπου
τοῦ πατρὸς τοῦ Μακαρτάτου καὶ αὐτοῦ τουτουὶ Μα-
καρτάτου, περὶ τούτων μοί ἐστιν ἐξ ἀνάγκης λέγειν.
ἔστι δὲ βραχὺς ὁ λόγος, ὦ ἄνδρες δικασταί. ὥσπερ γὰρ
ὀλίγον τι πρότερον ἀκηκόατε ὅτι τῷ Βουσέλῳ πέντε
υἱεῖς ἐγένοντο, τούτων εἷς ἦν Στράτιος ὁ τουτουὶ πρό-
γονος Μακαρτάτου, καὶ ἕτερος Ἁγνίας ὁ τουτουὶ πρό-
22 γονος τοῦ παιδός. ἐγένετο δὴ υἱὸς τῷ Ἁγνίᾳ Πολέμων
καὶ θυγάτηρ Φυλομάχη, ἀδελφὴ τοῦ Πολέμωνος ὁμο-
πατρία καὶ ὁμομητρία· τοῦ δὲ Στρατίου ἐγένοντο τοῦ
ἀδελφοῦ τοῦ Ἁγνίου Φανοστράτη καὶ Χαρίδημος ὁ
τούτου πάππος Μακαρτάτου. ἐρωτῶ δὴ ὑμᾶς, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, πότερος οἰκειότερός ἐστι καὶ προσήκει
μᾶλλον τῷ Ἁγνίᾳ, ὁ υἱὸς ὁ Πολέμων καὶ ἡ θυγάτηρ ἡ 1057
Φυλομάχη, ἢ Χαρίδημος ὁ υἱὸς ὁ Στρατίου, ἀδελφι-
δοῦς δ' Ἁγνίου; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι τὸν υἱὸν καὶ τὴν
θυγατέρα οἰκειότερον εἶναι ἑκάστῳ ἡμῶν μᾶλλον ἢ
τὸν ἀδελφιδοῦν· καὶ οὐ μόνον παρ' ἡμῖν τοῦτο νενό-
μισται, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασι καὶ Ἕλλησι
23 καὶ βαρβάροις. ἐπειδὴ τοίνυν τοῦθ' ὁμολογεῖται, ῥᾳ-
δίως ἤδη τοῖς ἄλλοις, ὦ ἄνδρες δικασταί, παρακολου-
θήσετε, καὶ αἰσθήσεσθε τούτους ὅτι εἰσὶ βίαιοι καὶ
ἀσελγεῖς ἄνθρωποι. τοῦ Πολέμωνος γὰρ τοῦ υἱέος του
Ἁγνίου ἐγένετο υἱὸς Ἁγνίας, τὸ τοῦ πάππου τοῦ ἑαυ-
τοῦ ὄνομ' ἔχων, τοῦ Ἁγνίου. καὶ οὗτος μὲν ἄπαις ἐτε-
24 λεύτησεν ὁ Ἁγνίας ὁ ὕστερος. τῆς Φυλομάχης δὲ τῆς

ἀδελφῆς τῆς Πολέμωνος, καὶ Φιλάγρου, ᾧ ἔδωκεν αὐ-
τὴν ὁ ἀδελφὸς Πολέμων ἀνεψιῷ ὄντι ἑαυτοῦ (ὁ γὰρ Φί-
λαγρος υἱὸς ἦν Εὐβουλίδου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἁγνίου),
τοῦ δὴ Φιλάγρου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Πολέμωνος καὶ τῆς
Φυλομάχης τῆς ἀδελφῆς τῆς Πολέμωνος ἐγένετο υἱὸς
Εὐβουλίδης, ὁ πατὴρ ὁ τῆς μητρὸς τοῦ παιδὸς τουτουί.
καὶ οὗτοι μὲν υἱεῖς ἐγένοντο Πολέμωνι καὶ τῇ ἀδελφῇ
τῇ Πολέμωνος Φυλομάχῃ. τοῦ δὲ Χαριδήμου ἐγένετο,
τοῦ υἱέος τοῦ Στρατίου, Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ
25 Μακαρτάτου. πάλιν δὴ ἐρωτῶ, ὦ ἄνδρες δικασταί,
πότερος οἰκειότερός ἐστι καὶ προσήκει μᾶλλον Ἁγνίᾳ
τῷ πρώτῳ ἐκείνῳ, ὁ Πολέμωνος υἱὸς Ἁγνίας, καὶ Εὐ-
βουλίδης ὁ Φυλομάχης υἱὸς καὶ Φιλάγρου, ἢ Θεόπομ-
πος ὁ Χαριδήμου υἱός, Στρατίου δὲ υἱδοῦς; ἐγὼ μὲν
γὰρ οἶμαι, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴπερ καὶ ὁ υἱὸς οἰκειό-
τατός ἐστι καὶ ἡ θυγάτηρ, πάλιν ὁ υἱδοῦς καὶ ὁ ἐκ τῆς
θυγατρὸς υἱός, οὗτοι οἰκειότεροί εἰσι μᾶλλον ἢ ὁ τοῦ 1058
26 ἀδελφιδοῦ υἱὸς καὶ ὁ ἐξ ἑτέρου ὢν οἴκου. τῷ μὲν οὖν
Θεοπόμπῳ ἐγένετο υἱὸς Μακάρτατος οὑτοσί, τῷ δὲ
Εὐβουλίδῃ τῷ τῆς Φυλομάχης υἱεῖ, ἀνεψιῷ δ' Ἁγνίου
ὄντι πρὸς πατρός, οὑτοσὶ ὁ παῖς, ἀνεψιοῦ παῖς ὢν
Ἁγνίᾳ πρὸς πατρός, ἐπειδὴ ἡ Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐ-
βουλίδου καὶ ὁ Πολέμων ὁ πατὴρ ὁ Ἁγνίου ἀδελφοὶ
ἦσαν ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι. τῷ δέ γε Μακαρτάτῳ
τῳδί, τῷ υἱεῖ τῷ Θεοπόμπου, οὐδὲν ἐγένετο ἔκγονον
27 ὅ τι ἐστὶν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ τούτου καὶ τῷ Στρατίου. τού-
των δ' οὕτως ἐχόντων τῷ μὲν παιδὶ τούτῳ ἐστὶν ὄνομα
τῶν ἐν τῷ νόμῳ εἰρημένων, καὶ μέχρι ὧν ὁ νόμος κε-
λεύει τὴν ἀγχιστείαν εἶναι· ἀνεψιοῦ γὰρ Ἁγνίου παῖς
ἐστιν· ὁ γὰρ πατὴρ αὐτοῦ Εὐβουλίδης ἀνεψιὸς ἦν
Ἁγνίᾳ, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος. ὁ δέ γε Θεόπομπος ὁ τουτουὶ
πατὴρ Μακαρτάτου οὐκ ἂν εἶχεν ὄνομα θέσθαι ἑαυτῷ

τῶν ἐν τῷ νόμῳ εἰρημένων οὐδέν· ἐξ ἑτέρου γὰρ οἴκου
28 ἦν τοῦ Στρατίου. οὐ προσήκει δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ,
οὐδένα ἀνθρώπων ἔχειν τὸν κλῆρον τὸν Ἁγνίου ἐξ ἑτέρου οἴκου ὄντα, ἕως ἄν τις λείπηται τῶν γενομένων ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου, οὐδ' ἐκβάλλειν βίᾳ, ὅπερ οὗτοι διαπράττονται, γένει τε ἀπωτέρω ὄντες καὶ οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ. τοῦτο γάρ ἐστιν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ᾧ παρεκρούσατο Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρ-
29 τάτου. τίνες οὖν οἱ λοιποί; οἱ ἔτι νῦν ὄντες ἐν τῷ οἴκῳ
τῷ Ἁγνίου, Φυλομάχη τε ἡ ἐμὴ γυνὴ, Εὐβουλίδου θυγάτηρ οὖσα τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου, καὶ οὑτοσὶ ὁ παῖς ὁ εἰσηγμένος υἱὸς εἰς τὸν οἶκον τὸν Εὐβουλίδου καὶ
Ἁγνίου. Θεόπομπος δ' ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου, 1059
οὐκ ὢν τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου, ἐψεύσατο πρὸς τοὺς δικαστὰς ὑπερμέγεθες ψεῦδος περί τε τῆς Φυλομάχης τῆς τοῦ Πολέμωνος ἀδελφῆς, τηθίδος δ' Ἁγνίου, ὅτι οὐκ ἦν τῷ Πολέμωνι τῷ τοῦ Ἁγνίου υἱεῖ ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία ἀδελφὴ, καὶ πάλιν προσποιούμενος τοῦ αὐτοῦ οἴκου εἶναι Ἁγνίᾳ, ὁ οὐδεπώποτε γενόμενος.
30 ταῦτα δὲ πάντ' ἀδεῶς ἔλεγεν ὁ Θεόπομπος μάρτυρα
μὲν οὐδένα παρασχόμενος, ὅστις ἔμελλεν ὑπεύθυνος ἡμῖν ἔσεσθαι, συνομολογοῦντας δ' ἑαυτῷ ἔχων τοὺς κοινωνοὺς, οἳ ἦσαν ἀλλήλοις συναγωνισταὶ καὶ ἅπαντα ἔπραττον κοινῇ, ὅπως ἀφέλωνται τὴν γυναῖκα τὴν τουτουὶ μητέρα τοῦ παιδὸς τὸν κλῆρον, ὃν αὐτῇ ὑμεῖς
31 ἐψηφίσασθε. βούλομαι οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, περὶ
ὧν εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, μαρτυρίας παρασχέσθαι, πρῶτον μὲν ὡς ἐνίκησε τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου ἡ Εὐβουλίδου θυγάτηρ Φυλομάχη, γένει οὖσα ἐγγυτάτω, ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. ἀναγίγνωσκε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ ἐπὶ Νικοφήμου ἄρχοντος, ὅτε ἐνίκησε Φυλομάχη ἡ Εὐβουλίδου θυγάτηρ τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου τοὺς ἀμφισβητοῦντας αὐτῇ πάντας.]

32 *Ὅτι μὲν ἐνίκησεν ἡ Εὐβουλίδου θυγάτηρ τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες δικασταί. καὶ αὕτη ἐνίκησεν οὐδεμιᾷ παρασκευῇ ἀδίκῳ οὐδὲ συνωμοσίᾳ, ἀλλ' ὡς οἷόν τε δικαιότατα, ἐπιδειξάντων ἡμῶν ὅτι γένει ἐγγυτάτω ἦν Ἁγνίᾳ, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος, ἀνεψιοῦ παῖς οὖσα πρὸς πατρὸς καὶ ἐκ τοῦ οἴκου οὖσα τοῦ*
33 *Ἁγνίου. ἐπειδὰν οὖν λέγῃ Μακάρτατος ὅτι ἐνίκησεν ὁ* 1060
πατὴρ αὐτοῦ Θεόπομπος τοῦ κλήρου τούτου, ὑπολαμβάνετε αὐτῷ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι καὶ ἡ γυνὴ ἐνίκησε πρότερον ἢ Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατήρ, καὶ ὅτι δικαίως ἐνίκησεν ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ οἴκου οὖσα τοῦ Ἁγνίου, Εὐβουλίδου θυγάτηρ οὖσα, τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου, ὁ δὲ Θεόπομπος ὅτι οὐκ ἐνίκησεν, ἀλλὰ παρεκρούσατο, οὐκ ὢν ἐκ τοῦ οἴκου τὸ παράπαν τοῦ Ἁγνί-
34 *ου. ταῦτα αὐτῷ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑπολαμβάνετε, καὶ ὅτι τὸν παῖδα τουτονὶ Εὐβουλίδην, τὸν Εὐβουλίδου υἱόν, Ἁγνίου δ', οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος, ἀνεψιοῦ παῖδα πρὸς πατρός, οὔτε Θεόπομπος ὁ Μακαρτάτου πατὴρ οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐνίκησεν. νυνὶ δ' ἐστὶν ὁ ἀγὼν καὶ ἡ διαδικασία περὶ τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου τῷ Εὐβουλίδου υἱεῖ τούτῳ καὶ Μακαρτάτῳ τούτῳ τῷ Θεοπόμπου υἱεῖ· καὶ ὁπότερος τούτων δικαιότερα λέγειν δόξει καὶ κατὰ τοὺς νόμους μᾶλλον,*
35 *δῆλον ὅτι τούτῳ ὑμεῖς οἱ δικασταὶ προσθήσεσθε. Ἀναγίγνωσκε τὰς μαρτυρίας τὰς ὑπολοίπους, πρῶτον μὲν ὅτι ἡ Φυλομάχη ἡ τοῦ Ἁγνίου τηθὶς ἀδελφὴ ἦν ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία τῷ Πολέμωνι τῷ Ἁγνίου*

πατρί· ἔπειτα τὰς ἄλλας ἁπάσας ἀναγνώσεται περὶ τοῦ γένους.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

[Μαρτυροῦσι δημόται εἶναι Φιλάγρῳ τῷ Εὐβουλίδου πατρὶ καὶ Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, καὶ εἰδέναι Φυλομάχην τὴν μητέρα τὴν Εὐβουλίδου νομιζομένην ἀδελφὴν εἶναι Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου ὁμοπατρίαν καὶ ὁμομητρίαν, καὶ μηδενὸς πώποτ' ἀκοῦσαι ὡς γένοιτο 1061
ἀδελφὸς Πολέμωνι τῷ Ἁγνίου.

ΑΛΛΗ.

36 *Μαρτυροῦσιν Οἰνάνθην, τὴν μητέρα τοῦ πάππου τοῦ ἑαυτῶν Στρατωνίδου, ἀνεψιὰν εἶναι ἐκ πατραδέλφων Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτῶν ὅτι Πολέμωνι ἀδελφὸς οὐδεὶς γένοιτο πώποτε, τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, ἀδελφὴ δὲ Φυλομάχη ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία, ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου τοῦ πατρὸς τῆς Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.*

ΑΛΛΗ.

Μαρτυρεῖ συγγενὴς εἶναι καὶ φράτηρ καὶ δημότης Ἁγνίᾳ καὶ Εὐβουλίδῃ, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν ὅτι ἀδελφὸς οὐδεὶς ἐγένετο τῷ Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, ἀδελφὴ δ' ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου τοῦ πατρὸς Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.

ΑΛΛΗ.

37 *Μαρτυρεῖ πάππον εἶναι ἑαυτοῦ Ἀρχίμαχον καὶ ποιήσασθαι ἑαυτὸν υἱὸν, καὶ εἶναι αὐτὸν συγγενῆ Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, καὶ ἀκούειν Ἀρχιμάχου καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν ὅτι ἀδελφὸς οὐδεὶς πώποτ' ἐγένετο Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, ἀδελφὴ δ' ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου τοῦ πατρὸς τῆς Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.*

ΑΛΛΗ.

Μαρτυρεῖ τὸν πατέρα τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Καλλίστρατον ἀνεψιὸν εἶναι ἐκ πατραδέλφων Πολέμωνι τῷ πα-

τρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου, τὴν δὲ μητέρα τὴν ἑαυτοῦ ἀνεψιοῦ παῖδα εἶναι Πολέμωνι, καὶ λέγειν τὴν μητέρα τὴν αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς πολλάκις 1062
ὅτι Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου ἀδελφὴ ἦν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία, καὶ ὅτι ἀδελφὸς οὐδεὶς πώποτε γένοιτο Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου.]

38 Τὸ πρότερον, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτε συνώμοσαν ἀλλήλοις οὗτοι καὶ συστάντες ἠγωνίζοντο πολλοὶ ὄντες πρὸς τὴν γυναῖκα, ἡμεῖς μέν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὔτε μαρτυρίας ἐγράψαμεν περὶ τῶν ὁμολογουμένων οὔτε μάρτυρας προσεκαλεσάμεθα, ἀλλ' ᾠόμεθα ταῦτά γε ἀδεῶς ὑπάρχειν ἡμῖν· οὗτοι δὲ τά τ' ἄλλα πολλὰ καὶ ἀναίσχυντα παρεσκευάσαντο εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ ἔμελεν αὐτοῖς οὐδενὸς πλὴν τοῦ ἐξαπατῆσαι ἐν τῷ παρόντι τότε καιρῷ τοὺς δικαστάς, οἵτινες κατεχρῶντο
39 ὡς τῷ Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου τὸ παράπαν οὐδεμία γένοιτο ἀδελφὴ ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία· οὕτως ἦσαν ἀναίσχυντοι καὶ βδελυροί, τηλικοῦτον πρᾶγμα παρακρουόμενοι τοὺς δικαστὰς καὶ οὕτω περιφανές, καὶ ἐσπούδαζον καὶ ἠγωνίζοντο περὶ τούτου μάλιστα. ἡμεῖς δέ γε νυνὶ μάρτυρας ὑμῖν τοσουτουσὶ παρεσχήμεθα περὶ τῆς Πολέμωνος ἀδελφῆς, τηθίδος δ'
40 Ἁγνίου. τούτῳ δ' ὁ βουλόμενος μαρτυρησάτω ἢ ὡς οὐκ ἦσαν ἀδελφοὶ ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι Πολέμων καὶ Φυλομάχη, ἢ ὅτι οὐκ ἦν ὁ μὲν Πολέμων υἱός, ἡ δὲ Φυλομάχη θυγάτηρ Ἁγνίου τοῦ Βουσέλου υἱέος, ἢ ὅτι ὁ Πολέμων οὐκ ἦν πατὴρ Ἁγνίου, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος, οὐδ' ἡ ἀδελφὴ ἡ Πολέμωνος Φυλομάχη τηθίς, ἢ ὡς ὁ
41 Εὐβουλίδης οὐκ ἦν Φυλομάχης υἱὸς οὐδὲ Φιλάγρου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου, ἢ ἐκεῖνο ὅτι Εὐβουλίδου τοῦ 1063
ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου οὐκ ἔστι Φυλομάχη θυγάτηρ ἡ νῦν ἔτι οὖσα, οὐδ' υἱὸς οὑτοσὶ ὁ παῖς, εἰσπεποιημένος

κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους εἰς τὸν Εὐβουλίδου οἶκον, ἢ ὡς ὁ Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου ἐκ τοῦ οἴκου ἦν τοῦ Ἁγνίου. τούτων ὅ τι βούλεταί τις μαρτυρησάτω αὐτῷ. ἀλλ' εὖ οἶδ' ὅτι οὐδεὶς οὕτω
42 τολμηρὸς ἔσται οὐδ' ἀπονενοημένος ἄνθρωπος. ὡς δὲ καταφανὲς ὑμῖν ἔσται, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι τὸ πρότερον ἀναισχυντοῦντες περιεγένοντο, δίκαιον δ' οὐδὲν ἔλεγον, ἀναγίγνωσκε τὰς μαρτυρίας, ὅσαι εἰσὶν ἔτι ὑπόλοιποι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

[Μαρτυρεῖ συγγενὴς εἶναι Πολέμωνι τῷ Ἁγνίου πατρί, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτοῦ ἀνεψιοὺς εἶναι ἐκ πατραδέλφων Πολέμωνι Φίλαγρόν τε τὸν Εὐβουλίδου πατέρα καὶ Φανοστράτην τὴν Στρατίου θυγατέρα καὶ Καλλίστρατον τὸν πατέρα τῆς Σωσίου γυναικὸς καὶ Εὐκτήμονα τὸν βασιλεύσαντα καὶ Χαρίδημον τὸν πατέρα τὸν Θεοπόμπου καὶ Στρατοκλέους, καὶ εἶναι τοῖς τούτου υἱέσι καὶ Ἁγνίᾳ ἐν τῷ αὐτῷ γένει Εὐβουλίδην κατὰ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ Φίλαγρον, κατὰ δὲ τὴν μητέρα τὴν ἑαυτοῦ Φυλομάχην νομιζόμενον ἀνεψιὸν εἶναι Εὐβουλίδην Ἁγνίᾳ πρὸς πατρὸς ἐκ τηθίδος γεγονότα Ἁγνίᾳ τῆς πρὸς πατρός.

ΑΛΛΗ.

43 Μαρτυροῦσι συγγενεῖς εἶναι Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου καὶ Εὐκτήμονι τῷ βασιλεύσαντι, καὶ εἰδέναι Εὐκτήμονα ἀδελφὸν ὄντα ὁμοπάτριον Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου· καὶ ὁπότε ἡ ἐπιδικασία ἦν τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου Εὐβουλίδῃ 1064
πρὸς Γλαύκωνα, ἔτι ζῆν Εὐκτήμονα, ἐκ πατραδέλφων ἀνεψιὸν ὄντα Πολέμωνι τῷ πατρὶ Ἁγνίου, καὶ μὴ ἀμφισβητῆσαι Εὐκτήμονα Εὐβουλίδῃ τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, μηδ' ἄλλον μηδένα κατὰ γένος τότε.

ΑΛΛΗ.

44 Μαρτυροῦσι τὸν πατέρα τὸν ἑαυτῶν Στράτωνα συγγενῆ εἶναι Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ

Εὐβουλίδου, καὶ ἀκούειν τοῦ ἑαυτῶν πατρὸς ὅτι Φίλαγρος λάβοι γυναῖκα πρώτην μὲν Φυλομάχην ἀδελφὴν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου ὁμοπατρίαν καὶ ὁμομητρίαν, καὶ γενέσθαι Φιλάγρῳ ἐκ μὲν τῆς Φυλομάχης Εὐβουλίδην, ἀποθανούσης δὲ Φυλομάχης ἑτέραν λαβεῖν γυναῖκα Φίλαγρον Τελεσίππην, καὶ γενέσθαι ὁμοπάτριον μὲν ἀδελφὸν Εὐβουλίδῃ Μενεσθέα, ὁμομήτριον δὲ μή· καὶ Εὐβουλίδου ἀμφισβητήσαντος τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου κατὰ γένος Μενεσθέα μὴ ἀμφισβητῆσαι τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, μηδ' Εὐκτήμονα τὸν ἀδελφὸν τὸν Φιλάγρου, μηδ' ἄλλον μηδένα κατὰ γένος πρὸς Εὐβουλίδην τότε.

ΑΛΛΗ.

45 *Μαρτυρεῖ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ Ἀρχίμαχον συγγενῆ εἶναι Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτῶν ὅτι Φίλαγρος λάβοι γυναῖκα πρώτην μὲν Φυλομάχην ἀδελφὴν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου ὁμοπατρίαν καὶ ὁμομητρίαν, καὶ γενέσθαι ἐκ μὲν Φυλομάχης Εὐβουλίδην, ἀποθανούσης δὲ Φυλομάχης ἑτέραν λαβεῖν γυναῖκα Φίλαγρον Τελεσίπ-* 1065
πην, καὶ γενέσθαι Φιλάγρῳ ἐκ Τελεσίππης Μενεσθέα, ὁμοπάτριον μὲν ἀδελφὸν Εὐβουλίδῃ, ὁμομήτριον δὲ μή· ἀμφισβητήσαντος δὲ Εὐβουλίδου τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου κατὰ γένος Μενεσθέα μὴ ἀμφισβητῆσαι τοῦ κλήρου, μηδ' Εὐκτήμονα τὸν ἀδελφὸν Φιλάγρου, μηδ' ἄλλον μηδένα κατὰ γένος πρὸς Εὐβουλίδην τότε.

ΑΛΛΗ.

46 *Μαρτυρεῖ τὸν πατέρα τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς Καλλίστρατον ἀδελφὸν εἶναι Εὐκτήμονι τῷ βασιλεύσαντι καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου, ἀνεψιοὺς δ' εἶναι τούτους Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου, καὶ ἀκούειν τῆς μητρὸς τῆς ἑαυτοῦ ὅτι ἀδελφὸς οὐ γένοιτο Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἁγνίου, ἀδελφὴ δὲ γένοιτο ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία Φυλομάχη, καὶ ταύτην λάβοι τὴν Φυλομάχην Φίλαγρος, καὶ γένοιτο ἐξ αὐτῶν Εὐβουλίδης ὁ πατὴρ ὁ Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.*]

47 Ἀναγνῶναι μὲν τὰς μαρτυρίας ταύτας ἐξ ἀνάγκης
ἦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἵνα μὴ τὸ αὐτὸ πάθοιμεν ὅπερ
τὸ πρότερον, ἀπαράσκευοι ληφθέντες ὑπὸ τούτων.
πολὺ δὲ σαφέστερον ἔτι αὐτὸς ἑαυτοῦ Μακάρτατος οὑ-
τοσὶ καταμαρτυρήσει, ὅτι οὔτε Θεοπόμπῳ τῷ πατρὶ
τῷ αὑτοῦ οὔτε αὐτῷ τούτῳ προσήκει οὐδενὸς κληρο-
νομεῖν τῶν Ἁγνίου, γένει ἀπωτέρω ὄντος τοῦ Θεοπόμ-
48 που καὶ οὐδ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου τὸ παράπαν. εἰ γάρ
τις ἀνακρίνοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὑτοσὶ τίς ἐστιν ὁ
ἀμφισβητῶν τῷ παιδὶ τούτῳ τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου;
εὖ οἶδ' ὅτι ἀποκρίναιτ' ἄν, Μακάρτατος. τίνος ὢν πα-
τρός; Θεοπόμπου. μητρὸς δὲ τίνος; Ἀπολήξιδος θυγα- 1066
τρὸς Προσπαλτίου, ἀδελφῆς δὲ Μακαρτάτου Προσπαλ-
τίου. ὁ δὲ Θεόπομπος τίνος ἦν πατρός; Χαριδήμου.
ὁ δὲ Χαρίδημος τίνος; Στρατίου. ὁ δὲ Στρατίος τίνος;
Βουσέλου. οὑτοσί, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἔστιν ὁ Στρα-
τίου οἶκος, ἑνὸς τῶν Βουσέλου υἱέων, καὶ ἔκγονοι οὗ-
τοί εἰσι Στρατίου, οὓς ὑμεῖς ἀκηκόατε· καὶ ἐνταῦθα
οὐδαμοῦ ἐστιν οὐδὲν ὄνομα τῶν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ
49 Ἁγνίου, ἀλλ' οὐδὲ παραπλήσιον. πάλιν δὴ ἀνακρίνω
τὸν παῖδα τουτονὶ τίς ὢν ἀμφισβητεῖ Μακαρτάτῳ τοῦ
κλήρου τοῦ Ἁγνίου. οὐκ ἂν ἔχοι, ὦ ἄνδρες δικασταί,
ἄλλ' οὐδ' ὁτιοῦν ἀποκρίνασθαι ὁ παῖς ἢ ὅτι Εὐβουλί-
δης. τίνος ὢν πατρός; Εὐβουλίδου τοῦ Ἁγνίου ἀνε-
ψιοῦ. μητρὸς δὲ τίνος; Φυλομάχης, ἣ ἦν Ἁγνίᾳ ἀνε-
ψιοῦ παῖς πρὸς πατρός· ὁ Εὐβουλίδης δὲ τίνος ἦν
πατρός; Φιλάγρου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου. μη-
τρὸς δὲ τίνος; Φυλομάχης τῆς τηθίδος τῆς Ἁγνίου.
ὁ δ' Ἁγνίας τίνος ἦν υἱός; Πολέμωνος. ὁ δὲ Πολέ-
μων τίνος; Ἁγνίου. ὁ δ' Ἁγνίας τίνος; Βουσέλου. οὑ-
50 τοσὶ ἕτερος οἶκός ἐστιν ὁ Ἁγνίου, ἑνὸς τῶν Βουσέλου
υἱέων, καὶ ἐνταῦθ' οὐδ' ὁτιοῦν ἔνεστι τὸ αὐτὸ ὄνομα

τῶν ἐν τῷ Στρατίου οἴκῳ ὄντων ἐκγόνων, ἀλλ' οὐδὲ παραπλήσιον· ἀλλ' αὐτοὶ δι' αὐτῶν πορεύονται ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου, τὰ ὀνόματα παρ' ἀλλήλων παραλαμβάνοντες. πανταχῇ δὴ καὶ πάντα τρόπον ἐξελέγχονται ἐξ ἑτέρου οἴκου καὶ γένει ἀπωτέρω ὄντες, καὶ οὐ προσῆκον αὐτοῖς κληρονομεῖν οὐδενὸς τῶν Ἁγνίου· οἷς γὰρ δίδωσιν ὁ νομοθέτης τὴν ἀγχιστείαν καὶ τὴν κληρονομίαν, τούτους ἀναγνώσεται ὑμῖν τοὺς νόμους.

ΝΟΜΟΣ. 1067

51 [Ὅστις ἂν μὴ διαθέμενος ἀποθάνῃ, ἐὰν μὲν παῖδας καταλείπῃ θηλείας, σὺν ταύτῃσιν, ἐὰν δὲ μή, τούσδε κυρίους εἶναι τῶν χρημάτων. ἐὰν μὲν ἀδελφοὶ ὦσιν ὁμοπάτορες καὶ ἐὰν παῖδες ἐξ ἀδελφῶν γνήσιοι, τὴν τοῦ πατρὸς μοῖραν λαγχάνειν· ἐὰν δὲ μὴ ἀδελφοὶ ὦσιν ἢ ἀδελφῶν παῖδες, τοὺς ἐξ αὐτῶν κατὰ ταὐτὰ λαγχάνειν· κρατεῖν δὲ τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων, ἐὰν ἐκ τῶν αὐτῶν ὦσι, καὶ ἐὰν γένει ἀπωτέρω. ἐὰν δὲ μὴ ὦσι πρὸς πατρὸς μέχρι ἀνεψιῶν παίδων, τοὺς πρὸς μητρὸς τοῦ ἀνδρὸς κατὰ ταὐτὰ κυρίους εἶναι. ἐὰν δὲ μηδετέρωθεν ᾖ ἐντὸς τούτων, τὸν πρὸς πατρὸς ἐγγυτάτω κύριον εἶναι. νόθῳ δὲ μηδὲ νόθῃ μὴ εἶναι ἀγχιστείαν μήθ' ἱερῶν μήθ' ὁσίων, ἀπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος.]

52 Διαρρήδην λέγει ὁ νόμος, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἷς δεῖ τὴν κληρονομίαν εἶναι· οὐ μὰ Δί' οὐ Θεοπόμπῳ οὐδὲ Μακαρτάτῳ τῷ Θεοπόμπου υἱεῖ, τοῖς μηδὲ τὸ παράπαν ἐν τῷ οἴκῳ οὖσι τῷ Ἁγνίου. ἀλλὰ τίνι καὶ δίδωσιν; τοῖς ἐκγόνοις τοῖς Ἁγνίου, τοῖς οὖσιν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἐκείνου. ταῦτα καὶ ὁ νόμος λέγει, καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει.

53 Οὐ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ταῦτα μὲν ἔδωκεν ὁ νομοθέτης τοῖς προσήκουσιν, ἕτερα δ' οὐ προσέταξεν, ἀλλὰ πολλὰ πάνυ ἐστὶν ἃ προστάττει ποιεῖν τοῖς προσήκουσι, καὶ πρόφασιν οὐδεμίαν δίδωσιν, ἀλλ' ἐξ

47 Ἀναγνῶναι μὲν τὰς μαρτυρίας ταύτας ἐξ ἀνάγκης
ἦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἵνα μὴ τὸ αὐτὸ πάθοιμεν ὅπερ
τὸ πρότερον, ἀπαράσκευοι ληφθέντες ὑπὸ τούτων.
πολὺ δὲ σαφέστερον ἔτι αὐτὸς ἑαυτοῦ Μακάρτατος οὑ-
τοσὶ καταμαρτυρήσει, ὅτι οὔτε Θεοπόμπῳ τῷ πατρὶ
τῷ αὑτοῦ οὔτε αὑτῷ τούτῳ προσήκει οὐδενὸς κληρο-
νομεῖν τῶν Ἁγνίου, γένει ἀπωτέρω ὄντος τοῦ Θεοπόμ-
48 που καὶ οὐδ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου τὸ παράπαν. εἰ γάρ
τις ἀνακρίνοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὑτοσὶ τίς ἐστιν ὁ
ἀμφισβητῶν τῷ παιδὶ τούτῳ τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου;
εὖ οἶδ' ὅτι ἀποκρίναιτ' ἄν, Μακάρτατος. τίνος ὢν πα-
τρός; Θεοπόμπου. μητρὸς δὲ τίνος; Ἀπολήξιδος θυγα- 1066
τρὸς Προσπαλτίου, ἀδελφῆς δὲ Μακαρτάτου Προσπαλ-
τίου. ὁ δὲ Θεόπομπος τίνος ἦν πατρός; Χαριδήμου.
ὁ δὲ Χαρίδημος τίνος; Στρατίου. ὁ δὲ Στράτιος τίνος;
Βουσέλου. οὑτοσί, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἔστιν ὁ Στρα-
τίου οἶκος, ἑνὸς τῶν Βουσέλου υἱέων, καὶ ἔκγονοι οὑ-
τοί εἰσι Στρατίου, οὓς ὑμεῖς ἀκηκόατε· καὶ ἐνταῦθα
οὐδαμοῦ ἐστιν οὐδὲν ὄνομα τῶν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ
49 Ἁγνίου, ἀλλ' οὐδὲ παραπλήσιον. πάλιν δὴ ἀνακρίνω
τὸν παῖδα τουτονὶ τίς ὢν ἀμφισβητεῖ Μακαρτάτῳ τοῦ
κλήρου τοῦ Ἁγνίου. οὐκ ἂν ἔχοι, ὦ ἄνδρες δικασταί,
ἄλλ' οὐδ' ὁτιοῦν ἀποκρίνασθαι ὁ παῖς ἢ ὅτι Εὐβουλί-
δης. τίνος ὢν πατρός; Εὐβουλίδου τοῦ Ἁγνίου ἀνε-
ψιοῦ. μητρὸς δὲ τίνος; Φυλομάχης, ἣ ἦν Ἁγνίᾳ ἀνε-
ψιοῦ παῖς πρὸς πατρός· ὁ Εὐβουλίδης δὲ τίνος ἦν
πατρός; Φιλάγρου τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου. μη-
τρὸς δὲ τίνος; Φυλομάχης τῆς τηθίδος τῆς Ἁγνίου.
ὁ δ' Ἁγνίας τίνος ἦν υἱός; Πολέμωνος. ὁ δὲ Πολέ-
μων τίνος; Ἁγνίου. ὁ δ' Ἁγνίας τίνος; Βουσέλου. οὑ-
50 τοσὶ ἕτερος οἶκός ἐστιν ὁ Ἁγνίου, ἑνὸς τῶν Βουσέλου
υἱέων, καὶ ἐνταῦθ' οὐδ' ὁτιοῦν ἔνεστι τὸ αὐτὸ ὄνομα

τῶν ἐν τῷ Στρατίου οἴκῳ ὄντων ἐκγόνων, ἀλλ' οὐδὲ παραπλήσιον· ἀλλ' αὐτοὶ δι' αὐτῶν πορεύονται ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου, τὰ ὀνόματα παρ' ἀλλήλων παραλαμβάνοντες. πανταχῇ δὴ καὶ πάντα τρόπον ἐξελέγχονται ἐξ ἑτέρου οἴκου καὶ γένει ἀπωτέρω ὄντες, καὶ οὐ προσῆκον αὐτοῖς κληρονομεῖν οὐδενὸς τῶν Ἁγνίου· οἷς γὰρ δίδωσιν ὁ νομοθέτης τὴν ἀγχιστείαν καὶ τὴν κληρονομίαν, τούτους ἀναγνώσεται ὑμῖν τοὺς νόμους.

ΝΟΜΟΣ. 1067

51 [Ὅστις ἂν μὴ διαθέμενος ἀποθάνῃ, ἐὰν μὲν παῖδας καταλείπῃ θηλείας, σὺν ταύτῃσιν, ἐὰν δὲ μή, τούσδε κυρίους εἶναι τῶν χρημάτων. ἐὰν μὲν ἀδελφοὶ ὦσιν ὁμοπάτορες καὶ ἐὰν παῖδες ἐξ ἀδελφῶν γνήσιοι, τὴν τοῦ πατρὸς μοῖραν λαγχάνειν· ἐὰν δὲ μὴ ἀδελφοὶ ὦσιν ἢ ἀδελφῶν παῖδες, τοὺς ἐξ αὐτῶν κατὰ ταὐτὰ λαγχάνειν· κρατεῖν δὲ τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων, ἐὰν ἐκ τῶν αὐτῶν ὦσι, καὶ ἐὰν γένει ἀπωτέρω. ἐὰν δὲ μὴ ὦσι πρὸς πατρὸς μέχρι ἀνεψιῶν παίδων, τοὺς πρὸς μητρὸς τοῦ ἀνδρὸς κατὰ ταὐτὰ κυρίους εἶναι. ἐὰν δὲ μηδετέρωθεν ᾖ ἐντὸς τούτων, τὸν πρὸς πατρὸς ἐγγυτάτω κύριον εἶναι. νόθῳ δὲ μηδὲ νόθῃ μὴ εἶναι ἀγχιστείαν μήθ' ἱερῶν μήθ' ὁσίων, ἀπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος.]

52 Διαρρήδην λέγει ὁ νόμος, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἷς δεῖ τὴν κληρονομίαν εἶναι· οὐ μὰ Δί' οὐ Θεοπόμπῳ οὐδὲ Μακαρτάτῳ τῷ Θεοπόμπου υἱεῖ, τοῖς μηδὲ τὸ παράπαν ἐν τῷ οἴκῳ οὖσι τῷ Ἁγνίου. ἀλλὰ τίνι καὶ δίδωσιν; τοῖς ἐκγόνοις τοῖς Ἁγνίου, τοῖς οὖσιν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἐκείνου. ταῦτα καὶ ὁ νόμος λέγει, καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει.

53 Οὐ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ταῦτα μὲν ἔδωκεν ὁ νομοθέτης τοῖς προσήκουσιν, ἕτερα δ' οὐ προσέταξεν, ἀλλὰ πολλὰ πάνυ ἐστὶν ἃ προστάττει ποιεῖν τοῖς προσήκουσι, καὶ πρόφασιν οὐδεμίαν δίδωσιν, ἀλλ' ἐξ

ἀνάγκης δεῖ ποιεῖν. μᾶλλον δὲ λέγε αὐτὸν τὸν νόμον τὸν πρῶτον.

ΝΟΜΟΣ.

54 [Τῶν ἐπικλήρων ὅσαι θητικὸν τελοῦσιν, ἐὰν μὴ βούληται ἔχειν ὁ ἐγγύτατα γένους, ἐκδιδότω ἐπιδοὺς ὁ μὲν πεντακοσιομέδιμνος πεντακοσίας δραχμὰς, ὁ δ' ἱππεὺς 1068
τριακοσίας, ὁ δὲ ζευγίτης ἑκατὸν πεντήκοντα, πρὸς οἷς αὐτῆς. ἐὰν δὲ πλείους ὦσιν ἐν τῷ αὐτῷ γένει, τῇ ἐπικλήρῳ πρὸς μέρος ἐπιδιδόναι ἕκαστον, ἐὰν δ' αἱ γυναῖκες πλείους ὦσι, μὴ ἐπάναγκες εἶναι πλέον ἢ μίαν ἐκδοῦναι τῷ γένει, ἀλλὰ τὸν ἐγγύτατα δεῖ ἐκδιδόναι ἢ αὐτὸν ἔχειν. ἐὰν δὲ μὴ ἔχῃ ὁ ἐγγυτάτω γένους ἢ μὴ ἐκδῷ, ὁ ἄρχων ἐπαναγκαζέτω ἢ αὐτὸν ἔχειν ἢ ἐκδοῦναι. ἐὰν δὲ μὴ ἐπαναγκάσῃ ὁ ἄρχων, ὀφειλέτω χιλίας δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἥρᾳ. ἀπογραφέτω δὲ τὸν μὴ ποιοῦντα ταῦτα ὁ βουλόμενος πρὸς τὸν ἄρχοντα.]

55 Ἃ μὲν λέγει ὁ νόμος, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἀκούετε. ὅτε δὲ τῆς ἐπικλήρου ἔδει ἐπιδικάζεσθαι Φυλομάχης τῆς τουτουὶ μητρὸς τοῦ παιδὸς, Ἁγνίου δ' ἀνεψιοῦ παιδὸς οὔσης πρὸς πατρὸς, ἐγὼ μὲν ἧκον φοβούμενος τὸν νόμον καὶ ἐπεδικαζόμην γένει ὢν ἐγγυτάτω, Θεόπομπος δ' ὁ Μακαρτάτου πατὴρ οὐδὲ προσῆλθε τὸ παράπαν οὐδ' ἠμφισβήτησε, διὰ τὸ μηδ' ὁτιοῦν αὐτῷ
56 προσήκειν, καὶ ταῦτ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ ὢν τῇ αὐτῇ. καίτοι πῶς οἴεσθε, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἄτοπον εἶναι τῆς μὲν ἐπικλήρου, ἣ ἦν Ἁγνίᾳ ἀνεψιοῦ παῖς πρὸς πατρὸς, ταύτης μὲν μηδεπώποτ' ἀμφισβητῆσαι Θεόπομπον, τὸν δὲ κλῆρον τὸν Ἁγνίου ἀξιοῦν ἔχειν παρὰ τοὺς νόμους; τούτων γένοιντ' ἂν ἄνθρωποι ἀναισχυντότεροι ἢ μιαρώτεροι; ἀναγίγνωσκε καὶ τοὺς ἑτέρους νόμους.

ΝΟΜΟΙ.

57 [Προειπεῖν τῷ κτείναντι ἐν ἀγορᾷ ἐντὸς ἀνεψιότητος, συνδιώκειν δὲ καὶ ἀνεψιῶν παῖδας καὶ γαμβροὺς καὶ πεν- 1069
θεροὺς καὶ φράτερας. ἐὰν δὲ αἰδέσασθαι δέῃ, ἐὰν μὲν πατὴρ ᾖ ἢ ἀδελφὸς ἢ υἱεῖς, πάντας, ἢ τὸν κωλύοντα κρατεῖν.

ἐὰν δὲ τούτων μηδεὶς ᾖ, κτείνῃ δ' ἄκων, γνῶσι δ' οἱ πεντήκοντα καὶ εἷς ἄκοντα κτεῖναι, αἰδεσάσθων οἱ φράτερες, ἐὰν θέλωσι, δέκα· τούτους δ' οἱ πεντήκοντα καὶ εἷς ἀριστίνδην αἱρείσθων. καὶ οἱ πρότερον κτείναντες ἐν τῷδε τῷ θεσμῷ ἐνεχέσθων. — Τοὺς δ' ἀπογιγνομένους ἐν τοῖς δήμοις, οὓς ἂν μηδεὶς ἀναιρῆται, ἐπαγγελλέτω ὁ δήμαρχος τοῖς προσήκουσιν ἀναιρεῖν καὶ θάπτειν καὶ καθαίρειν τὸν δῆμον, τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἂν ἀπογένηται ἕκαστος αὐτῶν.
58 ἐπαγγέλλειν δὲ περὶ μὲν τῶν δούλων τῷ δεσπότῃ, περὶ δὲ τῶν ἐλευθέρων τοῖς τὰ χρήματ' ἔχουσιν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ χρήματα τῷ ἀποθανόντι, τοῖς προσήκουσι τοῦ ἀποθανόντος ἐπαγγέλλειν. ἐὰν δὲ τοῦ δημάρχου ἐπαγγείλαντος μὴ ἀναιρῶνται οἱ προσήκοντες, ὁ μὲν δήμαρχος ἀπομισθωσάτω ἀνελεῖν καὶ καταθάψαι καὶ καθᾶραι τὸν δῆμον αὐθημερὸν, ὅπως ἂν δύνωνται ὀλιγίστου· ἐὰν δὲ μὴ ἀπομισθώσῃ, ὀφειλέτω χιλίας δραχμὰς τῷ δημοσίῳ. ὅ τι δ' ἂν ἀναλώσῃ, διπλάσιον πραξάσθω παρὰ τῶν ὀφειλόντων· ἐὰν δὲ μὴ πράξῃ, αὐτὸς ὀφειλέτω τοῖς δημόταις. — Τοὺς δὲ μὴ ἀποδιδόντας τὰς μισθώσεις τῶν τεμενῶν τῶν τῆς θεοῦ καὶ τῶν ἄλλων θεῶν καὶ τῶν ἐπωνύμων ἀτίμους εἶναι καὶ αὐτοὺς καὶ γένος καὶ κληρονόμους τοὺς τούτων, ἕως ἂν ἀποδῶσιν.]

59 Ταῦτα πάνθ', ὅσα οἱ νόμοι προστάττουσι τοὺς 1070
προσήκοντας ποιεῖν, ἡμῖν προστάττουσι καὶ ἀναγκάζουσι ποιεῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί. Μακαρτάτῳ δὲ τούτῳ οὐδὲν διαλέγονται οὐδὲ Θεοπόμπῳ τῷ πατρὶ τῷ τούτου· οὐδὲ γάρ εἰσιν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου τὸ παράπαν· πῶς ἂν οὖν τούτοις τι προστάττοιεν;

60 Ἀλλ' οὗτος, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πρὸς μὲν τοὺς νόμους καὶ τὰς μαρτυρίας, ἃς ἡμεῖς παρεχόμεθα, δίκαιον μὲν οὐδ' ὁτιοῦν ἔχει λέγειν, ἀγανακτεῖ δὲ καὶ δεινά φησι πάσχειν ὅτι τοῦ πατρὸς τετελευτηκότος ἀγωνίζεται· ἐκεῖνο δ' οὐκ ἐνθυμεῖται Μακάρτατος, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἄνθρωπος ἦν θνητὸς καὶ τετελεύτηκε μετ' ἄλλων πολλῶν καὶ νεωτέρων καὶ πρεσβυτέρων. ἀλλ' εἰ Θεόπομπος τετελεύτηκεν ὁ του-

τουὶ πατὴρ, οἱ νόμοι οὐ τετελευτήκασιν, οὐδὲ τὸ δίκαιον τετελεύτηκεν, οὐδ' οἱ δικασταὶ οἱ τὴν ψῆφον ἔχοντες.
61 ἔστι δ' ὁ νῦν ἀγὼν καὶ ἡ διαδικασία οὐκ εἴ τις ἕτερος ἑτέρου πρότερος ἢ ὕστερος τετελεύτηκεν, ἀλλ' εἰ μὴ προσήκει ἐξελαθῆναι ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου τοὺς οἰκείους τοὺς Ἁγνίου, ἀνεψιοὺς ὄντας καὶ ἀνεψιῶν παῖδας Ἁγνίᾳ πρὸς πατρὸς, ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ Στρατίου οἴκου καὶ μηδὲν προσηκόντων ὥστε κληρονομεῖν τῶν Ἁγνίου, ἀλλὰ γένει ἀπωτέρω ὄντων. περὶ τούτου νῦν ἐστιν ὁ ἀγών.

62 Ἔτι δὲ σαφέστερον γνώσεσθε, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ ἐκ τοῦδε τοῦ νόμου ὅτι Σόλων ὁ νομοθέτης σπουδάζει περὶ τοὺς οἰκείους, καὶ οὐ μόνον δίδωσι τὰ καταλειφθέντα, ἀλλὰ καὶ προστάγματα ποιεῖται τὰ δυσχερῆ ἅπαντα τοῖς προσήκουσιν. λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

[Τὸν ἀποθανόντα προτίθεσθαι ἔνδον, ὅπως ἂν βούληται. 1071 ἐκφέρειν δὲ τὸν ἀποθανόντα τῇ ὑστεραίᾳ ᾗ ἂν προθῶνται, πρὶν ἥλιον ἐξέχειν. βαδίζειν δὲ τοὺς ἄνδρας πρόσθεν, ὅταν ἐκφέρωνται, τὰς δὲ γυναῖκας ὄπισθεν. γυναῖκα δὲ μὴ ἐξεῖναι εἰσιέναι εἰς τὰ τοῦ ἀποθανόντος μηδ' ἀκολουθεῖν ἀποθανόντι, ὅταν εἰς τὰ σήματα ἄγηται, ἐντὸς ἑξήκοντ' ἐτῶν γεγονυῖαν, πλὴν ὅσαι ἐντὸς ἀνεψιαδῶν εἰσι· μηδ' εἰς τὰ τοῦ ἀποθανόντος εἰσιέναι, ἐπειδὰν ἐξενεχθῇ ὁ νέκυς, γυναῖκα μηδεμίαν πλὴν ὅσαι ἐντὸς ἀνεψιαδῶν εἰσιν.]

63 Οὐκ ἐᾷ εἰσιέναι οὗ ἂν ᾖ ὁ τετελευτηκὼς οὐδεμίαν γυναῖκα ἄλλην ἢ τὰς προσηκούσας μέχρι ἀνεψιότητος, καὶ πρὸς τὸ μνῆμα ἀκολουθεῖν τὰς αὐτὰς ταύτας. Φυλομάχη τοίνυν ἡ Πολέμωνος ἀδελφὴ τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου οὐκ ἀνεψιὰ ἦν Ἁγνίᾳ, ἀλλὰ τηθίς· ἀδελφὴ γὰρ ἦν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἁγνίου. Εὐβουλίδης δὲ ὁ υἱὸς ταύτης τῆς γυναικὸς ἀνεψιὸς ἦν πρὸς πα-

τρὸς Ἁγνίᾳ, οὗ ἐστιν ὁ κλῆρος. τοῦ δ' Εὐβουλίδου ἦν
64 θυγάτηρ ἡ τουτουὶ τοῦ παιδὸς μήτηρ. ταύτας κελεύει
τὰς προσηκούσας καὶ παρεῖναι τῇ προθέσει τοῦ τετε-
λευτηκότος καὶ ἐπὶ τὸ μνῆμα ἀκολουθεῖν, οὐ τὴν Μα-
καρτάτου μητέρα οὐδὲ τὴν Θεοπόμπου γυναῖκα· οὐ-
δὲν γὰρ προσήκουσιν Ἁγνίᾳ αὗται, ἀλλ' ἦσαν ἐξ ἑτέ-
ρας φυλῆς Ἀκαμαντίδος καὶ ἐξ ἑτέρου δήμου Προσ-
παλτόθεν, ὥστε τὸ παράπαν οὐδ' ᾔσθοντο ὅτε ἦν
65 τετελευτηκὼς Ἁγνίας. ὑπεραναίσχυντον δὴ οὗτοι κα-
τασκευάζουσι πρᾶγμα, ὡς ἄρα δεῖ ἡμᾶς καὶ τὰς γυναῖ-
κας τὰς ἡμετέρας τοῦ μὲν σώματος τοῦ Ἁγνίου, ὅτ' 1072
ἐτετελευτήκει κληρονόμους εἶναι καὶ ποιεῖν ἅπαντα τὰ
νομιζόμενα, ὡς προσήκοντας καὶ γένει ὄντας ἐγγυτά-
τω· τὸν δὲ κλῆρον οἴεσθαι δεῖν ἔχειν τὸν Ἁγνίου τοῦ
τετελευτηκότος Μακάρτατον, ἐκ τοῦ Στρατίου οἴκου
ὄντα καὶ ἐκ τῆς Ἀπολήξιδος τοῦ Προσπαλτίου θυγα-
τρὸς, Μακαρτάτου δ' ἀδελφῆς. ἀλλ' οὔτε δίκαιον οὔθ'
ὅσιον τοῦτ' ἔστιν, ὦ ἄνδρες δικασταί.
66 Ἀνάγνωθι δέ μοι τὰ ἐκ τῆς μαντείας τῆς ἐκ Δελ-
φῶν κομισθείσης παρὰ τοῦ θεοῦ, ἵν' αἴσθησθε ὅτι
ταὐτὰ λέγει περὶ τῶν προσηκόντων τοῖς νόμοις τοῖς
τοῦ Σόλωνος.

ΜΑΝΤΕΙΑ.

[Ἀγαθῇ τύχῃ. ἐπερωτᾷ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων περὶ τοῦ σημείου τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ γενομένου, ὅ τι ἂν δρῶσιν Ἀθηναίοις ἢ ὅτῳ θεῷ θύουσιν ἢ εὐχομένοις εἴη ἐπὶ τὸ ἄμεινον ἀπὸ τοῦ σημείου. συμφέρει Ἀθηναίοις περὶ τοῦ σημείου τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ γενομένου θύοντας καλλιερεῖν Διὶ ὑπάτῳ, Ἀθηνᾷ ὑπάτῃ, Ἡρακλεῖ, Ἀπόλλωνι σωτῆρι, καὶ ἀποπέμπειν ἀμφὶ ὀνήσει· περὶ τύχας ἀγαθᾶς Ἀπόλλωνι ἀγυιεῖ, Λατοῖ, Ἀρτέμιδι, καὶ τὰς ἀγυιὰς κνισῆν, καὶ κρατῆρας ἱστάμεν καὶ χορούς, καὶ στεφανηφορεῖν καττὰ πάτρια θεοῖς Ὀλυμπίοις καὶ Ὀλυμπίαις πάντεσσι καὶ πάσαις, δε-

ξιὰς καὶ ἀριστερὰς ἀνίσχοντας, μνασιδωρεῖν καττὰ πά-
τρια· ἥρῳ ἀρχηγέτᾳ, οὗ ἐπώνυμοί ἐστε, θύειν καὶ δωρο-
τελεῖν καττὰ πάτρια· τοῖς ἀποφθιμένοις ἐν ἱκνουμένᾳ
ἁμέρᾳ τελεῖν τοὺς ποθίκοντας καττὰ ἀγημένα.]

67 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ταὐτὰ λέγει ὅ τε
Σόλων ἐν τοῖς νόμοις καὶ ὁ θεὸς ἐν τῇ μαντείᾳ, κελεύ- 1073
ων τοῖς κατοιχομένοις ποιεῖν τοὺς προσήκοντας ἐν ταῖς
καθηκούσαις ἡμέραις. ἀλλὰ τούτων οὐδὲν ἔμελε Θεο-
πόμπῳ οὐδὲ Μακαρτάτῳ τούτῳ, ἀλλὰ τοῦτο μόνον,
τὰ μὴ προσήκοντα ἑαυτοῖς ἔχειν, καὶ ἐγκαλεῖν ὅτι πο-
λὺν χρόνον ἐχόντων ἑαυτῶν τὸν κλῆρον νυνὶ ἀγωνί-
ζονται. ἐγὼ δ' ᾤμην, ὦ ἄνδρες δικασταί, προσήκειν
τὸν τἀλλότρια ἀδίκως ἔχοντα οὐκ ἐγκαλεῖν, εἰ πλείω
χρόνον εἶχεν, ἀλλὰ χάριν εἰδέναι, μὴ ἡμῖν, ἀλλὰ τῇ
τύχῃ, ὅτι πολλαὶ καὶ ἀναγκαῖαι διατριβαὶ ἐγένοντο
ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, ὥστε νῦν περὶ τούτων ἀγωνίζε-
σθαι.

68 Οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοί εἰσιν ἄνθρωποι, ὦ ἄνδρες
δικασταί, καὶ μέλει αὐτοῖς οὐδὲν οὔτε τοῦ οἴκου ἐξερη-
μουμένου τοῦ Ἁγνίου οὔτε τῶν ἄλλων ὅσα παρανο-
μοῦσιν· οἵτινές γε, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, τὰ μὲν ἄλλα τί ἄν
τις λέγοι περὶ τούτων; πολλὰ γὰρ ἂν εἴη λέγειν· ἓν
δὲ παρανομώτατον καὶ μιαρώτατον διαπεπραγμένοι
εἰσί, καὶ μάλιστ' ἐνδεικνύμενοι ὅτι οὐδενὸς αὐτοῖς μέ-
69 λει πλὴν τοῦ πλεονεκτεῖν. οὐ γὰρ ἔφθη Θεόπομπος
τὴν ἐπιδικασίαν ποιησάμενος τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου
τὸν τρόπον τοῦτον ὃν ὑμεῖς ἀκηκόατε, καὶ εὐθὺς ἐνε-
δείξατο ὅτι τὰ οὐδὲν προσήκονθ' ἑαυτῷ ἔχειν ἐνόμιζεν.
ὃ γὰρ ἦν πλείστου ἄξιον ἐν τοῖς χωρίοις τοῖς Ἁγνίου
καὶ ἐθαυμάζετο μάλιστα ὑπὸ τῶν προσχώρων καὶ ὑπὸ
τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, αἱ ἐλᾶαι, ταύτας ἐξώρυττον
καὶ ἐξεπρέμνιζον, πλεῖν ἢ χίλια στελέχη, ὅθεν ἔλαιον

πολὺ ἐγίγνετο. ταύτας οὗτοι ἀπέδοντο ἐκπρεμνίσαν-
τες, καὶ ἀργύριον ὑπέρπολυ ἔλαβον. καὶ ταῦτ' ἐποί- 1074
ουν οὗτοι ἐπιδίκου ὄντος τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου κα-
τὰ τὸν νόμον καθ' ὅνπερ οὗτοι τὴν τουτουὶ μητέρα
70 προσεκαλέσαντο. ὅτι δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω καὶ ἐξε-
πρέμνισαν οὗτοι τὰς ἐλάας ἐκ τῶν χωρίων ὧν Ἁγνίας
κατέλιπε, μάρτυρας ὑμῖν τούτων παρεξόμεθα τούς
τε προσχώρους καὶ τῶν ἄλλων οὓς παρεκαλέσαμεν,
ὅτ' ἐπεμαρτυρόμεθα περὶ τούτων. λέγε τὴν μαρ-
τυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Μαρτυροῦσιν ἀκολουθῆσαι Ἀραφῆνάδε παρακλη-
θέντες ὑπὸ Σωσιθέου εἰς τοὺς Ἁγνίου ἀγροὺς, ἐπειδὴ Θε-
όπομπος ἐπεδικάσατο τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, καὶ ἐπιδει-
κνύναι αὐτοῖς Σωσίθεον τὰς ἐλάας πρεμνιζομένας ἐκ τοῦ
Ἁγνίου ἀγροῦ.]

71 Εἰ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν τετελευ-
τηκότα μόνον ὕβριζον ταῦτα διαπραξάμενοι, δεινὰ μὲν
ἐποίουν, ἧττον δέ· νῦν δὲ καὶ εἰς ὅλην τὴν πόλιν ταυτὶ
ὑβρίκασι καὶ παρανενομήκασιν. γνώσεσθε δὲ, ἐπειδὰν
τοῦ νόμου ἀκούσητε. ἀναγίγνωσκε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

[Ἐάν τις ἐλάαν Ἀθήνησιν ἐξορύττῃ, ἐὰν μὴ εἰς ἱερὸν
Ἀθηναίων δημόσιον ἢ δημοτικὸν, ἢ ἑαυτῷ χρῆσθαι μέχρι
δυοῖν ἐλάαιν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, ἢ ἐπὶ ἀποθανόντα δέῃ
χρήσασθαι, ὀφείλειν ἑκατὸν δραχμὰς τῷ δημοσίῳ τῆς ἐλάας
ἑκάστης. τὸ δὲ ἐπιδέκατον τούτου τῆς θεοῦ εἶναι. ὀφειλέ-
τω δὲ καὶ τῷ ἰδιώτῃ τῷ ἐπεξιόντι ἑκατὸν δραχμὰς καθ'
ἑκάστην ἐλάαν. τὰς δὲ δίκας εἶναι περὶ τούτων πρὸς τοὺς
ἄρχοντας, ὧν ἕκαστοι δικασταί εἰσι. πρυτανεῖα δὲ τιθέτω
ὁ διώκων τοῦ αὐτοῦ μέρους. ὅτου δ' ἂν καταγνωσθῇ,
ἐγγραφόντων οἱ ἄρχοντες, πρὸς οὓς ἂν ᾖ ἡ δίκη, τοῖς 1075
πράκτορσιν, ὃ τῷ δημοσίῳ γίγνεται· ὃ δὲ τῇ θεῷ γίγνε-

ται, τοῖς ταμίαις τῶν τῆς θεοῦ. ἐὰν δὲ μὴ ἐγγράφωσιν, αὐτοὶ ὀφειλόντων.]

72 Ὁ μὲν νόμος οὕτως ἰσχυρός. ἐκεῖνο δ' ἐνθυμεῖσθε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ὦ ἄνδρες δικασταί, τί ποτ' οἴεσθ' ἡμᾶς πάσχειν ἐν τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ ὑπὸ τούτων καὶ ὑπὸ τῆς ὕβρεως τῆς τούτων, ὅπου ὑμῶν, πόλεως τηλικαυτησί, κατεφρόνησαν καὶ τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων, καὶ ἃ διαρρήδην ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι μὴ ποιεῖν, οὑτωσὶ καταφρονητικῶς ἠκίσαντο τὰ χωρία ἃ κατέλιπεν Ἁγνίας. ὁ δὲ νόμος ἀπαγορεύει μηδ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου, τοῦ πατρῴου, μηδὲν τούτων ποιεῖν. πολύ γε αὐτοῖς μέλει ἢ τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις πείθεσθαι, ἢ ὅπως μὴ ἐξερημωθήσεται ὁ οἶκος ὁ Ἁγνίου.

73 ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, βούλομαι περὶ ἐμαυτοῦ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν διὰ βραχέων, καὶ ἐπιδεῖξαι ὅτι οὐχ ὁμοίως τούτοις ἐπιμέλειαν ἐποιησάμην τοῦ οἴκου τοῦ Ἁγνίου, ὅπως μὴ ἐξερημωθήσεται. καὶ αὐτὸς γάρ εἰμι τοῦ γένους τοῦ Βουσέλου. Ἅβρωνος γὰρ τοῦ Βουσέλου υἱέος ἔλαβε τὴν θυγατριδῆν Καλλίστρατος, Εὐβουλίδου μὲν υἱὸς ὤν, Βουσέλου δ' υἱδοῦς· καὶ ἐκ τῆς Ἅβρωνος θυγατριδῆς καὶ Καλλιστράτου τοῦ ἀδελφι-

74 δοῦ τοῦ Ἅβρωνος ἐγένετο ἡ μήτηρ ἡ ἡμετέρα. ἐγὼ δ' ἐπειδὴ ἐπεδικασάμην τῆς τούτου μητρὸς καὶ ἐγένοντό μοι υἱεῖς μὲν τέτταρες, θυγάτηρ δὲ μία, τὰ ὀνόματα ἐθέμην τούτοις, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῷ μὲν πρεσβυτάτῳ τὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμαυτοῦ ὄνομα, Σωσίαν, ὥσπερ καὶ δίκαιόν ἐστι, καὶ ἀπέδωκα τῷ πρεσβυτάτῳ τοῦτο τὸ ὄνομα· τῷ δὲ μετ' αὐτὸν γενομένῳ τούτῳ 1076
ἐθέμην Εὐβουλίδην, ὅπερ ἦν ὄνομα τῷ πατρὶ τῷ τῆς μητρὸς τοῦ παιδὸς τουτουί· τῷ δὲ μετὰ τοῦτον Μενεσθέα ἐθέμην· καὶ γὰρ ὁ Μενεσθεὺς οἰκεῖος ἦν τῆς ἐμῆς γυναικός· τῷ δὲ νεωτάτῳ ἐθέμην ὄνομα Καλλί-

στρατον, ὃ ἦν ὄνομα τῷ πατρὶ τῷ τῆς ἐμῆς μητρός. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὴν θυγατέρ' ἔδωκα οὐδαμόσε ἔξω, ἀλλὰ τῷ ἀδελφιδῷ τῷ ἐμαυτοῦ, ὅπως, ἐὰν ὑγιαίνωσι, καὶ οἱ ἐκ τούτων ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ὦσιν Ἁγνίᾳ.
75 ἐγὼ μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον διῴκησα, ὅπως ἂν διασώζωνται ὅτι μάλιστα οἱ οἶκοι οἱ ἀπὸ τοῦ Βουσέλου· τουτουσὶ δ' ἐξετάσωμεν πάλιν. καὶ πρώτιστον μὲν τὸν νόμον τουτονὶ ἀνάγνωθι.

ΝΟΜΟΣ.

[Ὁ ἄρχων ἐπιμελείσθω τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν ἐπικλήρων καὶ τῶν οἴκων τῶν ἐξερημουμένων καὶ τῶν γυναικῶν, ὅσαι μένουσιν ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ἀνδρῶν τῶν τεθνηκότων φάσκουσαι κυεῖν. τούτων ἐπιμελείσθω καὶ μὴ ἐάτω ὑβρίζειν μηδένα περὶ τούτους. ἐὰν δέ τις ὑβρίζῃ ἢ ποιῇ τι παράνομον, κύριος ἔστω ἐπιβάλλειν κατὰ τὸ τέλος. ἐὰν δὲ μείζονος ζημίας δοκῇ ἄξιος εἶναι, προσκαλεσάμενος πρόπεμπτα καὶ τίμημα ἐπιγραψάμενος, ὅ τι ἂν δοκῇ αὐτῷ, εἰσαγαγέτω εἰς τὴν ἡλιαίαν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία περὶ τοῦ ἁλόντος, ὅ τι χρὴ αὐτὸν παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι.]

76 Πῶς ἂν οὖν μᾶλλον ἐξερημώσαιεν ἄνθρωποι οἶκον, ἢ εἴ τινες τοὺς γένει ὄντας ἐγγυτάτω Ἁγνίᾳ, τούτους ἐξελαύνοιεν ἐξ ἑτέρου οἴκου ὄντες, τοῦ Στρατίου; καὶ πάλιν εἰ τὸν μὲν κλῆρον ἀξιοῖ ἔχειν τὸν Ἁγνίου ὡς γένει προσήκων, τὸ δ' ὄνομα, ὅ ἐστιν αὐτῷ, μὴ ὅτι ἐκ τοῦ Ἁγνίου οἴκου, ἀλλ' οὐδ' ἐκ τοῦ Στρατίου ἐστὶ τοῦ 1077
ἑαυτοῦ προγόνου, οὐδ' ἐκ τῶν ἄλλων ἀπογόνων τῶν Βουσέλου, τοσούτων γενομένων, οὐδενὸς ἔχει τὸ ὄνο-
77 μα. ἀλλὰ πόθεν δή ἐστι τὸ ὄνομα ὁ Μακάρτατος; ἐκ τῶν πρὸς μητρός. εἰσεποιήθη γὰρ οὗτος εἰς τὸν οἶκον τὸν Μακαρτάτου τοῦ Προσπαλτίου, ἀδελφοῦ ὄντος τῆς μητρὸς τῆς τούτου, καὶ ἔχει καὶ ἐκεῖνον τὸν οἶκον. καὶ οὕτως ἐστὶν ὑβριστὴς ὥστε γενομένου αὐτῷ υἱέος

*τοῦ μὲν εἰσαγαγεῖν εἰς τὸν οἶκον τὸν Ἁγνίου υἱὸν τῷ
Ἁγνίᾳ ἐπελάθετο, καὶ ταῦτ᾽ ἔχων τὸν κλῆρον τὸν
Ἁγνίου καὶ φάσκων πρὸς ἀνδρῶν αὐτῷ προσήκειν·
78 τοῦτον δὲ τὸν υἱὸν τὸν γενόμενον τῷ Μακαρτάτῳ εἰσ-
πεποίηκε τῷ πρὸς μητρὸς εἰς τοὺς Προσπαλτίους, τὸν
δὲ Ἁγνίου οἶκον εἴακεν ἔρημον εἶναι τὸ τούτου μέρος·
φησὶ δὲ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ Θεόπομπον προσήκειν
Ἁγνίᾳ. ὁ δὲ νόμος κελεύει ὁ τοῦ Σόλωνος κρατεῖν τοὺς
ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων· οὗτος δ᾽ οὑτωσὶ
ῥᾳδίως κατεφρόνησε καὶ τῶν νόμων καὶ τοῦ Ἁγνίου,
καὶ εἰσεποίησε τὸν υἱὸν εἰς τὸν οἶκον τὸν πρὸς μητρός.
πῶς ἂν γένοιντο τούτων ἄνθρωποι παρανομώτεροι ἢ
βιαιότεροι;*

79 *Οὐ τοίνυν ταῦτα μόνον, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀλλὰ
καὶ μνήματος ὄντος κοινοῦ ἅπασι τοῖς ἀπὸ τοῦ Βουσέ-
λου γενομένοις (καὶ καλεῖται τὸ μνῆμα Βουσελιδῶν,
πολὺς τόπος περιβεβλημένος, ὥσπερ οἱ ἀρχαῖοι ἐνόμι-
ζον) ἐν τούτῳ τῷ μνήματι οἱ μὲν ἄλλοι πάντες οἱ ἀπὸ
τοῦ Βουσέλου κεῖνται, καὶ ὁ Ἁγνίας καὶ ὁ Εὐβουλίδης
καὶ ὁ Πολέμων καὶ οἱ ἄλλοι πάντες τοσοῦτοι ὄντες συγ-
γενεῖς, οἱ ἀπὸ τοῦ Βουσέλου, ἅπαντες οὗτοι κοινωνοῦσι
80 τοῦ μνήματος τούτου· ὁ δὲ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτά-* 1078
*του καὶ ὁ πάππος οὐ κεκοινωνήκασι τούτου, ἀλλ᾽ αὐ-
τοῖς ἰδίᾳ ἐποιήσαντο μνῆμα ἄπωθεν τοῦ Βουσελιδῶν
μνήματος. δοκοῦσιν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, προσ-
ήκειν τι τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου, πλὴν τοῦ ἔχειν ἁρπάσαν-
τες τὰ μὴ προσήκοντα; εἰ δ᾽ ἐξερημωθήσεται ἢ ἀνώ-
νυμος ἔσται ὁ οἶκος ὁ Ἁγνίου καὶ ὁ Εὐβουλίδου τοῦ
ἀνεψιοῦ τοῦ Ἁγνίου, οὐδὲ κατὰ τοὐλάχιστον πώποτ᾽
αὐτοῖς ἐμέλησεν.*

81 *Ἐγὼ δ᾽, ὦ ἄνδρες δικασταί, βοηθῶ μὲν ὡς οἷός τ᾽
εἰμὶ μάλιστα μὲν τοῖς τετελευτηκόσιν ἐκείνοις· οὐ πά-*

νυ δ' ἐστὶ ῥάδιον ταῖς τούτων παρασκευαῖς ἀνταγωνίζεσθαι. παραδίδωμι οὖν ὑμῖν τὸν παῖδα τουτονί, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπιμεληθῆναι, ὅπως ὑμῖν δοκεῖ δικαιότατον εἶναι. οὗτος εἰσπεποίηται εἰς τὸν οἶκον τὸν Εὐβουλίδου, καὶ εἰσῆκται εἰς τοὺς φράτερας, οὐκ εἰς τοὺς ἐμούς, ἀλλ' εἰς τοὺς Εὐβουλίδου καὶ Ἁγνίου καὶ
82 Μακαρτάτου τουτουί. καὶ ὅτε εἰσήγετο, οἱ μὲν ἄλλοι φράτερες κρύβδην ἔφερον τὴν ψῆφον, οὑτοσὶ δὲ Μακάρτατος φανερᾷ τῇ ψήφῳ ἐψηφίσατο ὀρθῶς εἰσάγεσθαι Εὐβουλίδῃ υἱὸν τὸν παῖδα τουτονί, οὐκ ἐθελήσας ἅψασθαι τοῦ ἱερείου οὐδ' ἀπαγαγεῖν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὑπεύθυνον αὑτὸν ποιήσας· ἀλλὰ καὶ τὴν μερίδα τῶν κρεῶν ᾤχετο λαβὼν παρὰ τοῦ παιδὸς τουτουί, ὥσ-
83 περ καὶ οἱ ἄλλοι φράτερες. νομίζετε δὴ τὸν παῖδα τοῦτον, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἱκετηρίαν ὑμῖν προκεῖσθαι ὑπὲρ τῶν τετελευτηκότων Ἁγνίου καὶ Εὐβουλίδου καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ τοῦ Ἁγνίου, καὶ ἱκετεύειν αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς δικαστὰς ὅπως μὴ ἐξερημωθήσεται αὐτῶν ὁ οἶκος ὑπὸ τῶν μιαρῶν τούτων θηρίων, οἵ εἰσιν ἐκ 1079
τοῦ Στρατίου οἴκου, ἐκ δὲ τοῦ Ἁγνίου οὐδεπώποτ' ἐγένοντο· μηδ' ἐπιτρέψητε τούτοις ἔχειν τὰ μὴ προσήκοντα, ἀλλ' ἀποδοῦναι ἀναγκάσατε εἰς τὸν Ἁγνίου οἶ-
84 κον τοῖς προσήκουσι τοῖς Ἁγνίου. ἐγὼ μὲν οὖν ἐκείνοις τε βοηθῶ τοῖς τετελευτηκόσι καὶ τοῖς νόμοις τοῖς περὶ τούτων κειμένοις, δέομαι δὲ καὶ ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ, μὴ περιίδητε μήτε τὸν παῖδα τουτονὶ ὑβρισθέντα ὑπὸ τούτων, μήτε τοὺς προγόνους τοὺς τούτου ἔτι μᾶλλον καταφρονουμένους ἢ νῦν καταπεφρόνηνται, ἐὰν διαπράξωνται οὗτοι ἃ βούλονται· ἀλλὰ τοῖς τε νόμοις βοηθεῖτε καὶ τῶν τετελευτηκότων ἐπιμελεῖσθε, ὅπως μὴ ἐξερημωθῇ αὐ-

τῶν ὁ οἶκος. καὶ ταῦτα ποιοῦντες τά τε δίκαια ψηφιεῖσθε καὶ τὰ εὔορκα καὶ τὰ ὑμῖν αὐτοῖς συμφέροντα.

XLIV.

ΠΡΟΣ ΛΕΩΧΑΡΗΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀρχιάδου τελευτήσαντος ἄπαιδος Λεωκράτης κατέσχε τὸν κλῆρον, συγγενής τε ὢν αὐτοῦ καὶ εἰσπεποιῆσθαι λέγων ὑπὸ Ἀρχιάδου. καὶ μέχρι μέν τινος αὐτὸς κατεῖχεν, ἔπειτα τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ Λεώστρατον εἰσποιήσας ἀνθ' αὐτοῦ τῷ Ἀρχιάδῃ ἐξίσταται τοῦ οἴκου καὶ εἰς τὸν οἰκεῖον ἀνεχώρησεν, ὡς ἄδειαν δεδωκότος τούτων τοῦ νόμου. ἐποίησε δὲ ταὐτὸ ὁ Λεώστρατος, καὶ ἀνθ' αὑτοῦ καταλιπὼν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἀρχιάδου παῖδα Λεωκράτην καλούμενον ἐπανῆλθεν αὐτὸς εἰς τὴν οἰ- 1080
κίαν τὴν τοῦ φύσει πατρός. ὁ μὲν δὴ Λεωκράτης, ὁ τελευταῖος εἰσποιηθεὶς τῷ Ἀρχιάδῃ, τέθνηκεν ἄπαις, προσελήλυθε δὲ τῷ κλήρῳ Ἀριστόδημος, λέγων ἐγγύτατα τοῦ γένους εἶναι τῷ Ἀρχιάδῃ, οὗπερ ἦν ὁ κλῆρος ἐξ ἀρχῆς, καὶ δι' ἐκεῖνον τῷ Λεωκράτει τῷ τελευταίῳ τῶν εἰσποιηθέντων. Λεωχάρης δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ τεθνηκότος ἀμφισβητεῖ τοῦ κλήρου, τὸ μὲν ὅλον ἰσχυριζόμενος ποιήσει ὡς υἱὸς ποιητὸς ὢν τοῦ Λεωκράτους, φάσκων δὲ εἶναι καὶ συγγενὴς Ἀρχιάδου. ὁ δὲ ὑπὲρ Ἀριστοδήμου λέγων ἐπιδείκνυσι τὴν μὲν τοῦ γένους ἀγχιστείαν Ἀριστοδήμῳ διδοῦσαν τὸν κλῆρον, τὴν δὲ ποίησιν παραπλησίαν οὖσαν· οὐ γὰρ ζῶν, φησὶν, ὁ Λεωκράτης ἐποιήσατο παῖδα τὸν Λεωχάρην, καθάπερ οἱ νόμοι κελεύουσιν, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἐπ' ἀποστερήσει τῆς οὐσίας παρὰ τοὺς νόμους ἡ εἰσποίησις γίνεται. λέγει δὲ τὸν λόγον τοῦ Ἀριστοδήμου ὁ υἱός.

Αἴτιος μέν ἐστι Λεωχάρης οὑτοσὶ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοῦ καὶ αὐτὸς κρίνεσθαι καὶ ἐμὲ νεώτερον ὄντα

λέγειν ἐν ὑμῖν, ἀξιῶν κληρονομεῖν ὧν οὐ προσῆκεν
αὐτῷ, καὶ ὑπὲρ τούτων ψευδῆ διαμαρτυρίαν πρὸς τῷ
2 ἄρχοντι ποιησάμενος. ἡμῖν μὲν γὰρ ἀναγκαῖον ἦν, 1081
τοῦ νόμου τὰς ἀγχιστείας τοῖς ἐγγυτάτω γένους ἀπο-
διδόντος, οὖσιν οἰκείοις Ἀρχιάδου τοῦ ἐξ ἀρχῆς κατα-
λιπόντος τὸν κλῆρον, μήτε τὸν οἶκον ἐξερημωθέντα
τὸν ἐκείνου περιιδεῖν μήτε τῆς οὐσίας ἑτέρους κληρο-
νομήσαντας, οἷς οὐδ' ὁτιοῦν προσήκει· οὑτοσὶ δὲ οὔτε
γένει τοῦ τετελευτηκότος υἱὸς ὢν οὔτ' εἰσποιηθεὶς κα-
τὰ τοὺς νόμους, ὡς ἐγὼ δείξω, διαμεμαρτύρηκεν οὕτω
τὰ ψευδῆ προπετῶς, ἀφαιρούμενος ἡμῶν τὴν κληρο-
3 νομίαν. δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, βοηθῆσαι
τῷ τε πατρὶ τούτῳ καὶ ἐμοί, ἐὰν λέγωμεν τὰ δίκαια, καὶ
μὴ περιιδεῖν πένητας ἀνθρώπους καὶ ἀσθενεῖς κατα-
στασιασθέντας ὑπὸ παρατάξεως ἀδίκου. ἡμεῖς μὲν γὰρ
ταῖς ἀληθείαις πιστεύοντες εἰσεληλύθαμεν, καὶ ἀγα-
πῶντες, ἄν τις ἡμᾶς ἐᾷ τῶν νόμων τυγχάνειν· οὗτοι
δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ τοῖς ἀναλώμασιν ἰσχυριζόμενοι
διατετελέκασιν, εἰκότως, οἶμαι· ἐκ γὰρ τῶν ἀλλοτρίων
ῥᾳδίως ἀναλίσκουσιν, ὥστε καὶ τοὺς συνεροῦντας
ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τοὺς μαρτυρήσοντας τὰ ψευδῆ πολ-
4 λοὺς πεπορίσθαι. ὁ δὲ πατὴρ οὗτος (εἰρήσεται γάρ)
ἅμα τῆς πενίας, ὡς ὑμεῖς ἅπαντες ἴστε, καὶ τοῦ ἰδιώτης
εἶναι φανερὰς ἔχων τὰς μαρτυρίας ἀγωνίζεται· διατε-
λεῖ γὰρ ἐν Πειραιεῖ κηρύττων· τοῦτο δ' ἐστὶν οὐ μό-
νον ἀπορίας ἀνθρωπίνης τεκμήριον, ἀλλὰ καὶ ἀσχο-
λίας τῆς ἐπὶ τὸ πραγματεύεσθαι· ἀνάγκη γὰρ ἡμερεύ-
ειν ἐν τῇ ἀγορᾷ τὸν τοιοῦτον. ἃ δεῖ λογιζομένους
ἐνθυμεῖσθαι ὅτι, εἰ μὴ τῷ δικαίῳ ἐπιστεύομεν, οὐκ
ἄν ποτ' εἰσήλθομεν εἰς ὑμᾶς.
5 Περὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων καὶ προϊόντος τοῦ 1082
λόγου σαφέστερον ἀκούσεσθε· ὑπὲρ αὐτῆς δὲ τῆς δια-

μαρτυρίας καὶ τοῦ ἀγῶνος ἤδη νομίζω δεῖν διδάσκειν.
εἰ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐκ τῆς διαμαρτυρίας
αὐτῆς Λεωχάρης ἔμελλεν ἀπολογούμενος δείξειν ὡς
ἔστιν υἱὸς γνήσιος Ἀρχιάδου, οὐδὲν ἂν ἔδει πολλῶν
λόγων, οὐδ' ἄνωθεν ὑμᾶς ἐξετάζειν τὸ γένος τὸ ἡμέτε-
6 ρον· ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν διαμεμαρτυρημένα ἕτερον τρό-
πον ἔχει, ὁ δὲ πολὺς τοῦ λόγου τουτοισὶ ἔσται ὡς εἰσε-
ποιήθησαν, καὶ κατὰ τὴν ἀγχιστείαν γνήσιοι ὄντες
δικαίως ἂν τῆς οὐσίας κληρονομοῖεν, ἀναγκαῖον, ὦ
ἄνδρες δικασταί, διὰ ταῦτα μικρῷ ἄνωθεν τὰ περὶ τοῦ
γένους ὑμῖν διεξελθεῖν· ἐὰν γὰρ τοῦτο σαφῶς μάθητε,
7 οὐ μὴ παρακρουσθῆτε ὑπ' αὐτῶν τῷ λόγῳ. ἔστι γὰρ
ὁ μὲν ἀγὼν οὑτοσὶ κλήρου διαδικασία, ἀμφισβητεῖται
δὲ παρὰ μὲν ἡμῶν κατὰ γένος ἡ ἀγχιστεία, παρὰ δὲ
τούτων κατὰ ποίησιν· ὁμολογοῦμεν δ' ἐναντίον ὑμῶν
δεῖν τὰς ποιήσεις κυρίας εἶναι, ὅσαι ἂν κατὰ τοὺς νό-
μους δικαίως γένωνται. ὥστε ταύτας τὰς ὑποθέσεις
μεμνημένοι, ἂν δείξωσιν ὑμῖν διδόντας τοὺς νόμους
αὐτοῖς ἃ διαμεμαρτυρήκασι, ψηφίσασθε αὐτοῖς τὸν
8 κλῆρον. καὶ ἐὰν μὲν ἐκ τῶν νόμων μὴ ὑπάρχῃ, δίκαια
δὲ καὶ φιλάνθρωπα φαίνωνται λέγοντες, καὶ οὕτω
συγχωροῦμεν. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι κατὰ γένος ἐγγύτατα
ὄντες οὐ μόνον τούτῳ ἐνισχυριζόμεθα, ἀλλὰ καὶ τοῖς
ἄλλοις ἅπασι, πρῶτον μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ γένους
ὑμᾶς διδάξομεν ὅθεν ἐστὶν ὁ κλῆρος· νομίζω γάρ, 1083
ἂν τούτῳ τῷ μέρει τοῦ ἀγῶνος σαφῶς παρακολου-
θήσητε, καὶ τῶν ἄλλων ὑμᾶς οὐδενὸς ἀπολειφθή-
σεσθαι.

9 Τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς, ὦ ἄνδρες δικασταί, γίγνονται
Εὐθυμάχῳ τῷ Ὀτρυνεῖ υἱεῖς τρεῖς, Μειδυλίδης καὶ
Ἄρχιππος καὶ Ἀρχιάδης, καὶ θυγάτηρ ᾗ ὄνομα ἦν Ἀρ-
χιδίκη. τελευτήσαντος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῖς τὴν μὲν

Ἀρχιδίκην ἐκδιδόασι Λεωστράτῳ Ἐλευσινίῳ, αὐτῶν
δὲ τριῶν ὄντων ὁ μὲν Ἄρχιππος τριηραρχῶν ἐτελεύ-
τησε τὸν βίον ἐν Μηθύμνῃ, ὁ δὲ Μειδυλίδης οὐ πολ-
λῷ χρόνῳ γαμεῖ ὕστερον Μνησιμάχην Λυσίππου τοῦ
10 Κριωέως θυγατέρα, καὶ γίγνεται αὐτῷ θυγάτηρ ὄνομα
Κλειτομάχη, ἣν ἐβουλήθη μὲν ἐκεῖνος ἀγάμῳ τῷ ἀδελ-
φῷ ὄντι τῷ ἑαυτοῦ ἐκδοῦναι· ἐπειδὴ δ' ὁ Ἀρχιάδης
οὐκ ἔφη προαιρεῖσθαι γαμεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν οὐσίαν
ἀνέμητον διὰ ταῦτα συγχωρήσας εἶναι ᾤκει καθ' αὑ-
τὸν ἐν τῇ Σαλαμῖνι, οὕτως ἤδη ὁ Μειδυλίδης ἐκδίδωσι
τὴν αὑτοῦ θυγατέρα Ἀριστοτέλει Παλληνεῖ τῷ πάππῳ
τῷ ἐμῷ. καὶ γίγνονται ἐξ αὐτοῦ υἱεῖς τρεῖς, Ἀριστό-
δημός τε οὑτοσὶ ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς καὶ Ἁβρώνιχος ὁ θεῖος
11 καὶ Μειδυλίδης, ὃς νῦν τετελευτηκὼς τυγχάνει. καὶ ἡ
μὲν τοῦ γένους ἀγχιστεία τοῦ ἡμετέρου, ἐν ᾧ ἐστιν
ὁ κλῆρος, σχεδὸν οὕτως ἔχει, ὦ ἄνδρες δικασταί. Ἀρ-
χιάδῃ γὰρ πρὸς ἀνδρῶν ἡμεῖς ἦμεν γένει ἐγγυτάτω,
καὶ κατὰ τοῦτον τὸν νόμον ἀξιοῦντες τῆς ἐκείνου οὐ-
σίας κληρονομεῖν καὶ τὸ γένος μὴ περιιδεῖν ἐξερημω-
θὲν, ἐλάχομεν πρὸς τὸν ἄρχοντα τοῦ κλήρου. οὗτοι
δ' ἔχοντες οὐ δικαίως τὰ χρήματα διαμεμαρτυρήκασι 1084
νυνὶ, τὸ μὲν ὅλον ἰσχυριζόμενοι ποιήσει, φάσκοντες δὲ
12 καὶ συγγενεῖς εἶναι. περὶ μὲν οὖν ταύτης τῆς ποιή-
σεως, ὃν τρόπον ἔχει, σαφῶς ὑμᾶς ὕστερον διδάξομεν·
περὶ δὲ τοῦ γένους, ὡς οὐκ εἰσὶν ἡμῶν ἐγγυτέρω, τοῦ-
το δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς. ἓν μὲν οὖν ὁμολογεῖται, τὸ κρα-
τεῖν τῶν κληρονομιῶν τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν
ἀρρένων· ἁπλῶς γὰρ τοῖς ἐγγυτάτω πρὸς ἀνδρῶν,
ὅταν μὴ παῖδες ὦσιν, ὁ νόμος τὰς κληρονομίας ἀποδί-
δωσιν. οὗτοι δ' ἐσμὲν ἡμεῖς· ἄπαις μὲν γὰρ ὁ Ἀρχιά-
δης ὁμολογεῖται τετελευτηκέναι, τούτῳ δὲ πρὸς ἀν-
13 δρῶν ἡμεῖς ἐσμεν ἐγγυτάτω. πρὸς δὲ καὶ ἐκ γυναικῶν

οἱ αὐτοὶ οὗτοι· ὁ γὰρ Μειδυλίδης ἀδελφὸς ἦν τοῦ Ἀρχιάδου, τοῦ δὲ Μειδυλίδου θυγάτηρ ἡ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς μήτηρ, ὥστε γίγνεται Ἀρχιάδης, ὑπὲρ οὗ τοῦ κλήρου τὴν ἐπιδικασίαν ποιούμεθα νυνί, θεῖος τῇ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ μητρὶ ἐκ πατραδέλφων, πρὸς ἀνδρῶν ἔχων τὴν συγγένειαν ταύτην καὶ οὐ πρὸς γυναικῶν. Λεώστρατος δ' οὑτοσὶ γένει τε ἀπωτέρω ἐστὶ καὶ πρὸς γυναικῶν οἰκεῖος Ἀρχιάδῃ· ἡ γὰρ τοῦ Λεωκράτους μήτηρ τοῦ τούτου πατρὸς ἀδελφιδῆ ἦν τῷ Ἀρχιάδῃ ἐκείνῳ καὶ τῷ Μειδυλίδῃ, ἀφ' ὧν ἡμεῖς ὄντες ἀξιοῦμεν τῆς κληρονομίας τυχεῖν.

14 *Πρῶτον μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸ γένος ἡμῶν ὅτι οὕτως ἔχει, ὥσπερ καὶ λέγομεν, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας, ἔπειτα μετὰ ταῦτα τὸν νόμον αὐτὸν τὸν τοῖς τε γένεσι καὶ τοῖς ἐγγυτάτω πρὸς ἀνδρῶν τὰς κληρονομίας ἀποδιδόντα· τὰ γὰρ κεφάλαια τοῦ ἀγῶνος, καὶ ὑπὲρ ὧν ὀμωμοκότες οἴσετε τὴν ψῆφον,* 1085 *σχεδόν τι ταῦτ' ἔστιν. καί μοι κάλει τούς τε μάρτυρας δευρὶ καὶ τὸν νόμον ἀναγίγνωσκε.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ. ΝΟΜΟΣ.

15 *Τὰ μὲν τοίνυν περὶ τὸ γένος τό τε τούτων καὶ τὸ ἡμέτερον οὕτως ἔχει, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὥστε τοὺς ἐπιδεδειχότας ἐξ αὐτῶν τῶν μαρτυριῶν ὡς εἰσὶ γένει ἐγγυτέρω προσήκει κληρονομεῖν, καὶ μὴ τὴν τοῦ διαμαρτυρήσαντος ἀπόνοιαν κρείττω τῶν ὑμετέρων νομίμων γενέσθαι. καὶ γὰρ εἰ τῇ ποιήσει ἰσχυρίζονται, ἣν ὡς ἐγένετο ἡμεῖς δείξομεν, τετελευτηκότος τοῦ εἰσποιηθέντος δήπου ἄπαιδος καὶ τοῦ οἴκου μέχρι τῆς ἡμετέρας λήξεως ἐξηρημωμένου, πῶς οὐ προσήκει τοὺς ἐγγυτάτω γένει ὄντας, τούτους τὴν κληρονομίαν κομίσασθαι, καὶ ὑμᾶς μὴ τοῖς δυναμένοις ἄριστα παρασκευάσασθαι, ἀλλὰ τοῖς ἀδικουμένοις τῶν πολιτῶν*

16 βοηθεῖν; εἰ μὲν γὰρ ἐφ' ἡμῖν ἦν ὥστε δείξασι τὰ περὶ τοῦ γένους καὶ τῆς διαμαρτυρίας αὐτῆς καταβῆναι καὶ μηδενὸς ἔτι πλείονος λόγου προσδεῖσθαι, σχεδόν τι τῶν μεγίστων εἰρημένων οὐκ ἂν ἠνωχλοῦμεν τὰ πλείω. ἐπειδὴ δὲ οὗτοι τοῖς μὲν νόμοις οὐκ ἐνισχυριοῦνται, τῷ δὲ προειληφέναι τι τῶν πραγμάτων ἐκ τοῦ ἄνωθεν χρόνου καὶ τῷ ἐμβεβατευκέναι εἰς τὴν οὐσίαν, τούτοις τεκμηρίοις χρώμενοι φήσουσι κληρονομεῖν, ἀναγκαῖον ἴσως καὶ περὶ τούτων ἐστὶν εἰπεῖν καὶ δεῖξαι τούτους πάντων ἀνθρώπων βιαιοτάτους ὄντας.

17 Τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐκδιδόασι τὴν ἀδελφὴν τὴν ἑαυτῶν ὁ Μειδυλίδης καὶ ὁ Ἀρχιάδης Λεωστράτῳ Ἐλευσινίῳ· μετὰ δὲ ταῦτα ἐκ θυγατρὸς 1086 τῆς ἐκδοθείσης ἀδελφῆς ταύτης τῆς αὐτῶν γίγνεται Λεωκράτης ὁ πατὴρ Λεωστράτου τουτουί, σκέψασθε ὡς πολλοστὸς εἰς τὴν τοῦ Ἀρχιάδου συγγένειαν προσήκων, ὑπὲρ οὗ τὴν διαμαρτυρίαν πεποίηται. τούτων δ' οὕτως ἐχόντων ὁ μὲν Ἀρχιάδης οὐκ ἐγάμει, ὁ δὲ Μειδυλίδης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, πάππος δὲ τουτουὶ ἔγη-
18 μεν. καὶ οὐδέπω τὴν οὐσίαν ἐνέμοντο, ἀλλ' ἑκάτερος ἔχων τὰ ἱκανὰ ὁ μὲν Μειδυλίδης ἐν τῷ ἄστει διέμενεν, ὁ δ' Ἀρχιάδης ἐν Σαλαμῖνι ᾤκει. οὐ πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕστερον ἀποδημίας τινὸς εἰς τὴν ὑπερορίαν συμβάσης τῷ Μειδυλίδῃ τῷ πάππῳ τῷ τοῦ πατρὸς ἠρρώστησεν ὁ Ἀρχιάδης, καὶ τελευτᾷ τὸν βίον ἀπόντος τοῦ Μειδυλίδου ἄγαμος ὤν. τί τούτου σημεῖον; λουτροφόρος
19 ἐφέστηκεν ἐπὶ τῷ τοῦ Ἀρχιάδου τάφῳ. ἐν δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ ἔχων τὴν τῆς συγγενείας τῆς πρὸς γυναικῶν πρόφασιν Λεωκράτης ὁ τουτουὶ πατὴρ Λεωστράτου εἰσποιεῖ αὑτὸν υἱὸν τῷ Ἀρχιάδῃ, καὶ ἐνεβάτευσεν οὕτως εἰς τὴν οὐσίαν ὡς ὑπ' ἐκείνου ζῶντος ἔτι εἰσποιηθείς. ἀφικόμενος δ' ὁ Μειδυλίδης ἠγανάκτει τε τῷ γε-

γενημένῳ καὶ οἷος ἦν ἐπεξιέναι τῷ Λεωκράτει· πει-
θόντων δὲ τῶν οἰκείων καὶ δεομένων ἐᾶν ἐν τῷ οἴκῳ
εἶναι τὸν Λεωκράτην υἱὸν εἰσποιητὸν τῷ Ἀρχιάδῃ,
συνεχώρησεν ὁ Μειδυλίδης, οὐχ ἡττηθεὶς ἐν δικαστη-
ρίῳ, ἀλλὰ τὸ μὲν ὅλον ὑπὸ τούτων ἀπατηθεὶς, ἔπειτα
20 μέντοι καὶ τοῖς οἰκείοις πειθόμενος. καὶ ὁ μὲν Μειδυ-
λίδης ταῦτα πράξας τελευτᾷ τὸν βίον, ὁ δὲ Λεωκράτης
εἶχε τὴν τοῦ Ἀρχιάδου οὐσίαν καὶ ἐκληρονόμει πολλὰ 1087
ἔτη ὡς ἂν ἐκείνου υἱὸς ποιητός· ἡμεῖς δὲ παρὰ τὸ τὸν
Μειδυλίδην ταῦτα συγχωρῆσαι ἡσυχίαν εἴχομεν. χρό-
νῳ δ' ὕστερον οὐ πολλῷ—τοῖς γὰρ μετὰ ταῦτα λόγοις
ἤδη σφόδρα τὸν νοῦν προσέχετε, ὦ ἄνδρες δικασταί·
21 ὁ γὰρ Λεωκράτης ὁ εἰσποιητὸς γενόμενος τῷ Ἀρχιάδῃ,
ἐγκαταλιπὼν τουτονὶ Λεώστρατον ἐν τῷ οἴκῳ υἱὸν
γνήσιον, ἐπανῆλθεν αὐτὸς εἰς τοὺς Ἐλευσινίους, ὅθεν
ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς. καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' οὐδέπω ἡμεῖς οὐδὲν
τῶν πραγμάτων περὶ τὸν κλῆρον ἐκινοῦμεν, ἀλλ' ἐμέ-
22 νομεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν. πάλιν τοίνυν Λεώστρατος αὐ-
τὸς οὑτοσὶ, εἰσποιητὸς ὢν υἱὸς καὶ ἐγκαταλειφθεὶς ἐν
τῷ τοῦ Ἀρχιάδου οἴκῳ, ἐπανέρχεται, ὥσπερ ὁ πατὴρ
αὐτοῦ, ἐπὶ τοὺς Ἐλευσινίους, ἐγκαταλιπὼν υἱὸν γνή-
σιον καὶ διὰ τριῶν σωμάτων κυρίαν τὴν ἐξ ἀρχῆς ποίη-
23 σιν παρὰ τοὺς νόμους καταστήσας. πῶς γὰρ οὐ παρὰ
τοὺς νόμους, ὁπότ' εἰσποιητὸς αὐτὸς ὢν εἰσποιητοὺς
υἱοὺς ἐγκαταλιπὼν ἐπανήει; καὶ τοῦτο διατετέλεκε
ποιῶν μέχρι ταύτης τῆς ἡμέρας, καὶ διὰ τούτου τοῦ
τρόπου τὴν κληρονομίαν ἡμῶν ἀποστερήσειν οἴονται,
ἐνεργαζόμενοι μὲν καὶ ἐμπαιδοτροφούμενοι τῇ τοῦ
Ἀρχιάδου οὐσίᾳ, ἐπανιόντες δ' ἐπὶ τὴν πατρῴαν οὐ-
σίαν ἐκεῖθεν ἀεὶ, κἀκείνην μὲν ἀκέραιον φυλάττοντες,
24 ταύτην δ' ἀναλίσκοντες. ἀλλ' ὅμως τούτων τοιούτων ὄν-
των, ὅπερ εἶπον, ἡμεῖς ὑπεμένομεν ἅπαντα. μέχρι τίνος;

ἕως ὁ Λεωκράτης ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἀρχιάδου ἐγκαταλει-
φθεὶς υἱὸς τετελεύτηκεν ἄπαις. τούτου δὲ ἄπαιδος τε- 1088
τελευτηκότος ἀξιοῦμεν ἡμεῖς οἱ γένει ἐγγυτάτω ὄντες
Ἀρχιάδῃ κληρονομεῖν τῆς οὐσίας, καὶ μὴ τῷ τετελευ-
τηκότι τῷ αὐτῷ εἰσποιητῷ ὄντι υἱὸν εἰσποιεῖν ἐπ' ἀπο-
25 στερήσει τῶν ἡμετέρων. εἰ μὲν γὰρ αὐτὸς ζῶν ἐποιή-
σατο, καίπερ ὄντος παρὰ τὸν νόμον τοῦ ἔργου, οὐκ ἀν-
τιλέγομεν· ἐπειδὴ δ' οὔτε γένει ἦν αὐτῷ υἱὸς οὐδεὶς
οὔτ' ἐποιήσατο ζῶν, ὁ δὲ νόμος τοῖς ἐγγυτάτω γένους
τὰς κληρονομίας ἀποδίδωσι, πῶς οὐ δίκαιοί ἐσμεν
26 ἡμεῖς τούτων μὴ ἀποστερηθῆναι κατ' ἀμφότερα; καὶ
γὰρ τῷ Ἀρχιάδῃ, οὗ ἦν ἡ οὐσία τὸ ἐξ ἀρχῆς, ἐγγυτάτω
γένει ἐσμὲν καὶ τῷ εἰσποιητῷ Λεωκράτει· τοῦ μὲν γὰρ
ὁ πατὴρ ἐπανεληλυθὼς εἰς τοὺς Ἐλευσινίους οὐκέτι
τὴν κατὰ τὸν νόμον οἰκειότητα ἔλειπεν αὐτῷ, ἡμεῖς
δὲ, παρ' οἷς ἦν ἐν τῷ γένει, τὴν ἀναγκαιοτάτην συγγέ-
νειαν εἴχομεν, ὄντες ἀνεψιαδοῖ ἐκείνῳ. ὥστ' εἰ μὲν
βούλει, τοῦ Ἀρχιάδου συγγενεῖς ὄντες ἀξιοῦμεν κλη-
ρονομεῖν, εἰ δὲ βούλει, τοῦ Λεωκράτους· τετελευ-
τηκότος γὰρ ἄπαιδος αὐτοῦ οὐδεὶς ἡμῶν γένει ἐγ-
27 γυτέρω ἐστί. καὶ διὰ μὲν σὲ, ὦ Λεώστρατε, ὁ οἶκος
ἐξηρήμωται· τῆς γὰρ οὐσίας τὴν οἰκειότητα, οὐ τῶν
ἀνδρῶν τῶν ποιησαμένων διετήρεις. ἕως μέν γε τελευ-
τήσαντος τούτου οὐδεὶς ἠμφισβήτει τοῦ κλήρου, οὐ-
δένα εἰσεποίεις τῷ Ἀρχιάδῃ υἱόν· ἐπειδὴ δ' ἡμεῖς συγ-
γενεῖς ὄντες ἥκομεν εἰς τὸ μέσον, τηνικαῦτα εἰσποιεῖς,
ἵνα τὴν οὐσίαν κατάσχῃς. καὶ φῂς μὲν οὐδὲν εἶναι τῷ
Ἀρχιάδῃ, πρὸς ὃν εἰσεποιήθης, διαμαρτυρεῖς δὲ πρὸς
ἡμᾶς, τὸ ὁμολογούμενον γένος ἐξελαύνων· εἰ γὰρ μη- 1089
δέν ἐστιν ἐν τῷ οἴκῳ, τί σὺ ἔλαττοῖ τοῦ μηδενὸς ἡμῶν
28 κληρονομησάντων; ἀλλὰ γὰρ ἡ ἀναίδεια καὶ ἡ πλεο-
νεξία τοιαύτη ἐστὶν αὐτοῦ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὥσθ'

ἡγεῖσθαι δεῖν ἐν Ἐλευσινίοις τε τὴν πατρῴαν οὐσίαν ἐπανελθὼν ἔχειν, ἐφ' ἃ τ' εἰσεποιήθη, μὴ ὄντος ἐν τῷ οἴκῳ υἱοῦ, καὶ τούτων κύριος γενέσθαι. καὶ ταῦτα πάντα ῥᾳδίως διοικεῖται· πρὸς γὰρ ἀνθρώπους ἡμᾶς πένητας καὶ ἀδυνάτους ἔχων ἀναλίσκειν ἐκ τῶν ἀλλοτρίων πολὺ περίεστιν. διόπερ οἶμαι ὑμᾶς δεῖν βοηθεῖν τοῖς μὴ πλεονεκτῆσαί τι βουλομένοις, ἀλλ' ἀγαπῶσιν
29 *ἐάν τις ἡμᾶς τῶν νόμων ἐᾷ τυγχάνειν. τί γὰρ δεῖ ποιεῖν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί; διὰ τριῶν τῆς ποιήσεως ἐμμενούσης, καὶ τοῦ τελευταίου ἐγκαταλειφθέντος, τούτου ἄπαιδος τετελευτηκότος, μὴ κομίσασθαι τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν χρόνῳ ποτέ; τοῦτο τοίνυν ἔχοντες τὸ δίκαιον ἐλάχομεν τοῦ κλήρου πρὸς τὸν ἄρχοντα. οὗτος δὲ Λεωχάρης προπετῶς διαμαρτυρήσας τὰ ψευδῆ, οἴεται δεῖν παρὰ πάντας τοὺς νόμους ἀποστερῆσαι ἡμᾶς τῆς κληρονομίας.*

30 *Πρῶτον μὲν οὖν, ὅτι τά τε περὶ τὰς ποιήσεις καὶ τὸ γένος τὸ τούτων ἀληθῆ εἰρήκαμεν, καὶ ἡ λουτροφόρος ἐφέστηκεν ἐπὶ τῷ τοῦ Ἀρχιάδου μνήματι, ταύτας ὑμῖν τὰς μαρτυρίας βουλόμεθ' ἀναγνῶναι· ἔπειτ' ἤδη καὶ τὰ λοιπὰ σαφῶς διδάξομεν ὑμᾶς, ὥστ' ἐξελέγξαι τούτους τὰ ψευδῆ διαμεμαρτυρηκότας. καί μοι λαβὲ τὰς μαρτυρίας ἃς λέγω.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

31 *Ὁ μὲν τοίνυν τοῦ πράγματος λόγος καὶ τὸ ἁπλοῦν δίκαιον περὶ τῆς κληρονομίας οὕτως ἔχει, ὦ ἄνδρες δι-* 1090
κασταί, τῶν τε πεπραγμένων ἐξ ἀρχῆς αὐτὰ τὰ κεφάλαια σχεδόν τι ἀκηκόατε. ἃ δὲ μετὰ τὴν τοῦ κλήρου λῆξιν πεποιήκασι καὶ ὃν τρόπον ἡμῖν κεχρημένοι εἰσίν, ἀναγκαῖον νομίζω εἰπεῖν· οἶμαι γὰρ περὶ κλήρου ἀγῶνα μηδένας ἄλλους παρανενομῆσθαι τοιαῦτα οἷα
32 *ἡμᾶς. ἐπειδὴ γὰρ ἐτελεύτησεν ὁ Λεωκράτης καὶ ἡ*

ταφὴ ἐγένετο αὐτῷ, πορευομένων ἡμῶν εἰς τὰ κτήμα-
τα διὰ τὸ ἄπαιδά τε τὸν ἄνδρα καὶ ἄγαμον τετελευτη-
κέναι, ἐξῆγεν ὁ Λεώστρατος οὑτοσὶ φάσκων αὐτοῦ εἶ-
ναι. καὶ τὸ μὲν ποιεῖν τι τῶν νομιζομένων ἐκώλυσεν
ἡμᾶς τῷ τετελευτηκότι, πατὴρ ὢν αὐτὸς ἐκείνου, ὡς
ἔχει λόγον, καίπερ ὄντος παρανόμου τοῦ ἔργου· τῷ
γὰρ φύσει ὄντι πατρὶ τῆς ταφῆς τὴν ἐπιμέλειαν παρα-
δίδοσθαι εἰκός ἐστιν, ἔπειτα μέντοι καὶ τοῖς οἰκείοις
ἡμῖν, ὧν ἦν συγγενὴς κατὰ τὴν ποίησιν ὁ τετελευτη-
33 κώς. ἐπεὶ δὲ τὰ νομιζόμενα ἐγένετο, κατὰ ποῖον νόμον
φανεῖται ἐρήμου ὄντος τοῦ οἴκου τοὺς ἐγγυτάτω γέ-
νους ἡμᾶς ἐξαγαγὼν ἐκ τῆς οὐσίας; ὅτι νὴ Δία πατὴρ
ἦν τοῦ τετελευτηκότος. ἀπεληλυθώς γ' εἰς τὸν πατρῷ-
ον οἶκον καὶ οὐκέτι τῆς οὐσίας, ἐφ' ᾗ ἐγκατέλιπε τὸν
34 υἱόν, κύριος ὤν· εἰ δὲ μή, τί τῶν νόμων ὄφελος; γε-
νομένης οὖν τῆς ἐξαγωγῆς, ἵνα τὰ πλεῖστα παραλείπω,
ἐλάχομεν πρὸς τὸν ἄρχοντα τοῦ κλήρου, οὔτε γόνῳ,
ὥσπερ εἶπον, οὐδενὸς ὄντος τῷ τετελευτηκότι οὔτ' εἰσ-
ποιητοῦ γεγενημένου κατὰ τοὺς νόμους. μετὰ δὲ ταῦ-
τα Λεώστρατος οὑτοσὶ παρακαταβάλλει ὡς υἱὸς Ἀρ-
χιάδου ἐκείνου, οὐκ ἐπιλογισάμενος οὔθ' ὅτι ἐπανελη- 1091
λύθει εἰς τοὺς Ἐλευσινίους οὔθ' ὅτι οἱ εἰσποιητοὶ οὐκ
αὐτοὶ ὑφ' αὑτῶν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν εἰσποιουμένων καθί-
35 στανται· ἀλλὰ γὰρ οἶμαι ἁπλοῦν τι διελογίσατο, δεῖν
αὐτὸν καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως ἀμφισβητεῖν τῶν ἀλλο-
τρίων. καὶ πρῶτον μὲν ἐλθὼν οἷός τ' ἦν εἰς τὸν Ὀτρυ-
νέων πίνακα τὸν ἐκκλησιαστικὸν ἐγγράφειν αὐτὸν
Ἐλευσίνιος ὤν, καὶ τοῦτο διῳκεῖτο, ἔπειτα, πρὶν ἐγγρα-
φῆναι καὶ ἐν τῷ ληξιαρχικῷ γραμματείῳ τῷ τῶν Ὀτρυ-
νέων, μετέχειν τῶν κοινῶν, τηλικαύτην παρανομίαν
36 προαιρούμενος παρανομεῖν ἕνεκα πλεονεξίας. αἰσθό-
μενοι δ' ἡμεῖς μαρτύρων ἐναντίον ἐκωλύσαμεν τὸ

*γιγνόμενον, καὶ ᾠόμεθα δεῖν κριθῆναι πρῶτον τὴν
κληρονομίαν παρ' ὑμῖν, πρὶν ἐπὶ τὸ ὄνομά τινα τὸ τοῦ
Ἀρχιάδου εἰσποιηθῆναι. κωλυθεὶς δὲ καὶ ἐξελεγχθεὶς
πρὸς τῷ πίνακι καὶ ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων ἀγορᾷ ὅτι ἠδί-
κει πολλῶν ἐναντίον, ᾤετο δεῖν μηδὲν ἧττον βιάζεσθαι
καὶ κρείττων ταῖς παρασκευαῖς τῶν ὑμετέρων νόμων
37 γενέσθαι. τί τούτου τεκμήριον; συναγαγών τινας τῶν
Ὀτρυνέων ὀλίγους καὶ τὸν δήμαρχον πείθει, ἐπειδὰν
ἀνοιχθῇ τὸ γραμματεῖον, ἐγγράψαι αὐτόν. καὶ μετὰ
ταῦτα ἧκε Παναθηναίων ὄντων τῶν μεγάλων τῇ δια-
δόσει πρὸς τὸ θεωρικὸν, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι δημόται
ἐλάμβανον, ἠξίου καὶ αὑτῷ δίδοσθαι καὶ ἐγγραφῆναι
εἰς τὸ γραμματεῖον ἐπὶ τὸ τοῦ Ἀρχιάδου ὄνομα. δια-
μαρτυρομένων δὲ ἡμῶν, καὶ τῶν ἄλλων δεινὸν φα-
σκόντων εἶναι τὸ γιγνόμενον, ἀπῆλθεν οὔτ' ἐγγρα-
38 φεὶς οὔτε τὸ θεωρικὸν λαβών. τὸν δὲ παρὰ τὸ ψήφι- 1092
σμα τὸ ὑμέτερον ἀξιοῦντα τὸ θεωρικὸν λαμβάνειν,
πρὶν ἐγγραφῆναι εἰς τοὺς Ὀτρυνέας, ὄντα ἐξ ἑτέρου
δήμου, τοῦτον οὐκ οἴεσθε τοῦ κλήρου παρὰ τοὺς νό-
μους ἀμφισβητεῖν; ἢ τὸν πρὸ τῆς τοῦ δικαστηρίου
γνώσεως οὕτως ἀδίκους πλεονεξίας διοικούμενον, τοῦ-
τον πῶς εἰκὸς τῷ πράγματι πιστεύειν; ὁ γὰρ τὸ θεω-
ρικὸν ἀδίκως ἀξιώσας λαμβάνειν καὶ περὶ τοῦ κλήρου
39 τῇ αὐτῇ διανοίᾳ δῆλον ὅτι κέχρηται νυνί. ἀλλὰ μὴν καὶ
τὸν ἄρχοντά γ' ἐξηπάτησε παρακαταβάλλων καὶ ἡμᾶς,
καὶ ἀντεγράψατο Ὀτρυνεὺς εἶναι ἐν Ἐλευσινίοις δημο-
τευόμενος. ἐπειδὴ τοίνυν ἐπὶ τούτων πάντων ἀπετύγ-
χανε, ταῖς παρελθούσαις ἀρχαιρεσίαις ταύταις παρα-
σκευασάμενός τινας τῶν δημοτῶν ἠξίου οὕτως ἐγγρά-
40 φεσθαι ποιητὸς υἱὸς τῷ Ἀρχιάδῃ. ἀντιλεγόντων δ'
ἡμῶν καὶ ἀξιούντων, ἐπειδὰν τοῦ κλήρου ἡ διαδικασία
γένηται, τηνικαῦτα τοὺς δημότας τὴν ψῆφον φέρειν,*

πρότερον δὲ μή, τοῦτο μὲν ἐπείσθησαν οὐ δι' αὐτούς,
ἀλλὰ διὰ τοὺς νόμους· δεινὸν γὰρ ἐδόκει εἶναι τὸν πα-
ρακαταβεβληκότα τοῦ κλήρου εἰσποιεῖν αὐτὸν ἔτι τῶν
πραγμάτων ἀκρίτων ὄντων· ὃ δὲ μετὰ ταῦτα διοικεῖ-
ται Λεώστρατος οὑτοσί, τοῦτο πάντων δεινότατόν
41 ἐστιν. ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ἀπετύγχανε τοῦ ἐγγραφῆναι,
εἰσποιεῖ Λεωχάρην τὸν αὑτοῦ υἱὸν Ἀρχιάδῃ παρὰ πάν-
τας τοὺς νόμους, πρὶν τοῦ δήμου τὴν δοκιμασίαν γε-
νέσθαι. οὐκ εἰσηγμένου δ' εἰς τοὺς φράτεράς πω τοῦ
Ἀρχιάδου, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐνεγράφη, τηνικαῦτα πείσας
ἕνα τινὰ τῶν φρατέρων ἐνέγραψεν εἰς τὸ φρατερικὸν
42 γραμματεῖον. καὶ μετὰ ταῦτα τῇ διαμαρτυρίᾳ πρὸς τῷ 1093
ἄρχοντι τοῦτον ἀπογράφεται, ὡς υἱὸν ὄντα γνήσιον
τοῦ τετελευτηκότος ἔτη πολλὰ τὸν πρῴην καὶ χθὲς ἐγ-
γραφέντα. καὶ συμβαίνει ἀμφοτέρους αὐτοὺς τῆς κλη-
ρονομίας ἀμφισβητεῖν· ὅ τε γὰρ Λεώστρατος οὑτοσὶ
παρακατέβαλε τοῦ κλήρου ὡς υἱὸς γνήσιος Ἀρχιάδῃ, ὅ
τε Λεωχάρης οὑτοσὶ διαμεμαρτύρηκεν ὡς υἱὸς ὢν γνή-
43 σιος τοῦ αὐτοῦ πατρός, οὐδέτερος δ' αὐτῶν ζῶντι,
ἀλλὰ τετελευτηκότι εἰσποιεῖ αὐτόν. ἡμεῖς δ' ᾠόμεθα
δεῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὰν περὶ τούτου τοῦ ἀγῶ-
νος ὑμεῖς τὴν ψῆφον ἐνέγκητε, τηνικαῦτα ἐκ τῶν κατὰ
γένος ἐγγυτάτω ἡμῶν εἰσποιεῖν υἱὸν τῷ τετελευτηκότι,
ὅπως ἂν ὁ οἶκος μὴ ἐξερημωθῇ.

44 Πρῶτον μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς ἐπανῆλ-
θεν εἰς τοὺς Ἐλευσινίους ἐκ τῶν Ὀτρυνέων Λεώστρα-
τος οὑτοσὶ ἐγκαταλιπὼν υἱὸν τῷ Ἀρχιάδῃ γνήσιον,
καὶ ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἔτι πρότερον τὸ αὐτὸ τοῦτ' ἐπε-
ποιήκει, καὶ ὡς ὁ ἐγκαταλειφθεὶς ἄπαις τετελεύτηκε,
καὶ ὡς ὁ νῦν διαμεμαρτυρηκὼς πρότερον εἰς τοὺς δη-
μότας ἢ εἰς τοὺς φράτερας ἐνεγράφη, τούτων ὑμῖν τὰς
τῶν φρατέρων καὶ τὰς τῶν δημοτῶν μαρτυρίας ἀνα-

γνώσεται, καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰρημένων, ὧν οὗτοι
πεποιήκασιν, ἁπάντων ὑμῖν τὰς μαρτυρίας καθ' ἓν
ἕκαστον παρέξομαι. καί μοι κάλει τοὺς μάρτυρας δευρί.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

45 Τῶν μὲν τοίνυν πραγμάτων ἁπάντων ἀκηκόατε,
ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς γεγενημένων περὶ
τὸν κλῆρον τοῦτον καὶ τῶν ὕστερον συμβάντων, ἐπει-
δὴ τάχιστα τὴν λῆξιν ἡμεῖς ἐποιησάμεθα. λοιπὸν δ' 1094
ἐστὶ περί τε τῆς διαμαρτυρίας αὐτῆς εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν
νόμων καθ' οὓς ἀξιοῦμεν κληρονομεῖν· ἔτι δὲ, ἂν ἐγ-
χωρῇ τὸ ὕδωρ καὶ μὴ μέλλωμεν ὑμῖν ἐνοχλεῖν, ἐξελέγ-
ξαι τὰ ὑπὸ τούτων ῥηθησόμενα, ὅτι οὔτε δίκαια οὔτε
ἀληθῆ ἐστιν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν διαμαρτυρίαν ἀνα-
γνώτω, καὶ σφόδρα τὸν νοῦν αὐτῇ προσέχετε· περὶ γὰρ
ταύτης ἡ ψῆφος οἰσθήσεται νυνί.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ.

46 Οὐκοῦν δήπου διαμεμαρτύρηκεν οὑτοσὶ, ὡς ἀκη-
κόατε, μὴ ἐπίδικον εἶναι τὸν κλῆρον τὸν Ἀρχιάδου ὄν-
των αὐτῷ παίδων γνησίων κυρίως κατὰ τὸν θεσμόν.
ἐξετάσωμεν τοίνυν εἰ εἰσὶν ἢ τὰ ψευδῆ διαμεμαρτύρη-
κεν οὑτοσί. ὁ γὰρ Ἀρχιάδης ἐκεῖνος, οὗ ἐστιν ὁ κλῆ-
ρος, ἐποιήσατο υἱὸν τὸν τοῦ διαμεμαρτυρηκότος νυνὶ
πάππον· ἐκεῖνος δ' ἐγκαταλιπὼν υἱὸν γνήσιον τὸν
τουτουὶ πατέρα Λεώστρατον ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς Ἐλευ-
47 σινίους. μετὰ δὲ ταῦτα αὐτὸς οὑτοσὶ Λεώστρατος πά-
λιν ἐγκαταλιπὼν υἱὸν ᾤχετο ἀπελθὼν εἰς τὸν πατρῷον
οἶκον· ὁ δ' ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τούτου τελευταῖος
ἁπάντων τῶν εἰσποιηθέντων τετελεύτηκεν ἄπαις, ὥστε
γίγνεται ἔρημος ὁ οἶκος καὶ ἐπανελήλυθεν ἡ κληρονο-
μία πάλιν εἰς τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἐγγύτατα γένους ὄντας.
48 πῶς ἂν οὖν εἴησαν κατὰ τὴν διαμαρτυρίαν υἱεῖς ἔτι τι-
νὲς τῷ Ἀρχιάδῃ, ᾧ οἱ μὲν εἰσποιηθέντες ὁμολογοῦνται

ἐπανεληλυθέναι, ὁ δ' ἐγκαταλειφθεὶς τελευταῖος ἄπαις
τετελεύτηκεν; οὐκοῦν ἀνάγκη τὸν οἶκον ἔρημον εἶναι.
ὁπότε δ' ἔρημός ἐστιν ὁ οἶκος, οὐκ ἂν εἴησαν υἱεῖς ἔτι
ἐκείνῳ γνήσιοι. οὑτοσὶ τοίνυν διαμεμαρτύρηκε τοὺς 1095
οὐκ ὄντας εἶναι, καὶ γέγραφεν ἐν τῇ διαμαρτυρίᾳ "ὄν-
49 "των παίδων," ἕνα φάσκων αὐτὸν εἶναι. ἀλλὰ μὴν
γνησίων γ' ὅταν λέγῃ καὶ κυρίως κατὰ τὸν θεσμὸν, πα-
ρακρούεται παρὰ τοὺς νόμους. τὸ μὲν γὰρ γνήσιόν
ἐστιν, ὅταν ᾖ γόνῳ γεγονώς· καὶ ὁ νόμος ταῦτα μαρ-
τυρεῖ λέγων, ἣν ἂν ἐγγυήσῃ πατὴρ ἢ ἀδελφὸς ἢ πάπ-
πος, ἐκ ταύτης εἶναι παῖδας γνησίους. τὸ δὲ κυρίως
κατὰ τῶν ποιήσεων ὁ νομοθέτης ἔλαβεν, ὑπολαμβά-
νων δεῖν, ὅταν τις ὢν ἄπαις καὶ κύριος τῶν ἑαυτοῦ
ποιήσηται υἱὸν, ταῦτα κύρια εἶναι. οὗτος τοίνυν γόνῳ
μὲν οὐδένα φησὶν Ἀρχιάδῃ γενέσθαι υἱὸν, διαμεμαρ-
τύρηται δὲ γνησίων ὄντων, ἐναντίαν τῷ πράγματι τὴν
50 διαμαρτυρίαν ποιησάμενος. ποιητὸς δ' ὁμολογῶν εἶ-
ναι φαίνεται οὐκ εἰσποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ τετελευτηκότος
αὐτοῦ, ὥστε πῶς ἔτι σοι κύρια ταῦτ' ἂν εἴη κατὰ τὸν
θεσμόν; ὅτι νὴ Δί' ἐγγέγραπται Ἀρχιάδῃ υἱός. ὑπό γε
τουτωνὶ πρῴην βιασαμένων, ἤδη τῆς τοῦ κλήρου δια-
δικασίας ἐνεστηκυίας· οὐ δὴ δίκαιόν ἐστιν ἐν τεκμη-
51 ρίου μέρει ποιεῖσθαι τἀδίκημα. καὶ γὰρ ἐκεῖνο πῶς οὐ
δεινόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐπὶ μὲν τοῦ λόγου
αὐτίκα μάλα φάσκειν ποιητὸν εἶναι, ἐν δὲ τῇ διαμαρ-
τυρίᾳ τοῦτο μὴ τολμῆσαι γράψαι, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν ταύτῃ
διαμεμαρτυρημένα εἶναι ὡς ὑπὲρ υἱοῦ γόνῳ γεγονό-
τος, τὰ δ' αὐτίκα μάλα ῥηθησόμενα ὡς εἰσποιητοῦ; εἰ
δὲ τὴν ἀπολογίαν ἐναντίαν τῇ διαμαρτυρίᾳ ποιήσον-
ται, πῶς οὐκ ἢ τὸν λόγον ἀνάγκη ἢ τὴν διαμαρτυρίαν
ψευδῆ εἶναι; εἰκότως δ' οὐ προσέγραψαν τὴν ποίησιν
τῇ διαμαρτυρίᾳ. ἔδει γὰρ ἐγγράψαι αὐτοὺς "εἰσποιη- 1096

"σαμένου τοῦ δεῖνος·" ὁ δ' οὐκ εἰσεποιήσατο, ἀλλ'
ἑαυτοὺς εἰσποιοῦντες ἀποστεροῦσιν ἡμᾶς τῆς κληρο-
52 νομίας. τὸ μετὰ ταῦτα τοίνυν πῶς οὐκ ἄτοπον καὶ δει-
νόν ἐστιν, ἅμα παρακαταβεβληκέναι τοῦ κλήρου πρὸς
τῷ ἄρχοντι ὡς ὄντα αὐτὸν Ἀρχιάδου Λεώστρατον του-
τονί, τὸν Ἐλευσίνιον τοῦ Ὀτρυνέως, διαμεμαρτυρηκέ-
ναι δ' ἕτερον, ὡς αὐτοὶ ὁρᾶτε, φάσκοντα καὶ τοῦτον
Ἀρχιάδου υἱὸν εἶναι; καὶ ποτέρῳ δεῖ προσέχειν ὑμᾶν
53 ὡς ἀληθῆ λέγοντι; αὐτὸ γὰρ τοῦτο τεκμήριον οὐκ ἐλά-
χιστόν ἐστι τοῦ ψευδῆ τὴν διαμαρτυρίαν γεγενῆσθαι,
τὸ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος μὴ τὸν αὐτὸν ἀμφισβη-
τεῖν. εἰκότως· ὅτε γάρ, οἶμαι, Λεώστρατος οὑτοσὶ
παρακατέβαλλε τοῦ κλήρου πρὸς ἡμᾶς, οὔπω ὁ διαμε-
μαρτυρηκὼς νῦν ἐνεγέγραπτο ὡς δημότης εἶναι. ὥστε
πάντων ἂν δεινότατα πάθοιμεν, εἰ τῇ ὕστερον τῶν
πραγμάτων γεγενημένῃ διαμαρτυρίᾳ πιστεύσετε ὑμεῖς.
54 Ἀλλὰ μὴν καὶ πρεσβύτερά γε αὐτοῦ διαμεμαρτύ-
ρηκεν. ὁ γὰρ μήπω ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἀρχιάδου ὤν, ὅθ'
ἡ λῆξις αὕτη τοῦ κλήρου ἐγένετο, πῶς ἂν εἰδείη τι τού-
των; ἔπειτ' εἰ μὲν αὐτὸν διεμεμαρτυρήκει, εἶχεν ἂν
λόγον αὐτῷ τὸ πρᾶγμα· ἀδίκως μὲν ἂν ἔγραψεν, οὐ-
δὲν δ' ἧττον ὑπὲρ τοῦ κατὰ τὴν ἡλικίαν λέγοντος. νῦν
δὲ γνησίους υἱοὺς γέγραφε τῷ Ἀρχιάδῃ ἐκείνῳ εἶναι,
τόν τε αὐτοῦ πατέρα δηλονότι καὶ αὐτὸν κατὰ τὴν ἐξ
ἀρχῆς ποίησιν, οὐκ ἐπιλογισάμενος ὅτι ἐπανεληλυθό-
τες ἦσαν. οὐκοῦν ἀνάγκη πρεσβυτέρας πράξεις αὐτὸν
καὶ μὴ τὰς ἐφ' ἑαυτοῦ γεγενημένας διαμεμαρτυρηκέ-
ναι. εἶθ' ὑμεῖς τῷ τοῦτο τετολμηκότι πιστεύσετε ὡς 1097
55 ἀληθῆ λέγοντι; νὴ Δί', ἀλλ' ἀκηκοὼς τοῦ αὐτοῦ πα-
τρὸς διαμεμαρτύρηκεν. ὁ δέ γε νόμος ἀκοὴν [τῶν τε-
τελευτηκότων] κωλύει διαμαρτυρεῖν ζῶντος τοῦ πα-
τρὸς τὰ ὑπ' ἐκείνου πραχθέντα· ἐπεὶ κἀκεῖνο, διὰ τί

ποτε Λεώστρατος οὑτοσὶ οὐχ αὑτὸν, ἀλλὰ τοῦτον ἐπε-
γράψατο τῇ διαμαρτυρίᾳ; τὰ γὰρ πρεσβύτερα τῶν πρα-
γμάτων τὸν πρεσβύτερον ἔδει διαμαρτυρεῖν. ὅτι νὴ
Δί', ἂν εἴποι, τοῦτον εἰσπεποίηκα υἱὸν τῷ Ἀρχιάδῃ.
56 οὐκοῦν σὲ τὸν εἰσποιοῦντα καὶ κατασκευάζοντα τὰ
πράγματα καὶ λόγον ἔδει διδόναι, γενόμενον ὑπεύθυ-
νον ὧν πεποίηκας· πολλή γ' ἀνάγκη. ἀλλὰ τοῦτο μὲν
ἔφυγες, τῇ διαμαρτυρίᾳ δὲ τοῦτον οὐδὲν εἰδότ' ἐπε-
γράψω. ὥστε φανερὸν ὑμῖν ἐστιν, ὦ ἄνδρες δικασταί,
τὰ διαμαρτυρούμενα μὴ εἶναι ἀληθῆ, καὶ παρ' αὐτοῖς
γε τούτοις ὁμολογεῖται. καὶ μὴν κἀκεῖνο δίκαιόν ἐστι,
μὴ λέγοντος αὐτίκα μάλ' ἀκούειν Λεωστράτου τουτουί,
ὑπὲρ ὧν γε διαμαρτυρῆσαι οὐκ ἐτόλμησεν.
57 Ὡς δὲ καὶ τῶν ἀγώνων ἀδικώτατοι καὶ πλείστης
ὀργῆς ἄξιοι τοῖς ἀγωνιζομένοις αἱ διαμαρτυρίαι εἰσί,
μάλιστ' ἄν τις ἐκεῖθεν καταμάθοι. πρῶτον μὲν γὰρ
οὐκ ἀναγκαίως ἔχουσιν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ἐκ προ-
αιρέσεως καὶ βουλήσεως τῆς τοῦ διαμαρτυροῦντος γί-
γνονται. εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν διαμφισβητουμένων μὴ
ἔστιν ἄλλον τρόπον δίκην λαβεῖν ἢ διαμαρτυρήσαντα,
58 ἴσως ἀναγκαῖον τὸ διαμαρτυρεῖν· εἰ δὲ καὶ ἄνευ δια-
μαρτυρίας πρὸς ἅπασι τοῖς συνεδρίοις ἔνεστι λόγου μὴ
ἀποστερηθῆναι, πῶς οὐ προπετείας καὶ τῆς μεγίστης
ἀπονοίας σημεῖον τὸ διαμαρτυρεῖν ἐστιν; οὐδὲ γὰρ ὁ
νομοθέτης ἀναγκαῖον αὐτὸ ἐποίησε τοῖς ἀντιδίκοις,
ἀλλ' ἂν βούλωνται διαμαρτυρεῖν, ἔδωκεν, ὥσπερ διά- 1098
πειραν ποιούμενος τῶν τρόπων ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν,
59 πῶς ποτ' ἔχοιμεν πρὸς τὸ προπετῶς τι πράττειν. ἔτι
τοίνυν ἐπὶ τὸ τῶν διαμαρτυρούντων μέρος οὔτε δικα-
στήρια ἦν ἂν οὔτε ἀγῶνες ἐγίγνοντο· κωλύει γὰρ πάν-
τα ταῦτα τὸ τῶν διαμαρτυριῶν γένος καὶ ἀποκλείει
εἰσαγωγῆς ἕκαστα τῆς εἰς τὸ δικαστήριον, κατά γε τὴν

τοῦ διαμαρτυροῦντος βούλησιν. διόπερ οἶμαι δεῖν κοι-
νοὺς ἐχθροὺς τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους ὑπολαμβά-
νειν πᾶσιν εἶναι, καὶ μηδέποτε τυγχάνειν αὐτοὺς συγ-
γνώμης ἀγωνιζομένους παρ' ὑμῖν· προελόμενος γὰρ
ἕκαστος αὐτῶν τὸν ἐκ τοῦ διαμαρτυρῆσαι κίνδυνον,
οὐκ ἀναγκασθεὶς εἰσέρχεται.
60 Ὅτι μὲν οὖν ἡ διαμαρτυρία ψευδής ἐστι, καὶ ἐκ
τῶν γεγραμμένων καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων λόγων σχεδὸν
ἀκριβῶς μεμαθήκατε. ὅτι δὲ καὶ οἱ νόμοι, ὦ ἄνδρες
δικασταί, ἡμῖν τὴν κληρονομίαν ἀποδιδόασι, τοῦθ'
ὑμᾶς διὰ βραχέων βούλομαι διδάξαι, οὐχ ὡς οὐ μεμα-
θηκότας καὶ ἐν τοῖς ἐν ἀρχῇ εἰρημένοις, ἀλλ' ἵνα μᾶλ-
λον πρὸς τὴν τούτων ψευδολογίαν τὰ δίκαια μνημο-
61 νεύητε. τὸ γὰρ σύνολον, ὄντες Ἀρχιάδῃ, οὗ ἐστιν ὁ
κλῆρος οὑτοσί, πρὸς ἀνδρῶν κατὰ γένος ἐγγυτάτω, καὶ
τῆς ποιήσεως, ἣν ἐκεῖνος ἐποιήσατο, τῶν μὲν ἐπανελη-
λυθότων εἰς τὸν πατρῷον οἶκον, τοῦ δ' ἐγκαταλειφθέν-
τος ἄπαιδος τετελευτηκότος, τούτων δ' οὕτως ἐχόντων
62 ἀξιοῦμεν κληρονομεῖν, οὐδεμίαν οὐσίαν Λεωστράτου
ἀφελόμενοι (οὗτοι μὲν γὰρ τὰς ἑαυτῶν ἔχουσι), τῆς ὑπ'
Ἀρχιάδου δὲ καταλειφθείσης καὶ οὔσης ἐκ τῶν νόμων
ἡμετέρας. ὁ γὰρ νόμος, ὦ ἄνδρες δικασταί, κελεύει
κρατεῖν τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων· οὗτοι 1099
δ' ἡμεῖς ἐσμέν. οὐκ ἦσαν τοίνυν παῖδες ἐκείνῳ· οἱ δ'
63 ἀγχιστεύοντες ἡμεῖς ἐσμέν. ἔπειτ' οὐ δίκαιον δήπου
τὸν ποιητὸν υἱὸν ποιητοὺς ἑτέρους εἰσάγειν, ἀλλ' ἐγκα-
ταλείπειν μὲν γιγνομένους, ὅταν δὲ τοῦτ' ἐπιλείπῃ,
τοῖς γένεσιν ἀποδιδόναι τὰς κληρονομίας· ταῦτα γὰρ
οἱ νόμοι κελεύουσιν. ἐπεὶ πῶς οὐκ ἐκκλείεται εἷς ἕκα-
στος ὑμῶν τῆς κατὰ γένος ἀγχιστείας, ὅταν τοῖς ποιη-
τοῖς ἡ ἄδεια αὕτη δοθῇ; ὁρᾶτε γὰρ ὅτι ταῖς κολακείαις
οἱ πλεῖστοι ψυχαγωγούμενοι καὶ ταῖς πρὸς τοὺς οἰκείους

διαφοραῖς πολλάκις φιλονεικοῦντες ποιητοὺς υἱεῖς ποιοῦνται· εἰ δ' ἔσται τῷ εἰσποιηθέντι παρὰ τὸν νόμον εἰσποιεῖν ὃν ἂν βούληται, οὐδέποτε τοῖς γένεσιν αἱ κλη-
64 ρονομίαι δοθήσονται. ἃ καὶ προνοηθεὶς ὁ νομοθέτης ἀπεῖπε τῷ ποιητῷ αὐτῷ ὄντι ποιητὸν υἱὸν μὴ ποιεῖσθαι, τίνα τρόπον διορίσας περὶ τούτων; ὅταν εἴπῃ υἱὸν γνήσιον ἐγκαταλείποντα ἐπανιέναι, δηλοῖ δήπου φανερῶς ὅτι οὐ δεῖ ποιεῖσθαι· ἀδύνατον γάρ ἐστιν υἱὸν γνήσιον ἐγκαταλιπεῖν, ἐὰν μὴ γόνῳ γεγονὼς ᾖ τινί. σὺ τοίνυν, ὦ Λεώστρατε, ἀξιοῖς τῷ τετελευτηκότι εἰσποιητῷ εἰς τὸ ἡμέτερον γένος ὄντι ποιητὸν ἐπὶ τὸν κλῆρον εἰσαγαγεῖν, ὥσπερ ἐπὶ τὰ σαυτοῦ κτήματα καὶ οὐκ εἰς τὰ κατὰ νόμον τῷ προσήκοντι δοθησόμενα
65 βαδίζων. ἡμεῖς δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν ὁ τετελευτηκὼς ἐποιήσατό τινα, καίπερ οὐ διδόντος τοῦ νόμου, συνεχωροῦμεν ἂν αὐτῷ, ἢ εἰ διαθήκας κατελελοίπει, καὶ ταύταις ἂν ἐνεμείναμεν, ἐπεὶ καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς τοιοῦτοι ὄντες διετελοῦμεν, οὐκ ἐναντιούμενοι τούτοις ἔχουσι τὴν οὐσίαν καὶ ἐπανιοῦσιν ἄνω, καθ'
66 ὃν δήποτε τρόπον ἐβούλοντο. ἐπεὶ δὲ νυνί ποτε ὑπὸ 1100
τούτων αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῶν νόμων τὸ πρᾶγμ' ἐξελήλεγκται, οἰόμεθα δεῖν κληρονομεῖν τῶν Ἀρχιάδου καὶ παρ' ἡμῶν εἶναι τὸν υἱὸν τὸν εἰσποιούμενον τῶν μὴ πεποιημένων πρότερον, μὴ παρὰ τούτων. δικαίως γὰρ ὁ νομοθέτης, οἶμαι, ὥσπερ καὶ τὰς ἀτυχίας τῶν οἰκείων καὶ τὰς ἐκδόσεις τῶν γυναικῶν τοῖς ἐγγυτάτω γένους προσέταττε ποιεῖσθαι, οὕτω καὶ τὰς κληρονομίας καὶ τὴν τῶν ἀγαθῶν μετουσίαν τοῖς αὐτοῖς ἀποδέδωκεν.
67 τὸ δὲ πάντων μέγιστον καὶ γνωριμώτατον ὑμῖν· ὁ γὰρ τοῦ Σόλωνος νόμος οὐδὲ διαθέσθαι τὸν ποιητὸν ἐᾷ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ, ὅτῳ ἂν ποιηθῇ. εἰκότως, οἶμαι· τῷ γὰρ κατὰ νόμον εἰσποιηθέντι ἐπὶ τὰ ἑτέρου οὐχ οὕτως, ὡς

περὶ τῶν ἰδίων κτημάτων, βουλευτέον ἐστὶν, ἀλλὰ τοῖς νόμοις ἀκολούθως, περὶ ἑκάστου τῶν γεγραμμένων
68 ὡς ὁ νόμος λέγει. ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο, φησὶν, ὅτε Σόλων εἰσῄει εἰς τὴν ἀρχὴν, ἐξεῖναι αὐτοῖς διαθέσθαι ὅπως ἂν ἐθέλωσιν. τοῖς δὲ ποιηθεῖσιν οὐκ ἐξὸν διαθέσθαι, ἀλλὰ ζῶντας ἐγκαταλιπόντας υἱὸν γνήσιον ἐπανιέναι, ἢ τελευτήσαντας ἀποδιδόναι τὴν κληρονομίαν τοῖς ἐξ ἀρχῆς οἰκείοις οὖσι τοῦ ποιησαμένου.

XLV.

ΚΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὅτε Ἀπολλόδωρος ἔκρινε Φορμίωνα τῆς τραπέζης ἀφορμὴν ἐγκαλῶν, ὁ δὲ τὴν δίκην παρεγράψατο, ὁ Στέφανος μετ' ἄλλων τινῶν ἐμαρτύρησε Φορμίωνι· ὡς ἄρα ὁ μὲν Φορμίων προὐκαλεῖτο Ἀπολλόδωρον, εἰ μή φησιν ἀντίγραφα εἶναι 1101
τῶν διαθηκῶν τῶν τοῦ πατρὸς Πασίωνος, Φορμίωνι παρασχεῖν ἀνοῖξαι τὰς διαθήκας αὐτὰς, ἃς ἔχει καὶ παρέχεται Ἀμφίας, Ἀπολλόδωρος δὲ ἀνοίγειν οὐκ ἠθέλησεν, ἔστι δὲ ἀντίγραφα τάδε τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος. ταύτην ἐμαρτύρησαν τὴν μαρτυρίαν οἱ περὶ Στέφανον, τοῦ Ἀπολλοδώρου λέγοντος κατὰ τοῦ Φορμίωνος ὡς ἄρα τὰς διαθήκας πέπλακε καὶ τὸ ὅλον πρᾶγμα σκευώρημά ἐστιν. ἡττηθεὶς τοίνυν τὴν δίκην Ἀπολλόδωρος ὑπὲρ τῆς μαρτυρίας ὡς ψευδοῦς οὔσης τῷ Στεφάνῳ δικάζεται.

Καταψευδομαρτυρηθεὶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ παθὼν ὑπὸ Φορμίωνος ὑβριστικὰ καὶ δεινὰ δίκην παρὰ τῶν αἰτίων ἥκω ληψόμενος παρ' ὑμῖν. δέομαι δὲ πάντων ὑμῶν καὶ ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ πρῶτον μὲν εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί μου· μέγα γὰρ τοῖς ἠτυχηκόσιν,

ὥσπερ ἐγὼ, δυνηθῆναι περὶ ὧν πεπόνθασιν εἰπεῖν καὶ εὐμενῶς ἐχόντων ὑμῶν ἀκροατῶν τυχεῖν· εἶτ' ἐὰν
2 ἀδικεῖσθαι δοκῶ, βοηθῆσαί μοι τὰ δίκαια. ἐπιδείξω δ' ὑμῖν τουτονὶ Στέφανον καὶ μεμαρτυρηκότα τὰ ψευδῆ, καὶ δι' αἰσχροκερδίαν τοῦτο πεποιηκότα, καὶ κατήγο- 1102
ρον αὐτὸν αὑτοῦ γιγνόμενον· τοσαύτη περιφάνεια τοῦ πράγματός ἐστιν. ἐξ ἀρχῆς δ' ὡς ἂν οἷός τε ὦ διὰ βραχυτάτων εἰπεῖν πειράσομαι τὰ πεπραγμένα μοι πρὸς Φορμίωνα, ἐξ ὧν ἀκούσαντες τήν τ' ἐκείνου πονηρίαν καὶ τούτους, ὅτι τὰ ψευδῆ μεμαρτυρήκασι, γνώσεσθε.

3 Ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πολλῶν χρημάτων ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθέντων μοι, καὶ ταῦτα Φορμίωνος ἔχοντος, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις τὴν μητέρα γήμαντος τὴν ἐμὴν ἀποδημοῦντος ἐμοῦ δημοσίᾳ τριηραρχοῦντος ὑμῖν (ὃν τρόπον δὲ, οὐκ ἴσως καλὸν υἱεῖ περὶ μητρὸς ἀκριβῶς εἰπεῖν), ἐπειδὴ καταπλεύσας ᾐσθόμην καὶ τὰ πεπραγμένα εἶδον, πολλὰ ἀγανακτήσας καὶ χαλεπῶς ἐνεγκὼν δίκην μὲν οὐχ οἷός τ' ἦν ἰδίαν
4 λαχεῖν (οὐ γὰρ ἦσαν ἐν τῷ τότε καιρῷ δίκαι, ἀλλ' ἀνεβάλλεσθε ὑμεῖς διὰ τὸν πόλεμον), γραφὴν δὲ ὕβρεως γράφομαι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας αὐτόν. χρόνου δὲ γιγνομένου, καὶ τῆς μὲν γραφῆς ἐκκρουομένης, δικῶν δὲ οὐκ οὐσῶν, γίγνονται παῖδες ἐκ τούτου τῇ μητρί. καὶ μετὰ ταῦτα (εἰρήσεται γὰρ ἅπασα πρὸς ὑμᾶς ἡ ἀλήθεια, ὦ ἄνδρες δικασταὶ) πολλοὶ μὲν καὶ φιλάνθρωποι λόγοι παρὰ τῆς μητρὸς ἐγίγνοντο καὶ δεήσεις ὑπὲρ Φορμίωνος τουτουὶ, πολλοὶ δὲ καὶ μέτριοι καὶ
5 ταπεινοὶ παρ' αὐτοῦ τούτου. ἵνα δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συντέμω ταῦτα, ἐπειδὴ ποιεῖν τε οὐδὲν ᾤετο δεῖν ὧν τότε ὡμολόγησε, καὶ τὰ χρήματα ἀποστερεῖν ἐνεχείρησεν ἃ τῆς τραπέζης εἶχεν ἀφορμὴν, δίκην ἠναγκάσθην αὐτῷ λαχεῖν, ἐπειδὴ τάχιστα ἐξουσία ἐγένετο. 1103

γνοὺς δ' οὗτος ὅτι πάντα ἐξελεγχθήσεται καὶ κάκιστος ἀνθρώπων περὶ ἡμᾶς γεγονὼς ἐπιδειχθήσεται, μηχανᾶται καὶ κατασκευάζει ταῦτα, ἐφ' οἷς Στέφανος οὑτοσὶ τὰ ψευδῆ μου κατεμαρτύρησεν. καὶ πρῶτον μὲν παρεγράψατο τὴν δίκην, ἣν ἔφευγε Φορμίων, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι· ἔπειτα μάρτυρας, ὡς ἀφῆκα αὐτὸν τῶν ἐγκλημάτων, παρέσχετο ψευδεῖς, καὶ μισθώσεώς τινος ἐσκευωρημένης καὶ διαθήκης οὐδεπώποτε γενο-
6 μένης. προλαβὼν δέ μου ὥστε πρότερον λέγειν διὰ τὸ παραγραφὴν εἶναι καὶ μὴ εὐθυδικίᾳ εἰσιέναι, καὶ ταῦτ' ἀναγνοὺς καὶ τἄλλα, ὡς αὐτῷ συμφέρειν ἡγεῖτο, ψευσάμενος οὕτω διέθηκε τοὺς δικαστάς, ὥστε φωνὴν μηδ' ἡντινοῦν ἐθέλειν ἀκούειν ἡμῶν· προσοφλὼν δὲ τὴν ἐπωβελίαν καὶ οὐδὲ λόγου τυχεῖν ἀξιωθείς, ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις πώποτε ἄλλος ἀνθρώπων, ἀπῄειν βα-
7 ρέως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ χαλεπῶς φέρων. λόγον δ' ἐμαυτῷ διδοὺς εὑρίσκω τοῖς δικάσασι μὲν τότε πολλὴν συγγνώμην οὖσαν (ἐγὼ γὰρ αὐτὸς οὐκ ἂν οἶδ' ὅ τι ἄλλο εἶχον ψηφίσασθαι, τῶν πεπραγμένων μὲν μηδὲν εἰδώς, τὰ δὲ μαρτυρούμενα ἀκούων), τούτους δὲ ἀξίους ὄντας ὀργῆς, οἳ τῷ τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν αἴτιοι τούτων ἐγένοντο. περὶ μὲν δὴ τῶν ἄλλων τῶν μεμαρτυρηκότων, ὅταν πρὸς ἐκείνους εἰσίω, τότε ἐρῶ· περὶ ὧν δ' οὑτοσὶ Στέφανος μεμαρτύρηκεν, ἤδη πειράσο-
8 μαι διδάσκειν ὑμᾶς. λαβὲ δ' αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν καὶ ἀνάγνωθί μοι, ἵνα ἐξ αὐτῆς ἐπιδεικνύω. λέγε· σὺ δ' ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1104

[Στέφανος Μενεκλέους Ἀχαρνεύς, Ἔνδιος Ἐπιγένους Λαμπτρεύς, Σκύθης Ἁρματέως Κυδαθηναιεὺς μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τισίᾳ Ἀχαρνεῖ, ὅτε προὐκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον, εἰ μή φησιν ἀντίγραφα εἶναι

**τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος τὸ γραμματεῖον ὃ ἐνεβάλετο
Φορμίων εἰς τὸν ἐχῖνον, ἀνοίγειν τὰς διαθήκας τὰς Πα-
σίωνος, ἃς παρείχετο πρὸς τὸν διαιτητὴν Ἀμφίας ὁ Κη-
φισοφῶντος κηδεστής· Ἀπολλόδωρον δὲ οὐκ ἐθέλειν ἀνοί-
γειν· εἶναι δὲ τὰ ἀντίγραφα τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος.]**

9 Ἠκούσατε μὲν τῆς μαρτυρίας, ὦ ἄνδρες δικασταί,
νομίζω δ' ὑμᾶς, εἰ καὶ μηδὲν τῶν ἄλλων αἰσθάνεσθέ
πω, τοῦτό γε αὐτὸ θαυμάζειν, τὸ τὴν μὲν ἀρχὴν τῆς
μαρτυρίας εἶναι πρόκλησιν, τὴν δὲ τελευτὴν διαθή-
κην. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγ' οἶμαι δεῖν, ἐπειδὰν, ὃ τῶν με-
μαρτυρημένων ὡσπερεὶ κεφάλαιόν ἐστιν, ἐπιδείξω ψεῦ-
δος ὄν, τηνικαῦτ' ἤδη καὶ περὶ τῶν τοιούτων ποιεῖσθαι
10 τοὺς λόγους. ἔστι δὴ μεμαρτυρημένον αὐτοῖς προκα-
λεῖσθαι Φορμίωνα ἀνοίγειν τὰς διαθήκας, ἃς παρέχειν
πρὸς τὸν διαιτητὴν Τισίαν Ἀμφίαν τὸν Κηφισοφῶν-
τος κηδεστήν· ἐμὲ δ' οὐκ ἐθέλειν ἀνοίγειν· εἶναι δὲ
ἃς αὐτοὶ μεμαρτυρήκασι διαθήκας, ἀντιγράφους ἐκεί-
11 νων. εἶθ' ἡ διαθήκη γέγραπται. ἐγὼ τοίνυν περὶ μὲν
τοῦ προκαλεῖσθαί με ἢ μὴ ταῦτα Φορμίωνα οὐδέν πω
λέγω, οὐδὲ ὑπὲρ τοῦ τὰς διαθήκας ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς
εἶναι, ἀλλ' αὐτίχ' ὑμᾶς περὶ τούτων διδάξω· ἀλλ' ἃ
μεμαρτυρήκασι, μή μ' ἐθέλειν τὸ γραμματεῖον ἀνοί-
γειν. ὡδὶ δὴ σκοπεῖτε. τοῦ τις ἂν ἕνεκα ἔφευγεν ἀνοί-
γειν τὸ γραμματεῖον; ἵν' ἡ διαθήκη νὴ Δία μὴ φανερὰ 1105
12 γένοιτο τοῖς δικασταῖς. εἰ μὲν τοίνυν μὴ προσεμαρτύ-
ρουν τῇ προκλήσει τὴν διαθήκην οὗτοι, λόγον εἶχέ
τιν' ἂν τὸ φεύγειν ἐμὲ ἀνοίγειν τὸ γραμματεῖον· προσ-
μαρτυρούντων δὲ τούτων καὶ τῶν δικαστῶν ὁμοίως
ἀκουσομένων τί ἦν μοι κέρδος τὸ μὴ ἐθέλειν; οὐδὲ ἕν
δήπου. αὐτὸ γὰρ τοὐναντίον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
κἂν εἰ μηδὲν προὐκαλοῦντο οὗτοι, λόγῳ δ' ἐχρῶντο
13 μόνον, καὶ παρεῖχέ τις αὐτοῖς γραμματεῖον ὡς διαθή-

κην, ἐμὸν ἦν τὸ προκαλεῖσθαι καὶ ἀνοίγειν ταύτην,
ἵν' εἰ μὲν ἄλλ' ἄττα τῶν ὑπὸ τούτων μεμαρτυρημένων
ἦν τἀκεῖ γεγραμμένα, μάρτυρας εὐθὺς τῶν περιεστη-
κότων πολλοὺς ποιησάμενος τεκμηρίῳ τούτῳ καὶ περὶ
τῶν ἄλλων, ὡς κατασκευάζουσιν, ἐχρώμην· εἰ δὲ ταῦτ'
ἐνῆν, τὸν παρασχόντ' αὐτὸν ἠξίουν μαρτυρεῖν. ἐθε-
λήσαντος μὲν γὰρ ὑπεύθυνον ἐλάμβανον, εἰ δ' ἔφευγε,
πάλιν αὐτὸ τοῦθ' ἱκανὸν τεκμήριον ἦν μοι τοῦ πεπλά-
σθαι τὸ πρᾶγμα. καὶ δὴ καὶ συνέβαινεν ἐκείνως μὲν
ἕνα εἶναι, πρὸς ὃν τὰ πράγματα ἐγίγνετό μοι, ὡς δ'
οὗτοι μεμαρτυρήκασι, πρὸς πολλούς. ἔστιν οὖν ὅστις
14 ἂν ὑμῶν ταῦθ' εἵλετο; ἐγὼ μὲν οὐδένα ἡγοῦμαι. οὐ
τοίνυν οὐδὲ κατ' ἄλλου πιστεύειν ἐστὲ δίκαιοι. καὶ γάρ,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσοις μὲν πρόσεστιν ὀργὴ τῶν
πραττομένων ἢ λῆμμά τι κέρδους ἢ παροξυσμὸς ἢ φι-
λονεικία, ταῦτα μὲν ἄλλος ἂν ἄλλως πράξειε πρὸς τὸν
αὐτοῦ τρόπον· ὅσοις δὲ τούτων μὲν μηδὲν, λογισμὸς
δ' ἐφ' ἡσυχίας τοῦ συμφέροντος, τίς οὕτως ἄφρων
ὅστις ἂν τὰ συνοίσοντ' ἀφεὶς, ἐξ ὧν κάκιον ἔμελλεν
ἀγωνιεῖσθαι, ταῦτ' ἔπραξεν; ἃ γὰρ οὔτ' εἰκότα οὔτ' 1106
εὔλογα οὔτ' ἂν ἔπραξεν οὐδεὶς, ταῦθ' οὗτοι μεμαρτυ-
ρήκασι περὶ ἡμῶν.

15 Οὐ τοίνυν μόνον ἐξ ὧν ἐμὲ μὴ ἐθέλειν τὸ γραμμα-
τεῖον ἀνοίγειν μεμαρτυρήκασι, γνοίη τις ἂν αὐτοὺς ὅτι
ψεύδονται, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ πρόκλησιν ὁμοῦ διαθήκῃ
μαρτυρεῖν. οἶμαι γὰρ ἅπαντας ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι ὅσα μὴ
δυνατὸν πρὸς ὑμᾶς ἀγαγεῖν ἐστι τῶν πεπραγμένων,
16 τούτων προκλήσεις εὑρέθησαν. οἷον βασανίζειν οὐκ
ἔστιν ἐναντίον ὑμῶν· ἀνάγκη τούτου πρόκλησιν εἶναι.
οἷον εἴ τι πέπρακται καὶ γέγονεν ἔξω που τῆς χώρας,
ἀνάγκη καὶ τούτου πρόκλησιν εἶναι πλεῖν ἢ βαδίζειν
οὗ τὸ πρᾶγμ' ἐπράχθη· καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων.

ὅπου δ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἐφ' αὐτῶν ἔστιν ὑμῖν ἐμφανῆ ποιῆσαι, τί ἦν ἁπλούστερον ἢ ταῦτ' ἄγειν εἰς μέ-
17 σον; Ἀθήνησι μὲν τοίνυν ὁ πατὴρ ἐτελεύτησεν οὑμὸς, ἐγίγνετο δ' ἡ δίαιτα ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ, μεμαρτυρήκασι δ' οὗτοι παρέχειν τὸ γραμματεῖον Ἀμφίαν πρὸς τὸν διαιτητήν. οὐκοῦν εἴπερ ἀληθὲς ἦν, ἐχρῆν αὐτὸ τὸ γραμματεῖον εἰς τὸν ἐχῖνον ἐμβαλεῖν καὶ τὸν παρέχοντα μαρτυρεῖν, ἵν' ἐκ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ τὰ σημεῖα ἰδεῖν οἱ μὲν δικασταὶ τὸ πρᾶγμα ἔγνωσαν, ἐγὼ δὲ, εἴ τις ἠδί-
18 κει με, ἐπὶ τοῦτον ᾖα. νῦν δὲ εἷς μὲν οὐδεὶς ὅλον τὸ πρᾶγμα ἀνεδέξατο, οὐδὲ μεμαρτύρηκεν ἁπλῶς, ὡς ἂν τις τἀληθῆ μαρτυρήσειε, μέρος δ' ἕκαστος, ὡς δὴ σοφὸς καὶ διὰ τοῦτο οὐ δώσων δίκην, ὁ μὲν γραμματεῖον ἔχειν ἐφ' ᾧ γεγράφθαι διαθήκη Πασίωνος, ὁ δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τούτου παρέχειν τοῦτο, εἰ δ' ἀληθὲς ἢ ψεῦ-
19 δος, οὐδὲν εἰδέναι. οἱδὶ δὲ τῇ προκλήσει χρησάμενοι 1107
παραπετάσματι διαθήκας ἐμαρτύρησαν, ὡς ἂν μάλισθ' οἱ δικασταὶ ταύτην τὴν διαθήκην ἐπίστευσαν τοῦ πατρὸς εἶναι, ἐγὼ δὲ ἀπεκλείσθην τοῦ λόγου τυχεῖν ὑπὲρ ὧν ἀδικοῦμαι, οὗτοι δὲ φωραθεῖεν τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότες. καίτοι τό γ' ἐναντίον ᾤοντο τούτου. ἵνα δ' εἰδῆτε ταῦτα ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν τοῦ Κηφισοφῶντος μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Κηφισοφῶν Κεφάλωνος Ἀφιδναῖος μαρτυρεῖ καταλειφθῆναι αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πατρὸς γραμματεῖον, ἐφ' ᾧ ἐπιγεγράφθαι διαθήκη Πασίωνος.]

20 Οὐκοῦν ἦν ἁπλοῦν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν ταῦτα μαρτυροῦντα προσμαρτυρῆσαι "εἶναι δὲ τὸ γραμματεῖον, ὃ αὐτὸς παρέχει, τοῦτο," καὶ τὸ γραμματεῖον ἐμβαλεῖν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν, οἶμαι, τὸ ψεῦδος ἡγεῖτο ὀργῆς ἄξιον, καὶ δίκην ἂν ὑμᾶς παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, γραμ-

*ματεῖον δ' αὐτῷ καταλειφθῆναι μαρτυρῆσαι φαῦλον
καὶ οὐδέν. ἔστι δὲ τοῦτ' αὐτὸ τὸ δηλοῦν καὶ κατηγο-
21 ροῦν ὅτι πᾶν τὸ πρᾶγμα κατεσκευάκασιν. εἰ μὲν γὰρ
ἐπῆν ἐπὶ τῆς διαθήκης "Πασίωνος καὶ Φορμίωνος" ἢ
"πρὸς Φορμίωνα" ἤ τοιοῦτό τι, εἰκότως ἂν αὐτὴν ἐτή-
ρει τούτῳ· εἰ δ', ὥσπερ μεμαρτύρηκεν, ἐπῆν "διαθήκη
"Πασίωνος," πῶς οὐκ ἂν ἀνῃρήμην αὐτὴν ἐγὼ, συνει-
δὼς μὲν ἐμαυτῷ μέλλοντι δικάζεσθαι, συνειδὼς δ' ὑπε-
ναντίαν οὖσαν, εἴπερ ἦν τοιαύτη, τοῖς ἐμαυτῷ συμ-
φέρουσι, κληρονόμος δὲ ὢν καὶ ταύτης, εἴπερ ἦν τοῦ-
22 μοῦ πατρὸς, καὶ τῶν ἄλλων πατρῴων ὁμοίως; οὐκοῦν
τῷ παρέχεσθαι μὲν Φορμίωνι, γεγράφθαι δὲ Πασίω-
νος, εἰᾶσθαι δ' ὑφ' ἡμῶν, ἐξελέγχεται κατεσκευασμένη* 1108
*μὲν ἡ διαθήκη, ψευδὴς δ' ἡ τοῦ Κηφισοφῶντος μαρ-
τυρία. ἀλλ' ἐῶ Κηφισοφῶντα· οὔτε γὰρ νῦν μοι πρὸς
ἐκεῖνόν ἐστιν οὔτ' ἐμαρτύρησεν ἐκεῖνος περὶ τῶν ἐν
23 ταῖς διαθήκαις ἐνόντων οὐδέν. καίτοι καὶ τοῦτο σκο-
πεῖτε, ὅσον ἐστὶ τεκμήριον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ
τούτους τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκέναι. εἰ γὰρ ὁ μὲν αὐτὸς
ἔχειν τὸ γραμματεῖον μαρτυρῶν οὐκ ἐτόλμησεν ἀντί-
γραφα εἶναι ἃ παρείχετο Φορμίων τῶν παρ' αὑτῷ
μαρτυρῆσαι, οὗτοι δὲ οὔτε ἐξ ἀρχῆς ὡς παρῆσαν ἔχοιεν
ἂν εἰπεῖν οὔτε ἀνοιχθὲν εἶδον πρὸς τῷ διαιτητῇ τὸ
γραμματεῖον, ἀλλὰ καὶ μεμαρτυρήκασιν αὐτοὶ μὴ ἐθέ-
λειν ἐμὲ ἀνοίγειν, ταῦτα ὡς ἀντίγραφά ἐστιν ἐκείνων
μεμαρτυρηκότες, τί ἄλλο ἢ σφῶν αὐτῶν κατήγοροι γε-
γόνασιν ὅτι ψεύδονται;
24 Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς γέγραπταί
τις ἂν ἐξετάσας τὴν μαρτυρίαν γνοίη παντελῶς τοῦτο
μεμηχανημένους αὐτοὺς, ὅπως δικαίως καὶ ἀδίκως δό-
ξει ταῦτα ὁ πατὴρ οὑμὸς διαθέσθαι. λαβὲ δ' αὐτὴν τὴν*

μαρτυρίαν, καὶ λέγ' ἐπισχὼν οὗ ἂν σε κελεύω, ἵν' ἐξ αὐτῆς δεικνύω.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τισίᾳ, ὅτε προὐκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον, εἰ μή φησιν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος.]

25 Ἐπίσχες. ἐνθυμεῖσθε ὅτι τῶν διαθηκῶν γέγραπται τῶν Πασίωνος. καίτοι χρῆν τοὺς βουλομένους τἀληθῆ μαρτυρεῖν, εἰ τὰ μάλιστ' ἐγίγνετο ἡ πρόκλησις, ὡς οὐκ ἐγίγνετο, ἐκείνως μαρτυρεῖν. λέγε τὴν μαρτυρίαν ἀπ' ἀρχῆς πάλιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1109

Μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τισίᾳ.

Μαρτυροῦμεν· παρῆμεν γὰρ δή. λέγε.

ὅτε προὐκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον.

Καὶ τοῦτο, εἴπερ προὐκαλεῖτο, ὀρθῶς ἂν ἐμαρτύρουν.

εἰ μή φησιν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος.

26 Ἔχε αὐτοῦ. οὐδ' ἂν εἷς ἔτι δήπου τοῦτ' ἐμαρτύρησεν, εἰ μή τις καὶ παρῆν διατιθεμένῳ τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ· ἀλλ' εὐθὺς ἂν εἶπε "τί δ' ἡμεῖς ἴσμεν, εἴ τινές "εἰσι διαθῆκαι Πασίωνος;" καὶ γράφειν ἂν αὐτὸν ἠξίωσεν, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ τῆς προκλήσεως, "εἰ μή φημ' ἐγὼ "ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν, ἃν φησι Φορμίων "Πασίωνα καταλιπεῖν," οὐ "τῶν Πασίωνος." τοῦτο μὲν γὰρ ἦν εἶναι διαθήκας μαρτυρεῖν, ὅπερ ἦν τούτοις βούλημα, ἐκεῖνο δὲ φάσκειν Φορμίωνα· πλεῖστον δὲ δήπου κεχώρισται τό τ' εἶναι καὶ τὸ τοῦτον φάσκειν.

27 Ἵνα τοίνυν εἰδῆτε ὑπὲρ ἡλίκων καὶ ὅσων ἦν τὸ κατασκεύασμα τὸ τῆς διαθήκης, μικρὰ ἀκούσατέ μου. ἦν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο πρῶτον μὲν ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην ὧν διεφθάρκει ἣν ἐμοὶ μὲν οὐ κα-

λὸν λέγειν, ὑμεῖς δ' ἴστε, κἂν ἐγὼ μὴ λέγω, ἔπειθ'
ὑπὲρ τοῦ κατασχεῖν ὅσα ἦν τῷ ἡμετέρῳ πατρὶ χρήματα
παρὰ τῇ μητρί, πρὸς δὲ τούτοις ὑπὲρ τοῦ καὶ τῶν ἄλ-
λων τῶν ἡμετέρων ἁπάντων κυρίῳ γενέσθαι. ὅτι δ'
οὕτω ταῦτ' ἔχει, τῆς διαθήκης αὐτῆς ἀκούσαντες γνώ-
σεσθε· φανήσεται γὰρ οὐ πατρὸς ὑπὲρ υἱέων γράφον-
τος ἐοικυῖα διαθήκῃ, ἀλλὰ δούλου λελυμασμένου τὰ
28 τῶν δεσποτῶν, ὅπως μὴ δώσει δίκην σκοποῦντος. λέγε 1110
δ' αὐτοῖς τὴν διαθήκην αὐτήν, ἣν οὗτοι μετὰ τῆς
προκλήσεως μεμαρτυρήκασιν· ὑμεῖς δ' ἐνθυμεῖσθε ἃ
λέγω.

ΔΙΑΘΗΚΗ.

[Τάδε διέθετο Πασίων Ἀχαρνεύς· δίδωμι τὴν ἐμαυ-
τοῦ γυναῖκα Ἀρχίππην Φορμίωνι, καὶ προῖκα ἐπιδίδωμι
Ἀρχίππῃ τάλαντον μὲν τὸ ἐκ Πεπαρήθου, τάλαντον δὲ τὸ
αὐτόθεν, συνοικίαν ἑκατὸν μνῶν, θεραπαίνας καὶ τὰ χρυ-
σία καὶ τἆλλ' ὅσα ἐστὶν αὐτῇ ἔνδον. ἅπαντα ταῦτα Ἀρ-
χίππῃ δίδωμι.]

Ἠκούσατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πλῆθος τῆς
προικός, τάλαντον ἐκ Πεπαρήθου, τάλαντον αὐτόθεν,
συνοικίαν ἑκατὸν μνῶν, θεραπαίνας καὶ χρυσία, καὶ
τἆλλα, φησίν, ὅσα ἐστὶν αὐτῇ, δίδωμι, τούτῳ τῷ γράμ-
ματι καὶ τοῦ ζητῆσαί τι τῶν καταλειφθέντων ἀπο-
κλείων ἡμᾶς.

29 Φέρε δὴ δείξω τὴν μίσθωσιν ὑμῖν καθ' ἣν ἐμεμί-
σθωτο τὴν τράπεζαν παρὰ τοῦ πατρὸς οὗτος. καὶ γὰρ
ἐκ ταύτης, καίπερ ἐσκευωρημένης, ὄψεσθε ὅτι πλάσμα
ὅλον ἐστὶν ἡ διαθήκη. δείξω δ' ἣν οὗτος παρέσχετο
μίσθωσιν, οὐκ ἄλλην τινά, ἐν ᾗ προσγέγραπται ἕνδεκα
τάλαντα ὁ πατὴρ ὀφείλων εἰς τὰς παρακαταθήκας τού-
30 τῳ. ἔστι δ', οἶμαι, ταῦτα τοιαῦτα. τῶν μὲν οἴκοι χρη-
μάτων ὡς ἐπὶ τῇ μητρὶ δοθέντων διὰ τῆς διαθήκης
αὐτὸν ἐποίησε κύριον, ὥσπερ ἀκηκόατε ἄρτι, τῶν δ'

ἐπὶ τῆς τραπέζης ὄντων, ἃ πάντες ᾔδεσαν καὶ λαθεῖν
οὐκ ἦν, διὰ τοῦ προσοφείλοντα ἀποφῆναι τὸν πατέρα
ἡμῶν, ἵν', ὅσα ἐξελέγχοιτο ἔχων, κεκομίσθαι φαίη.
ὑμεῖς δ' ἴσως αὐτὸν ὑπειλήφατε, ὅτι σολοικίζει τῇ φω-
νῇ, βάρβαρον καὶ εὐκαταφρόνητον εἶναι. ἔστι δὲ βάρ- 1111
βαρος οὗτος τῷ μισεῖν οὓς αὐτῷ προσῆκε τιμᾶν· τῷ
δὲ κακουργῆσαι καὶ διορύξαι πράγματα οὐδενὸς λείπε-
31 ται. λαβὲ δὴ τὴν μίσθωσιν, καὶ λέγε, ἣν τὸν αὐτὸν
τρόπον διὰ προκλήσεως ἐνεβάλοντο.

ΜΙΣΘΩΣΙΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ.

[Κατὰ τάδε ἐμίσθωσε Πασίων τὴν τράπεζαν Φορμίωνι· μίσθωσιν φέρειν Φορμίωνα τῆς τραπέζης τοῖς παισὶ τοῖς Πασίωνος δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνᾶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, χωρὶς τῆς καθ' ἡμέραν διοικήσεως· μὴ ἐξεῖναι δὲ τραπεζιτεῦσαι χωρὶς Φορμίωνι, ἐὰν μὴ πείσῃ τοὺς παῖδας τοὺς Πασίωνος. ὀφείλει δὲ Πασίων ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἕνδεκα τάλαντα εἰς τὰς παρακαταθήκας.]

32 "Ας μὲν τοίνυν παρέσχετο συνθήκας ὡς κατὰ ταύ-
τας μισθωσάμενος τὴν τράπεζαν, αὗταί εἰσιν, ὦ ἄν-
δρες δικασταί. ἀκούετε δ' ἐν ταύταις ἀναγιγνωσκομέ-
ναις μίσθωσιν μὲν φέρειν τοῦτον, ἄνευ τῆς καθ' ἡμέ-
ραν διοικήσεως, δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνᾶς
τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, μὴ ἐξεῖναι δὲ τραπεζιτεύειν
αὐτῷ, ἐὰν μὴ ἡμᾶς πείσῃ. προσγέγραπται δὲ τελευ-
ταῖον "ὀφείλει δὲ Πασίων ἕνδεκα τάλαντα εἰς τὰς πα-
33 ρακαταθήκας." ἔστιν οὖν ὅστις ἂν τοῦ ξύλου καὶ τοῦ
χωρίου καὶ τῶν γραμματείων τοσαύτην ὑπέμεινε φέ-
ρειν μίσθωσιν; ἔστι δ' ὅστις ἄν, δι' ὃν ὠφειλήκει το-
σαῦτα χρήματα ἡ τράπεζα, τούτῳ τὰ λοιπὰ ἐπέτρεψεν;
εἰ γὰρ ἐνεδέησε τοσούτων χρημάτων, τούτου διοικοῦν-
τος ἐνεδέησεν. ἴστε γὰρ πάντες, καὶ ὅτ' ἦν ὁ πατὴρ ἐπὶ
τοῦ τραπεζιτεύειν, τοῦτον καθήμενον καὶ διοικοῦντα
ἐπὶ τῇ τραπέζῃ, ὥστε ἐν τῷ μύλωνι προσῆκεν αὐτὸν εἶ-

34 ναι μᾶλλον ἢ τῶν λοιπῶν κύριον γενέσθαι. ἀλλ' ἐῶ 1112
ταῦτα καὶ τἄλλ' ὅσ' ἂν περὶ τῶν ἕνδεκα ταλάντων
ἔχοιμι εἰπεῖν, ὡς οὐκ ὤφειλεν ὁ πατὴρ, ἀλλ' οὗτος
ὑφῄρηται. ἀλλ' οὗ ἀνέγνων ἕνεκα, τοῦ τὴν διαθήκην
ψευδῆ δεῖξαι, τοῦθ' ὑμᾶς ἀναμνήσω. γέγραπται γὰρ
αὐτόθι, μὴ ἐξεῖναι δὲ τραπεζιτεύειν Φορμίωνι, ἐὰν μὴ
ἡμᾶς πείσῃ. τοῦτο τοίνυν τὸ γράμμα παντελῶς δηλοῖ
ψευδῆ τὴν διαθήκην οὖσαν. τίς γὰρ ἂν ἀνθρώπων, ἃ
μὲν ἔμελλε τραπεζιτεύων οὗτος ἐργάζεσθαι, ταῦθ'
ὅπως ἡμῖν τοῖς αὐτοῦ παισὶν, ἀλλὰ μὴ τούτῳ γενήσε-
ται προὐνοήθη, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἐξεῖναι τούτῳ τραπε-
ζιτεύειν ἔγραψεν, ἵνα μὴ ἀφιστῆται ἀφ' ἡμῶν· ἃ δ'
αὐτὸς εἰργασμένος ἔνδον κατέλειπε, ταῦθ' ὅπως οὗτος
35 λήψεται παρεσκεύασεν; καὶ τῆς μὲν ἐργασίας ἐφθό-
νησεν, ἧς οὐδὲν αἰσχρὸν ἦν μεταδοῦναι· τὴν δὲ γυ-
ναῖκα ἔδωκεν, οὗ μεῖζον οὐδὲν ἂν κατέλιπεν ὄνειδος;
τυχών γε τῆς παρ' ὑμῶν δωρεᾶς, εἶτα ὥσπερ ἂν δοῦ-
λος δεσπότῃ διδοὺς, ἀλλ' οὐ τοὐναντίον, εἴπερ ἐδίδου,
δεσπότης οἰκέτῃ, προστιθεὶς προῖκα ὅσην οὐδεὶς τῶν
36 ἐν τῇ πόλει φαίνεται. καίτοι τούτῳ μὲν αὐτὸ τοῦτο ἀγα-
πητὸν ἦν, τὸ τῆς δεσποίνης ἀξιωθῆναι· τῷ πατρὶ δὲ
οὐδὲ λαμβάνοντι τοσαῦτα χρήματα, ὅσα φασὶ διδόντα
οὗτοι, εὔλογον ἦν πρᾶξαι ταῦτα. ἀλλ' ὅμως ἃ τοῖς εἰ-
κόσι, τοῖς χρόνοις, τοῖς πεπραγμένοις ἐξελέγχεται ψευ-
δῆ, ταῦτα μαρτυρεῖν οὐκ ὤκνησεν οὑτοσὶ Στέφανος.

37 Εἶτα λέγει περιιὼν ὡς ἐμαρτύρησε μὲν Νικοκλῆς
ἐπιτροπεῦσαι κατὰ τὴν διαθήκην, ἐμαρτύρησε δὲ Πα-
σικλῆς ἐπιτροπευθῆναι κατὰ τὴν διαθήκην. ἐγὼ δὲ
αὐτὰ ταῦτ' οἶμαι τεκμήρια εἶναι τοῦ μήτ' ἐκείνους τἀ-
ληθῆ μήτε τούσδε μεμαρτυρηκέναι. ὁ γὰρ ἐπιτροπεῦ- 1113
σαι κατὰ διαθήκας μαρτυρῶν δῆλον ὅτι καθ' ὁποίας
ἂν εἰδείη, καὶ ὁ ἐπιτροπευθῆναι κατὰ διαθήκας μαρ-

38 τυρῶν δῆλον ὅτι καθ' ὁποίας ἂν εἰδείη. τί οὖν παθόντες ἐμαρτυρεῖτε ὑμεῖς ἐν προκλήσει διαθήκας, ἀλλ' οὐκ ἐκείνους εἰᾶτε; εἰ γὰρ αὖ μὴ φήσουσιν εἰδέναι τὰ γεγραμμένα ἐν αὐταῖς, πῶς ὑμᾶς οἷόν τ' εἰδέναι τοὺς μηδαμῆ μηδαμῶς τοῦ πράγματος ἐγγύς; τί ποτ' οὖν οἱ μὲν ἐκεῖνα, οἱ δὲ ταῦτα ἐμαρτύρησαν; ὅπερ εἴρηκα καὶ πρότερον, διείλοντο τἀδικήματα, καὶ ἐπιτροπεῦσαι μὲν κατὰ διαθήκην οὐδὲν δεινὸν ἡγεῖτο μαρτυρεῖν ὁ
39 μαρτυρῶν, οὐδ' ἐπιτροπευθῆναι κατὰ διαθήκην, ἀφαιρῶν ἑκάτερος τὸ μαρτυρεῖν τὰ ἐν ταῖς διαθήκαις ὑπὸ τούτου γεγραμμένα, οὐδὲ καταλιπεῖν τὸν πατέρα αὐτῷ ἐπιγεγραμμένον γραμματεῖον διαθήκην, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα· διαθήκας δὲ μαρτυρεῖν, ἐν αἷς χρημάτων τοσούτων κλοπή, γυναικὸς διαφθορά, γάμοι δεσποίνης, πράγματα αἰσχύνην καὶ ὕβριν τοσαύτην ἔχοντα, οὐδεὶς ἤθελε πλὴν οὗτοι, πρόκλησιν κατασκευάσαντες, παρ' ὧν δίκαιον τῆς ὅλης τέχνης καὶ κακουργίας δίκην λαβεῖν.

40 Ἵνα τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ μόνον ἐξ ὧν ἐγὼ κατηγορῶ καὶ ἐλέγχω δῆλος ὑμῖν γένηται τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκὼς οὑτοσὶ Στέφανος, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν πεποίηκεν ὁ παρασχόμενος αὐτόν, τὰ πεπραγμένα ἐκείνῳ βούλομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ὅπερ δ' εἶπον ἀρχόμενος τοῦ λόγου, δείξω κατηγόρους γιγνομένους αὐτοὺς ἑαυτῶν. τὴν γὰρ δίκην, ἐν ᾗ ταῦτα ἐμαρτυρήθη, παρεγράψατο Φορμίων πρὸς ἐμὲ μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι ὡς 1114
41 ἀφέντος ἐμοῦ τῶν ἐγκλημάτων αὐτόν. τοῦτο τοίνυν ἐγὼ μὲν οἶδα ψεῦδος ὄν, καὶ ἐλέγξω δέ, ὅταν εἰσίω πρὸς τοὺς ταῦτα μεμαρτυρηκότας· τούτῳ δὲ οὐχ οἷόν τε τοῦτ' εἰπεῖν. εἰ τοίνυν ἀληθῆ πιστεύσαιτ' εἶναι τὴν ἄφεσιν, οὕτω καὶ μάλιστ' ἂν οὗτος φανείη ψευδῆ μεμαρτυρηκὼς καὶ κατεσκευασμένης διαθήκης μάρτυς

γεγονώς. τίς γὰρ οὕτως ἄφρων ὥστε ἄφεσιν μὲν ἐναν-
τίον μαρτύρων ποιήσασθαι, τοῦ βεβαίαν αὐτῷ τὴν
ἀπαλλαγὴν εἶναι, τὰς δὲ συνθήκας καὶ τὰς διαθήκας
καὶ τἄλλα, ὑπὲρ ὧν ἐποιεῖτο τὴν ἄφεσιν, σεσημασμένα
42 ἐᾶσαι καθ' αὑτοῦ κεῖσθαι; οὐκοῦν ἐναντία μὲν ἡ πα-
ραγραφὴ πᾶσι τοῖς μεμαρτυρημένοις, ἐναντία δὲ, ἣν
ἀνέγνων ὑμῖν ἄρτι, μίσθωσις, τῇδε τῇ διαθήκῃ· οὐ-
δὲν δὲ τῶν πεπραγμένων οὔτ' εὔλογον οὔθ' ἁπλοῦν
οὔθ' ὁμολογούμενον αὐτὸ ἑαυτῷ φαίνεται. ἐκ δὲ τού-
του τοῦ τρόπου πάντα πεπλασμένα καὶ κατεσκευα-
σμένα ἐλέγχεται.

43 Ὡς μὲν τοίνυν ἐστὶν ἀληθῆ τὰ μεμαρτυρημένα,
οὔτ' αὐτὸν τοῦτον οὔτ' ἄλλον ὑπὲρ τούτου δεῖξαι δυ-
νήσεσθαι νομίζω. ἀκούω δ' αὐτὸν τοιοῦτόν τι παρε-
σκευάσθαι λέγειν, ὡς προκλήσεώς ἐστιν ὑπεύθυνος,
οὐχὶ μαρτυρίας, καὶ δυοῖν αὐτῷ προσήκει δοῦναι λό-
γον, οὐ πάντων τῶν γεγραμμένων, εἴτε προὐκαλεῖτό
με ταῦτα Φορμίων ἢ μὴ, καὶ εἰ μὴ ἐδεχόμην ἐγώ· ταῦ-
τα μὲν γὰρ ἁπλῶς αὐτὸς μεμαρτυρηκέναι φήσει, τὰ δ'
ἄλλα ἐκεῖνον προκαλεῖσθαι, εἰ δ' ἐστὶν ἢ μὴ ταῦτα,
44 οὐδὲν προσήκειν αὐτῷ σκοπεῖν. πρὸς δὴ τὸν λόγον
τοῦτον καὶ τὴν ἀναίδειαν βέλτιόν ἐστι μικρὰ προειπεῖν
ὑμῖν, ἵνα μὴ λάθητε ἐξαπατηθέντες. πρῶτον μὲν, ὅταν 1115
ἐγχειρῇ λέγειν τοῦτο, ὡς ἄρα οὐ πάντων ὑπεύθυνός
ἐστιν, ἐνθυμεῖσθε ὅτι διὰ ταῦτα ὁ νόμος μαρτυρεῖν ἐν
γραμματείῳ κελεύει, ἵνα μήτ' ἀφελεῖν ἐξῇ μήτε προσ-
θεῖναι τοῖς γεγραμμένοις μηδέν. τότ' οὖν αὐτὸν ἔδει
ταῦτ' ἀπαλείφειν κελεύειν, ἃ νῦν οὔ φησι μεμαρτυρη-
45 κέναι, οὐ νῦν ἐνόντων ἀναισχυντεῖν. ἔπειτα καὶ τόδε
σκοπεῖτε, εἰ ἐάσαιτ' ἂν ἐναντίον ὑμῶν ἐμὲ προσγρά-
ψαι τι λαβόντα τὸ γραμματεῖον. οὐ δήπου. οὔκουν
οὐδὲ τοῦτον ἀφαιρεῖν τῶν γεγραμμένων ἐᾶν προσήκει·

τίς γὰρ ἁλώσεταί ἔτι ποτὲ ψευδομαρτυριῶν, εἰ μαρτυρήσει τε ἃ βούλεται καὶ λόγον ὧν βούλεται δώσει; ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτα οὔθ' ὁ νόμος διεῖλεν οὔθ' ὑμῖν ἀκούειν προσήκει· ἀλλ' ἐκεῖνο ἁπλοῦν καὶ δίκαιον. τί γέγραπται; τί μεμαρτύρηκας; ταῦθ' ὡς ἀληθῆ δείκνυε. καὶ γὰρ ἀντιγέγραψαι ταῦτα "ἀληθῆ μεμαρτύρηκα, "μαρτυρήσας τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα," οὐ τὸ
46 καὶ τὸ τῶν ἐν τῷ γραμματείῳ. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, λαβὲ τὴν ἀντιγραφὴν αὐτήν μοι. λέγε.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ.

['Απολλόδωρος Πασίωνος Ἀχαρνεὺς Στεφάνῳ Μενεκλέους Ἀχαρνεῖ ψευδομαρτυριῶν, τίμημα τάλαντον. τὰ ψευδῆ μου κατεμαρτύρησε Στέφανος μαρτυρήσας τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα.

Στέφανος Μενεκλέους Ἀχαρνεὺς τἀληθῆ ἐμαρτύρησα μαρτυρήσας τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα.]

Ταῦτα οὗτος αὐτὸς ἀντεγράψατο, ἃ χρὴ μνημο- 1116
νεύειν ὑμᾶς, καὶ μὴ τοὺς ἐπ' ἐξαπάτῃ νῦν λόγους ὑπὸ τούτου ῥηθησομένους πιστοτέρους ποιεῖσθαι τῶν νόμων καὶ τῶν ὑπὸ τούτου γραφέντων εἰς τὴν ἀντιγραφήν.

47 Πυνθάνομαι τοίνυν αὐτοὺς καὶ περὶ ὧν ἔλαχον τὴν ἐξ ἀρχῆς δίκην ἐρεῖν καὶ κατηγορήσειν, ὡς συκοφαντήματα ἦν. ἐγὼ δ' ὃν μὲν τρόπον ἐσκευωρήσατο τὴν μίσθωσιν, ὅπως τὴν ἀφορμὴν τῆς τραπέζης κατάσχοι, εἶπον καὶ διεξῆλθον ὑμῖν, ὑπὲρ δὲ τῶν ἄλλων οὐκ ἂν οἷός τ' εἴην λέγειν ἅμα καὶ τούτους ἐλέγχειν περὶ τῆς μαρτυρίας· οὐ γὰρ ἱκανόν μοι τὸ ὕδωρ ἐστίν.
48 ὅτι δ' οὐδ' ὑμεῖς ἐθέλοιτ' ἂν εἰκότως ἀκούειν περὶ τούτων αὐτῶν, ἐκεῖθεν εἴσεσθε, ἂν λογίσησθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὅτι οὔτε νῦν ἐστι χαλεπὸν περὶ ὧν μὴ κατηγό-

ρηται λέγειν, οὔτε ψευδεῖς ἀναγνόντα μαρτυρίας ἀπο-
φεύγειν. ἀλλ' οὐδέτερόν γε δίκαιον τούτων οὐδ' ἂν
49 εἷς φήσειεν εἶναι, ἀλλ' ὃ ἐγὼ προκαλοῦμαι νῦν. σκο-
πεῖτε δὲ ἀκούσαντες. ἐγὼ γὰρ ἀξιῶ, οὓς μὲν ἀφείλοντό
με ἐλέγχους περὶ τῶν ἐγκλημάτων, οὓς προσῆκον ἦν
ῥηθῆναι, μὴ ζητεῖν αὐτοὺς νῦν, αἷς δὲ ἀφείλοντο μαρ-
τυρίαις, ὡς εἰσὶν ἀληθεῖς, δεικνύναι. εἰ δ' ὅταν μὲν
τὴν δίκην εἰσίω, τὰς μαρτυρίας με ἐλέγχειν ἀξιώσου-
σιν, ὅταν δὲ ταύταις ἐπεξίω, περὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐγκλη-
μάτων λέγειν με κελεύσουσιν, οὔτε δίκαια οὔτε ὑμῖν
50 συμφέροντα ἐροῦσιν. δικάσειν γὰρ ὀμωμόκατε ὑμεῖς
οὐ περὶ ὧν ἂν ὁ φεύγων ἀξιοῖ, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶν ὧν ἂν
ἡ δίωξις ᾖ. ταύτην δ' ἀνάγκη τῇ τοῦ διώκοντος λήξει
δηλοῦσθαι, ἣν ἐγὼ τούτῳ ψευδομαρτυριῶν εἴληχα. μὴ
δὴ τοῦτ' ἀφεὶς περὶ ὧν οὐκ ἀγωνίζεται λεγέτω· μηδ' 111
ὑμεῖς ἐᾶτε, ἂν ἄρα οὗτος ἀναισχυντῇ.
51 Οἶμαι τοίνυν αὐτὸν οὐδὲν οὐδαμῇ δίκαιον ἔχον-
τα λέγειν ἥξειν καὶ ἐπὶ τοῦτο, ὡς ἄτοπον ποιῶ, πα-
ραγραφὴν ἡττημένος, τοὺς διαθήκην μαρτυρήσαντας
διώκων, καὶ τοὺς δικαστὰς τοὺς τότε φήσειν διὰ τοὺς
ἀφεῖναι μεμαρτυρηκότας ἀποψηφίσασθαι μᾶλλον ἢ
διὰ τοὺς διαθήκην μαρτυρήσαντας. ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, νομίζω πάντας ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι οὐχ ἧττον
τὰ πεπραγμένα εἰώθατε σκοπεῖν ἢ τὰς ὑπὲρ τούτων
παραγραφάς· περὶ δὴ τῶν πραγμάτων αὐτῶν τὰ ψευ-
δῆ καταμαρτυρήσαντες οὗτοί μου ἀσθενεῖς τοὺς περὶ
52 τῆς παραγραφῆς ἐποίησαν λόγους. χωρὶς δὲ τούτων
ἄτοπον, πάντων τὰ ψευδῆ μαρτυρησάντων, τίς μά-
λιστα ἔβλαψεν ἀποφαίνειν, ἀλλ' οὐχ ὡς αὐτὸς ἕκαστος
ἀληθῆ μεμαρτύρηκε δεικνύναι. οὐ γὰρ, ἂν ἕτερον
δείξῃ δεινότερα εἰργασμένον, ἀποφεύγειν αὐτῷ προσ-
ήκει, ἀλλ' ἂν αὐτὸς ὡς ἀληθῆ μεμαρτύρηκεν ἀποφήνῃ.

53 Ἐφ' ᾧ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μάλιστ' ἀπο-
λωλέναι δίκαιός ἐστιν οὑτοσὶ Στέφανος, τοῦτ' ἀκού-
σατέ μου. δεινὸν μὲν γάρ ἐστιν εἰ καὶ καθ' ὅτου τις
οὖν τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖ, πολλῷ δὲ δεινότερον καὶ πλεί-
ονος ὀργῆς ἄξιον, εἰ κατὰ τῶν συγγενῶν· οὐ γὰρ τοὺς
γεγραμμένους νόμους ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος μόνον,
ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς φύσεως οἰκεῖα ἀναιρεῖ. τοῦτο τοίνυν
54 ἐπιδειχθήσεται πεποιηκὼς οὑτοσί. ἔστι γὰρ ἡ τούτου
μήτηρ καὶ ὁ τῆς ἐμῆς γυναικὸς πατὴρ ἀδελφοί, ὥστε
τὴν μὲν γυναῖκα τὴν ἐμὴν ἀνεψιὰν εἶναι τούτῳ, τοὺς
δὲ παῖδας τοὺς ἐκείνου καὶ τοὺς ἐμοὺς ἀνεψιαδοῦς. 1118
ἆρ' οὖν δοκεῖ ποτ' ἂν ὑμῖν οὗτος, εἴ τι δι' ἔνδειαν εἶδε
ποιούσας ὧν οὐ χρὴ τὰς αὑτοῦ συγγενεῖς, ὅπερ ἤδη
πολλοὶ πεποιήκασι, παρ' αὑτοῦ προῖκα ἐπιδοὺς ἐκδοῦ-
ναι, ὃς ὑπὲρ τοῦ μηδ' ἃ προσήκει κομίσασθαι ταύτας
τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν ἠθέλησε, καὶ περὶ πλείονος ἐποιή-
σατο τὸν Φορμίωνος πλοῦτον ἢ τὰ τῆς συγγενείας ἀναγ-
55 καῖα; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν
μαρτυρίαν τὴν Δεινίου καὶ ἀναγίγνωσκε, καὶ κάλει
Δεινίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Δεινίας Θεομνήστου Ἀθμονεὺς μαρτυρεῖ τὴν θυγα-
τέρα αὑτοῦ ἐκδοῦναι Ἀπολλοδώρῳ κατὰ τοὺς νόμους γυ-
ναῖκα ἔχειν, καὶ μηδεπώποτε παραγενέσθαι, μηδὲ αἰσθέ-
σθαι ὅτι Ἀπολλόδωρος ἀφῆκε τῶν ἐγκλημάτων ἁπάντων
Φορμίωνα.]

56 Ὅμοιός γε ὁ Δεινίας, ὦ ἄνδρες δικασταί, τούτῳ,
ὃς ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς καὶ τῶν θυγατριδῶν καὶ ἐμοῦ
τοῦ κηδεστοῦ διὰ τὴν συγγένειαν οὐδὲ τἀληθῆ μαρτυ-
ρεῖν ἐθέλει κατὰ τούτου. ἀλλ' οὐχ οὑτοσὶ Στέφανος,
οὐκ ὤκνησε καθ' ἡμῶν τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, οὐδ', εἰ
μηδένα τῶν ἄλλων, τὴν αὑτοῦ μητέρα ᾐσχύνθη τοῖς

ἀπ' ἐκείνης οἰκείοις τῆς ἐσχάτης ἐνδείας αἴτιος γενό-
μενος.
57 Ὃ τοίνυν ἔπαθον δεινότατον καὶ ἐφ' ᾧ μάλιστα
ἐξεπλάγην, ὅτ' ἠγωνιζόμην, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦθ'
ὑμῖν εἰπεῖν βούλομαι· τήν τε γὰρ τούτου πονηρίαν
ἔτι μᾶλλον ὑμεῖς ὄψεσθε, καὶ ἐγὼ τῶν γεγενημένων
ἀποδυράμενος τὰ πλεῖστα πρὸς ὑμᾶς ὡσπερεὶ ῥάων
ἔσομαι. τὴν γὰρ μαρτυρίαν, ἣν ᾤμην εἶναι καὶ δι' ἧς ἦν 1119
ὁ πλεῖστος ἔλεγχός μοι, ταύτην οὐχ εὗρον ἐνοῦσαν ἐν
58 τῷ ἐχίνῳ. τότε μὲν δὴ τῷ κακῷ πληγεὶς οὐδὲν ἄλλο εἶ-
χον ποιῆσαι πλὴν ὑπολαμβάνειν τὴν ἀρχὴν ἠδικηκέναι
με καὶ τὸν ἐχῖνον κεκινηκέναι. νῦν δὲ ἀφ' ὧν ὕστερον
πέπυσμαι, πρὸς αὐτῷ τῷ διαιτητῇ Στέφανον τουτονὶ
αὐτὴν ὑφῃρημένον εὑρίσκω, πρὸς μαρτυρίαν τινά, ἵν'
ἐξορκώσαιμι, ἀναστάντος ἐμοῦ. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ
λέγω, πρῶτον μὲν ὑμῖν μαρτυρήσουσι τῶν τούτοις
παρόντων οἱ ἰδόντες. οὐ γὰρ ἐξομνύναι ἐθελήσειν αὐ-
59 τοὺς οἶμαι. ἐὰν δ' ἄρα τοῦτο ποιήσωσιν ὑπ' ἀναι-
δείας, πρόκλησιν ὑμῖν ἀναγνώσεται, ἐξ ἧς τούτους τ'
ἐπιορκοῦντας ἐπ' αὐτοφώρῳ λήψεσθε καὶ τοῦτον
ὁμοίως ὑφῃρημένον τὴν μαρτυρίαν εἴσεσθε. καίτοι
ὅστις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κακῶν ἀλλοτρίων κλέπτης
ὑπέμεινεν ὀνομασθῆναι, τί ἂν ἡγεῖσθε ποιῆσαι τοῦτον
60 ὑπὲρ αὐτοῦ; λέγε τὴν μαρτυρίαν, εἶτα τὴν πρόκλησιν
ταύτην.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Μαρτυροῦσι φίλοι εἶναι καὶ ἐπιτήδειοι Φορμίωνι,
καὶ παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τισίᾳ, ὅτε ἦν ἀπόφασις
τῆς διαίτης Ἀπολλοδώρῳ πρὸς Φορμίωνα, καὶ εἰδέναι τὴν
μαρτυρίαν ὑφῃρημένον Στέφανον, ἣν αἰτιᾶται αὐτὸν
Ἀπολλόδωρος ὑφελέσθαι.]

Ἢ μαρτυρεῖτε, ἢ ἐξομόσασθε.

ΕΞΩΜΟΣΙΑ.

61 Οὐκ ἄδηλον ἦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι τοῦτο ἔμελλον ποιήσειν, προθύμως ἐξομεῖσθαι. ἵνα τοίνυν παραχρῆμα ἐξελεγχθῶσιν ἐπιωρκηκότες, λαβέ μοι ταύτην τὴν μαρτυρίαν καὶ τὴν πρόκλησιν. ἀναγίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1120

[Μαρτυροῦσι παρεῖναι, ὅτε Ἀπολλόδωρος προὐκαλεῖτο Στέφανον παραδοῦναι τὸν παῖδα τὸν ἀκόλουθον εἰς βάσανον περὶ τῆς ὑφαιρέσεως τοῦ γραμματείου, καὶ γράμματα ἦν ἕτοιμος γράφειν Ἀπολλόδωρος, καθ' ὅ τι ἔσται ἡ βάσανος. ταῦτα δὲ προκαλουμένου Ἀπολλοδώρου οὐκ ἐθελῆσαι παραδοῦναι Στέφανον, ἀλλὰ ἀποκρίνασθαι Ἀπολλοδώρῳ δικάζεσθαι, εἰ βούλοιτο, εἴ τί φησιν ἀδικεῖσθαι ὑφ' ἑαυτοῦ.]

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

62 Τίς ἂν οὖν ὑπὲρ τοιαύτης αἰτίας, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴπερ ἐπίστευεν αὑτῷ, οὐκ ἐδέξατο τὴν βάσανον; οὐκοῦν τῷ φεύγειν τὴν βάσανον ὑφῃρημένος ἐξελέγχεται. ἆρ' οὖν ἂν ὑμῖν αἰσχυνθῆναι δοκεῖ τὴν τοῦ τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν δόξαν ὁ τὴν τοῦ κλέπτης φανῆναι μὴ φυγών; ἢ δεηθέντος ὀκνῆσαι τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, ὃς ἃ μηδεὶς ἐκέλευεν ἐθελοντὴς πονηρὸς ἦν;

63 Δικαίως τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτων ἁπάντων δοὺς δίκην, πολὺ μᾶλλον ἂν εἰκότως διὰ τἄλλα κολασθείη παρ' ὑμῖν. σκοπεῖτε δέ, τὸν βίον ὃν βεβίωκεν ἐξετάζοντες· οὗτος γάρ, ἡνίκα μὲν συνέβαινεν εὐτυχεῖν Ἀριστολόχῳ τῷ τραπεζίτῃ, ἴσα βαίνων ἐβάδιζεν ὑποπεπτωκὼς ἐκείνῳ, καὶ ταῦτα ἴσασι πολλοὶ τῶν

64 ἐνθάδ' ὄντων ὑμῶν. ἐπειδὴ δ' ἀπώλετ' ἐκεῖνος καὶ τῶν ὄντων ἐξέστη, οὐχ ἥκιστα ὑπὸ τούτου καὶ τῶν τοιούτων διαφορηθείς, τῷ μὲν υἱεῖ τῷ τούτου πολλῶν πραγμάτων ὄντων οὐ παρέστη πώποτε οὐδ' ἐβοήθησεν, ἀλλ' Ἀπόληξις καὶ Σόλων καὶ πάντες ἄνθρωποι

μᾶλλον βοηθοῦσι· Φορμίωνα δὲ πάλιν ἑόρακε, καὶ τού-
τῳ γέγονεν οἰκεῖος, ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων τοῦτον
ἐκλεξάμενος, καὶ ὑπὲρ τούτου πρεσβευτὴς μὲν ᾤχετο 1121
εἰς Βυζάντιον πλέων, ἡνίκα ἐκεῖνοι τὰ πλοῖα τὰ τούτου
κατέσχον, τὴν δὲ δίκην ἔλεγε τὴν πρὸς Καλχηδονίους,
τὰ ψευδῆ δ' ἐμοῦ φανερῶς οὕτω καταμεμαρτύρηκεν.
65 εἶθ' ὃς εὐτυχούντων ἐστὶ κόλαξ, κἂν ἀτυχῶσι, τῶν αὐ-
τῶν τούτων προδότης, καὶ τῶν μὲν ἄλλων πολιτῶν
πολλῶν καὶ καλῶν κἀγαθῶν ὄντων μηδενὶ μηδ' ἐξ
ἴσου χρῆται, τοῖς δὲ τοιούτοις ἐθελοντὴς ὑποπίπτει,
καὶ μήτ' εἴ τινα τῶν οἰκείων ἀδικήσει μήτ' εἰ παρὰ τοῖς
ἄλλοις φαύλην δόξαν ἕξει ταῦτα ποιῶν μήτ' ἄλλο μη-
δὲν σκοπεῖ, πλὴν ὅπως τι πλέον ἕξει, τοῦτον οὐ μισεῖν
ὡς κοινὸν ἐχθρὸν τῆς φύσεως ὅλης τῆς ἀνθρωπίνης
66 προσήκει; ἔγωγ' ἂν φαίην. ταῦτα μέντοι τὰ τοσαύτην
ἔχοντα αἰσχύνην, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῷ τὴν πό-
λιν φεύγειν καὶ τὰ ὄντα ἀποκρύπτεσθαι προῄρηται
πράττειν, ἵν' ἐργασίας ἀφανεῖς διὰ τῆς τραπέζης ποιῆ-
ται καὶ μήτε χορηγῇ μήτε τριηραρχῇ μήτ' ἄλλο μηδὲν
ὧν προσήκει ποιῇ. καὶ κατείργασται τοῦτο. τεκμήριον
δέ· ἔχων γὰρ οὐσίαν τοσαύτην ὥστε ἑκατὸν μνᾶς ἐπι-
δοῦναι τῇ θυγατρί, οὐδ' ἡντινοῦν ἑώραται λειτουρ-
γίαν ὑφ' ὑμῶν λειτουργῶν, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην. καί-
τοι πόσῳ κάλλιον φιλοτιμούμενον ἐξετάζεσθαι καὶ
προθυμούμενον εἰς ἃ δεῖ τῇ πόλει, ἢ κολακεύοντα καὶ
τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντα; ἀλλ' ἐπὶ τῷ κερδαίνειν πᾶν
67 ἂν οὗτος ποιήσειεν. καὶ μήν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μᾶλ-
λον ἄξιον ὀργίλως ἔχειν τοῖς μετ' εὐπορίας πονηροῖς ἢ
τοῖς μετ' ἐνδείας. τοῖς μὲν γὰρ ἡ τῆς ἀνάγκης χρεία 1122
φέρει τινὰ συγγνώμην παρὰ τοῖς ἀνθρωπίνως λογιζο-
μένοις· οἱ δ' ἐκ περιουσίας, ὥσπερ οὗτος, πονηροὶ
οὐδεμίαν πρόφασιν δικαίαν ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν, ἀλλ' αἰ-

σχροκερδίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ καὶ ὕβρει καὶ τῷ τὰς αὑ-
τῶν συστάσεις κυριωτέρας τῶν νόμων ἀξιοῦν εἶναι
ταῦτα φανήσονται πράττοντες. ὑμῖν δὲ οὐδὲν τούτων
συμφέρει, ἀλλὰ τὸν ἀσθενῆ παρὰ τοῦ πλουσίου δίκην,
ἂν ἀδικῆται, δύνασθαι λαβεῖν. ἔσται δὲ τοῦτο, ἐὰν
κολάζητε τοὺς φανερῶς οὕτως ἐξ εὐπορίας πονηρούς.
68 Οὐ τοίνυν οὐδ' ἃ πέπλασται καὶ βαδίζει οὗτος
παρὰ τοὺς τοίχους ἐσκυθρωπακὼς, σωφροσύνης ἄν τις
ἡγήσαιτο εἰκότως εἶναι σημεῖα, ἀλλὰ μισανθρωπίας.
ἐγὼ γὰρ, ὅστις αὐτῷ μηδενὸς συμβεβηκότος δεινοῦ μη-
δὲ τῶν ἀναγκαίων σπανίζων ἐν ταύτῃ τῇ σχέσει διάγει
τὸν βίον, τοῦτον ἡγοῦμαι συνεωρακέναι καὶ λελογίσθαι
παρ' αὑτῷ ὅτι τοῖς μὲν ἁπλῶς, ὡς πεφύκασι, βαδίζουσι
καὶ φαιδροῖς καὶ προσέλθοι τις ἂν καὶ δεηθείη καὶ
ἐπαγγείλειεν οὐδὲν ὀκνῶν, τοῖς δὲ πεπλασμένοις καὶ
69 σκυθρωποῖς ὀκνήσειέ τις ἂν προσελθεῖν πρῶτον. οὐ-
δὲν οὖν ἄλλο ἢ πρόβλημα τοῦ τρόπου τὸ σχῆμα τοῦτ'
ἔστι, καὶ τὸ τῆς διανοίας ἄγριον καὶ πικρὸν ἐνταῦθα
δηλοῖ. σημεῖον δέ· τοσούτων γὰρ ὄντων τὸ πλῆθος
Ἀθηναίων, πράττων πολὺ βέλτιον ἤ σε προσῆκον ἦν,
τῷ πώποτε εἰσήνεγκας, ἢ τίνι συμβέβλησαί πω, ἢ τίνα
70 εὖ πεποίηκας; οὐδέν' ἂν εἰπεῖν ἔχοις· ἀλλὰ τοκίζων
καὶ τὰς τῶν ἄλλων συμφορὰς καὶ χρείας εὐτυχήματα
σαυτοῦ νομίζων ἐξέβαλες μὲν τὸν σαυτοῦ θεῖον Νικίαν
ἐκ τῆς πατρῴας οἰκίας, ἀφῄρησαι δὲ τὴν σαυτοῦ πεν- 1123
θερὰν ταῦτα ἀφ' ὧν ἔζη, ἀοίκητον δὲ τὸν Ἀρχεδήμου
παῖδα τὸ σαυτοῦ μέρος πεποίηκας. οὐδεὶς δὲ πώποτε
οὕτω πικρῶς οὐδ' ὑπερήμερον εἰσέπραξεν ὡς σὺ τοὺς
ὀφείλοντας τοὺς τόκους. εἶτα ὃν ὁρᾶτε ἐπὶ πάντων
οὕτως ἄγριον καὶ μιαρὸν, τοῦτον ὑμεῖς ἠδικηκότα ἐπ'
αὐτοφώρῳ λαβόντες οὐ τιμωρήσεσθε; δεινά ἄρα, ὦ
ἄνδρες δικασταὶ, ποιήσετε καὶ οὐχὶ δίκαια.

71 Ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ Φορμίωνι
τῷ παρασχομένῳ τουτονὶ νεμεσῆσαι τοῖς πεπραγμέ-
νοις, τὴν ἀναίδειαν τοῦ τρόπου καὶ τὴν ἀχαριστίαν
ἰδόντας. οἶμαι γὰρ ἅπαντας ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι τοῦτον,
ἡνίκ' ὤνιος ἦν, εἰ συνέβη μάγειρον ἤ τινος ἄλλης τέ-
χνης δημιουργὸν πρίασθαι, τὴν τοῦ δεσπότου τέχνην
72 ἂν μαθὼν πόρρω τῶν νῦν παρόντων ἦν ἀγαθῶν. ἐπει-
δὴ δὲ ὁ πατὴρ ὁ ἡμέτερος τραπεζίτης ὢν ἐκτήσατ' αὐ-
τὸν καὶ γράμματα ἐπαίδευσε καὶ τὴν τέχνην ἐδίδαξε
καὶ χρημάτων ἐποίησε κύριον πολλῶν, εὐδαίμων γέ-
γονε, τὴν τύχην, ἣ πρὸς ἡμᾶς ἀφίκετο, ἀρχὴν λαβὼν
73 πάσης τῆς νῦν παρούσης εὐδαιμονίας. οὐκοῦν δεινόν,
ὦ γῆ καὶ θεοί, καὶ πέρα δεινοῦ, τοὺς Ἕλληνα μὲν ἀντὶ
βαρβάρου ποιήσαντας, γνώριμον δ' ἀντ' ἀνδραπόδου,
τοσούτων ἀγαθῶν ἡγεμόνας, τούτους περιορᾶν ἐν
ταῖς ἐσχάταις ἀπορίαις ὄντας ἔχοντα καὶ πλουτοῦντα,
καὶ εἰς τοῦθ' ἥκειν ἀναιδείας ὥστε, ἧς παρ' ἡμῶν τύ-
74 χης μετέσχε, ταύτης ἡμῖν μὴ τολμᾶν μεταδοῦναι. ἀλλ'
αὐτὸς μὲν οὐκ ὤκνησε τὴν δέσποιναν γῆμαι, καὶ ἣ τὰ
καταχύσματα αὐτοῦ κατέχεε τόθ' ἡνίκα ἐωνήθη, ταύ- 1124
τῃ συνοικεῖν, οὐδὲ προῖκα πέντε τάλαντα αὐτῷ γρά-
ψαι, χωρὶς ὧν οὔσης τῆς μητρὸς κυρίας οὗτος ἐγκρα-
τὴς γέγονε πολλῶν χρημάτων (τί γὰρ αὐτὸν οἴεσθε
εἰς τὰς διαθήκας ἐγγράψαι "καὶ τἄλλα, ὅσα ἐστὶν, Ἀρ-
"χίππῃ δίδωμι;") τὰς δ' ἡμετέρας θυγατέρας μελλού-
σας δι' ἔνδειαν ἀνεκδότους ἔνδον γηράσκειν περιορᾷ.
75 καὶ εἰ μὲν πένης οὗτος ἦν, ἡμεῖς δ' εὐποροῦντες ἐτυγ-
χάνομεν, καὶ συνέβη τι παθεῖν, οἷα πολλά, ἐμοί, οἱ
παῖδες ἂν οἱ τούτου τῶν ἐμῶν θυγατέρων ἐδικάζοντο,
οἱ τοῦ δούλου τῶν τοῦ δεσπότου· θεῖοι γάρ εἰσιν αὐ-
ταῖς διὰ τὸ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν τοῦτον λαβεῖν· ἐπει-
δὴ δὲ ἀπόρως ἡμεῖς ἔχομεν, τηνικαῦτα οὐ συνεκδώσει

ταύτας, ἀλλὰ λέγει καὶ λογίζεται τὸ πλῆθος ὧν ἐγὼ
76 χρημάτων ἔχω. καὶ γὰρ τοῦτο ἀτοπώτατον πάντων.
ὧν μὲν ἀπεστέρηκεν ἡμᾶς χρημάτων, οὐδέπω καὶ τήμε-
ρον ἠθέλησεν ὑποσχεῖν τὸν λόγον, ἀλλὰ μὴ εἰσαγωγί-
μους εἶναι τὰς δίκας παραγράφεται· ἃ δὲ τῶν πατρῴ-
ων ἐνειμάμην ἐγὼ, ταῦτα λογίζεται. καὶ τοὺς μὲν ἄλ-
λους ἄν τις ἴδοι τοὺς οἰκέτας ὑπὸ τῶν δεσποτῶν ἐξε-
ταζομένους· οὗτος δ' αὖ τοὐναντίον τὸν δεσπότην ὁ
δοῦλος ἐξετάζει, ὡς δῆτα πονηρὸν καὶ ἄσωτον ἐκ τού-
77 των ἐπιδείξων. ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς μὲν
ὄψεως τῇ φύσει καὶ τῷ ταχέως βαδίζειν καὶ λαλεῖν μέ-
γα οὐ τῶν εὐτυχῶς πεφυκότων ἐμαυτὸν κρίνω· ἐφ'
οἷς γὰρ οὐδὲν ὠφελούμενος λυπῶ τινας, ἔλαττον ἔχω
πολλαχοῦ· τῷ μέντοι μέτριος κατὰ πάσας τὰς εἰς
ἐμαυτὸν δαπάνας εἶναι πολὺ τούτου καὶ τοιούτων 1125
78 ἑτέρων εὐτακτότερον ζῶν ἂν φανείην. τὰ δ' εἰς τὴν
πόλιν καὶ ὅσα εἰς ὑμᾶς, ὡς δύναμαι λαμπρότατα, ὡς
ὑμεῖς σύνιστε, ποιῶ· οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ', ὅτι τοῖς
μὲν γένει πολίταις ὑμῖν ἱκανόν ἐστι λειτουργεῖν ὡς οἱ
νόμοι προστάττουσι, τοὺς δὲ ποιητοὺς ἡμᾶς, ὡς ἀποδι-
δόντας χάριν, οὕτω προσήκει φαίνεσθαι λειτουργοῦν-
τας. μὴ οὖν μοι ταῦτ' ὀνείδιζε ἐφ' οἷς ἐπαίνου τύχοιμ'
79 ἂν δικαίως, ἀλλὰ τίνα, ὦ Φορμίων, τῶν πολιτῶν ἑται-
ρεῖν, ὥσπερ σὺ, μεμίσθωμαι; δεῖξον. τίνα τῆς πόλε-
ως, ἧς αὐτὸς ἠξιώθην, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ παρρησίας
ἀπεστέρηκα, ὥσπερ σὺ τοῦτον ὃν κατήσχυνας; τίνος
γυναῖκα διέφθαρκα, ὥσπερ σὺ πρὸς πολλαῖς ἄλλαις
ταύτην, ᾗ τὸ μνῆμα ᾠκοδόμησεν ὁ θεοῖς ἐχθρὸς οὗτος
πλησίον τοῦ τῆς δεσποίνης, ἀνηλωκὼς πλέον ἢ τάλαν-
τα δύο; καὶ οὐκ ᾐσθάνετο ὅτι οὐχὶ τοῦ τάφου μνημεῖ-
ον ἔσται τὸ οἰκοδόμημα τοιοῦτον ὂν, ἀλλὰ τῆς ἀδικίας
80 ἧς τὸν ἄνδρα ἠδίκηκεν ἐκείνη διὰ τοῦτον. εἶτα τοιαῦ-

τα ποιῶν καὶ τηλικαύτας μαρτυρίας ἐξενηνοχὼς τῆς
ὕβρεως τῆς σαυτοῦ σὺ τὸν ἄλλον του βίον ἐξετάζειν
τολμᾷς; μεθ' ἡμέραν εἶ σὺ σώφρων, τὴν δὲ νύκτα, ἐφ'
οἷς θάνατος ἡ ζημία, ταῦτα ποιεῖς. πονηρός, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, πονηρὸς οὗτος ἄνωθεν ἐκ τοῦ ἀνακείου κἄ-
δικος. σημεῖον δέ· εἰ γὰρ ἦν δίκαιος, πένης ἂν ἦν τὰ
τοῦ δεσπότου διοικήσας. νῦν δὲ τοσούτων χρημάτων
τὸ πλῆθος κύριος καταστάς, ὥστε τοσαῦτα λαθεῖν ἀπ'
αὐτῶν κλέψας ὅσα νῦν κέκτηται, οὐκ ὀφείλειν ταῦτα,
81 ἀλλὰ πατρῷα ἔχειν ἡγεῖται. καίτοι πρὸς θεῶν, εἰ κλέ-
πτην σε ἀπῆγον ὡς ἐπ' αὐτοφώρῳ εἰληφώς, τὴν οὐσί- 1125
αν ἣν ἔχεις, εἴ πως οἷόν τ' ἦν, ἐπιθείς σοι, εἶτά σε ἠξί-
ουν, εἰ μὴ φῇς ὑφῃρημένος ταῦτ' ἔχειν, ἀνάγειν ὅθεν
εἴληφας, εἰς τίνα ἂν αὐτὰ ἀνήγαγες; οὔτε γάρ σοι πα-
τὴρ παρέδωκεν, οὔθ' εὗρες, οὔτε λαβών ποθεν ἄλλο-
θεν ἦλθες ὡς ἡμᾶς· βάρβαρος γὰρ ἐωνήθης. εἶθ' ᾧ
δημοσίᾳ προσῆκεν ἐπὶ τοῖς εἰργασμένοις τεθνάναι, σύ,
τὸ σῶμα σεσωκὼς καὶ πόλιν ἐκ τῶν ἡμετέρων σαυτῷ
κτησάμενος καὶ παῖδας ἀδελφοὺς τοῖς σεαυτοῦ δεσπό-
ταις ἀξιωθεὶς ποιήσασθαι, παρεγράψω μὴ εἰσαγώγι-
μον εἶναι τὴν δίκην τῶν ἐγκαλουμένων χρημάτων ὑφ'
82 ἡμῶν; εἶτα κακῶς ἡμᾶς ἔλεγες, καὶ τὸν ἡμέτερον πα-
τέρα ἐξήταζες ὅστις ἦν; ἐφ' οἷς τίς οὐκ ἄν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, χαλεπῶς ἤνεγκεν; ἐγὼ γάρ, εἰ πάντων τῶν
ἄλλων ὑμῶν ἔλαττον προσήκει μοι φρονεῖν, τούτου
γε μεῖζον, οἶμαι, καὶ τούτῳ γε εἰ μηδενὸς τῶν ἄλλων
ἔλαττον, ἐμοῦ γε ἔλαττον· ὄντων γὰρ ἡμῶν τοιούτων,
ὁποίους τινὰς ἂν καὶ σὺ κατασκευάσῃς τῷ λόγῳ, σὺ
δοῦλος ἦσθα.

83 Τάχα τοίνυν ἂν ἴσως καὶ τοῦτό τις αὐτῶν εἴποι,
ὡς ἀδελφὸς ὢν ἐμὸς Πασικλῆς οὐδὲν ἐγκαλεῖ τῶν αὐ-
τῶν τούτῳ πραγμάτων. ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,

καὶ περὶ Πασικλέους, παραιτησάμενος καὶ δεηθεὶς
ὑμῶν συγγνώμην ἔχειν, εἰ προεληλυθὼς εἰς τοῦτο ὥσ-
τε ὑπὸ τῶν ἐμαυτοῦ δούλων ὑβρίσθαι οὐ δύναμαι κα-
τασχεῖν, ἃ τέως οὐδὲ τῶν ἄλλων λεγόντων ἀκούειν
84 ἐδόκουν, ἐρῶ καὶ οὐ σιωπήσομαι. ἐγὼ γὰρ ὁμομήτριον
μὲν ἀδελφὸν ἐμαυτοῦ Πασικλέα νομίζω, ὁμοπάτριον
δ' οὐκ οἶδα, δέδοικα μέντοι μὴ τῶν Φορμίωνος ἁμαρ- 1127
τημάτων εἰς ἡμᾶς ἀρχὴ Πασικλῆς ᾖ. ὅταν γὰρ τῷ δού-
λῳ συνδικῇ τὸν ἀδελφὸν ἀτιμῶν, καὶ παραπεπτωκὼς
θαυμάζῃ τούτους ὑφ' ὧν αὐτῷ θαυμάζεσθαι προσῆκε,
τίν' ἔχει δικαίαν ταῦθ' ὑποψίαν; ἄνελε οὖν ἐκ μέσου
μοι Πασικλέα, καὶ σὸς μὲν υἱὸς ἀντὶ δεσπότου καλεί-
σθω, ἐμὸς δὲ ἀντίδικος (βούλεται γὰρ) ἀντ' ἀδελφοῦ.

85 Ἐγὼ δὲ τούτῳ μὲν χαίρειν λέγω, οὓς δ' ὁ πατήρ
μοι παρέδωκε βοηθοὺς καὶ φίλους, εἰς τούτους ἥκω,
εἰς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί. καὶ δέομαι καὶ ἀντιβολῶ
καὶ ἱκετεύω, μὴ ὑπερίδητέ με καὶ τὰς θυγατέρας δι'
ἔνδειαν τοῖς ἐμαυτοῦ δούλοις καὶ τοῖς τούτου κόλαξιν
ἐπίχαρτον γενόμενον. ὁ ἐμὸς ὑμῖν πατὴρ χιλίας ἔδω-
κεν ἀσπίδας, καὶ πολλὰ χρήσιμον αὑτὸν παρέσχε, καὶ
πέντε τριήρεις ἐθελοντὴς ἐπιδοὺς καὶ παρ' αὑτοῦ πλη-
ρώσας ἐτριηράρχησε τριηραρχίας. καὶ ταῦτα, οὐκ ὀφεί-
λειν ὑμᾶς νομίζων χάριν ἡμῖν, ὑπομιμνήσκω· ἡμεῖς
γὰρ ὀφείλομεν ὑμῖν· ἀλλ' ἵνα μὴ λάθω τι παθὼν τού-
των ἀνάξιον· οὐδὲ γὰρ ὑμῖν ἂν γένοιτο καλόν.

86 Πολλὰ δ' ἔχων εἰπεῖν περὶ ὧν ὕβρισμαι, οὐχ ἱκα-
νὸν ὂν τὸ ὕδωρ ὁρῶ μοι. ὡς οὖν μάλιστ' ἂν ἅπαντας
ὑμᾶς ἡγοῦμαι γνῶναι τὴν ὑπερβολὴν ὧν ἠδικήμεθ'
ἡμεῖς, φράσω· εἰ σκέψαιτο πρὸς ἑαυτὸν ἕκαστος ὑμῶν
τίν' οἴκοι κατέλιπεν οἰκέτην, εἶθ' ὑπὸ τούτου πεπον-
θόθ' ἑαυτὸν θείη ταῦθ' ἅπερ ἡμεῖς ὑπὸ τούτου. μὴ
γὰρ εἰ Σύρος ἢ Μάνης ἢ τίς ἕκαστος ἐκείνων, οὗτος δὲ

Φορμίων· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τὸ αὐτό· δοῦλοι μὲν ἐκεῖ-
νοι, δοῦλος δ' οὗτος ἦν, δεσπόται δ' ὑμεῖς, δεσπότης
87 δ' ἦν ἐγώ. ἣν τοίνυν ὑμῶν ἂν ἕκαστος δίκην ἀξιώσειε
λαβεῖν, ταύτην νομίζετε κἀμοὶ προσήκειν νῦν· καὶ
τὸν ἀφῃρημένον τῷ μαρτυρῆσαι τὰ ψευδῆ καὶ ὑπὲρ τῶν 1128
νόμων καὶ ὑπὲρ τῶν ὅρκων, οὓς ὀμωμοκότες δικάζετε,
τιμωρήσασθε καὶ παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις,
μνημονεύοντες πάντα ὅσα ἀκηκόατε ἡμῶν, καὶ φυλάτ-
τοντες, ἐὰν παράγειν ἐπιχειρῶσιν ὑμᾶς, καὶ πρὸς ἕκα-
στον ἀπαντῶντες, ἐὰν μὴ φῶσιν ἅπαντα μεμαρτυρη-
κέναι, "τί οὖν ἐν τῷ γραμματείῳ γέγραπται; τί οὖν
"οὐ τότε ἀπηλείφου; τίς ἡ παρὰ τοῖς ἄρχουσιν ἀντι-
88 "γραφή;" ἐὰν μεμαρτυρηκέναι τὸν μὲν ἐπιτροπευθῆ-
ναι κατὰ διαθήκας, τὸν δ' ἐπιτροπεῦσαι, τὸν δ' ἔχειν,
ποίας; ἐν αἷς τί γέγραπται; ταῦτ' ἐρωτᾶτε· ἃ γὰρ οὗ-
τοι μεμαρτυρήκασιν, οὐδεὶς ἐκείνων προσμεμαρτύ-
ρηκεν. ἐὰν δ' ὀδύρωνται, τὸν πεπονθότα ἐλεεινό-
τερον τῶν δωσόντων δίκην ἡγεῖσθε. ταῦτα γὰρ ἂν
ποιῆτε, ἐμοί τε βοηθήσετε, καὶ τούτους τῆς ἄγαν κο-
λακείας ἐπισχήσετε, καὶ αὐτοὶ τὰ εὔορκα ἔσεσθε ἐψη-
φισμένοι.

XLVI.

ΚΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ Β.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῶν φθασάντων τινὰ ἐπικατασκευ-
άζεται, καὶ ἕτερα προσεισάγεται, εἰ καὶ παράνομοι αἱ δια-
θῆκαι.

Ὅτι μὲν οὐκ ἀπορήσειν ἔμελλε Στέφανος οὑτοσὶ 1129
ὅ τι ἀπολογήσεται περὶ τῆς μαρτυρίας, παράγων τῷ
λόγῳ, ὡς οὐ πάντα μεμαρτύρηκε τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ
γεγραμμένα, καὶ ἐξαπατῶν ὑμᾶς, καὶ αὐτὸς σχεδόν τι
ὑπενόουν, ὦ ἄνδρες δικασταί. πανοῦργός τε γάρ ἐστι
καὶ οἱ γράφοντες καὶ οἱ συμβουλεύοντες ὑπὲρ Φορμίω-
νος πολλοί· ἅμα τ' εἰκός ἐστι τοὺς ἐγχειροῦντας τὰ
ψευδῆ μαρτυρεῖν καὶ τὴν ἀπολογίαν εὐθέως ὑπὲρ αὐ-
2 τῶν μελετᾶν. ὅτι δ' ἐν τοσούτῳ λόγῳ οὐδαμοῦ μάρτυ-
ρας παρέσχετο ὑμῖν ὡς ἢ διατιθεμένῳ τῷ πατρὶ τῷ
ἐμῷ παρεγένετό που αὐτὸς ταύτην τὴν διαθήκην, ὥστ'
εἰδέναι ταῦτα ὅτι ἀντίγραφά ἐστιν ὧν ὁ πατήρ μου διέ-
θετο, ἢ ἀνοιχθὲν εἶδε τὸ γραμματεῖον ὅ φασι διαθέμε-
3 νον ἐκεῖνον καταλιπεῖν, ταῦτα συμμέμνησθέ μοι. ἀλ-
λὰ μὴν ὁπότε μεμαρτύρηκεν ἀντίγραφα εἶναι τῶν δια-
θηκῶν τῶν Πασίωνος τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμ-
μένα, τὰς δὲ διαθήκας μὴ ἔχει ἐπιδεῖξαι μήθ' ὡς
ὁ πατὴρ διέθετο ἡμῶν, μήθ' ὡς αὐτὸς εἶδε παραγε-
νόμενος αὐταῖς διατιθεμένου τοῦ πατρὸς, πῶς οὐ
περιφανῶς οὗτος ἐξελέγχεται τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκώς;
4 Εἰ τοίνυν πρόκλησίν φησιν εἶναι καὶ μὴ μαρτυ-
ρίαν, οὐκ ἀληθῆ λέγει· ἅπαντα γὰρ ὅσα παρέχονται εἰς
τὸ δικαστήριον προκαλούμενοι ἀλλήλους οἱ ἀντίδικοι, 1130
διὰ μαρτυρίας παρέχονται. οὐ γὰρ ἂν εἰδείηθ' ὑμεῖς
εἴτ' ἐστιν ἀληθῆ εἴτε ψευδῆ ἅ φασιν ἑκάτεροι, εἰ μή τις
καὶ τοὺς μάρτυρας παρέχοιτο. ὅταν δὲ παράσχηται,
τούτοις πιστεύοντες ὑποδίκοις οὖσι ψηφίζεσθε ἐκ τῶν
λεγομένων καὶ μαρτυρουμένων ἃ ἂν ὑμῖν δοκῇ δίκαια
5 εἶναι. βούλομαι τοίνυν καὶ τὴν μαρτυρίαν ἐξελέγξαι,
ὅτι οὐ πρόκλησίς ἐστι, καὶ ὡς ἔδει μαρτυρεῖν αὐτοὺς,
εἴπερ ἐγίγνετο ἡ πρόκλησις, ὡς οὐκ ἐγίγνετο. μαρτυ-
ροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τισίᾳ, ὅτε προὐκα-

*λεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον ἀνοίγειν τὸ γραμματεῖ-
ον, ὃ παρεῖχεν Ἀμφίας ὁ Κηφισοφῶντος κηδεστής,
Ἀπολλόδωρον δ' οὐκ ἐθέλειν ἀνοίγειν. οὕτω μὲν ἂν
μαρτυροῦντες ἐδόκουν ἀληθῆ μαρτυρεῖν· ἀντίγρα-
φα δὲ τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος μαρτυρεῖν εἶναι
τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ ἃ παρείχετο Φορμίων, μήτε πα-
ραγενομένους ἐκείνῳ διατιθεμένῳ, μήτ' εἰδότας εἰ
διέθετο, πῶς οὐ περιφανῶς ἀναισχυντία δοκεῖ ὑμῖν
εἶναι;*

6 *Ἀλλὰ μὴν εἰ φησὶ Φορμίωνος λέγοντος πιστεύειν
ταῦτ' ἀληθῆ εἶναι, τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός ἐστι πιστεύειν τε
λέγοντι τούτῳ ταῦτα καὶ κελεύοντι μαρτυρεῖν. οἱ δέ
γε νόμοι οὐ ταῦτα λέγουσιν, ἀλλ' ἃ ἂν εἰδῇ τις καὶ οἷς
ἂν παραγένηται πραττομένοις, ταῦτα μαρτυρεῖν κε-
λεύουσιν ἐν γραμματείῳ γεγραμμένα, ἵνα μήτ' ἀφε-
λεῖν ἐξῇ μηδὲν μήτε προσθεῖναι τοῖς γεγραμμένοις.*
7 *ἀκοὴν δ' οὐκ ἐῶσι ζῶντος μαρτυρεῖν, ἀλλὰ τεθνεῶτος.
τῶν δὲ ἀδυνάτων καὶ ὑπερορίων ἐκμαρτυρίαν γεγραμ-
μένην ἐν τῷ γραμματείῳ· καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐπισκή-
ψεως τήν τε μαρτυρίαν καὶ ἐκμαρτυρίαν ἀγωνίζεσθαι* 1131
*ἅμα, ἵν' ἐὰν μὲν ἀναδέχηται ὁ ἐκμαρτυρήσας, ἐκεῖνος
ὑπόδικος ᾖ τῶν ψευδομαρτυριῶν, ἐὰν δὲ μὴ ἀναδέχη-*
8 *ται, οἱ μαρτυρήσαντες τὴν ἐκμαρτυρίαν. Στέφανος τοί-
νυν οὑτοσί, οὔτ' εἰδὼς διαθήκας καταλιπόντα τὸν
πατέρα ἡμῶν, οὔτε παραγενόμενος πώποτε διατιθε-
μένῳ τῷ πατρὶ ἡμῶν, ἀκούσας δὲ Φορμίωνος, με-
μαρτύρηκεν ἀκοὴν τὰ ψευδῆ τε καὶ παρὰ τὸν νόμον.
καὶ ταῦθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, αὐτὸν ὑμῖν τὸν νόμον ἀνα-
γνώσεται.*

ΝΟΜΟΣ.

*[Ἀκοὴν εἶναι μαρτυρεῖν τεθνεῶτος, ἐκμαρτυρίαν δὲ
ὑπερορίου καὶ ἀδυνάτου.]*

9 Ὡς τοίνυν καὶ παρ' ἕτερον νόμον μεμαρτύρηκεν
ἐπιδεῖξαι ὑμῖν βούλομαι, ἵνα εἰδῆτε ὅτι μεγάλων ἀδι-
κημάτων οὐκ ἔχων καταφυγὴν ὁ Φορμίων, πρόφασιν
λαβὼν λόγῳ τὴν πρόκλησιν, ἔργῳ αὐτὸς αὑτῷ μεμαρ-
τύρηκε προστησάμενος τούτους, δι' ὧν οἱ μὲν δικασταὶ
ἐξηπατήθησαν ὡς ἀληθῆ τούτων μαρτυρούντων, ἐγὼ
δὲ ἀπεστερήθην ὧν ὁ πατήρ μοι κατέλιπε χρημάτων
καὶ τοῦ δίκην λαβεῖν περὶ ὧν ἀδικοῦμαι. μαρτυρεῖν
γὰρ οἱ νόμοι οὐκ ἐῶσιν αὐτὸν αὑτῷ οὔτ' ἐπὶ ταῖς γρα-
φαῖς οὔτ' ἐπὶ ταῖς δίκαις οὔτ' ἐν ταῖς εὐθύναις. ὁ
τοίνυν Φορμίων αὐτὸς αὑτῷ μεμαρτύρηκεν, ὁπότε
φασὶν οὗτοι ἀκούσαντες ἐκείνου ταῦτα μεμαρτυρη-
10 κέναι. ἵνα δὲ εἰδῆτε ἀκριβῶς, αὐτὸν τὸν νόμον μοι
ἀνάγνωθι.

ΝΟΜΟΣ.

[Τοῖν ἀντιδίκοιν ἐπάναγκες εἶναι ἀποκρίνασθαι ἀλλήλοις τὸ ἐρωτώμενον, μαρτυρεῖν δὲ μή.]

Σκέψασθε τοίνυν τουτονὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει
ὑποδίκους εἶναι τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ κατ' αὐτὸ 1132
τοῦτο, ὅτι μαρτυρεῖ παρὰ τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

[Ἔστω δὲ καὶ ὑπόδικος τῶν ψευδομαρτυριῶν ὁ μαρτυρήσας αὑτοῦ τούτου, ὅτι μαρτυρεῖ παρὰ τὸν νόμον· καὶ ὁ προβαλόμενος κατὰ ταὐτά.]

11 Ἔτι τοίνυν κἂν ἀπὸ τοῦ γραμματείου γνοίη τις, ἐν ᾧ ἡ μαρτυρία γέγραπται, ὅτι τὰ ψευδῆ μεμαρτύρηκεν. λελευκωμένον τε γάρ ἐστι καὶ οἴκοθεν κατεσκευασμένον. καίτοι τοὺς μὲν τὰ πεπραγμένα μαρτυροῦντας προσήκει οἴκοθεν τὰς μαρτυρίας κατεσκευασμένας μαρτυρεῖν, τοὺς δὲ τὰς προκλήσεις μαρτυροῦντας τοὺς ἀπὸ ταὐτομάτου προστάντας ἐν μάλθῃ γεγραμμένην

τὴν μαρτυρίαν, ἵν᾽, ἄν τι προσγράψαι ἢ ἀπαλεῖψαι βουληθῇ, ῥᾴδιον ᾖ.

12 Οὐκοῦν κατὰ μὲν ταῦτα πάντα ἐξελέγχεται τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκὼς καὶ παρὰ τὸν νόμον· βούλομαι δ᾽ ὑμῖν καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὡς οὔτε διέθετο ὁ πατὴρ ἡμῶν διαθήκην οὐδεμίαν οὔθ᾽ οἱ νόμοι ἐῶσιν. εἰ γάρ τις ἔροιτο ὑμᾶς καθ᾽ ὁποίους νόμους δεῖ πολιτεύεσθαι ἡμᾶς, δῆλον ὅτι ἀποκρίναισθ᾽ ἂν κατὰ τοὺς κειμένους. ἀλλὰ μὴν οἵ γε νόμοι ἀπαγορεύουσι μηδὲ νόμον ἐξεῖναι ἐπ᾽ ἀνδρὶ θεῖναι, ἂν μὴ τὸν αὐτὸν ἐφ᾽
13 ἅπασιν Ἀθηναίοις. οὐκοῦν ὁ μὲν νόμος οὑτοσὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις πολιτεύεσθαι ἡμᾶς κελεύει καὶ οὐκ ἄλλοις. ὁ δὲ πατὴρ ἐτελεύτησεν ἐπὶ Δυσνικήτου ἄρχοντος, ὁ δὲ Φορμίων Ἀθηναῖος ἐγένετο ἐπὶ Νικοφήμου ἄρχοντος, δεκάτῳ ἔτει ὕστερον ἢ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀπέθανεν. πῶς ἂν οὖν μὴ εἰδὼς ὁ πατὴρ αὐτὸν Ἀθηναῖον ἐσόμενον ἔδωκεν ἂν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, καὶ προεπηλάκισε μὲν ἂν ἡμᾶς, κατεφρόνησε δ᾽ ἂν τῆς δωρεᾶς ἧς 1133
παρ᾽ ὑμῶν ἔλαβε, παρεῖδε δ᾽ ἂν τοὺς νόμους; πότερα δὲ κάλλιον ἦν αὐτῷ ζῶντι πρᾶξαι ταῦτα, εἴπερ ἐβούλετο, ἢ ἀποθανόντα διαθήκας καταλιπεῖν, ἃς
14 οὐ κύριος ἦν; ἀλλὰ μὴν αὐτῶν τῶν νόμων ἀκούσαντες, γνώσεσθε ὡς οὐ κύριος ἦν διαθέσθαι. λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

[Ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο, ὥστε μήτε ἀπειπεῖν μήτ᾽ ἐπιδικάσασθαι, ὅτε Σόλων εἰσῄει τὴν ἀρχήν, τὰ ἑαυτοῦ διαθέσθαι εἶναι, ὅπως ἂν ἐθέλῃ, ἂν μὴ παῖδες ὦσι γνήσιοι ἄρρενες, ἂν μὴ μανιῶν ἢ γήρως ἢ φαρμάκων ἢ νόσου ἕνεκεν, ἢ γυναικὶ πειθόμενος, ὑπὸ τούτων του παρανοῶν, ἢ ὑπ᾽ ἀνάγκης, ἢ ὑπὸ δεσμοῦ καταληφθείς.]

15 Τοῦ μὲν νόμου τοίνυν ἀκηκόατε, ὃς οὐκ ἐᾷ διαθήκας διαθέσθαι, ἐὰν παῖδες ὦσι γνήσιοι. οὗτοι δὲ

φασι ταῦτα διαθέσθαι τὸν πατέρα, ὡς δὲ παρεγένοντο
οὐκ ἔχουσιν ὑποδεῖξαι. ἄξιον δὲ καὶ τόδε ἐνθυμηθῆ-
ναι, ὅτι ὅσοι μὴ ἐπεποίηντο, ἀλλ' ἦσαν πεφυκότες γνή-
σιοι, τούτοις ὁ νόμος δίδωσιν, ἐὰν ἄπαιδες ὦσι, δια-
θέσθαι τὰ ἑαυτῶν. ὁ τοίνυν πατὴρ ἡμῶν ἐπεποίητο
ὑπὸ τοῦ δήμου πολίτης, ὥστε οὐδὲ κατὰ τοῦτο ἐξῆν
αὐτῷ διαθέσθαι διαθήκην, ἄλλως τε καὶ περὶ τῆς γυ-
ναικός, ἧς οὐδὲ κύριος ἐκ τῶν νόμων ἦν, παῖδές τε
16 ἦσαν αὐτῷ. σκέψασθε δὲ καὶ διότι οὐδ' ἂν ἄπαις τις
ᾖ, κύριός ἐστι τὰ αὐτοῦ διαθέσθαι, ἐὰν μὴ εὖ φρονῇ·
νοσοῦντα δὲ ἢ φαρμακῶντα ἢ γυναικὶ πειθόμενον ἢ
ὑπὸ γήρως ἢ ὑπὸ μανιῶν ἢ ὑπὸ ἀνάγκης τινὸς κατα-
ληφθέντα ἄκυρον κελεύουσιν εἶναι οἱ νόμοι. σκοπεῖτε
δή, εἰ δοκοῦσιν ὑμῖν εὖ φρονοῦντος ἀνδρὸς εἶναι αἱ 1134
17 διαθῆκαι, ἅς φασι διαθέσθαι οὗτοι τὸν πατέρα. μὴ
πρὸς ἄλλο δέ τι παράδειγμα σκέψησθε ἢ πρὸς τὴν μί-
σθωσιν, εἰ δοκεῖ ὑμῖν ἀκόλουθον εἶναι τῷ τὴν τέχνην
μὴ ἐξουσίαν δόντι ἐν τῷ αὐτῷ ἡμῖν ἐργάζεσθαι, τούτῳ
τὴν γυναῖκα δοῦναι τὴν αὐτοῦ καὶ τῶν παίδων ἐᾶσαι
κοινωνὸν αὐτῷ γενέσθαι. καὶ μὴ θαυμάζετε, εἰ τἆλ-
λα σκευωρουμένους αὐτοὺς τὰ ἐν τῇ μισθώσει τοῦτο
παρέλαθεν. ἴσως μὲν γὰρ οὐδὲ προσεῖχον ἄλλῳ οὐ-
δενὶ ἢ τῷ τὰ χρήματα ἀποστερῆσαι καὶ τῷ προσο-
φείλοντα τὸν πατέρα ἐγγράψαι· εἶτα δὲ οὐδὲ ἐδό-
κουν ἐμὲ οὕτω δεινὸν ἔσεσθαι ὥστε ταῦτα ἀκριβῶς
ἐξετάσαι.

18 Σκέψασθε τοίνυν καὶ τοὺς νόμους, παρ' ὧν κελεύ-
ουσι τὰς ἐγγύας ποιεῖσθαι, ἵν' εἰδῆτε καὶ ἐκ τούτων ὡς
κατεσκευασμένης διαθήκης ψευδὴς μάρτυς γέγονε
Στέφανος οὑτοσί. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

[Ἣν ἂν ἐγγυήσῃ ἐπὶ δικαίοις δάμαρτα εἶναι ἢ πατὴρ ἢ

ἀδελφὸς ὁμοπάτωρ ἢ πάππος ὁ πρὸς πατρός, ἐκ ταύτης εἶναι παῖδας γνησίους. ἐὰν δὲ μηδεὶς ᾖ τούτων, ἐὰν μὲν ἐπίκληρός τις ᾖ, τὸν κύριον ἔχειν, ἐὰν δὲ μὴ ᾖ, ὅτῳ ἂν ἐπιτρέψῃ, τοῦτον κύριον εἶναι.]

19 Οὗτος μὲν τοίνυν ὁ νόμος οὓς ἐποίησε κυρίους εἶ-
ναι, ἀκηκόατε· ὅτι δ' οὐδεὶς ἦν τούτων τῇ μητρί, οἱ ἀν-
τίδικοί μοι αὐτοὶ μεμαρτυρήκασιν. εἰ γὰρ ἦν, παρεί-
χοντ' ἄν. ἢ μάρτυρας μὲν ψευδεῖς οἴεσθ' ἂν παρασχέ-
σθαι καὶ διαθήκας οὐκ οὔσας, ἀδελφὸν δὲ ἢ πάππον ἢ
πατέρα οὐκ ἄν, εἴπερ ἦν δυνατὸν ἕνεκα χρημάτων;
ὁπότε τοίνυν μηδεὶς φαίνεται ζῶν τούτων, τότε ἀνάγ-
κη ἐπίκληρον τὴν μητέρα ἡμῶν εἶναι. τῆς τοίνυν ἐπι-
κλήρου σκοπεῖτε τίνας κελεύουσιν οἱ νόμοι κυρίους 1135
20 εἶναι. λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

[Καὶ ἐὰν ἐξ ἐπικλήρου τις γένηται, καὶ ἅμα ἡβήσῃ ἐπὶ δίετες, κρατεῖν τῶν χρημάτων, τὸν δὲ σῖτον μετρεῖν τῇ μητρί.]

Οὐκοῦν ὁ μὲν νόμος κελεύει τοὺς παῖδας ἡβήσαν-
τας κυρίους τῆς μητρὸς εἶναι, τὸν δὲ σῖτον μετρεῖν τῇ
μητρί. ἐγὼ δὲ φαίνομαι στρατευόμενος καὶ τριηραρ-
21 χῶν ὑμῖν, ὅτε οὗτος συνῴκησε τῇ μητρί. ἀλλὰ μὴν ὅτι
ἐγὼ μὲν ἀπεδήμουν τριηραρχῶν, ἐτετελευτήκει δ' ὁ πα-
τὴρ πάλαι, ὅτε οὗτος ἔγημε, τὰς δὲ θεραπαίνας αὐτὸν
ἐξῄτουν καὶ ἠξίουν περὶ αὐτοῦ τούτου βασανίζεσθαι
αὐτάς, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ ἐστι, καὶ ὡς προεκαλούμην, λαβέ
μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Μαρτυροῦσι παρεῖναι, ὅτε προὐκαλεῖτο Ἀπολλόδωρος Φορμίωνα, ὅτε ἠξίου ἀποδοῦναι Ἀπολλόδωρος Φορμίωνα τὰς θεραπαίνας εἰς βάσανον, εἰ μή φησι Φορμίων καὶ πρότερον διεφθαρκέναι τὴν μητέρα τὴν ἐμήν, πρὶν οὗ

ἀποφαίνει Φορμίων γῆμαι ἐγγυησάμενος αὐτὴν παρὰ Πασίωνος. ταῦτα δὲ προκαλουμένου Ἀπολλοδώρου οὐκ ἠθέλησε Φορμίων παραδοῦναι τὰς θεραπαίνας.]

22 Τὸν τοίνυν νόμον ἐπὶ τούτοις ἀνάγνωθι, ὃς κελεύει ἐπιδικασίαν εἶναι τῶν ἐπικλήρων ἁπασῶν, καὶ ξένων καὶ ἀστῶν, καὶ περὶ μὲν τῶν πολιτῶν τὸν ἄρχοντα εἰσάγειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι, περὶ δὲ τῶν μετοίκων τὸν πολέμαρχον, καὶ ἀνεπίδικον μὴ ἐξεῖναι ἔχειν μήτε κλῆρον μήτε ἐπίκληρον.

ΝΟΜΟΣ. 1136

[Κληροῦν δὲ τὸν ἄρχοντα κλήρων καὶ ἐπικλήρων, ὅσοι εἰσὶ μῆνες, πλὴν τοῦ σκιροφοριῶνος. ἀνεπίδικον δὲ κλῆρον μὴ ἔχειν.]

23 Οὐκοῦν αὐτὸν εἴπερ ἐβούλετο ὀρθῶς διαπράττεσθαι, λαχεῖν ἔδει τῆς ἐπικλήρου, εἴτε κατὰ δόσιν αὐτῷ προσῆκεν εἴτε κατὰ γένος, εἰ μὲν ὡς ὑπὲρ ἀστῆς, πρὸς τὸν ἄρχοντα, εἰ δὲ ὑπὲρ ξένης, πρὸς τὸν πολέμαρχον, καὶ τότε, εἴπερ τι λέγειν εἶχε δίκαιον, πείσαντα ὑμῶν τοὺς λαχόντας μετὰ τῶν νόμων καὶ τῆς ψήφου κύριον εἶναι, καὶ μὴ αὐτὸν αὑτῷ νόμους ἰδίους θέμενον διαπράξασθαι ἃ ἐβούλετο.

24 Σκέψασθε δὴ καὶ τονδὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει τὴν διαθήκην, ἣν ἂν παίδων ὄντων γνησίων ὁ πατὴρ διαθῆται, ἐὰν ἀποθάνωσιν οἱ παῖδες πρὶν ἡβῆσαι, κυρίαν εἶναι.

ΝΟΜΟΣ.

[Ὅ τι ἂν γνησίων ὄντων υἱῶν ὁ πατὴρ διαθῆται, ἐὰν ἀποθάνωσιν οἱ υἱεῖς πρὶν ἐπὶ δίετες ἡβᾶν, τὴν τοῦ πατρὸς διαθήκην κυρίαν εἶναι.]

25 Οὐκοῦν ὁπότε ζῶσιν, ἄκυρος μὲν ἡ διαθήκη ἐστὶν, ἣν φασιν οὗτοι τὸν πατέρα καταλιπεῖν, παρὰ πάντας δὲ τοὺς νόμους μεμαρτύρηκε Στέφανος οὑτοσὶ τὰ ψευ-

δή, ὡς ἀντίγραφά ἐστι τῆς διαθήκης τῆς Πασίωνος· πῶς γὰρ σὺ οἶσθα, καὶ ποῦ παραγενόμενος διατιθεμένῳ τῷ πατρί; κακοτεχνῶν δὲ φαίνει περὶ τὰς διαθήκας, τὰ ψευδῆ μὲν αὐτὸς μαρτυρῶν ἑτοίμως, κλέπτων δὲ τὰς ἀληθεῖς μαρτυρίας, ἐξαπατῶν δὲ τοὺς δικαστάς, συνιστάμενος δ' ἐπὶ ταῖς δίκαις. οἱ δὲ νόμοι καὶ περὶ
26 τῶν τοιούτων γραφὴν πεποιήκασιν. καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ. 1137

[Ἐάν τις συνιστῆται ἢ συνδεκάζῃ τὴν ἡλιαίαν ἢ τῶν δικαστηρίων τι τῶν Ἀθήνησιν ἢ τὴν βουλὴν ἐπὶ δωροδοκίᾳ χρήματα διδοὺς ἢ δεχόμενος, ἢ ἑταιρείαν συνιστῇ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου, ἢ συνήγορος ὢν λαμβάνῃ χρήματα ἐπὶ ταῖς δίκαις ταῖς ἰδίαις ἢ δημοσίαις, τούτων εἶναι τὰς γραφὰς πρὸς τοὺς θεσμοθέτας.]

27 Ἡδέως ἂν τοίνυν ὑμᾶς ἐροίμην ἐπὶ τούτοις ἅπασι κατὰ ποίους νόμους ὀμωμοκότες δικάζετε, πότερα κατὰ τοὺς τῆς πόλεως ἢ καθ' οὓς Φορμίων αὐτῷ νομοθετεῖ. ἐγὼ μὲν τοίνυν τούτους παρέχομαι ὑμῖν, καὶ ἐξελέγχω αὐτοὺς ἀμφοτέρους παραβεβηκότας, Φορμίωνα μὲν ἐξ ἀρχῆς ἀδικήσαντα ἡμᾶς καὶ ἀποστερήσαντα τὰ χρήματα, ἃ ὁ πατὴρ ἡμῖν κατέλιπε καὶ ἐμίσθωσε τούτῳ μετὰ τῆς τραπέζης καὶ τοῦ ἐργαστηρίου, Στέφανον δὲ τουτονὶ τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότα καὶ παρὰ τὸν νόμον.

28 Ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τόδε ἐνθυμηθῆναι, ὅτι διαθηκῶν οὐδεὶς πώποτε ἀντίγραφα ἐποιήσατο, ἀλλὰ συγγραφῶν μέν, ἵνα εἰδῶσι καὶ μὴ παραβαίνωσι, διαθηκῶν δὲ οὔ. τούτου γὰρ ἕνεκα καταλείπουσιν οἱ διατιθέμενοι, ἵνα μηδεὶς εἰδῇ ἃ διατίθενται. πῶς οὖν ὑμεῖς ἴστε ὅτι ἀντίγραφά ἐστι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα;

Δέομαι δ' ὑμῶν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἱκετεύω βοηθῆσαι μὲν ἐμοί, τιμωρήσασθαι δὲ τοὺς ἑτοίμως οὕτω τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας, ὑπέρ τε ὑμῶν αὐτῶν καὶ ἐμοῦ καὶ τοῦ δικαίου καὶ τῶν νόμων.

XLVII.

ΚΑΤΑ ΕΥΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΜΝΗΣΙΒΟΥΛΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ. 1138

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐπειγομένων Ἀθηναίων εἰς στρατείαν ναυτικὴν ἐνέδει σκεύη τριηρικά. γράφεται οὖν ψήφισμα κατὰ τάχος εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας σκεύη τριηρικὰ τῇ πόλει· οὗτοι δὲ ἦσαν τῶν τετριηραρχηκότων τινές. ἄλλος μὲν οὖν ἄλλους εἰσπράττειν ἐτάχθη, ὁ δὲ νῦν τὸν λόγον λέγων Θεόφημον καὶ Δημοχάρην. ἀγνωμονοῦσι δὲ αὐτοῖς δίκην ἔλαχε καὶ εἷλε. καὶ ὁ μὲν Δημοχάρης ἀποδέδωκεν, ὁ δὲ Θεόφημος ἔτι μεθοδευόμενος ἦν. ψηφισαμένης δὲ τῆς βουλῆς ὅτῳ τις ἂν δύνηται τρόπῳ τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράττειν, ἧκεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Θεοφήμου οὗτος ὁ νῦν δικαζόμενος. ἐκ δὲ ἀψιμαχίας πληγὰς ἀλλήλοις ἐνέτειναν, καὶ αἰκίας κατ' ἀλλήλων δίκας ἀπήνεγκαν, ἑκάτερος φάσκων τὸν ἕτερον ἄρξαι τῶν πληγῶν· τοῦτο γὰρ ἦν ἡ αἰκία. πρότερος οὖν εἰσελθὼν ὁ Θεόφημος παρέσχετο μάρτυρας Εὔεργον καὶ Μνησίβουλον, τὸν μὲν ἀδελφὸν ὄντα ἑαυτοῦ, τὸν δὲ κηδεστήν. οἱ δὲ ἐμαρτύρησαν ὅτι Θεόφημος μὲν ἐβούλετο παραδοῦναι τὴν ἄνθρωπον εἰς βάσανον τὴν παροῦσαν τῇ μάχῃ, ἵν' εἴπῃ βασανιζομένη πότερος ἦρξατο τῶν πληγῶν, ταῦτα δὲ προκαλουμένου τοῦ Θεοφήμου καὶ παραδιδόντος τὴν θεράπαιναν οὐκ ἐδέξατο. τέλος οἱ μὲν δικασταὶ τῇ μαρτυρίᾳ πεισθέντες ὑπὲρ Θεοφήμου τὴν ψῆφον ἔθεντο, ὁ δὲ ἡττηθεὶς τοῖς μάρτυσιν ὡς ψευσαμένοις 1139
δικάζεται.

Καλῶς μοι δοκοῦσιν οἱ νόμοι ἔχειν, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, οἱ ὑπόλοιπον ἀγῶνα ἀποδιδόντες ταῖς δίκαις
τῶν ψευδομαρτυριῶν, ἵν' εἴ τις μάρτυρας τὰ ψευδῆ
μαρτυροῦντας παρασχόμενος ἢ προκλήσεις μὴ γενομέ-
νας ἢ μαρτυρίας παρὰ τὸν νόμον μαρτυρηθείσας ἐξη-
πάτησε τοὺς δικαστάς, μηδὲν αὐτῷ πλέον γένηται,
ἀλλ' ἐπισκηψάμενος ταῖς μαρτυρίαις ὁ ἀδικηθεὶς καὶ
εἰσελθὼν ὡς ὑμᾶς καὶ ἐπιδείξας περὶ τοῦ πράγματος
τοὺς μάρτυρας τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότας παρά τε
τούτων δίκην λάβῃ καὶ τὸν προβαλόμενον ὑπόδικον ἔχῃ
2 τῶν κακοτεχνιῶν. καὶ διὰ τοῦτο τῷ μὲν διώκοντι ἐλάτ-
τω ἐποίησαν τὰ ἐπιτίμια, ἐὰν ἡττηθῇ, ἵνα μὴ διὰ τὸ
πλῆθος ἀποτρέπωνται διώκειν τοὺς μάρτυρας τῶν
ψευδομαρτυριῶν οἱ ἀδικούμενοι, τῷ δὲ φεύγοντι με-
γάλας ἐπέθηκαν τιμωρίας, ἐὰν ἁλῶσι καὶ δόξωσιν
3 ὑμῖν τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκέναι. δικαίως, ὦ ἄνδρες
δικασταί. ὑμεῖς γὰρ εἰς τοὺς μάρτυρας βλέψαντες, καὶ
πιστεύσαντες οἷς ἂν οὗτοι μαρτυρήσωσι, ψηφίζεσθε·
ἵνα οὖν μήθ' ὑμεῖς ἐξαπατᾶσθε μήθ' οἱ εἰσιόντες εἰς
ὑμᾶς ἀδικῶνται, διὰ ταῦτα αὐτοὺς ὑποδίκους ἐποίη-
σεν ὁ νομοθέτης. δέομαι δὲ ὑμῶν κἀγὼ μετ' εὐνοίας 1140
μου ἀκροάσασθαι περὶ τοῦ πράγματος ἐξ ἀρχῆς ἅπαν-
τα, ἵνα ἐκ τούτων εἰδῆτε ὅσα ἐγώ τε ἠδικήθην καὶ
ἐξηπατήθησαν οἱ δικασταὶ καὶ οὗτοι τὰ ψευδῆ ἐμαρ-
τύρησαν.

4 Μάλιστα μὲν οὖν ἂν ἐβουλόμην μὴ ἔχειν πρά-
γματα· εἰ δ' οὖν ἀναγκάζοι τις, πρὸς τοιούτους ἡδύ
ἐστιν εἰσιέναι οἳ μὴ ἀγνῶτές εἰσιν ὑμῖν. νῦν δὲ πλεί-
ων μοι λόγος ἔσται ἐξελέγχοντι τὸν τρόπον αὐτῶν ἢ
τὴν μαρτυρίαν ψευδῆ οὖσαν. περὶ μὲν γὰρ τῆς μαρτυ-
ρίας, ὅτι ψευδῆ μεμαρτυρήκασιν, αὐτοί μοι δοκοῦσιν
ἔργῳ ἐξελέγχειν αὐτήν, καὶ οὐκ ἄλλους με δεῖ μάρτυ-

5 ρας παρασχέσθαι ἢ αὐτοὺς τούτους· ἐξὸν γὰρ αὐτοῖς
ἀπηλλάχθαι πραγμάτων καὶ μὴ κινδυνεύειν εἰσιόντας
εἰς ὑμᾶς, ἔργῳ βεβαιώσαντας ὡς ἀληθής ἐστιν ἡ μαρ-
τυρία, οὐκ ἠθελήκασι παραδοῦναι τὴν ἄνθρωπον, ἣν
μεμαρτυρήκασι προκαλέσασθαι πρὸς τῷ διαιτητῇ Πυ-
θοδώρῳ ἐκ Κηδῶν παραδιδόναι ἕτοιμον εἶναι Θεόφη-
μον, ἠξίουν δ' ἐγὼ παραλαμβάνειν, ὡς οἱ μάρτυρες
ὑμῖν οἱ τότε παραγενόμενοι ἐμαρτύρησαν ἐν τῷ δικα-
στηρίῳ, καὶ νῦν δὲ μαρτυρήσουσι. καὶ Θεόφημος αὐ-
τοῖς ὡς ἀληθῆ μεμαρτυρηκόσιν οὐκ ἐπεσκήψατο, οὐδ'
6 ἐπεξέρχεται τῶν ψευδομαρτυριῶν. σχεδὸν μὲν οὖν τι
καὶ αὐτοί μοι ὁμολογοῦσιν ἐν τῇ μαρτυρίᾳ ἐθέλειν με
παραλαμβάνειν τὴν ἄνθρωπον, Θεόφημον δὲ ἀναβάλ-
λεσθαι κελεύειν, ἐμὲ δὲ οὐκ ἐθέλειν. ἣν δ' ἐγὼ μὲν
ἠξίωσα παραλαμβάνειν, Θεόφημος δὲ προὐκαλέσατο
παραδοῦναι, ὡς οὗτοί φασι, τὸ δὲ σῶμα οὐδεὶς εἶδε πα- 1141
ρὸν, οὔτε τότε πρὸς τῷ διαιτητῇ οὔτε ὕστερον πρὸς τῷ
δικαστηρίῳ, οὔτ' ἄλλοθι οὐδαμοῦ παραδιδόμενον,
ἐμαρτύρησαν οἱ μάρτυρες οὗτοι ὡς ἐθέλοι παραδοῦναι
7 Θεόφημος καὶ πρόκλησιν προκαλοῖτο· ᾠήθησαν δὲ οἱ
δικασταὶ ἀληθῆ εἶναι τὴν μαρτυρίαν, φεύγειν δ' ἐμὲ
τὸν ἔλεγχον ἐκ τῆς ἀνθρώπου περὶ τῆς αἰκίας, ὁπότε-
ρος ἡμῶν ἦρξε χειρῶν ἀδίκων· τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ αἰ-
κία. πῶς οὖν οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστι τούτους τοὺς μάρ-
τυρας τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκέναι, οἵ γε οὐδὲ νῦν πω
τολμῶσι τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου παραδοῦναι, καθὰ
ἔφασαν προκαλέσασθαι τὸν Θεόφημον καὶ ἐμαρτύρη-
σαν αὐτῷ, καὶ τὴν μὲν μαρτυρίαν ἔργῳ βεβαιῶσαι ὡς
8 ἀληθής ἐστι, καὶ τοὺς μάρτυρας ἀπηλλάχθαι τοῦ ἀγῶ-
νος, παραδόντος τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, τὴν δ' ἄν-
θρωπον περὶ τῆς αἰκίας βασανίζεσθαι, ἐφ' ᾗ ἐγὼ διώ-
κω δίκῃ τὸν Θεόφημον, ἐπειδὴ τότε οὐ παρέσχε, καὶ

τον ἔλεγχον ἐξ ὧν ὁ Θεόφημος ἔλεγε τότε ἐξαπατῶν τοὺς δικαστὰς, ἐκ τούτων γίγνεσθαι; ἔφη γὰρ ἐν τῇ δίκῃ τῆς αἰκίας τοὺς μὲν μάρτυρας τοὺς παραγενομένους καὶ μαρτυροῦντας τὰ γενόμενα ἐν γραμματείῳ κατὰ τὸν νόμον ψευδεῖς εἶναι καὶ ὑπ' ἐμοῦ παρεσκευασμένους, τὴν δ' ἄνθρωπον τὴν παραγενομένην ἐρεῖν τἀληθῆ οὐκ ἐκ γραμματείου μαρτυροῦσαν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἰσχυροτάτης μαρτυρίας, βασανιζομένην ὁπότερος ἦρξε
9 χειρῶν ἀδίκων. ἃ δὴ, τῷ λόγῳ τότε καταχρώμενος καὶ μάρτυρας παρεχόμενος τούτων, ἠπάτα τοὺς δικαστὰς, νῦν ἐξελέγχεται ψευδῆ ὄντα· τὸ γὰρ σῶμα τῆς ἀνθρώπου οὐ τολμᾷ παραδοῦναι, ὃ μεμαρτυρήκασιν 1142
αὐτὸν ἐθέλειν παραδοῦναι, ἀλλὰ μᾶλλον προῄρηται τὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν κηδεστὴν ψευδομαρτυριῶν ἀγωνίζεσθαι ἢ παραδοῦναι τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου καὶ δικαίως ἀπηλλάχθαι, καὶ μὴ διὰ λόγων καὶ δεήσεως, ἐὰν
10 δύνωνται ἐξαπατήσαντες ὑμᾶς ἀποφεύγειν, πολλάκις ἐμοῦ προκαλεσαμένου καὶ ἐξαιτήσαντος τὴν ἄνθρωπον, καὶ τότε ἀξιοῦντος παραλαμβάνειν, καὶ μετὰ τὴν δίκην, καὶ ὅτε ἐξέτινον αὐτοῖς, καὶ ἐφ' ᾗ ἐγὼ δίκῃ τὸν Θεόφημον διώκω τῆς αἰκίας, καὶ ἐν τῇ ἀνακρίσει τῶν ψευδομαρτυριῶν· καὶ τούτων οὐ προσποιουμένων, ἀλλὰ λόγῳ μὲν μαρτυρούντων τὰ ψευδῆ, ἔργῳ δὲ οὐ παραδιδόντων τὴν ἄνθρωπον· εὖ γὰρ ᾔδεσαν ὅτι βασανιζομένης αὐτῆς ἐξελεγχθήσονται ἀδικοῦντες, οὐκ ἀδικούμενοι. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

11 Ὅτι μὲν τοίνυν πολλάκις προκαλεσαμένῳ καὶ ἀξιοῦντι παραλαβεῖν τὴν ἄνθρωπον οὐδεὶς παρεδίδου, μεμαρτύρηται ὑμῖν. ἵνα δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων εἰδῆτε ὅτι

ψευδῆ μεμαρτυρήκασι, δηλώσω ὑμῖν. οὗτοι γὰρ, εἴπερ
ἀληθῆ ἦν ἅ φασι προκαλέσασθαι τὸν Θεόφημον καὶ
παραδιδόναι τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, οὐκ ἂν δήπου
δύο μόνους μάρτυρας ἐποιήσαντο κηδεστὴν καὶ ἀδελ-
φὸν, τἀληθῆ μαρτυροῦντας, ἀλλὰ καὶ ἄλλους ἂν πολ-
12 λούς. ἡ μὲν γὰρ δίαιτα ἐν τῇ ἡλιαίᾳ ἦν· οἱ γὰρ τὴν
Οἰνηΐδα καὶ τὴν Ἐρεχθηΐδα διαιτῶντες ἐνταῦθα κά-
θηνται· τῶν δὲ τοιούτων προκλήσεων, ὅταν τις τὸ
σῶμα παραδιδῷ κομίσας, πολλοὶ προΐστανται ἐπα-
κούοντες τῶν λεγομένων, ὥστε οὐκ ἂν ἠπόρησαν
μαρτύρων, εἴπερ καὶ ὁπωστιοῦν ἀληθὴς ἦν ἡ μαρ- 1143
τυρία.

13 Μεμαρτυρήκασι τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐν τῇ
αὐτῇ μαρτυρίᾳ ὡς ἐγὼ οὐκ ἐθέλοιμι ἀναβαλέσθαι, ὁ
δὲ Θεόφημος κελεύοι, ἵνα μοι παραδοίη τὴν ἄνθρωπον.
ὡς δὲ οὐκ ἀληθὲς τοῦτ' ἔστιν ἐγὼ ὑμᾶς διδάξω. εἰ μὲν
γὰρ ἐγὼ τὸν Θεόφημον ταύτην τὴν πρόκλησιν προὐ-
καλούμην, ἣν μεμαρτυρήκασιν αὐτῷ, ἀξιῶν αὐτὸν τὴν
14 ἄνθρωπον παραδοῦναι, εἰκότως ἄν μοι τούτους τοὺς
λόγους ἀπεκρίνατο, ἀναβαλέσθαι κελεύων τὴν δίαι-
ταν εἰς τὴν ὑστέραν σύνοδον, ἵνα κομίσῃ τὴν ἄνθρω-
πον καὶ παραδῷ μοι· νῦν δὲ σὲ αὐτὸν μεμαρτυρήκα-
σιν, ὦ Θεόφημε, ἐθέλειν παραδιδόναι τὴν ἄνθρωπον,
καὶ ἐμὲ μὴ ἐθέλειν παραλαβεῖν. πῶς οὖν σὺ κύριος
μὲν ὢν τῆς ἀνθρώπου, μέλλων δὲ προκαλεῖσθαι ταύ-
την τὴν πρόκλησιν ἣν μεμαρτυρήκασί σοι, καταφεύ-
15 γων δὲ εἰς τὴν ἄνθρωπον περὶ τοῦ δικαίου, ἄλλου δέ
σοι οὐδενὸς ὄντος μάρτυρος ὡς ἐπλήγης ὑπ' ἐμοῦ ἄρ-
χοντος χειρῶν ἀδίκων, οὐχ ἧκες ἔχων τὴν ἄνθρωπον
πρὸς τὸν διαιτητὴν καὶ παρεδίδους τὸ σῶμα παρού-
σης τῆς ἀνθρώπου, κύριός γε ὢν αὐτῆς; ἀλλὰ τὴν μὲν
πρόκλησιν φῂς προκαλέσασθαι, τὴν δ' ἄνθρωπον οὐ-

δεὶς εἶδε, δι' ἧς ἐξηπάτησας τοὺς δικαστὰς, ψευδεῖς
μάρτυρας παρασχόμενος ὡς ἐθέλων παραδοῦναι.
16 *Ἐπειδὴ τοίνυν σοι τότε οὐ παρῆν ἡ ἄνθρωπος,*
ἀλλὰ πρότερον ἐσημάνθησαν οἱ ἐχῖνοι, ὕστερον ἔστιν
ὅπου ἤγαγες τὴν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ εἰς τὸ
δικαστήριον; εἰ γὰρ μὴ τότε σοι παρεγένετο, ὕστερον
δήπου ἔδει παραδιδόναι, καὶ μάρτυρας ποιεῖσθαι ὡς
ἐθέλεις ἐν τῇ ἀνθρώπῳ τὸν ἔλεγχον γίγνεσθαι, καθά-
περ προὐκαλέσω, προκλήσεώς τε ἐμβεβλημένης σοι καὶ 1144
μαρτυρίας ὡς ἤθελες παραδιδόναι τὴν ἄνθρωπον.
μέλλων τοίνυν εἰσιέναι τὴν δίκην ἔστιν ὅπου τὴν ἄν-
17 *θρωπον εἰσήγαγες πρὸς τὸ δικαστήριον; καίτοι ἔδει*
αὐτὸν, εἴπερ ἀληθῆ ἦν ἅ φασιν αὐτὸν προκαλεῖσθαι,
κληρουμένων τῶν δικαστηρίων κομίσαντα τὴν ἄνθρω-
πον, λαβόντα τὸν κήρυκα, κελεύειν ἐμὲ, εἰ βουλοίμην,
βασανίζειν, καὶ μάρτυρας τοὺς δικαστὰς εἰσιόντας ποι-
εῖσθαι ὡς ἕτοιμός ἐστι παραδοῦναι. νυνὶ δὲ λόγῳ ἐξα-
πατήσας, ψευδεῖς μαρτυρίας παρασχόμενος, οὐδέπω
καὶ νῦν τολμᾷ τὴν ἄνθρωπον παραδοῦναι, πολλάκις
ἐμοῦ προκαλεσαμένου καὶ ἐξαιτήσαντος, ὡς οἱ μάρτυ-
ρες ὑμῖν οἱ παραγενόμενοι μεμαρτυρήκασιν. καί μοι
ἀνάγνωθι πάλιν τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

18 *Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τὴν δί-*
κην διηγήσασθαι, ὅθεν ἐγένετό μοι πρὸς Θεόφημον,
ἵνα εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον ἐμοῦ ἀδίκως κατεδικάσατο,
ἐξαπατήσας τοὺς δικαστὰς, ἀλλὰ καὶ τῆς βουλῆς ἅμα
τῶν πεντακοσίων τῇ αὐτῇ ψήφῳ, καὶ ἄκυρα μὲν ἐποί-
ησε τὰ δικαστήρια τὰ ὑμέτερα, ἄκυρα δὲ τὰ ψηφί-
σματα καὶ τοὺς νόμους, ἀπίστους δὲ τὰς ἀρχὰς κατέ-
στησεν ὑμῖν καὶ τὰ γράμματα τὰ ἐν ταῖς στήλαις. ὃν δὲ
19 *τρόπον, ἐγὼ ὑμᾶς περὶ ἑνὸς ἑκάστου διδάξω. ἐμοὶ γὰρ*

πρὸς Θεόφημον συμβόλαιον μὲν οὐδὲν πώποτε πρότε-
ρον ἐν τῷ βίῳ ἐγένετο, οὐδ᾽ αὖ κῶμος ἢ ἔρως ἢ πότος,
ὥστε διαφερόμενον περί τινος πλεονεκτήματος ἢ παρ-
οξυνόμενον ὑπὸ ἡδονῆς τινὸς ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν οἰκίαν
τὴν τούτου. ψηφισμάτων δὲ ὑμετέρων δήμου καὶ βου-
λῆς καὶ νόμου ἐπιτάξαντος, εἰσέπραξα καὶ τοῦτον ὀφεί- 1145
λοντα τῇ πόλει σκεύη τριηρικά. διότι δὲ, ἐγὼ ὑμῖν διη-
20 γήσομαι. ἔτυχεν ἐκπλεουσῶν τριήρων καὶ βοήθεια ἀπο-
στελλομένη διὰ τάχους. σκεύη οὖν ἐν τῷ νεωρίῳ οὐχ
ὑπῆρχε ταῖς ναυσὶν, ἀλλ᾽ ἔχοντες οἱ ὀφείλοντες οὐκ
ἀπεδίδοσαν· πρὸς δὲ τούτοις οὐδ᾽ ἐν τῷ Πειραιεῖ ὄντα
ἄφθονα ὀθόνια καὶ στυππεῖα καὶ σχοινία, οἷς κατα-
σκευάζεται τριήρης, ὥστε πρίασθαι. γράφει οὖν Χαι-
ρέδημος τὸ ψήφισμα τουτὶ, ἵνα εἰσπραχθῇ τὰ σκεύη
ταῖς ναυσὶ καὶ σῶα γένηται τῇ πόλει. καί μοι ἀνάγνωθι
τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

21 Τούτου τοίνυν τοῦ ψηφίσματος γεγενημένου, ἡ
μὲν ἀρχὴ ἐπεκλήρωσε καὶ παρέδωκε τοὺς ὀφείλοντας
τὰ σκεύη τῇ πόλει, οἱ δὲ τῶν νεωρίων ἐπιμεληταὶ τοῖς
τριηράρχοις τοῖς ἐκπλέουσι τότε καὶ τοῖς ἐπιμεληταῖς
τοῖς ἐν ταῖς συμμορίαις. ὁ δὲ νόμος ὁ τοῦ Περιάνδρου
ἠνάγκαζε καὶ προσέταττε παραλαβεῖν τοὺς ὀφείλοντας
τὰ σκεύη, καθ᾽ ὃν αἱ συμμορίαι συνετάχθησαν. πρὸς
δὲ τούτοις ἕτερον ψήφισμα δήμου ἠνάγκαζε τὸ πρὸς μέ-
ρος ἡμῖν διδόναι τῶν ὀφειλόντων ἕκαστον εἰσπράξα-
22 σθαι. ἔτυχον δὴ ἐγὼ μὲν τριηραρχῶν καὶ ἐπιμελητὴς
ὢν τῆς συμμορίας, Δημοχάρης δὲ ὁ Παιανιεὺς ἐν τῇ
συμμορίᾳ ὢν καὶ ὀφείλων τῇ πόλει σκεύη μετὰ Θεο-
φήμου τουτουὶ, συντριήραρχος γενόμενος. γεγραμμέ-
νους οὖν αὐτοὺς ἀμφοτέρους ἐν τῇ στήλῃ ὀφείλοντας
τὰ σκεύη τῇ πόλει ἡ ἀρχὴ παραλαβοῦσα παρὰ τῆς προ-

τέρας ἀρχῆς, ἡμῖν παρέδωκε κατά τε τὸν νόμον καὶ τὰ
23 *ψηφίσματα. ἐξ ἀνάγκης ἦν οὖν μοι παραλαβεῖν, ἐπεὶ ἐν*
τῷ πρόσθεν χρόνῳ πολλὰς τριηραρχίας τετριηραρχη- 1146
κὼς ὑμῖν οὐδεπώποτε ἔλαβον σκεύη ἐκ τοῦ νεωρίου,
ἀλλ' αὐτὸς ἰδίᾳ παρεσκεύαζον, ὁπότε δέοι, ἵνα ὡς ἐλά-
χιστα πράγματα ἔχοιμι πρὸς τὴν πόλιν. τότε δὲ κατά τε
τὰ ψηφίσματα καὶ τὸν νόμον ἠναγκαζόμην παραλαμ-
24 *βάνειν. ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυ-*
ρας παρέξομαι τό τε ψήφισμα καὶ τὸν νόμον, ἔπειτα
τὴν ἀρχὴν αὐτὴν τὴν παραδοῦσαν καὶ εἰσαγαγοῦσαν εἰς
τὸ δικαστήριον, εἶτα τοὺς ἐκ τῆς συμμορίας, ἧς ἦν ἐπιμε-
λητὴς καὶ τριήραρχος. καί μοι ἀνάγνωθι.

ΝΟΜΟΣ. ΨΗΦΙΣΜΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

25 *Ὡς μὲν τοίνυν πολλή μοι ἀνάγκη ἦν παραλαβεῖν*
τοὺς ὀφείλοντας τῇ πόλει, τοῦ τε νόμου ἀκούετε καὶ
τῶν ψηφισμάτων· ὡς δὲ καὶ παρέλαβον παρὰ τῆς ἀρ-
χῆς, ὁ παραδοὺς ὑμῖν μεμαρτύρηκεν. σκέψασθαι οὖν
ὑμᾶς εἰκός ἐστιν ἐξ ἀρχῆς, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτο
πρῶτον, πότερον ἐγὼ ἠδίκουν ὁ ἀναγκαζόμενος εἰσ-
πρᾶξαι τὸν Θεόφημον, ἢ Θεόφημος, ὃς ὀφείλων τῇ πό-
26 *λει τὰ σκεύη πολὺν χρόνον οὐκ ἀπεδίδου. ἐὰν γὰρ καθ'*
ἕκαστον σκοπῆτε, εὑρήσετε τὸν Θεόφημον ἅπαντα ἀδι-
κοῦντα, καὶ ταῦτα οὐχ ὑπ' ἐμοῦ μόνου λόγῳ εἰρημένα,
ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δικαστηρίου ψήφῳ
κεκριμένα. ἐπειδὴ γὰρ παρέλαβον αὐτὸν παρὰ τῆς ἀρ-
χῆς, προσελθὼν αὐτῷ πρῶτον μὲν ἀπῄτουν τὰ σκεύη·
ὡς δὲ τοῦτό μου εἰπόντος οὐκ ἀπεδίδου, ὕστερον αὐτῷ
περιτυχὼν περὶ τὸν Ἑρμῆν τὸν πρὸς τῇ πυλίδι προσε-
καλεσάμην πρός τε τοὺς ἀποστολέας καὶ πρὸς τοὺς τῶν 1147
νεωρίων ἐπιμελητάς· οὗτοι γὰρ εἰσῆγον τότε τὰς δια-
27 *δικασίας εἰς τὸ δικαστήριον περὶ τῶν σκευῶν. ὡς δὲ*

ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρας τοὺς κλητεύσαντας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ὅτι μὲν τοίνυν προσεκλήθη ὑπ' ἐμοῦ οἱ κλητῆρες μεμαρτυρήκασιν· ὡς δὲ εἰσήχθη εἰς τὸ δικαστήριον, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀποστολέων καὶ τῆς ἀρχῆς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

28 Ὃν μὲν τοίνυν ᾤμην πράγματα παρέξειν μοι Δημοχάρην τὸν Παιανιέα, πρὶν μὲν εἰσαχθῆναι εἰς τὸ δικαστήριον, ἦν ἀηδής, ἐπειδὴ δὲ εἰσήχθη καὶ ἥλω, ἀπέδωκε τὸ καθ' ἑαυτὸν μέρος τῶν σκευῶν. ὃν δ' οὐκ ἂν ᾠήθην εἰς τοσοῦτον πονηρίας ἐλθεῖν ὥστε τολμῆσαι ἄν ποτε τὴν πόλιν ἀποστερῆσαι τὰ σκεύη, εἰς τοσοῦτο δικῶν καὶ πραγμάτων προβέβηκεν. καὶ παρὼν μὲν πρὸς τῷ δικαστηρίῳ, ὅτε εἰσήγετο, οὐδαμοῦ ἠντιδίκησεν, οὐδὲ ἀπεγράψατο διαδικασίαν πρὸς οὐδένα, εἴ τινά φησιν ἕτερον ἔχειν τὰ σκεύη καὶ μὴ προσήκειν αὐτῷ ἀποδοῦναι, ἀλλ' εἴασε καθ' αὑτοῦ ψῆφον ἐπα-
29 χθῆναι· ἐπειδὴ δὲ ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ δικαστηρίου, οὐδὲν μᾶλλον ἀπεδίδου, ἀλλ' ᾤετο ἐν μὲν τῷ παρόντι αὐτὸς ἐκποδὼν γενόμενος ἡσυχίαν ἕξειν, ἕως ἂν ἐγώ τε ἐκπλεύσω καὶ αἱ νῆες καὶ χρόνος ἐγγένηται, καὶ ἐμέ, ἃ οὗτος ὤφειλε σκεύη τῇ πόλει, ἀναγκασθήσεσθαι ἀποδοῦναι ἥκοντα ἐνθάδε ἢ τῷ διαδόχῳ, ὃς ἂν ἔλθῃ ἐκ τῆς συμμορίας ἐπὶ τὴν ναῦν. τί γὰρ ἂν καὶ ἀντέλεγον αὐτῷ ψηφίσματα καὶ νόμους παρεχομένῳ, ὡς προσῆ-
30 κεν ἐμὲ εἰσπρᾶξαι τὰ σκεύη; ὁ δὲ Θεόφημος χρόνου ἐγ- 1148
γεγενημένου, ὁπότε αὐτὸν ἥκων ἀπαιτοίην, ἔμελλε φήσειν ἀποδεδωκέναι, καὶ τούτοις τεκμηρίοις καταχρήσεσθαι ὡς ἀποδέδωκε, τῷ καιρῷ, τῇ χρείᾳ, ὡς οὐκ ἠλίθιος ἦν οὐδ' αὖ φίλος αὐτῷ γενόμενος οὐδεπώποτε,

ὥστ' ἐπισχεῖν· ὥστε τί ἄν ποτε βουλόμενος ἐγώ, τριηραρχῶν μὲν τῇ πόλει, ἐπιμελητὴς δὲ ὢν τῆς συμμορίας, ψηφισμάτων δὲ τοιούτων καὶ νόμου ὄντος, περὶ
31 τὴν εἴσπραξιν ἐπέσχον ἂν τούτῳ; ταύτην τὴν διάνοιαν ἔχων ὁ Θεόφημος τότε μὲν οὐκ ἀπεδίδου τὰ σκεύη, ἀλλ' ἐκποδὼν ἦν, ὕστερον δὲ ᾤετό με ἀποστερήσειν, πρὸς δὲ τούτοις εἰς ὅρκον καταφυγὼν ῥᾳδίως ἐπιορκήσειν, ὅπερ καὶ ἄλλοις πεποίηκεν. δεινὴ γὰρ ἡ πλεονεξία τοῦ τρόπου περὶ τὰ διάφορα, ὡς ἐγὼ ἔργῳ ὑμῖν ἐπιδείξω. ταῦτα γὰρ τὰ σκεύη ὀφείλων ὁ Θεόφημος τῇ πόλει εἰς Ἀφαρέα ἀνέφερε λόγῳ, ἔργῳ δὲ οὐκ ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸν διαδικασίαν, εὖ εἰδὼς ὅτι ἐλεγχθήσεται ψευδό-
32 μενος, ἐὰν εἰσέλθῃ εἰς δικαστήριον. ὁ γὰρ Ἀφαρεὺς ἐξήλεγχεν αὐτὸν τιμὴν λογισάμενον αὐτῷ τῶν σκευῶν καὶ λαβόντα παρ' αὐτοῦ, ὅτε παρελάμβανε τὴν τριηραρχίαν. νῦν δέ φησι Δημοχάρει παραδοῦναι, καὶ δικάζεται τοῖς παιδίοις τοῖς Δημοχάρους τετελευτηκότος τοῦ Δημοχάρους. ὅτε δ' ἔζη ὁ Δημοχάρης, οὐκ ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸν διαδικασίαν ὁ Θεόφημος, εἰσπραττόμενος ὑπ' ἐμοῦ τὰ σκεύη, ἀλλ' ἐβούλετο ἐπὶ προφάσει χρόνου ἐγγενομένου ἀποστερῆσαι τὴν πόλιν τὰ σκεύη. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. 1149

33 Ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πάντα ἐνθυμούμενος, καὶ ἀκούων τὸν Θεόφημον τῶν πεπλησιακότων οἷος εἴη περὶ τὰ διάφορα, καὶ οὐκ ἀπολαμβάνων τὰ σκεύη παρ' αὐτοῦ, προσῄειν πρός τε τοὺς ἀποστολέας καὶ τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον, λέγων ὅτι οὐκ ἀποδίδωσί μοι τὰ σκεύη ὁ Θεόφημος, ἃ ὤφλεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. προσῆσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τριήραρχοι τῇ βουλῇ, ὅσοι μὴ παρελάμβανον παρὰ τῶν ὀφειλόντων τὰ σκεύη. καὶ

πολλῶν λόγων γενομένων ἀποκρίνεται ἡμῖν ἡ βουλὴ ψηφίσματι, ὃ ἀναγνώσεται ὑμῖν, εἰσπράττεσθαι τρόπῳ ᾧ ἂν δυνώμεθα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

34 *Γενομένου τοίνυν τοῦ ψηφίσματος τούτου ἐν τῇ βουλῇ, καὶ οὐδενὸς γραφομένου παρανόμων, ἀλλὰ κυρίου ὄντος, προσελθὼν Εὐέργῳ τούτῳ τῷ ἀδελφῷ τοῦ Θεοφήμου, ἐπειδὴ τὸν Θεόφημον οὐχ οἷός τε ἦν ἰδεῖν, ἔχων τὸ ψήφισμα πρῶτον μὲν ἀπήτησα τὰ σκεύη καὶ ἐκέλευσα αὐτὸν φράσαι τῷ Θεοφήμῳ, ἔπειτα διαλιπὼν ἡμέρας τινὰς, ὡς οὐκ ἀπεδίδου τὰ σκεύη, ἀλλ' ἐχλεύαζέ με, παραλαβὼν μάρτυρας ἠρόμην αὐτὸν πότερα μεμερισμένος εἴη πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἢ κοινὴ ἡ οὐσία εἴη αὐ-*
35 *τοῖς. ἀποκριναμένου δέ μοι Εὐέργου ὅτι νενεμημένος εἴη καὶ χωρὶς οἰκοίη ὁ Θεόφημος, αὐτὸς δὲ παρὰ τῷ πατρὶ, πυθόμενος οὗ ᾤκει ὁ Θεόφημος, λαβὼν παρὰ τῆς ἀρχῆς ὑπηρέτην ἦλθον ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Θεοφήμου. καταλαβὼν δὲ αὐτὸν οὐκ ἔνδον ὄντα ἐκέλευσα τὴν ἄνθρωπον τὴν ὑπακούσασαν μετελθεῖν αὐτὸν ὅπου εἴη, ταύτην ἣν μεμαρτυρήκασιν οὗτοι προκαλέσασθαι τὸν Θεόφημον παραδοῦναι, ἐγὼ δὲ ἐξαιτῶν οὐ* 1150 *δύναμαι παραλαβεῖν, ἵν' ὑμεῖς τὴν ἀλήθειαν πύθησθε,*
36 *ὁπότερος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων. ὡς δὲ ἀφικνεῖται ὁ Θεόφημος μετελθούσης αὐτὸν τῆς ἀνθρώπου, ἀπήτουν αὐτὸν τὸ διάγραμμα τῶν σκευῶν, λέγων ὅτι ἤδη περὶ ἀναγωγὴν εἴην, καὶ ἐδείκνυον τὸ ψήφισμα τῆς βουλῆς. ὡς δὲ ταῦτά μου λέγοντος οὐκ ἀπεδίδου, ἀλλ' ἠπείλει καὶ ἐλοιδορεῖτο, ἐκέλευσα τὸν παῖδα καλέσαι εἴ τινας ἴδοι τῶν πολιτῶν παριόντας ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἵνα μάρτυρές*
37 *μοι εἴησαν τῶν λεγομένων, καὶ ἠξίουν πάλιν τὸν Θεόφημον ἢ αὐτὸν ἀκολουθεῖν πρὸς τοὺς ἀποστολέας καὶ τὴν βουλὴν, καὶ εἰ μή φησιν ὀφείλειν, ἐκείνους πείθειν*

*τοὺς παραδόντας καὶ ἀναγκάζοντας εἰσπράττειν, ἢ
ἀποδιδόναι τὰ σκεύη· εἰ δὲ μή, ἐνέχυρα ἔφην λήψε-
σθαι κατά τε τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα. οὐδὲν δ'
ἐθέλοντος αὐτοῦ τῶν δικαίων ποιεῖν ἦγον τὴν ἄνθρω-
πον ἑστηκυῖαν ἐπὶ τῇ θύρᾳ, τὴν μετελθοῦσαν αὐτόν.
38 καὶ ὁ Θεόφημός με ἀφῃρεῖτο. καὶ ἐγὼ τὴν μὲν ἄνθρω-
πον ἀφῆκα, εἰς δὲ τὴν οἰκίαν εἰσῄειν, ἵνα ἐνέχυρόν τι
λάβοιμι τῶν σκευῶν· ἔτυχε γὰρ ἡ θύρα ἀνεῳγμένη,
ὡς ἦλθεν ὁ Θεόφημος, καὶ ἔτι ἔμελλεν εἰσιέναι· καὶ
ἐπεπύσμην αὐτὸν ὅτι οὐκ εἴη γεγαμηκώς. εἰσιόντος
δέ μου παίει πὺξ ὁ Θεόφημος τὸ στόμα, καὶ ἐγὼ ἐπι-
39 μαρτυράμενος τοὺς παρόντας ἠμυνάμην. ὡς οὖν ἀλη-
θῆ λέγω καὶ ἦρξε χειρῶν ἀδίκων ὁ Θεόφημος, οὐκ ἄλ-
λοθεν δεῖν οἶμαι τὸν ἔλεγχον γενέσθαι ἢ ἐκ τῆς ἀνθρώ-
που, ἣν μεμαρτυρήκασιν οἱ μάρτυρες ὡς ἤθελεν ὁ Θεό-
φημος παραδιδόναι. ταύτῃ δὲ τῇ μαρτυρίᾳ πρότερος* 1151
*εἰσελθὼν εἰς τὸ δικαστήριον, οὐ παραγραφομένου ἐμοῦ
οὐδ' ὑπομνυμένου διὰ τὸ καὶ πρότερόν ποτε ἐφ' ἑτέ-
ρας δίκας ταῦτά με βλάψαι, ἐξηπάτησε τοὺς δικαστὰς
λέγων, οὓς μὲν ἐγὼ παρειχόμην μάρτυρας, τὰ ψευδῆ
μαρτυρεῖν, τὴν δὲ ἄνθρωπον ἐρεῖν τὰς ἀληθείας βα-
40 σανιζομένην. οἷς δὲ τότε κατεχρῶντο λόγοις, νῦν αὐ-
τοῖς ἐξελέγχονται ὑπεναντία ποιοῦντες· τὴν γὰρ ἄν-
θρωπον οὐ δύναμαι παραλαβεῖν πολλάκις ἐξαιτήσας,
ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν. ἐπειδὴ τοίνυν τὴν ἄνθρωπον
οὐ παραδιδόασιν, ἣν αὐτοὶ ἔφασαν προκαλέσασθαι,
βούλομαι ὑμῖν καὶ τοὺς μάρτυρας παρασχέσθαι, οἳ εἶ-
δόν με πρότερον πληγέντα ὑπὸ τοῦ Θεοφήμου. ἡ δ'
αἰκία τοῦτ' ἔστιν, ὃς ἂν ἄρξῃ χειρῶν ἀδίκων πρότερος,
ἄλλως τε καὶ κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὰ ψηφίσματα
τὰ ὑμέτερα εἰσπράττοντα. καί μοι ἀνάγνωθι τὰ ψηφί-
σματα καὶ τὴν μαρτυρίαν.*

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

41 Ἐπειδὴ τοίνυν ἀφῃρέθην τὰ ἐνέχυρα ὑπὸ τοῦ Θεο-
φήμου καὶ συνεκόπην, ἐλθὼν εἰς τὴν βουλὴν τάς τε
πληγὰς ἔδειξα καὶ ἃ πεπονθὼς ἦν εἶπα, καὶ ὅτι εἰσ-
πράττων τῇ πόλει τὰ σκεύη. ἀγανακτήσασα δ' ἡ βουλὴ
ἐφ' οἷς ἐγὼ ἐπεπόνθειν, καὶ ἰδοῦσά με ὡς διεκείμην,
καὶ ἡγησαμένη ὑβρίσθαι οὐκ ἐμὲ, ἀλλ' ἑαυτὴν καὶ τὸν
δῆμον τὸν ψηφισάμενον καὶ τὸν νόμον τὸν ἀναγκά-
42 σαντα εἰσπράττειν τὰ σκεύη, ἐκέλευεν εἰσαγγέλλειν με,
καὶ τοὺς πρυτάνεις προγράφειν αὐτῷ τὴν κρίσιν ἐπὶ
δύο ἡμέρας ὡς ἀδικοῦντι καὶ διακωλύοντι τὸν από- 1152
στολον, διότι τὰ σκεύη οὐκ ἀπεδίδου καὶ τὰ ἐνέχυρα
ἀφείλετο καὶ ἐμὲ συνέκοψε τὸν εἰσπράττοντα καὶ ὑπη-
ρετοῦντα τῇ πόλει. γενομένης τοίνυν τῆς κρίσεως τῷ
Θεοφήμῳ ἐν τῇ βουλῇ κατὰ τὴν εἰσαγγελίαν ἣν ἐγὼ
εἰσήγγειλα, καὶ ἀποδοθέντος λόγου ἑκατέρῳ, καὶ κρύ-
βδην διαψηφισαμένων τῶν βουλευτῶν, ἥλω ἐν τῷ βου-
43 λευτηρίῳ καὶ ἔδοξεν ἀδικεῖν. καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ διαχει-
ροτονεῖν ἦν ἡ βουλὴ πότερα δικαστηρίῳ παραδοίη ἢ
ζημιώσειε ταῖς πεντακοσίαις, ὅσου ἦν κυρία κατὰ τὸν
νόμον, δεομένων τούτων ἁπάντων καὶ ἱκετευόντων
καὶ τίνα οὐ προσπεμπόντων, καὶ τὸ διάγραμμα τῶν
σκευῶν ἀποδιδόντων εὐθὺς ἐν τῇ βουλῇ, καὶ περὶ τῶν
πληγῶν φασκόντων ἐπιτρέψειν ᾧ ἂν κελεύσω Ἀθη-
ναίων, συνεχώρησα ὥστε τῷ Θεοφήμῳ πέντε καὶ εἴ-
44 κοσι δραχμῶν προστιμηθῆναι. καὶ ταῦτα ὡς ἀληθῆ
λέγω, ὑμῶν τε δέομαι ὅσοι ἐβούλευον ἐπ' Ἀγαθοκλέ-
ους ἄρχοντος φράζειν τοῖς παρακαθημένοις, καὶ ὅσους
ἐδυνάμην ἐγὼ ἐξευρεῖν τῶν τότε βουλευόντων, μάρ-
τυρας ὑμῖν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἐγὼ μὲν τοίνυν οὕτως, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπιει-

κῆς ἐγενόμην πρὸς τούτους. καίτοι τό γε ψήφισμα δη-
μοσίαν τὴν οὐσίαν ἐκέλευεν εἶναι οὐ μόνον ὃς ἂν ἔχων
σκεύη μὴ ἀποδιδῷ τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ὃς ἂν ἰδίᾳ κτη-
σάμενος μὴ πωλῇ· τοιαύτη γὰρ ἡ ἀπορία οὖσα συνέ-
βαινε τότε ἐν τῇ πόλει σκευῶν. καί μοι ἀνάγνωθι τὸ
ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

45 Καταπλεύσας τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς οὐ-
δενὶ ἤθελεν ἐπιτρέπειν ὁ Θεόφημος περὶ τῶν πληγῶν 1153
ὧν τότ' ἔλαβον ὑπ' αὐτοῦ, προσεκαλεσάμην αὐτὸν καὶ
ἔλαχον αὐτῷ δίκην αἰκίας. ἀντιπροσκαλεσαμένου δὲ
κἀκείνου ἐμὲ καὶ διαιτητῶν ἐχόντων τὰς δίκας, ἐπειδὴ
ἡ ἀπόφασις ἦν τῆς δίκης, ὁ μὲν Θεόφημος παρεγρά-
φετο καὶ ὑπώμνυτο, ἐγὼ δὲ πιστεύων ἐμαυτῷ μηδὲν
46 ἀδικεῖν εἰσῄειν εἰς ὑμᾶς. παρασχόμενος δὲ ἐκεῖνος
ταύτην τὴν μαρτυρίαν, ἣν ἄλλος μὲν οὐδεὶς μεμαρτύ-
ρηκεν, ὁ δ' ἀδελφὸς καὶ ὁ κηδεστής, ὡς ἐθέλοι τὴν ἄν-
θρωπον παραδοῦναι, καὶ προσποιούμενος ἄκακος εἶ-
ναι, ἐξηπάτησε τοὺς δικαστάς. δέομαι δ' ὑμῶν νυνὶ
δικαίαν δέησιν, ἅμα μὲν δικάσαι περὶ τῆς μαρτυρίας,
πότερα ψευδής ἐστιν ἢ ἀληθής, ἅμα δὲ περὶ τοῦ πρά-
47 γματος ἐξ ἀρχῆς σκέψασθαι. ἐγὼ μὲν τοίνυν, εἰς ἃ οὗ-
τος κατέφυγε τότε δίκαια, ἐκ τούτων οἶμαι δεῖν τὸν
ἔλεγχον γενέσθαι, ἐκ τῆς ἀνθρώπου βασανιζομένης,
ὁπότερος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων· τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ αἰκία.
καὶ τοὺς μάρτυρας διὰ τοῦτο διώκω τῶν ψευδομαρτυ-
ριῶν, ὅτι ἐμαρτύρησαν ἐθέλειν παραδιδόναι τὸν Θεό-
φημον τὴν ἄνθρωπον, οὐδαμοῦ τὸ σῶμα παραδιδόν-
τος οὔτε πρὸς τῷ διαιτητῇ οὔτε ὕστερον, πολλάκις
48 ἐμοῦ ἐξαιτήσαντος. διπλῆν οὖν αὐτοὺς δεῖ δίκην δοῦ-
ναι, ὅτι τε ἐξηπάτησαν τοὺς δικαστὰς ψευδεῖς μαρτυ-
ρίας παρασχόμενοι, κηδεστοῦ καὶ ἀδελφοῦ, καὶ ὅτι ἐμὲ

ἠδίκησαν, λειτουργοῦντα μὲν ὑμῖν προθύμως, ποι-
οῦντα δὲ τὰ προσταττόμενα, ὑπηρετοῦντα δὲ τοῖς νό-
μοις καὶ τοῖς ψηφίσμασι τοῖς ὑμετέροις. ὡς δ' οὐκ ἐγὼ
μόνος παρέλαβον παρὰ τῆς ἀρχῆς τοῦτον εἰσπράξασθαι
σκεύη ὀφείλοντα τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι τῶν τριη- 1154
ράρχων ἑτέρους εἰσεπράξαντο οὓς παρέλαβον, ἀνά-
γνωθί μοι αὐτῶν τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

49 Βούλομαι τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἃ πέ-
πονθα ὑπ' αὐτῶν διηγήσασθαι ὑμῖν. ἐπειδὴ γὰρ
ὦφλον αὐτοῖς τὴν δίκην ἐφ' ᾗ τοὺς μάρτυρας τούτους
διώκω τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότας, προσελθὼν τῷ Θεο-
φήμῳ μελλούσης μοι ἤδη ἐξήκειν τῆς ὑπερημερίας ἐδε-
ήθην αὐτοῦ ἐπισχεῖν μοι ὀλίγον χρόνον, λέγων τὰς
ἀληθείας, ὅτι πεπορισμένου τοῦ ἀργυρίου ὃ ἔμελλον
50 αὐτῷ ἐκτίνειν συμβέβηκέ μοι τριηραρχία, καὶ ἀποστέλ-
λειν διὰ τάχους δεῖ τὴν τριήρη, καὶ ὁ στρατηγὸς Ἀλκί-
μαχος αὐτῷ παρασκευάζειν κελεύει ταύτην τὴν ναῦν·
τὸ οὖν ἀργύριον τὸ πεπορισμένον τῷ Θεοφήμῳ ἀπο-
δοῦναι ἐνταῦθα κατεχρησάμην. ἐδεόμην δ' αὐτοῦ ἀνα-
βαλέσθαι τὴν ὑπερημερίαν, ἕως ἂν τὴν ναῦν ἀποστεί-
λω. ὁ δὲ ῥαδίως μοι καὶ ἀκάκως ἀποκρίνεται· οὐδὲν
κωλύει, ἔφη· ἀλλ' ἐπειδὰν τὴν ναῦν ἀποστείλῃς, πό-
51 ριζε καὶ ἐμοί. ἀποκριναμένου δέ μοι ταῦτα τοῦ Θεοφή-
μου καὶ ἀναβαλομένου τὴν ὑπερημερίαν, καὶ μάλιστά
μου πιστεύσαντος τῇ τε ἐπισκήψει τῶν ψευδομαρτυ-
ριῶν καὶ τῷ μὴ ἐθέλειν αὐτὸν παραδοῦναι τὴν ἄνθρω-
πον, ὡς οὐδὲν ἂν νεωτερίσαντος περὶ τἀμά, ἐγὼ μὲν
τὴν τριήρη ἀποστείλας, οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον
πορίσας τὸ ἀργύριον, προσελθὼν αὐτῷ ἐκέλευον ἐπὶ
τὴν τράπεζαν ἀκολουθοῦντα κομίζεσθαι τὴν καταδί-

κην. ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώ-
σεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. 115

52 Ὁ δὲ Θεόφημος ἀντὶ τοῦ τὴν καταδίκην ἀπολαβεῖν
ἀκολουθήσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἐλθών μου τὰ πρό-
βατα λαμβάνει ποιμαινόμενα πεντήκοντα μαλακὰ καὶ
τὸν ποιμένα μετ' αὐτῶν καὶ πάντα τὰ ἀκόλουθα τῇ
ποίμνῃ, ἔπειτα παῖδα διάκονον ὑδρίαν χαλκῆν ἀποφέ-
ροντα ἀλλοτρίαν ᾐτημένην, πολλοῦ ἀξίαν. καὶ ταῦτα
53 ἔχουσιν οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς· ἀλλ' ἐπεισελθόντες εἰς
τὸ χωρίον (γεωργῶ δὲ πρὸς τῷ ἱπποδρόμῳ, καὶ οἰκῶ
ἐνταῦθ' ἐκ μειρακίου) πρῶτον μὲν ἐπὶ τοὺς οἰκέτας
ᾖξαν, ὡς δὲ οὗτοι διαφεύγουσιν αὐτοὺς καὶ ἄλλος ἄλλῃ
ἀπεχώρησαν, ἐλθόντες πρὸς τὴν οἰκίαν καὶ καταβα-
λόντες τὴν θύραν τὴν εἰς τὸν κῆπον φέρουσαν Εὔερ-
γός τε οὑτοσὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ Θεοφήμου καὶ Μνησίβουλος
ὁ κηδεστὴς αὐτοῦ, οἷς οὐδεμίαν δίκην ὠφλήκειν οὐδὲ
προσῆκεν αὐτοὺς ἅπτεσθαι τῶν ἐμῶν οὐδενὸς, εἰσελ-
θόντες ἐπὶ τὴν γυναῖκά μου καὶ τὰ παιδία ἐξεφορή-
σαντο ὅσα ἔτι ὑπόλοιπά μοι ἦν σκεύη ἐν τῇ οἰκίᾳ.
54 ᾤοντο μὲν γὰρ οὐ τοσαῦτα μόνον λήψεσθαι, ἀλλὰ πολ-
λῷ πλείω τὴν παροῦσάν μοι τότε κατασκευὴν τῆς οἰ-
κίας καταλήψεσθαι· ἀλλ' ὑπὸ τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν
εἰσφορῶν καὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας τὰ μὲν ἐνέχυ-
ρα κεῖται αὐτῶν, τὰ δὲ πέπραται. ὅσα δ' ἦν ἔτι ὑπόλοι-
55 πα, πάντα λαβόντες ᾤχοντο. πρὸς δὲ τούτοις, ὦ ἄνδρες
δικασταὶ, ἔτυχεν ἡ γυνή μου μετὰ τῶν παιδίων ἀρι-
στῶσα ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ μετ' αὐτῆς τιτθή τις ἐμὴ γενομέ-
νη πρεσβυτέρα, ἄνθρωπος εὔνους καὶ πιστὴ καὶ ἀφει-
μένη ἐλευθέρα ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. συνῴκησε δὲ 115
ἀνδρὶ, ἐπειδὴ ἀφείθη ἐλευθέρα· ὡς δὲ οὗτος ἀπέθανε
καὶ αὐτὴ γραῦς ἦν καὶ οὐκ ἦν αὐτὴν ὁ θρέψων, ἐπαν-

56 ἧκεν ὡς ἐμέ. ἀναγκαῖον οὖν ἦν μὴ περιιδεῖν ἐνδεεῖς
ὄντας μήτε τιτθὴν ἐμὴν γενομένην μήτε παιδαγωγόν·
ἅμα δὲ καὶ τριηραρχῶν ἐξέπλεον, ὥστε καὶ τῇ γυναικὶ
βουλομένῃ ἦν τοιαύτην οἰκουρὸν μετ' αὐτῆς με κατα-
λιπεῖν. ἀριστώντων δὲ ἐν τῇ αὐλῇ, ὡς ἐπεισπηδῶσιν
οὗτοι καὶ καταλαμβάνουσιν αὐτὰς καὶ ἥρπαζον τὰ
σκεύη, αἱ μὲν ἄλλαι θεράπαιναι (ἐν τῷ πύργῳ γὰρ
ἦσαν, οὗπερ διαιτῶνται) ὡς ἤκουσαν κραυγῆς, κλεί-
57 ουσι τὸν πύργον, καὶ ἐνταῦθα μὲν οὐκ εἰσῆλθον, τὰ
δ' ἐκ τῆς ἄλλης οἰκίας ἐξέφερον σκεύη, ἀπαγορευούσης
τῆς γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι αὐτοῖς, καὶ λεγούσης ὅτι
αὐτῆς εἴη ἐν τῇ προικὶ τετιμημένα καὶ ὅτι "τὰ πρόβατα
"ἔχετε πεντήκοντα καὶ τὸν παῖδα καὶ τὸν ποιμένα,
"πλείονος ἄξια ἢ κατεδικάσασθε" ἀπήγγειλε γάρ τις
αὐταῖς τῶν γειτόνων κόψας τὴν θύραν. ἔτι δὲ ἔφη τὸ
ἀργύριον αὐτοῖς κείμενον εἶναι ἐπὶ τῇ τραπέζῃ· ἠκη-
κόει γὰρ ἐμοῦ· κἂν περιμείνητε, ἔφη, ἢ μετέλθῃ τις
ὑμῶν αὐτὸν, ἔχοντες ἄπιτε τὸ ἀργύριον ἤδη· τὰ δὲ
σκεύη ἐᾶτε, καὶ μηδὲν τῶν ἐμῶν φέρετε, ἄλλως τε καὶ
58 ἔχοντες ἄξια τῆς καταδίκης. ταῦτα δὲ λεγούσης τῆς γυ-
ναικὸς οὐχ ὅπως ἐπέσχον, ἀλλὰ καὶ τῆς τιτθῆς τὸ κυμ-
βίον λαβούσης παρακείμενον αὐτῇ, ἐξ οὗ ἔπινε, καὶ
ἐνθεμένης εἰς τὸν κόλπον, ἵνα μὴ οὗτοι λάβοιεν, ἐπει-
δὴ εἶδεν ἔνδον ὄντας αὐτοὺς, κατιδόντες αὐτὴν οὕτω
διέθεσαν ἀφαιρούμενοι τὸ κυμβίον Θεόφημος καὶ Εὔ- 1157
59 εργος ἀδελφὸς αὐτοῦ οὑτοσὶ, ὥστε ὕφαιμοι μὲν οἱ βρα-
χίονες καὶ οἱ καρποὶ τῶν χειρῶν αὐτῆς ἐγένοντο ἀπο-
στρεφομένης τὼ χεῖρε καὶ ἑλκομένης ὑπὸ τούτων ἀφαι-
ρουμένων τὸ κυμβίον, ἀμυχὰς δ' ἐν τῷ τραχήλῳ εἶχεν
ἀγχομένη, πελιὸν δὲ τὸ στῆθος. εἰς τοῦτο δ' ἦλθον πο-
νηρίας ὥστε, ἕως ἀφείλοντο τὸ κυμβίον ἐκ τοῦ κόλπου
60 αὐτῆς, οὐκ ἐπαύσαντο ἄγχοντες καὶ τύπτοντες τὴν

γραῦν. ἀκούοντες δὲ οἱ θεράποντες τῶν γειτόνων τῆς κραυγῆς καὶ ὁρῶντες τὴν οἰκίαν πορθουμένην τὴν ἐμὴν οἱ μὲν ἀπὸ τῶν τεγῶν τῶν ἑαυτῶν ἐκαλίστρουν τοὺς παριόντας, οἱ δὲ καὶ εἰς τὴν ἑτέραν ὁδὸν ἐλθόντες καὶ ἰδόντες Ἁγνόφιλον παριόντα ἐκέλευσαν παραγενέσθαι. προσελθὼν δὲ ὁ Ἁγνόφιλος προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ θεράποντος τοῦ Ἀνθεμίωνος, ὅς ἐστί μοι γείτων, εἰς μὲν τὴν οἰκίαν οὐκ εἰσῆλθεν (οὐ γὰρ ἡγεῖτο δίκαιον εἶναι μὴ παρόντος γε τοῦ κυρίου), ἐν δὲ τῷ τοῦ Ἀνθεμίωνος χωρίῳ ὢν ἑώρα τά τε σκεύη ἐκφερόμενα καὶ Εὔεργον
61 καὶ Θεόφημον ἐξιόντας ἐκ τῆς ἐμῆς οἰκίας. οὐ μόνον τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, λαβόντες μου τὰ σκεύη ᾤχοντο, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν ἦγον ὡς οἰκέτην, ἕως τῶν γειτόνων ἀπαντήσας αὐτοῖς Ἑρμογένης εἶπεν ὅτι υἱός μου εἴη. ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

62 Ἐπειδὴ τοίνυν μοι ἀπηγγέλθη εἰς Πειραιᾶ τὰ γεγενημένα ὑπὸ τῶν γειτόνων, ἐλθὼν εἰς ἀγρὸν τούτους μὲν οὐκέτι καταλαμβάνω, ἰδὼν δὲ τὰ ἐκ τῆς οἰκίας ἐκπεφορημένα καὶ τὴν γραῦν ὡς διέκειτο, καὶ ἀκούων τῆς γυναικὸς τὰ γενόμενα, προσελθὼν τῷ Θεοφήμῳ 1158
τῇ ὑστεραίᾳ ἕωθεν ἐν τῇ πόλει μάρτυρας ἔχων ἐκέλευον αὐτὸν πρῶτον μὲν τὴν καταδίκην ἀπολαμβάνειν καὶ ἀκολουθεῖν ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἔπειτα τὴν ἄνθρωπον θεραπεύειν ἣν συνέκοψαν, καὶ ἰατρὸν εἰσάγειν ὃν
63 αὐτοὶ βούλοιντο. ταῦτα δέ μου λέγοντος καὶ διαμαρτυρομένου, κακά με πολλὰ εἰπόντες ὁ μὲν Θεόφημος ἠκολούθει μόλις, διατριβὰς ἐμποιῶν καὶ φάσκων βούλεσθαι καὶ αὐτός τινας παραλαβεῖν μάρτυρας (ταῦτα δ' ἔλεγε τεχνάζων τοῦ χρόνου ἐγγενέσθαι), ὁ δ' Εὔεργος οὑτοσὶ εὐθὺς ἐκ τῆς πόλεως μεθ' ἑτέρων ὁμοίων

αὐτῷ ἐλθὼν εἰς ἀγρὸν τὰ ὑπόλοιπα σκεύη, εἴ τι τῇ
προτεραίᾳ ἐν τῷ πύργῳ ἦν καὶ οὐκ ἔτυχεν ἔξω ὄντα,
ἐπειδὴ δ' ἐγὼ ἦλθον, διὰ τὴν χρείαν κατηνέχθη, ἐκ-
βαλὼν τὴν θύραν ἥνπερ καὶ τῇ προτεραίᾳ ἐξέβαλον
κακῶς ἐνεστηκυῖαν, ᾤχετό μου λαβὼν τὰ σκεύη· ᾧ
οὔτε δίκην ὠφλήκειν, οὔτε συμβόλαιον ἦν μοι πρὸς
64 αὐτὸν οὐδέν. ἐκτίνοντος δέ μου τῷ Θεοφήμῳ, ᾧ ὠφλή-
κειν τὴν δίκην, ἐπειδὴ ἐξέτινον πολλῶν παρόντων
μαρτύρων χιλίας μὲν καὶ ἑκατὸν δραχμὰς τὴν καταδί-
κην, ὀγδοήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν δραχμὰς καὶ τρεῖς καὶ
δύ' ὀβολὼ τὴν ἐπωβελίαν, τριάκοντα δὲ τὰ πρυτανεῖα
(τῶν γὰρ ἄλλων οὐδὲν αὐτῷ ἐπιτιμίων ὦφλον), λαβὼν
τοίνυν παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τῇ τραπέζῃ χιλίας τριακοσίας δε-
κατρεῖς δύ' ὀβολώ, τὸ σύμπαν κεφάλαιον, ἀπαιτοῦν-
τος ἐμοῦ τά τε πρόβατα καὶ τὰ ἀνδράποδα καὶ τὰ σκεύη
ἃ ἡρπάκει μου, οὐκ ἔφη ἀποδώσειν μοι, εἰ μή τις αὐ-
τὸν ἀφήσει καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ τῶν ἐγκλημάτων καὶ
65 τοὺς μάρτυρας τῶν ψευδομαρτυριῶν. ταῦτα δὲ ἀπο- 1159
κριναμένου αὐτοῦ μάρτυρας μὲν ἐποιησάμην τῆς ἀπο-
κρίσεως τοὺς παρόντας, τὴν δὲ δίκην ἐξέτισα, ὑπερή-
μερον δὲ οὐκ ᾤμην δεῖν ἐμαυτὸν εἶναι. τὸν δ' Εὔερ-
γον οὐδ' ᾔδειν εἰσεληλυθότα μου εἰς τὴν οἰκίαν ταύτῃ
τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλ' αὐτίκα ἡ δίκη ἐξετέτιστο, καὶ εἶχεν ὁ Θεό-
φημος τά τε πρόβατα καὶ τὰ ἀνδράποδα καὶ τὰ σκεύη
τὰ τῇ προτεραίᾳ περιγενόμενα, καὶ ἄγγελος ἦλθέ μοι λι-
θοκόπος τις, τὸ πλησίον μνῆμα ἐργαζόμενος, ὅτι πάλιν
οἴχεται Εὔεργος τὰ ὑπόλοιπα σκεύη ἐκφορήσας ἐκ τῆς
66 οἰκίας· πρὸς ὃν οὐδέν μοι πρᾶγμα ἦν. ὡς οὖν ἀληθῆ
λέγω, καὶ ὅτι τῇ μὲν προτεραίᾳ εἰλήφεσάν μου τὰ ἐνέ-
χυρα, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκομίσαντο τὸ ἀργύριον παρ'
ἐμοῦ (καίτοι πῶς ἂν, εἰ μὴ πεπορισμένον τε ἦν καὶ
ἐπηγγέλκειν αὐτοῖς, εὐθὺς ἂν ἀπέλαβον;) καὶ πάλιν

αὐθημερὸν εἰσεληλύθεισαν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκτίνοντος τὴν δίκην, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

67 Ἐπειδὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπαγγείλαντός μου αὐτῷ θεραπεύειν τὴν ἄνθρωπον ἣν συνέκοψαν καὶ ἰατρὸν εἰσάγειν οὐκ ἐφρόντιζον, ἐγὼ αὐτὸς εἰσήγαγον ἰατρὸν ᾧ πολλὰ ἔτη ἐχρώμην, ὃς ἐθεράπευεν αὐτὴν ἀρρωστοῦσαν, καὶ ἐπέδειξα ὡς εἶχεν, εἰσαγαγὼν μάρτυρας. ἀκούσας δὲ τοῦ ἰατροῦ ὅτι οὐδὲν ἔτι εἴη ἡ ἄνθρωπος, πάλιν ἑτέρους μάρτυρας παραλαβὼν τήν τε ἄνθρωπον ἐπέδειξα ὡς εἶχε καὶ ἐπήγγειλα τούτοις θεραπεύειν. ἕκτῃ τοίνυν ἡμέρᾳ ὕστερον ἢ οὗτοι εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν ἐτελεύτησεν ἡ τιτθή. ὡς δὲ ἀληθῆ 1160 ταῦτα λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

68 Ἐπειδὴ τοίνυν ἐτελεύτησεν, ἦλθον ὡς τοὺς ἐξηγητάς, ἵνα εἰδείην ὅ τι με χρὴ ποιεῖν περὶ τούτων, καὶ διηγησάμην αὐτοῖς ἅπαντα τὰ γενόμενα, τήν τε ἄφιξιν τὴν τούτων καὶ τὴν εὔνοιαν τῆς ἀνθρώπου, καὶ ὡς εἶχον αὐτὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ὡς διὰ τὸ κυμβίον, οὐκ ἀφεῖσα, τελευτήσειεν. ἀκούσαντες δέ μου οἱ ἐξηγηταὶ ταῦτα, ἤροντό με πότερον ἐξηγήσωνταί μοι μόνον ἢ
69 καὶ συμβουλεύσωσιν. ἀποκριναμένου δέ μου αὐτοῖς ἀμφότερα, εἰπόν μοι "ἡμεῖς τοίνυν σοι τὰ μὲν νόμιμα "ἐξηγησόμεθα, τὰ δὲ σύμφορα παραινέσομεν, πρῶτον "μὲν ἐπενεγκεῖν δόρυ ἐπὶ τῇ ἐκφορᾷ, καὶ προαγορεύειν "ἐπὶ τῷ μνήματι, εἴ τις προσήκων ἐστὶ τῆς ἀνθρώπου, "ἔπειτα τὸ μνῆμα φυλάττειν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. τὰ δὲ "συμβουλευόμέν σοι, ἐπειδὴ αὐτὸς μὲν οὐ παρεγένου, "ἡ δὲ γυνὴ καὶ τὰ παιδία, ἄλλοι δέ σοι μάρτυρες οὐκ "εἰσίν· ὀνομαστὶ μὲν μηδενὶ προαγορεύειν, τοῖς δε-"δρακόσι δὲ καὶ κτείνασιν, εἶτα πρὸς τὸν βασιλέα μὴ

70 " λαγχάνειν. οὐδὲ γὰρ ἐν τῷ νόμῳ ἔστι σοι· οὐ γάρ
" ἐστιν ἐν γένει σοι ἡ ἄνθρωπος οὐδὲ θεράπαινα, ἐξ ὧν
" σὺ λέγεις· οἱ δὲ νόμοι τούτων κελεύουσι τὴν δίωξιν
" εἶναι, ὥστ' εἰ διομεῖ ἐπὶ Παλλαδίῳ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ
" καὶ τὰ παιδία καὶ καταράσεσθε αὐτοῖς καὶ τῇ οἰκίᾳ,
" χείρων τε δόξεις πολλοῖς εἶναι, κἂν μὲν ἀποφύγῃ σ',
" ἐπιωρκηκέναι, ἐὰν δὲ ἕλῃς, φθονήσει. ἀλλ' ὑπὲρ σε-
" αυτοῦ καὶ τῆς οἰκίας ἀφοσιωσάμενος ὡς ῥᾷστα τὴν 1161
" συμφορὰν φέρειν, ἄλλῃ δὲ εἴ πῃ βούλει, τιμωροῦ."

71 ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ τῶν ἐξηγητῶν, καὶ τοὺς νόμους ἐπισκεψάμενος τοὺς τοῦ Δράκοντος ἐκ τῆς στήλης, ἐβουλευόμην μετὰ τῶν φίλων ὅ τι χρή με ποιεῖν. συμβουλευόντων δέ μοι ταὐτά, ἃ μὲν ὑπὲρ τῆς οἰκίας προσῆκέ μοι πρᾶξαι καὶ ἃ ἐξηγήσαντό μοι οἱ ἐξηγηταί, ἐποίησα, ἃ δ' ἐκ τῶν νόμων οὐκέτι μοι προσῆκεν, ἡσυχίαν

72 εἶχον. κελεύει γὰρ ὁ νόμος, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοὺς προσήκοντας ἐπεξιέναι μέχρι ἀνεψιαδῶν· καὶ ἐν τῷ ὅρκῳ διορίζεται ὅ τι προσήκων ἐστί, κἂν οἰκέτης ᾖ, τούτων τὰς ἐπισκήψεις εἶναι. ἐμοὶ δὲ οὔτε γένει προσῆκεν ἡ ἄνθρωπος οὐδέν, εἰ μὴ ὅσον τιτθὴ γενομένη, οὐδ' αὖ θεράπαινά γε· ἀφεῖτο γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐλευθέρα καὶ χωρὶς ᾤκει καὶ ἄνδρα ἔσχεν.

73 ψεύσασθαι δὲ πρὸς ὑμᾶς καὶ διομόσασθαι αὐτὸς καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν γυναῖκα οὐκ ἂν ἐτόλμησα, οὐδ' ἂν εἰ εὖ ᾔδειν ὅτι αἱρήσομαι αὐτούς· οὐ γὰρ οὕτω τούτους μισῶ ὡς ἐμαυτὸν φιλῶ. ἵνα δὲ μὴ λόγῳ μόνον ἀκούσητέ μου, αὐτὸν ὑμῖν τὸν νόμον ἀναγνώσομαι.

ΝΟΜΟΣ.

74 Πολλαχόθεν μὲν οὖν οἶμαι, ὦ ἄνδρες δικασταί, καταφανῆ ὑμῖν τὴν μαρτυρίαν εἶναι ὡς ψευδής ἐστιν, οὐχ ἥκιστα δ' ἐκ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ῥᾴδιον γνῶναι. οὗτοι γὰρ ᾤοντο, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐμέ, εἰ πολλά

μου λάβοιεν ἐνέχυρα, ἄσμενον ἀφήσειν με τοὺς μάρτυ-
ρας τῶν ψευδομαρτυριῶν, ὥστε ἀπολαβεῖν με τὰ ἐνέ-
75 χυρα. καὶ ἐπειδὴ ἐδεήθην αὐτοῦ ἀναβαλέσθαι μοι τὴν
ὑπερημερίαν, ἄσμενος ἤκουσεν, ἵνα ὑπερήμερος αὐ-
τῷ γενοίμην καὶ ἐκφορήσαιτό μου ὡς πλεῖστα. καὶ διὰ 1162
τοῦτο ἀκάκως καὶ ταχύ μοι ὡμολόγησεν, ἵνα πιθανὸς
γένηται καὶ μὴ καταφανὴς ἐπιβουλεύων, ἡγούμενος
οὐκ εἶναι αὐτῷ δι' ἄλλου τρόπου τοὺς μάρτυρας ἀφε-
θῆναι τῶν ψευδομαρτυριῶν ἢ διὰ τοῦ ἐξαπατῆσαι καὶ
λαβεῖν με ὑπερήμερον καὶ ἐκφορήσασθαι ὡς πλεῖστα·
οὐ γὰρ ὅσα ἔχουσί μου ᾤετο λήψεσθαι, ἀλλὰ πολλῷ
76 πλείω. καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἀνέμενεν ὡς οὐ διὰ
ταχέων με ποριοῦντα αὐτῷ τὸ ἀργύριον, βουλόμενος
ὑπ' αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας τῶν ψευδομαρτυριῶν τὴν
ἐνεχυρασίαν μου ποιήσασθαι· ἐπειδὴ δ' ἐπήγγειλα
αὐτῷ κομίσασθαι τὴν δίκην, ἐλθών μου τά τε σκεύη
καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ τὰ πρόβατα ἔλαβεν ἀντὶ τοῦ ἀπο-
λαβεῖν. γεωργῶ δὲ πρὸς τῷ ἱπποδρόμῳ, ὥστε οὐ πόρ-
77 ρω ἔδει αὐτὸν ἐλθεῖν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, μέγα τεκμή-
ριον ὑμῖν ἔστω· τῇ ὑστεραίᾳ γὰρ ἐκομίσατο τὸ ἀργύ-
ριον τῆς δίκης ἢ τὰ ἐνέχυρα ἔλαβεν. καίτοι πῶς ἄν, εἰ
μὴ πεπορισμένος ἦν, εὐθὺς ἀπέλαβε τὸ ἀργύριον χι-
λίας τριακοσίας δεκατρεῖς δύ' ὀβολώ; καὶ τὰ ἐνέχυρά
μοι οὐκ ἀπεδίδου, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἔχει ὡς ὑπερημέρου
ὄντος. ὅτι δ' οὐκ ἦν αὐτῷ ὑπερήμερος, ἀνάγνωθί μοι
τὸν νόμον καὶ τὴν μαρτυρίαν, ὃς κελεύει κύρια εἶναι
ὅ τι ἂν ἕτερος ἑτέρῳ ὁμολογήσῃ, ὥστε οὐκέτι ἦν αὐτῷ
δήπου ὑπερήμερος.

ΝΟΜΟΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

78 Ὡς μὲν τοίνυν ὡμολόγησε καὶ ἀνεβάλετό μοι τὴν
ὑπερημερίαν, μεμαρτύρηται ὑμῖν· ὡς δὲ ἐτριηράρχουν,
ὁ συντριήραρχός μοι μεμαρτύρηκε, καὶ ὡς ἡ ναῦς στρα- 1163

τηγὶς κατεσκευάσθη Ἀλκιμάχῳ. ὥστ' οὐκέτι ἦν αὐ-
τῷ δήπου ὑπερήμερος ἀναβαλομένῳ μοι, ἔτι δὲ καὶ
ἐκτίνων. ἀλλὰ δεινὴ ἡ πλεονεξία τοῦ τρόπου, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, περὶ τὸ πλέον καὶ τὸ ἔλαττον. καὶ εὖ
ᾔδεσαν ὅτι, εἰ μὲν τὴν ἄνθρωπον παραδώσουσιν, ἐξε-
λεγχθήσονται ψευδῆ ἐγκαλέσαντες, εἰ δὲ μὴ παραδώ-
σουσιν ἣν ἐμαρτύρησαν ὡς οὗτος ἤθελε παραδιδόναι,
79 ψευδομαρτυριῶν ἁλώσονται. δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, εἴ τις ἄρα τῶν τότε δικαζόντων τυγχά-
νει ὢν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, τοῖς αὐτοῖς χρήσασθαι ἔθε-
σιν οἷσπερ καὶ τότε, καὶ εἰ μὲν ἡ μαρτυρία πιστὴ ὑμῖν
ἔδοξεν εἶναι καὶ ἐγὼ φεύγειν τὸν ἔλεγχον τὸν ἐκ τῆς
ἀνθρώπου, νῦν ἐξελεγχομένων αὐτῶν ψευδῆ μεμαρ-
τυρηκότων καὶ οὐ παραδιδόντων τὴν ἄνθρωπον βοη-
θῆσαί μοι, εἰ δ' ἐμοὶ ὠργίσθητε ὅτι ἐνεχυράσων ἦλθον
ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ Θεοφήμου, καὶ τούτοις νῦν ὀργι-
80 σθῆναι ὅτι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ἦλθον. καὶ ἐγὼ μὲν ὑπὸ νόμων
καὶ ψηφισμάτων ἀναγκαζόμενος πρόνοιαν ἐποιησάμην
τοῦ μήτε ἐπὶ τὸν πατέρα τὸν τούτου εἰσελθεῖν μήτε
ἐπὶ τὴν μητέρα, μήτε τῶν τοῦ ἀδελφοῦ λαβεῖν μηδέν,
ἀλλ' οὗ αὐτὸς ᾤκει ὁ Θεόφημος· καὶ ἐπειδὴ οὐ κατέ-
λαβον αὐτὸν ἔνδον, οὐχ ἁρπάσας ᾠχόμην οὐδέν, ἀλλὰ
μετελθεῖν ἐκέλευσα αὐτόν, καὶ παρόντος, οὐκ ἀπόντος,
τὴν ἐνεχυρασίαν ἐποιησάμην, καὶ ἀφαιρούμενος ἀφῆ-
κα, καὶ ἀνῆλθον ἐπὶ τὴν βουλὴν τοὺς κυρίους, καὶ εἰσ-
αγγείλας καὶ ἑλὼν ἐν τῇ βουλῇ ἀποχρῆν ἡγησάμην τὰ
μὲν σκεύη ἀπολαβεῖν ἁπλᾶ, περὶ δὲ τῶν πληγῶν ἐπι-
81 τρέψαι, τῷ δὲ τιμήματι συγχωρῆσαι. ὥστε ἐγὼ μὲν 1164
οὕτω πρᾷος περὶ τούτους ἦν, οὗτοι δὲ οὕτως ἀσελγεῖς
καὶ βδελυροὶ ὥστ' ἐπὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία ἐλ-
θεῖν, ἔχοντες μὲν τὰ πρόβατα καὶ τοὺς οἰκέτας, πλεί-
ονος ἄξια ἢ κατεδικάσαντο, ἀναβαλόμενοι δὲ τὴν ὑπερ-

ἡμερίαν, ἐπαγγείλαντος δ' ἐμοῦ κομίζεσθαι αὐτοῖς τὴν δίκην, ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν οἰκίαν τά τε σκεύη ἐκφορῆσαι τήν τε τιτθὴν συγκόψαι, γραῦν γυναῖκα, ἕνεκα κυμβίου, καὶ ταῦτα πάντα ἔτι ἔχειν καὶ μὴ ἀποδιδόναι ἐκτετικότος ἐμοῦ τὴν δί-
82 *κην, χιλίας τριακοσίας δεκατρεῖς δύ' ὀβολώ. εἰ δέ τις ἀγνοήσας αὐτοὺς τότε ἀκάκους ἡγήσατο καὶ ἀπράγμονας εἶναι, βούλομαι ὑμῖν περὶ αὐτῶν τὰς μαρτυρίας ἀναγνῶναι, ἃς μεμαρτυρήκασί μοι οἱ ὑπὸ τούτων ἠδικημένοι· λόγῳ μὲν γὰρ διηγήσασθαι οὐκ ἂν ἱκανόν μοι γένοιτο τὸ ὕδωρ, ἵν' ἐκ τούτων ἁπάντων σκεψάμενοι, τῶν τε λεχθέντων καὶ τῶν μαρτυρουμένων, ὁσίαν καὶ δικαίαν ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν τιθῆσθε τὴν ψῆφον. λέγε τὰς μαρτυρίας.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

XLVIII.

ΚΑΤΑ ΟΛΥΜΠΙΟΔΩΡΟΥ ΒΛΑΒΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ποικίλην ἔχει περιπέτειαν πραγμάτων ὁ λόγος. Κόνων γάρ τις ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἄπαις τελευτᾷ, ὡς ἐπίδικον τοῖς οἰκείοις γενέσθαι τὸν κλῆρον. Καλλίστρατος μὲν οὖν ὁ τὸν λόγον του- 165
τονὶ λέγων ὅλον τὸν κλῆρον τοῦτον ἑαυτῷ προσήκειν φησίν· ἐγγυτάτω γὰρ κατὰ γένος αὐτὸς εἶναι τῷ Κόνωνι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τάχ' ἂν καὶ ψεύδοιτο καὶ λόγῳ καταχρῷτο ψιλῷ. Ὀλυμπιόδωρος δὲ, πρὸς ὃν ἡ δίκη, καὶ αὐτὸς ἠμφισβήτησεν ἐξ ἀρχῆς τοῦ κλήρου. ἤστην δὲ οἰκείω ὅ τε Ὀλυμπιόδωρος καὶ ὁ Καλλίστρατος· ἀδελφὴν γὰρ Ὀλυμπιοδώρου Καλλίστρατος εἶχε γυναῖκα. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς μὴ διαφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ νείμασθαι μὲν ἐξ ἴσης τὴν οὐσίαν τοῦ τελευτήσαντος, ὅση φανερά τε ἦν καὶ ὡμολογημένη, κοινῇ δὲ ζητεῖν τὰ

ἀφανῆ, καὶ κοινῇ πράττειν περὶ τούτων πάντα· προσεδόκων γὰρ ἥξειν τινὰς ἀμφισβητοῦντας αὐτοῖς τοῦ κλήρου. περὶ τούτου καὶ συνθήκας ἔγραψαν καὶ κατέθεντο παρ' Ἀνδροκλείδῃ, φίλῳ τινὶ κοινῷ. οἰκέτης δὲ ἦν Κόνωνος Μοσχίων, πάνυ πιστὸς ἐκείνῳ νομισθείς. τοῦτον Ὀλυμπιόδωρος λαμβάνει, καὶ διαβληθέντα χιλίας ὑφῃρῆσθαι τοῦ Κόνωνος δραχμὰς βασανίζει μετὰ Καλλιστράτου. καὶ ὡς ὡμολόγησεν ὁ οἰκέτης τὸ ἀργύριον, νέμεται καὶ τοῦτο πρὸς τὸν Καλλίστρατον κατὰ τὰς συνθήκας ἐξ ἴσης. ὑπονοήσας δὲ καὶ πλείονα ἔχειν τὸν ἄνθρωπον, οὐκέτι παραλαβὼν τὸν Καλλίστρατον αὐτὸς βασανίζει, καὶ μνᾶς ἑβδομήκοντα λαμβάνει μόνος. περὶ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀμφισβητοῦσι τοῦ κλήρου Κόνωνος καὶ ἄλλοι καὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ Καλλιστράτου Κάλλιππος, ὁμοπάτριος ὤν. βουλευόμενοι κοινῇ περὶ τῶν ἀγώνων Ὀλυμπιόδωρος καὶ Καλλίστρατος συντίθενται, τὸν μὲν Ὀλυμπιόδωρον ἀμφισβητεῖν ὅλου τοῦ κλήρου, τὸν δὲ Καλλίστρατον τοῦ ἡμικληρίου. στρατευομένων δὲ Ἀθηναίων εἰς Ἀκαρνανίαν 1166
ᾤχετο καὶ Ὀλυμπιόδωρος· ἦν γὰρ τῶν ἐκ καταλόγου. τῆς δὲ κυρίας ἐνστάσης οἱ δικασταὶ, πρόφασιν τὴν στρατείαν εἶναι πεισθέντες, ἀνεῖλον αὐτῶν τὴν διαδικασίαν· διό φησι Καλλίστρατος καὶ αὐτὸς ἐκλιπεῖν τὴν τοῦ ἡμικληρίου δίκην, ταῖς συνθήκαις ἐμμένων, ἐπειδὴ κοινῇ πάντα πράττειν ἐκέλευον. ὡς δὲ ἐπανῆλθεν ἀπὸ τῆς στρατείας Ὀλυμπιόδωρος, παλινδικίᾳ χρῆται πρὸς τοὺς νενικηκότας καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Καλλίστρατος, δεδωκότος τοῦτο τοῦ νόμου. καὶ ἀμφισβητοῦσι τοῦ κλήρου καθάπερ ἐξ ἀρχῆς, ὁ μὲν τοῦ ἡμίσεος, ὁ δὲ καὶ τοῦ ὅλου. πρότερος δὲ λέγων Ὀλυμπιόδωρος νικᾷ τὸν κλῆρον. νικήσας δὲ καὶ λαβὼν ὅλον οὐκ ἐμμένει ταῖς συνθήκαις ἃς ἐξ ἀρχῆς ἐποιήσατο, οὐδὲ δίδωσι τὰ ἡμίση τῷ Καλλιστράτῳ. ὁ δὲ αὐτὸν ἀπαιτεῖ καὶ τῶν ἑβδομήκοντα μνῶν τῶν παρὰ τοῦ Μοσχίωνος τὸ ἥμισυ καὶ τῆς ὅλης οὐσίας, ταῖς συνθήκαις ἰσχυριζόμενος, καὶ λέγων καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ δίκῃ συναγωνίσασθαι τῷ Ὀλυμπιοδώρῳ, καὶ συγκεχωρηκέναι καὶ τοὺς λόγους εἰπεῖν οὓς ἐβούλετο καὶ μάρτυρας παρασχέσθαι ψευδεῖς, ὡς, εἰ μὴ κοινῇ καὶ συντεθειμένοι πρὸς ἀλλήλους ἠγωνίζοντο, ῥᾳδίως ἂν ἐξελέγξαι, καὶ οὐκ ἐᾶσαι τὸν Ὀλυμπιόδωρον νικῆσαι τὴν δίκην.

Ἀναγκαῖον ἴσως ἐστὶν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ 1167
τοὺς μὴ εἰωθότας μηδὲ δυναμένους εἰπεῖν εἰσιέναι εἰς
δικαστήριον, ἐπειδὰν ὑπό τινος ἀδικῶνται, ἄλλως τε
καὶ ὑφ᾽ ὧν ἥκιστα προσήκει ἀδικεῖσθαι, οἷον καὶ ἐμοὶ
νυνὶ συμβαίνει. οὐ βουλόμενος γὰρ, ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ, ἀγωνίζεσθαι πρὸς Ὀλυμπιόδωρον οἰκεῖον ὄντα
καὶ ἀδελφὴν τούτου ἔχων, ἠνάγκασμαι διὰ τὸ μεγάλ᾽
2 ἀδικεῖσθαι ὑπὸ τούτου. εἰ μὲν οὖν μὴ ἀδικούμενος, ὦ
ἄνδρες δικασταὶ, ἀλλὰ ψεῦδός τι ἐγκαλῶν Ὀλυμπιοδώ-
ρῳ τούτων τι ἐποίουν, ἢ τοῖς ἐπιτηδείοις τοῖς ἐμοῖς καὶ
Ὀλυμπιοδώρου μὴ ἐθέλων ἐπιτρέπειν, ἢ ἄλλου τινὸς
τῶν δικαίων ἀφιστάμενος, εὖ ἴστε ὅτι πάνυ ἂν ᾐσχυ-
νόμην καὶ ἐνόμιζον ἂν ἐμαυτὸν φαῦλον εἶναι ἄνθρω-
πον· νῦν δ᾽ οὔτε μικρὰ ἐλαττούμενος ὑπὸ Ὀλυμπιο-
δώρου, οὔτε διαλλακτὴν οὐδένα φεύγων, οὔτε μὰ τὸν
Δία τὸν μέγιστον ἑκὼν, ἀλλ᾽ ὡς οἷόν τε μάλιστα ἄκων,
ἠνάγκασμαι ὑπὸ τούτου ἀγωνίζεσθαι ταύτην τὴν δί-
3 κην. δέομαι οὖν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἀκούσαν-
τας ἀμφοτέρων ἡμῶν καὶ αὐτοὺς δοκιμαστὰς τοῦ πρά-
γματος γενομένους μάλιστα μὲν διαλλάξαντας ἀποπέμ-
ψαι καὶ εὐεργέτας ἡμῶν ἀμφοτέρων ὑμᾶς γενέσθαι,
ἐὰν δ᾽ ἄρα μὴ ἐπιτυγχάνητε τούτου, ἐκ τῶν ὑπολοίπων 1168
τῷ τὰ δίκαια λέγοντι τούτῳ τὴν ψῆφον ὑμᾶς προσθέ-
σθαι. πρῶτον μὲν οὖν μαρτυρίας ἀναγνώσεται ὅτι
οὐκ ἐγὼ αἴτιός εἰμι τοῦ εἰς τὸ δικαστήριον εἰσιέναι,
ἀλλ᾽ οὗτος αὐτός. λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

4 Ὅτι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ μέτρια καὶ
προσήκοντα προὐκαλούμην Ὀλυμπιόδωρον, μεμαρτύ-
ρηται ὑπὸ τῶν παραγενομένων. οὐκ ἐθέλοντος δὲ τού-
του οὐδ᾽ ὁτιοῦν ποιεῖν τῶν δικαίων ἀναγκαῖόν ἐστι
πρὸς ὑμᾶς λέγειν περὶ ὧν ἀδικοῦμαι ὑπὸ Ὀλυμπιοδώ-

5 ρου. ἔστι δὲ βραχὺς ὁ λόγος. ἦν γάρ, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, Κόνων Ἁλαιεύς, οἰκεῖος ἡμέτερος. οὗτος ὁ Κό-
νων ἐτελεύτησεν ἄπαις ὀλίγον πάνυ χρόνον ἀρρωστή-
σας, ἐβίω δὲ πολλὰ ἔτη, καὶ ἦν πρεσβύτερος, ὅτ' ἐτε-
λεύτα. καὶ ἐγὼ ἐπειδὴ ᾐσθόμην ὅτι οὐχ οἷός τε ἔσται
περιγενέσθαι, μετεπεμψάμην τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον,
ὅπως ἂν παρῇ καὶ συνεπιμελῆται μεθ' ἡμῶν ἁπάντων
ὧν προσῆκεν. καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσί, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, ἐπειδὴ ἦλθεν ὡς ἐμὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἑαυ-
6 τοῦ, ἐμὴν δὲ γυναῖκα, μεθ' ἡμῶν ἅπαντα διῴκει. ὄν-
των δ' ἡμῶν περὶ ταύτην τὴν πραγματείαν, ἐξαίφνης
λόγον μοι προσφέρει Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσὶ ὅτι καὶ ἡ
μήτηρ αὐτοῦ προσήκουσα εἴη τῷ Κόνωνι τῷ τετελευ-
τηκότι, καὶ ὅτι δίκαιον εἴη καὶ αὐτὸν τὸ μέρος λαβεῖν
ἁπάντων ὧν ὁ Κόνων κατέλιπεν. καὶ ἐγώ, ὦ ἄνδρες
δικασταί, συνειδὼς ὅτι ἐψεύδετο καὶ ἀναισχυντεῖν ἐπε-
χείρει, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἦν ἄλλος τῷ Κόνωνι γένει ἐγγυ-
τέρω ἐμοῦ, τὸ μὲν πρῶτον ὡς οἷόν τε μάλιστα ὠργί-
σθην καὶ ἠγανάκτησα ἐπὶ τῇ ἀναισχυντίᾳ τοῦ λόγου,
ἔπειτα δ' ἐλογισάμην πρὸς ἐμαυτὸν ὅτι οὐκ ἐν καιρῷ 1169
ὀργιζοίμην, καὶ τούτῳ ἀπεκρινάμην ὅτι ἐν μὲν τῷ παρ-
όντι προσήκει θάπτειν τὸν τετελευτηκότα καὶ τἆλλα
ποιεῖν τὰ νομιζόμενα, ἐπειδὰν δὲ τούτων ἁπάντων ἐπι-
7 μεληθῶμεν, τόθ' ἡμῖν αὐτοῖς διαλεξόμεθα. καὶ οὗτος,
ὦ ἄνδρες δικασταί, προσωμολόγησε ταῦτα καὶ καλῶς
μ' ἔφη λέγειν. ἐπειδὴ δ' ἀπηλλάγημεν καὶ ἐποιήσαμεν
ἅπαντα τὰ νομιζόμενα, καθ' ἡσυχίαν ἤδη παρακαλέ-
σαντες τοὺς οἰκείους ἅπαντας διελεγόμεθα ἡμῖν αὐτοῖς
περὶ ὧν οὗτος ἠξίου ἑαυτῷ εἶναι. ὅσα μὲν οὖν, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, ἡμεῖς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διηνέχθημεν
περὶ τούτων διαλεγόμενοι, τί ἂν ἐγὼ ταῦτα διηγούμε-
νος ἢ ὑμῖν πράγματα παρέχοιμι ἢ ἐμαυτῷ ἐνοχλοίην;

8 τὸ δὲ τέλος ὃ ἐγένετο, τοῦθ' ὑμᾶς ἀναγκαίως ἔχει ἀκοῦ-
σαι. αὐτὸς γὰρ ἐγὼ ἐδίκασα τούτῳ καὶ οὗτος ἐμοὶ τὰ
ἡμίση ἑκάτερον ἡμῶν λαβεῖν ὧν κατέλιπε Κόνων, καὶ
μηδεμίαν ἀηδίαν εἶναι περαιτέρω. καὶ προειλόμην, ὦ
ἄνδρες δικασταί, ἑκὼν μεταδοῦναι τούτῳ μᾶλλον ἢ εἰς
δικαστήριον εἰσιὼν κινδυνεύειν πρὸς οἰκεῖον ὄντα
τοῦτον, καὶ εἰπεῖν τι ἀηδὲς ἀδελφὸν ὄντα τῆς ἐμῆς γυ-
ναικὸς καὶ θεῖον τῶν ἐμῶν παίδων, καὶ ὑπὸ τούτου
9 ἀκοῦσαί τι ἀνεπιτήδειον. ταῦτα πάντ' ἐνθυμούμενος
συνεχώρησ' αὐτῷ. καὶ μετὰ ταῦτα συνθήκας ἐγρά-
ψαμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς περὶ ἁπάντων, καὶ ὅρκους
ἰσχυροὺς ὠμόσαμεν ἀλλήλοις, ἦ μὴν τά τε ὑπάρχοντα
φανερὰ ὄντα καλῶς καὶ δικαίως διαιρήσεσθαι, καὶ
μηθ' ὁτιοῦν πλεονεκτήσειν τὸν ἕτερον τοῦ ἑτέρου ὧν
κατέλιπε Κόνων, καὶ τἄλλα πάντα κοινῇ ζητήσειν, καὶ
πράξειν μετ' ἀλλήλων βουλευόμενοι ὅ τι ἂν ἀεὶ δέῃ. 1170
10 ὑπενοοῦμεν γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἥξειν τινὰς ἀμ-
φισβητήσοντας τῶν τοῦ Κόνωνος καὶ ἑτέρους. οἷον
καὶ ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς ὁμοπάτριος μέν, ὁμομήτριος δ' οὔ,
ὃς ἀπεδήμει, καὶ εἴ δή τις ἄλλος ἐβούλετ' ἀμφισβη-
τεῖν, οὐκ ἐνῆν ἡμῖν κωλύειν· οἱ γὰρ νόμοι κελεύουσι
τὸν βουλόμενον ἀμφισβητεῖν. ταῦτα δὴ πάντα προ-
νοούμενοι ἐγράψαμεν τὰς συνθήκας καὶ ὅρκους ὠμό-
σαμεν, ὅπως ἂν μήθ' ἑκόντι μήτε ἄκοντι μηδετέρῳ
ἐξουσία ἡμῶν γένηται μηδ' ὁτιοῦν ἰδίᾳ πρᾶξαι, ἀλλὰ
κοινῇ βουλευόμενοι μεθ' ἡμῶν αὐτῶν ἅπαντα πράτ-
11 τωμεν. καὶ μάρτυρας ἐποιησάμεθα περὶ τούτων πρῶ-
τον μὲν τοὺς θεοὺς οὓς ὠμόσαμεν ἀλλήλοις, καὶ τοὺς
οἰκείους τοὺς ἡμετέρους αὐτῶν, ἔπειτ' Ἀνδροκλείδην
Ἀχαρνέα, παρ' ᾧ κατεθέμεθα τὰς συνθήκας. βούλο-
μαι οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τόν τε νόμον ἀναγνῶναι
καθ' ὃν τὰς συνθήκας ἐγράψαμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς,

καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἔχοντος τὰς συνθήκας. λέγε τὸν
νόμον πρῶτον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἀναγίγνωσκε δὴ καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν Ἀνδρο-
κλείδου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

12 Ἐπειδὴ δ' ὠμόσαμεν ἀλλήλοις καὶ αἱ συνθῆκαι
ἦσαν κείμεναι παρὰ τῷ Ἀνδροκλείδῃ, διεῖλον ἐγὼ δύο
μερίδας, ὦ ἄνδρες δικασταί. καὶ ἡ μὲν ἑτέρα ἦν μερὶς
ἡ οἰκία, ἐν ᾗ ᾤκει αὐτὸς ὁ Κόνων, καὶ τἀνδράποδα οἱ
σακχυφάνται, ἡ δ' ἑτέρα ἦν μερὶς οἰκία ἑτέρα καὶ τἀν-
δράποδα οἱ φαρμακοτρίβαι. ἀργύριον δ' εἴ τι κατέλι-
πεν ὁ Κόνων φανερὸν ἐπὶ τῇ τραπέζῃ τῇ Ἡρακλείδου, 1171
τοῦθ' ἅπαν σχεδόν τι ἀνηλώθη εἴς τε τὴν ταφὴν καὶ
τἄλλα τὰ νομιζόμενα καὶ εἰς τὴν οἰκοδομίαν τοῦ μνή-
13 ματος. διελὼν δ' ἐγὼ τὰς δύο ταύτας μερίδας ἔδωκα
αἵρεσιν τούτῳ Ὀλυμπιοδώρῳ ὁποτέραν βούλεται τῶν
μερίδων λαβεῖν, καὶ οὗτος εἵλετο τοὺς φαρμακοτρίβας
καὶ τὴν οἰκίαν· ἐγὼ δ' ἔλαβον τοὺς σακχυφάντας καὶ
14 τὴν οἰκίαν τὴν ἑτέραν. καὶ ταῦτ' ἔστιν ἃ ἑκάτερος
ἡμῶν εἶχεν. ἐν δὲ τῇ μερίδι τῇ τουτουὶ Ὀλυμπιοδώρου
ἦν εἷς τῶν φαρμακοτριβῶν, ὃν μάλιστ' ἐνόμιζε πιστὸν
ἑαυτῷ εἶναι ὁ Κόνων· ὄνομα δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐστὶ
Μοσχίων. οὗτος ὁ οἰκέτης σχεδόν τι ᾔδει τά τ' ἄλλα
τοῦ Κόνωνος ἅπαντα καὶ δὴ καὶ τὸ ἀργύριον οὗ ἦν,
15 τὸ ἔνδον κείμενον τῷ Κόνωνι. καὶ δὴ καὶ ἔλαθε τὸν
Κόνωνα, πρεσβύτερόν τε ὄντα καὶ πεπιστευκότα
αὐτῷ, ὑφαιρούμενος τὸ ἀργύριον οὗτος ὁ οἰκέτης ὁ
Μοσχίων. καὶ πρῶτον μὲν ὑφαιρεῖται αὐτοῦ χιλίας
δραχμὰς χωρίς που κειμένας τοῦ ἄλλου ἀργυρίου,
ἔπειθ' ἑτέρας ἑβδομήκοντα μνᾶς. καὶ ταῦτα ποιῶν
ἐλάνθανε τὸν Κόνωνα. καὶ τὸ ἀργύριον τοῦθ' ἅπαν

16 εἶχεν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ὁ ἄνθρωπος. οὐ πολλῷ δὲ χρό-
νῳ ὕστερον, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἢ ἡμεῖς διειλόμεθα
τὰς μερίδας, ὑποψία τις ἐγένετο καὶ αἴσθησις περὶ τἀν-
θρώπου τούτου· ἐκ δὲ ταύτης τῆς ὑποψίας ἐδόκει
ἐμοὶ καὶ τούτῳ Ὀλυμπιοδώρῳ βασανίζειν τὸν ἄνθρω-
πον. καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὦ ἄνδρες δικασταί, αὐτὸς αὑ-
τοῦ κατεῖπε, πρὶν βασανίζεσθαι, ὅτι χιλίας δραχμὰς
ὑφέλοιτο τοῦ Κόνωνος, καὶ ἔφη εἶναι παρ' ἑαυτῷ ὅσον 1172
μὴ ἦν ἀνηλωμένον· περὶ δὲ τοῦ πλείονος ἀργυρίου
17 οὐδ' ὁτιοῦν εἶπεν ἐν τῷ τότε χρόνῳ. καὶ ἀποδίδωσι
περὶ ἑξακοσίας τινὰς δραχμάς. καὶ τούτου τοῦ ἀργυ-
ρίου, οὗ ἀπέδωκεν ὁ ἄνθρωπος, καλῶς καὶ δικαίως κα-
τὰ τοὺς ὅρκους οὓς ὠμόσαμεν ἡμεῖς καὶ κατὰ τὰς συν-
θήκας τὰς κειμένας παρὰ τῷ Ἀνδροκλείδῃ τὸ μὲν ἥμι-
συ ἐγὼ ἔλαβον, τὸ δ' ἥμισυ οὑτοσὶ Ὀλυμπιόδωρος.
18 μετὰ δὲ ταῦτ' οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον ἐκ ταύτης τῆς
ὑποψίας τῆς πρὸς τὸν οἰκέτην περὶ τοῦ ἀργυρίου οὗ
ἀπέδωκεν, ἔδησε τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐβασάνισεν αὐτὸς
ἐφ' ἑαυτοῦ, ἡμᾶς δὲ οὐ παρεκάλεσεν, ὁμωμοκὼς κοινῇ
ζητήσειν καὶ πράξειν μετ' ἐμοῦ πάντα. καὶ ὁ ἄνθρω-
πος, ὦ ἄνδρες δικασταί, κατατεινόμενος ὑπὸ τῆς βα-
σάνου προσωμολόγησε καὶ τὰς ἑβδομήκοντα μνᾶς εἰ-
ληφέναι ὑφελόμενος Κόνωνος, καὶ ἀποδίδωσιν ἅπαν
19 τὸ ἀργύριον τοῦτο Ὀλυμπιοδώρῳ τούτῳ. ἐγὼ δ', ὦ
ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ ἐπυθόμην περὶ τῆς βασάνου
τἀνθρώπου καὶ ὅτι ἀποδεδωκὼς εἴη τὸ ἀργύριον, ἐνό-
μιζόν μοι ἀποδώσειν τοῦτον τὸ ἥμισυ τοῦ ἀργυρίου,
ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον ἀπὸ τῶν χιλίων δραχμῶν ἀπε-
δεδώκει. καὶ εὐθὺς μὲν οὐ πάνυ τι ἠνώχλουν τούτῳ,
ἡγούμενος αὐτὸν τοῦτο γνώσεσθαι καὶ διοικήσειν καὶ
ἐμοὶ καὶ ἑαυτῷ, ὅπως ἑκάτερος ἡμῶν ἕξει τὰ δίκαια κα-
τὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐ-

τοὺς περὶ τοῦ ἰσομοιρεῖν ἁπάντων ὧν Κόνων ἦν κα-
20 ταλελοιπώς· ἐπειδὴ δ' ἐνδιέτριβε καὶ οὐδὲν ἐποίει,
διελεγόμην τούτῳ Ὀλυμπιοδώρῳ, καὶ ἠξίουν ἀπολαμ-
βάνειν τὸ ἐμαυτοῦ μέρος τοῦ ἀργυρίου. οὑτοσὶ δ' 1173
Ὀλυμπιόδωρος ἀεί τι προὐφασίζετο καὶ ἀναβολὰς ἐποι-
εῖτο. καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἕτεροί τινες ἔλαχον τοῦ
κλήρου τοῦ Κόνωνος, καὶ ὁ Κάλλιππος ἐπεδήμησεν
ἐκ τῆς ἀποδημίας, ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς ὁ ὁμοπάτριος· καὶ
21 οὗτος ἔλαχεν εὐθὺς τοῦ ἡμικληρίου. καὶ τούτῳ Ὀλυμ-
πιοδώρῳ πρόφασις καὶ αὕτη ἐγένετο πρὸς τὸ μὴ ἀπο-
διδόναι μοι τὸ ἀργύριον, ἐπειδὴ πολλοὶ ἦσαν οἱ ἀμ-
φισβητοῦντες, καὶ ἔφη χρῆναί με περιμεῖναι, ἕως ἂν οἱ
ἀγῶνες γένωνται. καὶ ἐμοὶ ἀνάγκη ἦν ταῦτα συγχω-
22 ρεῖν, καὶ συνεχώρησα. μετὰ δὲ ταῦτα ἐβουλευόμεθα
ἐγὼ καὶ οὑτοσὶ Ὀλυμπιόδωρος κοινῇ, ὥσπερ καὶ ὠμό-
σαμεν, ὅντινα τρόπον ἄριστα καὶ ἀσφαλέστατα προσ-
οισόμεθα πρὸς τοὺς ἀμφισβητοῦντας. καὶ ἔδοξεν
ἡμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τουτονὶ μὲν Ὀλυμπιόδωρον
τοῦ κλήρου ὅλου ἀμφισβητεῖν, ἐμὲ δὲ τοῦ ἡμικληρίου,
ἐπειδὴ καὶ Κάλλιππος ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς τοῦ ἡμικλη-
23 ρίου μόνον ἠμφισβήτει. καὶ ἐπειδὴ ἀνεκρίθησαν πρὸς
τῷ ἄρχοντι ἅπασαι αἱ ἀμφισβητήσεις καὶ ἔδει ἀγωνί-
ζεσθαι ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἀπαράσκευοι ἦμεν τὸ παρά-
παν πρὸς τὸ ἤδη ἀγωνίζεσθαι ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος
οὑτοσὶ διὰ τὸ ἐξαίφνης ἐπιπεπτωκέναι ἡμῖν πολλοὺς
τοὺς ἀμφισβητοῦντας. ἐκ δὲ τῶν ὑπαρχόντων ἐσκο-
ποῦμεν κοινῇ, εἴ πως ἀναβολή τις γένοιτο ἐν τῷ παρ-
όντι, ὥστε παρασκευάσασθαι ἡμᾶς καθ' ἡσυχίαν πρὸς
24 τὸν ἀγῶνα. καὶ κατὰ τύχην τινὰ καὶ δαίμονα ὑμεῖς
ἐπείσθητε ὑπὸ τῶν ῥητόρων εἰς Ἀκαρνανίαν στρατιώ-
τας ἐκπέμπειν, καὶ ἔδει καὶ τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον 1174
στρατεύεσθαι, καὶ ᾤχετο μετὰ τῶν ἄλλων στρατευόμε-

*νος. καὶ συνεβεβήκει, ὡς ᾠόμεθα ἡμεῖς, αὕτη καλλί-
στη ἀναβολὴ δημοσίᾳ τούτου ἀποδημοῦντος στρατευ-
25 ομένου. ἐπειδὴ δ' ἐκάλει ὁ ἄρχων εἰς τὸ δικαστήριον
ἅπαντας τοὺς ἀμφισβητοῦντας κατὰ τὸν νόμον, ὑπω-
μοσάμεθα ἡμεῖς τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον δημοσίᾳ ἀπεῖ-
ναι στρατευόμενον. ὑπομοθέντος δὲ τούτου ἀνθυπω-
μόσαντο οἱ ἀντίδικοι, καὶ διαβάλλοντες Ὀλυμπιό-
δωρον τουτονὶ, ὕστεροι ἡμῶν λέγοντες, ἔπεισαν τοὺς
δικαστὰς ψηφίσασθαι τῆς δίκης ἕνεκ' ἀπεῖναι τουτονὶ
26 καὶ οὐ δημοσίᾳ. ψηφισαμένων δὲ ταῦτα τῶν δικαστῶν
διέγραψεν ὁ ἄρχων Πυθόδοτος κατὰ τὸν νόμον τὴν
τουτονὶ Ὀλυμπιοδώρου ἀμφισβήτησιν. διαγραφείσης
δὲ ταύτης ἐξ ἀνάγκης κἀμοὶ ἦν ἐκλιπεῖν τὴν τοῦ ἡμι-
κληρίου ἀμφισβήτησιν. γενομένων δὲ τούτων ἐπεδί-
κασεν ὁ ἄρχων τοῖς ἀντιδίκοις τοῖς ἡμετέροις τὸν κλῆ-
ρον τὸν Κόνωνος· ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι αὐτὸν ἠνάγκα-
27 ζον ποιεῖν. ἐπειδὴ δ' ἐπεδικάσαντο, εὐθὺς εἰς Πειραιᾶ
ἐλθόντες παρελάμβανον πάνθ', ὅσα ἡμῶν εἶχεν ἑκά-
τερος νειμάμενος ἐν τῇ μερίδι. κἀγὼ μὲν ἐπιδημῶν
αὐτὸς παρέδωκα (ἀνάγκη γὰρ ἦν πείθεσθαι τοῖς νό-
μοις), τὰ δ' Ὀλυμπιοδώρου ἀποδημοῦντος τούτου
ἅπαντα ᾤχοντο λαβόντες, πλὴν τοῦ ἀργυρίου οὗ εἶχεν
αὐτὸς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ οἰκέτου, ὃν ἐβασάνι-
σεν· οὐ γὰρ εἶχον ὅπου ἐπιλάβοιντο τοῦ ἀργυρίου.
28 καὶ τὰ μὲν πραχθέντα ταῦτ' ἦν ἐν τῇ ἀποδημίᾳ τῇ
Ὀλυμπιοδώρου, καὶ τῆς κοινωνίας τῆς πρὸς τοῦτον
ταῦτ' ἐγὼ ἀπέλαυσα. ἐπεὶ δ' ἐπεδήμησεν οὗτος καὶ οἱ 1175
ἄλλοι στρατιῶται, ἠγανάκτει Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσὶ,
ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι, καὶ ἡγεῖτο
δεινὰ πεπονθέναι. ἐπειδὴ δὲ μεστὸς ἐγένετο ἀγανα-
κτῶν, ἐσκοποῦμεν πάλιν καὶ ἐβουλευόμεθα κοινῇ, ἐγὼ
καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσὶ, ὅντινα τρόπον τούτων τι*

29 πάλιν κομιούμεθα. καὶ ἐδόκει ἡμῖν βουλευομένοις
προσκαλεῖσθαι τοὺς ἐπιδεδικασμένους κατὰ τὸν νόμον,
καὶ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἀσφαλέστατον εἶναι μὴ ἐν τῷ
αὐτῷ ἡμᾶς ἀμφοτέρους τὸν κίνδυνον ποιεῖσθαι πρὸς
τοὺς ἀμφισβητοῦντας, ἀλλὰ χωρὶς ἑκάτερον, καὶ τοῦ-
τον μὲν Ὀλυμπιόδωρον ὅλου τοῦ κλήρου λαχεῖν, ὥσ-
περ τὸ πρότερον, καὶ ἀγωνίζεσθαι καθ' αὑτόν, ἐμὲ δὲ
30 τοῦ ἡμικληρίου, ἐπειδὴ καὶ Κάλλιππος ὁ ἀδελφὸς ὁ
ἐμὸς τοῦ ἡμικληρίου μόνον ἠμφισβήτει, ὅπως, ἐὰν
μὲν Ὀλυμπιόδωρος οὑτοσὶ ἐπιτύχῃ τοῦ ἀγῶνος, ἐγὼ
κατὰ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους πάλιν τὸ μέρος λά-
βοιμι παρὰ τούτου, ἐὰν δ' ἄρ' ἀποτύχῃ καὶ τὰ ἕτερα
ψηφίσωνται οἱ δικασταί, οὗτος παρ' ἐμοῦ τὰ μέρη κα-
λῶς καὶ δικαίως ἀπολαμβάνοι, ὥσπερ ὠμόσαμεν ἀλλή-
λοις καὶ συνεθέμεθα. ἐπειδὴ δὲ ταῦτ' ἐβουλευσάμεθα
καὶ ἐδόκει ἀσφαλέστατ' εἶναι καὶ ἐμοὶ καὶ Ὀλυμπιοδώ-
ρῳ, προσεκλήθησαν ἅπαντες οἱ ἔχοντες τὰ τοῦ Κόνω-
νος κατὰ τὸν νόμον. καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον, καθ'
ὃν ἡ πρόσκλησις ἐγένετο.

ΝΟΜΟΣ.

31 Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἡ
πρόσκλησις ἐγένετο, καὶ τὰς ἀμφισβητήσεις ἀντεγρα-
ψάμεθα, ὃν τρόπον τούτῳ ἐδόκει Ὀλυμπιοδώρῳ. καὶ
μετὰ ταῦθ' ὁ ἄρχων ἀνέκρινε πᾶσιν ἡμῖν τοῖς ἀμφισ-
βητοῦσι, καὶ ἀνακρίνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ δικαστήριον.
καὶ οὑτοσὶ Ὀλυμπιόδωρος ἠγωνίζετο πρῶτος, καὶ ἔλε-
γεν ὅ τι ἐβούλετο, καὶ μαρτυρίας παρείχετο ἃς ἐδόκει 1176
τούτῳ· κἀγώ, ὦ ἄνδρες δικασταί, σιωπῇ ἐκαθήμην
ἐπὶ τοῦ ἑτέρου βήματος. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον κατα-
32 σκευασθέντος τοῦ ἀγῶνος ἐνίκησεν οὗτος ῥᾳδίως. νι-
κήσας δὲ καὶ διαπραξάμενος ἅπανθ' ὅσα ἐβουλήθημεν
ἐν τῷ δικαστηρίῳ, καὶ ἀπολαβὼν παρὰ τῶν πρότερον

ἐπιδικασαμένων ὅσα ἦσαν ἐκεῖνοι παρ' ἡμῶν εἰληφότες, ταῦτα δὴ πάντ' ἔχων καὶ τὸ ἀργύριον ὃ ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ βασανισθέντος, οὐδ' ὁτιοῦν ἠθέλησε τῶν δικαίων πρός με ποιῆσαι, ἀλλ' ἔχει αὐτὸς ἅπαντα, ὀμωμοκὼς καὶ συνθήκας πρός με ποιησάμενος ἦ μὴν ἰσομοιρήσειν. καὶ αἱ συνθῆκαι αὗται ἔτι καὶ νῦν κεῖνταί παρὰ τῷ Ἀνδροκλείδῃ, καὶ μεμαρτύρηκεν
33 αὐτὸς πρὸς ὑμᾶς. βούλομαι δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὧν εἴρηκα μαρτυρίας ὑμῖν παρασχέσθαι, πρώτιστον μὲν τὸ ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἐγὼ καὶ οὗτος ἡμῖν αὐτοῖς δικάσαντες ἐνειμάμεθα τὸ ἴσον ἑκάτερος τῆς φανερᾶς οὐσίας ἧς Κόνων κατέλιπεν. καί μοι λαβὲ ταύτην τὴν μαρτυρίαν πρῶτον, ἔπειτα τὰς ἄλλας ἁπάσας ἀναγίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

34 Λαβὲ δή μοι καὶ τὴν πρόκλησιν, ἣν προεκαλεσάμην αὐτὸν περὶ τοῦ ἀργυρίου οὗ ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ βασανισθέντος.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

Ἀναγίγνωσκε δὴ καὶ τὴν ἑτέραν μαρτυρίαν, ὅτι, ἐπειδὴ ἐπεδικάσαντο οἱ ἀντίδικοι ἡμῶν, ἅπαντα παρέλαβον ὅσα ἡμεῖς εἴχομεν, πλὴν τῶν χρημάτων ὧν 1177 εἶχεν Ὀλυμπιόδωρος παρὰ τοῦ βασανισθέντος ἀνθρώπου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

35 Ὃν μὲν τρόπον, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐξ ἀρχῆς διενειμάμεθα τὴν Κόνωνος οὐσίαν τὴν φανερὰν ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος, καὶ λόγῳ ἀκηκόατε καὶ μεμαρτύρηται ὑμῖν, καὶ ὡς οὗτος τὸ ἀργύριον ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ οἰκέτου, καὶ ὅτι οἱ ἐπιδικασάμενοι ἔλαβον ὅσα ἡμεῖς εἴχομεν, ἕως οὑτοσὶ πάλιν ἐνίκησεν ἐν τῷ
36 δικαστηρίῳ. ἃ δὲ λέγων οὐκ ἀποδίδωσί μοι οὐδ' ἐθέ-

λει τῶν δικαίων οὐδ' ὁτιοῦν ποιεῖν, τούτοις ἤδη προσ-
έχετε τὸν νοῦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἵνα μὴ αὐτίκ' ἐξα-
πατήσωσιν ὑμᾶς οἱ ῥήτορες, οὓς οὑτοσὶ παρεσκεύασται
ἐπ' ἐμέ. λέγει μὲν οὗτος οὐδέποτε ταὐτά, ἀλλ' ὅ τι ἂν
τύχῃ ἀεί, καὶ περιιὼν προφάσεις ἀτόπους τινὰς καὶ
ὑπονοίας καὶ αἰτίας ψευδεῖς ἐπιφέρει, καὶ περὶ τὸ
37 πρᾶγμ' ὅλον ἄδικός ἐστιν ἄνθρωπος. πλεῖστοι δ' αὐ-
τοῦ ἀκηκόασι λέγοντος, οἱ μὲν ὅτι τὸ παράπαν οὐκ
ἔλαβε τὸ ἀργύριον παρὰ τἀνθρώπου. ἐπειδὰν δὲ τοῦτ'
ἐξελέγχηται, πάλιν λέγει ὅτι παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώ-
που ἔχει τὸ ἀργύριον, καὶ οὐ μεταδώσει ἐμοὶ οὔτε τοῦ
ἀργυρίου οὔτε τῶν ἄλλων οὐδενὸς ὧν κατέλιπε Κό-
38 νων. ἐπειδὰν δέ τις αὐτὸν τῶν ἐπιτηδείων τῶν τού-
του καὶ τῶν ἐμῶν ἐρωτᾷ διὰ τί οὐκ ἀποδώσει ὁμωμο-
κὼς ἰσομοιρήσειν καὶ τῶν συνθηκῶν ἔτι νυνὶ κειμέ-
νων, φησί με παραβεβηκέναι τὰς συνθήκας καὶ δεινὰ
πεπονθέναι ὑπ' ἐμοῦ, καὶ διατελέσαι μέ φησιν ὑπε-
ναντία καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα ἑαυτῷ. καὶ ἃ μὲν
39 προφασίζεται, ταῦτ' ἐστιν. ἃ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικα- 1178
σταί, οὗτος λέγει, ὑπόνοιαι πλασταί εἰσι καὶ προφά-
σεις ἄδικοι καὶ πονηρίαι ἐπὶ τῷ ἀποστερῆσαι ἃ προσ-
ήκει αὐτὸν ἀποδοῦναι ἐμοί. ἃ δ' ἐγὼ ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς,
ὅτι οὗτος ψεύδεται, ταῦτα δὲ ὑπόνοια μὲν οὐδεμία
ἔσται, φανερῶς δ' ἐπιδείξω τὴν τούτου ἀναισχυντίαν,
τεκμήρια λέγων ἀληθινὰ καὶ πᾶσι γνώριμα, καὶ μάρ-
40 τυρας παρεχόμενος περὶ ἁπάντων. πρῶτον μὲν οὖν,
ὦ ἄνδρες δικασταί, λέγω ὅτι οὗτος διὰ τοῦτο τοῖς οἰ-
κείοις καὶ τοῖς ἐπιτηδείοις τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἐμοῖς,
τοῖς εἰδόσιν ἀκριβῶς ἅπαντα ταῦτα τὰ πράγματα ὡς
ἔχει καὶ παρηκολουθηκόσιν ἐξ ἀρχῆς, οὐκ ἠθέλησεν
ἐπιτρέψαι· ἀκριβῶς γὰρ ᾔδει ὅτι εὐθὺς παραχρῆμα
ὑπ' αὐτῶν ἐξελεγχθήσεται, ἐάν τι ψεύδηται· νυνὶ δ'

41 ἴσως ἡγεῖται ψευδόμενος ἐν ὑμῖν λήσειν. πάλιν λέγω
ὅτι οὐκ ἀκόλουθόν ἐστιν ὑπεναντία μὲν πράττειν σοι,
ὦ Ὀλυμπιόδωρε, ἐμὲ, κοινῇ δ' ἀναλίσκειν μετὰ σοῦ εἰς
ὅ τι ἂν ἀεὶ δέῃ, οὐδ' ἐκλιπεῖν τὴν ἀμφισβήτησιν αὐτὸν
ἑκόντα, ὅτε ἀπεδήμεις σὺ, ἐπειδὴ καὶ ἡ σὴ διεγράφη
δόξαντός σου ἕνεκα τῆς δίκης ἀπεῖναι καὶ οὐ δημοσίᾳ.
ἐξῆν γάρ ἔμοιγε τοῦ ἡμικληρίου ἐπιδικάσασθαι ἐμαυ-
τῷ· οὐδεὶς γάρ μοι ἀνθρώπων ἀντέλεγεν, ἀλλὰ συνε-
42 χώρουν αὐτοὶ οἱ ἀντίδικοι. ἀλλὰ ταῦτα ποιήσας εὐθὺς
ἂν ἦν ἐπιωρκηκώς· ὤμοσα γὰρ καὶ συνεθέμην πρὸς
σὲ κοινῇ πράξειν ἅπαντα ὅ τι ἂν δοκῇ ἐμοὶ καὶ σοὶ βου-
λευομένοις βέλτιστον εἶναι. ὥστε ὑπεραβέλτεροί εἰσιν
αἱ προφάσεις καὶ αἱ αἰτίαι, δι' ἃς οὐδέν μοι φῄς ποιή-
43 σειν τῶν δικαίων. ἔτι πρὸς τούτοις ἡγεῖ ἄν μ' ἐπιτρέ- 1179
πειν σοι, Ὀλυμπιόδωρε, ἐν τῷ τελευταίῳ ἀγῶνι τῷ πε-
ρὶ τοῦ κλήρου, ἢ ἃ ἔλεγες πρὸς τοὺς δικαστὰς, εἰκῇ οὑ-
τωσὶ λέγειν, ἢ περὶ ὧν τὰς μαρτυρίας παρέσχου, οὕτως
ἂν παρασχέσθαι, εἰ μὴ μετὰ σοῦ κοινῇ συνηγωνιζό-
μην; οὗτος γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τά τ' ἄλλα ἔλεγεν
44 ἃ ἐβούλετο ἐν τῷ δικαστηρίῳ, καὶ κατεχρήσατο πρὸς
τοὺς δικαστὰς ὅτι ἐγὼ τὴν οἰκίαν, ἣν ἔλαβον ἐν τῇ με-
ρίδι τῇ ἐμαυτοῦ, μεμισθωμένος εἴην παρ' αὐτοῦ, καὶ
τὸ ἀργύριον ὃ ἔλαβον, τὸ ἥμισυ τὸ ἀπὸ τῶν χιλίων
δραχμῶν τῶν παρὰ τοῦ οἰκέτου, ὅτι ἐδανεισάμην παρ'
αὐτοῦ. καὶ οὐ μόνον ἔλεγε ταῦτα, ἀλλὰ καὶ μαρτυρίας
παρείχετο περὶ τούτου. κἀγὼ οὐδ' ὁτιοῦν ἀντέλεγον
τούτοις, οὐδ' ἤκουσέ μου φωνὴν οὐδεὶς ἀνθρώπων,
ὅτε οὗτος ἠγωνίζετο, οὔτε μικρὰν οὔτε μεγάλην, ἀλλὰ
προσωμολόγουν ἀληθῆ εἶναι πάνθ' ὅσα οὗτος ἐβού-
λετο λέγειν. κοινῇ γὰρ ἠγωνιζόμην μετὰ σοῦ, ὥσπερ
45 ἔδοξεν ἐμοὶ καὶ σοί. ἐπεὶ εἰ μή ἐστι ταῦτ' ἀληθῆ ἃ λέ-
γω, διὰ τί οὐκ ἐπεσκηψάμην ἐγὼ τότε τοῖς μάρτυσι τοῖς

ταῦτα μαρτυροῦσιν, ἀλλ' ἡσυχίαν εἶχον πολλήν; ἢ διὰ
τί σὺ, Ὀλυμπιόδωρε, οὐδεπώποτέ μοι ἔλαχες ἐνοικίου
δίκην τῆς οἰκίας ἧς ἔφασκες μισθῶσαί μοι ὡς σαυτοῦ
οὖσαν, οὐδὲ τοῦ ἀργυρίου οὗ ἔλεγες πρὸς τοὺς δικα-
στὰς ὅτι ἐδάνεισάς μοι; τούτων οὐδὲν ἐποίησας. ὥστε
πῶς ἂν μᾶλλον ἄνθρωπος ἐξελέγχοιτο ψευδόμενος καὶ
ὑπεναντία λέγων αὐτὸς αὑτῷ καὶ αἰτιώμενος τὰ οὐδε-
46 πώποτε γενόμενα; ὃ δὲ πάντων μέγιστόν ἐστιν, ὦ ἄν-
δρες δικασταὶ, ᾧ καὶ γνώσεσθε τουτονὶ ὅτι ἄδικός ἐστι 1180
καὶ πλεονέκτης ἄνθρωπος· ἐχρῆν γὰρ αὐτὸν, εἴ τι
ἀληθὲς ἦν ὧν λέγει, πρότερον ταῦτα λέγειν καὶ ἐπιδει-
κνύειν, πρὶν τὸν ἀγῶνα γενέσθαι καὶ διαπειραθῆναι
τῶν δικαστῶν ὅ τι γνώσονται, καὶ παραλαβόντα πολ-
λοὺς μάρτυρας ἀξιοῦν ἀναιρεῖσθαι τὰς συνθήκας πα-
ρὰ τοῦ Ἀνδροκλείδου ὡς παραβαίνοντος ἐμοῦ καὶ τἀ-
ναντία πράττοντος ἑαυτῷ καὶ οὐκέτι κυρίων οὐσῶν
τῶν συνθηκῶν ἐμοὶ καὶ τούτῳ, καὶ τῷ Ἀνδροκλείδῃ
τῷ ἔχοντι τὰς συνθήκας διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτῷ οὐ-
47 δέν ἐστιν ἔτι πρᾶγμα πρὸς τὰς συνθήκας ταύτας. ταῦτ'
ἐχρῆν αὐτὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἴπερ τι ἦν ἀληθὲς
ὧν λέγει, καὶ μόνον προσιόντα τῷ Ἀνδροκλείδῃ δια-
μαρτύρασθαι καὶ μετὰ μαρτύρων πολλῶν, ἵν' αὐτῷ
πολλοὶ ἦσαν οἱ συνειδότες. ὅτι δὲ τούτων οὐδὲν πώ-
ποτ' ἐποίησεν, αὐτοῦ ὑμῖν τοῦ Ἀνδροκλείδου, παρ' ᾧ
εἰσὶν αἱ συνθῆκαι κείμεναι, μαρτυρίαν ἀναγνώσεται.
λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

48 Ἕτερον δ', ὦ ἄνδρες δικασταὶ, σκέψασθε, ὃ δια-
πέπρακται. ἐγὼ γὰρ τοῦτον προὐκαλεσάμην καὶ ἠξίω-
σα ἀκολουθῆσαι ὡς Ἀνδροκλείδην, παρ' ᾧ κεῖνται αἱ
συνθῆκαι, καὶ κοινῇ ἐκγραψαμένους ἡμᾶς τὰς συνθή-
κας πάλιν σημήνασθαι, τὰ δ' ἀντίγραφα ἐμβαλέσθαι

εἰς τὸν ἐχῖνον, ὅπως ἂν μηδεμία ὑποψία ᾖ, ἀλλ' ὑμεῖς
ἅπαντα καλῶς καὶ δικαίως ἀκούσαντες γνῶτε ὅ τι
49 ἂν ὑμῖν δικαιότατον δοκῇ εἶναι. ταῦτα δ' ἐμοῦ προ-
καλουμένου οὐκ ἠθέλησε τούτων οὐδὲν ποιῆσαι, ἀλλ'
οὕτω πεφιλοσόφηκεν ὥστε μὴ εἶναι ὑμᾶς ἀκοῦσαι τῶν 1181
συνθηκῶν ἐκ τῶν κοινῶν γραμμάτων. καὶ ὅτι ταῦτα
προὐκαλούμην τοῦτον, μαρτυρίαν ὑμῖν ἀναγνώσεται
ὧν ἐναντίον προὐκαλούμην. λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

50 Πῶς ἂν οὖν μᾶλλον καταφανὴς γένοιτο ἄνθρω-
πος, ὅτι δικαίως μὲν οὐδὲν βούλεται πρός με πράττειν,
ἀποστερήσειν δ' οἴεται ἃ προσήκει ἐμοὶ λαβεῖν, προ-
φάσεις λέγων καὶ ἐγκλήματα ἐγκαλῶν, τὰς δὲ συνθή-
κας, ἅς φησί με παραβεβηκέναι, οὐκ ᾠήθη δεῖν ὑμᾶς
ἀκοῦσαι; ἐγὼ δὲ τότε μὲν ἐναντίον τῶν μαρτύρων τῶν
παραγενομένων προὐκαλεσάμην, νυνὶ δὲ καὶ ὑμῶν
ἐναντίον τῶν δικαστῶν πάλιν προκαλοῦμαι, καὶ ἀξιῶ
συγχωρεῖν αὐτὸν καὶ ἐγὼ συγχωρῶ ἀνοιχθῆναι τὰς
συνθήκας ἐνταυθὶ ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου, καὶ ἀκοῦσαι
51 ὑμᾶς, καὶ πάλιν σημανθῆναι ἐναντίον ὑμῶν. Ἀνδρο-
κλείδης δ' οὑτοσὶ πάρεστιν· ἐγὼ γὰρ αὐτῷ ἐπήγγειλα
ἥκειν ἔχοντι τὰς συνθήκας. καὶ συγχωρῶ, ὦ ἄνδρες
δικασταί, ἐν τῷ τούτου λόγῳ ἢ ἐν τῷ προτέρῳ ἢ ἐν τῷ
ὑστέρῳ ἀνοιχθῆναι· οὐδὲν γάρ μοι διαφέρει. ὑμᾶς
δὲ βούλομαι ἀκοῦσαι τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους,
οὓς ὠμόσαμεν ἀλλήλοις ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὑτο-
σί. καὶ εἰ μὲν συγχωρεῖ, ἔστω ταῦτα, καὶ ὑμεῖς ἀκού-
ετε, ἐπειδὰν τούτῳ δοκῇ· ἐὰν δὲ μὴ ἐθέλῃ ταῦτα ποι-
εῖν, οὐκ ἤδη καταφανὴς ἔσται, ὦ ἄνδρες δικασταί,
ὅτι ἀναισχυντότατός ἐστιν ἀνθρώπων ἁπάντων, καὶ
δικαίως οὐδ' ἂν ὁτιοῦν ἀποδέχοισθε τούτου ὡς ὑγιὲς
τι λέγοντος;

52 Ἀλλὰ τί ταῦτα σπουδάζω; οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ἀγνοεῖ 1182
ταῦτα οὑτοσί, ὅτι ἀδικεῖ μὲν ἐμέ, ἀδικεῖ δὲ τοὺς θεοὺς
οὓς ὤμοσε, καὶ ἐπιορκεῖ. ἀλλὰ διέφθαρται, ὦ ἄνδρες
δικασταί, καὶ παραφρονεῖ. ἀνιῶμαι μὲν οὖν καὶ αἰ-
σχύνομαι, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἷς μέλλω λέγειν πρὸς
ὑμᾶς, ἐξ ἀνάγκης δέ μοί ἐστιν εἰπεῖν, ὅπως ἂν ὑμεῖς οἱ
τὴν ψῆφον ἔχοντες ἀκούσαντες ἅπαντα βουλεύσησθε
53 ὅ τι ἂν ὑμῖν δοκῇ βέλτιστον εἶναι περὶ ἡμῶν. ὧν δὲ
μέλλω λέγειν, οὗτος αἴτιός ἐστιν οὐκ ἐθέλων ἐν τοῖς
οἰκείοις περὶ τούτων πρός με διαλύσασθαι, ἀλλ' ἀναι-
σχυντῶν. Ὀλυμπιόδωρος γὰρ οὑτοσί, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, γυναῖκα μὲν ἀστὴν κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ὑμε-
τέρους οὐδεπώποτ' ἔγημεν, οὐδ' εἰσὶν αὐτῷ παῖδες
οὐδ' ἐγένοντο, ἑταίραν δὲ λυσάμενος ἔνδον ἔχει, καὶ
αὕτη ἐστὶν ἡ λυμαινομένη ἅπαντας ἡμᾶς καὶ ποιοῦσα
54 τουτονὶ περαιτέρω μαίνεσθαι. πῶς γὰρ οὐ μαίνεται
ὅστις οἴεται δεῖν, ἃ μὲν ὡμολόγησε καὶ συνέθετο ἑκὼν
πρὸς ἑκόντα καὶ ὤμοσε, τούτων μὲν μηδ' ὁτιοῦν ποι-
εῖν, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ σπουδάζοντος οὐχ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ
μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς τούτου ἀδελφῆς ὁμοπατρίας
καὶ ὁμομητρίας, ἣ ἐμοὶ συνοικεῖ, καὶ ὑπὲρ τῆς τούτου
ἀδελφιδῆς, θυγατρὸς δὲ ἐμῆς; αὗται γάρ εἰσιν αἱ ἀδι-
55 κούμεναι οὐχ ἧττον ἐμοῦ, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον. πῶς γὰρ
οὐκ ἀδικοῦνται ἢ πῶς οὐ δεινὰ πάσχουσιν, ἐπειδὰν
ὁρῶσι τὴν μὲν τούτου ἑταίραν περαιτέρω τοῦ καλῶς
ἔχοντος καὶ χρυσία πολλὰ ἔχουσαν καὶ ἱμάτια καλά,
καὶ ἐξόδους λαμπρὰς ἐξιοῦσαν, καὶ ὑβρίζουσαν ἐκ τῶν
ἡμετέρων, αὐταὶ δὲ καταδεεστέρως περὶ ταῦτ' ἔχωσιν
ἅπαντα; πῶς οὐκ ἐκεῖναι μᾶλλον ἔτι ἀδικοῦνται ἢ ἐγώ; 1183
οὗτος δὲ πῶς οὐ καταφανῶς μαίνεται καὶ παραφρονεῖ
τοιαῦτα περὶ αὑτοῦ βουλευόμενος; ἵνα δὲ μὴ φάσκῃ,
ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ διαβολῇ ταῦτα λέγειν με τοῦ

*ἀγῶνος ἕνεκα τουτουΐ, μαρτυρίαν ὑμῖν ἀναγνώσεται
τῶν τούτου οἰκείων καὶ ἐμῶν.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

56 *Ὀλυμπιόδωρος μὲν τοίνυν τοιουτοσί ἐστιν ἄν-
θρωπος, οὐ μόνον ἄδικος, ἀλλὰ καὶ μελαγχολᾶν δο-
κῶν ἅπασι τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς γνωρίμοις τῇ προαι-
ρέσει τοῦ βίου, καὶ ὅπερ Σόλων ὁ νομοθέτης λέγει,
παραφρονῶν ὡς οὐδεὶς πώποτε παρεφρόνησεν ἀν-
θρώπων, γυναικὶ πειθόμενος πόρνῃ. καὶ ἄκυρά γε
ταῦτα πάντα ἐνομοθέτησεν εἶναι ὁ Σόλων, ὅ τι ἂν
τις γυναικὶ πειθόμενος πράττῃ, ἄλλως τε καὶ τοιαύ-*
57 *τῃ. περὶ μὲν οὖν τούτων καλῶς ὁ νομοθέτης ἐπεμε-
λήθη, ἐγὼ δ' ὑμῶν δέομαι, καὶ οὐ μόνον ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ
ἡ ἐμὴ γυνὴ, Ὀλυμπιοδώρου δὲ τουτουῒ ἀδελφὴ, καὶ
ἡ θυγάτηρ ἡ ἐμὴ, Ὀλυμπιοδώρου δὲ τουτουῒ ἀδελφι-
δῆ, ἱκετεύομεν ὑμᾶς καὶ ἀντιβολοῦμεν, ὦ ἄνδρες δι-
κασταὶ, ἅπαντες ἡμεῖς (νομίσατε γὰρ ἐκείνας ἐνθάδε*
58 *παρεῖναι) μάλιστα μὲν τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον πεῖ-
σαι μὴ ἀδικεῖν ἡμᾶς, ἐὰν δ' ἄρα μὴ ἐθέλῃ πείθεσθαι,
ὑμᾶς μεμνημένους ἁπάντων τῶν εἰρημένων ψηφίζε-
σθαι ὅ τι ἂν ὑμῖν δοκῇ βέλτιστον καὶ δικαιότατον εἶ-
ναι. καὶ ταῦτα ποιοῦντες τά τε δίκαια γνώσεσθε καὶ τὰ
συμφέροντα ἡμῖν ἅπασιν, οὐχ ἥκιστα δὲ Ὀλυμπιοδώ-
ρῳ αὐτῷ τούτῳ.*

XLIX.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΥΠΕΡ ΧΡΕΩΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Τιμόθεον τὸν Ἀθηναῖον, ἄνδρα ἔνδοξον καὶ στρατηγήσαν- 1184
τα τῆς πόλεως, Ἀπολλόδωρος ἀπαιτεῖ χρέα, λέγων ὅτι Πα-

σίωνι φίλῳ χρώμενος ὁ Τιμόθεος ἔλαβε παρ' αὐτοῦ χρήματα καὶ ὀφείλων ἐν τοῖς τραπεζιτικοῖς λόγοις ἐγγέγραπται. τὰ μὲν δὴ πάντα ὀφειλήματα τέτταρα καταριθμεῖται, ἐφ' ἑκάστου δὲ καὶ τοὺς χρόνους καὶ τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἐδανείσατο Τιμόθεος, ἀκριβῶς εἴρηκε. καὶ τὰς μὲν πλείστας ἀπυδείξεις ἐκ τῶν καλουμένων ἀτέχνων πίστεων παρέσχηται, μαρτυριῶν καὶ προκλήσεων· τινὰς δὲ καὶ ἐντέχνους ἀπὸ τῶν εἰκότων. καὶ ὁ μὲν Ἀπολλόδωρος Τιμόθεον εἶναί φησι τὸν δανεισάμενον, καὶ τοῖς ὑπὸ Τιμοθέου συσταθεῖσι δοθῆναι τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῆς τραπέζης· ὁ δὲ οὐχ ἑαυτὸν, ἀλλ' ἐκείνους ὀφείλειν λέγει.

Μηδενὶ ὑμῶν ἄπιστον γενέσθω, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ Τιμόθεος ὀφείλων ἀργύριον τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ φεύγει νῦν ὑπ' ἐμοῦ ταύτην τὴν δίκην. ἀλλ' ἐπειδὰν
ὑμᾶς ἀναμνήσω τόν τε καιρὸν ἐν ᾧ τὸ συμβόλαιον 1185
ἐγένετο, καὶ τὰ συμβάντα τούτῳ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, καὶ εἰς ὅσην ἀπορίαν κατέστη οὗτος, τόθ' ἡγήσεσθε τὸν μὲν πατέρα τὸν ἐμὸν βέλτιστον γενέσθαι περὶ Τιμόθεον, τοῦτον δ' οὐ μόνον ἀχάριστον εἶναι, ἀλλὰ καὶ
2 ἀδικώτατον πάντων ἀνθρώπων, ὅς γε τυχὼν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ὅσων ἐδεήθη καὶ λαβὼν ἀργύριον ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ καὶ κινδύνοις τοῖς μεγίστοις καθεστηκὼς περὶ τῆς ψυχῆς, οὐ μόνον οὐκ ἀπέδωκε χάριν, ἀλλὰ καὶ τὸ δοθὲν ἀποστερεῖ με. καίτοι σφαλέντος μὲν τούτου ἀπώλλυτο καὶ τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ τὸ συμβόλαιον· οὔτε γὰρ ἐπ' ἐνεχύρῳ οὔτε μετὰ μαρτύρων ἔδωκε· σωθέντος δὲ ἐπὶ τούτῳ ἐγίγνε-
3 το, ὁπότε βούλοιτο εὐπορήσας ἡμῖν ἀποδοῦναι. ἀλλ' ὅμως, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὐ περὶ πλείονος ἐποιήσατο ὁ πατὴρ περιουσίαν χρημάτων μᾶλλον ἢ οὐ Τιμοθέῳ ὑπηρετῆσαι, ὧν ἐδεήθη αὐτοῦ, ἐν ἀπορίᾳ ὄντι. ᾤετο μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὁ πατὴρ, εἰ σωθείη Τιμό-

θεος τότε ἐξ ἐκείνων τῶν κινδύνων καὶ ἀφίκοιτο οἴ-
καδε παρὰ βασιλέως, εὐπορωτέρου γενομένου τούτου
ἢ ὡς τότε διέκειτο, οὐ μόνον τὰ ἑαυτοῦ κομιεῖσθαι,
ἀλλὰ καὶ ἄλλου εἴ του δέοιτο πρὸς Τιμόθεον πρᾶξαι
4 ὑπάρξειν αὐτῷ. ἐπειδὴ δ' οὐχ ὡς ἐκεῖνος ᾠήθη συμ-
βέβηκεν, ἀλλ' ἃ μετὰ χάριτος ἔλαβε Τιμόθεος ἀπὸ τῆς
τραπέζης δεηθεὶς τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ταῦτα δι' ἔχ-
θρας καὶ δίκης τετελευτηκότος ἐκείνου ἐξελεγχθεὶς μὲν
ὡς ὀφείλει οἴεται δεῖν ἀποδοῦναι, ἐὰν δὲ δύνηται ὑμᾶς
πεῖσαι ὡς οὐκ ὀφείλει, ἐξαπατήσας τῷ λόγῳ, ἀποστε- 1186
ρῆσαι ἡμᾶς τῶν χρημάτων, ἀναγκαῖόν μοι δοκεῖ εἶναι
ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα διηγήσασθαι ὑμῖν, τά τε ὀφειλόμενα,
καὶ εἰς ὅ τι ἕκαστον αὐτῶν κατεχρήσατο, καὶ τοὺς
χρόνους ἐν οἷς τὸ συμβόλαιον ἐγένετο. θαυμάσῃ δὲ
5 μηδεὶς ὑμῶν εἰ ἀκριβῶς ἴσμεν· οἱ γὰρ τραπεζῖται εἰ-
ώθασιν ὑπομνήματα γράφεσθαι ὧν τε διδόασι χρημά-
των, καὶ εἰς ὅ τι, καὶ ὧν ἄν τις τιθῆται, ἵν' ᾖ αὐτοῖς
γνώριμα τά τε ληφθέντα καὶ τὰ τεθέντα πρὸς τοὺς
λογισμούς.

6 Ἐπὶ Σωκρατίδου γὰρ ἄρχοντος μουνυχιῶνος μη-
νὸς μέλλων ἐκπλεῖν τὸν ὕστερον ἔκπλουν Τιμόθεος
οὑτοσί, περὶ ἀναγωγὴν ἤδη ὢν ἐν τῷ Πειραιεῖ, προσ-
δεηθεὶς ἀργυρίου, προσελθὼν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ἐν τῷ
λιμένι ἐκέλευσεν αὐτὸν χρῆσαι χιλίας τριακοσίας πεν-
τήκοντα μίαν δύ' ὀβολώ· τοσούτου γὰρ ἔφη προσδεῖ-
σθαι· καὶ δοῦναι ἐκέλευσεν Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ
7 ἑαυτοῦ, ὃς τούτῳ διῴκει τότε πάντα. καὶ ὁ μὲν δανει-
σάμενος τὸ ἀργύριον παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ Τιμό-
θεος ἦν καὶ κελεύσας δοῦναι Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ
ἑαυτοῦ, ὁ δὲ λαβὼν τὸ ἀργύριον ἐκ τῆς τραπέζης παρὰ
Φορμίωνος Αὐτόνομος, ὅσπερ Ἀντιμάχῳ διετέλει
8 γραμματεύων τὸν ἅπαντα χρόνον. δοθέντος τοίνυν

τοῦ ἀργυρίου τούτου ἐγράψατο μὲν ὀφείλοντα τὸν κε-
λεύσαντα χρῆσαι Τιμόθεον, ὑπόμνημα δ' ἐγράψατο,
ᾧ τε οὗτος ἐκέλευσε δοῦναι, Ἀντιμάχῳ, καὶ ὃν ὁ Ἀντί-
μαχος συνέπεμψεν ἐπὶ τὴν τράπεζαν ληψόμενον τὸ ἀρ-
γύριον, τὸν Αὐτόνομον, τὰς χιλίας τριακοσίας δρα-
χμὰς καὶ πεντήκοντα καὶ μίαν καὶ δύ' ὀβολώ. τὸ μὲν 1187
τοίνυν πρῶτον χρέως, ὃ ἐκπλέων ἔλαβε στρατηγῶν τὸ
ὕστερον, τοσοῦτον ὤφειλεν.
9 Ἐπειδὴ δ' ἀπεχειροτονήθη μὲν ὑφ' ὑμῶν στρατη-
γὸς διὰ τὸ μὴ περιπλεῦσαι Πελοπόννησον, ἐπὶ κρίσει
δὲ παρεδέδοτο εἰς τὸν δῆμον αἰτίας τῆς μεγίστης τυχών,
ἐφειστήκει δ' αὐτῷ Καλλίστρατος καὶ Ἰφικράτης, τῷ
τε πράττειν καὶ εἰπεῖν δυνάμενοι, οὕτω δὲ διέθεσαν
ὑμᾶς κατηγοροῦντες τούτου αὐτοί τε καὶ οἱ συναγο-
10 ρεύοντες αὐτοῖς, ὥστ' Ἀντίμαχον μὲν ταμίαν ὄντα καὶ
πιστότατα διακείμενον τούτῳ κρίναντες ἐν τῷ δήμῳ
ἀπεκτείνατε καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ἐδημεύσατε, αὐτὸν
δὲ τοῦτον ἐξαιτουμένων μὲν τῶν ἐπιτηδείων καὶ οἰ-
κείων αὐτοῦ ἁπάντων, ἔτι δὲ καὶ Ἀλκέτου καὶ Ἰάσονος,
συμμάχων ὄντων ὑμῖν, μόλις μὲν ἐπείσθητε ἀφεῖναι,
11 στρατηγοῦντα δ' αὐτὸν ἐπαύσατε, — ἐν τοιαύταις δ'
ὢν διαβολαῖς καὶ ἀπορίᾳ χρημάτων πολλῇ· ἡ μὲν γὰρ
οὐσία ὑπόχρεως ἦν ἅπασα, καὶ ὅροι αὐτῆς ἕστασαν,
καὶ ἄλλοι ἐκράτουν· ὁ μὲν γὰρ ἐν πεδίῳ ἀγρὸς ἀποτί-
μημα τῷ παιδὶ τῷ Εὐμηλίδου καθειστήκει, ἑξήκοντα
δὲ τριηράρχοις τοῖς συνεκπλεύσασιν αὐτῷ ἑπτὰ μνῶν
ἑκάστῳ ἡ ἄλλη οὐσία ὑπέκειτο, ἃς οὗτος αὐτοὺς στρα-
12 τηγῶν ἠνάγκασε τοῖς ναύταις τροφὴν διαδοῦναι· ἐπει-
δὴ δ' ἀποχειροτονηθεὶς ἐν τῷ λόγῳ ἀπήνεγκεν ἐκ τῶν
στρατιωτικῶν χρημάτων αὐτὸς δεδωκὼς εἰς τὰς ναῦς
τὰς ἑπτὰ μνᾶς ταύτας τότε, φοβούμενος μὴ καταμαρ-
τυρήσωσιν αὐτοῦ οἱ τριήραρχοι καὶ ἐξελέγχηται ψευ-

δόμενος, δάνεισμα ποιεῖται ἰδίᾳ παρ' ἑκάστου αὐτῶν 1188
τὰς ἑπτὰ μνᾶς καὶ ὑποτίθησιν αὐτοῖς τὴν οὐσίαν, ἃς
13 *νῦν αὐτοὺς ἀποστερεῖ καὶ τοὺς ὅρους ἀνέσπακε· παν-*
ταχόθεν δ' ἀπορούμενος, καὶ ἐν ἀγῶνι τῷ μεγίστῳ
καθεστηκὼς περὶ τοῦ σώματος διὰ τὸ συμβεβηκέναι τῇ
πόλει τοιαῦτα πράγματα, ἄμισθον μὲν τὸ στράτευμα
καταλελύσθαι ἐν Καλαυρείᾳ, πολιορκεῖσθαι δὲ τοὺς
περὶ Πελοπόννησον συμμάχους ὑπὸ Λακεδαιμονίων,
κατηγορούντων δὲ τοῦτον αἴτιον εἶναι τῆς παρούσης
ἀτυχίας Ἰφικράτους καὶ Καλλιστράτου, ἔτι δὲ τῶν ἀφι-
κνουμένων ἀπὸ στρατεύματος ἀπαγγελλόντων ἐν τῷ
δήμῳ τὴν παροῦσαν ἔνδειαν καὶ ἀπορίαν, τὰ δὲ καὶ δι'
ἐπιστολῶν ἑκάστου πυνθανομένου παρὰ τῶν οἰκείων
καὶ ἐπιτηδείων ὡς διέκειντο· ὧν ἀκούοντες ὑμεῖς ἐν
τῷ δήμῳ τότε ἀναμνήσθητε πῶς ἕκαστος περὶ αὐτοῦ
14 *τὴν γνώμην εἶχεν· οὐ γὰρ ἀγνοεῖτε τὰ λεγόμενα. μέλ-*
λων τοίνυν καταπλεῖν ἐπὶ τὴν κρίσιν ἐν Καλαυρείᾳ δα-
νείζεται χιλίας δραχμὰς παρὰ Ἀντιφάνους τοῦ Λαμπ-
τρέως, ὃς ἐπέπλει ταμίας Φιλίππῳ τῷ ναυκλήρῳ, ἵνα
διαδοίη τοῖς Βοιωτίοις τριηράρχοις, καὶ παραμένωσιν
ἕως ἂν αὐτῷ ἡ κρίσις γένηται, καὶ μὴ καταλυθεισῶν
πρότερον τῶν Βοιωτίων τριήρων καὶ διαπελθόντων
πρότερον τῶν στρατιωτῶν μᾶλλον αὐτῷ ὀργίζησθε
15 *ὑμεῖς. οἱ μὲν γὰρ πολῖται ἠνείχοντο κακοπαθοῦντες*
καὶ παρέμενον· οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν παραμενεῖν,
εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν καθ' ἡμέραν τροφὴν δώσοι. τότε
οὖν ἀναγκαζόμενος δανείζεται τὰς χιλίας δραχμὰς παρὰ 1189
τοῦ Ἀντιφάνους, ὃς ἐπέπλει ταμιεύων Φιλίππῳ τῷ
ναυκλήρῳ, καὶ δίδωσι τῷ Βοιωτίῳ ἄρχοντι τῶν νεῶν.
16 *ἐπειδὴ δ' ἀφίκετο δεῦρο, ἀπῄτουν αὐτὸν ὅ τε Φίλιπ-*
πος καὶ Ἀντιφάνης τὰς χιλίας δραχμὰς ἃς ἐδανείσατο
ἐν Καλαυρείᾳ, καὶ ἠγανάκτουν ὅτι οὐ ταχὺ ἀπελάμ-

βανον. φοβούμενος δ' οὗτος τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυ-
τοῦ, μὴ πύθοιντο ὅτι, ἃς ἐν τῷ λόγῳ ἀπήνεγκε χιλίας
δραχμὰς δεδωκὼς εἰς τὰς Βοιωτίας ναῦς ἐκ τῶν στρα-
17 τιωτικῶν χρημάτων, ταύτας Φίλιππος δανείσας ἀπο-
στερεῖται, καὶ ἅμα δεδιὼς τὸν Φίλιππον, μὴ καταμαρ-
τυροίη αὐτοῦ ἐν τῷ ἀγῶνι, προσελθὼν τῷ πατρὶ τῷ
ἐμῷ ἐδεήθη ἀπαλλάξαι τὸν Φίλιππον καὶ χρῆσαι αὐτῷ
τὰς χιλίας δραχμάς, ἵν' ἀποδιδοίη Φιλίππῳ. ὁρῶν δ' ὁ
πατὴρ ὁ ἐμὸς τό τε μέγεθος τοῦ ἀγῶνος ἡλίκον ἦν τού-
τῳ καὶ ὡς ἠπορεῖτο οὗτος, καὶ ἐλεῶν αὐτόν, προσαγα-
γὼν πρὸς τὴν τράπεζαν ἐκέλευσεν ἀποδοῦναι Φιλίππῳ
χιλίας δραχμὰς τὸν Φορμίωνα τὸν ἐπικαθήμενον ἐπὶ
18 τῆς τραπέζης, καὶ γράψαι ὀφείλοντα Τιμόθεον. καὶ
ταῦθ' ὅτι ἀληθῆ ἐστι, τὸν δόντα τὸ ἀργύριον Φορμί-
ωνα ὑμῖν μάρτυρα παρέξομαι, ἐπειδὰν καὶ περὶ τοῦ
ἄλλου συμβολαίου διηγήσωμαι ὑμῖν, ἵνα τῇ αὐτῇ μαρ-
τυρίᾳ περὶ ὅλου τοῦ χρέως ἀκούσαντες εἰδῆτε ὅτι ἀλη-
θῆ λέγω. καλῶ δ' ὑμῖν καὶ τὸν Ἀντιφάνην τὸν δανεί-
σαντα τὸ ἀργύριον τούτῳ, τὰς χιλίας δραχμάς, ἐν Κα-
λαυρείᾳ, καὶ παρόντα ὅτε ἀπέλαβε Φίλιππος τὸ ἀργύ-
19 ριον παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐνθάδε. τοῦ μὲν γὰρ 1190
μαρτυρίαν με ἐμβαλέσθαι πρὸς τὸν διαιτητὴν παρε-
κρούσατο, φάσκων ἀεί μοι μαρτυρήσειν εἰς τὴν κυρίαν
ἀπόφασιν· ἐπειδὴ δ' ἡ δίαιτα ἦν, προσκληθεὶς ἀπὸ
τῆς οἰκίας (οὐ γὰρ ἦν φανερὸς) ἔλιπε τὴν μαρτυρίαν
πεισθεὶς ὑπὸ τουτουΐ. τιθέντος δέ μου τὴν δραχμὴν
τοῦ λιπομαρτυρίου κατὰ τὸν νόμον, ὁ διαιτητὴς οὐ
κατεδιῄτα, ἀλλ' ἀπιὼν ᾤχετο ἀποδιαιτήσας τούτου τὴν
20 δίαιταν, ἑσπέρας ἤδη οὔσης. νυνὶ δὲ τῷ Ἀντιφάνει
εἴληχα βλάβης ἰδίαν δίκην, ὅτι μοι οὔτ' ἐμαρτύρησεν
οὔτ' ἐξωμόσατο κατὰ τὸν νόμον. καὶ ἀξιῶ αὐτὸν ἀνα-
βάντα εἰπεῖν ἐναντίον ὑμῶν διομοσάμενον, πρῶτον

μὲν εἰ ἐδάνεισεν Τιμοθέῳ ἐν Καλαυρείᾳ χιλίας δρα-
χμάς, δεύτερον δ' εἰ παρὰ τοῦ πατρὸς Φίλιππος ἀπέ-
21 *λαβεν ἐνθάδε τοῦτο τὸ ἀργύριον. σχεδὸν μὲν οὖν καὶ*
αὐτὸς οὗτος ὡμολόγει πρὸς τῷ διαιτητῇ ἀποδοῦναι τῷ
Φιλίππῳ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν τὰς χιλίας δραχμάς, οὐ
μέντοι αὐτῷ γέ φησι δανεῖσαι, ἀλλὰ τῷ Βοιωτίῳ ναυ-
άρχῳ, καὶ ὑποθεῖναί φησιν αὐτὸν τούτου τοῦ ἀργυρίου
χαλκόν. ὡς δ' οὐκ ἀληθῆ ἔλεγεν, ἀλλ' αὐτὸς δανεισά-
μενος ἀπεστέρει, ἐγὼ ὑμᾶς διδάξω, ἐπειδὰν καὶ περὶ
τῶν ἄλλων ὧν ὀφείλει καθ' ἕκαστον ὑμῖν διηγήσωμαι.
22 *Ἀφικομένου γὰρ Ἀλκέτου καὶ Ἰάσονος ὡς τοῦτον*
ἐν τῷ μαιμακτηριῶνι μηνὶ τῷ ἐπ' Ἀστείου ἄρχοντος
ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τὸν τούτου, βοηθησόντων αὐτῷ, καὶ
καταγομένων εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐν Πειραιεῖ τὴν ἐν τῇ
Ἱπποδαμείᾳ ἑσπέρας ἤδη οὔσης, ἀπορούμενος ὑπο-
δέξασθαι αὐτούς, πέμψας ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν
Αἰσχρίωνα τὸν ἀκόλουθον τὸν αὐτοῦ ἐκέλευσεν αἰτή- 1191
σασθαι στρώματα καὶ ἱμάτια καὶ φιάλας ἀργυρᾶς δύο,
23 *καὶ μνᾶν ἀργυρίου δανείσασθαι. ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ*
ὁ ἐμὸς τοῦ Αἰσχρίωνος τούτου τούς τε ἀφιγμένους καὶ
τὴν χρείαν εἰς ἃ ᾔτει, ἐφ' ἅ τ' ἦλθον, ἔχρησε, καὶ τὴν
μνᾶν τοῦ ἀργυρίου, ἣν ἐδανείζετο, ἐδάνεισεν. ἀπολε-
λυμένῳ τοίνυν τῆς αἰτίας πολλὴ συνέβαινεν αὐτῷ μετὰ
ταῦτα χρημάτων ἀπορία εἴς τε τὰς ἰδίας χρείας καὶ εἰς
τὰς δημοσίας εἰσφοράς, ἃ ὁρῶν ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς οὐκ
24 *ἐτόλμα τοῦτον εὐθὺς ἀπαιτεῖν τὸ ἀργύριον· οὔτε γὰρ*
ἂν τοῦτον εὐπορήσανθ' ἡγεῖτο ἀδικῆσαι αὐτὸν οὔτ'
ἂν αὐτὸς ἀποροῦντα τοῦτον ἔχειν ὁπόθεν εἰσπράξειεν.
ἐπειδὴ τοίνυν ἀπῆλθον ὅ τε Ἀλκέτας καὶ ὁ Ἰάσων, τὰ
μὲν στρώματα καὶ τὰ ἱμάτια πάλιν ἀπήνεγκεν ὁ Αἰσ-
χρίων ὁ ἀκόλουθος ὁ τούτου, τὰς δὲ φιάλας τὰς δύο
οὐκ ἀπήνεγκεν, ἃς ᾐτήσατο ὅτεπερ καὶ τὰ στρώματα

καὶ τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυρίου ἐδανείσατο, ἀφικομένων ὡς τοῦτον Ἀλκέτου καὶ Ἰάσονος.

25 Μέλλων τοίνυν ἀποδημεῖν ὡς βασιλέα, καὶ διαπραξάμενος ἐκπλεῦσαι ὡς βασιλεῖ στρατηγήσων τὸν ἐπ' Αἴγυπτον πόλεμον, ἵνα μὴ δῷ ἐνθάδε λόγον καὶ εὐθύνας τῆς στρατηγίας, μεταπεμψάμενος τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν εἰς τὸ Παράλιον τῶν τε προϋπηργμένων εἰς
26 αὐτὸν ἐπῄνει, καὶ ἐδεῖτο αὐτοῦ συστήσας Φιλώνδαν, ἄνδρα τὸ μὲν γένος Μεγαρέα, μετοικοῦντα δ' Ἀθήνησι, πιστῶς δὲ τούτῳ διακείμενον καὶ ὑπηρετοῦντα ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, ἐπειδὰν ἀφίκηται ἐκ Μακεδονίας 1192
ὁ Φιλώνδας, ὃν συνίστη οὗτος τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ, ἄγων ξύλα τὰ δοθέντα τούτῳ ὑπὸ Ἀμύντου, τὸ ναῦλον τῶν ξύλων παρασχεῖν καὶ ἐᾶσαι ἀνακομίσαι τὰ ξύλα εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ τὴν ἐν Πειραιεῖ· αὑτοῦ γὰρ εἶναι τὰ
27 ξύλα. ἅμα τε τῇ δεήσει εἶπε λόγον ᾧ οὐκ ἀκόλουθα ποιεῖ τὰ ἔργα νυνί· ἔφη γάρ, κἂν μὴ τύχῃ ὧν ἐδεῖτο τοῦ πατρός, οὐκ ὀργισθήσεσθαι ὥσπερ ἂν ἄλλος τις ἀποτυχών, ἀλλ' ὧν αὐτῷ δεηθέντι ὑπηρέτηκε, τούτων, ἄν ποτε δύνηται, χάριν ἀποδώσειν. ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ταῦτα ἥσθη τε τοῖς λόγοις καὶ ἐπῄνει τοῦτον ὅτι μέμνηται εὖ παθών, καὶ ὅσα αὐτοῦ ἐδεῖτο
28 ὑπέσχετο ποιήσειν. καὶ οὗτος μὲν μετὰ ταῦτα τὴν ἀναγωγὴν ἐποιεῖτο ὡς τοὺς στρατηγοὺς τοὺς βασιλέως, ὁ δὲ Φιλώνδας, ᾧ συνέστησε τὸν πατέρα τὸν ἐμόν, ἐπειδὰν ἀφίκηται ἄγων τὰ ξύλα, τὸ ναῦλον παρασχεῖν, εἰς τὴν Μακεδονίαν τὴν πορείαν ἐποιεῖτο. καὶ οὗτοι οἱ χρόνοι ἦσαν περὶ Θαργηλιῶνα μῆνα ἐπ' Ἀστείου ἄρ-
29 χοντος. τῷ δ' ὑστέρῳ ἔτει ἀφικομένου τοῦ Φιλώνδου ἐκ τῆς Μακεδονίας ἄγοντος τὰ ξύλα, ἀποδημοῦντος τούτου παρὰ βασιλεῖ, καὶ προσελθόντος τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ καὶ κελεύοντος τὸ ναῦλον τῶν ξύλων παρασχεῖν,

*ἵνα διαλύσῃ τὸν ναύκληρον, καθάπερ οὗτος ἐδεήθη
ὅτε ἐξέπλει τοῦ πατρὸς καὶ συνέστησε τὸν Φιλώνδαν,
προσαγαγὼν πρὸς τὴν τράπεζαν ὁ πατὴρ ἐκέλευσε
δοῦναι Φορμίωνα τὸ ναῦλον τῶν ξύλων, χιλίας ἑπτα-
30 κοσίας πεντήκοντα. καὶ ἠρίθμησε τὸ ἀργύριον Φορ-
μίων· καὶ ἐγράψατο μὲν ὀφείλοντα Τιμόθεον· (οὗτος* 1193
*γὰρ ἦν ὁ δεηθεὶς τοῦ πατρὸς παρασχεῖν τὸ ναῦλον τῶν
ξύλων, καὶ τούτου ἦν·) ὑπόμνημα δ' ἀπεγράψατο τήν
τε χρείαν εἰς ἣν ἐλήφθη τὸ ἀργύριον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ
λαβόντος. καὶ οὗτος ὁ χρόνος ἦν Ἀλκισθένους ἄρχον-
τος, ὁ ὕστερος ἐνιαυτὸς ἢ οὗτος ἀνήγετο ὡς βασιλέα.
31 ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον καὶ Τιμοσθένης ὁ Αἰ-
γιλιεὺς ἀφικνεῖται κατ' ἐμπορίαν ἰδίαν ἀποδημῶν. ἐπι-
τήδειος δὲ ὢν Φορμίωνι καὶ κοινωνὸς ὁ Τιμοσθένης,
ὅτ' ἐξέπλει, δίδωσιν ἀποθεῖναι τῷ Φορμίωνι μετ' ἄλ-
λων χρημάτων καὶ φιάλας λυκιουργεῖς δύο. ἀπὸ τύχης
δ' ὁ παῖς ταύτας τὰς φιάλας, οὐκ εἰδὼς ὅτι ἀλλότριαι
ἦσαν, δίδωσι τῷ Αἰσχρίωνι τῷ ἀκολούθῳ τῷ τούτου,
ὅτ' ἐπέμφθη ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ὑπὸ τούτου καὶ
ᾐτεῖτο τὰ στρώματα καὶ τὰ ἱμάτια καὶ τὰς φιάλας καὶ
τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυρίου ἐδανείσατο, ἀφικομένων ὡς
32 τοῦτον Ἀλκέτου καὶ Ἰάσονος. ἀπαιτοῦντος δὲ τοῦ Τιμο-
σθένους τὰς φιάλας τὸν Φορμίωνα, ἐπειδὴ ἧκεν, ἀποδη-
μοῦντος Τιμοθέου παρὰ βασιλεῖ, πείθει αὐτὸν ὁ πατὴρ
ὁ ἐμὸς τιμὴν ἀπολαβεῖν τῶν φιαλῶν, ὅσον ἦγον αἱ φιά-
λαι, διακοσίας τριάκοντα ἑπτά. καὶ τῷ μὲν Τιμοσθέ-
νει τιμὴν ἀπέδωκε τῶν φιαλῶν, τοῦτον δ' ἐγράψατο
αὐτῷ ὀφείλοντα, πρὸς τὸ ἄλλο χρέως ὃ οὗτος αὐτῷ
33 ὤφειλεν, ὃ ἀπέτισε τῷ Τιμοσθένει τῶν φιαλῶν. καὶ
ταῦτα πάνθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσε-
ται τὰς μαρτυρίας, πρῶτον μὲν τῶν δόντων τὸ ἀργύ-
ριον, οἷς οὗτος ἐκέλευσεν, ἀπὸ τῆς τραπέζης καὶ ἐπικα-*

θημένων τότε, ἔπειτα τοῦ ἀπολαβόντος τὴν τιμὴν τῶν φιαλῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ ψεύδομαι πρὸς ὑμᾶς περὶ ὧν 1194
εἶπον, τῶν μαρτυριῶν ἀναγιγνωσκομένων ἀκηκόατε. ὅτι δέ μοι καὶ αὐτὸς οὗτος ὡμολόγει τὰ ξύλα τὰ κομισθέντα ὑπὸ Φιλώνδου εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀνακομισθῆναι τὴν ἐν Πειραιεῖ, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

34 Ὡς μὲν τοίνυν τούτου ἦν τὰ ξύλα ἃ ἤγαγεν ὁ Φιλώνδας, αὐτός μοι μεμαρτύρηκεν· ὡμολόγει γὰρ αὐτὰ πρὸς τῷ διαιτητῇ ἀνακομισθῆναι εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ τὴν ἐν Πειραιεῖ, ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν ὑπὸ τῶν ἀκουόντων. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων πειράσομαι
35 ἐγὼ ὑμᾶς διδάξαι ὅτι ἀληθῆ λέγω. οἴεσθε γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸν πατέρα τὸν ἐμόν, εἰ μὴ Τιμοθέου ἦν τὰ ξύλα καὶ ἐδεήθη οὗτος αὐτοῦ συστήσας τὸν Φιλώνδαν, ὅτε ἀνήγετο ὡς τοὺς στρατηγοὺς τοὺς βασιλέως, παρασχεῖν τὸ ναῦλον, ἐᾶσαι ἄν ποτε ὑποκειμένων αὐτῷ τῶν ξύλων τοῦ ναύλου ἀνακομίσαι τὸν Φιλώνδαν τὰ ξύλα ἐκ τοῦ λιμένος, ἀλλ' οὐκ ἂν παρακαταστήσαντά τινα τῶν οἰκετῶν φυλάττειν καὶ τὴν τιμὴν λαμβάνειν τῶν πωλουμένων ξύλων, ἕως ἐκομίσατο τὰ ἑαυτοῦ, εἴπερ Φιλώνδου ἦν τὰ ξύλα καὶ ἐμπορίας ἕνεκ'
36 ἤχθη; ἔπειτα πρὸς τούτοις τίνι ὑμῶν εἰκὸς δοκεῖ εἶναι, μὴ κελεύσαντος τούτου τὸ ναῦλον παρασχεῖν τῶν ξύλων τῶν δοθέντων τούτῳ ὑπὸ Ἀμύντου, πιστεῦσαι τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν Φιλώνδᾳ καὶ ἐᾶσαι ἀνακομίσαι τὰ ξύλα ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὴν οἰκίαν τὴν τούτου; ἢ πῶς οἷόν τ' ἐστὶ τὸν μὲν Φιλώνδαν ἐμπορίας ἕνεκ' ἀγαγεῖν τὰ ξύλα, ὡς οὗτός φησι, καταχρήσασθαι δὲ τοῦτον ἥκοντ' εἰς 1195

37 τὴν οἰκοδομίαν τὴν αὐτοῦ τοῖς ξύλοις τούτοις; σκέψα-
σθε δὲ κἀκεῖνο, ὅτι πολλοὶ καὶ χρηστοὶ τῶν πολιτῶν οἰ-
κεῖοι ὄντες τούτῳ ἐπεμελοῦντο τῶν τούτου, ἀποδη-
μοῦντος παρὰ βασιλεῖ Τιμοθέου. ὧν οὐδεὶς τετόλμηκε
μαρτυρῆσαι τούτῳ ἢ ὡς οὐκ ἔλαβεν ὁ Φιλώνδας τὸ
ναῦλον τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἢ ὡς λαβὼν ἀπέ-
δωκεν, οὐδ᾽ αὖ ὡς αὐτῶν τις διέλυσε τὸ ναῦλον ὑπὲρ
τῶν ξύλων ὧν ἤγαγεν ὁ Φιλώνδας, δοθέντων τούτῳ
παρ᾽ Ἀμύντου· ἡγοῦνται γὰρ περὶ πλείονος αὑτοῖς εἶ-
ναι καλοὶ κἀγαθοὶ δοκεῖν εἶναι μᾶλλον ἢ Τιμοθέῳ χα-
38 ρίσασθαι τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντες. οὐ μέντοι οὐδὲ τού-
του γ᾽ ἔφασαν καταμαρτυρῆσαι ἂν τἀληθῆ· οἰκεῖον
γὰρ αὑτοῖς εἶναι. ὅπου τοίνυν μηδεὶς τετόλμηκε τῶν οἰ-
κείων τούτῳ μαρτυρῆσαι καὶ ἐπιμελομένων τῶν τού-
του, ὅτε ἀπεδήμει οὗτος παρὰ βασιλεῖ, ἢ ὡς οὐκ ἔλα-
βεν ὁ Φιλώνδας τὸ ναῦλον τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς τραπέ-
ζης ἢ ὡς αὐτῶν τις διέλυσε, πῶς οὐκ εἰκός ἐστιν ὑμᾶς
39 ἡγεῖσθαί με τἀληθῆ λέγειν; καὶ μὴν οὐδ᾽ ἐκεῖνό γε
τολμήσει, ὡς ἄλλος τις διέλυσε τὸ ναῦλον ὑπὲρ τῶν
ξύλων ὧν ἤγαγεν ὁ Φιλώνδας ἢ ὁ πατὴρ ὁ ἐμός.
ἐὰν δὲ καταχρῆται τῷ λόγῳ, ἀξιοῦτε αὐτὸν καὶ τὴν μαρ-
τυρίαν παρασχέσθαι ὑμῖν τοῦ ἀποδόντος τὸ ναῦλον
ὑπὲρ τῶν ξύλων. αὐτὸς μὲν γὰρ ὁμολογεῖται ἀποδη-
μεῖν παρὰ βασιλεῖ, τὸν δὲ Φιλώνδαν, ὃν ἔπεμψεν ἐπὶ
τὰ ξύλα καὶ συνέστησε τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ, τεθνηκότα
40 κατελάμβανες ἥκων παρὰ βασιλέως. ἀναγκαῖον δὴ τῶν
ἄλλων οἰκείων καὶ ἐπιτηδείων, οὓς κατέλειπες ἀποδη-
μεῖν μέλλων συνεπιμελεῖσθαι τῶν σαυτοῦ, εἰδέναι 1196
τινὰ ὅθεν τὸ ναῦλον τῶν ξύλων πορίσας ὁ Φιλώνδας
τῷ ναυκλήρῳ διέλυσεν, εἰ μὴ φῂς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν
συστῆσαι αὐτῷ, μηδὲ λαβεῖν τὸν Φιλώνδαν παρὰ τοῦ
41 πατρὸς τοῦ ἐμοῦ τὸ ναῦλον τῶν ξύλων. μαρτυρίαν τοί-

νυν οὐδενὸς ἔχεις παρασχέσθαι τῶν οἰκείων τῶν σαυτοῦ, ὡς οὐκ ἐλήφθη σοῦ ἀποδημοῦντος τὸ ναῦλον τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἀλλὰ δυοῖν θάτερον, ἢ οὐδενὶ χρῇ τῶν οἰκείων οὐδὲ πιστεύεις τῶν σαυτοῦ οὐδενί, ἢ εἰδὼς ἀκριβῶς τὸν Φιλώνδαν λαβόντα τὸ ναῦλον τῶν ξύλων παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ᾧπερ αὐτὸν συνέστησας ὅτε ἐξέπλεις, οἴει δεῖν ἀποστερήσας ἡμᾶς, ἐὰν
42 δύνῃ, πλεονεκτεῖν. ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς τῇ μαρτυρίᾳ, ἣν παρέσχημαι ὑμῖν μαρτυροῦντας τοὺς δόντας τὸ ἀργύριον οἷς οὗτος ἐκέλευσε καὶ καθημένους ἐπὶ τῇ τραπέζῃ τότε, καὶ πίστιν ἠθέλησα ἐπιθεῖναι, ἣν ἀναγνώσεται ὑμῖν.

ΟΡΚΟΣ.

Οὐ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, γράψας μοι ὁ πατὴρ κατέλιπε τὰ χρέα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν ἀρρωστῶν ὅ τι ὀφείλοιτο αὐτῷ ἕκαστον, καὶ παρ' ᾧ, καὶ εἰς ὅ τι ἐλήφθη τὸ ἀργύριον, καὶ τῷ ἀδελφῷ τῷ ἐμῷ. καὶ ὡς ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀδελφοῦ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

43 Ὡς μὲν τοίνυν κατελείφθη ὀφείλων Τιμόθεος ἡμῖν τὸ ἀργύριον ὑπὸ τοῦ πατρός, οὐ δικάζομαι αὐτῷ, καὶ γίγνεται ἐμὸν μέρος, ὅ τε ἀδελφός μοι μεμαρτύρηκε καὶ ὁ Φορμίων ὁ δοὺς τὸ ἀργύριον, κἀγὼ τούτων πί-
στιν ἠθέλησα ἐπιθεῖναι. προκαλεσαμένου δὲ τούτου 1197
πρὸς τῷ διαιτητῇ καὶ κελεύοντος ἐνεγκεῖν τὰ γράμματα ἀπὸ τῆς τραπέζης καὶ ἀντίγραφα αἰτοῦντος, πέμψαντος Φρασιηρίδην ἐπὶ τὴν τράπεζαν, τῷδε Φρασιηρίδῃ ἐξενέγκας ἔδωκα ζητεῖν τὰ γράμματα καὶ ἐκγράφεσθαι ὅσα οὗτος ὤφειλεν. καὶ ὡς ὡμολόγει λαβεῖν οὗτος τὰ ἀντίγραφα, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

44 Πρὸς τοίνυν τὸν διαιτητὴν κομίσαντός μου τὰ γράμματα, παρὼν ὁ Φορμίων καὶ ὁ Εὔφραῖος, οἱ δόντες τὸ ἀργύριον οἷς ἐκέλευσεν οὗτος, ἐξήλεγχον αὐτὸν ἐν οἷς τε χρόνοις ἕκαστον ἐδανείσατο, καὶ εἰς ὅ τι ἔλαβε τὸ ἀργύριον, καὶ εἰς ἃ κατεχρήσατο. ὁ δὲ τὰς μὲν χιλίας καὶ τριακοσίας καὶ πεντήκοντα καὶ μίαν καὶ δύ' ὀβολώ, ἃς πρώτας ἐδανείσατο τοῦ μουνυχιῶνος μηνὸς μέλλων ἐκπλεῖν ἐπὶ Σωκρατίδου ἄρχοντος, ἃς καὶ ἐκέλευσε δοῦναι Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ ἑαυτοῦ, ἰδίᾳ ἔφη δανεῖσαι τὸν πατέρα Ἀντιμάχῳ καὶ οὐκ αὐτὸς λαβεῖν.
45 καὶ ὡς μὲν ἀληθῆ λέγει οὐδένα μάρτυρα παρέσχηται, λόγῳ δὲ καταχρῆται, ἵνα μὴ αὐτὸς δοκῇ ἀποστερεῖν, ἀλλ' Ἀντίμαχος δανείσασθαι. καίτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, μέγα ὑμῖν ἐρῶ τεκμήριον ὅτι οὐκ Ἀντιμάχῳ ἐδάνεισεν ὁ πατὴρ τοῦτο τὸ ἀργύριον, ἀλλὰ Τιμοθέῳ περὶ ἀναγωγὴν ὄντι. πότερα γὰρ ἂν οἴεσθε ῥᾷον εἶναι τῷ πατρὶ δημευθέντων τῶν Ἀντιμάχου ἐνεπισκήψασθαι ἐν τῇ οὐσίᾳ τῇ ἐκείνου ἐνοφειλόμενον αὐτῷ τοῦτο τὸ
46 ἀργύριον, εἴπερ Ἀντιμάχῳ ἐδάνεισεν, ἢ ἀναμένειν 1198 ὁπότε παρὰ τούτου κομιεῖσθαι ἔμελλεν εὐπορήσαντος, ὃς οὐ πολλὰς ἐλπίδας σωτηρίας περὶ αὑτοῦ εἶχεν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ; καὶ μὴν ἐνεπισκηψάμενός γε οὔτ' ἂν παρακαταβολῆς ἠπόρησεν οὔτ' ἂν ἠπιστήθη ὑφ' ὑμῶν· πάντες γὰρ ἦστε τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν οὐ τῶν δημοσίων ἀδίκως ἐπιθυμοῦντα, ἀλλὰ τῶν αὑτοῦ ὑμῖν, ὅ τι κε-
47 λεύσαιτε, προθύμως ἀναλίσκοντα, εἶτα καὶ ἐπιτηδείου ὄντος αὐτῷ Καλλιστράτου, ὅσπερ ἐδήμευσε τὰ Ἀντιμάχου, ὥστε μηδὲν ἐναντιοῦσθαι. ὥστε τί ἂν βουλόμενός ποτε ὁ πατὴρ ἐβούλετο Τιμόθεον χρήστην ἐγγράψας ἡμῖν καταλιπεῖν, εἴπερ μὴ ὤφειλε τοῦτο τὸ ἀρ-

γύριον, μᾶλλον ἢ οὐκ ἐκ τῶν Ἀντιμάχου δημευθέντων
ἐνεπισκηψάμενος κομίσασθαι;
48 Περὶ δὲ τῶν χιλίων δραχμῶν, ἃς ἐδανείσατο παρὰ
τοῦ Ἀντιφάνους ἐν Καλαυρείᾳ, ἵνα διαδοίη τοῖς Βοιω-
τίοις τριηράρχοις, μέλλων καταπλεῖν ἐπὶ τὴν κρίσιν,
ἃς καὶ ἀπέδωκε Φιλίππῳ τῷ ναυκλήρῳ ἐνθάδε λαβὼν
παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, τὸν Βοιώτιον ναύαρχόν
φησι δανείσασθαι καὶ ὑποθεῖναι τούτου τοῦ ἀργυρίου
τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ χαλκόν. ὡς δ' οὐκ ἀληθῆ λέγει μέγα
49 ὑμῖν ἐρῶ τεκμήριον. πρῶτον μὲν γὰρ ἐν Καλαυρείᾳ
οὗτος φαίνεται δανεισάμενος τὰς χιλίας δραχμὰς καὶ
οὐχ ὁ Βοιώτιος ναύαρχος, ἔπειτ' ἀπαιτῶν ὁ Φίλιππος
ἐνθάδε τοῦτον τὰς χιλίας δραχμὰς καὶ οὐ τὸν Βοιώτιον
ναύαρχον, καὶ ἀποδοὺς οὗτος, ἀλλ' οὐχ ὁ Βοιώτιος 1199
ναύαρχος· προσῆκε γὰρ τῷ μὲν Βοιωτίῳ ἄρχοντι παρὰ
τούτου τὴν τροφὴν τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶ λαμβάνειν· ἐκ
γὰρ τῶν κοινῶν συντάξεων ἡ μισθοφορία ἦν τῷ στρα-
τεύματι, τὰ δὲ χρήματα σὺ ἅπαντα ἐξέλεξας ἐκ τῶν
50 συμμάχων, καὶ σὲ ἔδει αὐτῶν λόγον ἀποδοῦναι. εἶτα
καταλυθεισῶν τῶν Βοιωτίων νεῶν καὶ διαπελθόντων
τῶν στρατιωτῶν τῷ μὲν Βοιωτίῳ ναυάρχῳ οὐδεὶς κίν-
δυνος ὑπ' Ἀθηναίων ἦν, οὐδ' ἐν ἀγῶνι καθειστήκει
οὐδενί· σὺ δ' ἐν τῷ μεγίστῳ· περίφοβος δ' ὢν ἡγοῦ
σοι μεγάλην ἐπικουρίαν ἀπολογίας ἔσεσθαι, ἐὰν παρα-
μείνωσιν αἱ Βοιώτιαι τριήρεις, ἕως ἂν σοι ἡ κρίσις γέ-
νηται. ἔπειτα καὶ ἐκ τίνος ἂν φιλίας ποτ' ἐδάνεισεν ὁ
πατὴρ ὁ ἐμὸς τῷ Βοιωτίῳ ναυάρχῳ τὰς χιλίας δραχμάς,
51 ὃν οὐκ ἐγίγνωσκεν; ἀλλὰ γὰρ ὑποθέσθαι φησὶν αὐτὸν
χαλκόν. πόσον τινὰ καὶ ποδαπὸν καὶ πόθεν γενόμενον
τὸν χαλκὸν τοῦτον τῷ Βοιωτίῳ ναυάρχῳ; πότερα κατ'
ἐμπορίαν ἀχθέντα ἢ ἀπ' αἰχμαλώτων γενόμενον; εἶτα
τίνες ἦσαν οἱ ἐνέγκαντες τὸν χαλκὸν ὡς τὸν πατέρα

52 τὸν ἐμόν; μισθωτοὶ ἢ οἰκέται; ἢ τίς ὁ παραλαβὼν τῶν
οἰκετῶν τῶν ἐμῶν; χρῆν γὰρ αὐτὸν, εἰ μὲν οἰκέται
ἤνεγκαν, τοὺς κομίσαντας παραδιδόναι, εἰ δὲ μισθω-
τοὶ, τὸν ὑποδεξάμενον καὶ ἀποστησάμενον τὸν χαλκὸν
τῶν οἰκετῶν τῶν ἡμετέρων, τοῦτον ἐξαιτεῖν· οὐ γὰρ
δήπου ἄνευ γε σταθμοῦ ἔμελλεν οὔθ' ὁ ὑποτιθέμενος
παραλήψεσθαι οὔθ' ὁ ὑποτιθεὶς τὸν χαλκὸν παραδώ-
σειν, οὐδ' αὖ ὁ πατὴρ ἔμελλεν αὐτὸς οὔτε οἴσειν τὸν 1200
χαλκὸν οὔτε στήσεσθαι, ἀλλ' οἰκέται ἦσαν αὐτῷ, οἳ
53 παρελάμβανον. θαυμάζω δ' ἔγωγε καὶ τίνος ἕνεκ' ἄν
ποτε ὑπετίθει τὸν χαλκὸν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ὁ Βοιώτιος
ναύαρχος, Φιλίππῳ ὀφείλων χιλίας δραχμάς. πότερον
ὡς Φίλιππος οὐκ ἂν ἡδέως τόκον ἐλάμβανεν, εἴπερ
ἀσφαλῶς ἦν αὐτῷ τὸ ἀργύριον δεδανεισμένον καὶ ἐπ'
ἐνεχύρῳ; ἢ ὡς οὐκ ἦν τῷ Φιλίππῳ ἀργύριον; ὥστε
τί ἔδει τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ δεηθῆναι δανεῖσαι τὰς χι-
λίας δραχμὰς τὸν Βοιώτιον ναύαρχον καὶ ἀποδοῦναι
Φιλίππῳ μᾶλλον ἢ οὐ τὸν χαλκὸν ὑποθεῖναι τῷ Φι-
54 λίππῳ; ἀλλ' οὔθ' ὁ χαλκὸς ὑπετέθη, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, οὔθ' ὁ Βοιώτιος ναύαρχος ἐδανείσατο τὰς χιλίας
δραχμὰς παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ἀλλὰ Τιμόθεος
οὑτοσὶ ἐν ἀπορίᾳ ὢν πολλῇ· τὴν δὲ χρείαν, εἰς ἣν κατ-
εχρήσατο τῷ ἀργυρίῳ, εἴρηκα ὑμῖν. ἀντὶ δὲ τοῦ χάριν
ἀποδοῦναι ὧν ἐπιστεύθη καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ πατρὸς
τοῦ ἐμοῦ, οἴεται δεῖν καὶ τὰ ἀρχαῖα, ἂν δύνηται, ἀπο-
στερῆσαι.

55 Περὶ μὲν τοίνυν τῶν φιαλῶν καὶ τῆς μνᾶς τοῦ ἀρ-
γυρίου, ἣν ἐδανείσατο παρὰ τοῦ πατρὸς πέμψας τὸν
ἀκόλουθον τὸν ἑαυτοῦ Αἰσχρίωνα τῆς νυκτὸς ὡς τὸν
πατέρα τὸν ἐμὸν, ἠρόμην αὐτὸν πρὸς τῷ διαιτητῇ εἰ
ἔτι δοῦλος εἴη ὁ Αἰσχρίων, καὶ ἠξίουν αὐτὸν ἐν τῷ αὐ-
τοῦ δέρματι τὸν ἔλεγχον διδόναι. ἀποκριναμένου δέ

μοι τούτου ὅτι ἐλεύθερος εἴη, τῆς μὲν ἐξαιτήσεως ἐπέ-
σχον, μαρτυρίαν δ' αὐτὸν ἠξίουν ἐμβαλέσθαι τοῦ Αἰσ-
56 χρίωνος ὡς ἐλευθέρου ὄντος. ὁ δὲ οὔτε ὡς ἐλευθέρου 1201
ὄντος τοῦ Αἰσχρίωνος μαρτυρίαν παρέσχετο, οὔθ' ὡς
δοῦλον τὸν Αἰσχρίωνα παραδοὺς ἐκ τοῦ σώματος τὸν
ἔλεγχον ἠξίου γενέσθαι, φοβούμενος, ἐὰν μὲν μαρτυ-
ρίαν παράσχηται ὡς ἐλευθέρου ὄντος, μὴ ἐπισκηψάμε-
νος ἐγὼ αὐτῷ τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ ἐξελέγξας τὰ
ψευδῆ μεμαρτυρηκότα τὸν Αἰσχρίωνα ἐπὶ τόνδε τῶν
κακοτεχνιῶν ἔλθοιμι κατὰ τὸν νόμον, εἰ δ' αὖ βασανί-
ζειν παραδοίη, μὴ τὰς ἀληθείας κατείποι ὁ Αἰσχρίων.
57 καίτοι καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ τῶν ἄλλων λημμάτων τοῦ
ἀργυρίου μάρτυρας μὴ εἶχε παρασχέσθαι, τοῦτό γ' ἐξε-
λέγξαι ἐκ τοῦ Αἰσχρίωνος, ὡς οὐκ ἐλήφθησαν αἱ φιά-
λαι οὐδ' ἡ μνᾶ τοῦ ἀργυρίου, οὐδ' ἐπέμφθη ὁ Αἰσχρίων
ὑπὸ τούτου ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμόν, καὶ τεκμηρίῳ
τούτῳ καταχρήσασθαι πρὸς ὑμᾶς ὅτι ἐγὼ καὶ τἄλλα
ψεύδομαι περὶ ὧν ἐγκαλῶ αὐτῷ, ὅπου γε ὃν φημι λα-
βεῖν οἰκέτην ὄντα τούτου τὰς φιάλας καὶ τὴν μνᾶν τοῦ
ἀργυρίου, οὗτος βασανιζόμενος οὐ φαίνεται λαβών.
58 εἰ τοίνυν τοῦτο ἰσχυρὸν ἦν ἂν τούτῳ πρὸς ὑμᾶς τεκμή-
ριον, ὅτι ἐξεδίδου τὸν Αἰσχρίωνα, ὃν πεμφθῆναί φημι
ὑπὸ τούτου καὶ λαβεῖν τὰς φιάλας παρὰ τοῦ πατρὸς
τοῦ ἐμοῦ καὶ τὴν μνᾶν τοῦ ἀργυρίου δανείσασθαι, κἀ-
μοὶ γενέσθω τεκμήριον πρὸς ὑμᾶς ὅτι συνειδώς με
ἀληθῆ ἐγκαλοῦντα οὐ τολμᾷ τὸν Αἰσχρίωνα παρα-
δοῦναι.

59 Ἀπολογίαν τοίνυν ποιήσεται ὅτι ἐν τοῖς γράμμασι
τοῖς τραπεζιτικοῖς ἐπ' Ἀλκισθένους ἄρχοντος ἦν ἐγγε-
γραμμένος τό τε ναῦλον τῶν ξύλων εἰληφὼς καὶ τὴν
τιμὴν τῶν φιαλῶν, ἣν ἀπέτισε Τιμοσθένει ὑπὲρ τού-
του ὁ πατήρ, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ οὐκ 1202

ἐπεδήμει, ἀλλὰ παρὰ βασιλεῖ ἦν. περὶ δὴ τούτου σα-
φῶς ὑμᾶς βούλομαι διδάξαι, ἵν' ἀκριβῶς εἰδῆτε ὃν
60 τρόπον ἔχει τὰ γράμματα τὰ ἀπὸ τῆς τραπέζης. οὗτος
μὲν γὰρ ἐν μὲν τῷ Θαργηλιῶνι μηνὶ ἐπ' Ἀστείου ἄρχον-
τος, μέλλων ἀνάγεσθαι ὡς βασιλέα, συνέστησε τὸν Φι-
λώνδαν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ· τοῦ δ' ὑστέρου ἐνιαυτοῦ, ἐπὶ
Ἀλκισθένους ἄρχοντος, ἀφικνεῖται ὁ Φιλώνδας ἄγων
τὰ ξύλα ἐκ τῆς Μακεδονίας, καὶ ἔλαβε τὸ ναῦλον τῶν
ξύλων παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ἀποδημοῦντος τού-
του παρὰ βασιλεῖ. ἐγράψαντο οὖν, ὅτε ἐδίδοσαν τὸ
ἀργύριον ἀπὸ τῆς τραπέζης, ὀφείλοντα τοῦτον, οὐχ
ὅτε συνέστησε τὸν Φιλώνδαν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ἐπιδη-
61 μῶν. ὅτε μὲν γὰρ συνέστησεν, οὐδέπω τὰ ξύλα ἧκεν,
ἀλλ' ἔμελλεν ἐπ' αὐτὰ ὁ Φιλώνδας τὴν πορείαν ποιεῖ-
σθαι· ὅτε δ' ἦλθε τὰ ξύλα ἄγων, οὗτος μὲν ἀπεδήμει,
ὁ δὲ Φιλώνδας ἔλαβε τὸ ναῦλον τῶν ξύλων, καθάπερ
οὗτος ἐκέλευσε, καὶ ἀνεκομίσθη εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐν
Πειραιεῖ τὴν τούτου τὰ ξύλα. ὅτι δ' οὐκ εὐπορῶν οὗτος
ἐξέπλει ἐνθένδε, ἴστε μὲν καὶ αὐτοὶ ὅσοις αὐτοῦ ἡ οὐ-
σία ἀφωρισμένη ἦν, οὓς νῦν ἀποστερεῖ· ἵνα δ' εἰδῆτε
ὅτι καὶ ἄνευ ἐνεχύρων ὤφειλέ τισι τῶν πολιτῶν, οὐκ
ἔχων ὑποθεῖναι τὰ ἄξια, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

62 Περὶ δὲ τῶν φιαλῶν, ἃς ᾐτήσατο μὲν ἐν τῷ μαι-
μακτηριῶνι μηνὶ ὁ Αἰσχρίων ὁ ἀκόλουθος ὁ τούτου ἐπ'
Ἀστείου ἄρχοντος, ἐπιδημοῦντος τούτου, ὅτι ὑπεδέ-
ξατο Ἀλκέτην καὶ Ἰάσονα, γεγραμμένου δὲ τὴν τιμὴν
ὀφείλοντος τούτου ἐπ' Ἀλκισθένους ἄρχοντος· τέως 1203
μὲν ᾤετο αὐτὸν ἀποίσειν τὰς φιάλας, ἃς ᾐτήσατο, ὁ
πατήρ· ἐπειδὴ δ' οὗτος μὲν ἀπῆλθε, τὰς δὲ φιάλας
οὐκ ἀπενηνόχει, οὐδ' ἦσαν αἱ φιάλαι τοῦ Τιμοθένους
κείμεναι παρὰ τῷ Φορμίωνι, ἥκων δ' ἀπῄτει τὰς φιά-

λας, τότε μὲν ἀπέτισε τὴν τιμὴν τῶν φιαλῶν τῷ Τιμο-
σθένει, ἐγράψατο δ' ὁ πατὴρ αὐτῷ τοῦτον ὀφείλοντα
63 πρὸς τὸ ἄλλο χρέως. ὥστ' ἂν ταύτῃ ἀπολογίᾳ κατα-
χρῆται, ὅτι οὐκ ἐπεδήμει ἐν τοῖς χρόνοις ἐν οἷς γέγρα-
πται τὴν τιμὴν τῶν φιαλῶν ὀφείλων, ὑπολάβετε αὐτῷ
ὅτι "ἔλαβες μὲν ἐπιδημῶν· ἐπειδὴ δ' οὐκ ἀπέφερες,
"ἀπεδήμεις δὲ, οὐκ ἦσαν δ' αἱ φιάλαι ἃς ὁ θέμενος
"ἀπῄτει, ἐγράφης τὴν τιμὴν αὐτῶν ὀφείλων, ὅτε ἀπε-
64 "τίσθη τῶν φιαλῶν." ἀλλὰ νὴ Δία, φήσει ἴσως, ἔδει
τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ἀπαιτεῖν αὐτὸν τὰς φιάλας. ἀλλ'
ἑώρα σε ὡς ἠπορου. κᾆτα περὶ μὲν τοῦ ἄλλου χρέως
σοι ἐπίστευε, καὶ ἡγεῖτο, ἐπειδὰν ἔλθῃς, ἀπολήψεσθαι
παρὰ σοῦ εὐπορήσαντος, περὶ δὲ τῶν φιαλῶν σοι ἀπι-
στήσειν ἔμελλεν; καὶ ὑπέσχετο μὲν δεομένου σου τὸ
ναῦλον τῶν ξύλων παρασχήσειν, ὅτε ἀνήγου ὡς βασι-
λέα· ἕνεκα δὲ τῶν φιαλῶν, δυοῖν οὐσῶν, ἀπιστήσειν
σοι ἔμελλεν; καὶ τὸ μὲν ἄλλο χρέως σε οὐκ ἀπῄτει,
ἀπορούμενον ὁρῶν· τὰς δὲ φιάλας ἔμελλεν;
65 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν καὶ περὶ τῆς προκλήσεως
τοῦ ὅρκου εἰπεῖν, ἣν ἐγώ τε τοῦτον προεκαλεσάμην καὶ
οὗτος ἐμέ. ἐμβαλομένου γὰρ ἐμοῦ ὅρκον εἰς τὸν ἐχῖ-
νον, ἠξίου οὗτος καὶ αὐτὸς ὀμόσας ἀπηλλάχθαι. ἐγὼ
δ' εἰ μὲν μὴ ᾔδειν περιφανῶς αὐτὸν ἤδη πολλοὺς καὶ
μεγάλους ὅρκους ἐπιωρκηκότα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώ-
ταις, ἔδωκ' ἂν αὐτῷ τὸν ὅρκον· νῦν δέ μοι δοκεῖ, μαρ- 1204
τύρων μὲν ὄντων ἐμοὶ ὡς ἔλαβον τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῆς
τραπέζης οἷς οὗτος ἐκέλευσε δοῦναι, περιφανῶν δὲ τε-
κμηρίων, δεινὸν εἶναι τὸ ὅρκον δοῦναι τούτῳ, ὃς οὐχ
ὅπως εὐορκήσει πρόνοιαν ποιήσεται, ἀλλ' οὐδὲ τῶν
ἱερῶν αὐτῶν ἕνεκα τοῦ πλεονεκτήματος ἀπέσχηται.
66 τὰ μὲν οὖν καθ' ἕκαστα πόλλ' ἂν εἴη λέγειν, ὧν ἐπιώρ-
κηκεν οὗτος ῥᾳδίως· οὓς δὲ περιφανέστατα καὶ ὑμεῖς

*αὐτῷ πάντες σύνιστε ὅρκους ἐπιωρκηκότι, τούτους
ἀναμνήσω ὑμᾶς. ἴστε γὰρ τοῦτον ἐν τῷ δήμῳ ὀμόσαν-
τα καὶ ἐπαρασάμενον αὑτῷ ἐξώλειαν, εἰ μὴ γράψαιτο
Ἰφικράτην ξενίας, καὶ καθιερώσαντα τὴν οὐσίαν τὴν
ἑαυτοῦ. ὀμόσας δὲ ταῦτα καὶ ὑποσχόμενος ἐν τῷ δή-
μῳ, οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον ἕνεκα τοῦ συμφέροντος
67 αὑτῷ ἔδωκε τῷ υἱῷ τῷ ἐκείνου τὴν θυγατέρα. ὃς οὖν
οὔθ' ὑμᾶς ᾐσχύνθη ἐξαπατῆσαι ὑποσχόμενος, νόμων
ὄντων, ἐάν τις τὸν δῆμον ὑποσχόμενος ἐξαπατήσῃ, εἰσ-
αγγελίαν εἶναι περὶ αὐτοῦ, οὔτε τοὺς θεοὺς ὀμόσας
καὶ ἐπαρασάμενος ἑαυτῷ ἔδεισεν, οὓς ἐπιώρκησε, πῶς
οὐκ εἰκός ἐστιν ἐμὲ τούτῳ μὴ ἐθέλειν ὅρκον δοῦναι;
οὔπω τοίνυν πολὺς χρόνος ἐστὶν ἐξ ὅτου ἐν τῷ δήμῳ
πάλιν διωμόσατο μὴ εἶναι αὑτῷ ἐφόδια τῷ γήρᾳ ἱκανά,
τοσαύτην οὐσίαν κεκτημένος· οὕτως ἄπληστος καὶ αἰσ-
68 χροκερδὴς ὁ τρόπος αὐτοῦ ἐστιν. ἡδέως δ' ἂν ἔγωγε
πυθοίμην ὑμῶν εἰ ὀργίζεσθε τοῖς ἀνεσκευασμένοις
τῶν τραπεζιτῶν. εἰ γὰρ ἐκείνοις ὀργίζοισθε δικαίως ὅτι
ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, πῶς οὐκ εἰκός ἐστιν ὑμᾶς βοηθεῖν* 1205
*τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσι; καὶ μὴν διὰ τούτους τοὺς ἄν-
δρας αἱ τράπεζαι ἀνασκευάζονται, ὅταν ἀπορούμενοι
μὲν δανείζωνται καὶ οἴωνται διὰ τὴν δόξαν πιστεύε-
σθαι δεῖν, εὐπορήσαντες δὲ μὴ ἀποδιδῶσιν, ἀλλ' ἀπο-
στερῶσιν.*

69 *Ὅσων μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐδυνάμην
ὑμῖν μάρτυρας παρασχέσθαι, μεμαρτυρήκασί μοι· ἔτι
δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων δεδήλωκα ὑμῖν ὡς ὀφείλει Τι-
μόθεος τἀργύριον τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ. δέομαι οὖν ὑμῶν
συνεισπρᾶξαί μοι τοὺς ὀφείλοντας, ἅ μοι ὁ πατὴρ
κατέλιπεν.*

L.

ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΚΛΕΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΙΗΡΑΡΧΗΜΑΤΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀπολλόδωρος ὁ Πασίωνος τριηραρχήσας φιλοτίμως τὸν ὡρισμένον χρόνον, ἐπετριηράρχησεν ἕτερον οὐκ ὀλίγον, τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Πολυκλέους μὴ ἐλθόντος παραχρῆμα ἐπὶ τὴν ναῦν· τούτου δὲ, ὅτε ἦλθεν, οὐ παραλαβόντος εὐθέως, ἀλλὰ σκηψαμένου περιμένειν τὸν συντριήραρχον. τοσούτου δὲ χρόνου ἐπιτριηραρχοῦντος, ἀξιοῖ κομίσασθαι τὸ ἀνάλωμα παρὰ Πολυκλέους Ἀπολλόδωρος.

Τοῖς τοιούτοις τῶν ἀγώνων, ὦ ἄνδρες δικασταί, 1206
καὶ τοὺς διαγνωσομένους προσήκει μάλιστα προσέχειν τὸν νοῦν. οὐ γὰρ ἐμὸς καὶ Πολυκλέους ἴδιός ἐστιν ὁ ἀγὼν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως κοινός. ὧν γὰρ τὰ μὲν ἐγκλήματα ἴδιά ἐστιν, αἱ δὲ βλάβαι κοιναί, πῶς οὐχ ὑπὲρ τούτων εἰκός ἐστιν ἀκούσαντας ὑμᾶς ὀρθῶς διαγνῶναι; εἰ μὲν γὰρ περὶ ἄλλου τινὸς συμβολαίου ἐγὼ διαφερόμενος πρὸς Πολυκλέα εἰσῄειν εἰς ὑμᾶς, ἐμὸς ἂν ἦν καὶ Πολυκλέους ὁ ἀγών· νῦν δὲ περί τε διαδοχῆς νεώς ἐστιν ὁ λόγος καὶ ἐπιτριηραρχήματος πέντε μηνῶν καὶ ἓξ ἡμερῶν ἀνηλωμένου, καὶ περὶ τῶν νό-
2 *μων, πότερα κύριοί εἰσιν ἢ οὔ. ἀναγκαῖον δή μοι δοκεῖ εἶναι ἅπαντα ἐξ ἀρχῆς διηγήσασθαι πρὸς ὑμᾶς. καὶ πρὸς θεῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, δέομαι ὑμῶν, μή με ἡγήσησθε ἀδολεσχεῖν, ἐὰν διὰ μακροτέρων διηγῶμαι τά τε ἀναλώματα καὶ τὰς πράξεις, ὡς ἐν καιρῷ τε ἕκασται καὶ χρήσιμοι τῇ πόλει ἐδιακονήθησαν. εἰ μὲν γὰρ*

τις ἔχει με ἐπιδεῖξαι ὡς ψεύδομαι, ἀναστὰς ἐν τῷ ἐμῷ
ὕδατι ἐξελεγξάτω ὅ τι ἂν μὴ φῇ με ἀληθὲς λέγειν πρὸς
ὑμᾶς· εἰ δ' ἐστὶν ἀληθῆ καὶ μηδεὶς ἄν μοι ἀντείποι
ἄλλος ἢ οὗτος, δέομαι ὑμῶν ἁπάντων δικαίαν δέησιν.
3 ὅσοι μὲν τῶν στρατιωτῶν ἐστὲ καὶ παρῆτε ἐκεῖ, αὐτοί 1207
τε ἀναμνήσθητε καὶ τοῖς παρακαθεζομένοις φράζετε
τήν τ' ἐμὴν προθυμίαν καὶ τὰ συμβάντα ἐν τῷ τότε
καιρῷ τῇ πόλει πράγματα καὶ τὰς ἀπορίας, ἵν' ἐκ τού-
των εἰδῆτε ὁποῖός τίς εἰμι περὶ ἃ ἂν προστάξητε ὑμεῖς·
ὅσοι δ' αὐτοῦ ἐπεδημεῖτε, σιγῇ μου ἀκοῦσαι διηγουμέ-
νου ἅπαντα πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τούτων ἑκάστῳ, οἷς ἂν
λέγω, τούς τε νόμους παρεχομένου καὶ τὰ ψηφίσμα-
τα, τά τε τῆς βουλῆς καὶ τὰ τοῦ δήμου, καὶ τὰς μαρ-
τυρίας.
4 Ἑβδόμῃ γὰρ φθίνοντος μεταγειτνιῶνος μηνὸς ἐπὶ
Μόλωνος ἄρχοντος, ἐκκλησίας γενομένης καὶ εἰσαγ-
γελθέντων ὑμῖν πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων, ἐψη-
φίσασθε τὰς ναῦς καθέλκειν τοὺς τριηράρχους· ὧν
καὶ ἐγὼ ἦν. καὶ τὸν μὲν καιρὸν τὸν συμβεβηκότα τῇ
πόλει τότε οὐκ ἐμὲ δεῖ διεξελθεῖν, ἀλλ' ὑμᾶς αὐτοὺς
ἀναμνησθῆναι, ὅτι Τῆνος μὲν καταληφθεῖσα ὑπ' Ἀλε-
5 ξάνδρου ἐξηνδραποδίσθη, Μιλτοκύθης δ' ἀφειστήκει
ἀπὸ Κότυος καὶ πρέσβεις ἐπεπόμφει περὶ συμμαχίας,
βοηθεῖν κελεύων καὶ τὴν Χερρόνησον ἀποδιδούς, Προ-
κοννήσιοι δὲ σύμμαχοι ὄντες ἱκέτευον ὑμᾶς ἐν τῷ δή-
μῳ βοηθῆσαι αὐτοῖς, λέγοντες ὅτι ὑπὸ Κυζικηνῶν κατ-
έχονται τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν,
6 καὶ μὴ περιιδεῖν ἀπολομένους· ὧν ἀκούοντες τότε
ὑμεῖς ἐν τῷ δήμῳ αὐτῶν τε λεγόντων καὶ τῶν συναγο-
ρευόντων αὐτοῖς, ἔτι δὲ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλή-
ρων περὶ ἔκπλουν ὄντων ἐκ τοῦ Πόντου, καὶ Βυζαν-
τίων καὶ Χαλκηδονίων καὶ Κυζικηνῶν καταγόντων τὰ

πλοῖα ἕνεκα τῆς ἰδίας χρείας τοῦ σίτου, καὶ ὁρῶντες ἐν 1208
τῷ Πειραιεῖ τὸν σῖτον ἐπιτιμώμενον καὶ οὐκ ὄντα
ἄφθονον ὠνεῖσθαι, ἐψηφίσασθε τάς τε ναῦς καθέλ-
κειν τοὺς τριηράρχους καὶ παρακομίζειν ἐπὶ τὸ χῶ-
μα, καὶ τοὺς βουλευτὰς καὶ τοὺς δημάρχους καταλό-
γους ποιεῖσθαι τῶν δημοτῶν καὶ ἀποφέρειν ναύτας,
καὶ διὰ τάχους τὸν ἀπόστολον ποιεῖσθαι καὶ βοηθεῖν
ἑκασταχοῖ. καὶ ἐνίκησε τὸ Ἀριστοφῶντος ψήφισμα
τουτί.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

7 Τοῦ μὲν ψηφίσματος τοίνυν ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες
δικασταί. ἐγὼ δ' ἐπειδή μοι οὐκ ἦλθον οἱ ναῦται οἱ
καταλεγέντες ὑπὸ τῶν δημοτῶν, ἀλλ' ἢ ὀλίγοι καὶ οὗ-
τοι ἀδύνατοι, τούτους μὲν ἀφῆκα, ὑποθεὶς δὲ τὴν οὐ-
σίαν τὴν ἐμαυτοῦ καὶ δανεισάμενος ἀργύριον πρῶτος
ἐπληρωσάμην τὴν ναῦν, μισθωσάμενος ναύτας ὡς οἷόν
τ' ἦν ἀρίστους, δωρεὰς καὶ προδόσεις δοὺς ἑκάστῳ αὐ-
τῶν μεγάλας. ἔτι δὲ σκεύεσιν ἰδίοις τὴν ναῦν ἅπασαν
κατεσκεύασα, καὶ τῶν δημοσίων ἔλαβον οὐδὲν, καὶ κό-
σμῳ ὡς οἷόν τ' ἦν κάλλιστα καὶ διαπρεπέστατα τῶν τριη-
ράρχων. ὑπηρεσίαν τοίνυν, ἣν ἐδυνάμην, κρατίστην
8 ἐμισθωσάμην. οὐ μόνον τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ,
τὰ κατὰ τὴν τριηραρχίαν ἀνήλισκον τότε οὕτω πολυ-
τελῆ ὄντα, ἀλλὰ καὶ τῶν χρημάτων ὧν εἰς τὸν ἔκπλουν
ἐψηφίσασθε εἰσενεχθῆναι μέρος οὐκ ἐλάχιστον ἐγὼ
ὑμῖν προεισήνεγκα. δόξαν γὰρ ὑμῖν ὑπὲρ τῶν δημο-
τῶν τοὺς βουλευτὰς ἀπενεγκεῖν τοὺς προεισοίσοντας
τῶν τε δημοτῶν καὶ τῶν ἐγκεκτημένων, προσαπηνέ-
χθη μου τοὔνομα ἐν τριττοῖς δήμοις διὰ τὸ φανερὰν
9 εἶναί μου τὴν οὐσίαν. καὶ τούτων ἐγὼ οὐδεμίαν πρό-
φασιν ποιησάμενος, ὅτι τριηραρχῶ καὶ οὐκ ἂν δυναί- 1209
μην δύο λειτουργίας λειτουργεῖν οὐδὲ οἱ νόμοι ἐῶσιν,

ἔθηκα τὰς προεισφορὰς πρῶτος. καὶ οὐκ εἰσεπραξά-
μην διὰ τὸ τότε μὲν ἀποδημεῖν ὑπὲρ ὑμῶν τριηραρ-
χῶν, ὕστερον δὲ καταπλεύσας καταλαβεῖν τὰ μὲν εὔ-
πορα ὑφ' ἑτέρων προεξειλεγμένα, τὰ δ' ἄπορα ὑπόλοι-
10 πα. καὶ ταῦτα ὅτι ἀληθῆ λέγω πρὸς ὑμᾶς, τούτων ὑμῖν
ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας τῶν τε τὰ στρατιωτικὰ
τότε εἰσπραττόντων καὶ τῶν ἀποστολέων, καὶ τοὺς μι-
σθοὺς οὓς ταῖς ὑπηρεσίαις καὶ τοῖς ἐπιβάταις κατὰ μῆ-
να ἐδίδουν, παρὰ τῶν στρατηγῶν σιτηρέσιον μόνον
λαμβάνων, πλὴν δυοῖν μηνοῖν μόνον μισθὸν ἐν πέντε
μησὶ καὶ ἐνιαυτῷ, καὶ τοὺς ναύτας τοὺς μισθωθέντας,
καὶ ὅσον ἕκαστος ἔλαβεν ἀργύριον, ἵν' ἐκ τούτων εἰδῆτε
τὴν ἐμὴν προθυμίαν, καὶ οὗτος διότι παραλαβεῖν παρ'
ἐμοῦ τὴν ναῦν οὐκ ἤθελεν, ἐπειδή μοι ὁ χρόνος ἐξῆλθε
τῆς τριηραρχίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

11 Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ ψεύδομαι πρὸς ὑμᾶς περὶ ὧν
εἶπον, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῶν μαρτυριῶν ἀναγιγνω-
σκομένων ἀκηκόατε. ἔτι δὲ περὶ ὧν μέλλω λέγειν,
ἅπαντές μοι ὁμολογήσετε ὅτι ἀληθῆ ἐστιν. τριήρους
γὰρ ὁμολογεῖται κατάλυσις εἶναι πρῶτον μὲν, ἐὰν μὴ
μισθόν τις διδῷ, δεύτερον δὲ, ἐὰν εἰς τὸν Πειραιᾶ με-
ταξὺ καταπλεύσῃ· ἀπόλειψίς τε γὰρ πλείστη γίγνεται,
οἵ τε παραμένοντες τῶν ναυτῶν οὐκ ἐθέλουσι πάλιν
ἐμβαίνειν, ἐὰν μή τις αὐτοῖς ἕτερον ἀργύριον διδῷ
ὥστε τὰ οἰκεῖα διοικήσασθαι. ἃ ἐμοὶ ἀμφότερα συν-
έβη, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὥστε πολυτελεστέραν μοι γε- 1210
12 νέσθαι τὴν τριηραρχίαν. καὶ γὰρ μισθὸν οὐδένα λα-
βὼν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ ὀκτὼ μηνῶν, κατέπλευσα
τοὺς πρέσβεις ἄγων διὰ τὸ ἄριστά μοι πλεῖν τὴν ναῦν.
καὶ ἐνθένδε πάλιν, προσταχθέν μοι ὑπὸ τοῦ δήμου
Μένωνα τὸν στρατηγὸν ἄγειν εἰς Ἑλλήσποντον ἀντὶ

Αὐτοκλέους ἀποχειροτονηθέντος, ᾠχόμην ἀναγόμενος
διὰ τάχους, καὶ ἀντὶ μὲν τῶν ἀπολιπόντων με ναυτῶν
ἑτέρους ἐμισθωσάμην ναύτας, δωρεὰς καὶ προδόσεις
αὐτοῖς διδοὺς μεγάλας, τοῖς δὲ παραμείνασι τῶν ἀρ-
χαίων ναυτῶν ἔδωκά τι εἰς διοίκησιν τῶν οἰκείων κα-
13 ταλιπεῖν πρὸς ᾧ πρότερον εἶχον, οὐκ ἀγνοῶν τὴν παρ-
οῦσαν χρείαν, ὡς ἀναγκαία ἦν ἑκάστῳ, ἀπορῶν δ' αὐ-
τὸς ὡς μὰ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω οὐδεὶς ἂν μοι πι-
στεύσειεν, ὅστις μὴ ἀληθῶς παρηκολούθηκε τοῖς ἐμοῖς
πράγμασιν, ὑποθεὶς τὸ χωρίον Θρασυλόχῳ καὶ Ἀρχέ-
νεῳ, καὶ δανεισάμενος τριάκοντα μνᾶς παρ' αὐτῶν καὶ
διαδοὺς τοῖς ναύταις ᾠχόμην ἀναγόμενος, ἵνα μηδὲν
ἐλλείποι τῷ δήμῳ ὧν προσέταξε τὸ κατ' ἐμέ. καὶ ὁ δῆ-
μος ἀκούσας ταῦτα ἐπῄνεσέ τέ με καὶ ἐπὶ δεῖπνον εἰς
τὸ πρυτανεῖον ἐκάλεσεν. καὶ ὡς ταῦτ' ἀληθῆ λέγω,
τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὴν μαρτυρίαν καὶ τὸ ψή-
φισμα τὸ τοῦ δήμου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΨΗΦΙΣΜΑ.

14 Ἐπειδὴ τοίνυν εἰς Ἑλλήσποντον ἤλθομεν, καὶ ὅ τε
χρόνος ἐξεληλύθει μοι τῆς τριηραρχίας, καὶ μισθὸς
οὐκ ἀπεδόθη τοῖς στρατιώταις ἀλλ' ἢ δυοῖν μηνοῖν,
ἕτερός τε στρατηγὸς ἧκε Τιμόμαχος, καὶ οὗτος διαδό-
χους οὐκ ἄγων ἐπὶ τὰς ναῦς, ἀθυμήσαντές μοι πολλοὶ 1211
τοῦ πληρώματος ᾤχοντο ἀπολείποντες τὴν ναῦν, οἱ
μὲν εἰς τὴν ἤπειρον στρατευσόμενοι, οἱ δ' εἰς τὰς Θα-
σίων καὶ Μαρωνειτῶν ναῦς, μισθῷ μεγάλῳ πεισθέν-
15 τες καὶ ἀργύριον πολὺ προλαβόντες, καὶ τὰ μὲν παρ'
ἐμοῦ ἐξανηλωμένα ἤδη ὁρῶντες, τὰ δὲ τῆς πόλεως ἀμε-
λῆ, τὰ δὲ τῶν συμμάχων ἄπορα, τὰ δὲ τῶν στρατηγῶν
ἄπιστα, καὶ ὑπὸ πολλῶν αὖ τῷ λόγῳ ἐξηπατημένοι,
καὶ τὸν χρόνον ἐξήκοντα τῆς τριηραρχίας καὶ τὸν
πλοῦν οὐκέτ' ὄντα οἴκαδε, οὐδὲ διάδοχον ἥκοντα ἐπὶ

τὴν ναῦν, παρ' οὗ ἄν τις ἠξίωσεν ὠφεληθῆναι. ὅσῳ
γὰρ φιλοτιμούμενος ἄμεινον ἐπληρωσάμην τὴν ναῦν
ἐρετῶν ἀγαθῶν, τοσούτῳ μοι πλείστη ἀπόλειψις ἐγέ-
16 νετο τῶν ἄλλων τριηράρχων. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις, εἰ
μή τι ἄλλο, οἵ γ' ἐκ καταλόγου ἐλθόντες ἐπὶ τὴν ναῦν
παρέμενον τηροῦντες τὴν οἴκαδε σωτηρίαν, ὁπότε αὐ-
τοὺς ἀφήσει ὁ στρατηγός· οἱ δ' ἐμοὶ ναῦται πιστεύ-
οντες αὐτοῖς ἐπὶ τῷ δύνασθαι ἐλαύνειν, ὅπου ἔμελλον
ἀργύριον πάλιν πλεῖστον λήψεσθαι, ἐνταῦθ' ἀπῇσαν,
ἡγούμενοι τὴν ἐν τῷ παρόντι εὐπορίαν κρείττω εἶναι
αὐτοῖς τοῦ μέλλοντος φόβου, εἴ ποτε ληφθείησαν ὑπ'
17 ἐμοῦ. τοιούτων τοίνυν μοι τῶν πραγμάτων συμβεβη-
κότων, καὶ τοῦ στρατηγοῦ ἅμα Τιμομάχου προστά-
ξαντος πλεῖν ἐφ' Ἱερὸν ἐπὶ τὴν παραπομπὴν τοῦ σίτου
καὶ μισθὸν οὐ διδόντος, εἰσαγγελθέντων δὲ ὅτι Βυ-
ζάντιοι καὶ Χαλκηδόνιοι πάλιν κατάγουσι τὰ πλοῖα καὶ
ἀναγκάζουσι τὸν σῖτον ἐξαιρεῖσθαι, δανεισάμενος ἐγὼ
ἀργύριον παρ' Ἀρχεδήμου μὲν τοῦ Ἀναφλυστίου πεν- 1212
τεκαίδεκα μνᾶς ἐπίτοκον, ὀκτακοσίας δὲ δραχμὰς πα-
ρὰ Νικίππου τοῦ ναυκλήρου ναυτικὸν ἀνειλόμην, ὃς
ἔτυχεν ὢν ἐν Σηστῷ, ἐπόγδοον, σωθέντος δὲ τοῦ
18 πλοίου Ἀθήναζε ἀποδοῦναι αὐτὸ καὶ τοὺς τόκους, καὶ
πέμψας Εὐκτήμονα τὸν πεντηκόνταρχον εἰς Λάμψα-
κον, δοὺς αὐτῷ ἀργύριον καὶ γράμματα πρὸς τοὺς ξέ-
νους τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ἐκέλευσά μοι αὐτὸν ναύτας
μισθώσασθαι ὡς ἂν δύνηται ἀρίστους· αὐτὸς δ' ὑπο-
μείνας ἐν Σηστῷ τοῖς τε παραμείνασι τῶν ἀρχαίων
ναυτῶν ἔδωκα ὁπόσον εἶχον, ἐπειδή μοι ὁ χρόνος ἐξῆ-
κε τῆς τριηραρχίας, καὶ ἑτέρους ναύτας ἐντελομίσθους
προσέλαβον, ἐν ὅσῳ ὁ στρατηγὸς τὸν ἀνάπλουν τὸν
19 ἐφ' Ἱερὸν παρεσκευάζετο. ἐπειδὴ δ' ὅ τε Εὐκτήμων
ἧκεν ἐκ τῆς Λαμψάκου ἄγων τοὺς ναύτας οὓς ἐμισθώ-

σατο, καὶ ὁ στρατηγὸς παρήγγειλεν ἀνάγεσθαι, τῷ
μὲν Εὐκτήμονι ἀσθενῆσαι ἐξαίφνης συνέβη καὶ πάνυ
πονηρῶς διετέθη. τούτῳ μὲν οὖν ἀποδοὺς τὸν μισθὸν
καὶ ἐφόδια προσθεὶς ἀπέπεμψα οἴκαδε· αὐτὸς δὲ πεν-
τηκόνταρχον ἕτερον λαβὼν ἀνηγόμην ἐπὶ τὴν παρα-
πομπὴν τοῦ σίτου, καὶ ἐκεῖ περιέμεινα πέντε καὶ τετα-
ράκοντα ἡμέρας, ἕως ὁ ἔκπλους τῶν πλοίων τῶν μετ'
20 ἀρκτοῦρον ἐκ τοῦ Πόντου ἐγένετο. ἀφικόμενος δ' εἰς
Σηστὸν ἐγὼ μὲν ᾤμην οἴκαδε καταπλεύσεσθαι, τοῦ τε
χρόνου μοι ἐξήκοντος καὶ ἐπιτετριηραρχημένων ἤδη
μοι δυοῖν μηνοῖν καὶ διαδόχου οὐχ ἥκοντος ἐπὶ τὴν
ναῦν· ὁ δὲ στρατηγὸς Τιμόμαχος, ἀφικομένων ὡς αὐ-
τὸν πρέσβεων Μαρωνειτῶν καὶ δεομένων αὐτοῖς τὰ 1213
πλοῖα παραπέμψαι τὰ σιτηγά, προσέταξεν ἡμῖν τοῖς
τριηράρχοις ἀναδησαμένοις τὰ πλοῖα ἕλκειν εἰς Μαρώ-
21 νειαν, πλοῦν καὶ πολὺν καὶ πελάγιον. καὶ ταῦθ' ὑμῖν
διηγησάμην ἐξ ἀρχῆς, ἵν' εἰδῆτε ὅσα ἀνηλωκὼς αὐτὸς
καὶ ἡλίκης μοι γεγενημένης τῆς λειτουργίας ὕστερον
ὅσα ἀναλώματα ὑπὲρ τούτου ἀνήλωσα ἐπιτριηραρ-
χῶν, οὐχ ἥκοντος τούτου ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ κινδύνους
ὅσους ἐκινδύνευσα αὐτὸς πρός τε χειμῶνα καὶ πρὸς
πολεμίους. μετὰ γὰρ τὴν παραπομπὴν τῶν πλοίων
τῶν εἰς Μαρώνειαν καὶ τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς Θάσον, ἀφι-
κόμενος παρέπεμπε πάλιν ὁ Τιμόμαχος μετὰ τῶν Θα-
σίων εἰς τὴν Στρύμην σῖτον καὶ πελταστάς, ὡς παρα-
22 ληψόμενος αὐτὸς τὸ χωρίον. παραταξαμένων δὲ Μα-
ρωνειτῶν ἡμῖν ταῖς ναυσὶν ὑπὲρ τοῦ χωρίου τούτου
καὶ μελλόντων ναυμαχήσειν, καὶ τῶν στρατιωτῶν
ἀπειρηκότων, πλοῦν πολὺν πεπλευκότων καὶ πλοῖα
ἑλκόντων ἐκ Θάσου εἰς Στρύμην, ἔτι δὲ χειμῶνος ὄν-
τος καὶ τοῦ χωρίου ἀλιμένου, καὶ ἐκβῆναι οὐκ ὂν οὐδὲ
δειπνοποιήσασθαι πολεμίας τῆς χώρας οὔσης καὶ πε-

ρικαθημένων κύκλῳ τὸ τεῖχος καὶ ξένων μισθοφόρων
καὶ βαρβάρων προσοίκων, ἀναγκαῖον ἦν ἐπ' ἀγκύρας
ἀποσαλεύειν τὴν νύκτα μετεώρους, ἀσίτους καὶ ἀγρύ-
πνους, φυλαττομένους μὴ τῆς νυκτὸς ἡμῖν ἐπιθῶνται
23 αἱ Μαρωνειτῶν τριήρεις. ἔτι δὲ συνέβη τῆς νυκτὸς
ὥρᾳ ἔτους ὕδωρ καὶ βροντὰς καὶ ἄνεμον μέγαν γενέ-
σθαι (ὑπ' αὐτὰς γὰρ Πλειάδων δύσεις οἱ χρόνοι οὗτοι
ἦσαν), ἐξ ὧν τίνα οὐκ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῖς 1214
στρατιώταις ἀθυμίαν ἐμπεσεῖν; πόσην δέ μοι μετὰ
ταῦτα ἀπόλειψιν γενέσθαι πάλιν, τῶν ἀρχαίων ναυ-
τῶν ταλαιπωρουμένων μὲν πολλά, ὠφελουμένων δὲ
βραχέα, ὅσα ἐγὼ δυναίμην ἑκάστῳ δανειζόμενος ἐπαρ-
κέσαι πρὸς ᾧ πρότερον εἶχον παρ' ἐμοῦ, ἐπεὶ ὅ γε
στρατηγὸς οὐδὲ τὸ ἐφ' ἡμέραν αὐτοῖς τροφὴν διαρκῆ
ἐδίδου. καὶ ἤδη τρεῖς μῆνες ἐπετετριηράρχητό μοι,
καὶ οὐδέπω οὗτος ἧκεν ἐπὶ τὴν ναῦν, ἀλλ' ἐμισθού-
μην ναύτας ἀντὶ τῶν ἀπολιπόντων, δανειζόμενος ἀρ-
γύριον.

24 Μόνῳ τοίνυν τούτῳ τῶν ἄλλων διαδόχων οὐκ ἔστι
πρόφασις ὑπολειπομένη, διότι οὐ πάλαι ἧκεν ἐπὶ τὴν
ναῦν. ὁ γὰρ Εὐκτήμων ὁ πεντηκόνταρχος ὡς ἐκ τοῦ
Ἑλλησπόντου ἀπεστάλη οἴκαδε ἀσθενήσας, ἐπειδὴ κατ-
έπλευσε καὶ ἤκουσε τοῦτον ἐμοὶ διάδοχον καθεστη-
κότα, εἰδὼς τόν τε χρόνον ἐξήκοντά μοι τῆς τριηραρ-
χίας καὶ ἤδη ἐπιτριηραρχοῦντά με, παραλαβὼν Δεινί-
αν τὸν κηδεστὴν τὸν ἐμὸν προσέρχεται αὐτῷ ἐν τῷ
δείγματι, καὶ ἐκέλευεν αὐτὸν ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ναῦν
ἀποπλεῖν ὡς τῶν ἀναλωμάτων πολλῶν ὄντων, ἃ καθ'
ἡμέραν ἑκάστην πρὸς τῷ παρὰ τοῦ στρατηγοῦ σιτηρε-
25 σίῳ εἰς τὴν ναῦν διδομένῳ ἀνηλίσκετο, καθ' ἕκαστον
αὐτῷ διεξιὼν τούς τε μισθοὺς τοὺς τῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ
τοῖς ἐπιβάταις κατὰ μῆνα διδομένους, τοῖς τε ναύταις

οὓς αὐτὸς ἐκ τῆς Λαμψάκου ἐμισθώσατο, καὶ τοῖς
ὕστερον ἐπεμβᾶσιν ἀντὶ τῶν ἀπολιπόντων, ἔτι δὲ ὃ
τῶν ἀρχαίων ναυτῶν ἑκάστῳ προσέθηκα δεηθέντι,
ἐπειδή μου ὁ χρόνος ἐξῆκε τῆς τριηραρχίας, καὶ τἄλλα
ὅσα ἦν τὰ καθ' ἡμέραν ἑκάστην ἀναλισκόμενα εἰς τὴν
ναῦν, οὐκ ἀπείρως ἔχων· διὰ γὰρ ἐκείνου πεντηκον- 1215
26 ταρχοῦντος καὶ ἠγοράζετο καὶ ἀνηλίσκετο. καὶ περὶ
τῶν σκευῶν ἔφραζεν αὐτῷ, ὅτι ἴδια ἔχοιμι καὶ δημό-
σιον οὐδέν· ὡς οὖν, ἔφη, ἢ πείσων ἐκεῖνον διανοοῦ, ἢ
σκεύη ἔχων σαυτῷ ἀνάπλει. οἶμαι δέ σοι, ἔφη, αὐτὸν
οὐδὲν διοίσεσθαι· ὀφείλει γὰρ ἀργύριον ἐκεῖ, ὃ δια-
λῦσαι βουλήσεται ἐκ τῆς τιμῆς τῶν σκευῶν. ἀκούσας
δ' οὗτος ταῦτα τοῦ τ' Εὐκτήμονος καὶ τοῦ Δεινίου τοῦ
κηδεστοῦ τοῦ ἐμοῦ, περὶ μὲν ὧν ἔλεγον αὐτῷ οὐδὲν
αὐτοῖς ἀποκρίνεται, γελάσαντα δ' ἔφασαν αὐτὸν εἰπεῖν
"ἄρτι μῦς πίττης γεύεται·" ἐβούλετο γὰρ Ἀθηναῖος εἶ-
27 ναι. ἐπειδὴ τοίνυν τοῦ Εὐκτήμονος καὶ τοῦ Δεινίου
ἀκούσας οὐδὲν ἐφρόντιζε, πάλιν αὐτῷ προσέρχονται
ὕστερον Πυθόδωρός τε ὁ Ἀχαρνεὺς καὶ Ἀπολλόδωρος
ὁ Λευκονοεὺς, ἐπιτήδειοι ὄντες ἐμοὶ καὶ φίλοι, καὶ ἐκέ-
λευον αὐτὸν ἐπί τε τὴν ναῦν ἀπιέναι ὡς διάδοχον ὄν-
τα, καὶ περὶ τῶν σκευῶν ἔφραζον αὐτῷ ὅτι ἴδια ἔχοιμι
28 ἅπαντα καὶ δημόσιον οὐδέν· "εἰ μὲν οὖν ἐκείνοις ἐθέ-
"λεις χρῆσθαι, κατάλιπε" ἔφασαν "ἀργύριον αὐτοῦ,
"καὶ μὴ διακινδύνευε ἐκεῖσε ἄγων," ἵνα λύσωνταί μοι
τὸ χωρίον, ἀποδύντες Ἀρχένεῳ καὶ Θρασυλόχῳ τριά-
κοντα μνᾶς. περὶ δ' ἀποτριβῆς τῶν σκευῶν ἤθελον
αὐτῷ γράμματα γράφειν, καὶ ἐγγυηταὶ αὐτοὶ γίγνε-
σθαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ἦ μὴν ἔσεσθαι αὐτῷ ὅ τι ἂν καὶ τοῖς
ἄλλοις τριηράρχοις πρὸς τοὺς διαδόχους ᾖ. ὡς οὖν
πάντα ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται
τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

29 Ἐκ πολλῶν μὲν τοίνυν τεκμηρίων οἶμαι ὑμῖν ἐπι-
δείξειν Πολυκλέα ὅτι οὔτε αὐτόθεν διενοεῖτο παρα-
λαμβάνειν παρ' ἐμοῦ τὴν ναῦν, οὔτ', ἐπειδὴ ὑφ' ὑμῶν 1216
καὶ τοῦ ψηφίσματος τοῦ ὑμετέρου ἠναγκάσθη ἐπὶ τὴν
ναῦν ἀπιέναι, ἐλθὼν ἠθέλησέ μοι διαδέξασθαι αὐτήν.
οὗτος γὰρ ἐπειδὴ ἀφίκετο εἰς Θάσον ἤδη μου τέταρτον
μῆνα ἐπιτριηραρχοῦντος, παραλαβὼν ἐγὼ μάρτυρας
τῶν τε πολιτῶν ὡς ἐδυνάμην πλείστους καὶ τοὺς ἐπι-
βάτας καὶ τὴν ὑπηρεσίαν προσέρχομαι αὐτῷ ἐν Θάσῳ
ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ ἐκέλευον αὐτὸν τήν τε ναῦν παρα-
λαμβάνειν παρ' ἐμοῦ ὡς διάδοχον ὄντα, καὶ τοῦ ἐπιτε-
τριηραρχημένου χρόνου ἀποδιδόναι μοι τἀναλώματα.
30 λογίσασθαι δ' ἤθελον αὐτῷ καθ' ἕκαστον, ἕως μοι μάρ-
τυρες παρῆσαν τῶν ἀνηλωμένων οἵ τε ναῦται καὶ οἱ
ἐπιβάται καὶ ἡ ὑπηρεσία, ἵν' εἴ τι ἀντιλέγοι εὐθὺς ἐξε-
λέγχοιμι. οὕτω γάρ μοι ἀκριβῶς ἐγέγραπτο, ὥστ' οὐ
μόνον αὐτά μοι τἀναλώματα ἐγέγραπτο, ἀλλὰ καὶ ὅποι
ἀνηλώθη καὶ ὅ τι ποιούντων, καὶ ἡ τιμὴ τίς ἦν καὶ νό-
μισμα ποδαπὸν, καὶ ὁπόσου ἡ καταλλαγὴ ἦν τῷ ἀργυ-
ρίῳ, ἵν' εἴη ἀκριβῶς ἐξελέγξαι με τῷ διαδόχῳ, εἴ τι
31 ἡγοῖτο ψεῦδος αὐτῷ λογίζεσθαι. ἔτι δὲ καὶ πίστιν αὐ-
τῷ ἐπιθεὶς ἠθέλησα λογίσασθαι τὰ ἀνηλωμένα. προ-
καλουμένου δέ μου ταῦτα ἀπεκρίνατό μοι ὅτι οὐδὲν
αὐτῷ μέλοι ὧν λέγοιμι. ἐν δὲ τούτῳ ὑπηρέτης ἥκων
παρὰ τοῦ στρατηγοῦ ἐμοὶ παρήγγελλεν ἀνάγεσθαι, οὐ
τούτῳ τῷ διαδόχῳ, οὗ ἡ λειτουργία ἤδη ἐγίγνετο· τού-
του δὲ τὸ αἴτιον ἐγὼ ὑμᾶς προϊόντος τοῦ λόγου διδά-
ξω. τότε μὲν οὖν μοι ἐδόκει ἀνάγεσθαι καὶ πλεῖν οἷ
32 ἐκέλευεν. ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσα πάλιν εἰς Θάσον,
ἑλκύσας τὰ πλοῖα εἰς Στρύμην, οἷ προσέταξεν ὁ στρα- 1217
τηγὸς, κελεύσας τοὺς ναύτας ἐν τῇ νηὶ μένειν καὶ τοὺς

ἐπιβάτας καὶ τὴν ὑπηρεσίαν, ἐκβὰς αὐτὸς πορεύομαι
ἐπὶ τὴν οἰκίαν οὗ κατήγετο Τιμόμαχος ὁ στρατηγός,
βουλόμενος κἀκείνου ἐναντίον παραδιδόναι τὴν ναῦν
33 Πολυκλεῖ τούτῳ πλήρη. καταλαμβάνω οὖν καὶ τοῦ-
τον ἐκεῖ καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς διαδόχους καὶ
ἄλλους τινὰς τῶν πολιτῶν, καὶ εἰσελθὼν εὐθὺς ἐναν-
τίον τοῦ στρατηγοῦ λόγους πρὸς αὐτὸν ἐποιούμην, καὶ
ἠξίουν αὐτὸν τήν τε ναῦν μοι παραλαμβάνειν καὶ τοῦ
ἐπιτετριηραρχημένου χρόνου ἀποδιδόναι μοι τἀναλώ-
ματα, καὶ περὶ τῶν σκευῶν ἠρώτων αὐτόν, πότερα πα-
34 ραλήψεται ἢ ἴδια σκεύη ἔχων ἥκοι ἐπὶ τὴν ναῦν. ταῦ-
τα δέ μου προκαλουμένου αὐτόν, ἠρώτα με διότι σκεύη
τε ἴδια μόνος ἔχοιμι τῶν τριηράρχων, καὶ πότερα ἡ
πόλις οὐκ εἰδείη τινὰς δυναμένους σκεύη παρασχεῖν
ταῖς ναυσίν, ὥστε αὐτὴ μὴ παρέχειν. "ἢ σὺ τοσοῦ-
"τον" ἔφη "ὑπερπέπαικας πλούτῳ τοὺς ἄλλους, ὥστε
"καὶ σκεύη ἴδια ἔχειν καὶ κόσμον χρυσόπαστον μόνος
35 "τῶν τριηράρχων; τίς ἂν δύναιτ' οὖν" ἔφη "τὴν σὴν
"μανίαν καὶ πολυτέλειαν ὑπομεῖναι, διεφθαρμένον
"μὲν πλήρωμα καὶ εἰωθὸς ἀργύριον πολὺ προλαμβά-
"νειν καὶ ἀτελείας ἄγειν τῶν νομιζομένων ἐν τῇ νηὶ
"λειτουργιῶν καὶ λοῦσθαι ἐν βαλανείῳ, τρυφῶντας
"δ' ἐπιβάτας καὶ ὑπηρεσίαν ὑπὸ μισθοῦ πολλοῦ καὶ
"ἐντελοῦς; κακῶν δ'" ἔφη "διδάσκαλος γέγονας ἐν
"τῷ στρατεύματι, καὶ αἴτιος εἶ μέρος τι καὶ τοῖς ἄλλοις
"τριηράρχοις πονηροτέρους εἶναι τοὺς στρατιώτας, ζη-
"τοῦντας ταὐτὰ τοῖς παρὰ σοί· ἔδει γάρ σε ταὐτὰ ποι- 1218
36 "εῖν τοῖς ἄλλοις τριηράρχοις." λέγοντος δ' αὐτοῦ ταῦτ',
ἀπεκρινάμην αὐτῷ ὅτι σκεύη μὲν διὰ τοῦτο οὐ λάβοιμι
ἐκ τοῦ νεωρίου, ὅτι σὺ ἀδόκιμα ἐποίησας αὐτά. ἀλλ'
εἰ μὲν βούλει, ταῦτα παράλαβε· εἰ δὲ μή, σκεύη σαυ-
τῷ παρασκεύαζε. περὶ δὲ τῶν ναυτῶν καὶ τῶν ἐπιβα-

τῶν καὶ τῆς ὑπηρεσίας, εἰ φῂς ὑπ' ἐμοῦ αὐτοὺς διεφθάρθαι, παραλαβὼν τὴν τριήρη αὐτὸς σαυτῷ κατασκευάσαι καὶ ναύτας καὶ ἐπιβάτας καὶ ὑπηρεσίαν, οἵτινές σοι μηδὲν λαβόντες συμπλεύσονται. τὴν δὲ ναῦν παράλαβε· οὐ γάρ ἔτι μοι προσήκει τριηραρχεῖν· ὅ τε γὰρ χρόνος ἐξήκει μοι τῆς τριηραρχίας, καὶ ἐπι-
37 τετριηράρχηκα τέτταρας μῆνας. λέγοντος δέ μου ταῦτ', ἀποκρίνεταί μοι ὅτι ὁ συντριήραρχος αὐτῷ οὐχ ἥκοι ἐπὶ τὴν ναῦν· οὔκουν παραλήψομαι μόνος τὴν τριήρη. ὡς οὖν ἀληθῆ ταῦτα λέγω πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐν μὲν τῇ ἀγορᾷ ἀπεκρίνατό μοι τὰ πρότερον, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ μέλοι ὧν λέγοιμι, ἐν δὲ τῇ οἰκίᾳ οὗ ὁ Τιμόμαχος κατήγετο, ὅτι μόνος οὐ παραλήψεται τὴν ναῦν, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

38 Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς οὔτε οὗτος ἤθελέ μοι τὴν ναῦν διαδέχεσθαι, οὔτε τἀναλώματ' ἀπεδίδου τοῦ ἐπιτετριηραρχημένου χρόνου, ὅ τε στρατηγὸς ἐπέταττέ μοι ἀνάγεσθαι, προσελθὼν αὐτῷ ἐν Θάσῳ ἐν τῷ λιμένι ἐναντίον τοῦ στρατηγοῦ, πλήρους οὔσης τῆς τριήρους, ἔλεγον ἃ δίκαια μὲν οὐκ ἦν, ἀλλὰ πλεονεκτήματα τούτου, ἀναγκαῖα δέ μοι ἐκ τῶν
39 παρόντων εἰπεῖν, "ἐπειδή σοι φῄς, ὦ Πολύκλεις, τὸν 1219
"συντριήραρχον οὐχ ἥκειν, τοῦ μὲν ἐπιτετριηραρχημένου χρόνου ἐκεῖνον ἐγὼ πράξομαι τἀναλώματ', ἂν δύνωμαι, τῶν τεττάρων μηνῶν· σὺ δὲ παραλαβὼν τὴν ναῦν πρῶτον μὲν τὸν ὑπὲρ σεαυτοῦ χρόνον τριηράρχησον, τοὺς ἓξ μῆνας· ἔπειτ' ἐὰν μέν σοι ἔλθῃ ἐν τούτῳ ὁ συντριήραρχος, ἐκείνῳ παραδώσεις λειτουργήσας, ἐὰν δὲ μή, οὐδὲν δεινὸν πείσει δύο μῆνας ἐπι-
40 "τριηραρχήσας. ἢ ἐγὼ μὲν ὁ τόν τε ὑπὲρ ἐμαυτοῦ "χρόνου καὶ τοῦ συντριηράρχου λελειτουργηκὼς ἐπε-

"τριηράρχησα ὑπὲρ ὑμῶν, σὺ δ' οὐδὲν ἀνηλωκὼς "οὐκ ἀξιοῖς οὐδὲ τὸν ὑπὲρ σεαυτοῦ χρόνον, παραλα"βὼν τὴν ναῦν, λειτουργῆσαι, οὐδὲ τἀναλώματ' ἀπο"δοῦναι;" λέγοντος δέ μου ταῦτα, ἀπεκρίνατό μοι ὅτι μύθους λέγοιμι. ὁ δὲ στρατηγὸς ἐμβαίνειν με ἐκέλευεν εἰς τὴν ναῦν καὶ ἀνάγεσθαι μεθ' ἑαυτοῦ. ὡς οὖν ταῦτ' ἀπεκρίνατο, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

41 Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τεκμήριόν τι εἰπεῖν, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι περιφανῶς ἠδίκημαι. Ἁγνίᾳ γὰρ καὶ Πραξικλεῖ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον κατέστησαν διάδοχοι Μνησίλοχός τε ὁ Περιθοίδης καὶ Φρασιηρίδης ὁ Ἀναφλύστιος. οὐκ ἀφικομένου δὲ τοῦ Φρασιηρίδου ἐπὶ τὴν ναῦν ὁ Μνησίλοχος ἐλθὼν εἰς τὴν Θάσον παρέλαβέ τε
42 παρὰ τοῦ Ἁγνίου τὴν τριήρη, καὶ τὸ ἐπιτριηράρχημα ἀπέδωκε τῷ Ἁγνίᾳ τοῦ χρόνου οὗ ἐπανήλωσεν ὑπὲρ αὐτῶν, ὅσον ἔπεισε, καὶ τὰ σκεύη παρὰ τοῦ Ἁγνίου ἐμισθώσατο, καὶ αὐτὸς ἐτριηράρχει. ὕστερον δ' οἱ παρὰ τοῦ Φρασιηρίδου ἐλθόντες τῶν τε ἀνηλωμένων τὸ μέρος ἀπέδοσαν τῷ Μνησιλόχῳ, καὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου 1220
ὅσα ἐδεῖτο εἰς τὴν ναῦν συνανήλισκον. καί μοι τούτων ἀνάγνωθι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

43 Ἴσως οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ποθεῖτε ἀκοῦσαι διὰ τί ποτε ὁ στρατηγὸς οὐκ ἠνάγκαζε τοῦτον παραλαμβάνειν τὴν ναῦν, διάδοχον ἥκοντα ἐπ' αὐτὴν, τῶν νόμων οὕτως ἰσχυρῶν ὄντων. περὶ δὴ τούτων βούλομαι ὑμᾶς σαφῶς διδάξαι τὸ αἴτιον. Τιμόμαχος γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πρῶτον μὲν ἐβούλετο εὖ κατεσκευ-
44 ασμένῃ τῇ τριήρει πρὸς ἅπαντα χρῆσθαι. ᾔδειν οὖν ὅτι οὗτος μὲν παραλαβὼν αὐτὴν κακῶς ἔμελλε τριηραρχήσειν· οὔτε γὰρ τῷ τριηραρχήματι οὔτε τοῖς ἐπι-

βάταις καὶ τῇ ὑπηρεσίᾳ χρήσοιτο· οὐδεὶς γὰρ αὐτῷ
παραμενοῖ. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις, ὁπότε μὴ διδοὺς ἀρ-
γύριον προστάττοι πλεῖν, οὐκ ἔμελλεν αὐτῷ ἀνάξε-
σθαι ὥσπερ ἐγὼ, ἀλλὰ πράγματα παρέξειν. πρὸς δὲ
τούτῳ δανείζεται παρ' αὐτοῦ τριάκοντα μνᾶς, ὥστε μὴ
45 ἀναγκάσαι παραλαβεῖν τὴν ναῦν. ἐξ ὧν δὲ μάλιστά
μοι ὀργισθεὶς ἐπηρέαζε καὶ οὐδὲ λόγον ἑκάστοτε ἐδίδου
οὐδὲ περὶ ἑνὸς, βούλομαι ὑμῖν σαφῶς διηγήσασθαι,
ἵν' εἰδῆτε ὅτι οὐ περὶ πλείονος ἐποιούμην οὔτε τὴν
ἐμαυτοῦ ῥαστώνην ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ οὔτε τὴν ἐκεί-
νου ῥώμην τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῶν νόμων,
ἀλλ' ἠνειχόμην καὶ ἔργῳ ἀδικούμενος καὶ λόγῳ προ-
πηλακιζόμενος, ἃ πολλῷ μοι βαρύτερα ἦν τῶν ἀναλω-
46 μάτων. ὡς γὰρ ἐν Θάσῳ διατριβαὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐγί-
γνοντο, ἀφικνεῖται ἐκ Μεθώνης τῆς Μακεδονίας ὑπη-
ρετικὸν εἰς Θάσον ἄγον ἄνδρα καὶ ἐπιστολὰς παρὰ
Καλλιστράτου ὡς Τιμόμαχον, ἐν αἷς ἦν, ὡς ὕστερον 1221
ἐγὼ ταῦτ' ἐπυθόμην, ἀποπέμψαι αὐτῷ τριήρη τὴν ἄρι-
στα πλέουσαν, ἵν' ἀφίκηται ὡς αὐτόν. εὐθὺς οὖν τῇ
ὑστεραίᾳ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ὁ ὑπηρέτης ἐλθὼν ἐκέλευέ με
47 καλεῖν εἰς τὴν ναῦν τοὺς ναύτας. ἐπεὶ δὲ πλήρης ἦν,
ἀναβαίνει Κάλλιππος ὁ Φίλωνος ὁ Αἰξωνεὺς καὶ φρά-
ζει πρὸς τὸν κυβερνήτην τὸν ἐπὶ Μακεδονίας πλοῦν
πλεῖν. ἐπειδὴ δ' ἀφικόμεθα εἰς χωρίον τι ἐν τῇ ἀπαν-
τικρὺ ἠπείρῳ, Θασίων ἐμπόριον, καὶ ἐκβάντες ἠριστο-
ποιούμεθα, προσέρχεταί μοι τῶν ναυτῶν Καλλικλῆς
Ἐπιτρέφους Θριάσιος, λέγων ὅτι βούλοιτό μοι διαλε-
χθῆναι ἐμόν τι πρᾶγμα. κελεύσαντος δέ μου λέγει ὅτι
βούλοιτό μοι χάριν ἀποδοῦναι καθ' ὅ τι δύναται ὧν
48 αὐτῷ ἀπορηθέντι ἔδωκα. "σὺ οὖν" ἔφη "τὸν πλοῦν
"τοῦτον οἶσθα ἐφ' ὅ τι πλεῖς ἢ ποῖ;" ἀποκριναμένου
δέ μου αὐτῷ ὅτι οὐκ εἰδείην "ἀλλ' ἐγώ σοι" ἔφη "ἐρῶ·

"δεῖ γάρ σε ἀκούσαντα ὀρθῶς βουλεύσασθαι. μέλλεις
"γὰρ" ἔφη "ἄγειν ἄνδρα φυγάδα, οὗ Ἀθηναῖοι θάνα-
"τον δὶς κατεψηφίσαντο, Καλλίστρατον ἐκ Μεθώνης
"εἰς Θάσον ὡς Τιμόμαχον τὸν κηδεστὴν, ὡς ἐγὼ" ἔφη
"πέπυσμαι τῶν παίδων τῶν Καλλίππου. σὺ οὖν, ἐὰν
"σωφρονῇς, οὐδένα τῶν φευγόντων ἐάσεις ἐπὶ τὴν
49 "ναῦν ἀναβαίνειν· οὐ γὰρ ἐῶσιν οἱ νόμοι." ἀκούσας
δ' ἐγὼ ταῦτα τοῦ Καλλικλέους προσέρχομαι τῷ Καλ-
λίππῳ, καὶ ἐρωτῶ αὐτὸν ὅποι τε τὸν πλοῦν ποιεῖται
καὶ ἐπὶ τίνα. διαχλευάσαντος δ' αὐτοῦ με καὶ ἀπειλή-
σαντος ἃ οὐδ' ἂν ὑμεῖς ἀγνοήσαιτε (τοῦ γὰρ τρόπου
τοῦ Καλλίππου οὐκ ἀπείρως ἔχετε) λέγω αὐτῷ ὅτι
"ἀκούω σε πλεῖν ἐπὶ Καλλίστρατον. ἐγὼ οὖν τῶν φευ- 1222
"γόντων οὐδένα ἄξω, οὐδὲ πλεύσομαι ἐπ' αὐτόν· οἱ
"γὰρ νόμοι οὐκ ἐῶσιν ὑποδέχεσθαι τῶν φευγόντων
"οὐδένα, ἢ ἐν τοῖς αὐτοῖς κελεύουσιν ἐνέχεσθαι τὸν
"ὑποδεχόμενον τοὺς φεύγοντας. ἀποπλεύσομαι οὖν
50 "πάλιν ὡς τὸν στρατηγὸν εἰς Θάσον." καὶ ἐπειδὴ ἐνέ-
βησαν οἱ ναῦται, λέγω τῷ κυβερνήτῃ ἀποπλεῖν εἰς τὴν
Θάσον. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Καλλίππου καὶ κελεύον-
τος πλεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν, οἷ προσέταξεν ὁ στρα-
τηγὸς, ἀποκρίνεται αὐτῷ Ποσείδιππος ὁ κυβερνήτης
ὅτι τριήραρχός τε ἐγὼ τῆς νεὼς εἴην καὶ ὑπεύθυνος,
καὶ τὸν μισθὸν παρ' ἐμοῦ λαμβάνοι· πλεύσοιτο οὖν οἷ
51 ἐγὼ κελεύω, εἰς Θάσον ὡς τὸν στρατηγόν. ἀφικομένων
δ' ἡμῶν τῇ ὑστεραίᾳ εἰς τὴν Θάσον, μεταπέμπεταί με
ὁ Τιμόμαχος, οὗ κατήγετο ἔξω τείχους. φοβούμενος δ'
ἐγὼ μὴ δεθείην διαβληθεὶς ὑπὸ τοῦ Καλλίππου, αὐτὸς
μὲν οὐχ ὑπακούω, ἀλλὰ λέγω τῷ ὑπηρέτῃ ὅτι εἴ τι
βούλοιτό μοι διαλέγεσθαι, ἐν τῇ ἀγορᾷ ἔσομαι, τὸν δὲ
παῖδα συμπέμπω αὐτῷ, ἵν' εἴ τί μοι προστάττοι, ἀκού-
52 σας ἀπαγγείλαι μοι. διὰ μὲν ταύτας τὰς αἰτίας, ὦ ἄν-

δρες δικασταί, ἃς εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, ὁ Τιμόμαχος οὐκ
ἠνάγκαζε παραλαμβάνειν τοῦτον τὴν ναῦν, ἔτι δὲ καὶ
βουλόμενος αὐτὸς χρῆσθαι τῇ νηὶ ὡς ἄριστα πλεούσῃ.
τὴν μὲν γὰρ τοῦ Θρασυλόχου τοῦ Ἀναγυρασίου τριή-
ρη, ἐφ' ἧς αὐτὸς ἔπλει, τὸν Θρασύλοχον τῷ Καλλίππῳ
μισθῶσαι τὴν τριηραρχίαν ἔπεισεν, ἵν' αὐτοκράτωρ
ὢν ὁ Κάλλιππος τῆς νεὼς περιάγοι τὸν Καλλίστρα-
τον· αὐτὸς δ' ἀναβὰς ἐπὶ τὴν ἐμὴν ναῦν περιέπλει
πανταχοῖ, ἕως ἀφίκετο εἰς Ἑλλήσποντον.
53 Ἐπειδὴ δ' οὐκέτι χρεία ἦν αὐτῷ τριήρων, ἐμβιβά- 1223
σας μοι Λυκῖνον τὸν Παλληνέα ἄρχοντα εἰς τὴν ναῦν,
καὶ προστάξας αὐτῷ καθ' ἡμέραν ἀργύριον διδόναι
τοῖς ναύταις, ἀποπλεῖν οἴκαδέ με ἐκέλευεν. ἐπειδὴ
τοίνυν καταπλέοντες οἴκαδε ἦμεν ἐν Τενέδῳ, καὶ οὔτε
ὁ Λυκῖνος, ᾧ προσέταξεν ὁ Τιμόμαχος, ἐδίδου τοῖς
ναύταις σιτηρέσιον (οὐ γὰρ ἔφη ἔχειν, ἀλλ' ἐκ Μυτιλή-
νης λήψεσθαι), οἵ τε στρατιῶται εἶχον οὐδὲν ὅτου ἂν
ἐπισιτίσαιντο, ἄσιτοι δὲ οὐκ ἂν ἐδύναντο ἐλαύνειν,
54 πάλιν παραλαβὼν ἐγὼ μάρτυρας τῶν πολιτῶν, προσ-
ελθὼν Πολυκλεῖ τούτῳ ἐν Τενέδῳ ἐκέλευον αὐτὸν τήν
τε ναῦν παραλαμβάνειν ὡς διάδοχον ὄντα, καὶ τὸ ἐπι-
τριηράρχημα ἀποδιδόναι τοῦ χρόνου οὗ ἐπανήλωσα
ὑπὲρ τούτου ἐπιτριηραρχῶν, ἵνα μὴ πρόφασις αὐτῷ
γένοιτο ἀπολογίας πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἐγὼ διὰ τοῦτο οὐκ
ἤθελον αὐτῷ παραδοῦναι τὴν ναῦν, φιλοτιμούμενος,
ἵνα καταπλεύσαιμι οἴκαδε ἐπὶ νεὼς εὖ πλεούσης καὶ
55 ἐνδειξαίμην ὑμῖν τὰ ἀναλώματα. οὐκ ἐθέλοντος δ' αὐ-
τοῦ παραλαμβάνειν, τῶν δὲ ναυτῶν ἀργύριον αἰτούν-
των ἵν' ἀγοράσωνται τὰ ἐπιτήδεια, πάλιν αὐτῷ προσ-
έρχομαι μάρτυρας ἔχων, καὶ ἠρώτων αὐτὸν εἰ ἀνα-
πλεύσειεν ἔχων ἀργύριον ὡς διαδεξόμενός μοι τὴν
ναῦν ἢ οὔ. ἀποκριναμένου δ' αὐτοῦ ὅτι ἔχων ἀργύ-

ριον ἥκοι, ἐκέλευον αὐτόν μοι δανεῖσαι ὑποθέμενον τὰ
σκεύη τῆς νεὼς, ἵν' ἔχοιμι διαδοῦναι τοῖς ναύταις καὶ
κατακομίσαι τὴν ναῦν, ἐπειδὴ οὐ βούλεται παραλαβεῖν
56 διάδοχος ὤν. δεομένου δέ μου ταῦτα, ἀπεκρίνατό μοι
ὅτι οὐδ' ἀκαρῆ δανείσοι. ἐγὼ μὲν οὖν παρὰ ξένων Τε-
νεδίων τοῦ πατρὸς, Κλεάνακτος καὶ Ἐπηράτου, ἐδα-
νεισάμην καὶ ἔδωκα τοῖς ναύταις τὸ σιτηρέσιον· διὰ 1224
γὰρ τὸ Πασίωνος εἶναι καὶ ἐκεῖνον ἐπεξενῶσθαι πολ-
λοῖς καὶ πιστευθῆναι ἐν τῇ Ἑλλάδι οὐκ ἠπόρουν, ὅπου
δεηθείην δανείσασθαι. ὡς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς
λέγω, τούτων ὑμῖν τὰς μαρτυρίας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

57 Ὅσων μὲν τοίνυν ὑμῖν ἐδυνάμην τὰς μαρτυρίας
παρασχέσθαι τῶν παραγενομένων, ὡς παρεδίδουν τὴν
ναῦν Πολυκλεῖ πολλάκις, οὗτος δ' οὐκ ἤθελε παρα-
λαβεῖν, ἀνέγνωκεν ὑμῖν· ἔτι δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων ἱκα-
νῶν δεδήλωκα ὑμῖν διότι οὐκ ἤθελε παραλαβεῖν τὴν
ναῦν. βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τὸν νόμον ἀναγνωσθῆναι
τὸν περὶ τῶν διαδόχων, ἵν' εἰδῆτε ἡλίκων τῶν ἐπιτι-
μίων ὄντων, ἐάν τις μὴ διαδέξηται τὴν ναῦν ἐν τῷ χρό-
νῳ τῷ εἰρημένῳ, κατεφρόνησεν οὐκ ἐμοῦ μόνον, ἀλλὰ
58 καὶ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων. καὶ διὰ μὲν τοῦτον πάντα τῇ
πόλει ἄπρακτα γέγονε καὶ τοῖς συμμάχοις· οὔτε γὰρ
ἀφίκετο ἐπὶ τὴν ναῦν κατὰ τὸν νόμον, οὔτ' ἐπειδὴ ἦλ-
θεν ἠθέλησε διαδέξασθαι· ἐγὼ δὲ καὶ τὸν ὑπὲρ ἐμαυ-
τοῦ ὑμῖν χρόνον καὶ τὸν ὑπὲρ τοῦ συντριηράρχου ἐλει-
τούργησα, καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθέ μοι ὁ χρόνος τῆς τριηραρ-
χίας, προστάττοντός μοι τοῦ στρατηγοῦ πλεῖν ἐφ' Ἱε-
59 ρὸν παρέπεμψα τῷ δήμῳ τὸν σῖτον, ἵν' ἔχητε ἄφθονον
ὠνεῖσθαι καὶ μηδὲν ὑμῖν κατ' ἐμὲ ἐλλείπηται, καὶ ἄλλα
ὅσα ἢ ἐμοὶ ἢ τῇ τριήρει ἐβουλήθη ὁ στρατηγὸς χρῆσθαι,
παρέσχον αὐτῷ, οὐ μόνον τὴν οὐσίαν ἀναλίσκων, ἀλλὰ

καὶ τῷ σώματι κινδυνεύων συνεπιπλέων, τῶν οἰκείων
μοι πραγμάτων τοιούτων συμβεβηκότων ἐν τῷ τότε
60 καιρῷ ὥστε ὑμᾶς ἂν ἀκούσαντας ἐλεῆσαι. ἡ μέν γε μή-
τηρ ἔκαμνε καὶ ἐπιθάνατος ἦν ἐμοῦ ἀποδημοῦντος, 1225
ὥστε μὴ δύνασθαι ἂν ἔτι αὐτὴν βοηθῆσαι τοῖς ἐμοῖς
πράγμασιν ἀνηλωμένοις ἀλλ' ἢ βραχέα. ἑκταῖος γὰρ
ἥκων ἐτύγχανον, καὶ ἐκείνη ἰδοῦσά με καὶ προσειποῦσα
τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν, οὐκέτι τῶν ὄντων κυρία οὖσα ὥστε
δοῦναι ὅσα ἐβούλετό μοι. πολλάκις δὲ πρότερον μετε-
πέμπετό με, ἀφικέσθαι δεομένη αὐτὸν, εἰ μὴ τῇ τριήρει
61 οἷόν τ' εἴη. ἡ δὲ γυνὴ, ἣν ἐγὼ περὶ πλείστου ποιοῦμαι,
ἀσθενῶς διέκειτο πολὺν χρόνον ἐν τῇ ἐμῇ ἀποδημίᾳ·
τὰ δὲ παιδία μικρὰ, ἡ δ' οὐσία ὑπόχρεως· ἡ δὲ γῆ οὐχ
ὅπως τινὰ καρπὸν ἤνεγκεν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕδωρ ἐν ἐκεί-
νῳ τῷ ἐνιαυτῷ, ὡς πάντες ἴστε, ἐκ τῶν φρεάτων ἐπέ-
λιπεν, ὥστε μηδὲ λάχανον γενέσθαι ἐν τῷ κήπῳ· οἱ δὲ
δεδανεικότες ἧκον ἐπὶ τοὺς τόκους, ἐπειδὴ ὁ ἐνιαυτὸς
ἐξῆλθεν, εἰ μή τις ἀποδοίη αὐτοῖς κατὰ τὰς συγγραφάς.
62 ὧν ἀκούοντά με καὶ παρὰ τῶν ἀφικνουμένων λόγῳ, τὰ
δὲ καὶ δι' ἐπιστολῶν παρὰ τῶν οἰκείων, τίνα με οἴεσθε
ψυχὴν ἔχειν ἢ πόσα δάκρυα ἀφιέναι, τὰ μὲν ἐκλογιζό-
μενον περὶ τῶν παρόντων, τὰ δὲ καὶ ποθοῦντα ἰδεῖν
παιδία καὶ γυναῖκα καὶ μητέρα, ἣν ἐγὼ οὐ πολλὰς ἐλ-
πίδας εἶχον ζῶσαν καταλήψεσθαι; ὧν τί ἥδιόν ἐστιν
ἀνθρώπῳ, ἢ τοῦ ἕνεκ' ἄν τις εὔξαιτο τούτων στερη-
θεὶς ζῆν;

63 Τοιούτων τοίνυν μοι συμβεβηκότων τῶν πραγμά-
των, οὐ περὶ πλείονος ἐποιησάμην τὰ ἐμαυτοῦ ἴδια ἢ
τὰ ὑμέτερα, ἀλλ' ἡγούμην δεῖν καὶ χρημάτων ἀναλι-
σκομένων κρείττων εἶναι καὶ τῶν οἴκοι ἀμελουμένων
καὶ γυναικὸς καὶ μητρὸς νοσούσης, ὥστε μήτε τὴν τά-
ξιν αἰτιάσασθαί μέ τινα λιπεῖν μήτε τὴν τριήρη τῇ πό- 1226

64 λει ἄχρηστον γενέσθαι. ἀνθ' ὧν ἁπάντων νῦν ὑμῶν
δέομαι, ὥσπερ ἐγὼ ὑμῖν εὔτακτον καὶ χρήσιμον ἐμαυ-
τὸν παρέσχον, οὕτω καὶ ὑμᾶς νυνὶ περὶ ἐμοῦ πρόνοιαν
ποιησαμένους, καὶ ἀναμνησθέντας ἁπάντων ὧν τε διη-
γησάμην πρὸς ὑμᾶς, τῶν τε μαρτυριῶν ὧν παρεσχό-
μην καὶ τῶν ψηφισμάτων, βοηθῆσαι μὲν ἐμοὶ ἀδικου-
μένῳ, τιμωρήσασθαι δ' ὑπὲρ ὑμῶν, εἰσπρᾶξαι δὲ τὰ
ὑπὲρ τούτου ἀνηλωμένα. ἢ τίς ἐθελήσει φιλοτιμεῖσθαι
πρὸς ὑμᾶς, ὅταν ὁρῶσι μήτε τοῖς χρηστοῖς καὶ εὐτά-
κτοις χάριν οὖσαν μήτε τοῖς πονηροῖς καὶ ἀκοσμοῦσι τι-
65 μωρίαν παρ' ὑμῶν; ἀναγνώσεται δὲ καὶ τὸν νόμον
ὑμῖν καὶ τὰ ἀναλώματα τοῦ χρόνου οὗ ἐπετριηράρχησα
ὑπὲρ τούτου, καθ' ἕκαστον, καὶ τοὺς λιπόνεως, ὅσον
ἕκαστος ἔχων ἀργύριον ἀπέδρα καὶ ὅπου, ἵν' εἰδῆτε ὅτι
οὔτε νῦν πρὸς ὑμᾶς ψεῦδος οὐδὲν λέγω οὔτε ἐν τῷ
πρόσθεν χρόνῳ. ἡγοῦμαί τε δεῖν τὸν μὲν ὑπὸ τῶν νό-
μων χρόνον ὡρισμένον ἀμέμπτως ὑμῖν λειτουργεῖν,
τοὺς δὲ καταφρονοῦντας καὶ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καὶ
οὐκ ἐθέλοντας πείθεσθαι τοῖς νόμοις ἐξελέγξας ἀδι-
66 κοῦντας ἐν ὑμῖν τιμωρήσασθαι. εὖ δ' ἴστε ὅτι οὐ περὶ
τῶν ἐμῶν ἰδίων μᾶλλον τιμωρήσεσθε Πολυκλέα ἢ οὐχ
ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, οὐδὲ περὶ τῶν παρεληλυθότων τρι-
ηράρχων ἐπιμέλειαν ποιήσεσθε μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ
τῶν μελλόντων πρόνοιαν, ὥστε μήτε τοὺς λειτουρ-
γοῦντας ἀθυμεῖν μήτε τοὺς διαδόχους καταφρονεῖν
τῶν νόμων, ἀλλ' ἀπιέναι ἐπὶ τὰς ναῦς, ὅταν καταστα-
θῶσιν. ἃ προσήκει ὑμᾶς ἐνθυμηθέντας ὀρθῶς καὶ δι- 1227
καίως διαγνῶναι περὶ ἁπάντων.

67 Ἡδέως δ' ἂν ὑμῶν πυθοίμην, ὦ ἄνδρες δικασταί,
τίν' ἄν ποτε γνώμην περὶ ἐμοῦ εἴχετε, εἰ τοῦ τε χρόνου
ἐξήκοντος καὶ τούτου μὴ ἥκοντος ἐπὶ τὴν ναῦν μὴ ἐπε-
τριηράρχησα κελεύοντος τοῦ στρατηγοῦ, ἀλλὰ πλέων

ᾠχόμην. ἆρ' οὐκ ἂν ὠργίζεσθέ μοι καὶ ἡγεῖσθε ἂν ἀδικεῖν με; εἰ τοίνυν ἂν ἐμοὶ τότε ὠργίζεσθε, ὅτι οὐκ ἐπετριηράρχησα, πῶς οὐχὶ νῦν προσήκει ὑμᾶς τοῦτον εἰσπρᾶξαί μοι τὰ ἀναλώματα ἃ ἐγὼ ὑπὲρ τούτου ἀνήλωσα, τὸν οὐ διαδεξάμενον τὴν ναῦν;

68 *Ὅτι δ' οὐκ ἐμοὶ μόνῳ οὐ διεδέξατο τὴν ναῦν, ἀλλὰ καὶ πρότερον Εὐριπίδῃ συντριήραρχος ὢν καὶ συνθηκῶν οὐσῶν αὐτοῖς τοὺς ἓξ μῆνας ἑκάτερον πλεῖν, ἐπειδὴ Εὐριπίδης ἐξέπλευσε καὶ ὁ χρόνος ἐξῆκεν, οὐ διεδέξατο τὴν ναῦν αὐτῷ, ἀναγνώσεται τὴν μαρτυρίαν.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

LI.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΗΣ ΤΡΙΗΡΑΡΧΙΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων κατεπειγόντων τοὺς Ἀθηναίους τριήρεις πληρῶσαι καὶ τῆς κατὰ θάλατταν ἐπιμεληθῆναι δυνάμεως, γράφεται ψήφισμα τῶν τριηράρχων τὸν μὲν πρῶτον τῶν ἄλλων τὴν ναῦν παρέχοντα πεπληρωμένην τὸν στέφανον λαβεῖν, τὸν δὲ μὴ πρὸ τῆς ἕνης καὶ νέας, ἥτις ἐστὶν
ἡ τελευταία τοῦ μηνός, περιορμίσαντα τὴν ναῦν ἐπὶ τὸ χῶμα 1228
δεθῆναι. τὸ χῶμα δὲ ἦν οἰκοδόμημα ἐν τῷ λιμένι προβεβλημένον προσορμίσεως ἕνεκα καὶ ἀγορᾶς τῶν ναυτῶν. Ἀπολλόδωρος οὖν ὁ Πασίωνος πρῶτος τὴν ναῦν περιορμίσας ἔλαβε τὸν στέφανον. προτεθείσης δὲ πάλιν δοκιμασίας, ὅστις κάλλιστα παρεσκευάσατο τὴν τριήρη, στεφανῶσαι καὶ τοῦτον, ἀντιποιεῖται καὶ τοῦτον ἐστεφανῶσθαι ὁ Ἀπολλόδωρος.

Εἰ μὲν ὅτῳ πλεῖστοι συνείποιεν, ὦ βουλή, τὸ ψήφισμα ἐκέλευε δοῦναι τὸν στέφανον, κἂν ἀνόητος ἦν

εἰ λαβεῖν αὐτὸν ἠξίουν, Κηφισοδότου μόνου μοι συνειρηκότος, τούτοις δὲ παμπόλλων. νῦν δὲ τῷ πρώτῳ παρασκευάσαντι τὴν τριήρη τὸν ταμίαν προσέταξεν ὁ
2 δῆμος δοῦναι, πεποίηκα δὲ τοῦτ' ἐγώ· διό φημι δεῖν αὐτὸς στεφανοῦσθαι. θαυμάζω δὲ καὶ τούτων, ὅτι τῆς τριήρους ἀμελήσαντες τοὺς ῥήτορας παρεσκεύασαν, καὶ δοκοῦσί μοι παντὸς διημαρτηκέναι τοῦ πράγματος, καὶ νομίζειν οὐχὶ τοῖς ποιοῦσιν ἃ δεῖ χάριν ὑμᾶς ἔχειν, ἀλλὰ τοῖς φάσκουσιν, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐγνωκότες ὅνπερ ἐγὼ περὶ ὑμῶν. καὶ κατ' αὐτὸ δὴ τοῦτο δικαίως ἂν ἔχοιτ' εὐνοϊκωτέρως ἐμοί· φαίνομαι γὰρ βελτίους
3 ὑμᾶς ὑπολαμβάνων ἢ οὗτοι. ἐχρῆν μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ δίκαιον ἦν τοὺς τὸν στέφανον οἰομένους δεῖν παρ' ὑμῶν λαβεῖν αὐτοὺς ἀξίους ἐπιδεικνύναι 1229
τούτου, μὴ ἐμὲ κακῶς λέγειν. ἐπειδὴ δὲ τοῦτο παρέντες ἐκεῖνο ποιοῦσιν, ἀμφότερ' αὐτοὺς ἐπιδείξω ψευδομένους, ἅ τε αὐτοὺς ἐνεκωμίασαν καὶ ὅσα εἰς ἡμᾶς ἐβλασφήμησαν, ἐξ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων ἑκατέροις.

4 Ψήφισμα γὰρ ὑμῶν ποιησαμένων, ὃς ἂν μὴ πρὸ τῆς ἕνης καὶ νέας ἐπὶ χῶμα τὴν ναῦν περιορμίσῃ, δῆσαι καὶ δικαστηρίῳ παραδοῦναι, καὶ ταῦτα κυρωσάντων, ἐγὼ μὲν περιώρμισα καὶ στέφανον διὰ ταῦτα παρ' ὑμῶν ἔλαβον, οὗτοι δ' οὐδὲ καθείλκυσαν, ὥστ' ἔνοχοι δεσμῷ γεγόνασιν. πῶς οὖν οὐκ ἀτοπώτατον ἂν διαπράξαισθε ἔργον, εἰ τοὺς καθ' ἑαυτῶν ἐάσαντας τίμημα τοιοῦτον ἐπαχθῆναι, τούτους στεφανώσαντες
5 ὑμεῖς φαίνοισθε; τὰ σκεύη τοίνυν, ὅσα δεῖ παρέχειν τὴν πόλιν τοῖς τριηράρχοις, ἐγὼ μὲν ἐκ τῶν ἰδίων ἀνήλωσα, καὶ τῶν δημοσίων ἔλαβον οὐδὲν, οὗτοι δ' ὑμετέροις κέχρηνται, καὶ τῶν σφετέρων οὐδὲν εἰς ταῦτα προεῖνται. καὶ μὴν οὐδ' ἂν ἐκεῖνό γ' ἔχοιεν εἰπεῖν, ὡς ἀνεπειρῶντο ἐμοῦ πρότεροι· πρὶν γὰρ ἧφθαι μόνον

τῆς τριήρους τούτους ἐπεπλήρωτό μοι, καὶ πάντες ἑω-
6 ρᾶθ' ὑμεῖς ἀναπειρωμένην τὴν ναῦν. ἔτι τοίνυν ὑπη-
ρεσίαν τὴν κρατίστην ἔλαβον, πολλῷ πλεῖστον ἀργύ-
ριον δούς. οὗτοι δ' εἰ μὲν εἶχον χείρονα ἡμῶν, οὐδὲν
ἂν ἦν δεινόν· νῦν δ' οὐδ' ὁποιαντινοῦν μεμίσθωνται,
περὶ τοῦ πλείονος ἀντιλέγοντες. καίτοι πῶς εἰσι δί-
καιοι ταῦτα μὲν ὕστερον ἐξαναπληροῦν, νῦν δ' ὡς
πρῶτοι παρασκευασάμενοι τὸν στέφανον λαβεῖν;
7 Ἡγοῦμαι τοίνυν, ὅτι μὲν δικαιότατ' ἂν στεφανώ-
σαιτε ἐμὲ, καὶ μηδὲν εἰπόντος ἐμοῦ γιγνώσκειν ὑμᾶς· 1230
ὅτι δ' οὐ μέτεστι μόνοις τούτοις περὶ τοῦ στεφάνου
λόγος, τοῦτ' ἐπιδεῖξαι βούλομαι. πόθεν οὖν τοῦτο μά-
λιστ' ἔσται δῆλον; ἀφ' ὧν αὐτοὶ πεποιήκασι· σκεψά-
μενοι γὰρ τὸν ἐξ ἐλαχίστου τριηραρχεῖν βουλόμενον,
μεμισθώκασι τὴν λειτουργίαν. καίτοι πῶς οὐκ ἄδικον
τῶν μὲν ἀναλωμάτων ἀφεστηκέναι, τῶν δὲ γιγνομέ-
νων δι' ἐκεῖνα τιμῶν ἀξιοῦν αὑτοῖς μετεῖναι; καὶ τοῦ
μὲν μὴ περιορμίσαι τὴν ναῦν τότε τὸν μεμισθωμένον
αἰτιᾶσθαι, τῶν δὲ καλῶς δεδιακονημένων νῦν αὑτοῖς
8 κελεύειν χάριν ὑμᾶς ἔχειν; δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, μὴ μόνον ἐκ τούτων σκοπεῖν τὸ δίκαιον,
ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ πρότερον πεποιήκατε, ταὐτὰ τι-
νῶν διαπραξαμένων τούτοις. ὅτε γὰρ τῇ ναυμαχίᾳ τῇ
πρὸς Ἀλέξανδρον ἐνικήθητε, τότε τῶν τριηράρχων
τοὺς μεμισθωκότας τὰς τριηραρχίας αἰτιωτάτους τοῦ
γεγενημένου νομίζοντες παρεδώκατε εἰς τὸ δικαστή-
ριον, καταχειροτονήσαντες προδεδωκέναι τὰς ναῦς καὶ
9 λελοιπέναι τὴν τάξιν. καὶ κατηγόρει μὲν Ἀριστοφῶν,
ἐδικάζετε δ' ὑμεῖς· εἰ δὲ μὴ μετριωτέραν ἔσχετε τὴν ὀρ-
γὴν τῆς ἐκείνων πονηρίας, οὐδὲν αὐτοὺς ἐκώλυε τε-
θνάναι. ταὐτὰ τοίνυν εἰδότες οὗτοι πεπραγμένα αὑτοῖς
καὶ ἐκείνοις, οὐχὶ φρίττουσιν ἐν ὑμῖν ὑπὲρ ὧν προσήκει

παθεῖν αὐτοὺς, ἀλλὰ δημηγοροῦσι κατ' ἄλλων καὶ στε-
φανοῦν κελεύουσιν αὐτούς. καίτοι σκέψασθε τίν' ἄν
ποτε δόξαιτε βεβουλεῦσθαι τρόπον, εἰ διὰ τὴν αὐτὴν
πρόφασιν τοὺς μὲν θανάτου κρίναντες, τοὺς δὲ στε-
10 φανώσαντες φανείητε. καὶ μὴν οὐ μόνον εἰ τοῦτο ποι-
ήσαιτε, δοκοῖτ' ἂν ἁμαρτεῖν, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ κολάσαιτε 1231
τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας, ἔχοντες. οὐ γὰρ ἐπειδὰν
ἐάσητέ τι τῶν ὑμετέρων ἀπολέσθαι, τότε χρὴ χαλεπαί-
νειν, ἀλλ' ἐν ᾧ τὰ μὲν ὑμέτερ' ἐστὶ σᾶ, καθορᾶτε δὲ
τοὺς ἐφεστηκότας δι' αἰσχροκερδίαν οὐχὶ προσήκου-
σαν πρόνοιαν περὶ σωτηρίας αὐτῶν ποιουμένους. καὶ
μηδεὶς ὑμῶν ἐπιτιμήσῃ τῷ λόγῳ, πικρὸν εἶναι νομί-
σας, ἀλλὰ τοῖς τὸ ἔργον αὐτὸ πεποιηκόσι· διὰ γὰρ
11 τοὺς τοιούτους τοῦτ' ἔστιν. θαυμάζω δ' ἔγωγε τί δή
ποτε τῶν μὲν ναυτῶν τοὺς ἀπολειπομένους, ὧν τριά-
κοντα δραχμὰς ἕκαστος ἔχει μόνας, δέουσι καὶ κολά-
ζουσιν οὗτοι· τῶν δὲ τριηράρχων τοὺς μὴ συμπλέον-
τας, ὧν τριάκοντα μνᾶς εἰς ἐπίπλουν εἴληφεν ἕκαστος,
οὐ ταὐτὰ ποιεῖθ' ὑμεῖς, ἀλλ' ἐὰν μὲν πένης ὤν τις δι'
ἔνδειαν ἁμάρτῃ, τοῖς ἐσχάτοις ἐπιτιμίοις ἐνέξεται, ἐὰν
δὲ πλούσιος ὢν δι' αἰσχροκερδίαν ταὐτὰ ποιήσῃ, συγ-
γνώμης τεύξεται; καὶ ποῦ τὸ πάντας ἔχειν ἴσον καὶ δη-
μοκρατεῖσθαι φαίνεται, τοῦτον τὸν τρόπον ὑμῶν ταῦτα
12 βραβευόντων; ἔτι τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ κἀκεῖνο ἀλόγως
ἔχειν, τὸν μὲν εἰπόντα τι μὴ κατὰ τοὺς νόμους, ἐὰν
ἁλῷ, τὸ τρίτον μέρος ἠτιμῶσθαι τοῦ σώματος, τοὺς δὲ
μὴ λόγον, ἀλλ' ἔργον παράνομον πεποιηκότας μηδε-
μίαν δοῦναι δίκην. καὶ μὴν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάν-
τες ὑμεῖς φήσετε τὸ πρὸς τὰ τοιαῦτα πράως ἔχειν προ-
διδάσκειν ἑτέρους ἀδίκους εἶναι.

13 Βούλομαι τοίνυν, ἐπειδήπερ παρῆλθον, καὶ τὰ
συμβαίνοντα ἀπὸ τῶν τοιούτων ὑμῖν διεξελθεῖν. ἐπει-

δὰν γάρ τις μισθωσάμενος τριηραρχίαν ἐκπλεύσῃ, πάν- 1232
τας ἀνθρώπους ἄγει καὶ φέρει, καὶ τὰς μὲν ὠφελείας
ἰδίᾳ καρποῦται, τὰς δὲ δίκας τούτων ὁ τυχὼν δίδωσιν
ὑμῶν, καὶ μόνοις ὑμῖν οὐδαμόσε ἔστιν ἄνευ κηρυκείου
βαδίσαι διὰ τὰς ὑπὸ τούτων ἀνδροληψίας καὶ σύλας
14 κατεσκευασμένας· ὥστε τῇ γ' ἀληθείᾳ σκοπῶν ἄν τις
εὕροι τὰς τοιαύτας τριήρεις οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καθ'
ὑμῶν ἐκπεπλευκυίας. τὸν γὰρ ὑπὲρ τῆς πόλεως τριή-
ραρχον οὐκ ἀπὸ τῶν κοινῶν προσδοκᾶν χρὴ πλουτή-
σειν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἰδίων τὰ τῆς πόλεως ἐπανορθώσειν,
εἴπερ ἔσται τι τῶν δεόντων ὑμῖν. τούτων δὲ τἀναντία
ἕκαστος ἐγνωκὼς ἐκπλεῖ· καὶ γάρ τοι τὰ τῶν αὑτῶν
τρόπων ἁμαρτήματα ταῖς ὑμετέραις βλάβαις ἐπανορ-
15 θοῦνται. καὶ τούτων οὐδέν ἐστιν ἄλογον. δεδώκατε
γὰρ τοῖς βουλομένοις ἀδικεῖν, ἂν μὲν λάθωσιν, ἔχειν,
ἂν δὲ ληφθῶσι, συγγνώμης τυχεῖν· τοῖς οὖν ἠμελη-
κόσι δόξης ἄδεια ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται γέγονεν.
τῶν μὲν τοίνυν ἰδιωτῶν τοὺς μετὰ τοῦ παθεῖν μανθά-
νοντας ἀπροσκέπτους ὀνομάζομεν· ὑμᾶς δ', οἵτινες
οὐδὲ πεπονθότες πολλάκις ἤδη φυλάττεσθε, τί τις κα-
λέσειεν ἄν;

16 Ἄξιον τοίνυν καὶ περὶ τῶν συνειρηκότων εἰπεῖν.
οὕτω γὰρ ἡγοῦνταί τινες ἐξουσίαν εἶναι σφίσι καὶ ποι-
εῖν ὅ τι βούλονται καὶ λέγειν παρ' ὑμῖν, ὥστε τῶν ποτὲ
συγκατηγορούντων μετὰ Ἀριστοφῶντος καὶ πικρῶν
ὄντων τοῖς μεμισθωκόσι τὰς τριηραρχίας νῦν κελεύ-
ουσί τινες τούτους στεφανῶσαι, καὶ δυοῖν θάτερον
ἐξελέγχουσιν αὑτούς, ἢ τότ' ἐκείνους ἀδίκως συκο-
φαντοῦντες, ἢ νῦν τοῖσδ' ἐπὶ μισθῷ συνηγοροῦντες.
17 καὶ χαρίσασθαι κελεύουσιν ὑμᾶς, ὥσπερ περὶ δωρεᾶς,
ἀλλ' οὐ περὶ νικητηρίων τῶν λόγων ὄντων, ἢ καὶ χά- 1233
ριν τιθεμένων διὰ τῶν τοιούτων τοῖς ἀμελοῦσιν ὑμῶν,

ἀλλ' οὐ διὰ τῶν βελτιόνων τοῖς ὑπηρετοῦσιν ἃ δεῖ χα-
ρίζεσθαι προσῆκον. ἔπειθ' οὕτως ὀλιγωροῦσι τοῦ δο-
κεῖν ἐπιεικεῖς εἶναι καὶ παντελῶς τἄλλα πάρεργα πρὸς
τὸ λαβεῖν νομίζουσιν, ὥστ' οὐ μόνον τοῖς πρότερον ῥη-
θεῖσιν ὑφ' αὑτῶν ἐναντία τολμῶσι δημηγορεῖν, ἀλλὰ καὶ
νῦν οὐ ταὐτὰ λέγουσιν ἑαυτοῖς, οἵτινες τοὺς μὲν ναύτας
φασὶ δεῖν οἰκείους εἶναι τῆς τριήρους τῆς ληψομένης τὸν
στέφανον, τῶν δὲ τριηράρχων τοὺς ἠλλοτριωκότας αὑ-
τοὺς ἀπὸ τῆς λειτουργίας, τούτους στεφανῶσαι κελεύ-
18 ουσι. καὶ φασὶ μὲν οὐδένα τούτων πρότερον παρα-
σκευάσασθαι, κελεύουσι δὲ κοινῇ στεφανοῦν ἡμᾶς, τοῦ
ψηφίσματος οὐ ταῦτα λέγοντος. ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω
τοῦτο συγχωρεῖν ὅσουπερ καὶ μεμισθωκέναι τὴν τριη-
ραρχίαν· οὔτε γὰρ τοῦθ' ὑπομείναιμ' ἂν οὔτ' ἐκεῖν'
ἐποίησα. προσποιοῦνται μὲν τοίνυν ὑπὲρ τοῦ δικαίου
συνηγορεῖν, σπουδάζουσι δὲ μᾶλλον ἢ προῖκ' ἄν τις
ὑμῶν πράττων, ὥσπερ ἄξια τοῦ μισθοῦ ποιῆσαι προσ-
19 ῆκον ἑαυτοῖς, ἀλλ' οὐ γνώμην ἀποφήνασθαι. εἶθ'
ὥσπερ οὐχὶ πολιτείας κοινῆς μετέχοντες καὶ διὰ ταῦτα
τῷ βουλομένῳ λέγειν ἐξόν, ἀλλ' ἱερωσύνην ἰδίαν αὑ-
τοί τινα ταύτην ἔχοντες, ἐὰν ὑπὲρ τῶν δικαίων ἐν ὑμῖν
τις εἴπῃ, δεινὰ πάσχουσι καὶ θρασὺν εἶναί φασιν. καὶ
εἰς τοσοῦτον ἀναισθησίας προήκουσιν ὥστ' οἴονται
τὸν ἅπαξ εἰρηκότα ἂν καλέσωσιν ἀναιδῆ, σφᾶς αὑτοὺς
20 πάντα τὸν βίον καλοὺς κἀγαθοὺς νομίζεσθαι. καίτοι
διὰ μὲν τὰς τούτων δημηγορίας πολλὰ χεῖρον ἔχει, διὰ 1234
δὲ τοὺς οἰομένους δεῖν τὰ δίκαια ἀντιλέγειν οὐ πάντ'
ἀπόλωλεν. τοιούτους τοίνυν τοὺς συνηγοροῦντας αὑ-
τοῖς παρεσκευασμένοι, καὶ τοσαύτην βλασφημίαν εἰδό-
τες οὖσαν καθ' ἑαυτῶν τοῖς βουλομένοις τι λέγειν φλαῦ-
ρον, ὅμως εἰς λόγον ἠξίωσαν καταστῆναι καὶ κακῶς

τιν' ἐτόλμησαν εἰπεῖν, οἷς ἀγαπητὸν ἦν μὴ πάσχουσι κακῶς αὐτοῖς.

21 Τοῦ τοίνυν τούτους ἀδίκους εἶναι καὶ θρασεῖς οὐδένες ὑμῶν εἰσιν αἰτιώτεροι· παρὰ γὰρ τῶν λεγόντων, οὓς ἴστε ἐπὶ μισθῷ τοῦτο πράττοντας, πυνθάνεσθε ποῖόν τιν' ἕκαστον δεῖ νομίζειν, οὐκ αὐτοὶ θεωρεῖτε. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον τούτους μὲν αὐτοὺς πονηροτάτους τῶν πολιτῶν νομίζειν, τοὺς δ' ὑπὸ τούτων ἐπαι-
22 νουμένους χρηστοὺς ἡγεῖσθαι; καὶ γάρ τοι πάντα δι' αὐτῶν ποιοῦνται, καὶ μόνον οὐχ ὑπὸ κήρυκος πωλοῦσι τὰ κοινά, καὶ στεφανοῦν, ὃν ἂν αὐτοῖς δοκῇ, καὶ μὴ στεφανοῦν κελεύουσι, κυριωτέρους αὐτοὺς τῶν ὑμετέρων δογμάτων καθιστάντες. ἐγὼ δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραινῶ μὴ ποιεῖν τὴν τῶν ἀναλίσκειν ἐθελόντων φιλοτιμίαν ἐπὶ τῇ τῶν λεγόντων πλεονεξίᾳ. εἰ δὲ μή, διδάξετε πάντας τὰ μὲν ὑφ' ὑμῶν προσταττόμενα ὡς εὐτελέστατα διοικεῖν, τοὺς δ' ὑπὲρ τούτων ἀναιδῶς εἰς ὑμᾶς ψευσομένους ὡς πλείστου μισθοῦσθαι.

LII.

ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΠΠΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Λύκων τις, τὸ γένος Ἡρακλεώτης, τῇ Πασίωνος ἐχρῆτο τραπέζῃ. οὗτος μέλλων ἐκπλεῖν εἰς Λιβύην κατέλιπεν ἀργύριον 1235
παρὰ Πασίωνι, ὡς μὲν Πασίων ζῶν ἔλεγε καὶ Ἀπολλόδωρος λέγει νῦν, ἐντειλάμενος ἀποδοῦναι Κηφισιάδῃ, ὡς δὲ Κάλλιππός φησιν, ἑαυτῷ χαρισάμενος φίλῳ τε ὄντι καὶ προξένῳ τῶν πάντων Ἡρακλεωτῶν. ἀποθανόντος δὲ τοῦ Λύκωνος τὸ ἀργύριον ἀπεδόθη Κηφισιάδῃ. Κάλλιππος δέ, ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος, ἐπειδὴ πείθειν τὸν Πασίωνα οὐκ ἐδύνατο μεθ' ἑαυτοῦ γενόμενον συνεπιθέσθαι τῷ ξένῳ, ἐπ' αὐτὸν ἦλθε

τὸν Πασίωνα βλάβης αὐτῷ δικαζόμενος, καὶ Λυσιθείδη τὸ πρᾶγμα ἐπέτρεψεν, ὅστις Πασίωνος ζῶντος οὐδὲν ἀπεφήνατο. ἀποθανόντος δὲ ἐκείνου αὖθις Ἀπολλοδώρῳ λαγχάνει δίκην τοῦ ἀργυρίου Κάλλιππος, καὶ ἠξίου πάλιν ἐπιτρέψαι τῷ Λυσιθείδῃ. ὁ δὲ Ἀπολλόδωρος τὸν μὲν διαιτητὴν ἐδέξατο, πρὸς δὲ τὴν ἀρχὴν τοὔνομα τοῦ Λυσιθείδου ἀπήνεγκεν, ἵν', ὥς φησιν, ὀμόσας δικάσῃ καὶ μὴ χωρὶς ὅρκου διαιτῶν τῷ Καλλίππῳ χαρίσηται. ὁ δὲ Λυσιθείδης οὐκ ὀμόσας ἀπεφήνατο καὶ κατεδιῄτησε τὴν δίκην. διόπερ ἔφεσιν δοὺς ὁ Ἀπολλόδωρος εἰς τὸ δικαστήριον εἰσέρχεται.

Οὐκ ἔστι χαλεπώτερον οὐδὲν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἢ ὅταν ἄνθρωπος δόξαν ἔχων καὶ δυνάμενος εἰπεῖν τολμᾷ ψεύδεσθαι καὶ μαρτύρων εὐπορῇ. ἀνάγκη γάρ ἐστι τῷ φεύγοντι μηκέτι περὶ τοῦ πράγματος μόνον λέ- 1236
γειν, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ λέγοντος, ὡς οὐκ εἰκὸς
2 αὐτῷ διὰ τὴν δόξαν πιστεύειν. εἰ γὰρ ἔθος καταστήσετε τοῖς δυναμένοις εἰπεῖν καὶ δόξαν ἔχουσι μᾶλλον πιστεύειν ἢ τοῖς ἀδυνατωτέροις, ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς ἔσεσθε τὸ ἔθος τοῦτο κατεσκευακότες. δέομαι οὖν ὑμῶν, εἴπερ τι καὶ ἄλλο πώποτε πρᾶγμα αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἐδικάσατε, μηδὲ μεθ' ἑτέρων τὴν γνώμην γενόμενοι, μήτε μετὰ τῶν διωκόντων μήτε μετὰ τῶν φευγόντων, ἀλλὰ τὸ δίκαιον σκεψάμενοι, οὕτω καὶ νῦν διαγνῶναι. ἐξ ἀρχῆς δ' ὑμῖν διηγήσομαι.

3 Λύκων γὰρ ὁ Ἡρακλεώτης, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὗτος ὃν καὶ αὐτὸς λέγει, τῇ τραπέζῃ τῇ τοῦ πατρὸς ἐχρῆτο, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι ἔμποροι, ξένος μὲν ὢν Ἀριστόνῳ τῷ Δεκελεῖ καὶ Ἀρχεβιάδῃ τῷ Λαμπτρεῖ, ἄνθρωπος δέ τις σώφρων. οὗτος ἐπειδὴ ἐκπλεῖν ἔμελλεν εἰς τὴν Λιβύην, διαλογισάμενος πρὸς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ἐναντίον Ἀρχεβιάδου καὶ Φρασίου προσέταξε τὸ ἀργύριον ὃ κατέλιπεν (ἦν δὲ τοῦτο ἑκκαίδεκα μναῖ καὶ τετ-

ταράκοντα δραχμαί, ὡς ἐγὼ ὑμῖν πάνυ ἀκριβῶς ἐπι-
δείξω) Κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι, λέγων ὅτι κοινωνὸς εἴη
αὐτοῦ ὁ Κηφισιάδης οὗτος, οἰκήτωρ μὲν ὢν ἐν Σκύρῳ,
4 ἐν δὲ τῷ παρόντι ἐφ' ἑτέρᾳ ἀποδημῶν ἐμπορίᾳ. δεῖξαι δ'
αὐτὸν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ καὶ συστῆσαι τῷ Ἀρχεβιάδῃ καὶ
τῷ Φρασίᾳ προσέταξεν, ἐπειδὴ ἥκοι ἐκ τῆς ἀποδημίας.
εἰώθασι δὲ πάντες οἱ τραπεζῖται, ὅταν τις ἀργύριον τι-
θεὶς ἰδιώτης ἀποδοῦναί τῳ προστάττῃ, πρῶτον τοῦ
θέντος τοὔνομα γράφειν καὶ τὸ κεφάλαιον τοῦ ἀργυ- 1237
ρίου, ἔπειτα παραγράφειν "τῷ δεῖνι ἀποδοῦναι δεῖ,"
καὶ ἐὰν μὲν γιγνώσκωσι τὴν ὄψιν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ἂν
δέῃ ἀποδοῦναι, τοσοῦτο μόνον ποιεῖν, γράψαι ᾧ δεῖ
ἀποδοῦναι, ἐὰν δὲ μὴ γιγνώσκωσι, καὶ τούτου τοὔ-
νομα προσπαραγράφειν, ὃς ἂν μέλλῃ συστήσειν καὶ
δείξειν τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἂν δέῃ κομίσασθαι τὸ ἀρ-
5 γύριον. τύχης δὲ συμβάσης τοιαύτης τῷ Λύκωνι τού-
τῳ, ὥστε εὐθὺς ἐκπλέοντα αὐτὸν περὶ τὸν Ἀργο-
λικὸν κόλπον ὑπὸ λῃστρίδων νεῶν τά τε χρήματα
καταχθῆναι εἰς Ἄργος καὶ αὐτὸν τοξευθέντα ἀποθα-
νεῖν, ἔρχεται ἐπὶ τὴν τράπεζαν Κάλλιππος οὑτοσὶ εὐ-
θὺς ἐρωτῶν, Λύκωνα Ἡρακλεώτην εἰ γιγνώσκοιεν.
ἀποκριναμένου δὲ Φορμίωνος τουτουὶ ὅτι γιγνώσκοι-
εν, ἆρα καὶ ἐχρῆτο ὑμῖν; ἔφη ὁ Φορμίων· ἀλλὰ πρὸς
τί ἐρωτᾷς; πρὸς τί; ἔφη· ἐγώ σοι ἐρῶ. ἐκεῖνος μὲν
τετελεύτηκεν, ἐγὼ δὲ προξενῶν τυγχάνω τῶν Ἡρα-
κλεωτῶν. ἀξιῶ δή σε δεῖξαί μοι τὰ γράμματα, ἵν' εἰ-
δῶ εἴ τι καταλέλοιπεν ἀργύριον· ἐξ ἀνάγκης γάρ μοί
6 ἐστιν ἁπάντων Ἡρακλεωτῶν ἐπιμελεῖσθαι. ἀκούσας
δ' αὐτοῦ ὁ Φορμίων, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἔδειξεν εὐ-
θέως παραχρῆμα. δείξαντος δὲ αὐτοῦ τὸ γραμματεῖον
ἀναγνοὺς αὐτὸς καὶ ἄλλος οὐδεὶς, καὶ ἰδὼν γεγραμμέ-
νον ἐν αὐτῷ "Λύκων Ἡρακλεώτης χιλίας ἑξακοσίας τετ-

"ταράκοντα· Κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι δεῖ· Ἀρχεβιάδης "Λαμπτρεὺς δείξει τὸν Κηφισιάδην" ᾤχετο ἀπιὼν σιωπῇ, καὶ πλέον ἢ πέντε μηνῶν οὐδένα λόγον ἐποιήσατο.
7 ἐπιδημήσαντος δὲ τοῦ Κηφισιάδου μετὰ ταῦτα καὶ προσελθόντος πρὸς τὴν τράπεζαν καὶ ἀπαιτοῦντος τὰ χρήματα, παρόντος δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, Ἀρχεβιάδου 1238
καὶ τοῦ Φρασίου, οὓς ὁ Λύκων τῷ πατρὶ συνέστησε καὶ ἐκέλευσε τὸν Κηφισιάδην δεῖξαι ὃς εἴη, ἐπειδὴ ἦλθοι, παρόντων καὶ ἄλλων, ἐξαριθμήσας αὐτῷ τὰς ἑκκαίδεκα μνᾶς καὶ τετταράκοντα δραχμὰς ἀπέδωκε Φορμίων οὑτοσί. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τούτων ἁπάντων ὑμῖν τὰς μαρτυρίας ἀναγνώσεται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

8 Ὅτι μὲν ἀληθῆ ἅπαντα εἶπον πρὸς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τῶν μαρτυριῶν ἀκηκόατε. προσελθὼν δὲ συχνῷ χρόνῳ ὕστερον πρὸς τὸν πατέρα Κάλλιππος οὑτοσὶ ἐν ἄστει, ἤρετο αὐτὸν εἰ ἤδη ἐπιδεδημηκὼς εἴη ὁ Κηφισιάδης, ὅτῳ ἐπιγεγραμμένον εἴη ἀποδοῦναι τὸ ἀργύριον τὸ ὑπὸ τοῦ Λύκωνος τοῦ Ἡρακλεώτου καταλειφθέν. ἀποκριναμένου δὲ τοῦ πατρὸς ὅτι οἴοιτο μὲν, εἰ μέντοι βούλοιτο εἰς Πειραιᾶ καταβῆναι, τὴν ἀκρίβειαν εἴσοιτο, οἶσθά τοι, ἔφη, ὅ τι ἔστιν, ὦ Πασίων, ὅ
9 σε ἐρωτῶ; (καὶ μὰ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω καὶ τὴν Δήμητρα, οὐ ψεύσομαι πρὸς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἀλλ' ἃ τοῦ πατρὸς ἤκουον, διηγήσομαι ὑμῖν.) ἔξεστί σοι, ἔφη, ἐμέ τε εὖ ποιῆσαι καὶ σεαυτὸν μηδὲν βλαβῆναι. προξενῶν μὲν γὰρ τυγχάνω τῶν Ἡρακλεωτῶν, βούλοιο δ' ἂν, ὡς οἶμαι ἐγὼ, ἐμὲ μᾶλλον τὸ ἀργύριον λαβεῖν ἢ τὸν μέτοικον ἄνθρωπον καὶ ἐν Σκύρῳ κατοικοῦντα καὶ οὐδενὸς ἄξιον. συμβέβηκε δὲ τοιοῦτόν τι· ὁ Λύκων τυγχάνει ὢν καὶ ἄπαις καὶ κληρονόμον οὐ-
10 δένα οἴκοι καταλιπὼν, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι. πρὸς δὲ

τούτῳ, ἐπειδὴ εἰς Ἄργος κατήχθη τετρωμένος, τῷ
προξένῳ τῶν Ἡρακλεωτῶν τῷ Ἀργείῳ Στραμμένῳ τὰ
χρήματα δέδωκεν, ἃ κατήχθη μετ' αὐτοῦ. οἷος οὖν εἰμὶ 1239
καὶ ἐγὼ τὰ ἐνθάδε αὐτὸς ἀξιοῦν λαμβάνειν· ἡγοῦμαι
γὰρ δίκαιος εἶναι ἔχειν. σὺ οὖν, εἰ ἄρα μὴ ἀπείληφε,
λέγε ὅτι ἐγὼ ἀμφισβητῶ, ἂν ἄρα ἔλθῃ ὁ Κηφισιάδης.
εἰ δ' ἄρα ἀπείληφε, λέγε ὅτι ἐγὼ μάρτυρας ἔχων ἠξίουν
ἐμφανῆ καταστῆσαι τὰ χρήματα ἢ τὸν κεκομισμένον,
καὶ εἴ τίς με βούλεται ἀφελέσθαι, πρόξενον ὄντα ἀφαι-
11 ρεθῆναι. ἐπειδὴ δὲ αὐτῷ εἴρητο, ἐγώ, ἔφη ὁ πατήρ, ὦ
Κάλλιππε, χαρίζεσθαι μέν σοι βούλομαι (καὶ γὰρ ἂν
καὶ μαινοίμην, εἰ μή), οὕτω μέντοι, ὅπως αὐτός τε μὴ
χείρων δόξω εἶναι καὶ ἐκ τοῦ πράγματος μηδὲν ζημιώ-
σομαι. εἰπεῖν μὲν οὖν μοι ταῦτα πρὸς τὸν Ἀρχεβιάδην
καὶ τὸν Ἀριστόνουν καὶ πρὸς αὐτὸν δὲ τὸν Κηφισιάδην
οὐδὲν διαφέρει· ἐὰν μέντοι μὴ ἐθέλωσι ταῦτα ποιεῖν
εἰπόντος ἐμοῦ, αὐτὸς ἤδη διαλέγου αὐτοῖς. ἀμέλει,
ἔφη οὗτος, ὦ Πασίων, ἐὰν βούλῃ σύ, ἀναγκάσεις αὐ-
τοὺς ταῦτα ποιῆσαι.

12 Ἃ μὲν διελέχθη, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὗτος μὲν τῷ
πατρί, ἐκεῖνος δὲ τῷ Ἀρχεβιάδῃ καὶ τῷ Κηφισιάδῃ τού-
του δεηθέντος καὶ τούτῳ χαριζόμενος, ταῦτ' ἐστιν, ἐξ
ὧν κατὰ μικρὸν ἡ δίκη αὕτη πέπλασται· ὧν ἐγὼ ἤθε-
λον τούτῳ ταύτην ἥτις εἴη μεγίστη πίστις δοῦναι, ἦ
13 μὴν ἐγὼ τοῦ πατρὸς ἀκούειν. οὗτος δὲ ὁ ἀξιῶν ὑφ'
ὑμῶν πιστεύεσθαι ὡς ἀληθῆ λέγων, τρία ἔτη διαλι-
πών, ἐπειδὴ τὸ πρῶτον διαλεχθέντος τοῦ πατρὸς τῷ
Ἀρχεβιάδῃ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς Κηφισιάδου ἐπιτηδείοις
οὐκ ἔφασαν Καλλίππῳ προσέχειν τὸν νοῦν οὐδὲν οἷς
λέγει, ἐπειδὴ ᾔσθετο ἀδυνάτως ἤδη ἔχοντα τὸν πατέρα
καὶ μόλις εἰς ἄστυ ἀναβαίνοντα καὶ τὸν ὀφθαλμὸν αὐ-
14 τὸν προδιδόντα, λαγχάνει αὐτῷ δίκην, οὐ μὰ Δί' οὐχ 1240

ὥσπερ νῦν ἀργυρίου, ἀλλὰ βλάβης, ἐγκαλέσας βλά-
πτειν ἑαυτὸν ἀποδιδόντα Κηφισιάδῃ τὸ ἀργύριον ὃ
κατέλιπε Λύκων ὁ Ἡρακλεώτης παρ' αὐτῷ, ἄνευ αὐ-
τοῦ ὁμολογήσαντα μὴ ἀποδώσειν. λαχὼν δὲ παρὰ μὲν
τοῦ διαιτητοῦ ἀνείλετο τὸ γραμματεῖον, προὐκαλέσατο
δ' αὐτὸν ἐπιτρέψαι Λυσιθείδῃ, αὐτοῦ μὲν καὶ Ἰσοκρά-
τους καὶ Ἀφαρέως ἑταίρῳ, γνωρίμῳ δὲ τοῦ πατρός.
15 ἐπιτρέψαντος δὲ τοῦ πατρὸς, ὃν μὲν χρόνον ἔξη ὁ πα-
τὴρ, ὅμως, καίπερ οἰκείως ἔχων τούτοις, ὁ Λυσιθείδης
οὐκ ἐτόλμα οὐδὲν εἰς ἡμᾶς ἐξαμαρτάνειν. καίτοι οὕτω
τινὲς ἀναίσχυντοί εἰσι τῶν οἰκείων τῶν τουτουὶ ὥστε
ἐτόλμησαν μαρτυρῆσαι ὡς ὁ μὲν Κάλλιππος ὅρκον τῷ
πατρὶ δοίη, ὁ δὲ πατὴρ οὐκ ἐθέλοι ὀμόσαι παρὰ τῷ Λυ-
σιθείδῃ, καὶ οἴονται ὑμᾶς πείσειν ὡς ὁ Λυσιθείδης οἰ-
κεῖος μὲν ὢν τῷ Καλλίππῳ, διαιτῶν δὲ τὴν δίαιταν
ἀπέσχετ' ἂν μὴ οὐκ εὐθὺς τοῦ πατρὸς καταδιαιτῆσαι,
αὐτοῦ γε ἑαυτῷ μὴ ἐθέλοντος δικαστοῦ γενέσθαι τοῦ
16 πατρός. ὡς δὲ ἐγὼ μὲν ἀληθῆ λέγω, οὗτοι δὲ ψεύδον-
ται, πρῶτον μὲν αὐτὸ ὑμῖν τοῦτο γενέσθω τεκμήριον,
ὅτι κατεγνώκει ἂν αὐτοῦ ὁ Λυσιθείδης, καὶ ὅτι ἐγὼ
ἐξούλης ἂν ἔφευγον νῦν, ἀλλ' οὐκ ἀργυρίου δίκην·
πρὸς δὲ τούτῳ ἐγὼ ὑμῖν τοὺς παρόντας ἑκάστοτε τῷ
πατρὶ ἐν ταῖς συνόδοις ταῖς πρὸς τοῦτον, αἳ παρὰ τῷ
Λυσιθείδῃ ἐγίγνοντο, μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

17 Ὅτι μὲν οὐ προκαλεσάμενος εἰς ὅρκον τὸν πατέρα
τότε νυνὶ ἐκείνου τετελευτηκότος καταψεύδεται, καὶ
κατ' ἐμοῦ ῥᾳδίως τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας τοὺς οἰκεί- 1241
ους τοὺς ἑαυτοῦ παρέχεται, ἔκ τε τῶν τεκμηρίων καὶ ἐκ
τῆς μαρτυρίας ταύτης ῥᾴδιον ὑμῖν εἰδέναι. ὅτι δὲ ἐγὼ
ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἠθέλησα αὐτῷ πίστιν δοῦναι ἥνπερ
ὁ νόμος κελεύει, ἐάν τις τεθνεῶτι ἐπικαλῶν δικάζηται

18 τῷ κληρονόμῳ, μὴ δοκεῖν μοι μήτε ὁμολογῆσαι τὸν
πατέρα τούτῳ ἀποδώσειν τὸ ἀργύριον ὃ κατέλιπε Λύ-
κων, μήτε συσταθῆναι αὐτὸν τῷ πατρὶ ὑπὸ τοῦ Λύκω-
νος, καὶ Φορμίων, ἦ μὴν διαλογίσασθαί τε ἐναντίον
Ἀρχεβιάδου τῷ Λύκωνι αὐτὸς καὶ προσταχθῆναι αὐτῷ
19 Κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι τὸ ἀργύριον, τὸν δὲ Κηφισιά-
δην δεῖξαι αὐτῷ τὸν Ἀρχεβιάδην, καὶ ὅτε Κάλλιππος
προσῆλθε τὸ πρῶτον πρὸς τὴν τράπεζαν, λέγων ὅτι
τετελευτηκὼς εἴη ὁ Λύκων καὶ αὐτὸς ἀξιοίη τὰ γράμ-
ματα ἰδεῖν, εἴ τι καταλελοιπὼς εἴη ὁ ξένος ἀργύριον, ἦ
μὴν δείξαντος ἑαυτοῦ εὐθὺς αὐτῷ τὰ γράμματα, ἰδόν-
τα αὐτὸν τῷ Κηφισιάδῃ γεγραμμένον ἀποδοῦναι, σιω-
πῇ οἴχεσθαι ἀπιόντα, οὐδὲν οὔτε ἀμφισβητήσαντα οὔτ'
ἀπειπόντ' αὐτὸν περὶ τοῦ ἀργυρίου, τούτων ὑμῖν τάς
τε μαρτυρίας ἀμφοτέρας καὶ τὸν νόμον ἀναγνώσεται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΝΟΜΟΣ.

20 Φέρε δὴ ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς οὐδ' ἐχρῆτο
Λύκων τῷ Καλλίππῳ, ἐπιδείξω· οἶμαι γάρ τί μοι καὶ
τοῦτο εἶναι πρὸς τὴν ἀλαζονείαν τὴν τουτουὶ τοῦ φά-
σκοντος αὐτῷ δωρεὰν δοθῆναι τὸ ἀργύριον τοῦτο πα-
ρὰ τοῦ Λύκωνος. ἐκεῖνος γὰρ τετταράκοντα μνᾶς ἔκ-
δοσιν ἐκδοὺς εἰς Ἄκην Μεγακλείδῃ τῷ Ἐλευσινίῳ καὶ
Θρασύλλῳ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, μεταδόξαν αὐτῷ μὴ
ἐκεῖσε πλεῖν μηδὲ κινδυνεύειν, ἐγκαλέσας τι τῷ Μεγα-
κλείδῃ περὶ τῶν τόκων ὡς ἐξηπατημένος διεφέρετο καὶ 1242
21 ἐδικάζετο, βουλόμενος τὴν ἔκδοσιν κομίσασθαι. συ-
χνῆς δὲ πάνυ πραγματείας περὶ τοσαῦτα χρήματα γενο-
μένης τὸν μὲν Κάλλιππον ὁ Λύκων οὐδαμοῖ πώποτε
παρεκάλεσε, τὸν δὲ Ἀρχεβιάδην καὶ τοὺς τοῦ Ἀρχεβιά-
δου φίλους· καὶ ὁ διαλλάξας αὐτοὺς Ἀρχεβιάδης ἦν.
ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν αὐτὸν τὸν Μεγακλεί-
δην μάρτυρα παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

22 *Οὑτωσὶ μὲν οἰκείως φαίνεται χρώμενος, ὦ ἄνδρες
δικασταί, ὁ Λύκων τῷ Καλλίππῳ ὥστε μήτε παρακα-
λεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὰ αὑτοῦ πράγματα μήτε κατάγεσθαι
ὡς τοῦτον μηδεπώποτε· καὶ αὐτό γε τοῦτο μόνον οὐ
τετολμήκασιν οἱ οἰκεῖοι οἱ τούτου μαρτυρῆσαι, ὡς κατ-
ήγετο παρὰ τούτῳ ἐκεῖνος, εὖ εἰδότες ὅτι διὰ βασά-
νου ἐκ τῶν οἰκετῶν ὁ ἔλεγχος ἤδη ἔσοιτο, εἴ τι τοιοῦτο
23 ψεύσοιντο. βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τεκμήριόν τι εἰπεῖν
τηλικοῦτον ᾧ δῆλον ὑμῖν ἔσται, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὅτι
πάντα πρὸς ὑμᾶς ἔψευσται. τῷ γὰρ Λύκωνι, ὦ ἄνδρες
δικασταί, εἴπερ ἠσπάζετο μὲν τουτονὶ καὶ οἰκείως εἶ-
χεν, ὥσπερ οὗτός φησιν, ἐβούλετο δὲ δωρεὰν δοῦναι
24 αὐτῷ, εἴ τι πάθοι, τὸ ἀργύριον, πότερον κάλλιον ἦν
ἄντικρυς παρὰ τῷ Καλλίππῳ καταλιπεῖν τὸ ἀργύριον,
ὃ ἔμελλε σωθεὶς μὲν ὀρθῶς καὶ δικαίως ἀπολήψεσθαι
παρὰ φίλου γε ὄντος αὐτῷ καὶ προξένου, εἰ δέ τι πά-
θοι, ἄντικρυς ἔσεσθαι δεδωκὼς, ὥσπερ καὶ ἐβούλετο,
ἢ ἐπὶ τῇ τραπέζῃ καταλιπεῖν; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι ἐκεῖνο
καὶ δικαιότερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον εἶναι. οὐ τοί-
νυν φαίνεται τούτων οὐδὲν ποιήσας, ὥστε καὶ ταῦτα
ὑμῖν τεκμήρια ἔστω, ἀλλὰ τῷ Κηφισιάδῃ καὶ γράψας* 1243
καὶ προστάξας ἀποδοῦναι.

25 *Ἔτι τοίνυν καὶ τοδὶ σκέψασθε, ὦ ἄνδρες δικασταί,
ὅτι Κάλλιππος μὲν ἦν πολίτης ἡμέτερος καὶ οὐκ ἀδύ-
νατος οὐδέτερα ποιῆσαι, οὔτε κακῶς οὔτε εὖ, ὁ δὲ Κη-
φισιάδης καὶ μέτοικος καὶ οὐδὲν δυνάμενος, ὥστε μὴ
προσθέσθαι ἂν παρὰ τὸ δίκαιον τῷ Κηφισιάδῃ μᾶλλον
26 τὸν πατέρα ἢ τούτῳ τὰ δίκαια ποιῆσαι. ἀλλὰ νὴ Δία,
ἴσως ἂν εἴποι, κερδαίνων τι ἰδίᾳ ὁ πατὴρ ἀπὸ τοῦ ἀρ-
γυρίου ἐκείνῳ μᾶλλον προσετίθετο τὴν γνώμην ἢ τού-
τῳ. εἶτα πρῶτον μὲν τὸν δυνησόμενον διπλάσιον τοῦ*

λήμματος κακὸν ποιῆσαι ἠδίκει, ἔπειτα ἐνταῦθα μὲν αἰσχροκερδὴς ἦν, εἰς δὲ τὰς εἰσφορὰς καὶ λειτουργίας
27 καὶ δωρεὰς τῇ πόλει οὔ; καὶ τῶν μὲν ξένων οὐδένα ἠδίκει, Κάλλιππον δέ; καὶ οὗτος, ὥς φησιν, ὡς χρηστῷ μὲν αὐτῷ ὄντι καὶ οὐδὲν ψευσομένῳ ὅρκον ἐδίδου, ὡς περὶ πονηροῦ δὲ καὶ ἀπαλείφοντος ἀπὸ τῶν παρακαταθηκῶν νυνὶ διαλέγεται; κἀκεῖνος οὔτ' ὀμόσαι ἐθέλων, ὡς οὗτός φησιν, οὔτ' ἀποδιδοὺς οὐκ εὐθὺς ἂν ὠφλήκει; τῷ ταῦτα πιστά, ὦ ἄνδρες δικασταί; ἐγὼ μὲν
28 γὰρ οὐδενὶ οἶμαι. καὶ ὁ Ἀρχεβιάδης εἰς τοῦτο φαυλότητος ἥκει ὥστε τοῦ Καλλίππου δημότου ὄντος αὐτῷ καὶ πολιτευομένου καὶ οὐκ ἰδιώτου ὄντος καταμαρτυρεῖ, καὶ φησὶν ἡμᾶς μὲν ἀληθῆ λέγειν, τοῦτον δὲ ψεύδεσθαι, καὶ ταῦτα εἰδὼς ὅτι, ἂν οὗτος βούληται ἐπισκήψασθαι αὐτῷ τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ ἄλλο μηδὲν ποιῆσαι ἢ ἐξορκῶσαι, ἀνάγκη αὐτῷ ἔσται πίστιν
29 ἐπιθεῖναι ἣν ἂν κελεύῃ οὗτος. ἔπειτα ἵνα ὁ Κηφισιάδης ἔχῃ τὸ ἀργύριον, ἄνθρωπος μέτοικος, ἢ Φορμίων, ὃν φησιν ἀπαληλιφέναι τι οὗτος τοῦ ἀργυρίου, πει- 1244
σθήσεσθε ὑμεῖς ὡς ἐπιορκήσειεν ἂν ὁ Ἀρχεβιάδης; οὐκ ἔκ γε τῶν εἰκότων, ὦ ἄνδρες δικασταί. οὐ γὰρ ἄξιον οὔτε Ἀρχεβιάδου κακίαν οὐδεμίαν καταγνῶναι οὔτε τοῦ πατρὸς τοῦ ἡμετέρου· πολὺ γὰρ αὐτὸν φιλότιμον ἴστε μᾶλλον ὄντα ἢ κακόν τι ἢ αἰσχρὸν ἐπιτηδεύοντα, καὶ πρὸς Κάλλιππον οὐχ οὕτως ἔχοντα ὥστε καταφρονήσαντα τούτου ἀδικῆσαι ἄν τι αὐτόν.
30 οὐ γάρ οὕτω μοι δοκεῖ δύνασθαι ὥστ' εὐκαταφρόνητος εἶναι, ὃς οὕτως ἐρρωμένος ἐστὶν ὥστε πέρυσί μοι λαχὼν τὴν δίκην ταυτηνὶ καὶ προκαλεσάμενος τῷ Λυσιθείδῃ ἐπιτρέψαι, ἐγὼ μὲν καίπερ καταπεφρονημένος ὑπ' αὐτοῦ τοῦτό γε ὀρθῶς ἐβουλευσάμην· κατὰ τοὺς νόμους γὰρ ἐπέτρεψα καὶ ἀπήνεγκα πρὸς τὴν

ἀρχήν· οὗτος δὲ τὸν κατὰ τοὺς νόμους ἀπενηνεγμένον
διαιτητὴν ἔπεισεν ἀνώμοτον διαιτῆσαι, ἐμοῦ διαμαρ-
τυρομένου κατὰ τοὺς νόμους ὀμόσαντα διαιτᾶν, ἵνα
αὐτῷ ᾖ πρὸς ὑμᾶς λέγειν ὅτι καὶ Λυσιθείδης, ἀνὴρ κα-
31 λὸς κἀγαθός, ἔγνω περὶ αὐτῶν. Λυσιθείδης γάρ, ὦ
ἄνδρες δικασταί, ἕως μὲν ὁ πατὴρ ἔζη, καὶ ἄνευ ὅρκου
καὶ μεθ' ὅρκου ἴσως ἂν οὐκ ἠδίκησεν ἐκεῖνον· ἔμελε
γὰρ αὐτῷ ἐκείνου. ἐμοῦ δὲ ἄνευ μὲν ὅρκου οὐδὲν αὐ-
τῷ ἔμελε, μεθ' ὅρκου δὲ ἴσως ἂν οὐκ ἠδίκησε διὰ τὸ
αὐτοῦ ἴδιον· διόπερ ἀνώμοτος ἀπεφήνατο. ὡς δὲ ἀλη-
θῆ λέγω, καὶ τούτων ὑμῖν τοὺς παραγενομένους μάρ-
τυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

32 Ὅ τι μὲν καὶ παρὰ τοὺς νόμους καὶ παρὰ τὸ δί-
καιον δύναται διαπράττεσθαι Κάλλιππος, ὦ ἄνδρες
δικασταί, τῆς μαρτυρίας ἀκηκόατε. δέομαι δὲ ὑμῶν 1245
αὐτός τε ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρός, ἀναμνη-
σθέντας ὅτι πάντων μὲν ὑμῖν καὶ μάρτυρας καὶ τεκμή-
ρια καὶ νόμους καὶ πίστεις παρεσχόμην ὧν εἴρηκα,
τούτῳ δὲ ἐπιδείκνυμι ὅτι ἐξόν, εἴπερ τι αὐτῷ προσῆκε
τοῦ ἀργυρίου, ἐπὶ τὸν Κηφισιάδην βαδίζειν τὸν ὁμο-
λογοῦντα κεκομίσθαι καὶ ἔχειν τὸ ἀργύριον, καὶ ταῦτα
μηδὲν ἧττον τὰ πιστὰ παρ' ἡμῶν λαβόντα, οὐκ ἔρχε-
ται, εἰδὼς ὅτι οὐκ ἔστι παρ' ἡμῖν τὸ ἀργύριον, δέομαι
33 ὑμῶν ἀποψηφίσασθαί μου. καὶ ταῦτα ποιοῦντες πρῶ-
τον μὲν τὰ δίκαια καὶ κατὰ τοὺς νόμους ἔσεσθε ἐψηφι-
σμένοι, ἔπειτα ἄξια μὲν αὐτῶν ὑμῶν, ἄξια δὲ τοῦ πα-
τρὸς τοῦ ἐμοῦ· ὡς ἐγὼ ὑμᾶς ἂν δεξαίμην ἅπαντα τὰ
ἐμαυτοῦ λαβεῖν μᾶλλον ἢ ἀδίκως τι συκοφαντούμενος
ἀποτῖσαι.

LIII.

ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΝ ΠΕΡΙ ΑΝΔΡΑΠΟΔΩΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΑΡΕΘΟΥΣΙΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Ἀπολλόδωρος γραψάμενος ψευδοκλητείας Ἀρεθούσιον εἶλεν. ὀφείλοντος δὲ τοῦ Ἀρεθουσίου τάλαντον τῇ πόλει καὶ ἀποδοῦναι μὴ δυνηθέντος, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὰ δημόσια ἀπογραφομένης αὐτοῦ τῆς οὐσίας, ἀπογράφει ὁ Ἀπολλόδωρος οἰκέτας ὡς ὄντας Ἀρεθουσίου, ὁ δὲ Νικόστρατος μεταποιεῖται ὡς ἰδίων καὶ ἐκείνῳ προσηκόντων οὐδέν. ἐπεὶ δὲ τὸ πρᾶγμα μοχθηρόν ἐστι, διὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ διηγεῖται πηλίκα πέπονθεν Ἀπολλόδωρος ὑπ' Ἀρεθουσίου, ἵνα δοκῇ μὴ φύσει 1246
πονηρὸς ὢν ταῦτα πράττειν, ἀλλὰ ἀμυνόμενος τὸν ἀδικοῦντα.*

*Ὅτι μὲν οὐ συκοφαντῶν, ἀλλ' ἀδικούμενος καὶ ὑβριζόμενος ὑπὸ τούτων καὶ οἰόμενος δεῖν τιμωρεῖσθαι τὴν ἀπογραφὴν ἐποιησάμην, μέγιστον ὑμῖν ἔστω τεκμήριον, ὦ ἄνδρες δικασταί, τό τε μέγεθος τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ ἀπέγραψα. οὐ γὰρ δήπου συκοφαντεῖν γε βουλόμενος ἀπέγραψα ἂν πένθ' ἡμιμναίων ἄξια ἀνδράποδα, ὡς αὐτὸς ὁ ἀμφισβητῶν τετίμηται αὐτά, ἐκινδύνευον δ' ἂν περί τε χιλίων δραχμῶν καὶ τοῦ μηδέποτε μηδένα αὖθις ὑπὲρ ἐμαυτοῦ γράψασθαι· οὐδ' αὖ οὕτως ἄπορος ἦν οὐδ' ἄφιλος ὥστ' οὐκ ἂν
2 ἐξευρεῖν τὸν ἀπογράψοντα· ἀλλὰ τῶν ἐν ἀνθρώποις ἁπάντων ἡγησάμενος δεινότατον εἶναι ἀδικεῖσθαι μὲν αὐτός, ἕτερον δ' ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἀδικουμένου τοὔνομα παρέχειν, καὶ εἶναι ἄν τι τούτοις τοῦτο τεκμήριον, ὁπότε ἐγὼ λέγοιμι τὴν ἔχθραν πρὸς ὑμᾶς, ὡς ψεύδομαι (οὐ γὰρ ἄν ποτε ἕτερον ἀπογράψαι, εἴπερ ἐγὼ αὐτὸς ἠδικούμην), διὰ μὲν ταῦτ' ἀπέγραψα. ἀπογράψας δὲ*

ἐὰν ἀποδείξω τἀνδράποδα Ἀρεθουσίου ὄντα, οὔπερ
ἐγέγραπτο εἶναι, τὰ μὲν τρία μέρη, ἃ ἐκ τῶν νόμων τῷ 1247
ἰδιώτῃ τῷ ἀπογράψαντι γίγνεται, τῇ πόλει ἀφίημι,
3 αὐτῷ δ' ἐμοὶ τετιμωρῆσθαι ἀρκεῖ μόνον. εἰ μὲν οὖν
μοι ἦν ἱκανὸν τὸ ὕδωρ διηγήσασθαι πρὸς ὑμᾶς τὰ ἐξ
ἀρχῆς, ὅσ' ἀγαθὰ πεπονθότες ὑπ' ἐμοῦ οἷά με εἰργα-
σμένοι εἰσὶν, εὖ οἶδ' ὅτι ὑμεῖς τ' ἂν μοι ἔτι μᾶλλον
συγγνώμην εἴχετε τοῦ ὀργίζεσθαι αὐτοῖς, τούτους τ'
ἀνοσιωτάτους ἀνθρώπων ἡγήσασθε εἶναι· νῦν δ' οὐδὲ
διπλάσιόν μοι τούτου ὕδωρ ἱκανὸν ἂν γένοιτο. τὰ μὲν
οὖν μέγιστα καὶ περιφανῆ τῶν ἀδικημάτων, καὶ ὁπό-
θεν ἡ ἀπογραφὴ αὕτη γέγονεν, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, τὰ δὲ
πολλὰ ἐάσω.

4 Νικόστρατος γὰρ ουτοσὶ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, γεί-
των μοι ὢν ἐν ἀγρῷ καὶ ἡλικιώτης γνωρίμως μέν μοι
εἶχε καὶ πάλαι, ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησεν ὁ πατὴρ καὶ ἐγὼ
ἐν ἀγρῷ κατῴκουν, οὗπερ καὶ νῦν οἰκῶ, καὶ μᾶλλον
ἀλλήλοις ἤδη ἐχρώμεθα διὰ τὸ γείτονές τε εἶναι καὶ
ἡλικιῶται. χρόνου δὲ προβαίνοντος καὶ πάνυ οἰκείως
διεκείμεθα, καὶ ἐγώ θ' οὕτως οἰκείως διεκείμην πρὸς
τοῦτον ὥστ' οὐδενὸς πώποτε ὢν ἐδεήθη οὗτος ἐμοῦ
ἀπέτυχεν, οὗτός τ' αὖ ἐμοὶ οὐκ ἄχρηστος ἦν πρὸς τὸ
ἐπιμεληθῆναι καὶ διοικῆσαι, καὶ ὁπότε ἐγὼ ἀποδημοίην
ἢ δημοσίᾳ τριηραρχῶν ἢ ἰδίᾳ κατ' ἄλλο τι, κύριον τῶν
5 ἐν ἀγρῷ τοῦτον ἁπάντων κατέλειπον. συμβαίνει δή
μοι τριηραρχία περὶ Πελοπόννησον, ἐκεῖθεν δ' εἰς Σι-
κελίαν ἔδει τοὺς πρέσβεις ἄγειν, οὓς ὁ δῆμος ἐχειροτό-
νησεν. ἡ οὖν ἀναγωγὴ διὰ ταχέων ἐγίγνετό μοι. ἐπι-
στέλλω δὴ αὐτῷ ὅτι αὐτὸς μὲν ἀνῆγμαι καὶ οὐχ οἷός τ'
εἴην οἴκαδε ἀφικέσθαι, ἵνα μὴ κατακωλύοιμι τοὺς πρέ- 1248
σβεις· τούτῳ δὲ προσέταξα ἐπιμελεῖσθαί τε τῶν οἴκοι
6 καὶ διοικεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ. ἐν δὲ

τῇ ἐμῇ ἀποδημίᾳ ἀποδιδράσκουσιν αὐτὸν οἰκέται τρεῖς
ἐξ ἀγροῦ παρὰ τούτου, οἱ μὲν δύο ὧν ἐγὼ ἔδωκα αὐτῷ,
ὁ δὲ εἷς ὧν αὐτὸς ἐκτήσατο. διώκων οὖν ἁλίσκεται ὑπὸ
τριήρους καὶ κατήχθη εἰς Αἴγιναν, καὶ ἐκεῖ ἐπράθη.
ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσα ἐγὼ τριηραρχῶν, προσέρχεταί
μοι Δείνων ὁ ἀδελφὸς ὁ τούτου λέγων τήν τε τούτου
συμφορὰν, αὐτός τε ὅτι δι' ἀπορίαν ἐφοδίων οὐ πεπο-
ρευμένος εἴη ἐπὶ τοῦτον πέμποντος τούτου αὐτῷ ἐπι-
στολὰς, καὶ ἅμα λέγων πρὸς ἐμὲ ὡς ἀκούοι αὐτὸν δει-
7 νῶς διακεῖσθαι. ἀκούσας δ' ἐγὼ ταῦτα καὶ συναχθε-
σθεὶς ἐπὶ τῇ ἀτυχίᾳ τῇ τούτου πέμπω τὸν Δείνωνα τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ εὐθὺς ἐπὶ τοῦτον, δοὺς ἐφόδιον αὐτῷ
τριακοσίας δραχμάς. ἀφικόμενος δ' οὗτος καὶ ἐλθὼν
ὡς ἐμὲ πρῶτον μὲν ἠσπάζετο, καὶ ἐπῄνει ὅτι παρέσχον
τὰ ἐφόδια τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, καὶ ὠδύρετο τὴν αὑτοῦ
συμφορὰν, καὶ κατηγορῶν ἅμα τῶν ἑαυτοῦ οἰκείων
ἐδεῖτό μου βοηθῆσαι αὐτῷ, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ἔμπρο-
σθεν χρόνῳ ἦν περὶ αὐτὸν ἀληθινὸς φίλος· καὶ κλάων
ἅμα, καὶ λέγων ὅτι ἓξ καὶ εἴκοσι μνῶν λελυμένος εἴη,
8 εἰσενεγκεῖν αὐτῷ τι ἐκέλευέ με εἰς τὰ λύτρα. ταῦτα δ'
ἐγὼ ἀκούων καὶ ἐλεήσας τοῦτον, καὶ ἅμα ὁρῶν κακῶς
διακείμενον καὶ δεικνύοντα ἕλκη ἐν ταῖς κνήμαις ὑπὸ
δεσμῶν, ὧν ἔτι τὰς οὐλὰς ἔχει, καὶ ἐὰν κελεύσητε αὐ-
τὸν δεῖξαι, οὐ μὴ ἐθελήσει, ἀπεκρινάμην αὐτῷ ὅτι καὶ 1249
ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ εἴην αὐτῷ φίλος ἀληθινὸς, καὶ
νῦν ἐν τῇ συμφορᾷ βοηθήσοιμι αὐτῷ, καὶ τάς τε τρια-
κοσίας, ἃς τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔδωκα ἐφόδιον ὅτε ἐπο-
ρεύετο ἐπὶ τοῦτον, ἀφείην αὐτῷ, χιλίας τε δραχμὰς
9 ἔρανον αὐτῷ εἰς τὰ λύτρα εἰσοίσοιμι. καὶ τοῦτο οὐ
λόγῳ μὲν ὑπεσχόμην, ἔργῳ δ' οὐκ ἐποίησα, ἀλλ' ἐπει-
δὴ οὐκ ηὐπόρουν ἀργυρίου διὰ τὸ διαφόρως ἔχειν τῷ
Φορμίωνι καὶ ἀποστερεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὴν οὐσίαν ἣν

μοι ὁ πατὴρ κατέλιπε, κομίσας ὡς Θεοκλέα τὸν τότε
τραπεζιτεύοντα ἐκπώματα καὶ στέφανον χρυσοῦν, ἅπερ
ἐμοὶ ἐκ τῶν πατρῴων ὄντα ἐτύγχανεν, ἐκέλευσα δοῦ-
ναι τούτῳ χιλίας δραχμάς, καὶ τοῦτο ἔδωκα δωρεὰν
10 αὐτῷ τὸ ἀργύριον, καὶ ὁμολογῶ δεδωκέναι. ἡμέραις
δ' οὐ πολλαῖς ὕστερον προσελθών μοι κλάων ἔλεγεν
ὅτι οἱ ξένοι ἀπαιτοῖεν αὐτὸν, οἱ δανείσαντες τὰ λύτρα,
τὸ λοιπὸν ἀργύριον, καὶ ἐν ταῖς συγγραφαῖς εἴη τριά-
κονθ' ἡμερῶν αὐτὸν ἀποδοῦναι ἢ διπλάσιον ὀφείλειν,
καὶ ὅτι τὸ χωρίον τὸ ἐν γειτόνων μοι τοῦτο οὐδεὶς ἐθέ-
λοι οὔτε πρίασθαι οὔτε τίθεσθαι· ὁ γὰρ ἀδελφὸς ὁ Ἀρε-
θούσιος, οὗ τἀνδράποδ' ἐστὶ ταῦτα ἃ νῦν ἀπογέ-
γραπται, οὐδένα ἐῴη οὔτε ὠνεῖσθαι οὔτε τίθεσθαι ὡς
11 ἐνοφειλομένου αὐτῷ ἀργυρίου. σὺ οὖν μοι, ἔφη, πό-
ρισον τὸ ἐλλεῖπον τοῦ ἀργυρίου, πρὶν τὰς τριάκονθ'
ἡμέρας παρελθεῖν, ἵνα μὴ ὅ τε ἀποδέδωκα, ἔφη, τὰς χι-
λίας δραχμὰς, ἀπόλωνται, καὶ αὐτὸς ἀγώγιμος γένω-
μαι. συλλέξας δ', ἔφη, τὸν ἔρανον, ἐπειδὰν τοὺς ξέ-
νους ἀπαλλάξω, σοὶ ἀποδώσω ὃ ἄν μοι χρήσῃς. οἶσθα
δ', ἔφη, ὅτι καὶ οἱ νόμοι κελεύουσι τοῦ λυσαμένου ἐκ 1250
τῶν πολεμίων εἶναι τὸν λυθέντα, ἐὰν μὴ ἀποδιδῷ τὰ
12 λύτρα. ἀκούων δ' αὐτοῦ ταῦτα καὶ δοκῶν οὐ ψεύ-
δεσθαι ἀπεκρινάμην αὐτῷ ἅπερ ἂν νέος τε ἄνθρω-
πος καὶ οἰκείως χρώμενος, οὐκ ἂν νομίσας ἀδικηθῆ-
ναι, ὅτι, ὦ Νικόστρατε, καὶ ἐν τῷ πρὸ τοῦ σοι χρόνῳ
φίλος ἦν ἀληθινὸς, καὶ νῦν ἐν ταῖς συμφοραῖς σου, καθ'
ὅσον ἐγὼ ἐδυνάμην, βεβοήθηκα. ἐπειδὴ δ' ἐν τῷ παρ-
όντι οὐ δύνασαι πορίσαι ἅπαντα τὰ χρήματα, ἀργύ-
ριον μὲν ἐμοὶ οὐ πάρεστιν, οὐδ' ἔχω οὐδ' αὐτὸς, τῶν
δὲ κτημάτων σοι τῶν ἐμῶν κίχρημι ὅ τι βούλει, θέντα
τοῦ ἐπιλοίπου ἀργυρίου ὅσον ἐνδεῖ σοι, ἐνιαυτὸν ἀτόκῳ
χρῆσθαι τῷ ἀργυρίῳ καὶ ἀποδοῦναι τοῖς ξένοις. συλ-

13 *λέξας δ' ἔρανον, ὥσπερ αὐτὸς φῄς, λῦσαί μοι. ἀκούσας
δ' οὗτος ταῦτα καὶ ἐπαινέσας με ἐκέλευσε τὴν ταχίστην
πρᾶξαι, πρὶν ἐξήκειν τὰς ἡμέρας ἐν αἷς ἔφη δεῖν τὰ
λύτρα καταθεῖναι. τίθημι οὖν τὴν συνοικίαν ἑκκαίδεκα
μνῶν Ἀρκέσαντι Παμβωτάδῃ, ὃν αὐτὸς οὗτος προὐ-
ξένησεν, ἐπὶ ὀκτὼ ὀβολοῖς τὴν μνᾶν δανείσαντι τοῦ
μηνὸς ἑκάστου. λαβὼν δὲ τὸ ἀργύριον οὐχ ὅπως χάριν
τινά μοι ἀποδίδωσιν ὧν εὖ ἔπαθεν, ἀλλ' εὐθέως ἐπε-
βούλευσέ μοι, ἵν' ἀποστερήσειε τἀργύριον καὶ εἰς
ἔχθραν κατασταίη, καὶ ἀπορούμενος ἐγὼ τοῖς πρά-
γμασι νέος ὢν ὅ τι χρησαίμην, καὶ ἄπειρος πραγμά-
των, ὅπως μὴ εἰσπράττοιμι αὐτὸν τἀργύριον οὗ ἡ συν-
14 οικία ἐτέθη, ἀλλ' ἀφείην αὐτῷ. πρῶτον μὲν οὖν ἐπι-
βουλεύει μοι μετὰ τῶν ἀντιδίκων, καὶ πίστιν αὐτοῖς
δίδωσιν· ἔπειτ' ἀγώνων μοι συνεστηκότων πρὸς αὐ- 1251
τοὺς τούς τε λόγους ἐκφέρει μου εἰδώς, καὶ ἐγγράφει
τῷ δημοσίῳ ἀπρόσκλητον ἐξ ἐμφανῶν καταστάσεως ἐπι-
βολὴν ἑξακοσίας καὶ δέκα δραχμάς, διὰ Λυκίδου τοῦ
μυλωθροῦ ποιησάμενος τὴν δίκην. κλητῆρα δὲ κατ'
ἐμοῦ τόν τε ἀδελφὸν τὸν αὐτοῦ Ἀρεθούσιον τοῦτον
ἐπιγράφεται, οὗπέρ ἐστι τἀνδράποδα ταῦτα, καὶ ἄλλον
τινά· καὶ παρεσκευάζοντο, εἰ ἀνακρινοίμην κατὰ τῶν
οἰκείων τῶν ἀδικούντων με τὰς δίκας ἃς εἰλήχειν αὐ-
τοῖς, ἐνδεικνύναι με καὶ ἐμβάλλειν εἰς τὸ δεσμωτήριον.
15 ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ὁ Ἀρεθούσιος ἀπρόσκλητόν μου
ἑξακοσίων καὶ δέκα δραχμῶν δίκην καταδικασάμενος
ὡς ὀφείλοντος τῷ δημοσίῳ, κλητῆρας ἐπιγραψάμενος
καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν βίᾳ τὰ σκεύη πάντα ἐξε-
φόρησε, πλέον ἢ εἴκοσι μνῶν ἄξια, καὶ οὐδ' ὁτιοῦν
κατέλιπεν. ὅτε δὲ τιμωρεῖσθαι ᾤμην δεῖν καὶ ἐκτίσας
τῷ δημοσίῳ τὸ ὄφλημα, ἐπειδὴ ἐπυθόμην τὴν ἐπιβου-
λήν, ἐβάδιζον ἐπὶ τὸν κλητῆρα τὸν ὁμολογοῦντα κε-*

κλητευκέναι τὸν Ἀρεθούσιον τῆς ψευδοκλητείας κατὰ
τὸν νόμον, ἐλθὼν εἰς τὸ χωρίον τῆς νυκτὸς, ὅσα ἐνῆν
φυτὰ ἀκροδρύων γενναῖα ἐμβεβλημένα, καὶ τὰς ἀνα-
δενδράδας ἐξέκοψε, καὶ φυτευτήρια ἐλαῶν περιστοί-
χων κατέκλασεν, οὕτω δεινῶς ὡς οὐδ' ἂν οἱ πολέμιοι
16 διαθεῖεν. πρὸς δὲ τούτοις μεθ' ἡμέραν παιδάριον
ἀστὸν εἰσπέμψαντες διὰ τὸ γείτονες εἶναι καὶ ὅμορον
τὸ χωρίον ἐκέλευον τὴν ῥοδωνιὰν βλαστάνουσαν ἐκτίλ-
λειν, ἵν', εἰ καταλαβὼν αὐτὸν ἐγὼ δήσαιμι ἢ πατάξαιμι
ὡς δοῦλον ὄντα, γραφήν με γράψαιντο ὕβρεως. ὡς δὲ 1252
τούτου διήμαρτον, κἀγὼ μάρτυρας μὲν ὧν ἔπασχον
ἐποιούμην, αὐτὸς δ' οὐδὲν ἐξημάρτανον εἰς αὐτοὺς,
ἐνταῦθα ἤδη μοι ἐπιβουλεύουσι τὴν μεγίστην ἐπιβου-
17 λήν· ἀνακεκριμένου γὰρ ἤδη μου κατ' αὐτοῦ τὴν τῆς
ψευδοκλητείας γραφὴν καὶ μέλλοντος εἰσιέναι εἰς τὸ
δικαστήριον, τηρήσας με ἀνιόντα ἐκ Πειραιῶς ὀψὲ πε-
ρὶ τὰς λιθοτομίας παίει τε πὺξ καὶ ἁρπάζει μέσον, κἂν
ἐώθει με εἰς τὰς λιθοτομίας, εἰ μή τινες προσιόντες, βο-
ῶντός μου ἀκούσαντες, παρεγένοντο καὶ ἐβοήθησαν.
ἡμέραις δ' οὐ πολλαῖς ὕστερον εἰσελθὼν εἰς τὸ δικα-
στήριον πρὸς ἡμέραν διαμεμετρημένην, καὶ ἐξελέγξας
αὐτὸν τὰ ψευδῆ κεκλητευκότα καὶ τὰ ἄλλα ὅσα εἴρηκα
18 ἠδικηκότα, εἷλον. καὶ ἐν τῇ τιμήσει βουλομένων τῶν
δικαστῶν θανάτου τιμῆσαι αὐτῷ, ἐδεήθην ἐγὼ τῶν δι-
καστῶν μηδὲν δι' ἐμοῦ τοιοῦτον πρᾶξαι, ἀλλὰ συγχω-
ρῆσαι ὅσουπερ αὐτοὶ ἐτιμῶντο, ταλάντου, οὐχ ἵνα μὴ
ἀποθάνῃ ὁ Ἀρεθούσιος (ἄξια γὰρ αὐτῷ θανάτου εἴρ-
γαστο εἰς ἐμέ), ἀλλ' ἵν' ἐγὼ Πασίωνος ὢν καὶ κατὰ ψή-
φισμα πολίτης μηδένα Ἀθηναίων ἀπεκτονὼς εἴην. ὡς
δ' ἀληθῆ εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, τούτων ὑμῖν μάρτυρας
πάντων παρέξομαι.

13*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

19 Ἃ μὲν τοίνυν ἀδικούμενος, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑπ' αὐτῶν τὴν ἀπογραφὴν ἐποιησάμην δεδήλωκα ὑμῖν· ὡς δ' ἔστιν Ἀρεθουσίου τἀνδράποδα ταῦτα καὶ ὄντα ἐν τῇ οὐσίᾳ τῇ ἐκείνου ἀπέγραψα ἐπιδείξω ὑμῖν. τὸν μὲν γὰρ Κέρδωνα ἐκ μικροῦ παιδαρίου ἐξεθρέψατο· καὶ ὡς ἦν Ἀρεθουσίου, τούτων ὑμῖν τοὺς εἰδότας μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

20 Παρ' οἷς τοίνυν εἰργάσατο πώποτε, ὡς τοὺς μισθοὺς Ἀρεθούσιος ἐκομίζετο ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ δίκας ἐλάμβανε καὶ ἐδίδου, ὁπότε κακόν τι ἐργάσαιτο, ὡς δεσπότης ὤν, τούτων ὑμῖν τοὺς εἰδότας μάρτυρας παρέξομαι. 1253

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τὸν δὲ Μάνην, δανείσας ἀργύριον Ἀρχεπόλιδι τῷ Πειραιεῖ, ἐπειδὴ οὐχ οἷός τ' ἦν αὐτῷ ἀποδοῦναι ὁ Ἀρχέπολις οὔτε τὸν τόκον οὔτε τὸ ἀρχαῖον ἅπαν, ἐναπετίμησεν αὐτῷ. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

21 Ἔτι τοίνυν καὶ ἐκ τῶνδε γνώσεσθε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι εἰσὶν Ἀρεθουσίου οἱ ἄνθρωποι· ὁπότε γὰρ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἢ ὀπώραν πρίαιντο ἢ θέρος μισθοῖντο ἐκθερίσαι ἢ ἄλλο τι τῶν περὶ γεωργίαν ἔργων ἀναιροῖντο, Ἀρεθούσιος ἦν ὁ ὠνούμενος καὶ μισθούμενος ὑπὲρ αὐτῶν. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, καὶ τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

22 Ὅσας μὲν τοίνυν μαρτυρίας παρασχέσθαι εἶχον ὑμῖν, ὡς ἔστιν Ἀρεθουσίου τἀνδράποδα, δεδήλωκα ὑμῖν. βούλομαι δὲ καὶ περὶ τῆς προκλήσεως εἰπεῖν, ἣν

οὗτοί με προὐκαλέσαντο καὶ ἐγὼ τούτους. οὗτοι μὲν
γάρ με προὐκαλέσαντο, ὅτε ἡ πρώτη ἀνάκρισις ἦν, φά-
σκοντες ἕτοιμοι εἶναι παραδιδόναι ἐμοὶ αὐτῷ τἀνδρά-
ποδα βασανίσαι, βουλόμενοι μαρτυρίαν τινὰ αὐτοῖς
23 ταύτην γενέσθαι. ἐγὼ δ' ἀπεκρινάμην αὐτοῖς ἐναν-
τίον μαρτύρων ὅτι ἕτοιμός εἰμι ἰέναι εἰς τὴν βουλὴν
μετ' αὐτῶν καὶ παραλαμβάνειν μετ' ἐκείνης ἢ μετὰ 1254
τῶν ἕνδεκα, λέγων ὅτι, εἰ μὲν ἰδίαν δίκην ἐδικαζόμην
αὐτοῖς, εἰ ἐμοὶ ἐξεδίδοσαν, παρελάμβανον ἄν, νῦν δὲ
τῆς πόλεως εἴη τἀνδράποδα καὶ ἡ ἀπογραφή· δεῖν οὖν
24 δημοσίᾳ βασανίζεσθαι. ἡγούμην γὰρ οὐ προσήκειν
ἐμοὶ ἰδιώτῃ ὄντι τοὺς δημοσίους βασανίζειν· οὔτε γὰρ
τῆς βασάνου κύριος ἐγιγνόμην οὔτε καλῶς ἔχειν τὰ
λεγόμενα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐμὲ κρίνειν. ἡγούμην
τε δεῖν τὴν ἀρχὴν ἢ τοὺς ᾑρημένους ὑπὸ τῆς βουλῆς
γράφεσθαι, καὶ κατασημηναμένους τὰς βασάνους, ὅ τι
εἴποιεν οἱ ἄνθρωποι, παρέχειν εἰς τὸ δικαστήριον, ἵν'
ἀκούσαντες ἐκ τούτων ἐψηφίσασθε ὁποῖόν τι ὑμῖν ἐδό-
25 κει. ἰδίᾳ μὲν γὰρ βασανιζομένων τῶν ἀνθρώπων ὑπ'
ἐμοῦ ἀντελέγετ' ἂν ἅπαντα ὑπὸ τούτων, εἰ δὲ δημοσίᾳ,
ἡμεῖς μὲν ἂν ἐσιωπῶμεν, οἱ δ' ἄρχοντες ἢ οἱ ᾑρημένοι
ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐβασάνιζον ἂν μέχρι οὗ αὐτοῖς ἐδό-
κει. ταῦτα δ' ἐμοῦ ἐθέλοντος οὐκ ἂν ἔφασαν τῇ ἀρχῇ
παραδοῦναι, οὐδ' εἰς τὴν βουλὴν ἤθελον ἀκολου-
θεῖν. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τοὺς τούτων
μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

26 Κατὰ πολλὰ μὲν οὖν ἔμοιγε δοκοῦσιν εἶναι ἀναί-
σχυντοι ἀμφισβητοῦντες τῶν ὑμετέρων, οὐχ ἥκιστα
δὲ ὑμῖν αὐτοὺς ἐπιδείξω ἐκ τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων.
οὗτοι γὰρ, ὅτε οἱ δικασταὶ ἐβούλοντο θανάτου τιμῆ-
σαι τῷ Ἀρεθουσίῳ, ἐδέοντο τῶν δικαστῶν χρημάτων

τιμῆσαι καὶ ἐμοῦ συγχωρῆσαι, καὶ ὡμολόγησαν αὐτοὶ
27 συνεκτίσειν. τοσούτου δὴ δέουσιν ἐκτίνειν καθ᾽ ἃ ἠγ-
γυήσαντο ὥστε καὶ τῶν ὑμετέρων ἀμφισβητοῦσιν.
καίτοι οἵ γε νόμοι κελεύουσι τὴν οὐσίαν εἶναι δημο- 1255
σίαν, ὃς ἂν ἐγγυησάμενός τι τῶν τῆς πόλεως μὴ ἀπο-
διδῷ τὴν ἐγγύην· ὥστε καὶ εἰ τούτων ἦν τἀνδράποδα,
προσῆκεν αὐτὰ δημόσια εἶναι, εἴπερ τι τῶν νόμων
28 ὄφελος. καὶ πρὶν μὲν ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ ὁ Ἀρεθού-
σιος ὡμολογεῖτο τῶν ἀδελφῶν εὐπορώτατος εἶναι·
ἐπειδὴ δ᾽ οἱ νόμοι κελεύουσι τἀκείνου ὑμέτερα εἶναι,
τηνικαῦτα πένης ὢν φαίνεται ὁ Ἀρεθούσιος, καὶ τῶν
μὲν ἡ μήτηρ ἀμφισβητεῖ, τῶν δ᾽ οἱ ἀδελφοί. χρῆν δ᾽
αὐτοὺς, εἴπερ ἐβούλοντο δικαίως προσφέρεσθαι πρὸς
ὑμᾶς, ἀποδείξαντας ἅπασαν τὴν οὐσίαν τὴν ἐκείνου,
29 τὰ τούτων αὐτῶν εἴ τις ἀπέγραφεν, ἀμφισβητεῖν. ἐὰν
οὖν ἐνθυμηθῆτε ὅτι οὐδέποτ᾽ ἔσται ἀπορία τῶν ἀμ-
φισβητησόντων ὑμῖν περὶ τῶν ὑμετέρων,—ἢ γὰρ ὀρ-
φανοὺς ἢ ἐπικλήρους κατασκευάσαντες ἀξιώσουσιν
ἐλεεῖσθαι ὑφ᾽ ὑμῶν, ἢ γῆρας καὶ ἀπορίας καὶ τροφὰς
μητρὶ λέγοντες, καὶ ὀδυρόμενοι δι᾽ ὧν μάλιστ᾽ ἐλπί-
ζουσιν ἐξαπατήσειν ὑμᾶς, πειράσονται ἀποστερῆσαι
τὴν πόλιν τοῦ ὀφλήματος. ἐὰν οὖν ταῦτα παριδόντες
πάντα καταψηφίσησθε, ὀρθῶς βουλεύσεσθε.

LIV.

ΚΑΤΑ ΚΟΝΩΝΟΣ ΑΙΚΙΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀρίστων Ἀθηναῖος δικάζεται Κόνωνι αἰκίας, λέγων ὑπ᾽
αὐτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ τετυπτῆσθαι, καὶ μάρτυρας τού-

του παρεχόμενος. ὁ δὲ Κόνων ἀρνεῖται τὸ πρᾶγμα καὶ μάρ-
τυρας ἀντιπαρέχεται, οὓς ὁ Δημοσθένης οὔ φησι πιστούς· 1256
βεβιωκέναι γὰρ φαύλως καὶ εὐχερῶς ἔχειν πρὸς τὸ ψεύ-
δεσθαι.

Ὑβρισθεὶς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ παθὼν ὑπὸ Κόνωνος τουτουὶ τοιαῦτα ὥστε πολὺν χρόνον πάνυ μήτε τοὺς οἰκείους μήτε τῶν ἰατρῶν μηδένα προσδοκᾶν περιφεύξεσθαί με, ὑγιάνας καὶ σωθεὶς ἀπροσδοκήτως ἔλαχον αὐτῷ τὴν δίκην τῆς αἰκίας ταυτηνί. πάντων δὲ τῶν φίλων καὶ τῶν οἰκείων, οἷς συνεβουλευόμην, ἔνοχον μὲν φασκόντων αὐτὸν ἐκ τῶν πεπραγμένων εἶναι καὶ τῇ τῶν λωποδυτῶν ἀπαγωγῇ καὶ ταῖς τῆς ὕβρεως γραφαῖς, συμβουλευόντων δέ μοι καὶ παραινούντων μὴ μείζω πράγματα ἢ δυνήσομαι φέρειν ἐπάγεσθαι, μηδ' ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ὧν ἐπεπόνθειν ἐγκαλοῦντα φαίνεσθαι, οὕτως ἐποίησα καὶ δι' ἐκείνους ἰδίαν ἔλαχον δίκην, ἥδιστ' ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θα-
2 νάτου κρίνας τουτονί. καὶ τούτου συγγνώμην ἕξετε, εὖ οἶδ' ὅτι, πάντες, ἐπειδὰν ἃ πέπονθ' ἀκούσητε· δεινῆς γὰρ οὔσης τῆς τότε συμβάσης ὕβρεως οὐκ ἐλάττων ἡ μετὰ ταῦτ' ἀσέλγειά ἐστι τουτουί. ἀξιῶ δὴ καὶ δέομαι πάντων ὁμοίως ὑμῶν πρῶτον μὲν εὐνοϊ-
κῶς ἀκοῦσαί μου περὶ ὧν πέπονθα λέγοντος, εἶτ', ἐὰν 1257
ἠδικῆσθαι καὶ παρανενομῆσθαι δοκῶ, βοηθῆσαί μοι τὰ δίκαια. ἐξ ἀρχῆς δ' ὡς ἕκαστα πέπρακται, διηγήσομαι πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἂν οἷός τε ὦ διὰ βραχυτάτων.

3 Ἐξήλθομεν, ἔτος τουτὶ τρίτον, εἰς Πάνακτον φρουρᾶς ἡμῖν προγραφείσης. ἐσκήνωσαν οὖν οἱ υἱεῖς οἱ Κόνωνος τουτουὶ ἐγγὺς ἡμῶν, ὡς οὐκ ἂν ἐβουλόμην· ἡ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἔχθρα καὶ τὰ προσκρούματ' ἐκεῖθεν ἡμῖν συνέβη, ἐξ ὧν δ', ἀκούσεσθε. ἔπινον ἑκάστοτε

οὗτοι τὴν ἡμέραν, ἐπειδὴ τάχιστα ἀριστήσαιεν, ὅλην,
καὶ τοῦθ', ἕως περ ἦμεν ἐπὶ τῇ φρουρᾷ, διετέλουν ποι-
οῦντες. ἡμεῖς δ' ὥσπερ ἐνθάδ' εἰώθαμεν, οὕτω διή-
4 γομεν καὶ ἔξω. ἣν οὖν δειπνοποιεῖσθαι τοῖς ἄλλοις
ὥραν συμβαίνοι, ταύτην ἂν ἤδη ἐπαρῴνουν οὗτοι, τὰ
μὲν πολλὰ εἰς τοὺς παῖδας ἡμῶν τοὺς ἀκολούθους, τε-
λευτῶντες δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτούς· φήσαντες γὰρ κα-
πνίζειν αὐτοὺς ὀψοποιουμένους τοὺς παῖδας ἢ κακῶς
λέγειν ὅ τι τύχοιεν, ἔτυπτον καὶ τὰς ἀμίδας κατεσκε-
δάννυον καὶ προσεούρουν καὶ ἀσελγείας καὶ ὕβρεως
οὐδ' ὁτιοῦν ἀπέλειπον. ὁρῶντες δ' ἡμεῖς ταῦτα καὶ
λυπούμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἀπεπεμψάμεθα, ὡς δ'
ἐχλεύαζον ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐπαύοντο, τῷ στρατηγῷ τὸ
πρᾶγμα εἴπομεν κοινῇ πάντες οἱ σύσσιτοι προσελθόν-
5 τες, οὐκ ἐγὼ τῶν ἄλλων ἔξω. λοιδορηθέντος δ' αὐτοῖς
ἐκείνου καὶ κακίσαντος αὐτοὺς οὐ μόνον περὶ ὧν εἰς
ἡμᾶς ἠσέλγαινον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὧν ὅλως ἐποίουν ἐν
τῷ στρατοπέδῳ, τοσούτου ἐδέησαν παύσασθαι ἢ αἰ-
σχυνθῆναι ὥστ', ἐπειδὴ θᾶττον συνεσκότασεν, εὐθὺς
ὡς ἡμᾶς εἰσεπήδησαν ταύτῃ τῇ ἑσπέρᾳ, καὶ τὸ μὲν 1258
πρῶτον κακῶς ἔλεγον, τελευτῶντες δὲ καὶ πληγὰς ἐνέ-
τειναν ἐμοί, καὶ τοσαύτην κραυγὴν καὶ θόρυβον περὶ
τὴν σκηνὴν ἐποίησαν ὥστε καὶ τὸν στρατηγὸν καὶ
τοὺς ταξιάρχους ἐλθεῖν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν τι-
νάς, οἵπερ ἐκώλυσαν μηδὲν ἡμᾶς ἀνήκεστον παθεῖν
μηδ' αὐτοὺς ποιῆσαι παροινουμένους ὑπὸ τουτωνί.
6 τοῦ δὲ πράγματος εἰς τοῦτο προελθόντος, ὡς δεῦρ'
ἐπανήλθομεν, ἦν ἡμῖν, οἷον εἰκός, ἐκ τούτων ὀργὴ καὶ
ἔχθρα πρὸς ἀλλήλους. οὐ μὴν ἔγωγε ᾤμην δεῖν οὔτε
δίκην λαχεῖν αὐτοῖς οὔτε λόγον ποιεῖσθαι τῶν συμ-
βάντων οὐδένα, ἀλλ' ἐκεῖνο ἁπλῶς ἐγνώκειν τὸ λοιπὸν
εὐλαβεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι μὴ πλησιάζειν τοῖς τοι-

οὔτοις. πρῶτον μὲν οὖν τούτων ὧν εἴρηκα βούλομαι τὰς μαρτυρίας παρασχόμενος, μετὰ ταῦτα οἷα ὑπ' αὐτοῦ τούτου πέπονθα ἐπιδεῖξαι, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ᾧ προσῆκε τοῖς τὸ πρῶτον ἁμαρτηθεῖσιν ἐπιτιμᾶν, οὗτος αὐτὸς πρότερος πολλῷ δεινότερ' εἴργασται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

7 Ὧν μὲν τοίνυν οὐδένα φῶμὴν δεῖν λόγον ποιεῖσθαι, ταῦτ' ἔστιν. χρόνῳ δ' ὕστερον οὐ πολλῷ περιπατοῦντος, ὥσπερ εἰώθειν, ἑσπέρας ἐν ἀγορᾷ μου μετὰ Φανοστράτου τοῦ Κηφισιέως, τῶν ἡλικιωτῶν τινὸς, παρέρχεται Κτησίας ὁ υἱὸς ὁ τούτου, μεθύων, κατὰ τὸ Λεωκόριον, ἐγγὺς τῶν Πυθοδώρου. κατιδὼν δ' ἡμᾶς καὶ κραυγάσας, καὶ διαλεχθείς τι πρὸς αὑτὸν οὕτως ὡς ἂν μεθύων, ὥστε μὴ μαθεῖν ὅ τι λέγοι, παρῆλθε πρὸς Μελίτην ἄνω· ἔπινον γὰρ ἐνταῦθα (ταῦτα γὰρ ὕστερον ἐπυθόμεθα) παρὰ Παμφίλῳ τῷ κναφεῖ Κόνων 1259
οὑτοσὶ, Θεότιμός τις, Ἀρχεβιάδης, Σπίνθαρος ὁ Εὐβούλου, Θεογένης ὁ Ἀνδρομένους, πολλοί τινες, οὓς
8 ἐξαναστήσας ὁ Κτησίας ἐπορεύετο εἰς τὴν ἀγοράν. καὶ ἡμῖν συμβαίνει ἀναστρέφουσιν ἀπὸ τοῦ Φερρεφαττίου καὶ περιπατοῦσι πάλιν κατ' αὐτό πως το Λεωκόριον εἶναι, καὶ τούτοις περιτυγχάνομεν. ὡς δ' ἀνεμίχθημεν, εἷς μὲν αὐτῶν, ἀγνώς τις, Φανοστράτῳ προσπίπτει καὶ κατεῖχεν ἐκεῖνον, Κόνων δ' οὑτοσὶ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὁ Ἀνδρομένους υἱὸς ἐμοὶ περιπεσόντες τὸ μὲν πρῶτον ἐξέδυσαν, εἶθ' ὑποσκελίσαντες καὶ ῥάξαντες εἰς τὸν βόρβορον οὕτω διέθηκαν ἐναλλόμενοι καὶ ὑβρίζοντες ὥστε τὸ μὲν χεῖλος διακόψαι, τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς συγκλεῖσαι· οὕτω δὲ κακῶς ἔχοντα κατέλιπον ὥστε μήτε ἀναστῆναι μήτε φθέγξασθαι δύνασθαι. κείμενος δ' αὐτῶν ἤκουον πολλὰ καὶ δεινὰ λε-
9 γόντων. καὶ τὰ μὲν ἄλλα καὶ βλασφημίαν ἔχει τινὰ,

καὶ ὀνομάζειν ὀκνήσαιμ' ἂν ἐν ὑμῖν ἔνια, ὃ δὲ τῆς ὕβρεώς ἐστι τῆς τούτου σημεῖον καὶ τεκμήριον τοῦ πᾶν τὸ πρᾶγμα ὑπὸ τούτου γεγενῆσθαι, τοῦθ' ὑμῖν ἐρῶ· ᾖδε γὰρ τοὺς ἀλεκτρυόνας μιμούμενος τοὺς νενικηκότας, οἱ δὲ κροτεῖν τοῖς ἀγκῶσιν αὐτὸν ἠξίουν ἀντὶ πτερύγων τὰς πλευράς. καὶ μετὰ ταῦτα ἐγὼ μὲν ἀπεκομίσθην ὑπὸ τῶν παρατυχόντων γυμνός, οὗτοι δ' ᾤχοντο θοἰμάτιον λαβόντες μου. ὡς δ' ἐπὶ τὴν θύραν ἦλθον, κραυγὴ καὶ βοὴ τῆς μητρὸς καὶ τῶν θεραπαινίδων ἦν, καὶ μόλις ποτὲ εἰς βαλανεῖον ἐνεγκόντες με καὶ περιπλύναντες ἔδειξαν τοῖς ἰατροῖς. ὡς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ. 1260

10 Συνέβη τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ Εὐξίθεον τουτονὶ τὸν Χολλείδην, ὄνθ' ἡμῖν συγγενῆ, καὶ Μειδίαν μετὰ τούτου ἀπὸ δείπνου ποθὲν ἀπιόντας περιτυχεῖν πλησίον ὄντι μοι τῆς οἰκίας ἤδη, καὶ εἰς τὸ βαλανεῖον φερομένῳ παρακολουθῆσαι, καὶ ἰατρὸν ἄγουσι παραγενέσθαι. οὕτω δ' εἶχον ἀσθενῶς ὥσθ', ἵνα μὴ μακρὰν φεροίμην οἴκαδε ἐκ τοῦ βαλανείου, ἐδόκει τοῖς παροῦσιν ὡς τὸν Μειδίαν ἐκείνην τὴν ἑσπέραν κομίσαι με· καὶ ἐποίησαν οὕτως· λαβὲ οὖν καὶ τὰς τούτων μαρτυρίας, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι πολλοὶ συνίσασιν ὡς ὑπὸ τούτων ὑβρίσθην.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Λαβὲ δὴ καὶ τὴν τοῦ ἰατροῦ μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

11 Τότε μὲν τοίνυν παραχρῆμα ὑπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἔλαβον καὶ τῆς ὕβρεως οὕτω διετέθην, ὡς ἀκούετε καὶ μεμαρτύρηται παρὰ πάντων ὑμῖν τῶν εὐθὺς ἰδόντων. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν μὲν οἰδημάτων τῶν ἐν τῷ προσώ-

πῳ καὶ τῶν ἑλκῶν οὐδὲν ἔφη φοβεῖσθαι λίαν ὁ ἰατρὸς,
πυρετοὶ δὲ παρηκολούθουν μοι συνεχεῖς καὶ ἀλγήμα-
τα ὅλου μὲν τοῦ σώματος πάνυ σφοδρὰ καὶ δεινὰ, μά-
λιστα δὲ τῶν πλευρῶν καὶ τοῦ ἤτρου, καὶ τῶν σιτίων
12 ἀπεκεκλείμην. καὶ ὡς μὲν ὁ ἰατρὸς ἔφη, εἰ μὴ κάθαρ-
σις αἵματος αὐτομάτη μοι πάνυ πολλὴ συνέβη περιω-
δύνῳ ὄντι καὶ ἀπορουμένῳ ἤδη, κἂν ἔμπυος γενόμε-
νος διεφθάρην· νῦν δὲ τοῦτ᾽ ἔσωσε τὸ αἷμα ἀποχωρῆ-
σαν. ὡς οὖν καὶ ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, καὶ παρηκολού-
θησέ μοι τοιαύτη νόσος ἐξ ἧς εἰς τοὔσχατον ἦλθον, ἐξ 1261
ὧν ὑπὸ τούτων ἔλαβον πληγῶν, λέγε τὴν τοῦ ἰατροῦ
μαρτυρίαν καὶ τὴν τῶν ἐπισκοπούντων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

13 Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ μετρίας τινὰς καὶ φαύλας λα-
βὼν πληγὰς, ἀλλ᾽ εἰς πᾶν ἐλθὼν διὰ τὴν ὕβριν καὶ τὴν
ἀσέλγειαν τὴν τούτων πολὺ τῆς προσηκούσης ἐλάττω
δίκην εἴληχα, πολλαχόθεν νομίζω δῆλον ὑμῖν γεγε-
νῆσθαι. οἶμαι δ᾽ ὑμῶν ἐνίους θαυμάζειν τίνα ποτ᾽
ἐστὶν ἃ πρὸς ταῦτα τολμήσει Κόνων λέγειν. βούλομαι
δὴ προειπεῖν ὑμῖν ἃ ἐγὼ πέπυσμαι λέγειν αὐτὸν παρ-
εσκευάσθαι, ἀπὸ τῆς ὕβρεως καὶ τῶν πεπραγμένων
τὸ πρᾶγμ᾽ ἄγοντα εἰς γέλωτα καὶ σκώμματα ἐμβαλεῖν
14 πειράσεσθαι, καὶ ἐρεῖν ὡς εἰσὶν ἐν τῇ πόλει πολλοὶ,
καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν υἱεῖς, οἳ παίζοντες οἷα ἄνθρω-
ποι νέοι σφίσιν αὐτοῖς ἐπωνυμίας πεποίηνται, καὶ κα-
λοῦσι τοὺς μὲν ἰθυφάλλους, τοὺς δὲ αὐτοληκύθους,
ἐρῶσι δ᾽ ἐκ τούτων ἑταιρῶν τινὲς, καὶ δὴ καὶ τὸν υἱὸν
τὸν ἑαυτοῦ εἶναι τούτων ἕνα, καὶ πολλάκις περὶ ἑταί-
ρας καὶ εἰληφέναι καὶ δεδωκέναι πληγὰς, καὶ ταῦτ᾽ εἶ-
ναι νέων ἀνθρώπων. ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἀδελφοὺς
παροίνους μέν τινας καὶ ὑβριστὰς κατασκευάσει, ἀγνώ-
15 μονας δὲ καὶ πικρούς. ἐγὼ δ᾽, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, χα-

λεπῶς ἐφ᾽ οἷς πέπονθα ἐνηνοχὼς οὐχ ἧττον τοῦτ᾽ ἀγανακτήσαιμ᾽ ἂν καὶ ὑβρισθῆναι νομίσαιμι, εἰ οἷόν τ᾽ εἰπεῖν, εἰ ταῦτ᾽ ἀληθῆ δόξει Κόνων οὑτοσὶ λέγειν περὶ ἡμῶν, καὶ τοσαύτη τις ἄγνοια παρ᾽ ὑμῖν ἐστιν ὥσθ᾽, ὁποῖος ἄν τις ἕκαστος εἶναι φῇ ἢ ὁ πλησίον αὐτὸν αἰ- 1262
τιάσηται, τοιοῦτος νομισθήσεται, τοῦ δὲ καθ᾽ ἡμέραν βίου καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων μηδ᾽ ὁτιοῦν ἔσται τοῖς
16 μετρίοις ὄφελος. ἡμεῖς γὰρ οὔτε παροινοῦντες οὔθ᾽ ὑβρίζοντες ὑπ᾽ οὐδενὸς ἀνθρώπων ἑωράμεθα, οὔτ᾽ ἄγνωμον οὐδὲν ἡγούμεθα ποιεῖν, εἰ περὶ ὧν ἠδικήμεθ᾽ ἀξιοῦμεν κατὰ τοὺς νόμους δίκην λαβεῖν. ἰθυφάλλοις δὲ καὶ αὐτοληκύθοις συγχωροῦμεν εἶναι τοῖς υἱέσι τοῖς τούτου, καὶ ἔγωγ᾽ εὔχομαι τοῖς θεοῖς εἰς Κόνωνα καὶ τοὺς υἱεῖς τοὺς τούτου καὶ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἅπαντα τρέ-
17 πεσθαι. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ τελοῦντες ἀλλήλους τῷ ἰθυφάλλῳ, καὶ τοιαῦτα ποιοῦντες ἃ πολλὴν αἰσχύνην ἔχει καὶ λέγειν, μὴ ὅτι γε δὴ ποιεῖν ἀνθρώπους μετρίους. ἀλλὰ τί ταῦτ᾽ ἐμοί; θαυμάζω γὰρ ἔγωγε, εἴ τίς ἐστι πρόφασις παρ᾽ ὑμῖν ἢ σκῆψις εὑρημένη δι᾽ ἥν, ἂν ὑβρίζων τις ἐξελέγχηται καὶ τύπτων, δίκην οὐ δώσει. οἱ μὲν γὰρ νόμοι πολὺ τἀναντία καὶ τὰς ἀναγκαίας προφάσεις, ὅπως μὴ μείζους γίγνωνται, προείδοντο, οἷον (ἀνάγκη γάρ μοι ταῦτα καὶ ζητεῖν καὶ πυνθάνε-
18 σθαι διὰ τοῦτον γέγονεν) εἰσὶ κακηγορίας δίκαι· φασὶ τοίνυν ταύτας διὰ τοῦτο γίγνεσθαι, ἵνα μὴ λοιδορούμενοι τύπτειν ἀλλήλους προάγωνται. πάλιν αἰκίας εἰσίν· καὶ ταύτας ἀκούω διὰ τοῦτ᾽ εἶναι τὰς δίκας, ἵνα μηδείς, ὅταν ἥττων ᾖ, λίθῳ μηδὲ τῶν τοιούτων ἀμύνηται μηδενί, ἀλλὰ τὴν ἐκ τοῦ νόμου δίκην ἀναμένῃ. τραύματος πάλιν εἰσὶ γραφαὶ τοῦ μὴ τιτρωσκομένων
19 τινῶν φόνους γίγνεσθαι. τὸ φαυλότατον, οἶμαι, τὸ τῆς λοιδορίας, πρὸ τοῦ τελευταίου καὶ δεινοτάτου προ-

εώραται, τοῦ μὴ φόνον γίγνεσθαι μηδὲ κατὰ μικρὸν
ὑπάγεσθαι ἐκ μὲν λοιδορίας εἰς πληγὰς, ἐκ δὲ πληγῶν 1263
εἰς τραύματα, ἐκ δὲ τραυμάτων εἰς θάνατον, ἀλλ' ἐν
τοῖς νόμοις εἶναι τούτων ἑκάστου τὴν δίκην, μὴ τῇ τοῦ
προστυχόντος ὀργῇ μηδὲ βουλήσει ταῦτα κρίνεσθαι.
20 εἶτ' ἐν μὲν τοῖς νόμοις οὕτως· ἂν δ' εἴπῃ Κόνων "ἰθύ-
"φαλλοί τινές ἐσμεν ἡμεῖς συνειλεγμένοι, καὶ ἐρῶντες
"οὓς ἂν ἡμῖν δόξῃ παίομεν καὶ ἄγχομεν," εἶτα γελά-
σαντες ὑμεῖς ἀφήσετε; οὐκ οἶμαί γε. οὐ γὰρ ἂν γέ-
λως ὑμῶν ἔλαβεν οὐδένα, εἰ παρὼν ἐτύγχανεν, ἡνίκα
εἱλκόμην καὶ ἐξεδυόμην καὶ ὑβριζόμην, καὶ ὑγιὴς
ἐξελθὼν φοράδην ἦλθον οἴκαδε, ἐξεπεπηδήκει δὲ με-
τὰ ταῦθ' ἡ μήτηρ, καὶ κραυγὴ καὶ βοὴ τῶν γυναικῶν
τοσαύτη παρ' ἡμῖν ἦν ὡσπερανεὶ τεθνεῶτός τινος,
ὥστε τῶν γειτόνων τινὰς πέμψαι πρὸς ἡμᾶς ἐρησομέ-
21 νους ὅ τι ἐστὶ τὸ συμβεβηκός. ὅλως δ', ὦ ἄνδρες δι-
κασταὶ, δίκαιον μὲν οὐδενὶ δήπου σκῆψιν οὐδεμίαν
τοιαύτην οὐδὲ ἄδειαν ὑπάρχειν παρ' ὑμῶν δι' ἣν
ὑβρίζειν ἐξέσται· εἰ δ' ἄρ' ἐστί τῳ, τοῖς δι' ἡλικίαν
τούτων τι πράττουσι, τούτοις ἀποκεῖσθαι προσήκει
τὰς τοιαύτας καταφυγὰς, κἀκείνοις οὐκ εἰς τὸ μὴ δοῦ-
22 ναι δίκην, ἀλλ' εἰς τὸ τῆς προσηκούσης ἐλάττω. ὅστις
δ' ἐτῶν μέν ἐστι πλειόνων ἢ πεντήκοντα, παρὼν δὲ
νεωτέροις ἀνθρώποις καὶ τούτοις υἱέσιν οὐχ ὅπως
ἀπέτρεψεν ἢ διεκώλυσεν, ἀλλ' αὐτὸς ἡγεμὼν καὶ πρῶ-
τος καὶ πάντων βδελυρώτατος γεγένηται, τίν' ἂν οὗ-
τος ἀξίαν τῶν πεπραγμένων ὑπόσχοι δίκην; ἐγὼ μὲν
γὰρ οὐδ' ἀποθανόντα οἶμαι. καὶ γὰρ εἰ μηδὲν αὐτὸς
εἴργαστο τῶν πεπραγμένων, ἀλλ' εἰ παρεστηκότος
τούτου Κτησίας ὁ υἱὸς ὁ τούτου ταῦθ' ἅπερ νυνὶ πε- 1264
23 ποιηκὼς ἐφαίνετο, τοῦτον ἐμισεῖτ' ἂν δικαίως. εἰ γὰρ
οὕτω τοὺς ἑαυτοῦ προῆκται παῖδας ὥστ' ἐναντίον

ἐξαμαρτάνοντας ἑαυτοῦ, καὶ ταῦτα ἐφ' ὧν ἐνίοις θάνατος ἡ ζημία κεῖται, μήτε φοβεῖσθαι μήτ' αἰσχύνεσθαι, τί τοῦτον οὐκ ἂν εἰκότως παθεῖν οἴεσθε; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι ταῦτ' εἶναι σημεῖα τοῦ μηδὲ τοῦτον τὸν ἑαυτοῦ πατέρα αἰσχύνεσθαι· εἰ γὰρ ἐκεῖνον αὐτὸς ἐτίμα καὶ ἐδεδίει, κἂν τούτους αὐτὸν ἠξίου.

24 Λαβὲ δή μοι καὶ τοὺς νόμους, τόν τε τῆς ὕβρεως καὶ τὸν περὶ τῶν λωποδυτῶν· καὶ γὰρ τούτοις ἀμφοτέροις ἐνόχους τούτους ὄψεσθε. λέγε.

ΝΟΜΟΙ.

Τούτοις τοῖς νόμοις ἀμφοτέροις ἐκ τῶν πεπραγμένων ἔνοχος Κόνων ἐστὶν οὑτοσί· καὶ γὰρ ὕβριζε καὶ ἐλωποδύτει. εἰ δὲ μὴ κατὰ τούτους προειλόμεθ' ἡμεῖς δίκην λαμβάνειν, ἡμεῖς μὲν ἀπράγμονες καὶ μέτριοι φαινοίμεθ' ἂν εἰκότως, οὗτος δ' ὁμοίως πονηρός.
25 καὶ μὴν εἰ παθεῖν τί μοι συνέβη, φόνου καὶ τῶν δεινοτάτων ἂν ἦν ὑπόδικος. τὸν γοῦν τῆς Βραυρωνόθεν ἱερείας πατέρα ὁμολογουμένως οὐχ ἁψάμενον τοῦ τελευτήσαντος, ὅτι τῷ πατάξαντι τύπτειν παρεκελεύσατο, ἐξέβαλεν ἡ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου. δικαίως· εἰ γὰρ οἱ παρόντες ἀντὶ τοῦ κωλύειν τοὺς ἢ δι' οἶνον ἢ δι' ὀργὴν ἤ τιν' ἄλλην αἰτίαν ἐξαμαρτάνειν ἐπιχειροῦντας αὐτοὶ παροξυνοῦσιν, οὐδεμί' ἐστὶν ἐλπὶς σωτηρίας τῷ περιπίπτοντι τοῖς ἀσελγαίνουσιν, ἀλλ' ἕως ἂν ἀπείπωσιν, ὑβρίζεσθαι ὑπάρξει· ὅπερ ἐμοὶ συνέβη.
26 Ἃ τοίνυν, ὅθ' ἡ δίαιτα ἐγίγνετο, ἐποίουν, βούλο- 1265
μαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν· καὶ γὰρ ἐκ τούτων τὴν ἀσέλγειαν θεάσεσθε αὐτῶν. ἐποίησαν μὲν γὰρ ἔξω μέσων νυκτῶν τὴν ὥραν, οὔτε τὰς μαρτυρίας ἀναγιγνώσκειν ἐθέλοντες οὔτε ἀντίγραφα διδόναι, τῶν τε παρόντων ἡμῖν καθ' ἕνα οὑτωσὶ πρὸς τὸν λίθον ἄγοντες καὶ ἐξορκίζοντες, καὶ γράφοντες μαρτυρίας οὐδὲν πρὸς τὸ πρᾶ-

γμα, ἀλλ' ἐξ ἑταίρας εἶναι παιδίον αὐτῷ τοῦτο καὶ πε-
πονθέναι τὰ καὶ τὰ, ἃ μὰ τοὺς θεοὺς, ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ, οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἐπετίμα τῶν παρόντων καὶ ἐμί-
27 σει, τελευτῶντες δὲ καὶ αὐτοὶ οὗτοι ἑαυτούς. ἐπειδὴ
δ' οὖν ποτ' ἀπεῖπον καὶ ἐνεπλήσθησαν ταῦτα ποιοῦν-
τες, προκαλοῦνται ἐπὶ διακρούσει καὶ τῷ μὴ σημαν-
θῆναι τοὺς ἐχίνους ἐθέλειν ἐκδοῦναι περὶ τῶν πληγῶν
παῖδας, ὀνόματα γράψαντες. καὶ νῦν οἶμαι περὶ τοῦτ'
ἔσεσθαι τοὺς πολλοὺς τῶν λόγων αὐτοῖς. ἐγὼ δ' οἶμαι
δεῖν πάντας ὑμᾶς ἐκεῖνο σκοπεῖν, ὅτι οὗτοι, εἰ τοῦ
γενέσθαι τὴν βάσανον ἕνεκα προὐκαλοῦντο καὶ ἐπί-
στευον τῷ δικαίῳ τούτῳ, οὐκ ἂν ἤδη τῆς διαίτης ἀπο-
28 φαινομένης, νυκτὸς, οὐδεμιᾶς ὑπολοίπου σκήψεως οὔ-
σης, προὐκαλοῦντο, ἀλλὰ πρῶτον μὲν πρὸ τοῦ τὴν δί-
κην ληχθῆναι, ἡνίκ' ἀσθενῶν ἐγὼ κατεκείμην καὶ, οὐκ
εἰδὼς εἰ περιφεύξομαι, πρὸς ἅπαντας τοὺς εἰσιόντας
τοῦτον ἀπέφαινον τὸν πρῶτον πατάξαντα καὶ τὰ
πλεῖσθ' ὧν ὑβρίσμην διαπεπραγμένον, τότ' ἂν εὐθέως
ἧκεν ἔχων μάρτυρας πολλοὺς ἐπὶ τὴν οἰκίαν, τότ' ἂν
τοὺς οἰκέτας παρεδίδου καὶ τῶν ἐξ Ἀρείου πάγου τι-
νὰς παρεκάλει· εἰ γὰρ ἀπέθανον, παρ' ἐκείνοις ἂν ἦν 1266
29 ἡ δίκη. εἰ δ' ἄρ' ἠγνόησε ταῦτα καὶ τοῦτο τὸ δίκαιον
ἔχων, ὡς νῦν φήσει, οὐ παρεσκευάσατο ὑπὲρ τηλι-
κούτου κινδύνου, ἐπειδή γ' ἀνεστηκὼς ἤδη προσεκα-
λεσάμην αὐτὸν, ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ πρὸς τῷ διαιτη-
τῇ παραδιδοὺς ἐφαίνετ' ἄν· ὧν οὐδὲν πέπρακται τού-
τῳ. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω καὶ διακρούσεως ἕνεκα ἡ πρό-
κλησις ἦν, λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν· ἔσται γὰρ ἐκ
ταύτης φανερόν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

30 Περὶ μὲν τοίνυν τῆς βασάνου ταῦτα μέμνησθε,
τὴν ὥραν ἡνίκα προὐκαλεῖτο, ὧν ἕνεκ' ἐκκρούων ταῦτ'

ἐποίει, τοὺς χρόνους τοὺς πρώτους, ἐν οἷς οὐδαμοῦ τοῦτο βουληθεὶς τὸ δίκαιον αὐτῷ γενέσθαι φαίνεται, οὐδὲ προκαλεσάμενος, οὐδ' ἀξιώσας. ἐπειδὴ τοίνυν ταῦτα πάντα ἠλέγχετο, ἅπερ παρ' ὑμῖν, πρὸς τῷ διαιτητῇ, καὶ φανερῶς ἐδείκνυτο πᾶσιν ὢν ἔνοχος τοῖς
31 ἐγκεκλημένοις, ἐμβάλλεται μαρτυρίαν ψευδῆ, καὶ ἐπιγράφεται μάρτυρας ἀνθρώπους οὓς οὐδ' ὑμᾶς ἀγνοήσειν οἶμαι, ἐὰν ἀκούσητε, "Διότιμος Διοτίμου "Ἰκαριεύς, Ἀρχεβιάδης Δημοτέλους Ἁλαιεύς, Χαι"ρέτιμος Χαριμένους Πιτθεὺς μαρτυροῦσιν ἀπιέναι "ἀπὸ δείπνου μετὰ Κόνωνος, καὶ προσελθεῖν ἐν ἀγορᾷ "μαχομένοις Ἀρίστωνι καὶ τῷ υἱεῖ τῷ Κόνωνος, καὶ
32 "μὴ πατάξαι Κόνωνα Ἀρίστωνα," ὡς ὑμᾶς εὐθέως πιστεύσοντας, τὸ δ' ἀληθὲς οὐ λογιουμένους, ὅτι πρῶτον μὲν οὐδέποτ' ἂν οὔθ' ὁ Λυσίστρατος οὔθ' ὁ Πασέας οὔθ' ὁ Νικήρατος οὔθ' ὁ Διόδωρος, οἳ διαρρήδην μεμαρτυρήκασιν ὁρᾶν ὑπὸ Κόνωνος τυπτόμενον ἐμὲ καὶ θοἰμάτιον ἐκδυόμενον καὶ τἄλλα ὅσα ἔπασχον ὑβριζόμενον, ἀγνῶτες ὄντες καὶ ἀπὸ ταὐτομάτου παραγενόμενοι τῷ πράγματι τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν ἠθέλη- 1267
σαν, εἰ μὴ ταῦθ' ἑώρων πεπονθότα· ἔπειτ' αὐτὸς ἐγὼ οὐδέποτ' ἄν, μὴ παθὼν ὑπὸ τούτου ταῦτ', ἀφεὶς τοὺς καὶ παρ' αὐτῶν τούτων ὁμολογουμένους τύπτειν ἐμὲ πρὸς τὸν οὐδ' ἁψάμενον πρῶτον εἰσιέναι προειλόμην.
33 τί γὰρ ἄν; ἀλλ' ὑφ' οὗ γε πρώτου ἐπλήγην καὶ μάλισθ' ὑβρίσθην, τούτῳ καὶ δικάζομαι καὶ μισῶ καὶ ἐπεξέρχομαι. καὶ τὰ μὲν παρ' ἐμοῦ πάνθ' οὕτως ἐστὶν ἀληθῆ καὶ φαίνεται· τούτῳ δὲ μὴ παρασχομένῳ τούτους μάρτυρας ἦν δήπου λόγος οὐδείς, ἀλλ' ἡλωκέναι παραχρῆμα ὑπῆρχε σιωπῇ. συμπόται δ' ὄντες τούτου καὶ πολλῶν τοιούτων ἔργων κοινωνοὶ εἰκότως τὰ ψευδῆ μεμαρτυρήκασιν. εἰ δ' ἔσται τὸ πρᾶγμα τοιοῦτον, ἐὰν

ἅπαξ ἀπαναισχυντήσωσί τινες καὶ τὰ ψευδῆ φανερῶς
τολμήσωσι μαρτυρεῖν, οὐδὲν δὲ τῆς ἀληθείας ὄφελος,
34 πάνδεινον ἔσται πρᾶγμα. ἀλλὰ νὴ Δία οὐκ εἰσὶ τοιοῦ-
τοι. ἀλλ' ἴσασιν ὑμῶν, ὡς ἐγὼ νομίζω, πολλοὶ καὶ τὸν
Διότιμον καὶ τὸν Ἀρχεβιάδην καὶ τὸν Χαιρέτιμον τὸν
ἐπιπόλιον τουτονί, οἳ μεθ' ἡμέραν μὲν ἐσκυθρωπάκασι
καὶ λακωνίζειν φασὶ καὶ τρίβωνας ἔχουσι καὶ ἁπλᾶς
ὑποδέδενται, ἐπειδὰν δὲ συλλεγῶσι καὶ μετ' ἀλλήλων
35 γένωνται, κακῶν καὶ αἰσχρῶν οὐδὲν ἐλλείπουσι· καὶ
ταῦτα τὰ λαμπρὰ καὶ νεανικά ἐστιν αὐτῶν "οὐ γὰρ
"ἡμεῖς μαρτυρήσομεν ἀλλήλοις; οὐ γὰρ ταῦθ' ἑταίρων
"ἐστὶ καὶ φίλων; τί δὲ καὶ δεινόν ἐστιν ὧν παρέξεται
"κατὰ σοῦ; τυπτόμενόν φασί τινες ὁρᾶν; ἡμεῖς δὲ
"μηδ' ἧφθαι τὸ παράπαν μαρτυρήσομεν. ἐκδεδύσθαι 1268
"θοἰμάτιον; τοῦτ' ἐκείνους πρότερον πεποιηκέναι ἡμεῖς
"μαρτυρήσομεν. τὸ χεῖλος ἐρράφθαι; τὴν κεφαλὴν δέ
36 "γ' ἡμεῖς ἢ ἕτερόν τι κατεαγέναι φήσομεν." ἀλλὰ καὶ
μάρτυρας ἰατροὺς παρέχομαι. τοῦτ' οὐκ ἔστιν, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, παρὰ τούτοις· ὅσα γὰρ μὴ δι' αὐτῶν,
οὐδενὸς μάρτυρος καθ' ἡμῶν εὐπορήσουσιν. ἡ δ' ἀπ'
αὐτῶν ἑτοιμότης οὐδ' ἂν εἰπεῖν μὰ τοὺς θεοὺς δυ-
ναίμην ὅση καὶ οἵα πρὸς τὸ ποιεῖν ὁτιοῦν ὑπάρχει.
ἵνα δ' εἰδῆτε οἷα καὶ διαπραττόμενοι περιέρχονται,
λέγε αὐτοῖς ταυτασὶ τὰς μαρτυρίας, σὺ δ' ἐπίλαβε
τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

37 Τοίχους τοίνυν διορύττοντες καὶ παίοντες τοὺς
ἀπαντῶντας, ἆρ' ἂν ὑμῖν ὀκνῆσαι δοκοῦσιν ἐν γραμ-
ματειδίῳ τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν ἀλλήλοις οἱ κεκοινωνη-
κότες τοσαύτης καὶ τοιαύτης φιλαπεχθημοσύνης καὶ
πονηρίας καὶ ἀναιδείας καὶ ὕβρεως; πάντα γὰρ ταῦτ'
ἔμοιγ' ἐν τοῖς ὑπὸ τούτων πραττομένοις ἐνεῖναι δοκεῖ.

καίτοι καὶ τούτων ἕτερ᾽ ἐστὶ πεπραγμένα τούτοις δεινότερα, ἀλλ᾽ ἡμεῖς οὐχ οἷοί τε γενοίμεθ᾽ ἂν πάντας ἐξευρεῖν τοὺς ἠδικημένους.

38 *Ὃ τοίνυν πάντων ἀναιδέστατον μέλλειν αὐτὸν ἀκούω ποιεῖν, βέλτιον νομίζω προειπεῖν ὑμῖν εἶναι. φασὶ γὰρ παραστησάμενον τοὺς παῖδας αὐτὸν κατὰ τούτων ὀμεῖσθαι, καὶ ἀράς τινας δεινὰς καὶ χαλεπὰς ἐπαράσεσθαι καὶ τοιαύτας, οἵας ἀκηκοώς γέ τις θαυμάσας ἀπήγγειλεν ἡμῖν. ἔστι δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἀνυπόστατα μὲν τὰ τοιαῦτα τολμήματα· οἱ γὰρ οἶμαι βέλτιστοι καὶ ἥκιστ᾽ ἂν αὐτοί τι ψευσάμενοι μάλισθ᾽ ὑπὸ τῶν τοιούτων ἐξαπατῶνται· οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ πρὸς τὸν* 1269
39 *βίον καὶ τὸν τρόπον ἀποβλέποντας πιστεύειν. τὴν δὲ τούτου πρὸς τὰ τοιαῦτ᾽ ὀλιγωρίαν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ· πέπυσμαι γὰρ ἐξ ἀνάγκης. ἀκούω γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, Βακχιόν τέ τινα, ὃς παρ᾽ ὑμῖν ἀπέθανε, καὶ Ἀριστοκράτην τὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς διεφθαρμένον καὶ τοιούτους ἑτέρους καὶ Κόνωνα τουτονὶ ἑταίρους εἶναι μειράκια ὄντας καὶ Τριβαλλοὺς ἐπωνυμίαν ἔχειν· τούτους τά τε Ἑκαταῖα κατεσθίειν, καὶ τοὺς ὄρχεις τοὺς ἐκ τῶν χοίρων, οἷς καθαίρουσιν ὅταν εἰσιέναι μέλλωσι, συλλέγοντας ἑκάστοτε συνδειπνεῖν ἀλλήλοις, καὶ ῥᾷον*
40 *ὀμνύναι καὶ ἐπιορκεῖν ἢ ὁτιοῦν. οὐ δὴ Κόνων ὁ τοιοῦτος πιστός ἐστιν ὀμνύων· οὐδὲ πολλοῦ δεῖ· ἀλλ᾽ ὁ μηδ᾽ εὔορκον μηδὲν ἂν ὀμόσας ὧν μὴ νομίζετε, κατὰ δὲ δὴ παίδων μηδ᾽ ἂν μελλήσας, ἀλλὰ κἂν ὁτιοῦν παθὼν πρότερον, εἰ δ᾽ ἀναγκαῖον, ὀμνύων ὡς νόμιμον, ἀξιοπιστότερος τοῦ κατὰ τῶν παίδων ὀμνύοντος καὶ διὰ τοῦ πυρός. ἐγὼ τοίνυν ὁ δικαιότερόν σου πιστευθεὶς ἂν κατὰ πάντα, ὦ Κόνων, ἠθέλησα ὀμόσαι ταυτὶ, οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην ὧν ἠδίκηκα, καὶ ὁτιοῦν ποιῶν, ὥσπερ σὺ, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ*

προσυβρισθῆναι, ὡς οὐ κατεπιορκηθησόμενος τὸ πρᾶγμα. λέγε τὴν πρόκλησιν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

41 Ταῦτ' ἐγὼ καὶ τότ' ἠθέλησα ὀμόσαι, καὶ νῦν ὀμνύω τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θεὰς ἅπαντας καὶ ἁπάσας ὑμῶν ἕνεκα, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν περιεστηκότων, ἦ μὴν παθὼν ὑπὸ Κόνωνος ταῦτα ὧν δικάζομαι, καὶ λα- 1270
βὼν πληγάς, καὶ τὸ χεῖλος διακοπεὶς οὕτως ὥστε καὶ ῥαφῆναι, καὶ ὑβρισθεὶς τὴν δίκην διώκειν. καὶ εἰ μὲν εὐορκῶ, πολλά μοι ἀγαθὰ γένοιτο καὶ μηδέποτ' αὖθις τοιοῦτο μηδὲν πάθοιμι, εἰ δ' ἐπιορκῶ, ἐξώλης ἀπολοίμην αὐτός τε καὶ εἴ τί μοι ἔστιν ἢ μέλλει ἔσεσθαι. ἀλλ'
42 οὐκ ἐπιορκῶ, οὐδ' ἂν Κόνων διαρραγῇ. ἀξιῶ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, πάνθ' ὅσα ἐστὶ δίκαια ἐπιδείξαντος ἐμοῦ καὶ πίστιν προσθέντος ὑμῖν, ὥσπερ ἂν αὐτὸς ἕκαστος παθὼν τὸν πεποιηκότα ἐμίσει, οὕτως ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς Κόνωνα τουτονὶ τὴν ὀργὴν ἔχειν, καὶ μὴ νομίζειν ἴδιον τῶν τοιούτων μηδὲν ὃ κἂν ἄλλῳ τυχὸν συμβαίη, ἀλλ' ἐφ' ὅτου ποτ' ἂν συμβῇ, βοηθεῖν καὶ τὰ δίκαια ἀποδιδόναι, καὶ μισεῖν τοὺς πρὸ μὲν τῶν ἁμαρτημάτων θρασεῖς καὶ προπετεῖς, ἐν δὲ τῷ δίκην ὑπέχειν ἀναισχύντους καὶ πονηροὺς καὶ μήτε δόξης μήτε ἔθους μήτ' ἄλλου μηδενὸς φροντίζοντας πρὸς
43 τὸ μὴ δοῦναι δίκην. ἀλλὰ δεήσεται Κόνων καὶ κλαήσει. σκοπεῖτε δὴ πότερός ἐστιν ἐλεεινότερος, ὁ πεπονθὼς οἷα ἐγὼ πέπονθα ὑπὸ τούτου, εἰ προσυβρισθεὶς ἄπειμι καὶ δίκης μὴ τυχών, ἢ Κόνων, εἰ δώσει δίκην; πότερον δ' ὑμῶν ἑκάστῳ συμφέρει ἐξεῖναι τύπτειν καὶ ὑβρίζειν ἢ μή; ἐγὼ μὲν οἶμαι μή. οὐκοῦν, ἂν μὲν ἀφιῆτε, ἔσονται πολλοί, ἐὰν δὲ κολάζητε, ἐλάττους.

44 Πόλλ' ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ

ὡς ἡμεῖς χρήσιμοι, καὶ αὐτοὶ καὶ ὁ πατὴρ, ἕως ἔζη,
καὶ τριηραρχοῦντες καὶ στρατευόμενοι καὶ τὸ προσ-
ταττόμενον ποιοῦντες, καὶ ὡς οὐδὲν οὔθ' οὗτος οὔ- 1271
τε τῶν τούτου οὐδείς· ἀλλ' οὔτε τὸ ὕδωρ ἱκανὸν οὔτε
νῦν περὶ τούτων ὁ λόγος ἐστίν. εἰ γὰρ δὴ ὁμολογου-
μένως ἔτι τούτων καὶ ἀχρηστοτέροις καὶ πονηροτέροις
ἡμῖν εἶναι συνέβαινεν, οὐ τυπτητέοι οὐδὲ ὑβριστέοι
δήπου ἐσμέν.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων.

LV.

ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΚΛΕΑ ΠΕΡΙ ΧΩΡΙΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Καλλικλῆς, πρὸς ὃν ὁ λόγος, καὶ ὁ τὴν δίκην ὑπ' ἐκείνου φεύγων γείτονες ἦσαν ἐν χωρίῳ, ὁδῷ μέσῃ διειργόμενοι. δυσομβρίας δὲ συμβάσης, εἰς τὸ Καλλικλέους χωρίον ὕδωρ ἐμπεσὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ κατελυμήνατο. ἐπὶ τούτῳ διώκει βλάβης τὸν γείτονα· εἶναι γάρ φησιν ἐν τῷ Τισίου χωρίῳ χαράδραν εἰς ὑποδοχὴν τοῦ ὕδατος τοῦ ἐκ τῆς ὁδοῦ ποιηθεῖσαν, ἣν ἀποικοδομήσαντα νῦν αἰτίαν ἑαυτῷ βλάβης γενέσθαι. ὁ δὲ τοῦ Τισίου παῖς πρῶτον μὲν παλαιὸν καὶ οὐ δι' ἑαυτοῦ τὸ ἔργον δείκνυσι· ζῶντος γὰρ ἔτι καὶ τοῦ Καλλικλέους πατρὸς ἀποικοδομηθῆναι τὴν χαράδραν φησὶν ὑπὸ τοῦ Τισίου· ἔπειτα συνίστησιν ὡς οὐδὲ χαράδρα τις τὸ χωρίον ἐστί. διασύρει δὲ καὶ τὴν συμβᾶσαν τῷ Καλλικλεῖ βλάβην ὡς μικρὰν καὶ οὐκ ἀξίαν τηλικαύτης δίκης, καὶ τὸ ὅλον ἠδικῆσθαι μὲν οὐδέν φησι τὸν Καλλικλέα, ἐπιθυμεῖν δὲ τῶν χωρίων τῶν ἑαυτοῦ καὶ διὰ τοῦτο συκοφαντίας μηχανᾶσθαι πάσας.

Οὐκ ἦν ἄρ᾽, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χαλεπώτερον οὐ- 1272
δὲν ἢ γείτονος πονηροῦ καὶ πλεονέκτου τυχεῖν, ὅπερ
ἐμοὶ νυνὶ συμβέβηκεν. ἐπιθυμήσας γὰρ τῶν χωρίων
μου Καλλικλῆς οὕτω διατέθεικέ με συκοφαντῶν ὥστε
πρῶτον μὲν τὸν ἀνεψιὸν τὸν ἑαυτοῦ κατεσκεύασεν
2 ἀμφισβητεῖν μοι τῶν χωρίων, ἐξελεγχθεὶς δὲ φανερῶς
καὶ περιγενομένου μου τῆς τούτων σκευωρίας πάλιν
δύο δίκας ἐρήμους μου κατεδιῃτήσατο, τὴν μὲν αὐτὸς
χιλίων δραχμῶν, τὴν δὲ τὸν ἀδελφὸν τουτονὶ πείσας
Καλλικράτην. δέομαι δὴ πάντων ὑμῶν ἀκοῦσαί μου
καὶ προσέχειν τὸν νοῦν, οὐχ ὡς αὐτὸς δυνησόμενος εἰ-
πεῖν, ἀλλ᾽ ἵν᾽ ὑμεῖς ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων καταμά-
θητε ὅτι φανερῶς συκοφαντοῦμαι.
3 Ἓν μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ἅπαντας
τοὺς τούτων λόγους παρέχομαι δίκαιον. τὸ γὰρ χω-
ρίον τοῦτο περιῳκοδόμησεν ὁ πατὴρ μικροῦ δεῖν πρὶν
ἐμὲ γενέσθαι, ζῶντος μὲν ἔτι Καλλιππίδου τοῦ τούτων
πατρὸς καὶ γειτνιῶντος, ὃς ἀκριβέστερον ᾔδει δήπου
τούτων, ὄντος δὲ Καλλικλέους ἀνδρὸς ἤδη καὶ ἐπιδη-
μοῦντος Ἀθήνησιν· ἐν δὲ τούτοις τοῖς ἔτεσιν ἅπασιν
4 οὔτ᾽ ἐγκαλῶν οὐδεὶς πώποτ᾽ ἦλθεν οὔτε μεμφόμενος
(καίτοι δῆλον ὅτι καὶ τόθ᾽ ὕδατα πολλάκις ἐγένετο),
οὔτ᾽ ἐκώλυσεν ἐξ ἀρχῆς, εἴπερ ἠδίκει τινὰ περιοικοδο- 1273
μῶν ὁ πατὴρ τὸ ἡμέτερον χωρίον, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἀπηγόρευ-
σεν οὐδὲ διεμαρτύρατο, πλέον μὲν ἢ πεντεκαίδεκ᾽ ἔτη
τοῦ πατρὸς ἐπιβιοῦντος, οὐκ ἐλάττω δὲ τοῦ τούτων
5 πατρὸς Καλλιππίδου. καίτοι, ὦ Καλλίκλεις, ἐξῆν δή-
που τόθ᾽ ὑμῖν, ὁρῶσιν ἀποικοδομουμένην τὴν χαρά-
δραν, ἐλθοῦσιν εὐθὺς ἀγανακτεῖν καὶ λέγειν πρὸς τὸν
πατέρα "Τισία, τί ταῦτα ποιεῖς; ἀποικοδομεῖς τὴν χα-
"ράδραν; εἶτ᾽ ἐμπεσεῖται τὸ ὕδωρ εἰς τὸ χωρίον τὸ
"ἡμέτερον," ἵν᾽ εἰ μὲν ἐβούλετο παύσασθαι, μηδὲν ὑμῖν

ἦν δυσχερὲς πρὸς ἀλλήλους, εἰ δ' ὠλιγώρησε καὶ συν-
έβη τι τοιοῦτον, μάρτυσιν εἶχες τοῖς τότε παραγενομέ-
6 νοις χρῆσθαι. καὶ νὴ Δί' ἐπιδεῖξαί σε ἔδει πᾶσιν ἀν-
θρώποις χαράδραν οὖσαν, ἵνα μὴ λόγῳ μόνον, ὥσπερ
νῦν, ἀλλ' ἔργῳ τὸν πατέρ' ἀδικοῦντ' ἀπέφαινες. τού-
των τοίνυν οὐδὲν πώποτ' οὐδεὶς ποιεῖν ἠξίωσεν. οὐ γὰρ
ἂν οὔτ' ἐρήμην, ὥσπερ ἐμοῦ νῦν, κατεδιητήσασθε, οὔ-
τε πλέον ἂν ἦν ὑμῖν συκοφαντοῦσιν οὐδέν, ἀλλ' εἰ
7 ἠνέγκατε τότε μάρτυρα καὶ ἐπεμαρτύρασθε, νῦν ἀπέ-
φαινεν ἂν ἐκεῖνος εἰδὼς ἀκριβῶς ὅπως εἶχεν ἕκαστα
τούτων, καὶ τοὺς ῥᾳδίως τούτους μαρτυροῦντας ἐξή-
λεγχεν. ἀνθρώπου δ', οἶμαι, τηλικούτου καὶ ἀπείρου
τῶν πραγμάτων ἅπαντες καταπεφρονήκατέ μου. ἀλλ'
ἐγὼ πρὸς ἅπαντας τούτους, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς
αὐτῶν πράξεις ἰσχυροτάτας μαρτυρίας παρέχομαι. διὰ
τί γὰρ οὐδεὶς οὔτ' ἐπεμαρτύρατο οὔτ' ἐνεκάλεσεν, ἀλλ'
οὐδ' ἐμέμψατο πώποτε, ἀλλ' ἐξήρκει ταῦτ' αὐτοῖς ἠδι-
κημένοις περιορᾶν;

8 Ἐγὼ τοίνυν ἱκανὰ μὲν ἡγοῦμαι καὶ ταῦτ' εἶναι 1274
πρὸς τὴν τούτων κατηγορίαν. ἵνα δ' εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὡς οὔθ' ὁ πατὴρ οὐδὲν
ἠδίκει περιοικοδομῶν τὸ χωρίον οὗτοί τε κατεψευσμέ-
νοι πάντ' εἰσὶν ἡμῶν, ἔτι σαφέστερον ὑμᾶς πειράσο-
μαι διδάσκειν. τὸ μὲν γὰρ χωρίον ὁμολογεῖται καὶ παρ'
9 αὐτῶν τούτων ἡμέτερον ἴδιον εἶναι· τούτου δ' ὑπάρ-
χοντος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μάλιστα μὲν ᾔδειτε ἂν
ἰδόντες τὸ χωρίον ὅτι συκοφαντοῦμαι. διὸ καὶ τοῖς εἰ-
δόσιν ἐπιτρέπειν ἐβουλόμην ἐγώ, τοῖς ἴσοις. ἀλλ' οὐχ
οὗτοι, καθάπερ νυνὶ λέγειν ἐπιχειροῦσι· δῆλον δ' ὑμῖν
καὶ τοῦτ' αὐτίκ' ἔσται πᾶσιν. ἀλλὰ προσέχετε, ὦ ἄν-
10 δρες Ἀθηναῖοι, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν τὸν νοῦν. τοῦ γὰρ
χωρίου τοῦ τ' ἐμοῦ καὶ τοῦ τούτων τὸ μέσον ὁδός ἐστιν,

ὄρους δὲ περιέχοντος κύκλῳ τοῖς χωρίοις τὸ καταρρέον
ὕδωρ τῇ μὲν εἰς τὴν ὁδὸν, τῇ δ' εἰς τὰ χωρία συμβαίνει
φέρεσθαι. καὶ δὴ καὶ τοῦτ' εἰσπῖπτον εἰς τὴν ὁδὸν, ᾗ
μὲν ἂν εὐοδῇ, φέρεται κάτω κατὰ τὴν ὁδόν, ᾗ δ' ἂν
ἐνστῇ τι, τηνικαῦτα τοῦτ' εἰς τὰ χωρία ὑπεραίρειν ἀναγ-
11 καῖον ἤδη. καὶ δὴ κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον, ὦ ἄνδρες
δικασταὶ, γενομένης ἐπομβρίας συνέβη τὸ ὕδωρ ἐμβα-
λεῖν· ἀμεληθὲν δὲ οὔπω τοῦ πατρὸς ἔχοντος αὐτό,
ἀλλ' ἀνθρώπου δυσχεραίνοντος ὅλως τοῖς τόποις καὶ
μᾶλλον ἀστικοῦ, δὶς καὶ τρὶς ἐμβαλὸν τὸ ὕδωρ τά τε
χωρία ἐλυμήνατο καὶ μᾶλλον ὡδοποίει. διὸ δὴ ταῦθ'
ὁ πατὴρ ὁρῶν, ὡς ἐγὼ τῶν εἰδότων ἀκούω, καὶ τῶν γει-
τόνων ἐπινεμόντων ἅμα καὶ βαδιζόντων διὰ τοῦ χω-
12 ρίου, τὴν αἱμασιὰν περιῳκοδόμησε ταύτην. καὶ ὡς
ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, παρέξομαι μὲν καὶ μάρτυρας ὑμῖν 1275
τοὺς εἰδότας, πολὺ δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν μαρ-
τύρων ἰσχυρότερα τεκμήρια. Καλλικλῆς μὲν γάρ φησι
τὴν χαράδραν ἀποικοδομήσαντα βλάπτειν ἐμὲ αὐτόν·
ἐγὼ δ' ἀποδείξω χωρίον ὂν τοῦτ', ἀλλ' οὐ χαράδραν.
13 εἰ μὲν οὖν μὴ συνεχωρεῖτο ἡμέτερον ἴδιον εἶναι, τάχ'
ἂν τοῦτο ἠδικοῦμεν, εἴ τι τῶν δημοσίων ᾠκοδομοῦ-
μεν· νυνὶ δ' οὔτε τοῦτο ἀμφισβητοῦσιν, ἔστι τ' ἐν τῷ
χωρίῳ δένδρα πεφυτευμένα, ἄμπελοι καὶ συκαῖ. καίτοι
τίς ἐν χαράδρᾳ ταῦτ' ἂν φυτεύειν ἀξιώσειεν; οὐδείς
γε. τίς δὲ πάλιν τοὺς αὑτοῦ προγόνους θάπτειν; οὐδὲ
14 τοῦτ' οἶμαι. ταῦτα τοίνυν ἀμφότερ', ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ, συμβέβηκεν· καὶ γὰρ τὰ δένδρα πεφύτευται πρό-
τερον ἢ τὸν πατέρα περιοικοδομῆσαι τὴν αἱμασιὰν, καὶ
τὰ μνήματα παλαιὰ καὶ πρὶν ἡμᾶς κτήσασθαι τὸ χω-
ρίον γεγενημένα ἐστίν. καίτοι τούτων ὑπαρχόντων
τίς ἂν ἔτι λόγος ἰσχυρότερος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γέ-

νοιτο; τὰ γὰρ ἔργα φανερῶς ἐξελέγχει. καί μοι λαβὲ
πάσας νυνὶ τὰς μαρτυρίας, καὶ λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

15 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν μαρτυριῶν.
ἆρ' ὑμῖν δοκοῦσι διαρρήδην μαρτυρεῖν καὶ τὸ χωρίον
εἶναι δένδρων μεστὸν καὶ μνήματ' ἔχειν τινὰ καὶ τἄλλ'
ἅπερ καὶ τοῖς ἄλλοις χωρίοις συμβέβηκεν; καὶ πάλιν
ὅτι περιῳκοδομήθη τὸ χωρίον ζῶντος μὲν ἔτι τοῦ τού-
των πατρὸς, οὐκ ἀμφισβητούντων δ' οὔτε τούτων οὔτ'
ἄλλου τῶν γειτόνων οὐδενός;
16 Ἄξιον δ', ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων
ὧν εἴρηκε Καλλικλῆς ἀκοῦσαι. καὶ σκέψασθε πρῶτον 1276
μὲν εἴ τις ὑμῶν ἑόρακεν ἢ ἀκήκοε πώποτε παρ' ὁδὸν
χαράδραν οὖσαν. οἶμαι γὰρ ἐν πάσῃ τῇ χώρᾳ μηδε-
μίαν εἶναι· τοῦ γὰρ ἕνεκα, ὃ διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς δημοσίας
ἔμελλε βαδιεῖσθαι φερόμενον, τούτῳ διὰ τῶν ἰδίων
17 χωρίων χαράδραν ἐποίησέ τις; ἔπειτα τίς ἂν ὑμῶν εἴτ'
ἐν ἀγρῷ νὴ Δί' εἴτ' ἐν ἄστει τὸ διὰ τῆς ὁδοῦ ῥέον
ὕδωρ εἰς τὸ χωρίον ἢ τὴν οἰκίαν δέξαιτ' ἂν αὑτοῦ;
ἀλλ' οὐκ αὐτὸ τοὐναντίον, κἂν βιάσηταί ποτε, ἀπο-
φράττειν ἅπαντες καὶ παροικοδομεῖν εἰώθαμεν; οὗ-
τος τοίνυν ἀξιοῖ με ἐκ τῆς ὁδοῦ τὸ ὕδωρ εἰσδεξάμενον
εἰς τὸ ἐμαυτοῦ χωρίον, ὅταν τὸ τούτου παραλλάξῃ
χωρίον, πάλιν εἰς τὴν ὁδὸν ἐξαγαγεῖν. οὐκοῦν πάλιν
ὁ μετὰ τοῦτόν μοι γεωργῶν τῶν γειτόνων ἐγκαλεῖ·
τὸ γὰρ ὑπὲρ τούτου δίκαιον δῆλον ὅτι κἀκείνοις ὑπάρ-
18 ξει πᾶσι λέγειν. ἀλλὰ μὴν εἴ γε εἰς τὴν ὁδὸν ὀκνήσω
τὸ ὕδωρ ἐξάγειν, ἦ που σφόδρα θαρρῶν εἰς τὸ τοῦ
πλησίον χωρίον ἀφείην ἄν. ὅπου γὰρ δίκας ἀτιμή-
τους φεύγω διότι τὸ ἐκ τῆς ὁδοῦ ῥέον ὕδωρ εἰς τὸ
τούτου χωρίον διέπεσε, τί πείσομαι πρὸς Διὸς ὑπὸ
τῶν ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ ἐμοῦ τοῦ ὕδατος εἰσπεσόντος

βλαπτομένων; ὅπου δὲ μήτ' εἰς τὴν ὁδὸν μήτ' εἰς τὰ
χωρία ἀφεῖναί μοι τὸ ὕδωρ ἐξέσται δεξαμένῳ, τί λοι-
πὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πρὸς θεῶν; οὐ γὰρ ἐκπιεῖν
19 γε δήπου με Καλλικλῆς αὐτὸ προσαναγκάσει. ταῦτα
τοίνυν ἐγὼ πάσχων ὑπὸ τούτων καὶ πολλὰ ἕτερα καὶ
δεινὰ, μὴ ὅτι δίκην λαβεῖν, ἀλλὰ μὴ προσοφλεῖν ἀγα-
πήσαιμ' ἄν. εἰ μὲν γὰρ ἦν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, χαρά- 1277
δρα πάλιν ὑποδεχομένη, τάχ' ἂν ἠδίκουν ἐγὼ μὴ δε-
χόμενος, ὥσπερ ἀνὰ χἄτερ' ἄττα τῶν χωρίων εἰσὶν
ὁμολογούμεναι χαράδραι· καὶ ταύτας δέχονται μὲν
οἱ πρῶτοι, καθάπερ τοὺς ἐκ τῶν οἰκιῶν χειμάρρους,
παρὰ τούτων δ' ἕτεροι παραλαμβάνουσιν ὡσαύτως·
ταύτην δ' οὔτε παραδίδωσιν οὐδεὶς οὔτε παρ' ἐμοῦ
20 παραλαμβάνει. πῶς ἂν οὖν εἴη τοῦτο χαράδρα; τὸ δ'
εἰσπεσὸν ὕδωρ ἔβλαψε μὲν, οἶμαι, πολλάκις ἤδη πολ-
λοὺς μὴ φυλαξαμένους, ἔβλαψε δὲ νῦν καὶ τουτονί.
ὃ καὶ πάντων ἐστὶ δεινότατον, εἰ Καλλικλῆς μὲν εἰς
τὸ χωρίον εἰσπεσόντος τοῦ ὕδατος ἁμαξιαίους λίθους
προσκομίσας ἀποικοδομεῖ, τοῦ δὲ πατρὸς, ὅτι τοῦτο
παθόντος τοῦ χωρίου περιῳκοδόμησεν, ὡς ἀδικοῦν-
τος ἐμοὶ βλάβης εἴληχε δίκην. καίτοι εἰ ὅσοι κακῶς πε-
πόνθασιν ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῶν ταύτῃ ῥεόντων ἐμοὶ
λήξονται δίκας, οὐδὲ πολλαπλάσια γενόμενα τὰ ὄντα
21 ἐξαρκέσειεν ἄν μοι. τοσοῦτον τοίνυν διαφέρουσιν οὗ-
τοι τῶν ἄλλων ὥστε πεπονθότες μὲν οὐδὲν, ὡς αὐτί-
κα ὑμῖν ἐγὼ σαφῶς ἐπιδείξω, πολλῶν δὲ πολλὰ καὶ
μεγάλα βεβλαμμένων μόνοι δικάζεσθαι τετολμήκασιν
οὗτοί μοι. καίτοι πᾶσι μᾶλλον ἐνεχώρει τοῦτο πράτ-
τειν. οὗτοι μὲν γὰρ, εἰ καί τι πεπόνθασιν, αὐτοὶ δι'
αὑτοὺς βεβλαμμένοι συκοφαντοῦσιν· ἐκεῖνοι δὲ, εἰ
καὶ μηδὲν ἄλλο, τοιαύτην γ' οὐδεμίαν αἰτίαν ἔχουσιν.
ἀλλ' ἵνα μὴ πάντα ἅμα συνταράξας λέγω, λαβέ μοι
τὰς τῶν γειτόνων μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

22 Οὐκοῦν δεινὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τούτους μὲν
μηδὲν ἐγκαλεῖν μοι τοσαῦτα βεβλαμμένους, μηδ' ἄλ-
λον μηδένα τῶν ἠτυχηκότων, ἀλλὰ τὴν τύχην στέρ- 1278
γειν, τουτονὶ δὲ συκοφαντεῖν; ὃν ὅτι μὲν αὐτὸς ἐξη-

μάρτηκε πρῶτον μὲν τὴν ὁδὸν στενοτέραν ποιήσας,
ἐξαγαγὼν ἔξω τὴν αἱμασιάν, ἵνα τὰ δένδρα τῆς ὁδοῦ
ποιήσειεν εἴσω, ἔπειτα δὲ τὸν χλῆδον ἐκβαλὼν εἰς τὴν
ὁδόν, ἐξ ὧν ὑψηλοτέραν τὴν ὁδὸν καὶ στενοτέραν πε-
ποιῆσθαι συμβέβηκεν, ἐκ τῶν μαρτυριῶν αὐτίκ' εἴσε-
23 σθε σαφέστερον, ὅτι δ' οὐδὲν ἀπολωλεκὼς οὐδὲ κα-
ταβεβλαμμένος ἄξιον λόγου τηλικαύτην μοι δίκην
εἴληχε, τοῦθ' ὑμᾶς ἤδη πειράσομαι διδάσκειν. τῆς
γὰρ μητρὸς τῆς ἐμῆς χρωμένης τῇ τούτων μητρὶ πρὶν
τούτους ἐπιχειρῆσαί με συκοφαντεῖν, καὶ πρὸς ἀλλή-
λας ἀφικνουμένων, οἷον εἰκὸς ἅμα μὲν ἀμφοτέρων
οἰκουσῶν ἐν ἀγρῷ καὶ γειτνιωσῶν, ἅμα δὲ τῶν ἀν-
24 δρῶν χρωμένων ἀλλήλοις ἕως ἔζων, ἐλθούσης δὲ τῆς
ἐμῆς μητρὸς ὡς τὴν τούτων καὶ ἀποδυραμένης ἐκεί-
νης τὰ συμβάντα καὶ δεικνυούσης, οὕτως ἐπυθόμεθα
πάντα ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες δικασταί· καὶ λέγω μὲν ἅπερ
ἤκουσα τῆς μητρός, οὕτω μοι πολλὰ ἀγαθὰ γένοιτο,
εἰ δὲ ψεύδομαι, τἀναντία τούτων· ἦ μὴν ὁρᾶν καὶ τῆς
τούτων μητρὸς ἀκούειν ἔφη κριθῶν μὲν βρεχθῆναι,
καὶ ξηραινομένους ἰδεῖν αὐτήν, μηδὲ τρεῖς μεδίμνους,
ἀλεύρων δ' ὡς ἡμιμέδιμνον· ἐλαίου δ' ἀποκλιθῆναι
μὲν κεράμιον φάσκειν, οὐ μέντοι παθεῖν γε οὐδέν.
25 τοσαῦτα, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰ συμβάντ' ἦν τούτοις,
ἀνθ' ὧν ἐγὼ χιλίων δραχμῶν δίκην ἀτίμητον φεύγω.
οὐ γὰρ δὴ τειχίον γ' εἰ παλαιὸν ἐπῳκοδόμησεν, ἐμοὶ
καὶ τοῦτο λογιστέον ἐστίν, ὃ μήτ' ἔπεσε μήτ' ἄλλο
δεινὸν μηδὲν ἔπαθεν. ὥστ' εἰ συνεχώρουν αὐτοῖς 1279
ἁπάντων αἴτιος εἶναι τῶν συμβεβηκότων, τά γε βρε-
26 χθέντα ταῦτ' ἦν. ὁπότε δὲ μήτε ἐξ ἀρχῆς ὁ πατὴρ
ἠδίκει τὸ χωρίον περιοικοδομῶν, μήθ' οὗτοι πώποτε
ἐνεκάλεσαν τοσούτου χρόνου διελθόντος, οἵ τ' ἄλλοι
πολλὰ καὶ δεινὰ πεπονθότες μηδὲν μᾶλλον ἐγκαλοῦσιν
ἐμοί, πάντες τε ὑμεῖς τὸ ἐκ τῶν οἰκιῶν καὶ τὸ ἐκ τῶν
χωρίων ὕδωρ εἰς τὴν ὁδὸν ἐξάγειν εἰώθατε, ἀλλ' οὐ μὰ
Δί' εἴσω τὸ ἐκ τῆς ὁδοῦ δέχεσθαι, τί δεῖ πλείω λέγειν;
οὐδὲ γὰρ ἐκ τούτων ἄδηλον ὅτι φανερῶς συκοφαντοῦ-
27 μαι, οὔτ' ἀδικῶν οὐδὲν οὔτε βεβλαμμένων ἃ φασιν. ἵνα
δ' εἰδῆτε ὅτι καὶ τὸν χλῆδον εἰς τὴν ὁδὸν ἐκβεβλήκασι

καὶ τὴν αἱμασιὰν προαγαγόντες στενοτέραν τὴν ὁδὸν πεποιήκασιν, ἔτι δ᾽ ὡς ὅρκον ἐδίδουν ἐγὼ τῇ τούτων μητρὶ καὶ τὴν ἐμαυτοῦ τὸν αὐτὸν ὀμόσαι προὐκαλούμην, λαβέ μοι τάς τε μαρτυρίας καὶ τὴν πρόκλησιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

28 *Εἶτα τούτων ἀναισχυντότεροι γένοιντ᾽ ἂν ἄνθρωποι ἢ περιφανέστερον συκοφαντοῦντες, οἵτινες αὐτοὶ τὴν αἱμασιὰν προαγαγόντες καὶ τὴν ὁδὸν ἀνακεχωκότες ἑτέροις βλάβης δικάζονται, καὶ ταῦτα χιλίων δραχμῶν ἀτίμητον, οἳ γ᾽ οὐδὲ πεντήκοντα δραχμῶν τὸ παράπαν ἅπαντα ἀπολωλέκασι; καίτοι σκοπεῖτ᾽, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πόσους ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἐν τοῖς ἀγροῖς βεβλάφθαι συμβέβηκε, τὰ μὲν Ἐλευσῖνι, τὰ δ᾽ ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις. ἀλλ᾽ οὐ δήπου τούτων, ὦ γῆ καὶ θεοὶ, παρὰ τῶν γειτόνων ἕκαστος ἀξιώσει τὰς βλάβας κομί-*

29 *ζεσθαι, καὶ ἐγὼ μὲν, ὃν προσῆκεν ἀγανακτεῖν τῆς ὁδοῦ στενοτέρας καὶ μετεωροτέρας γεγενημένης, ἡσυχίαν ἔχω· τούτοις δὲ τοσοῦτον περίεστιν, ὡς ἔοικεν, ὥστε* 1280 *τοὺς ἠδικημένους πρὸς συκοφαντοῦσιν. καίτοι, ὦ Καλλίκλεις, εἰ καὶ ὑμῖν περιοικοδομεῖν ἔξεστι τὸ ὑμέτερον αὐτῶν χωρίον, καὶ ἡμῖν δήπου τὸ ἡμέτερον ἐξῆν. εἰ δ᾽ ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ἠδίκει περιοικοδομῶν ὑμᾶς, καὶ νῦν*

30 *ὑμεῖς ἐμὲ ἀδικεῖτε περιοικοδομοῦντες οὕτως· δῆλον γὰρ ὅτι μεγάλοις λίθοις ἀποικοδομηθέντος πάλιν τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ἐμὸν ἥξει χωρίον, εἶθ᾽ ὅταν τύχῃ καταβαλεῖ τὴν αἱμασιὰν ἀπροσδοκήτως. ἀλλ᾽ οὐδὲν μᾶλλον ἐγκαλῶ τούτοις ἐγὼ διὰ τοῦτο, ἀλλὰ στέργω τὴν τύχην καὶ τἀμαυτοῦ φυλάττειν πειράσομαι. καὶ γὰρ τοῦτον φράττοντα μὲν τὰ ἑαυτοῦ σωφρονεῖν ἡγοῦμαι, δικαζόμενον δέ μοι πονηρότατόν τ᾽ εἶναι καὶ διεφθαρμένον ὑπὸ νόσου νομίζω.*

31 *Μὴ θαυμάζετε δ᾽, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὴν τούτου προθυμίαν, μηδ᾽ εἰ τὰ ψευδῆ κατηγορεῖν νῦν τετόλμηκεν. καὶ γὰρ τὸ πρότερον πείσας τὸν ἀνεψιὸν ἀμφισβητεῖν μοι τοῦ χωρίου συνθήκας οὐ γενομένας ἀπήνεγκε, καὶ νῦν αὐτὸς ἐρήμην μου καταδεδιῄτηται τοιαύτην ἑτέραν δίκην, Κάλλαρον ἐπιγραψάμενος τῶν ἐμῶν δούλων. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ τοῦτο εὕρην-*

ται σόφισμα· Καλλάρῳ τὴν αὐτὴν δίκην δικάζονται.
32 καίτοι τίς ἂν οἰκέτης τὸ τοῦ δεσπότου χωρίον περιοι-
κοδομήσειε μὴ προστάξαντος τοῦ δεσπότου; Καλλάρῳ
δ' ἕτερον ἐγκαλεῖν οὐδὲν ἔχοντες, ὑπὲρ ὧν ὁ πατὴρ
πλέον ἢ πεντεκαίδεκα ἔτη φράξας ἐπεβίω δικάζονται.
κἂν μὲν ἐγὼ τῶν χωρίων ἀποστῶ τούτοις ἀποδόμενος
ἢ πρὸς ἕτερα χωρία ἀλλαξάμενος, οὐδὲν ἀδικεῖ Κάλλα-
ρος· ἂν δ' ἐγὼ μὴ βούλωμαι τἀμαυτοῦ τούτοις προ- 1281
έσθαι, πάντα τὰ δεινότατα ὑπὸ Καλλάρου πάσχουσιν
οὗτοι, καὶ ζητοῦσι καὶ διαιτητὴν ὅστις αὐτοῖς τὰ χωρία
προσκαταγνώσεται, καὶ διαλύσεις τοιαύτας ἐξ ὧν τὰ
33 χωρία ἕξουσιν. εἰ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοὺς
ἐπιβουλεύοντας καὶ συκοφαντοῦντας δεῖ πλέον ἔχειν,
οὐδὲν ἂν ὄφελος εἴη τῶν εἰρημένων· εἰ δ' ὑμεῖς τοὺς
μὲν τοιούτους μισεῖτε, τὰ δὲ δίκαια ψηφίζεσθε, μήτ'
ἀπολωλεκότος Καλλικλέους μηδὲν μήτ' ἠδικημένου
μήθ' ὑπὸ Καλλάρου μήθ' ὑπὸ τοῦ πατρός, οὐκ οἶδ' ὅ τι
34 δεῖ πλείω λέγειν. ἵνα δ' εἰδῆτε ὅτι καὶ πρότερον ἐπι-
βουλεύων μου τοῖς χωρίοις τὸν ἀνεψιὸν κατεσκεύασε,
καὶ νῦν τὴν ἑτέραν αὐτὸς κατεδιῃτήσατο Καλλάρου
ταύτην τὴν δίκην, ἐπηρεάζων ἐμοὶ διότι τὸν ἄνθρωπον
περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, καὶ Καλλάρῳ πάλιν εἴληχεν
ἑτέραν, ἁπάντων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

35 Μὴ οὖν πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί,
προῆσθέ με τούτοις μηδὲν ἀδικοῦντα. οὐ γὰρ τῆς ζη-
μίας τοσοῦτόν τί μοι μέλει, χαλεπὸν ὂν πᾶσι τοῖς μικρὰν
οὐσίαν ἔχουσιν· ἀλλ' ἐκβάλλουσιν ὅλως ἐκ τοῦ δήμου
με ἐλαύνοντες καὶ συκοφαντοῦντες. ὅτι δ' οὐκ ἀδι-
κοῦμεν οὐδέν, ἕτοιμοι μὲν ἦμεν ἐπιτρέπειν τοῖς εἰδό-
σιν, ἴσοις καὶ κοινοῖς, ἕτοιμοι δ' ὀμνύναι τὸν νόμιμον
ὅρκον· ταῦτα γὰρ ᾠόμεθα ἰσχυρότατα παρασχέσθαι
τοῖς αὐτοῖς ὑμῖν ὀμωμοκόσιν: καί μοι λαβὲ τήν τε πρό-
κλησιν καὶ τὰς ὑπολοίπους ἔτι μαρτυρίας.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

LVI.

ΚΑΤΑ ΔΙΟΝΥΣΟΔΩΡΟΥ ΒΛΑΒΗΣ. 1282

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Δαρεῖος καὶ Πάμφιλος Διονυσοδώρῳ δανείζουσι τρισχιλίας δραχμὰς ἐπὶ τῷ πλεῦσαι αὐτὸν εἰς Αἴγυπτον κἀκεῖθεν αὖθις Ἀθήναζε, καὶ λαμβάνουσι μὲν ὑποθήκην τὴν ναῦν, διομολογοῦνται δὲ καὶ τόκους ὅσους ὤφειλον Ἀθήναζε καταπλεύσαντος Διονυσοδώρου κομίσασθαι. Διονυσόδωρος δὲ ἀναπλέων ἐκ τῆς Αἰγύπτου, τῇ Ῥόδῳ προσσχὼν, ἐκεῖ τὸν γόμον ἐξέθετο, ὡς μὲν αὐτός φησι, διὰ τὸ ῥαγῆναι τὴν ναῦν καὶ εἶναι σαθρὰν, ὡς δὲ Δαρεῖος λέγει, διὰ τὸ πυθέσθαι τὸν σῖτον Ἀθήνησιν εὔωνον ὄντα· τὴν γὰρ ναῦν σῴαν ὑπάρχειν φησὶ καὶ πλεῖν ἔτι καὶ νῦν. οἱ μὲν οὖν δανείσαντες καὶ κατηγοροῦσι τοῦ Διονυσοδώρου παραβεβηκέναι τὴν συγγραφὴν, διότι τὴν ὑποθήκην, τουτέστι τὴν ναῦν, οὐ παρέσχεν ἐμφανῆ, καὶ ἀπαιτοῦσιν αὐτὸν τοὺς ὁμολογηθέντας τόκους τελείους· ὁ δὲ οὐ πάντας ἀποδιδόναι βούλεται, ἀλλὰ πρὸς λόγον τοῦ πλοῦ τοῦ πλευσθέντος.

Κοινωνός εἰμι τοῦ δανείσματος τούτου, ὦ ἄνδρες δικασταί. συμβαίνει δ' ἡμῖν τοῖς κατὰ θάλατταν τὴν ἐργασίαν προῃρημένοις καὶ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν ἐγχειρί- 1283
ζουσιν ἑτέροις ἐκεῖνο μὲν σαφῶς εἰδέναι, ὅτι ὁ δανειζόμενος ἐν παντὶ προέχει ἡμῶν. λαβὼν γὰρ ἀργύριον φανερὸν καὶ ὁμολογούμενον, ἐν γραμματειδίῳ δυοῖν χαλκοῖν ἐωνημένῳ καὶ βιβλιδίῳ μικρῷ πάνυ τὴν ὁμολογίαν καταλέλοιπε τοῦ ποιήσειν τὰ δίκαια. ἡμεῖς δ' οὐ φαμὲν δώσειν, ἀλλ' εὐθὺς τῷ δανειζομένῳ δίδομεν
2 τὸ ἀργύριον. τῷ οὖν ποτὲ πιστεύοντες καὶ τί λαβόντες

τὸ βέβαιον προϊέμεθα; ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ
τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις, οἳ κελεύουσιν, ὅσα ἄν τις
ἑκὼν ἕτερος ἑτέρῳ ὁμολογήσῃ, κύρια εἶναι. ἀλλά μοι
δοκεῖ οὔτε τῶν νόμων οὔτε συγγραφῆς οὐδεμιᾶς ὄφε-
λος εἶναι οὐδέν, ἂν ὁ λαμβάνων τὰ χρήματα μὴ πάνυ
δίκαιος ᾖ τὸν τρόπον καὶ δυοῖν θάτερον, ἢ ὑμᾶς δε-
3 διὼς ἢ τὸν συμβαλόντα αἰσχυνόμενος. ὧν οὐδέτερον
πρόσεστι Διονυσοδώρῳ τούτῳ, ἀλλ' εἰς τοσοῦτον ἥκει
τόλμης ὥστε δανεισάμενος παρ' ἡμῶν ἐπὶ τῇ νηὶ τρισχι-
λίας δραχμὰς ἐφ' ᾧ τε τὴν ναῦν καταπλεῖν Ἀθήναζε,
καὶ δέον ἡμᾶς ἐν τῇ πέρυσιν ὥρᾳ κεκομίσθαι τὰ χρή-
ματα, τὴν μὲν ναῦν εἰς Ῥόδον κατεκόμισε καὶ τὸν γό-
μον ἐκεῖσε ἐξελόμενος ἀπέδοτο παρὰ τὴν συγγραφὴν
καὶ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους, ἐκ δὲ τῆς Ῥόδου πά-
λιν ἀπέστειλε τὴν ναῦν εἰς Αἴγυπτον κἀκεῖθεν εἰς Ῥό-
δον, ἡμῖν δὲ τοῖς Ἀθήνησι δανείσασιν οὐδέπω καὶ νῦν
οὔτε τὰ χρήματα ἀποδίδωσιν οὔτε τὸ ἐνέχυρον καθί-
στησιν εἰς τὸ ἐμφανές, ἀλλὰ δεύτερον ἔτος τουτὶ καρ-
4 πούμενος τὰ ἡμέτερα, καὶ ἔχων τό τε δάνειον καὶ τὴν
ἐργασίαν καὶ τὴν ναῦν τὴν ὑποκειμένην ἡμῖν, οὐδὲν
ἧττον εἰσελήλυθε πρὸς ὑμᾶς δηλονότι ὡς ζημιώσων 1284
ἡμᾶς τῇ ἐπωβελίᾳ καὶ καταθησόμενος εἰς τὸ οἴκημα
πρὸς τῷ ἀποστερεῖν τὰ χρήματα. ὑμῶν οὖν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ὁμοίως ἁπάντων δεόμεθα καὶ ἱκετεύομεν
βοηθῆσαι ἡμῖν, ἂν δοκῶμεν ἀδικεῖσθαι. τὴν δ' ἀρχὴν
τοῦ συμβολαίου διεξελθεῖν ὑμῖν πρῶτον βούλομαι·
οὕτω γὰρ καὶ ὑμεῖς ῥᾷστα παρακολουθήσετε.
5 Διονυσόδωρος γὰρ οὑτοσί, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
καὶ ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ Παρμενίσκος προσελθόντες ἡμῖν
πέρυσι τοῦ μεταγειτνιῶνος μηνὸς ἔλεγον ὅτι βούλον-
ται δανείσασθαι ἐπὶ τῇ νηί, ἐφ' ᾧ τε πλεῦσαι εἰς Αἴ-
γυπτον καὶ ἐξ Αἰγύπτου εἰς Ῥόδον ἢ εἰς Ἀθήνας, διο-

μολογησάμενοι τοὺς τόκους εἰς ἑκάτερον τῶν ἐμπο-
6 ρίων τούτων. ἀποκριναμένων δ' ἡμῶν, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, ὅτι οὐκ ἂν δανείσαιμεν εἰς ἕτερον ἐμπόριον οὐ-
δὲν ἀλλ' ἢ εἰς Ἀθήνας, οὕτω προσομολογοῦσι πλεύσε-
σθαι δεῦρο, καὶ ἐπὶ ταύταις ταῖς ὁμολογίαις δανείζον-
ται παρ' ἡμῶν ἐπὶ τῇ νηὶ τρισχιλίας δραχμὰς ἀμφοτε-
ρόπλουν, καὶ συγγραφὴν ἐγράψαντο ὑπὲρ τούτων. ἐν
μὲν οὖν ταῖς συνθήκαις δανειστὴς ἐγράφη Πάμφιλος
οὑτοσί· ἐγὼ δ' ἔξωθεν μετεῖχον αὐτῷ τοῦ δανείσμα-
τος. καὶ πρῶτον ὑμῖν ἀναγνώσεται αὐτὴν τὴν συγ-
γραφήν.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

7 Κατὰ ταύτην τὴν συγγραφήν, ὦ ἄνδρες δικασταί,
λαβόντες παρ' ἡμῶν τὰ χρήματα Διονυσόδωρός τε οὑ-
τοσὶ καὶ ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ Παρμενίσκος ἀπέστελλον
τὴν ναῦν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐνθένδε. καὶ ὁ μὲν Παρμε-
νίσκος ἐπέπλει ἐπὶ τῆς νεώς, οὑτοσὶ δὲ αὐτοῦ κατέμε- 1285
νεν. ἦσαν γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἵνα μηδὲ τοῦτ'
ἀγνοῆτε, ὑπηρέται καὶ συνεργοὶ πάντες οὗτοι Κλεο-
μένους τοῦ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἄρξαντος, ὃς ἐξ οὗ τὴν ἀρ-
χὴν παρέλαβεν οὐκ ὀλίγα κακὰ εἰργάσατο τὴν πόλιν
τὴν ὑμετέραν, μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας,
παλιγκαπηλεύων καὶ συνιστὰς τὰς τιμὰς τοῦ σίτου καὶ
8 αὐτὸς καὶ οὗτοι μετ' αὐτοῦ. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀπέ-
στελλον ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὰ χρήματα, οἱ δ' ἐπέπλεον
ταῖς ἐμπορίαις, οἱ δ' ἐνθάδε μένοντες διετίθεντο τὰ
ἀποστελλόμενα· εἶτα πρὸς τὰς καθεστηκυίας τιμὰς
ἔπεμπον γράμματα οἱ ἐπιδημοῦντες τοῖς ἀποδημοῦσιν,
ἵνα ἐὰν μὲν παρ' ὑμῖν τίμιος ᾖ ὁ σῖτος, δεῦρο αὐτὸν
κομίσωσιν, ἐὰν δ' εὐωνότερος γένηται, εἰς ἄλλο τι κα-
ταπλεύσωσιν ἐμπόριον. ὅθεν περ οὐχ ἥκιστα, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, συνετιμήθη τὰ περὶ τον σῖτον ἐκ τῶν

9 τοιούτων ἐπιστολῶν καὶ συνεργιῶν. ὅτε μὲν οὖν ἐν-
θένδε ἀπέστελλον οὗτοι τὴν ναῦν, ἐπιεικῶς ἔντιμον
κατέλιπον τὸν σῖτον· διὸ καὶ ὑπέμειναν ἐν τῇ συγγρα-
φῇ γράψασθαι εἰς Ἀθήνας πλεῖν, εἰς δ' ἄλλο μηδὲν
ἐμπόριον. μετὰ δὲ ταῦτ', ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐπειδὴ ὁ
Σικελικὸς κατάπλους ἐγένετο καὶ αἱ τιμαὶ τοῦ σίτου ἐπ'
ἔλαττον ἐβάδιζον καὶ ἡ ναῦς ἡ τούτων ἀνῆκτο εἰς Αἴ-
γυπτον, εὐθέως οὗτος ἀποστέλλει τινὰ εἰς τὴν Ῥόδον
ἀπαγγελοῦντα τῷ Παρμενίσκῳ τῷ κοινωνῷ τἀνθένδε
καθεστηκότα, ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι ἀναγκαῖον εἴη τῇ νηὶ
10 προσέχειν εἰς Ῥόδον. πέρας δ' οὖν, λαβὼν γὰρ ὁ Παρ-
μενίσκος ὁ τουτουὶ κοινωνὸς τὰ γράμματα τὰ παρὰ
τούτου ἀποσταλέντα, καὶ πυθόμενος τὰς τιμὰς τὰς ἐν-
θάδε τοῦ σίτου καθεστηκυίας, ἐξαιρεῖται τὸν σῖτον ἐν 1286
τῇ Ῥόδῳ κἀκεῖ ἀποδίδοται, καταφρονήσαντες μὲν τῆς
συγγραφῆς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τῶν ἐπιτιμίων ἃ
συνεγράψαντο αὐτοὶ οὗτοι καθ' αὑτῶν, ἐάν τι παρα-
βαίνωσι, καταφρονήσαντες δὲ τῶν νόμων τῶν ὑμετέ-
ρων, οἳ κελεύουσι τοὺς ναυκλήρους καὶ τοὺς ἐπιβάτας
πλεῖν εἰς ὅ τι ἂν συνθῶνται ἐμπόριον, εἰ δὲ μὴ, ταῖς
11 μεγίσταις ζημίαις εἶναι ἐνόχους. καὶ ἡμεῖς ἐπειδὴ τά-
χιστα ἐπυθόμεθα τὸ γεγονὸς, ἐκπεπληγμένοι τῷ πρά-
γματι προσῆμεν τούτῳ τῷ ἀρχιτέκτονι τῆς ὅλης ἐπι-
βουλῆς, ἀγανακτοῦντες, οἷον εἰκὸς, καὶ ἐγκαλοῦντες
ὅτι διαρρήδην ἡμῶν διορισαμένων ἐν ταῖς συνθήκαις
ὅπως ἡ ναῦς μηδαμόσε καταπλεύσεται ἀλλ' ἢ εἰς Ἀθή-
νας, καὶ ἐπὶ ταύταις ταῖς ὁμολογίαις δανεισάντων τὸ
ἀργύριον, ἡμᾶς μὲν ἐν ὑποψίᾳ καταλέλοιπε τοῖς βου-
λομένοις αἰτιᾶσθαι καὶ λέγειν ὡς ἄρα καὶ ἡμεῖς κεκοι-
νωνήκαμεν τῆς σιτηγίας τῆς εἰς τὴν Ῥόδον, αὐτοὶ δ'
οὐδὲν μᾶλλον τὴν ναῦν ἥκουσι κατακομίζοντες εἰς τὸ
12 ὑμέτερον ἐμπόριον εἰς ὃ συνεγράψαντο. ἐπειδὴ δ' οὐ-

δὲν ἐπεραίνομεν ὑπὲρ τῆς συγγραφῆς καὶ τῶν δικαίων
διαλεγόμενοι, ἀλλὰ τό γε δάνειον καὶ τοὺς τόκους ἠξι-
οῦμεν ἀπολαβεῖν τοὺς ἐξ ἀρχῆς ὁμολογηθέντας. οὗτος
δ' οὕτως ὑβριστικῶς ἐχρήσατο ἡμῖν ὥστε τοὺς μὲν
τόκους τοὺς ἐν τῇ συγγραφῇ γεγραμμένους οὐκ ἔφη
δώσειν· "εἰ δὲ βούλεσθ'" ἔφη "κομίζεσθαι τὸ πρὸς μέ-
"ρος τοῦ πλοῦ τοῦ πεπλευσμένου, δώσω ὑμῖν" φησὶ
"τοὺς εἰς Ῥόδον τόκους· πλείους δ' οὐκ ἂν δοίην", αὐ-
τὸς ἑαυτῷ νομοθετῶν καὶ οὐχὶ τοῖς ἐκ τῆς συγγραφῆς
13 δικαίοις πειθόμενος. ὡς δ' ἡμεῖς οὐκ ἂν ἔφαμεν συγ- 1287
χωρῆσαι οὐδὲν τούτων, λογιζόμενοι ὅτι, ὁπότε τοῦτο
πράξομεν, ὁμολογοῦμεν καὶ αὐτοὶ εἰς Ῥόδον σεσιτηγη-
κέναι, ἔτι μᾶλλον ἐπέτεινεν οὗτος καὶ μάρτυρας πολ-
λοὺς παραλαβὼν προσῄει, φάσκων ἕτοιμος εἶναι ἀπο-
διδόναι τὸ δάνειον καὶ τοὺς τόκους τοὺς εἰς Ῥόδον, οὐ-
δὲν μᾶλλον, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀποδοῦναι διανοού-
μενος, ἀλλ' ἡμᾶς ὑπολαμβάνων οὐκ ἂν ἐθελῆσαι ἀπο-
λαβεῖν τὸ ἀργύριον διὰ τὰς ὑπούσας αἰτίας. ἐδήλωσε
14 δ' αὐτὸ τὸ ἔργον. ἐπειδὴ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν
ὑμετέρων πολιτῶν τινὲς παραγενόμενοι ἀπὸ ταὐτομά-
του συνεβούλευον ἡμῖν τὸ μὲν διδόμενον λαμβάνειν,
περὶ δὲ τῶν ἀντιλεγομένων κρίνεσθαι, τοὺς δὲ εἰς Ῥό-
δον τόκους μὴ καθομολογεῖν ἕως ἂν κριθῶμεν, ἡμεῖς
μὲν ταῦτα συνεχωροῦμεν, οὐκ ἀγνοοῦντες, ὦ ἄνδρες
δικασταί, τὸ ἐκ τῆς συγγραφῆς δίκαιον, ἀλλ' ἡγούμε-
νοι δεῖν ἐλαττοῦσθαί τι καὶ συγχωρεῖν, ὥστε μὴ δοκεῖν
φιλόδικοι εἶναι, οὗτος δ' ὡς ἑώρα ἡμᾶς ὁμόσε πορευο-
μένους, "ἀναιρεῖσθε" φησὶ "τοίνυν τὴν συγγραφήν."
15 "ἡμεῖς ἀναιρώμεθα; οὐδέν γε μᾶλλον ἢ ὁτιοῦν· ἀλλὰ
"κατὰ μὲν τἀργύριον, ὃ ἂν ἀποδῷς, ὁμολογήσομεν
"ἐναντίον τοῦ τραπεζίτου ἄκυρον ποιεῖν τὴν συγγρα-
"φήν, τὸ μέντοι σύνολον οὐκ ἂν ἀνελοίμεθα, ἕως ἂν

"περὶ τῶν ἀντιλεγομένων κριθῶμεν. τί γὰρ ἔχοντες
"δίκαιον ἢ τί τὸ ἰσχυρὸν ἀντιδικήσομεν, ἐάν τε πρὸς
"διαιτητὴν ἐάν τε εἰς δικαστήριον δέῃ βαδίζειν, ἀνελό-
"μενοι τὴν συγγραφὴν ἐν ᾗ τὴν ὑπὲρ τῶν δικαίων βοή-
16 "θειαν ἔχομεν;" ταῦτα δ' ἡμῶν λεγόντων, ὦ ἄνδρες
δικασταί, καὶ ἀξιούντων Διονυσόδωρον τουτονὶ τὴν
μὲν συγγραφὴν μὴ κινεῖν μηδ' ἄκυρον ποιεῖν τὴν ὁμο- 1288
λογουμένην καὶ ὑπ' αὐτῶν κυρίαν εἶναι, τῶν δὲ χρη-
μάτων ὅσα μὲν αὐτὸς ὁμολογεῖ, ἀποδοῦναι ἡμῖν, περὶ
δὲ τῶν ἀντιλεγομένων ὡς ἑτοίμων ὄντων κριθῆναι,
εἴτε βούλοιντο ἐφ' ἑνὶ εἴτε καὶ πλείοσι τῶν ἐκ τοῦ ἐμ-
πορίου, οὐκ ἔφη προσέχειν Διονυσόδωρος τούτων οὐ-
δενί, ἀλλ' ὅτι τὴν συγγραφὴν ὅλως οὐκ ἀνῃρούμεθα
ἀπολαμβάνοντες ἃ οὗτος ἐπέταττεν, ἔχει δεύτερον ἔτος
17 τὰ ἡμέτερα καὶ χρῆται τοῖς χρήμασι· καὶ ὃ πάντων ἐστὶ
δεινότατον, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι αὐτὸς μὲν οὗτος
παρ' ἑτέρων εἰσπράττει ναυτικοὺς τόκους ἀπὸ τῶν ἡμε-
τέρων χρημάτων, οὐκ Ἀθήνησι δανείσας οὐδ' εἰς Ἀθή-
νας, ἀλλ' εἰς Ῥόδον καὶ Αἴγυπτον, ἡμῖν δὲ τοῖς δανείσα-
σιν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον οὐκ οἴεται δεῖν τῶν δικαί-
ων οὐδὲν ποιεῖν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν
τὴν πρόκλησιν ἣν ὑπὲρ τούτων προὐκαλεσάμεθ' αὐτόν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

18 Ταῦτα τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, προκαλεσαμέ-
νων ἡμῶν Διονυσόδωρον τουτονὶ πολλάκις, καὶ ἐπὶ
πολλὰς ἡμέρας ἐκτιθέντων τὴν πρόκλησιν, εὐήθεις
ἔφη παντελῶς ἡμᾶς εἶναι, εἰ ὑπολαμβάνομεν αὐτὸν οὕ-
τως ἀλογίστως ἔχειν ὥστ' ἐπὶ διαιτητὴν βαδίζειν, προ-
δήλου ὄντος ὅτι καταγνώσεται αὐτοῦ ἀποτῖσαι τὰ χρή-
ματα, ἐξὸν αὐτῷ ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἥκειν φέροντα τἀρ-
γύριον, εἶτ' ἐὰν μὲν δύνηται ὑμᾶς παρακρούσασθαι,
ἀπιέναι τἀλλότρια ἔχοντα, εἰ δὲ μή, τηνικαῦτα κατα-

θεῖναι τὰ χρήματα, ὡς ἄνθρωπος οὐ τῷ δικαίῳ πιστεύ-
ων, ἀλλὰ διάπειραν ὑμῶν λαμβάνειν βουλόμενος.
19 Τὰ μὲν τοίνυν πεπραγμένα Διονυσοδώρῳ ἀκη- 1289
κόατε, ὦ ἄνδρες δικασταί· οἶμαι δ' ὑμᾶς θαυμάζειν
ἀκούοντας πάλαι τὴν τόλμαν αὐτοῦ, καὶ τῷ ποτὲ πι-
στεύων εἰσελήλυθε δευρί. πῶς γὰρ οὐ τολμηρὸν, εἴ
τις ἄνθρωπος δανεισάμενος χρήματα ἐκ τοῦ ἐμπορίου
20 τοῦ Ἀθηναίων, καὶ συγγραφὴν διαρρήδην γραψάμενος
ἐφ' ᾧ τε καταπλεῖν τὴν ναῦν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον,
εἰ δὲ μὴ, ἀποτίνειν διπλάσια τὰ χρήματα, μήτε τὴν ναῦν
κατακεκόμικεν εἰς τὸν Πειραιᾶ μήτε τὰ χρήματ' ἀπο-
δίδωσι τοῖς δανείσασι, τόν τε σῖτον ἐξελόμενος ἐν Ῥό-
δῳ ἀπέδοτο, καὶ ταῦτα διαπεπραγμένος οὐδὲν ἧττον
21 τολμᾷ βλέπειν εἰς τὰ ὑμέτερα πρόσωπα; ἃ δὴ λέγει
πρὸς ταῦτ' ἀκούσατε. φησὶ γὰρ τὴν ναῦν πλέουσαν ἐξ
Αἰγύπτου ῥαγῆναι, καὶ διὰ ταῦτ' ἀναγκασθῆναι καὶ
προσχεῖν εἰς τὴν Ῥόδον κἀκεῖ ἐξελέσθαι τὸν σῖτον. καὶ
τούτου τεκμήριον λέγει, ὡς ἄρ' ἐκ τῆς Ῥόδου μισθώ-
σαιτο πλοῖα καὶ δεῦρ' ἀποστείλειε τῶν χρημάτων ἔνια.
ἓν μὲν τοῦτ' ἐστιν αὐτῷ μέρος τῆς ἀπολογίας, δεύτε-
22 ρον δ' ἐκεῖνο· φησὶ γὰρ ἑτέρους τινὰς δανειστὰς συγ-
κεχωρηκέναι αὐτῷ τοὺς τόκους τοὺς εἰς Ῥόδον· δει-
νὸν οὖν, εἰ ἡμεῖς μὴ συγχωρήσομεν ταὐτὰ ἐκείνοις. τρί-
τον πρὸς τούτοις τὴν συγγραφὴν κελεύειν φησὶν αὐ-
τὸν σωθείσης τῆς νεὼς ἀποδοῦναι τὰ χρήματα, τὴν δὲ
ναῦν οὐ σεσῶσθαι εἰς τὸν Πειραιᾶ. πρὸς ἕκαστον δὴ
τούτων, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἀκούσατε ἃ λέγομεν δί-
καια.
23 Πρῶτον μὲν τὸ ῥαγῆναι τὴν ναῦν ὅταν λέγῃ, οἴ-
μαι πᾶσιν ὑμῖν φανερὸν εἶναι ὅτι ψεύδεται. εἰ γὰρ
τοῦτο συνέβη παθεῖν τῇ νηὶ, οὔτ' ἂν εἰς τὴν Ῥόδον 1290
ἐσώθη οὔτ' ἂν ὕστερον πλώϊμος ἦν. νῦν δὲ φαίνεται

εἰς τὴν Ῥόδον σωθεῖσα καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀποσταλεῖσα
εἰς Αἴγυπτον καὶ ἔτι καὶ νῦν πλέουσα πανταχόσε, πλὴν
οὐκ εἰς Ἀθήνας. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον, ὅταν μὲν εἰς
τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον δεήσῃ κατάγειν τὴν ναῦν, ῥα-
γῆναι φάσκειν, ὅταν δ' εἰς τὴν Ῥόδον τὸν σῖτον ἐξελέ-
σθαι, τηνικαῦτα δὲ πλώϊμον οὖσαν φαίνεσθαι τὴν αὐ-
τὴν ναῦν;
24 Διὰ τί οὖν, φησὶν, ἐμισθωσάμην ἕτερα πλοῖα καὶ
μετεξειλόμην τὸν γόμον καὶ δεῦρο ἀπέστειλα; ὅτι, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ τῶν ἁπάντων ἀγωγίμων οὔθ'
οὗτος ἦν κύριος οὔθ' ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ ἐπι-
βάται τὰ ἑαυτῶν χρήματ' ἀπέστελλον, οἶμαι, δεῦρο ἐν
ἑτέροις πλοίοις ἐξ ἀνάγκης, ἐπειδὴ προκατέλυσαν οὗτοι
τὸν πλοῦν· ὧν μέντοι αὐτοὶ ἦσαν κύριοι, οὐ ταῦτ'
ἀπέστελλον πάντα δεῦρο, ἀλλ' ἐκλεγόμενοι τίνων αἱ τι-
25 μαὶ ἐπετέταντο. ἐπεὶ τί δήποτε μισθούμενοι ἕτερα
πλοῖα, ὥς φατε, οὐχ ἅπαντα τὸν γόμον τῆς νεὼς μετεν-
έθεσθε, ἀλλὰ τὸν σῖτον αὐτοῦ ἐν τῇ Ῥόδῳ κατελίπετε;
ὅτι, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοῦτον μὲν συνέφερεν αὐτοῖς
ἐκεῖσε πωλεῖν· τὰς γὰρ τιμὰς ἐνθάδε ἀνεικέναι ἤκουον·
τὰ δ' ἄλλ' ἀγώγιμα ὡς ὑμᾶς ἀπέστελλον, ἀφ' ὧν κερ-
δανεῖν ἤλπιζον. ὥστε τὴν μίσθωσιν τῶν πλοίων ὅταν
λέγῃς, οὐ τοῦ ῥαγῆναι τὴν ναῦν τεκμήριον λέγεις, ἀλλὰ
τοῦ συμφέροντος ὑμῖν.
26 Περὶ μὲν οὖν τούτων ἱκανά μοι τὰ εἰρημένα· περὶ
δὲ τῶν δανειστῶν, οὕς φασι συγκεχωρηκέναι λαβεῖν
παρ' αὐτῶν τοὺς εἰς Ῥόδον τόκους, ἔστι μὲν οὐδὲν
πρὸς ἡμᾶς τοῦτο. εἰ γάρ τις ὑμῖν ἀφῆκέ τι τῶν αὐτοῦ, 1291
οὐδὲν ἀδικεῖται ὁ πεισθείς· ἀλλ' ἡμεῖς οὔτ' ἀφείκαμέν
σοι οὐδὲν οὔτε συγκεχωρήκαμεν τῷ πλῷ τῷ εἰς Ῥόδον,
οὐδ' ἐστὶν ἡμῖν οὐδὲν κυριώτερον τῆς συγγραφῆς.
27 αὕτη δὲ τί λέγει καὶ ποῖ προστάττει τὸν πλοῦν ποιεῖ-

σθαι; Ἀθήνηθεν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐξ Αἰγύπτου εἰς
Ἀθήνας· εἰ δὲ μή, ἀποτίνειν κελεύει διπλάσια τὰ χρή-
ματα. ταῦτ' εἰ μὲν πεποίηκας, οὐδὲν ἀδικεῖς, εἰ δὲ μὴ
πεποίηκας μηδὲ κατακεκόμικας τὴν ναῦν Ἀθήναζε,
προσήκει σε ζημιοῦσθαι τῷ ἐπιτιμίῳ τῷ ἐκ τῆς συγγρα-
φῆς· τοῦτο γὰρ τὸ δίκαιον οὐκ ἄλλος οὐδείς, ἀλλ' αὐ-
τὸς σὺ σαυτῷ ὥρισας. δεῖξον οὖν τοῖς δικασταῖς δυοῖν
θάτερον, ἢ τὴν συγγραφήν, ὡς οὐκ ἔστιν ἡμῖν κυρία,
28 ἢ ὡς οὐ δίκαιος εἶ πάντα κατὰ ταύτην πράττειν. εἰ δέ
τινες ἀφείκασί τί σοι καὶ συγκεχωρήκασι τοὺς εἰς Ῥό-
δον τόκους ὅτῳ δήποτε τρόπῳ πεισθέντες, διὰ ταῦτα
οὐδὲν ἀδικεῖς ἡμᾶς, οὓς παρασυγγεγράφηκας εἰς Ῥό-
δον καταγαγὼν τὴν ναῦν; οὐκ οἶμαί γε· οὐ γὰρ
τὰ ὑφ' ἑτέρων συγκεχωρημένα δικάζουσιν οὗτοι νῦν,
ἀλλὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ σοῦ πρὸς ἡμᾶς συγγεγραμμένα.
ἐπεὶ ὅτι γε καὶ τὸ περὶ τὴν ἄφεσιν τῶν τόκων, εἰ ἄρα
γέγονεν ὡς οὗτοι λέγουσι, μετὰ τοῦ συμφέροντος τοῦ
29 τῶν δανειστῶν γέγονε, πᾶσιν ὑμῖν φανερόν ἐστιν. οἱ
γὰρ ἐκ τῆς Αἰγύπτου δανείσαντες τούτοις ἑτερόπλουν
τἀργύριον εἰς Ἀθήνας, ὡς ἀφίκοντο εἰς τὴν Ῥόδον καὶ
τὴν ναῦν ἐκεῖσε οὗτοι κατεκόμισαν, οὐδέν, οἶμαι, διέ-
φερεν αὐτοῖς ἀφεμένοις τῶν τόκων καὶ κομισαμένοις
τὸ δάνειον ἐν τῇ Ῥόδῳ πάλιν ἐνεργὸν ποιεῖν εἰς τὴν
Αἴγυπτον, ἀλλ' ἐλυσιτέλει πολλῷ μᾶλλον τοῦτο ἢ δεῦρ' 1292
30 ἐπαναπλεῖν. ἐκεῖσε μέν γε ἀκέραιος ὁ πλοῦς, καὶ δὶς
ἢ τρὶς ὑπῆρχεν αὐτοῖς ἐργάσασθαι τῷ αὐτῷ ἀργυρίῳ·
ἐνταῦθα δ' ἐπιδημήσαντας παραχειμάζειν ἔδει καὶ πε-
ριμένειν τὴν ὡραίαν. ὥστ' ἐκεῖνοι μὲν οἱ δανεισταὶ
προσκεκερδήκασι καὶ οὐκ ἀφείκασι τούτοις οὐδέν·
ἡμῖν δ' οὐχ ὅπως περὶ τοῦ τόκου ὁ λόγος ἐστίν, ἀλλ'
οὐδὲ τἀρχαῖα ἀπολαβεῖν δυνάμεθα.
31 Μὴ οὖν ἀποδέχεσθε τούτου φενακίζοντος ὑμᾶς καὶ

*τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους δανειστὰς πεπραγμένα παραβάλ-
λοντος, ἀλλ' ἐπὶ τὴν συγγραφὴν ἀνάγετ' αὐτὸν καὶ τὰ
ἐκ τῆς συγγραφῆς δίκαια. ἔστι γάρ ἐμοί τε λοιπὸν δι-
δάξαι ὑμᾶς τοῦτο καὶ οὗτος ἰσχυρίζεται τῷ αὐτῷ τού-
τῳ, φάσκων τὴν συγγραφὴν κελεύειν σωθείσης τῆς
νεὼς ἀποδιδόναι τὸ δάνειον. καὶ ἡμεῖς ταῦτα οὕτω
32 φαμὲν δεῖν ἔχειν. ἡδέως δ' ἂν πυθοίμην αὐτοῦ σοῦ,
πότερον ὡς ὑπὲρ διεφθαρμένης τῆς νεὼς διαλέγει ἢ ὡς
ὑπὲρ σεσωσμένης. εἰ μὲν γὰρ διέφθαρται ἡ ναῦς καὶ
ἀπόλωλε, τί περὶ τῶν τόκων διαφέρει καὶ ἀξιοῖς ἡμᾶς
κομίζεσθαι τοὺς εἰς Ῥόδον τόκους; οὔτε γὰρ τοὺς τό-
κους οὔτε τἀρχαῖα προσήκει ἡμᾶς ἀπολαβεῖν. εἰ δ'
ἔστιν ἡ ναῦς σῶς καὶ μὴ διέφθαρται, διὰ τί ἡμῖν οὐκ
33 ἀποδίδως τὰ χρήματα ἃ συνεγράψω; πόθεν οὖν ἀκρι-
βέστατ' ἂν μάθοιτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι σέσωσται
ἡ ναῦς; μάλιστα μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ εἶναι τὴν ναῦν ἐν
πλῷ, οὐχ ἧττον δὲ καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ οὗτοι λέγουσιν. ἀξι-
οῦσι γὰρ ἡμᾶς τά τε ἀρχαῖα ἀπολαβεῖν καὶ μέρος τι τῶν
τόκων, ὡς σεσωσμένης μὲν τῆς νεὼς, οὐ πεπλευκυίας* 1293
34 *δὲ πάντα τὸν πλοῦν. σκοπεῖτε δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
πότερον ἡμεῖς τοῖς ἐκ τῆς συγγραφῆς δικαίοις χρώμεθα
ἢ οὗτοι, οἳ οὔτε εἰς τὸ συγκείμενον ἐμπόριον πεπλεύ-
κασιν, ἀλλ' εἰς Ῥόδον καὶ Αἴγυπτον, σωθείσης τε τῆς
νεὼς καὶ οὐ διεφθαρμένης ἄφεσιν οἴονται δεῖν εὑρί-
σκεσθαι τῶν τόκων παρασυγγεγραφηκότες, καὶ αὐτοὶ
μὲν πολλὰ χρήματ' εἰργασμένοι παρὰ τὴν σιτηγίαν τὴν
εἰς Ῥόδον, τὰ δ' ἡμέτερα χρήματ' ἔχοντες καὶ καρπού-
35 μενοι δεύτερον ἔτος τουτί. καινότατον δ' ἐστὶ πάντων
τὸ γιγνόμενον· τὸ μὲν γὰρ δάνειον τὸ ἀρχαῖον ἀποδι-
δόασιν ἡμῖν ὡς σεσωσμένης τῆς νεὼς, τοὺς τόκους δ'
ἀποστερῆσαι οἴονται δεῖν ὡς διεφθαρμένης. καίτοι ἡ
συγγραφὴ οὐχ ἕτερα μὲν λέγει περὶ τῶν τόκων, ἕτερα*

δὲ περὶ τοῦ ἀρχαίου δανείσματος, ἀλλὰ τὰ δίκαια ταὐτὰ
36 περὶ ἀμφοῖν ἐστι καὶ ἡ πρᾶξις ἡ αὐτή. ἀνάγνωθι δέ μοι πάλιν τὴν συγγραφήν.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· Ἀθήνηθεν, φησὶν, εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐξ Αἰγύπτου Ἀθήναζε. λέγε τὰ λοιπά.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

37 Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάνυ ἁπλοῦν ἐστι διαγνῶναι ὑμῖν ὑπὲρ ταυτησὶ τῆς δίκης, καὶ οὐδὲν δεῖ λόγων πολλῶν. ἡ ναῦς ὅτι μὲν σέσωσται καὶ ἔστι σῶς, καὶ παρ' αὐτῶν τούτων ὁμολογεῖται· οὐ γὰρ ἂν ἀπεδίδοσαν τό τε ἀρχαῖον δάνειον καὶ τῶν τόκων μέρος τι. οὐ κατακεκόμισται δ' εἰς τὸν Πειραιᾶ. διὰ τοῦτο ἡμεῖς μὲν οἱ δανείσαντες ἀδικεῖσθαί φαμεν, καὶ ὑπὲρ τούτου δικα- 1294
ζόμεθα, ὅτι οὐ κατέπλευσεν εἰς τὸ συγκείμενον ἐμπό-
38 ριον. Διονυσόδωρος δ' οὔ φησιν ἀδικεῖν δι' αὐτὸ τοῦτο· οὐ γὰρ δεῖν αὐτὸν ἀποδοῦναι πάντας τοὺς τόκους, ἐπειδὴ ἡ ναῦς οὐ κατέπλευσεν εἰς τὸν Πειραιᾶ. ἡ δὲ συγγραφὴ τί λέγει; οὐ μὰ Δί' οὐ ταῦθ' ἃ σὺ λέγεις, ὦ Διονυσόδωρε· ἀλλ' ἐὰν μὴ ἀποδιδῷς τὸ δάνειον καὶ τοὺς τόκους ἢ μὴ παράσχῃς τὰ ὑποκείμενα ἐμφανῆ καὶ ἀνέπαφα ἢ ἄλλο τι παρὰ τὴν συγγραφὴν ποιῇς, ἀποτίνειν κελεύει σε διπλάσια τὰ χρήματα. καί μοι λέγε αὐτὸ τοῦτο τῆς συγγραφῆς.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

[Ἐὰν δὲ μὴ παράσχωσι τὰ ὑποκείμενα ἐμφανῆ καὶ ἀνέπαφα, ἢ ποιήσωσί τι παρὰ τὴν συγγραφὴν, ἀποδιδότωσαν διπλάσια τὰ χρήματα.]

39 Ἔστιν οὖν ὅποι παρέσχηκας ἐμφανῆ τὴν ναῦν, ἀφ' οὗ τὰ χρήματα ἔλαβες παρ' ἡμῶν, ὁμολογῶν σῶν εἶναι αὐτός; ἢ καταπέπλευκας ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου εἰς τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον, τῆς συγγραφῆς διαρρήδην λε-

γούσης εἰς τὸν Πειραιᾶ κατάγειν τὴν ναῦν καὶ ἐμφανῆ
40 παρέχειν τοῖς δανείσασιν; καὶ γὰρ τοῦτο, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, θεάσασθε τὴν ὑπερβολήν. ἐρράγη ἡ ναῦς,
ὥς φησιν οὗτος, καὶ διὰ τοῦτο εἰς Ῥόδον κατήγαγεν
αὐτήν. οὐκοῦν τὸ μετὰ τοῦτο ἐπεσκευάσθη καὶ πλώϊ-
μος ἐγένετο. διὰ τί οὖν, ὦ βέλτιστε, εἰς μὲν τὴν Αἴγυ-
πτον καὶ τἆλλα ἐμπόρια ἀπέστελλες αὐτὴν, Ἀθήναζε
δ' οὐκ ἀπέστειλας οὐδέπω καὶ νυνὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς δα-
νείσαντας, οἷς ἡ συγγραφὴ κελεύει σε ἐμφανῆ καὶ ἀνέ-
παφον τὴν ναῦν παρέχειν, καὶ ταῦτ' ἀξιούντων ἡμῶν
41 καὶ προκαλεσαμένων σε πολλάκις; ἀλλ' οὕτως ἀνδρεῖος 1295
εἶ, μᾶλλον δ' ἀναίσχυντος, ὥστε ἐκ τῆς συγγραφῆς
ὀφείλων ἡμῖν διπλάσια τὰ χρήματα οὐκ οἴει δεῖν οὐδὲ
τοὺς τόκους τοὺς γιγνομένους ἀποδοῦναι, ἀλλὰ τοὺς
εἰς Ῥόδον προστάττεις ἀπολαβεῖν, ὥσπερ τὸ σὸν πρόσ-
ταγμα τῆς συγγραφῆς δέον κυριώτερον γενέσθαι, καὶ
τολμᾷς λέγειν ὡς οὐκ ἐσώθη ἡ ναῦς εἰς τὸν Πειραιᾶ·
42 ἐφ' ᾧ δικαίως ἂν ἀποθάνοις ὑπὸ τῶν δικαστῶν. διὰ
τίνα γὰρ ἄλλον, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ σέσωσται ἡ ναῦς
εἰς τὸν Πειραιᾶ; πότερον δι' ἡμᾶς τοὺς διαρρήδην δα-
νείσαντας εἰς Αἴγυπτον καὶ εἰς Ἀθήνας, ἢ διὰ τοῦτον
καὶ τὸν κοινωνὸν αὐτοῦ, οἳ ἐπὶ ταύταις ταῖς ὁμολογίαις
δανεισάμενοι, ἐφ' ᾧ τε καταπλεῖν Ἀθήναζε, εἰς Ῥό-
δον κατήγαγον τὴν ναῦν; ὅτι δ' ἑκόντες καὶ οὐκ ἐξ
43 ἀνάγκης ταῦτ' ἔπραξαν, ἐκ πολλῶν δῆλον. εἰ γὰρ ὡς
ἀληθῶς ἀκούσιον τὸ συμβὰν ἐγένετο καὶ ἡ ναῦς ἐρρά-
γη, τὸ μετὰ τοῦτ', ἐπειδὴ ἐπεσκεύασαν τὴν ναῦν, οὐκ
ἂν εἰς ἕτερα δήπου ἐμπόρια ἐμίσθουν αὐτὴν, ἀλλ' ὡς
ὑμᾶς ἀπέστελλον, ἐπανορθούμενοι τὸ ἀκούσιον σύμ-
πτωμα. νῦν δ' οὐχ ὅπως ἐπηνωρθώσαντο, ἀλλὰ πρὸς
τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀδικήμασι πολλῷ μείζω προσεξημαρτή-
κασι, καὶ ὥσπερ ἐπὶ καταγέλωτι ἀντιδικοῦντες εἰσελη-

λύθασιν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς ἐσόμενον, ἐὰν καταψηφίσησθε
αὐτῶν, τἀρχαῖα μόνον ἀποδοῦναι καὶ τοὺς τόκους.
44 ὑμεῖς οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ἐπιτρέπετε τούτοις
οὕτως ἔχουσι, μηδ' ἐπὶ δυοῖν ἀγκύραιν ὁρμεῖν αὐτοὺς
ἐᾶτε, ὡς, ἐὰν μὲν κατορθῶσι, τἀλλότρια ἕξοντας, ἐὰν 1296
δὲ μὴ δύνωνται ἐξαπατῆσαι ὑμᾶς, αὐτὰ τὰ ὀφειλόμενα
ἀποδώσοντας· ἀλλὰ τοῖς ἐπιτιμίοις ζημιοῦτε τοῖς ἐκ
τῆς συγγραφῆς· καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη αὐτοὺς μὲν τού-
τους διπλασίαν καθ' αὑτῶν τὴν ζημίαν γράψασθαι,
ἐάν τι παραβαίνωσι τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ, ὑμᾶς δ' ἠπι-
ωτέρως ἔχειν πρὸς αὐτούς, καὶ ταῦτ' οὐχ ἧττον ἡμῶν
συνηδικημένους.
45 Τὰ μὲν οὖν περὶ τοῦ πράγματος δίκαια βραχέα
ἐστὶ καὶ εὐμνημόνευτα. ἐδανείσαμεν Διονυσοδώρῳ
τούτῳ καὶ τῷ κοινωνῷ αὐτοῦ τρισχιλίας δραχμὰς Ἀθή-
νηθεν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐξ Αἰγύπτου Ἀθήναζε· οὐκ
ἀπειλήφαμεν τὰ χρήματα οὐδὲ τοὺς τόκους, ἀλλ' ἔχουσι
τὰ ἡμέτερα καὶ χρῶνται δεύτερον ἔτος· οὐ κατακεκο-
μίκασι τὴν ναῦν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον οὐδέπω καὶ
νῦν, οὐδ' ἡμῖν παρεσχήκασιν ἐμφανῆ· ἡ δὲ συγγραφὴ
κελεύει, ἐὰν μὴ παρέχωσιν ἐμφανῆ τὴν ναῦν, ἀποτί-
νειν αὐτοὺς διπλάσια τὰ χρήματα, τὴν δὲ πρᾶξιν εἶναι
46 καὶ ἐξ ἑνὸς καὶ ἐξ ἀμφοῖν. ταῦτ' ἔχοντες τὰ δίκαια εἰσ-
εληλύθαμεν πρὸς ὑμᾶς, ἀξιοῦντες τὰ ἡμέτερα αὐτῶν
ἀπολαβεῖν δι' ὑμῶν, ἐπειδὴ παρ' αὐτῶν τούτων οὐ δυ-
νάμεθα. ὁ μὲν παρ' ἡμῶν λόγος οὗτός ἐστιν. οὗτοι δὲ
δανείσασθαι μὲν ὁμολογοῦσι καὶ μὴ ἀποδεδωκέναι,
διαφέρονται δ' ὡς οὐ δεῖ τελεῖν αὐτοὺς τοὺς τόκους
τοὺς ἐν τῇ συγγραφῇ, ἀλλὰ τοὺς εἰς Ῥόδον, οὓς οὔτε
47 συνεγράψαντο οὔτ' ἔπεισαν ἡμᾶς. εἰ μὲν οὖν, ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, ἐν τῷ Ῥοδίων δικαστηρίῳ ἐκρινόμεθα,
ἴσως ἂν οὗτοι ἐπλεονέκτουν ἡμῶν, σεσιτηγηκότες πρὸς 1297

αὐτοὺς καὶ καταπεπλευκότες τῇ νηὶ εἰς τὸ ἐκείνων ἐμ-
πόριον· νῦν δ' εἰς Ἀθηναίους εἰσεληλυθότες καὶ συγ-
γραψάμενοι εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον οὐκ ἀξιοῦμεν
ἐλαττωθῆναι ὑπὸ τῶν καὶ ἡμᾶς καὶ ὑμᾶς ἠδικηκότων.
48 Χωρὶς δὲ τούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ἀγνο-
εῖτε ὅτι νυνὶ μίαν δίκην δικάζοντες νομοθετεῖτε ὑπὲρ
ὅλου τοῦ ἐμπορίου, καὶ παρεστᾶσι πολλοὶ τῶν κατὰ
θάλατταν ἐργάζεσθαι προαιρουμένων ὑμᾶς θεωροῦν-
τες πῶς τὸ πρᾶγμα τουτὶ κρίνετε. εἰ μὲν γὰρ ὑμεῖς τὰς
συγγραφὰς καὶ τὰς ὁμολογίας τὰς πρὸς ἀλλήλους γι-
γνομένας ἰσχυρὰς οἰήσεσθε δεῖν εἶναι καὶ τοῖς παρα-
βαίνουσιν αὐτὰς μηδεμίαν συγγνώμην ἕξετε, ἑτοιμό-
τερον προήσονται τὰ ἑαυτῶν οἱ ἐπὶ τοῦ δανείζειν ὄν-
49 τες, ἐκ δὲ τούτων αὐξηθήσεται ὑμῖν τὸ ἐμπόριον. εἰ
μέντοι ἐξέσται τοῖς ναυκλήροις, συγγραφὴν γραψαμέ-
νοις ἐφ' ᾧ τε πλεῖν εἰς Ἀθήνας, ἔπειτα κατάγειν τὴν
ναῦν εἰς ἕτερα ἐμπόρια φάσκοντας ῥαγῆναι καὶ τοιαύ-
τας προφάσεις πορίζομένους οἵαισπερ καὶ Διονυσόδω-
ρος οὑτοσὶ χρῆται, καὶ τοὺς τόκους μερίζειν πρὸς τὸν
πλοῦν ὃν ἂν φήσωσι πεπλευκέναι, καὶ μὴ πρὸς τὴν συγ-
γραφήν, οὐδὲν κωλύσει ἅπαντα τὰ συμβόλαια διαλύε-
50 σθαι. τίς γὰρ ἐθελήσει τὰ ἑαυτοῦ προέσθαι, ὅταν ὁρᾷ
τὰς μὲν συγγραφὰς ἀκύρους, ἰσχύοντας δὲ τοὺς τοιού-
τους λόγους, καὶ τὰς αἰτίας τῶν ἠδικηκότων ἔμπροσθεν
οὔσας τοῦ δικαίου; μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες δικασταί· οὔτε
γὰρ τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ συμφέρει τοῦτο οὔτε τοῖς
ἐργάζεσθαι προῃρημένοις, οἵπερ χρησιμώτατοί εἰσι καὶ
κοινῇ πᾶσιν ὑμῖν καὶ ἰδίᾳ τῷ ἐντυγχάνοντι. διόπερ δεῖ 1298
ὑμᾶς αὐτῶν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι.
Ἐγὼ μὲν οὖν ὅσαπερ οἷός τ' ἦν εἴρηκα· ἀξιῶ δὲ
καὶ τῶν φίλων μοί τινα συνειπεῖν. δεῦρο, Δημόσθενες.

LVII.

ΕΦΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΕΥΒΟΥΛΙΔΗΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Γράφεται νόμος παρ' Ἀθηναίοις γενέσθαι ζήτησιν πάντων τῶν ἐγγεγραμμένων τοῖς ληξιαρχικοῖς γραμματείοις, εἴτε γνήσιοι πολῖταί εἰσιν εἴτε μὴ, τοὺς δὲ μὴ γεγονότας ἐξ ἀστοῦ καὶ ἐξ ἀστῆς ἐξαλείφεσθαι, διαψηφίζεσθαι δὲ περὶ πάντων τοὺς δημότας, καὶ τοὺς μὲν ἀποψηφισθέντας καὶ ἐμμείναντας τῇ ψήφῳ τῶν δημοτῶν ἐξαληλίφθαι καὶ εἶναι μετοίκους, τοῖς δὲ βουλομένοις ἔφεσιν εἰς δικαστὰς δεδόσθαι, κἂν μὲν ἁλῶσι καὶ παρὰ τῷ δικαστηρίῳ; πεπρᾶσθαι, ἐὰν δὲ ἀποφύγωσιν, εἶναι πολίτας. κατὰ τοῦτον τὸν νόμον τοῦ Ἁλιμουσίων δήμου διαψηφιζομένου ἀποψηφίζεται Εὐξίθεός τις, φάσκων δὲ ἑαυτὸν ὑπὸ Εὐβουλίδου ἐχθροῦ ὄντος κατεστασιάσθαι ἐφῆκεν εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ἐπιδεικνύει ἑαυτὸν ἐξ ἀστοῦ καὶ ἐξ ἀστῆς. εἰ δὲ ἐτίτθευσεν ἡ μήτηρ μου, δι' ἀπορίαν τοῦτο ἐποίησεν. ὁ δὲ πατὴρ ἐξένιζε τῇ γλώττῃ αἰχμάλωτος γενόμενος καὶ πραθείς. δεῖ δὲ μὴ τὰ ἀτυχήματα προφέρειν, ἀλλὰ τὰ γένη ζητεῖν.

Πολλὰ καὶ ψευδῆ κατηγορηκότος ἡμῶν Εὐβουλί- 1299
**δου, καὶ βλασφημίας οὔτε προσηκούσας οὔτε δικαίας
πεποιημένου, πειράσομαι τἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια λέγων,
ὦ ἄνδρες δικασταὶ, δεῖξαι καὶ μετὸν τῆς πόλεως ἡμῖν
καὶ πεπονθότα ἐμαυτὸν οὐχὶ προσήκοντα ὑπὸ τούτου.
δέομαι δ' ἁπάντων ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ, λογισαμένους τό τε μέγεθος τοῦ
παρόντος ἀγῶνος καὶ τὴν αἰσχύνην μεθ' ἧς ὑπάρχει
τοῖς ἁλισκομένοις ἀπολωλέναι, ἀκοῦσαι καὶ ἐμοῦ σιωπῇ, μάλιστα μὲν, εἰ δυνατὸν, μετὰ πλείονος εὐνοίας
ἢ τούτου (τοῖς γὰρ ἐν κινδύνῳ καθεστηκόσιν εἰκὸς εὐνοϊκωτέρους ὑμᾶς ὑπάρχειν), εἰ δὲ μὴ, μετά γε τῆς**

2 ἴσης. συμβαίνει δέ μοι τὸ μὲν καθ' ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, καὶ τὸ προσήκειν μοι τῆς πόλεως θαρρεῖν καὶ
πολλὰς ἔχειν ἐλπίδας καλῶς ἀγωνιεῖσθαι, τὸν καιρὸν δὲ
καὶ τὸ παρωξύνθαι τὴν πόλιν πρὸς τὰς ἀποψηφίσεις φο-
βεῖσθαι· πολλῶν γὰρ ἐξεληλαμένων δικαίως ἐκ πάν-
των τῶν δήμων συγκεκοινωνήκαμεν τῆς δόξης ταύτης
οἱ κατεστασιασμένοι, καὶ πρὸς τὴν κατ' ἐκείνων αἰτίαν,
οὐ πρὸς τὸ καθ' αὑτὸν ἕκαστος ἀγωνιζόμεθα, ὥστ'
3 ἐξ ἀνάγκης μέγαν ἡμῖν εἶναι τὸν φόβον. οὐ μὴν ἀλλά,
καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων, ἃ νομίζω περὶ τούτων
αὐτῶν πρῶτον εἶναι δίκαια, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ οἴ- 1300
μαι δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν ἐξελεγχομένοις ξένοις οὖσι χα-
λεπαίνειν, εἰ μήτε πείσαντες μήτε δεηθέντες ὑμῶν λά-
θρα καὶ βίᾳ τῶν ὑμετέρων ἱερῶν καὶ κοινῶν μετεῖχον,
τοῖς δ' ἠτυχηκόσι καὶ δεικνύουσι πολίτας ὄντας αὑτοὺς
βοηθεῖν καὶ σῴζειν, ἐνθυμουμένους ὅτι πάντων οἰκ-
τρότατον πάθος ἡμῖν ἂν συμβαίη τοῖς ἠδικημένοις, εἰ
τῶν λαμβανόντων δίκην ὄντες ἂν δικαίως μεθ' ὑμῶν
ἐν τοῖς διδοῦσι γενοίμεθα καὶ συναδικηθείημεν διὰ τὴν
4 τοῦ πράγματος ὀργήν. ᾤμην μὲν οὖν ἔγωγε, ὦ ἄνδρες
δικασταί, προσήκειν Εὐβουλίδῃ, καὶ πᾶσι δὲ ὅσοι νῦν
ἐπὶ ταῖς ἀποψηφίσεσι κατηγοροῦσιν, ὅσα ἴσασιν ἀκρι-
βῶς λέγειν καὶ μηδεμίαν προσάγειν ἀκοὴν πρὸς τὸν
τοιοῦτον ἀγῶνα. οὕτω γὰρ τοῦτο ἄδικον καὶ σφόδρα
πάλαι κέκριται ὥστε οὐδὲ μαρτυρεῖν ἀκοὴν ἐῶσιν οἱ
νόμοι, οὐδ' ἐπὶ τοῖς πάνυ φαύλοις ἐγκλήμασιν, εἰκό-
τως· ὅπου γὰρ εἰδέναι τινὲς ἤδη φήσαντες ψευδεῖς
ἐφάνησαν, πῶς ἅ γε μηδ' αὐτὸς οἶδεν ὁ λέγων προσ-
5 ήκει πιστεύεσθαι; ἀλλὰ μὴν ὅπου γε μηδ' ὑπεύθυνον
καθιστάντα ἑαυτὸν ἔξεστι, δι' ὧν ἂν ἀκοῦσαί τις φῇ,
βλάπτειν μηδένα, πῶς ἀνυπευθύνῳ γε λέγοντι προσ-
ήκει πιστεύειν ὑμᾶς; ἐπειδὴ τοίνυν οὗτος εἰδὼς τοὺς

νόμους, καὶ μᾶλλον ἢ προσῆκεν, ἀδίκως καὶ πλεονεκτι-
κῶς τὴν κατηγορίαν πεποίηται, ἀναγκαῖον ἐμοὶ περὶ
6 ὧν ἐν τοῖς δημόταις ὑβρίσθην πρῶτον εἰπεῖν. ἀξιῶ δ',
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδέπω τὴν τῶν δημοτῶν ἀποψή-
φισιν ποιεῖσθαι τεκμήριον ὑμᾶς, ὡς ἄρα οὐχὶ προσ- 1301
ήκει μοι τῆς πόλεως. εἰ γὰρ πάντ' ἐνομίζετε τὰ δίκαια
δυνήσεσθαι τοὺς δημότας διακρῖναι, οὐκ ἂν ἐδώκατε
τὴν εἰς ὑμᾶς ἔφεσιν· νῦν δὲ καὶ διὰ φιλονεικίαν καὶ
διὰ φθόνον καὶ δι' ἔχθραν καὶ δι' ἄλλας προφάσεις
ἔσεσθαί τι τοιοῦτον ἡγούμενοι τὴν εἰς ὑμᾶς τοῖς ἀδι-
κηθεῖσιν ἐποιήσατε καταφυγήν, δι' ἣν καλῶς ποιοῦν-
τες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἠδικημένους ἅπαντας
7 σεσώκατε. πρῶτον μὲν οὖν ὃν τρόπον ἐν τοῖς δημόταις
συνέβη τὴν διαψήφισιν γενέσθαι, φράσω πρὸς ὑμᾶς·
τὸ γὰρ εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα πάντα λέγειν τοῦτ' ἐγὼ
ὑπολαμβάνω, ὅσα τις παρὰ τὸ ψήφισμα πέπονθεν ἀδί-
κως καταστασιασθεὶς ἐπιδεῖξαι.
8 Εὐβουλίδης γὰρ οὗτος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς
ὑμῶν ἴσασι πολλοί, γραψάμενος ἀσεβείας τὴν ἀδελφὴν
τὴν Λακεδαιμονίου τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ
μετέλαβεν. ὅτι δὴ ἐν ἐκείνῳ τῷ ἀγῶνι τὰ δίκαια, τούτῳ
δὲ τἀναντία ἐμαρτύρησα, διὰ ταύτην τὴν ἔχθραν ἐπι-
τίθεταί μοι. καὶ βουλεύων, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ κύ-
ριος ὢν τοῦ θ' ὅρκου καὶ τῶν γραμματείων ἐξ ὧν ἀνε-
9 κάλει τοὺς δημότας, τί ποιεῖ; πρῶτον μέν, ἐπειδὴ συνε-
λέγησαν οἱ δημόται, κατέτριψε τὴν ἡμέραν δημηγορῶν
καὶ ψηφίσματα γράφων. τοῦτο δ' ἦν οὐκ ἀπὸ τοῦ αὐ-
τομάτου, ἀλλ' ἐπιβουλεύων ἐμοί, ὅπως ὡς ὀψιαίτατα ἡ
διαψήφισις ἡ περὶ ἐμοῦ γένοιτο· καὶ διεπράξατο τοῦτο.
καὶ τῶν μὲν δημοτῶν οἱ ὀμόσαντες ἐγενόμεθα τρεῖς καὶ
ἑβδομήκοντα, ἠρξάμεθα δὲ τοῦ διαψηφίζεσθαι δείλης
ὀψίας, ὥστε συνέβη, ἡνίκα τοὐμὸν ὄνομ' ἐκαλεῖτο,

10 σκότος εἶναι ἤδη· καὶ γὰρ ἦν περὶ ἑξηκοστὸν, καὶ ἐκλή- 1302
θην ὕστατος ἁπάντων τῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ κληθέν-
των, ἡνίκα οἱ μὲν πρεσβύτεροι τῶν δημοτῶν ἀπεληλύ-
θεσαν εἰς τοὺς ἀγρούς· τοῦ γὰρ δήμου ἡμῖν, ὦ ἄνδρες
δικασταὶ, πέντε καὶ τριάκοντα στάδια τοῦ ἄστεως ἀπέ-
χοντος καὶ τῶν πλείστων ἐκεῖ οἰκούντων ἀπεληλύθε-
σαν οἱ πολλοί· οἱ δὲ κατάλοιποι ἦσαν οὐ πλείους ἢ
τριάκοντα. ἐν δὲ τούτοις ἦσαν ἅπαντες οἱ τούτῳ παρε-
11 σκευασμένοι. ἐπειδὴ δ' ἐκλήθη τοὐμὸν ὄνομα, ἀναπη-
δήσας οὗτος ἐβλασφήμει κατ' ἐμοῦ ταχὺ καὶ πολλὰ καὶ
μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ὥσπερ καὶ νῦν, μάρτυρα μὲν ὧν
κατηγόρησεν οὐδένα παρασχόμενος οὔτε τῶν δημοτῶν
οὔτε τῶν ἄλλων πολιτῶν, παρεκελεύετο δὲ τοῖς δημό-
12 ταις ἀποψηφίζεσθαι. ἀξιοῦντος δέ μου ἀναβαλέσθαι
εἰς τὴν ὑστεραίαν διά τε τὴν ὥραν καὶ τὸ μηδένα μοι
παρεῖναι τό τε πρᾶγμα ἄφνω προσπεπτωκέναι, ἵνα
τούτῳ τ' ἐξουσία γένοιτο ὁπόσα βούλοιτο κατηγορῆσαι
καὶ μάρτυρας εἴ τινας ἔχοι παρασχέσθαι, ἐμοί τε ἐκγέ-
νοιτο ἀπολογήσασθαι ἐν ἅπασι τοῖς δημόταις καὶ τοὺς
οἰκείους μάρτυρας παρασχέσθαι· καὶ ὅ τι γνοίησαν
13 περὶ ἐμοῦ, τούτοις ἤθελον ἐμμένειν· οὗτος ὧν μὲν
ἐγὼ προὐκαλούμην οὐδὲν ἐφρόντισε, τὴν δὲ ψῆφον εὐ-
θὺς ἐδίδου τοῖς παροῦσι τῶν δημοτῶν, οὔτ' ἀπολο-
γίαν οὐδεμίαν ἐμοὶ δοὺς οὔτ' ἔλεγχον οὐδένα ἀκριβῆ
ποιήσας. οἱ δὲ τούτῳ συνεστῶτες ἀναπηδήσαντες ἐψη-
φίζοντο. καὶ ἦν μὲν σκότος, οἱ δὲ λαμβάνοντες δύο καὶ
τρεῖς ψήφους ἕκαστος παρὰ τούτου ἐνέβαλλον εἰς τὸν
καδίσκον. σημεῖον δέ· οἱ μὲν γὰρ ψηφισάμενοι οὐ
πλείους ἢ τριάκοντ' ἦσαν, αἱ δὲ ψῆφοι ἠριθμήθησαν 1303
πλείους ἢ ἑξήκοντα, ὥστε πάντας ἡμᾶς ἐκπλαγῆναι.
14 καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτι οὔτε ἐδόθη ἡ ψῆφος
ἐν ἅπασι πλείους τ' ἐγένοντο τῶν ψηφισαμένων, μάρ-

*τυρας ὑμῖν παρέξομαι. συμβαίνει δέ μοι περὶ τούτων
τῶν μὲν φίλων ἢ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων μηδένα μάρ-
τυρα παρεῖναι διά τε τὴν ὥραν καὶ διὰ τὸ μηδένα πα-
ρακαλέσαι, αὐτοῖς δὲ τοῖς ἠδικηκόσι με χρήσασθαι μάρ-
τυσιν. ἃ οὖν οὐ δυνήσονται ἔξαρνοι γενέσθαι, ταῦτα
γέγραφα αὐτοῖς. λέγε.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

15 *Εἰ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, συνέβαινε τοῖς
Ἁλιμουσίοις περὶ ἁπάντων τῶν δημοτῶν διαψηφίσα-
σθαι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, εἰκὸς ἦν καὶ εἰς ὀψὲ ψηφίζε-
σθαι, ἵν' ἀπηλλαγμένοι ἦσαν ποιήσαντες τὰ ὑμῖν
ἐψηφισμένα. εἰ δὲ πλείους ἢ εἴκοσιν ὑπόλοιποι ἦσαν
τῶν δημοτῶν, περὶ ὧν ἔδει τῇ ὑστεραίᾳ διαψηφίσα-
σθαι, καὶ ὁμοίως ἦν ἀνάγκη συλλέγεσθαι τοὺς δημό-
τας, τί ποτ' ἦν τὸ δυσχερὲς Εὐβουλίδῃ ἀναβαλέσθαι
εἰς τὴν ὑστεραίαν καὶ περὶ ἐμοῦ πρώτου τὴν ψῆφον
16 διδόναι τοῖς δημόταις; διότι, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ
ἠγνόει Εὐβουλίδης ὅτι, εἰ λόγος ἀποδοθήσοιτο καὶ πα-
ραγένοιντό μοι πάντες οἱ δημόται καὶ ἡ ψῆφος δικαίως
δοθείη, οὐδαμοῦ γενήσονται οἱ μετὰ τούτου συνεστη-
κότες. ὅθεν δ' οὗτοι συνέστησαν, ταῦτα, ἐπειδὰν περὶ
τοῦ γένους εἴπω, τότε, ἂν βούλησθε ἀκούειν, ἐρῶ.
17 νῦν δὲ τί δίκαιον νομίζω καὶ τί παρεσκεύασμαι ποιεῖν,
ἄνδρες δικασταί; δεῖξαι πρὸς ὑμᾶς ἐμαυτὸν Ἀθηναῖον
ὄντα καὶ τὰ πρὸς πατρὸς καὶ τὰ πρὸς μητρός, καὶ μάρ-
τυρας τούτων, οὓς ὑμεῖς ἀληθεῖς φήσετε εἶναι, παρα- 1304
σχέσθαι, τὰς δὲ λοιδορίας καὶ τὰς αἰτίας ἀνελεῖν· ὑμᾶς
δ' ἀκούσαντας τούτων, ἐὰν μὲν ὑμῖν πολίτης ὢν κατε-
στασιάσθαι δοκῶ, σώζειν, εἰ δὲ μή, πράττειν ὁποῖον
ἄν τι ὑμῖν εὐσεβὲς εἶναι δοκῇ. ἄρξομαι δ' ἐντεῦθεν.
18 Διαβεβλήκασι γάρ μου τὸν πατέρα, ὡς ἐξένιζεν·
καὶ ὅτι μὲν ἁλοὺς ὑπὸ τῶν πολεμίων ὑπὸ τὸν Δεκελει-*

*κὸν πόλεμον καὶ πραθεὶς εἰς Λευκάδα Κλεάνδρῳ πε-
ριτυχὼν τῷ ὑποκριτῇ πρὸς τοὺς οἰκείους ἐσώθη δεῦ-
ρο πολλοστῷ χρόνῳ, παραλελοίπασιν, ὥσπερ δὲ δέον
ἡμᾶς δι' ἐκείνας τὰς ἀτυχίας ἀπολέσθαι, τὸ ξενίζειν
19 αὐτοῦ κατηγορήκασιν. ἐγὼ δ' ἐξ αὐτῶν τούτων μάλιστ'
ἂν οἶμαι ὑμῖν ἐμαυτὸν Ἀθηναῖον ὄντα ἐπιδεῖξειν. καὶ
πρῶτον μὲν ὡς ἥλω καὶ ἐσώθη, μάρτυρας ὑμῖν παρέ-
ξομαι, ἔπειθ' ὅτι ἀφικόμενος τῆς οὐσίας παρὰ τῶν
θείων τὸ μέρος μετέλαβεν, εἶθ' ὅτι οὔτ' ἐν τοῖς δημό-
ταις οὔτ' ἐν τοῖς φράτερσιν οὔτ' ἄλλοθι οὐδαμοῦ τὸν
ξενίζοντα οὐδεὶς πώποτ' ᾐτιάσατο ὡς εἴη ξένος. καί
μοι λαβὲ τὰς μαρτυρίας.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

20 *Περὶ μὲν τοίνυν τῆς ἁλώσεως καὶ τῆς σωτηρίας,
ἣν συνέβη γενέσθαι τῷ πατρὶ δεῦρο, ἀκηκόατε. ὡς δ'
ὑμέτερος ἦν πολίτης, ὦ ἄνδρες δικασταὶ (τὸ γὰρ ὂν καὶ
ἀληθὲς οὕτως ὑπάρχει) μάρτυρας καλῶ τοὺς ζῶντας
ἡμῖν τῶν συγγενῶν τῶν πρὸς πατρός. κάλει δή μοι
πρῶτον μὲν Θουκριτίδην καὶ Χαρισιάδην· ὁ γὰρ τού-
των πατὴρ Χαρίσιος ἀδελφὸς ἦν τοῦ πάππου τοῦ ἐμοῦ
Θουκριτίδου καὶ Λυσαρέτης τῆς ἐμῆς τήθης, θεῖος δὲ
τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ (ἀδελφὴν γὰρ ὁ πάππος οὑμὸς
21 ἔγημεν οὐχ ὁμομητρίαν)· ἔπειτα Νικιάδην· καὶ γὰρ* 1305
*ὁ τούτου πατὴρ Λυσανίας ἀδελφὸς ἦν τοῦ Θουκριτί-
δου καὶ τῆς Λυσαρέτης, θεῖος δὲ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ·
ἔπειτα Νικόστρατον· καὶ γὰρ ὁ τούτου πατὴρ Νικιά-
δης ἀδελφιδοῦς ἦν τῷ πάππῳ τῷ ἐμῷ καὶ τῇ τήθῃ, ἀνε-
ψιὸς δὲ τῷ πατρί. καί μοι κάλει τούτους πάντας. σὺ δ'
ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

22 *Τῶν μὲν τοίνυν πρὸς ἀνδρῶν τῷ πατρὶ συγγενῶν
ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μαρτυρούντων καὶ*

διομνυμένων Ἀθηναῖον εἶναι καὶ συγγενῆ τὸν ἐμὸν πατέρα αὐτοῖς· ὧν οὐδεὶς δήπου, παραστησάμενος τοὺς συνεισομένους αὐτῷ τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντι, κατ' ἐξωλείας ἐπιορκεῖ. λαβὲ δὴ καὶ τὰς τῶν πρὸς γυναικῶν τῷ πατρὶ συγγενῶν μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

23 Οἱ μὲν τοίνυν ζῶντες οὗτοι τῶν συγγενῶν τοῦ πατρὸς καὶ πρὸς ἀνδρῶν καὶ πρὸς γυναικῶν μεμαρτυρήκασιν ὡς ἦν ἀμφοτέρωθεν Ἀθηναῖος καὶ μετῆν τῆς πόλεως αὐτῷ δικαίως. κάλει δή μοι καὶ τοὺς φράτερας, ἔπειτα τοὺς γεννήτας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Λαβὲ δὴ καὶ τὰς τῶν δημοτῶν μαρτυρίας καὶ τὰς τῶν συγγενῶν περὶ τῶν φρατέρων, ὡς εἵλοντό με φρατρίαρχον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

24 Τὰ μὲν τοίνυν ὑπὸ τῶν συγγενῶν καὶ φρατέρων καὶ δημοτῶν καὶ γεννητῶν, ὧν προσήκει, μαρτυρούμενα ἀκηκόατε. ἐξ ὧν ἔστιν ὑμῖν εἰδέναι πότερόν ποτ' ἀστὸς ἢ ξένος ἦν ᾧ ταῦθ' ὑπῆρχεν. καὶ γὰρ εἰ μὲν εἰς ἕνα ἢ δύο ἀνθρώπους κατεφεύγομεν, εἴχομεν ἄν τιν' ὑποψίαν παρεσκευάσθαι τούτους· εἰ δ' ἐν ἅπασιν, ὅσοισπερ ἕκαστος ὑμῶν, ἐξητασμένος φαίνεται καὶ ζῶν 1306 ὁ πατὴρ καὶ νῦν ἐγώ, λέγω φράτερσι, συγγενέσι, δημόταις, γεννήταις, πῶς ἔνεστιν ἢ πῶς δυνατὸν τούτους ἅπαντας μὴ μετ' ἀληθείας ὑπάρχοντας κατεσκευ-
25 άσθαι; εἰ μὲν τοίνυν εὔπορος ὢν ὁ πατὴρ χρήματα δοὺς τούτοις ἐφαίνετο πείσας συγγενεῖς αὐτοὺς ἑαυτοῦ φάσκειν εἶναι, λόγον εἶχεν ὑποψίαν τιν' ἔχειν ὡς οὐκ ἦν ἀστός· εἰ δὲ πένης ὢν ἅμα συγγενεῖς τε παρέσχετο τοὺς αὐτοὺς καὶ μεταδιδόντας τῶν ὄντων ἐπεδείκνυε, πῶς οὐκ εὔδηλον ὅτι τῇ ἀληθείᾳ προσήκει τούτοις; οὐ

γὰρ ἂν δήπου, εἴ γε μηδενὶ ἦν οἰκεῖος, χρήματ' αὐτῷ
προστιθέντες οὗτοι τοῦ γένους μετεδίδοσαν. ἀλλ' ἦν,
ὡς τό τε ἔργον ἐδήλωσε καὶ ὑμῖν μεμαρτύρηται. ἔτι
τοίνυν ἀρχὰς ἔλαχε καὶ ἦρξε δοκιμασθείς. καί μοι λαβὲ
τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

26 Οἴεταί τις οὖν ὑμῶν ἐᾶσαί ποτ' ἂν τοὺς δημότας
ἐκεῖνον ξένον καὶ μὴ πολίτην ἄρχειν παρ' αὐτοῖς, ἀλλ'
οὐκ ἂν κατηγορεῖν; οὐ τοίνυν κατηγόρησεν οὐδὲ εἷς
οὐδ' ᾐτιάσατο. ἀλλὰ μὴν καὶ διαψηφίσεις ἐξ ἀνάγκης
ἐγένοντο τοῖς δημόταις ὀμόσασι καθ' ἱερῶν, ὅτ' ἀπώ-
λετο αὐτοῖς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον δημαρχοῦντος
Ἀντιφίλου τοῦ πατρὸς τοῦ Εὐβουλίδου, καί τινας
ἀπήλασαν αὐτῶν· περὶ ἐκείνου δ' οὐδεὶς οὔτ' εἶπεν
27 οὔτ' ᾐτιάσατο τοιοῦτον οὐδέν. καίτοι πᾶσίν ἐστιν ἀν-
θρώποις τέλος τοῦ βίου θάνατος, καὶ περὶ ὧν μὲν ἂν
τις ζῶν αἰτίαν σχῇ, δίκαιον τοὺς παῖδας τὴν ἀειλογίαν
παρέχειν· περὶ ὧν δ' ἂν μηδεὶς αὐτὸν ζῶντα καται-
τιάσηται, πῶς οὐ δεινὸν εἰ τοὺς παῖδας ὁ βουλόμενος
κρινεῖ; εἰ μὲν τοίνυν περὶ τούτων μηδεὶς λόγος ἐξη- 1307
τάσθη, δῶμεν τοῦτο λεληθέναι· εἰ δ' ἐδόθη καὶ διε-
ψηφίσαντο καὶ μηδὲν ᾐτιάσατο πώποτε μηδείς, πῶς
οὐ δικαίως ἂν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον Ἀθηναῖος εἴην τὸν τε-
λευτήσαντα πρὶν ἀμφισβητηθῆναι τοῦ γένους αὐ-
τῷ; ὡς δὴ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει καὶ τούτων μάρ-
τυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

28 Ἔτι τοίνυν παίδων αὐτῷ τεττάρων γενομένων
ὁμομητρίων ἐμοὶ καὶ τελευτησάντων, ἔθαψε τούτους
εἰς τὰ πατρῷα μνήματα, ὧν ὅσοιπέρ εἰσι τοῦ γένους
κοινωνοῦσιν· καὶ τούτων οὐδεὶς οὐκ ἀπεῖπε πώποτε,
οὐκ ἐκώλυσεν, οὐ δίκην ἔλαχεν. καίτοι τίς ἐστιν ὅστις

ἂν εἰς τὰ πατρῷα μνήματα τοὺς μηδὲν ἐν γένει τιθέν-
τας ἐάσαι; ὡς τοίνυν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν
μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

29 *Περὶ μὲν τοίνυν τοῦ πατρὸς, ὡς Ἀθηναῖος ἦν,*
ταῦτ' ἔχω λέγειν, καὶ μάρτυρας παρέσχημαι τοὺς ὑπ'
αὐτῶν τούτων ἐψηφισμένους εἶναι πολίτας, μαρτυ-
ροῦντας ἐκεῖνον ἑαυτοῖς ἀνεψιὸν εἶναι. φαίνεται δὲ
βιοὺς ἔτη τόσα καὶ τόσα ἐνθάδε, καὶ οὐδαμοῦ πώποτε
ὡς ξένος ἐξετασθεὶς, ἀλλὰ πρὸς τούτους ὄντας συγγε-
νεῖς καταφεύγων, οὗτοι δὲ καὶ προσδεχόμενοι καὶ τῆς
30 *οὐσίας μεταδιδόντες ὡς αὐτῶν ἑνί. τοῖς χρόνοις τοίνυν*
οὕτω φαίνεται γεγονὼς ὥστε, εἰ καὶ κατὰ θάτερα
ἀστὸς ἦν, εἶναι πολίτην προσήκειν αὐτόν· γέγονε γὰρ
πρὸ Εὐκλείδου. περὶ δὲ τῆς μητρὸς (καὶ γὰρ ταύ-
την διαβεβλήκασί μου) λέξω, καὶ μάρτυρας ὧν ἂν λέ-
γω καλῶ. καίτοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ μόνον παρὰ 1308
τὰ ψηφίσματα τὰ περὶ τὴν ἀγορὰν διέβαλλεν ἡμᾶς
Εὐβουλίδης, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοὺς νόμους, οἳ κελεύου-
σιν ἔνοχον εἶναι τῇ κακηγορίᾳ τὸν τὴν ἐργασίαν τὴν
ἐν τῇ ἀγορᾷ ἢ τῶν πολιτῶν ἢ τῶν πολιτίδων ὀνειδί-
31 *ζοντά τινι. ἡμεῖς δ' ὁμολογοῦμεν καὶ ταινίας πωλεῖν*
καὶ ζῆν οὐχ ὅντινα τρόπον βουλόμεθα. καὶ εἴ σοί
ἐστι τοῦτο σημεῖον, ὦ Εὐβουλίδη, τοῦ μὴ Ἀθηναί-
ους εἶναι ἡμᾶς, ἐγώ σοι τούτου ὅλως τοὐναντίον
ἐπιδείξω, ὅτι οὐκ ἔξεστι ξένῳ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐργάζε-
σθαι. καί μοι λαβὼν ἀνάγνωθι πρῶτον τὸν Σόλωνος
νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

32 *Λαβὲ δὴ καὶ τὸν Ἀριστοφῶντος· οὕτω γάρ, ὦ*
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον ἔδοξεν ἐκεῖνος καλῶς καὶ

δημοτικῶς νομοθετῆσαι, ὥστ' ἐψηφίσασθε πάλιν ἀνανεώσασθαι.

ΝΟΜΟΣ.

Προσήκει τοίνυν ὑμῖν βοηθοῦσι τοῖς νόμοις μὴ τοὺς ἐργαζομένους ξένους νομίζειν, ἀλλὰ τοὺς συκοφαντοῦντας πονηρούς. ἐπεί, ὦ Εὐβουλίδη, ἔστι καὶ ἕτερος περὶ τῆς ἀργίας νόμος, ᾧ αὐτὸς ἔνοχος ὢν ἡμᾶς
33 τοὺς ἐργαζομένους διαβάλλεις. ἀλλὰ γὰρ τοσαύτη τις ἀτυχία ἐστὶ περὶ ἡμᾶς νῦν ὥστε τούτῳ μὲν ἔξεστιν ἔξω τοῦ πράγματος βλασφημεῖν καὶ πάντα ποιεῖν, ὅπως μηδενὸς τῶν δικαίων ἐγὼ τύχω· ἐμοὶ δ' ἐπιτιμήσετε ἴσως, ἐὰν λέγω ὃν τρόπον οὗτος ἐργάζεται περιιὼν ἐν τῇ πόλει, καὶ εἰκότως· ἃ γὰρ ὑμεῖς ἴστε, τί δεῖ λέγειν; σκοπεῖτε δή· νομίζω γὰρ ἔγωγε τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἡμᾶς ἐργάζεσθαι μέγιστον εἶναι σημεῖον τοῦ
34 ψευδεῖς ἡμῖν αἰτίας τοῦτον ἐπιφέρειν. ἣν γάρ φησι ται- 1309
νιόπωλιν εἶναι καὶ φανερὰν πᾶσι, προσῆκε δήπουθεν εἰδότας αὐτὴν πολλοὺς ἥτις ἐστὶ μαρτυρεῖν, καὶ μὴ μόνον ἀκοήν, ἀλλ' εἰ μὲν ξένη ἦν, τὰ τέλη ἐξετάσαντας τὰ ἐν τῇ ἀγορᾷ, εἰ ξενικὰ ἐτέλει καὶ ποδαπὴ ἦν ἐπιδεικνύντας· εἰ δὲ δούλη, μάλιστα μὲν τὸν πριάμενον, εἰ δὲ μή, τὸν ἀποδόμενον ἥκειν καταμαρτυροῦντα, εἰ δὲ μή, τῶν ἄλλων τινά, ἢ ὡς ἐδούλευσεν ἢ ὡς ἀφείθη ἐλευθέρα. νῦν δὲ τούτων μὲν ἀπέδειξεν οὐδέν, λελοιδόρηκε δ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐδὲν ὅ τι οὔ. τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ συκοφάντης, αἰτιάσασθαι μὲν πάντα, ἐξελέγξαι δὲ μηδέν.
35 ἔπειτα κἀκεῖνο περὶ τῆς μητρὸς εἴρηκεν, ὅτι ἐτίτθευσεν. ἡμεῖς δέ, ὅτε ἡ πόλις ἠτύχει καὶ πάντες κακῶς ἔπραττον, οὐκ ἀρνούμεθα τοῦτο γενέσθαι· ὃν δὲ τρόπον καὶ ὧν ἕνεκα ἐτίτθευσεν ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω. μηδεὶς δ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσχερῶς ὑπολάβῃ· καὶ γὰρ νῦν ἀστὰς γυναῖκας πολλὰς εὑρή-

σετε τιτθευούσας, ἃς ὑμῖν καὶ κατ' ὄνομα, ἐὰν βούλη-
σθε, ἐροῦμεν. εἰ δέ γε πλούσιοι ἦμεν, οὔτ' ἂν τὰς ται-
νίας ἐπωλοῦμεν οὔτ' ἂν ὅλως ἦμεν ἄποροι. ἀλλὰ τί
36 ταῦτα κοινωνεῖ τῷ γένει; ἐγὼ μὲν οὐδὲν οἶμαι. μηδα-
μῶς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοὺς πένητας ἀτιμάζετε (ἱκα-
νὸν γὰρ αὐτοῖς τὸ πένεσθαι κακόν), μηδέ γε τοὺς ἐρ-
γάζεσθαι καὶ ζῆν ἐκ τοῦ δικαίου προαιρουμένους· ἀλλ'
ἀκούσαντες, ἐὰν ὑμῖν ἐπιδεικνύω τῆς μητρὸς τοὺς οἰ-
κείους οἵους προσῆκεν εἶναι ἀνθρώποις ἐλευθέροις, ἃ 1310
οὗτος καταιτιᾶται περὶ αὐτῆς, ταύτας τὰς διαβολὰς
ἐξομνυμένους, καὶ μαρτυροῦντας αὐτὴν ἀστὴν οὖσαν
εἰδέναι, οὓς ὑμεῖς φήσετε πιστοὺς εἶναι, δικαίαν ἡμῖν
37 θέσθε τὴν ψῆφον. ἐμοὶ γὰρ ἦν πάππος, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τῆς μητρὸς πατὴρ, Δαμόστρατος Μελιτεύς. τού-
τῳ γίγνονται τέτταρες παῖδες, ἐκ μὲν ἧς τὸ πρῶτον
ἔσχε γυναικὸς θυγάτηρ καὶ υἱὸς ᾧ ὄνομα Ἀμυθέων,
ἐκ δὲ τῆς ὕστερον Χαιρεστράτης ἡ μήτηρ ἡ ἐμὴ καὶ Τι-
μοκράτης. τούτοις δὲ γίγνονται παῖδες, τῷ μὲν Ἀμυ-
θέωνι Δαμόστρατος, τοῦ πάππου τοὔνομ' ἔχων, καὶ
Καλλίστρατος καὶ Δεξίθεος. καὶ ὁ μὲν Ἀμυθέων ὁ τῆς
μητρὸς ἀδελφὸς τῶν ἐν Σικελίᾳ στρατευσαμένων καὶ
τελευτησάντων ἐστὶ, καὶ τέθαπται ἐν τοῖς δημοσίοις
38 μνήμασι· καὶ ταῦτα μαρτυρήσεται. τῇ δ' ἀδελφῇ αὐ-
τοῦ συνοικησάσῃ Διοδώρῳ Ἁλαιεῖ υἱὸς γίγνεται Κτη-
σίβιος. καὶ οὗτος μὲν ἐτελεύτησεν ἐν Ἀβύδῳ μετὰ
Θρασυβούλου στρατευόμενος, ζῇ δὲ τούτων ὁ Δαμό-
στρατος ὁ τοῦ Ἀμυθέωνος, τῆς μητρὸς ἀδελφιδοῦς τῆς
ἐμῆς. τῆς δὲ Χαιρεστράτης τῆς ἐμῆς τήθης τὴν ἀδελ-
φὴν λαμβάνει Ἀπολλόδωρος Πλωθεύς· τούτων γίγνε-
ται Ὀλύμπιχος, τοῦ δ' Ὀλυμπίχου Ἀπολλόδωρος, καὶ
οὗτος ζῇ. καί μοι κάλει αὐτούς.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

39 *Τούτων μὲν τοίνυν ἀκηκόατε μαρτυρούντων καὶ διομνυμένων· τὸν δὲ καὶ ὁμομήτριον καὶ κατ' ἀμφότερ' ἡμῖν συγγενῆ καλῶ, καὶ τοὺς υἱεῖς αὐτοῦ. τῷ γὰρ Τιμοκράτει τῷ τῆς μητρὸς ἀδελφῷ τῆς ἐμῆς ὁμοπατρίῳ καὶ ὁμομητρίῳ γίγνεται Εὔξίθεος, τοῦ δ' Εὐξιθέου* 1311 *τρεῖς υἱεῖς· οὗτοι πάντες ζῶσιν. καί μοι κάλει τοὺς ἐπιδημοῦντας αὐτῶν.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

40 *Λαβὲ δή μοι καὶ τὰς τῶν φρατέρων τῶν συγγενῶν τῶν τῆς μητρὸς καὶ δημοτῶν μαρτυρίας, καὶ ὧν τὰ μνήματα ταὐτά.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Τὰ μὲν τοίνυν τοῦ γένους τοῦ τῆς μητρὸς οὕτως ὑμῖν ἐπιδεικνύω, καὶ πρὸς ἀνδρῶν καὶ πρὸς γυναικῶν ἀστήν. τῇ δὲ μητρὶ τῇ ἐμῇ γίγνεται, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὸ μὲν πρῶτον ἐκ Πρωτομάχου, ᾧ αὐτὴν ὁ Τιμοκράτης ὁμομήτριος καὶ ὁμοπάτριος ὢν ἀδελφὸς ἔδωκε, θυγάτηρ, εἶτα ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐγώ. ὃν δὲ τρόπον τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ συνῴκησε, ταῦθ' ὑμᾶς ἀκοῦσαι δεῖ· καὶ γὰρ ἃ περὶ τὸν Κλεινίαν αἰτιᾶται καὶ τὸ τιτθεῦσαι τὴν μητέρα καὶ ταῦτα πάντα ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν διηγήσο-
41 *μαι. ὁ Πρωτόμαχος πένης ἦν· ἐπικλήρου δὲ κληρονομήσας εὐπόρου, τὴν μητέρα βουληθεὶς ἐκδοῦναι πείθει λαβεῖν αὐτὴν Θούκριτον τὸν πατέρα τὸν ἐμόν, ὄντα ἑαυτοῦ γνώριμον, καὶ ἐγγυᾶται ὁ πατὴρ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Τιμοκράτους Μελιτέως, παρόντων τῶν τε θείων ἀμφοτέρων τῶν ἑαυτοῦ καὶ ἄλλων μαρτύρων· καὶ τούτων ὅσοι ζῶσι, μαρτυ-*
42 *ρήσουσιν ἡμῖν. μετὰ δὲ ταῦτα χρόνῳ ὕστερον παιδίων αὐτῇ δυοῖν ἤδη γεγενημένων, καὶ τοῦ μὲν πατρὸς στρα-*

τευομένου καὶ ἀποδημοῦντος μετὰ Θρασυβούλου, αὐ-
τὴ δ' οὖσα ἐν ἀπορίαις ἠναγκάσθη τὸν Κλεινίαν τὸν
τοῦ Κλειδίκου τιτθεῦσαι, τῷ μὲν εἰς ἐμὲ ἥκοντι κινδύ-
νῳ νῦν μὰ τὸν Δία οὐχὶ συμφέρον πρᾶγμα ποιήσασα 1312
(ἀπὸ γὰρ ταύτης τῆς τιτθείας ἅπασα ἡ περὶ ἡμᾶς γέ-
γονε βλασφημία), τῇ μέντοι ὑπαρχούσῃ πενίᾳ ἴσως
43 καὶ ἀναγκαῖα καὶ ἁρμόττοντα ποιοῦσα. φαίνεται τοί-
νυν οὐχ ὁ ἐμὸς πατὴρ πρῶτος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λα-
βὼν τὴν ἐμὴν μητέρα, ἀλλ' ὁ Πρωτόμαχος, καὶ παῖδας
ποιησάμενος καὶ θυγατέρα ἐκδούς· ὃς καὶ τετελευτη-
κὼς ὅμως μαρτυρεῖ τοῖς ἔργοις ἀστὴν ταύτην καὶ πο-
λῖτιν εἶναι. ὡς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι πρῶ-
τον μὲν τοὺς τοῦ Πρωτομάχου υἱεῖς, ἔπειτα τοὺς ἐγ-
γυωμένῳ παρόντας τῷ πατρὶ καὶ τῶν φρατέρων τοὺς
οἰκείους, οἷς τὴν γαμηλίαν εἰσήνεγκεν ὑπὲρ τῆς μη-
τρὸς ὁ πατήρ, εἶτα Εὔνικον Χολαργέα τὸν τὴν ἀδελ-
φὴν λαβόντα τὴν ἐμὴν παρὰ τοῦ Πρωτομάχου, εἶτα
τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς. κάλει τούτους.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

44 Πῶς οὖν οὐκ ἂν οἰκτρότατα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
πάντων ἐγὼ πεπονθὼς εἴην, εἰ τῶν συγγενῶν ὄντων
τοσούτων τουτωνὶ καὶ μαρτυρούντων καὶ διομνυμένων
ἐμοὶ προσήκειν, μηδεὶς μηδενὶ τούτων ἀμφισβητῶν ὡς
οὐκ εἰσὶ πολῖται, ἐμὲ ψηφίσαιντο εἶναι ξένον; λαβὲ δή
μοι καὶ τὴν τοῦ Κλεινίου καὶ τὴν τῶν συγγενῶν αὐτοῦ
μαρτυρίαν· οἳ ἴσασι δήπου τίς οὖσά ποτε ἡ ἐμὴ μήτηρ
ἐτίτθευσεν αὐτόν. οὐ γὰρ ἃ τήμερον ἡμεῖς φαμὲν εὔορ-
κον αὐτοῖς μαρτυρεῖν, ἀλλ' ἃ πάντα τὸν χρόνον ᾔδε-
σαν τὴν ἡμετέραν μὲν μητέρα, τιτθὴν δὲ τούτου νομι-
45 ζομένην. καὶ γὰρ εἰ ταπεινὸν ἡ τιτθή, τὴν ἀλήθειαν
οὐ φεύγω· οὐ γὰρ εἰ πένητες ἦμεν, ἠδικήκαμεν, ἀλλ'
εἰ μὴ πολῖται· οὐδὲ περὶ τύχης οὐδὲ περὶ χρημάτων 1313

ἡμῖν ἐστιν ὁ παρὼν ἀγών, ἀλλ' ὑπὲρ γένους. πολλὰ δουλικὰ καὶ ταπεινὰ πράγματα τοὺς ἐλευθέρους ἡ πενία βιάζεται ποιεῖν, ἐφ' οἷς ἐλεοῖντ' ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δικαιότερον ἢ προσαπολλύοιντο. ὡς γὰρ ἐγὼ ἀκούω, πολλαὶ καὶ τιτθαὶ καὶ ἔριθοι καὶ τρυγήτριαι γεγόνασιν ὑπὸ τῶν τῆς πόλεως κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους συμφορῶν ἀσταὶ γυναῖκες, πολλαὶ δ' ἐκ πενήτων πλούσιαι νῦν. ἀλλ' αὐτίχ' ὑπὲρ τούτων. νῦν δὲ τοὺς μάρτυρας κάλει.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

46 Οὐκοῦν ὅτι μὲν καὶ τὰ πρὸς μητρός εἰμι ἀστὸς καὶ τὰ πρὸς πατρὸς, τὰ μὲν ἐξ ὧν ἄρτι μεμαρτύρηται μεμαθήκατε πάντες, τὰ δ' ἐξ ὧν πρότερον περὶ τοῦ πατρός. λοιπὸν δέ μοι περὶ ἐμαυτοῦ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν τὸ μὲν ἁπλούστατον, οἶμαι, καὶ δικαιότατον, ἐξ ἀμφοτέρων ἀστὸν ὄντα με, κεκληρονομηκότα καὶ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ γένους, εἶναι πολίτην· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ προσήκοντα πάντα ἐπιδείξω μάρτυρας παρεχόμενος, ὡς εἰσήχθην εἰς τοὺς φράτερας, ὡς ἐνεγράφην εἰς τοὺς δημότας, ὡς ὑπ' αὐτῶν τούτων προεκρίθην ἐν τοῖς εὐγενεστάτοις κληροῦσθαι τῆς ἱερωσύνης τῷ Ἡρακλεῖ, ὡς ἦρχον ἀρχὰς δοκιμασθείς. καί μοι κάλει αὐτούς.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

47 Οὐκοῦν δεινὸν, ὦ ἄνδρες δικασταί; εἰ μὲν ἔλαχον ἱερεὺς, ὥσπερ προεκρίθην, ἔδει ἄν με καὶ αὐτὸν θύειν ὑπὲρ τούτων καὶ τοῦτον μετ' ἐμοῦ συνθύειν, νῦν δὲ τοὺς αὐτοὺς τούτους ἐμὲ μεθ' αὐτῶν μηδὲ συνθύειν ἐᾶν; φαίνομαι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἅπαντα παρὰ πᾶσι τοῖς νῦν κατηγοροῦσι
48 πολίτης ὡμολογημένος· οὐ γὰρ ἂν δήπου τόν γε ξένον καὶ μέτοικον, ὡς νῦν φησιν Εὐβουλίδης, οὔτ' ἀρ- 1314

χὰς ἄρχειν οὔθ' ἱερωσύνην κληροῦσθαι μεθ' ἑαυτοῦ
προκριθέντα εἴασε· καὶ γὰρ οὗτος ἦν τῶν κληρουμέ-
νων καὶ προκριθέντων. οὐδέ γ' ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, παλαιὸς ὢν ἐχθρὸς ἐμοὶ τοῦτον τὸν καιρὸν πε-
ριέμενεν, ὃν οὐδεὶς ᾔδει γενησόμενον, εἴπερ τι συνῄδει
49 τοιοῦτον. ἀλλ' οὐ συνῄδει· διόπερ τὸν μὲν ἄλλον
ἅπαντα χρόνον δημοτευόμενος μετ' ἐμοῦ καὶ κληρού-
μενος οὐδὲν ἑώρα τούτων, ἐπειδὴ δ' ἡ πόλις πᾶσα τοῖς
ἀσελγῶς εἰσπεπηδηκόσιν εἰς τοὺς δήμους ὀργιζομένη
παρώξυντο, τηνικαῦτά μοι ἐπεβούλευσεν. ἦν δ' ἐκεῖ-
νος μὲν ὁ καιρὸς τοῦ συνειδότος αὑτῷ τἀληθῆ λέγειν,
ὁ δὲ νυνὶ παρὼν ἐχθροῦ καὶ συκοφαντεῖν βουλομένου.
50 ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, (καί μοι πρὸς Διὸς καὶ θε-
ῶν μηδεὶς θορυβήσῃ, μηδ' ἐφ' ᾧ μέλλω λέγειν ἀχθε-
σθῇ) ἐμαυτὸν Ἀθηναῖον ὑπείληφα ὥσπερ ὑμῶν ἕκα-
στος ἑαυτόν, μητέρα ἐξ ἀρχῆς νομίζων ἥνπερ εἰς ὑμᾶς
ἀποφαίνω, καὶ οὐχ ἑτέρας μὲν ὤν, ταύτης δὲ προσποι-
ούμενος· πατέρα πάλιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν αὐ-
51 τὸν τρόπον. καίτοι εἰ τοῖς ἐξελεγχομένοις ὧν μέν εἰσιν
ἀποκρυπτομένοις, ὧν δ' οὐκ εἰσὶ προσποιουμένοις δί-
καιον ὑπάρχειν παρ' ὑμῖν τοῦτο σημεῖον ὡς εἰσὶ ξένοι,
ἐμοὶ δήπου τοὐναντίον ὡς εἰμὶ πολίτης. οὐ γὰρ ἂν ξέ-
νην καὶ ξένον τοὺς ἐμαυτοῦ γονέας ἐπιγραψάμενος μετ-
έχειν ἠξίουν τῆς πόλεως· ἀλλ' εἴ τι τοιοῦτον συνῄδειν,
ἐζήτησ' ἂν ὧν φήσω γονέων εἶναι. ἀλλ' οὐ συνῄδειν,
διόπερ μένων ἐπὶ τοῖς οὖσι δικαίως γονεῦσιν ἐμαυτῷ
τῆς πόλεως μετέχειν ἀξιῶ. 1315
52 Ἔτι τοίνυν ὀρφανὸς κατελείφθην, καί φασί με
εὔπορον εἶναι καὶ τῶν μαρτύρων ἐνίους ὠφελουμένους
μοι μαρτυρεῖν συγγενεῖς εἶναι. καὶ ἅμα μὲν κατ' ἐμοῦ
λέγουσι τὰς ἐκ τῆς πενίας ἀδοξίας καὶ περὶ τὸ γένος
διαβάλλουσιν, ἅμα δὲ δι' εὐπορίαν φασὶ πάντα με

53 ὠνεῖσθαι. ὥστε πότερα χρὴ αὐτοῖς πιστεύειν; ἐξῆν
δὲ δήπου τούτοις, εἰ νόθος ἢ ξένος ἦν ἐγώ, κληρονό-
μοις εἶναι τῶν ἐμῶν πάντων. εἶθ' οὗτοι μικρὰ λαμβά-
νειν καὶ κινδυνεύειν ἐν ψευδομαρτυρίαις καὶ ἐπιορκεῖν
μᾶλλον αἱροῦνται ἢ πάντ' ἔχειν, καὶ ταῦτ' ἀσφαλῶς,
καὶ μηδεμιᾶς ἐξωλείας ὑπόχους ἑαυτοὺς ποιεῖν; οὐκ
ἔστι ταῦτα, ἀλλ', οἶμαι, συγγενεῖς ὄντες τὰ δίκαια ποι-
54 οῦσι, βοηθοῦντες αὐτῶν ἑνί. καὶ ταῦτ' οὐχὶ νῦν πε-
πεισμένοι ποιοῦσιν, ἀλλὰ παιδίον ὄντα με εὐθέως
ἦγον εἰς τοὺς φράτερας, εἰς Ἀπόλλωνος πατρῴου
ἦγον, εἰς τἄλλα ἱερά. καίτοι οὐ δήπου παῖς ὢν ἐγὼ
ταῦτ' ἔπειθον αὐτοὺς ἀργύριον διδούς. ἀλλὰ μὴν ὁ
πατὴρ αὐτὸς ζῶν ὀμόσας τὸν νόμιμον τοῖς φράτερσιν
ὅρκον, εἰσήγαγεν ἐμὲ ἀστὸν ἐξ ἀστῆς ἐγγυητῆς αὐτῷ
55 γεγενημένον εἰδώς, καὶ ταῦτα μεμαρτύρηται. εἶτ' ἐγὼ
ξένος; ποῦ μετοίκιον καταθείς; ἢ τίς τῶν ἐμῶν πώ-
ποτε; ποῦ πρὸς ἄλλους δημότας ἐλθὼν καὶ οὐ δυνη-
θεὶς ἐκείνους πεῖσαι δεῦρ' ἐμαυτὸν ἐνέγραψα; ποῦ τί
ποιήσας ὧν ὅσοι μὴ καθαρῶς ἦσαν πολῖται πεποιη-
κότες φαίνονται; οὐδαμοῦ. ἀλλ' ἁπλῶς, ἐν οἷς ὁ πάπ-
πος ὁ πρὸς πατρὸς καὶ ὁ ἐμὸς πατήρ, ἐνταῦθα καὶ
αὐτὸς φαίνομαι δημοτευόμενος. καὶ νῦν πῶς ἂν τις 1316
ὑμῖν σαφέστερον ἐπιδείξειε μετὸν τῆς πόλεως αὐτῷ;
56 ἐνθυμείσθω γὰρ ἕκαστος ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τοὺς ἑαυτῷ προσήκοντας τίν' ἄλλον ἂν δύναιτο ἐπι-
δεῖξαι τρόπον ἢ τὸν αὐτὸν ἐμοί, μαρτυροῦντας, ὀμνύ-
οντας, πάλαι τοὺς αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὄντας;

Διὰ ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πιστεύων ἐμαυτῷ κατέφυγον
εἰς ὑμᾶς. ὁρῶ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ μόνον τῶν
ἀποψηφισαμένων Ἁλιμουσίων ἐμοῦ κυριώτερ' ὄντα τὰ
δικαστήρια, ἀλλὰ καὶ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου, δικαίως·
κατὰ γὰρ πάντα αἱ παρ' ὑμῶν εἰσι κρίσεις δικαιόταται.

57 Ἐνθυμεῖσθε τοίνυν κἀκεῖνο, ὅσοι τῶν μεγάλων
δήμων ἐστὲ, ὡς οὐδέν' ἀπεστερεῖτε οὔτε κατηγορίας
οὔτ' ἀπολογίας. καὶ πολλὰ ἀγαθὰ γένοιτο πᾶσιν ὑμῖν
τοῖς δικαίως τούτῳ τῷ πράγματι χρησαμένοις, ὅτι καὶ
τῶν ἀναβαλέσθαι δεομένων οὐκ ἀφῄρησθε τὸ παρα-
σκευάσασθαι· ᾧ καὶ τοὺς συκοφαντοῦντας καὶ δι'
58 ἔχθραν ἐπιβουλεύοντας ἐξηλέγχετε. καὶ ὑμᾶς μὲν ἄξιον
ἐπαινεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς δὲ καλῷ καὶ δικαίῳ
πράγματι μὴ καλῶς χρησαμένους ψέγειν. ἐν οὐδενὶ
τοίνυν εὑρήσετε τῶν δήμων δεινότερα γεγενημένα τῶν
παρ' ἡμῖν. οὗτοι γὰρ ἀδελφῶν ὁμομητρίων καὶ ὁμο-
πατρίων τῶν μέν εἰσιν ἀπεψηφισμένοι, τῶν δ' οὔ, καὶ
πρεσβυτέρων ἀνθρώπων ἀπόρων, ὧν τοὺς υἱεῖς ἐγκα-
ταλελοίπασιν· καὶ τούτων ἂν βούλησθε, μάρτυρας παρ-
59 έξομαι. ὃ δὲ πάντων δεινότατον οἱ συνεστηκότες πε-
ποιήκασι (καί μοι πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μηδεὶς ὑπο-
λάβῃ δυσκόλως, ἐὰν τοὺς ἠδικηκότας ἐμαυτὸν πονη- 1317
ροὺς ὄντας ἐπιδεικνύω· νομίζω γὰρ ὑμῖν τὴν τούτων
πονηρίαν δεικνὺς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα λέγειν τὸ γενόμε-
νόν μοι)· οὗτοι γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βουλομένους
τινὰς ἀνθρώπους ξένους πολίτας γενέσθαι, Ἀναξιμέ-
νην καὶ Νικόστρατον, κοινῇ διανειμάμενοι πέντε δρα-
χμὰς ἕκαστος προσεδέξαντο. καὶ ταῦτ' οὐκ ἂν ἐξομό-
σαιτο Εὐβουλίδης οὐδ' οἱ μετ' αὐτοῦ μὴ οὐκ εἰδέναι.
καὶ νῦν τούτων οὐκ ἀπεψηφίσαντο. τί οὖν οὐκ ἂν οἴ-
εσθε τούτους ἰδίᾳ ποιῆσαι, οἳ κοινῇ ταῦτ' ἐτόλμων;
60 πολλοὺς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οἱ μετ' Εὐβουλίδου συν-
εστῶτες καὶ ἀπολωλέκασι καὶ σεσώκασιν ἕνεκ' ἀργυ-
ρίου. ἐπεὶ καὶ τὸ πρότερον (ἐρῶ δ' εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶ-
γμα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι) δημαρχῶν ὁ Εὐβουλίδου
πατὴρ, ὥσπερ εἶπον, Ἀντίφιλος, τεχνάζει βουλόμενος
παρά τινων λαβεῖν ἀργύριον, καὶ ἔφη τὸ κοινὸν γραμ-

*ματεῖον ἀπολωλέναι, ὥστ' ἔπεισε διαψηφίσασθαι τοὺς
Ἁλιμουσίους περὶ αὑτῶν, καὶ κατηγορῶν δέκα τῶν
δημοτῶν ἐξέβαλεν, οὓς ἅπαντας πλὴν ἑνὸς κατεδέξατο
τὸ δικαστήριον. καὶ ταῦτα πάντες ἴσασιν οἱ πρεσβύ-
61 τεροι. πολλοῦ γ' ἔδεόν τινας ἐγκαταλιπεῖν τῶν μὴ
Ἀθηναίων, ὅπου καὶ τοὺς ὄντας πολίτας συνιστάμενοι
ἐξέβαλον, οὓς τὸ δικαστήριον κατεδέξατο. καὶ ὢν
ἐχθρὸς τῷ ἐμῷ πατρὶ τότε οὐ μόνον οὐ κατηγόρησεν,
ἀλλ' οὐδὲ τὴν ψῆφον ἤνεγκεν ὡς οὐκ ἦν Ἀθηναῖος.
τῷ τοῦτο δῆλον; ὅτι ἁπάσαις ἔδοξε δημότης εἶναι. καὶ
τί δεῖ περὶ τῶν πατέρων λέγειν; ἀλλ' Εὐβουλίδης αὐ- 1318
τὸς οὑτοσί, ἡνίκα ἐνεγράφην ἐγὼ καὶ ὀμόσαντες οἱ δη-
μόται δικαίως πάντες περὶ ἐμοῦ τὴν ψῆφον ἔφερον,
οὔτε κατηγόρησεν οὔτ' ἐναντίαν τὴν ψῆφον ἤνεγκε·
καὶ γὰρ ἐνταῦθα πάλιν ἐμὲ πάντες ἐψηφίσαντο δημό-
την. καὶ εἴ φασί με τοῦτο ψεύδεσθαι, ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ
ὕδατος ὅστις βούλεται τούτων τἀναντία μαρτυρησά-
62 τω. εἰ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο δοκοῦσιν
οὗτοι λέγειν μάλιστ' ἰσχυρόν, ὡς ἀπεψηφίσαντό μου
νῦν οἱ δημόται, ἐγὼ τετράκις ἐπιδεικνύω πρότερον,
ὅτε ὁσίως ἄνευ συστάσεως ἐψηφίσαντο, καὶ ἐμὲ καὶ τὸν
πατέρα δημότας αὑτῶν εἶναι ψηφισαμένους, πρῶτον
μέν γε τοῦ πατρὸς δοκιμασθέντος, εἶτ' ἐμοῦ, εἶτ' ἐν τῇ
προτέρᾳ δοκιμασίᾳ, ὅτε ἠφάνισαν οὗτοι τὸ γραμμα-
τεῖον· τὸ δὲ τελευταῖον προκρίναντες ἐμὲ ἐψηφίσαντο
ἐν τοῖς εὐγενεστάτοις κληροῦσθαι τῆς ἱερωσύνης τῷ
Ἡρακλεῖ. καὶ ταῦτα πάντα μεμαρτύρηται.
63 Εἰ δὲ δεῖ τὴν δημαρχίαν λέγειν, δι' ἣν ὠργίζοντό
μοί τινες, ἐν ᾗ διάφορος ἐγενόμην εἰσπράττων ὀφεί-
λοντας πολλοὺς αὐτῶν μισθώσεις τεμενῶν καὶ ἕτερ' ἃ
τῶν κοινῶν διηρπάκεσαν, ἐγὼ μὲν ἂν βουλοίμην ὑμᾶς
ἀκούειν, ἀλλ' ἴσως ἔξω τοῦ πράγματος ὑπολήψεσθε*

ταῦτ᾽ εἶναι. ἐπεὶ καὶ τοῦτ᾽ ἔχω δεικνύναι τεκμήριον ὡς
συνέστησαν· ἔκ τε γὰρ τοῦ ὅρκου ἐξήλειψαν τὸ ψη-
φιεῖσθαι γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ καὶ οὔτε χάριτος ἕνεκ᾽
64 οὔτ᾽ ἔχθρας. καὶ γὰρ τοῦτο φανερὸν ἐγένετο καὶ ὅτι
ἱεροσυλήσαντες τὰ ὅπλα (εἰρήσεται γὰρ) ἃ ἐγὼ ἀνέ-
θηκα τῇ Ἀθηνᾷ, καὶ τὸ ψήφισμα ἐκκολάψαντες ὃ ἐμοὶ
ἐψηφίσαντο οἱ δημόται, συνώμνυον οὗτοι ἐπ᾽ ἐμὲ οἱ 1319
ὑπ᾽ ἐμοῦ τὰ κοινὰ εἰσπραχθέντες. καὶ εἰς τοσοῦτ᾽
ἀναιδείας ἐληλύθασιν ὥστ᾽ ἔλεγον περιιόντες ἐμὲ τῆς
ἀπολογίας ἕνεκεν ταῦτα ποιῆσαι. καὶ τίς ὑμῶν ἂν κα-
ταγνοίη μου τοσαύτην μανίαν, ὦ ἄνδρες δικασταί,
ὥστε τηλικούτων ἕνεκεν πρὸς τὸ πρᾶγμα τεκμηρίων
ἄξια θανάτου διαπράξασθαι, καὶ ἃ ἐμοὶ φιλοτιμίαν
65 ἔφερε, ταῦτ᾽ ἀφανίζειν; τὸ δὲ πάντων δεινότατον οὐ
δήπου γε φήσαιεν ἂν ἐμὲ κατασκευάσαι. οὐ γὰρ ἔφθη
μοι συμβᾶσα ἡ ἀτυχία, καὶ εὐθὺς, ὥσπερ φυγάδος
ἤδη μου ὄντος καὶ ἀπολωλότος, τούτων τινὲς ἐπὶ τὸ
οἰκίδιον ἐλθόντες ἐν ἀγρῷ νύκτωρ ἐπεχείρησαν δια-
φορῆσαι τἄνδοθεν· οὕτω σφόδρα ὑμῶν καὶ τῶν νό-
μων κατεφρόνησαν. καὶ ταῦτα τοὺς εἰδότας, ἐὰν βού-
λησθε, καλοῦμεν.

66 Πολλὰ δ᾽ ἔχων καὶ ἄλλα ἐπιδεῖξαι, ἃ τούτοις ἐστὶ
διαπεπραγμένα καὶ ἃ εἰσιν ἐψευσμένοι, ἡδέως μὲν ἂν
ὑμῖν λέγοιμι, ἐπειδὴ δὲ ἔξω τοῦ πράγματος νομίζετ᾽ εἶ-
ναι, ἐάσω. ἀναμνήσθητε δ᾽ ἐκείνων, καὶ θεάσασθε ὡς
πολλὰ καὶ δίκαια ἔχων πρὸς ὑμᾶς ἥκω. ὥσπερ γὰρ
τοὺς θεσμοθέτας ἀνακρίνετ᾽, ἐγὼ τὸν αὐτὸν τρόπον
67 ἐμαυτὸν ὑμῖν ἀνακρινῶ. ὦ ἄνθρωπε, τίς ἦν σοι πα-
τήρ; ἐμοὶ Θούκριτος. οἰκεῖοί τινες εἶναι μαρτυροῦσιν
αὐτῷ; πάνυ γε, πρῶτον μέν γε τέτταρες ἀνεψιοὶ, εἶτ᾽
ἀνεψιαδοῦς, εἶθ᾽ οἱ τὰς ἀνεψιὰς λαβόντες αὐτῶν, εἶτα
φράτερες, εἶτ᾽ Ἀπόλλωνος πατρῴου καὶ Διὸς ἑρκείου

γεννῆται, εἶθ' οἷς ἠρία ταὐτὰ, εἶθ' οἱ δημόται πολλά-
κις αὐτὸν δεδοκιμάσθαι καὶ ἀρχὰς ἄρξαι καὶ αὐτοὶ διε-
ψηφισμένοι φαίνονται. τὰ μὲν τοίνυν περὶ τοῦ πατρὸς 1320
πῶς ἂν ὑμῖν δικαιότερον ἢ καθαρώτερον ἐπιδείξαιμι;
68 καλῶ δ' ὑμῖν τοὺς οἰκείους, εἰ βούλεσθε. τὰ δὲ περὶ
τῆς μητρὸς ἀκούσατε. ἐμοὶ γάρ ἐστι μήτηρ Νικαρέτη
Δαμοστράτου θυγάτηρ Μελιτέως· ταύτης τίνες οἰκεῖ-
οι μαρτυροῦσι; πρῶτον μὲν ἀδελφιδοῦ δύο υἱοὶ, εἶτ'
ἀνεψιοὶ αὐτῆς, εἶθ' οἱ Πρωτομάχου υἱεῖς τοῦ λαβόντος
τὴν ἐμὴν μητέρα πρότερον, εἶθ' ὁ τὴν ἀδελφὴν τὴν
ἐμὴν τὴν ἐκ τοῦ Πρωτομάχου γήμας Εὔνικος Χολαρ-
69 γεὺς, εἶθ' υἱὸς τῆς ἀδελφῆς. ἀλλὰ μὴν καὶ φράτερες
τῶν οἰκείων αὐτῆς καὶ δημόται ταῦτα μεμαρτυρήκασι.
τίνος οὖν ἂν προσδέοισθε; καὶ γὰρ ὅτι κατὰ τοὺς νό-
μους ὁ πατὴρ ἔγημε καὶ γαμηλίαν τοῖς φράτερσιν εἰσ-
ήνεγκε μεμαρτύρηται. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐμαυτὸν
ἐπέδειξα πάντων μετειληφότα ὅσων προσήκει τοὺς
ἐλευθέρους. ὥστε πανταχῇ δικαίως καὶ προσηκόντως
70 ἡμῖν ἂν προσθέμενοι τὴν ψῆφον εὐορκοίητε. ἔτι τοί-
νυν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοὺς ἐννέα ἄρχοντας ἀνακρί-
νετε εἰ γονέας εὖ ποιοῦσιν. ἐγὼ δὲ τοῦ μὲν πατρὸς
ὀρφανὸς κατελείφθην, τὴν δὲ μητέρ' ἱκετεύω ὑμᾶς καὶ
ἀντιβολῶ διὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα ἀπόδοτέ μοι θάψαι
εἰς τὰ πατρῷα μνήματα καὶ μή με κωλύσητε, μηδὲ
ἄπολιν ποιήσητε, μηδὲ τῶν οἰκείων ἀποστερήσητε το-
σούτων ὄντων τὸ πλῆθος, καὶ ὅλως ἀπολέσητε. πρότε-
ρον γὰρ ἢ προλείπειν τούτους, εἰ μὴ δυνατὸν ὑπ' αὐ-
τῶν εἴη σωθῆναι, ἀποκτείναιμ' ἂν ἐμαυτὸν, ὥστ' ἐν τῇ
πατρίδι γε ὑπὸ τούτων ταφῆναι.

LVIII.

ΕΝΔΕΙΞΙΣ ΚΑΤΑ ΘΕΟΚΡΙΝΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. 1321

Τοῦτον τὸν λόγον οὐκ οἶδ' ὅπως ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἀναγράφουσιν οἱ πολλοὶ δημόσιον ὄντα φανερῶς· δῆλον δὲ ἔσται τοῦτο ἐξ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως, κατὰ τῶν ἑτέρωσέ ποι καὶ μὴ Ἀθήναζε σεσιτηγηκότων ἐμπόρων ἢ ναυκλήρων Ἀθηναίων φάσεις ἦσαν δεδομέναι. νόμος δὲ ἦν, ἐάν τίς τινα φήνας μὴ ἐπεξίῃ ἢ ἐπεξιὼν μὴ λάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, χιλίας ἐκτίνειν τῷ δημοσίῳ, τοῖς δὲ ὀφείλουσι μὴ ἐξεῖναι λέγειν· * * * καὶ τρίτος, ἐὰν μή τις δόξῃ δικαίως εἰς ἐλευθερίαν ἀφελέσθαι τινὰ, τὸ ἥμισυ τοῦ τιμήματος ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ. Ἐπιχάρης οὖν ἐνέδειξε Θεοκρίνην οὐκ ἐξὸν αὐτῷ λέγειν ἐκ τριῶν τούτων νόμων. καὶ γὰρ Μίκωνα ὡς ἑτέρωσέ ποι σεσιτηγηκότα φῆναι μὲν αὐτὸν λέγει, μὴ ἐπεξελθεῖν δέ· καὶ ἐπιμελητὴν ὑπὸ τῶν φυλετῶν ἀποδειχθέντα ἐν εὐθύναις ἁλῶναι κλοπῆς χρημάτων, ἃ ἦν ἱερὰ τῶν ἐπωνύμων· καὶ τρίτον Κηφισοδώρου θεράπαιναν εἰς ἐλευθερίαν ἀδίκως ἀφελόμενον τὸν πατέρα τοῦ Θεοκρίνου προσοφλῆσαι δραχμὰς πεντακοσίας. ἐπὶ τούτοις μὲν ἡ ἔνδειξις, καὶ τὸ πρᾶγμα φανερῶς δημόσιον. τὸν δὲ λόγον οἱ πολλοὶ νομίζουσιν εἶναι Δεινάρχου, καίτοι γε οὐκ ἀπεοικότα τῶν τοῦ Δημοσθένους.

Τοῦ πατρὸς ἡμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, διὰ του- 1322
τονὶ Θεοκρίνην ἀτυχήσαντος πρὸς τὴν πόλιν καὶ ὀφλόντος δέκα τάλαντα, καὶ τούτου διπλοῦ γεγενημένου ὥστε μηδ' ἐλπίδα ἡμῖν εἶναι σωτηρίας μηδεμίαν, ἡγησάμην δεῖν ἐπὶ τῷ τιμωρεῖσθαι μεθ' ὑμῶν τοῦτον μήθ' ἡλικίαν μήτ' ἄλλο μηδὲν ὑπολογισάμενος δοῦναι
2 τὴν ἔνδειξιν ταύτην. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ᾧπερ πάντα πειθόμενος πεποίηκα, πρὸς ἅπαν-

τας ὠδύρετο τοὺς γνωρίμους, εἰ παραλιπὼν ἐγὼ τὸν καιρὸν ἐν ᾧ διὰ τὸ τὸν πατέρα ζῆν ἔξεστί μοι τοῦτον ἀμύνασθαι, τὴν ἀπειρίαν καὶ τὴν ἡλικίαν προφασιζόμενος αὐτὸν μὲν περιόψομαι πάντων ἀπεστερημένον, Θεοκρίνην δὲ παρὰ τοὺς νόμους γραφὰς γραφόμενον καὶ συκοφαντοῦντα πολλοὺς τῶν πολιτῶν, οὐκ ἐξὸν
3 αὐτῷ. δέομαι οὖν ὑμῶν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἱκετεύω μετ' εὐνοίας ἀκοῦσαί μου, πρῶτον μὲν ὅτι τῷ πατρὶ βοηθῶν καὶ πειθόμενος ἀγωνίζομαι, ἔπειθ' ὅτι καὶ νέος ὢν καὶ ἄπειρος, ὥστ' ἀγαπητὸν εἶναί μοι, ἐὰν τῆς παρ' ὑμῶν ὑπαρξάσης εὐνοίας δυνηθῶ δηλῶ-
4 σαι τὰ πεπραγμένα τούτῳ· πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι, ὦ ἄνδρες δικασταί, προδέδομαι (τὰ γὰρ ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς εἰρήσεται) ὑπ' ἀνθρώπων, οἳ πιστευθέντες ὑφ' ἡμῶν διὰ τὴν πρὸς τοῦτον ἔχθραν καὶ πυθόμενοι τὰ πράγματα καὶ φήσαντες ἐμοὶ συναγωνιεῖσθαι ἐγκαταλελοίπασι νυνί με καὶ διαλέλυνται πρὸς τοῦτον ἐν τοῖς 1323
ἐμοῖς πράγμασιν, ὥστε μοι μηδὲ τὸν συνεροῦντα εἶναι, ἐὰν μή τις ἄρα μοι τῶν οἰκείων βοηθήσῃ.

5 Πολλαῖς μὲν οὖν ἐνδείξεσιν ἦν ἔνοχος οὑτοσί, καὶ ἅπαντας τοὺς περὶ ταῦτα νόμους ἐφαίνετο παραβεβηκώς· καινότατον δὲ τῶν ἔργων τῶν τούτου τὴν περὶ τὸ πλοῖον φάσιν εὑρίσκομεν γεγονυῖαν, διόπερ ταῦτα γράψας εἰς τὴν ἔνδειξιν ἔδωκεν ὁ πατήρ μοι. πρῶτον μὲν οὖν τὸν νόμον ὑμῖν ἀναγνώσεται τὸν περὶ τῶν φαινόντων καὶ οὐκ ἐπεξιόντων, ἀλλὰ διαλυομένων παρὰ τοὺς νόμους· ἐντεῦθεν γὰρ οἶμαι προσήκειν μοι ποιήσασθαι τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου· εἶτα τὴν φάσιν αὐτὴν ἣν οὗτος ἐποιήσατο κατὰ τοῦ Μίκωνος, λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

6 Ὁ νόμος οὑτοσί, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῖς προαι-

*ρουμένοις ἢ γράφεσθαι γραφὰς ἢ φαίνειν ἢ ἄλλο τι
ποιεῖν τῶν ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ γεγραμμένων προλέγει
διαρρήδην, ἐφ' οἷς ἕκαστόν ἐστι τούτων ποιητέον. ἔστι
δὲ ταῦτα, ὥσπερ ἠκούσατ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου, ἐὰν
ἐπεξιών τις μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψή-
φων, χιλίας ἀποτίνειν, κἂν μὴ ἐπεξίῃ, ὦ Θεοκρίνη,
χιλίας ἑτέρας, ἵνα μήτε συκοφαντῇ μηδεὶς μήτ' ἄδειαν
ἔχων ἐργολαβῇ καὶ καθυφιῇ τὰ τῆς πόλεως. φημὶ δὴ
κατὰ ταύτην τὴν ἔνδειξιν ἔνοχον εἶναι Θεοκρίνην τῷ
φήναντα Μίκωνα Χολλείδην μὴ ἐπεξελθεῖν, ἀλλ' ἀρ-*
7 *γύριον λαβόντα ἀποδόσθαι τὸ πρᾶγμα. καὶ τοῦτ' ἀπο-
δείξω σαφῶς, ὡς ἐγὼ νομίζω. καίτοι Θεοκρίνης γε, ὦ
ἄνδρες δικασταὶ, καὶ οἱ μετὰ τούτου οὐδὲν ὅ τι οὐ πε-
ποιήκασι προσιόντες τοῖς μάρτυσι, καὶ τὰ μὲν ἀπει-
λοῦντες αὐτοῖς, τὰ δὲ πείθοντες μὴ μαρτυρεῖν. ἀλλ'* 1324
*ὅμως ἐὰν ὑμεῖς βούλησθε τὰ δίκαια βοηθεῖν μοι καὶ
κελεύητ' αὐτοὺς, μᾶλλον δ' ἀναγκάζοντος ἐμοῦ συν-
αναγκάζητε ἤτοι μαρτυρεῖν ἢ ἐξόμνυσθαι, καὶ μὴ ἐᾶτε
λόγους λέγειν, εὑρεθήσεται τἀληθές. λέγε οὖν πρῶτον
μὲν τὴν φάσιν, εἶτα τὰς μαρτυρίας.*

ΦΑΣΙΣ.

8 *Ταύτην τὴν φάσιν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἔδωκε μὲν
οὑτοσὶ προσκαλεσάμενος τὸν Μίκωνα, ἔλαβε δ' ὁ
γραμματεὺς ὁ τῶν τοῦ ἐμπορίου ἐπιμελητῶν, Εὐθύ-
φημος. ἐξέκειτο δὲ πολὺν χρόνον ἔμπροσθεν τοῦ συν-
εδρίου ἡ φάσις, ἕως λαβὼν ἀργύριον οὗτος εἴασε δια-
γραφῆναι καλούντων αὐτὸν εἰς τὴν ἀνάκρισιν τῶν ἀρ-
χόντων. ὅτι δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, πρῶτον μὲν κάλει
ὃς ἐγραμμάτευε τῇ ἀρχῇ, Εὐθύφημον.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

9 *Λέγε δὴ καὶ τὴν τῶν ἰδόντων ἐκκειμένην τὴν φά-
σιν μαρτυρίαν. λέγε.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Κάλει δὲ καὶ τοὺς τοῦ ἐμπορίου ἐπιμελητάς, καὶ
αὐτὸν τὸν Μίκων' οὗ ἔφηνε τὸ πλοῖον· καὶ τὰς μαρ-
τυρίας ἀναγίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

10 Ὡς μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἔφηνε Θεο-
κρίνης τὸ τοῦ Μίκωνος πλοῖον, καὶ ὡς ἐξέκειτο πολὺν
χρόνον ἡ φάσις, καὶ ὡς εἰς τὴν ἀνάκρισιν καλούμενος
οὐχ ὑπήκουσεν οὐδ' ἐπεξῆλθεν, ἀκηκόατε μαρτυρούν-
των τούτων οὓς εἰδέναι μάλιστα προσῆκεν. ὅτι δ' οὐ
ταῖς χιλίαις μόνον ἔνοχός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἀπαγωγῇ
καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσα κελεύει πάσχειν ὁ νόμος οὑτοσὶ
τὸν συκοφαντοῦντα τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς ναυκλή- 1325
11 ρους, ῥᾳδίως ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου γνώσεσθε. βουλόμε-
νος γὰρ ὁ τὸν νόμον τιθεὶς μήτε τοὺς ἀδικοῦντας τῶν
ἐμπόρων ἀθῴους εἶναι μήτε τοὺς ἄλλους πράγματ'
ἔχειν, ἁπλῶς ἀπεῖπε τοῖς τοιούτοις τῶν ἀνθρώπων μὴ
φαίνειν, εἰ μὴ πιστεύει τις αὐτῷ δείξειν ἐν ὑμῖν γεγε-
νημένα περὶ ὧν ποιεῖται τὴν φάσιν· ἐὰν δέ τις παρ'
αὐτὰ ποιῇ τῶν συκοφαντούντων, ἔνδειξιν αὐτῶν εἶναι
καὶ ἀπαγωγήν. μᾶλλον δὲ λέγε τὸν νόμον αὐτόν· πολὺ
γὰρ ἐμοῦ σαφέστερον διδάξει.

ΝΟΜΟΣ.

12 Ἀκούετε τοῦ νόμου ἃ κελεύει πάσχειν, ὦ ἄνδρες
δικασταί, τὸν συκοφάντην. οὐκοῦν εἰ μέν τι πεποιη-
κότα τούτων ὧν ἔγραψεν ἐν τῇ φάσει Θεοκρίνης πε-
ποιηκέναι τὸν Μίκωνα, καθυφεῖκε τὸ πρᾶγμα καὶ δια-
λέλυται πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀδικεῖ πάντας ὑμᾶς καὶ
δικαίως ὀφείλει τὰς χιλίας. εἰ δὲ πλεύσαντα αὐτὸν
δικαίως οἷ προσῆκεν (ἔστω γὰρ τοῦθ' ὁπότερον οὗ-
τος βούλεται) φαίνει καὶ προσκαλεῖται, συκοφαντεῖ
τοὺς ναυκλήρους, καὶ τὸν νόμον οὐ μόνον τὸν πρότε-

ρον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀρτίως ἀναγνωσθέντα παραβέβηκε, καὶ καταμεμαρτύρηκεν αὐτοῦ μηδὲν ὑγιὲς μήτε λέγειν
13 μήτε πράττειν. τίς γὰρ ἂν παρεὶς τὸ δικαίως πράττοντα λαβεῖν τὸ μέρος τῶν χρημάτων κατὰ τὸν νόμον, διαλυσάμενος ἐβουλήθη μικρὰ κερδᾶναι καὶ τούτοις ἔνοχον αὑτὸν καταστῆσαι τοῖς νόμοις, ἐξὸν, ὅπερ ἀρτίως εἶπον, τὰ ἡμίση τῶν φανθέντων λαβεῖν; οὐδ' ἂν εἷς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μὴ οὐ συνειδὼς ἑαυτῷ συκοφαν- 1326
τοῦντι.

14 Δύο μὲν τοίνυν οὗτοι νόμοι εἰσὶν οὓς παραβέβηκεν ὁ τοὺς ἄλλους παρανόμων γραφόμενος· ἕτερον δὲ τρίτον, ὃς ὁμοίως κελεύει κατά τε τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ τὰς ἐνδείξεις τὸν βουλόμενον ποιεῖσθαι τῶν πολιτῶν, καὶ ἐάν τις ὀφείλῃ τῇ Ἀθηνᾷ ἢ τῶν ἄλλων θεῶν ἢ τῶν ἐπωνύμων τῳ. ὃ φανήσεται οὗτος ὀφείλων καὶ οὐκ ἐκτετικὼς ἑπτακοσίας δραχμὰς, ἃς ὦφλεν ἐν ταῖς εὐθύναις τῷ ἐπωνύμῳ τῆς αὑτοῦ φυλῆς. καί μοι λέγε τοῦτ' αὐτὸ τοῦ νόμου.

ΝΟΜΟΣ.

15 Ἐπίσχες. ἀκούεις, οὑτοσί; τί λέγει; "ἢ τῶν "ἐπωνύμων τῳ." λέγε δὴ τὴν τῶν φυλετῶν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ταχύ γ' ἂν οὗτος, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἀνθρώπων ὀλίγων φροντίσειεν ἢ τῶν τὸν πλεῖστον τοῦ χρόνου πλεόντων, ὥσπερ ὁ Μίκων, ὅστις τοὺς φυλέτας παρόντας οὔτ' ἔδεισεν οὔτ' ᾐσχύνθη, τοῦτο μὲν οὕτως αὐτῶν τὰ κοινὰ διοικήσας ὥστ' ἐκείνους κλοπὴν αὐτοῦ καταγνῶναι, τοῦτο δ' ὀφλὼν καὶ τοὺς νόμους ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι κωλύουσιν αὐτὸν γράφεσθαι γραφὰς ἕως ἂν ἐκτίσῃ, βιαζόμενος, καὶ νομίζων δεῖν τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς ὀφείλοντας μηδενὸς μετέχειν τῶν κοινῶν,

16 αὐτὸν δὲ κρείττω τῶν νόμων εἶναι. φήσει τοίνυν τὸν
πάππον, οὐχ αὐτὸν εἶναι τὸν ἐν τῷ γραμματείῳ γε-
γραμμένον, καὶ περὶ τούτου πολλοὺς ἐρεῖ λόγους, ὡς
ἐκεῖνός ἐστιν. ἐγὼ δὲ τὸ μὲν ἀκριβὲς, ὁπότερός ἐστιν,
οὐκ ἔχω λέγειν· εἰ δ' οὖν ἐστιν ὡς οὗτος ἐρεῖ, πολὺ
δικαιότερον εἶναι νομίζω καταψηφίσασθαι ὑμᾶς αὐ-
17 τοῦ, εἰ ταῦθ' οὕτως ἐστίν. εἰ γὰρ ὀφείλοντος αὐτῷ τοῦ
πάππου πάλαι, καὶ τοῦ νόμου κελεύοντος κληρονο- 1327
μεῖν τοῦτον τῶν ἐκείνου, προσῆκον αὐτῷ μηδὲ πάλαι
γράφεσθαι γράφεται, καὶ διὰ τοῦτ' οἰήσεται δεῖν ἀπο
φεύγειν ὅτι πονηρὸς ἐκ τριγονίας ἐστὶν, οὐ δίκαια ἐρεῖ,
ὦ ἄνδρες δικασταί. ὡς οὖν καὶ παρ' αὐτοῦ Θεοκρίνου
ὁμολογεῖται τοῦτ' εἶναι τὸ ὄφλημα καὶ κατετάξατο τοῖς
φυλέταις ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ τοῖς βου-
λομένοις εὐορκεῖν οὐ καλῶς ἔχει ταύτην ἀπογιγνώ-
σκειν τὴν ἔνδειξιν, λαβέ μοι τὸ ψήφισμ' ὃ εἶπεν ἐν τοῖς
18 φυλέταις Σκιρωνίδης. προσελθὼν δ' οὑτοσὶ Θεοκρί-
νης ὡμολόγησεν ὀφείλειν καὶ ἐκτίσειν ἐναντίον τῶν
φυλετῶν, ἐπειδὴ προσιόντας ἡμᾶς ᾔσθετο καὶ βουλο-
μένους ἀντίγραφα τῶν ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμέ-
νων λαβεῖν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

*Πολύ γ' ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Λεωντίδας τοὺς
ἀναγκάσαντας ἀποδοῦναι Θεοκρίνην τὰς ἑπτὰ μνᾶς
ἐπῃνέσατ' ἂν μᾶλλον ἢ τοῦτον.*

19 Τέταρτος τοίνυν νόμος ἐστίν (ὁμολογῶ γὰρ τῶν
τούτῳ πεπραγμένων τὰ πλεῖστα ἐξητακέναι) καθ' ὃν
ὀφείλει πεντακοσίας δραχμὰς Θεοκρίνης οὑτοσὶ, οὐκ
ἐκτετικότος αὐτῷ τοῦ πατρὸς ἃς προσῶφλεν ἀφελόμε-
νος τὴν Κηφισοδώρου θεράπαιναν εἰς ἐλευθερίαν,
ἀλλὰ διοικησαμένου πρὸς Κτησικλέα τὸν λογογράφον,
ὃς ἦν ἐπὶ τοῖς τῶν ἀντιδίκων πράγμασιν, ὥστε μήτ'

20 ἐκτῖσαι μήτ' εἰς ἀκρόπολιν ἀνενεχθῆναι. ἃς οὐδὲν ἧτ-
τον, οἶμαι, Θεοκρίνης ὀφείλει νυνὶ κατὰ τὸν νόμον. οὐ
γὰρ ἐὰν Κτησικλῆς ὁ μέτοικος συγχωρήσῃ τούτῳ, πο-
νηρὸς πονηρῷ, μὴ παραδοθῆναι τοῖς πράκτορσι τὸν 1328
προσοφλόντα κατὰ τὸν νόμον, διὰ τοῦτο δεῖ τὴν πόλιν
ἀπεστερῆσθαι τῶν ἐκ τῶν νόμων ἐπικειμένων ζημιῶν,
ἀλλὰ προσήκει τοὺς ἀντιδίκους ὑπὲρ μὲν τῶν ἰδίων,
ὅπως ἂν αὐτοὺς πείθωσι, διοικεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους,
ὑπὲρ δὲ τῶν πρὸς τὸ δημόσιον, ὅπως ἂν οἱ νόμοι κε-
21 λεύωσιν. καί μοι λέγε τόν τε νόμον, ὃς κελεύει τὸ ἥμι-
συ τοῦ τιμήματος ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ ὃς ἂν δόξῃ μὴ
δικαίως εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἀφελέσθαι, καὶ τὴν τοῦ Κη-
φισοδώρου μαρτυρίαν.

ΝΟΜΟΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Λέγε δὴ κἀκεῖνον τὸν νόμον τὸν ἀπ' ἐκείνης κε-
λεύοντα τῆς ἡμέρας ὀφείλειν, ἀφ' ἧς ἂν ὄφλῃ, ἐάν τ'
ἐγγεγραμμένος ᾖ ἐάν τε μή.

ΝΟΜΟΣ.

22 Πῶς οὖν ἄλλως, ὦ ἄνδρες δικασταί, προσήκει τὸν
δικαίως κατηγοροῦντ' ἀποφαίνειν ὀρθῶς ἐνδεδειγμέ-
νον Θεοκρίνην τουτονὶ καὶ μὴ μόνον ἔνοχον ὄντα τῇ
ἐνδείξει κατὰ τὰς χιλίας ἐφ' αἷς ἐνδέδεικται, ἀλλὰ καὶ
πολλοῖς ἄλλοις ὀφλήμασιν; ἐγὼ μὲν οὐδαμῶς νομίζω.
οὐ γὰρ δὴ προσδοκᾶν γε δεῖ Θεοκρίνην αὐτὸν ὁμολο-
γήσειν ὀφείλειν ὑμῖν τῷ δημοσίῳ καὶ δικαίως ἐνδεδεῖ-
χθαι φήσειν, ἀλλὰ τοὐναντίον πάντα λόγον μᾶλλον
ἐρεῖν καὶ πάσας αἰτίας οἴσειν, ὡς καταστασιάζεται, ὡς
23 διὰ τὰς τῶν παρανόμων γραφὰς εἰς ταῦθ' ἥκει. λοι-
μὸν γάρ ἐστι τοῦτο τοῖς ἐν αὐτοῖς τοῖς πράγμασιν ἐξε-
λεγχομένοις, αἰτίας καὶ προφάσεις εὑρίσκειν, αἵτινες
τοῦ παρόντος ὑμᾶς ποιήσουσι πράγματος ἐπιλαθομέ-
νους τοῖς ἔξω τῆς κατηγορίας λόγοις προσέχειν. ἐγὼ

δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν ἑώρων ἐν τοῖς ἀνεγνω-
σμένοις νόμοις γεγραμμένον "ταῦτα δ' εἶναι κύρια περὶ 1329
"τῶν συκοφαντούντων, ἂν μὴ Θεοκρίνης ἐνδειχθεὶς
"αἰτιᾶσθαι βούληται Θουκυδίδην ἢ Δημοσθένην ἢ καὶ
"τῶν πολιτευομένων ἄλλον τιν'," ἡσυχίαν ἂν ἦγον.
νῦν δὲ τούτων οὐδεμίαν ὁρῶ τῶν σκήψεων ὑπόλογον
οὖσαν ἐν τοῖς νόμοις, οὐδὲ καινὴν, ὥστε προσέχειν νῦν
πρῶτον ἀκούσαντας, ἀλλὰ μυριάκις παρὰ τῶν κρινο-
24 μένων εἰρημένην. ἀκούω δὲ καὶ παρὰ τῶν πρεσβυτέ-
ρων, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς ἄρα προσῆκόν ἐστιν ὅλως
μὲν μηδενὶ μηδεμίαν συγγνώμην ὑπάρχειν παραβαί-
νοντι τοὺς νόμους, εἰ δ' ἄρα δεῖ, μὴ τοῖς συνεχῶς οὖσι
πονηροῖς μηδὲ τοῖς ἐπ' ἀργυρίῳ τοὺς νόμους προϊεμέ-
νοις (οὐ γὰρ εἰκὸς,) ἀλλ' οἵτινες ἂν διὰ τὴν αὑτῶν
ἀπραγμοσύνην ἄκοντές τι τῶν γεγραμμένων παραβῶ-
σιν. ὧν οὐδεὶς ἂν δήπου Θεοκρίνην τουτονὶ φήσειεν
εἶναι, ἀλλὰ τοὐναντίον οὐδενὸς τῶν ἐν τοῖς νόμοις
25 ἄπειρον. διὸ καὶ δεῖ φυλάττειν αὐτὸν μὴ πρὸς τοὺς
ἐμοὺς λόγους μηδὲ τοὺς ὑπὸ τούτου ῥηθησομένους
ἀποβλέποντας. οὐ γὰρ δίκαιον τοὺς ὑπὲρ τῶν νόμων
καθημένους μακροῖς λόγοις καὶ κατηγορίαις προσέχειν,
ἀλλ' οἷς ἂν ἅπαντες ῥᾳδίως ἐπακολουθήσαιτε, καὶ δι'
ὧν δόξετε πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει τῶν νόμων ἀξίως ταύ-
την τὴν ἔνδειξιν δικάσαι, σαφῶς ἐρωτῶντας τί λέγεις,
Θεοκρίνη καὶ πάντες οἱ τῶν αὐτῶν τούτῳ μετέχοντες;
ἀξιοῦθ' ἡμᾶς, κατὰ τοὺς νόμους ὀμωμοκότας δικάσειν,
26 παρὰ τούτους διὰ τοὺς ὑμετέρους λόγους ψηφίζεσθαι;
μεμαρτυρηκότος μὲν ἡμῖν τοῦ Μίκωνος, καθ' οὗ δοὺς
Θεοκρίνης οὑτοσὶ τὴν φάσιν οὐκ ἐπεξῆλθε, καὶ πεποι-
ηκότος αὐτὸν τούτοις ὑπόδικον, ὁμολογοῦντος δὲ τοῦ
γραμματέως λαβεῖν τὴν φάσιν παρὰ τούτου, καὶ πε-
ποιηκυίας τῆς μαρτυρίας τῆς ὀλίγον τι πρότερον ἀνα- 1330

γνωσθείσης αὐτὸν ὑπόδικον; ἔτι δὲ τῶν τοῦ ἐμπορίου ἐπιμελητῶν μόλις μὲν, ἀλλ' οὖν ταὐτὰ τούτοις μεμαρτυρηκότων; πρὸς δὲ τούτοις τῶν ἰδόντων ἐκκειμένην τὴν φάσιν καὶ προσελθόντων τοῖς ἄρχουσι μαρτυρούντων, ὥσπερ ὀλίγον τι πρότερον ἠκούσατε; ἀλλ' οὐ δίκαιον, ὦ ἄνδρες δικασταί.

27 Οὐ γὰρ δὴ διὰ τὸν τρόπον γε τὸν τοῦ φεύγοντος καὶ τὸν βίον ψευδεῖς ὑπολήψεσθε τὰς μαρτυρίας τὰς ἀνεγνωσμένας εἶναι. πολὺ γὰρ ἐκ τοῦ τρόπου σαφέστερον ἐπιδείκνυται Θεοκρίνης τοιοῦτος ὢν ἢ διὰ τῶν εἰρημένων. τί γὰρ οὐ πεποίηκεν οὗτος ὧν ἂν πονηρὸς καὶ συκοφάντης ἄνθρωπος ποιήσειεν; οὐ διὰ μὲν τὴν τούτου πονηρίαν ἀδελφὸς αὐτοῦ θεσμοθετῶν καὶ τούτῳ χρώμενος συμβούλῳ τοιοῦτος ἔδοξε παρ' ὑμῖν ἄνθρωπος εἶναι ὥστ' οὐ μόνον αὐτὸς ἀπεχειροτονήθη τῶν ἐπιχειροτονιῶν οὐσῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν ἅπασαν ἐποίησε; καὶ εἰ μὴ δεομένων αὐτῶν καὶ ἱκετευόντων, καὶ λεγόντων ὡς οὐκέτι πρόσεισι Θεοκρίνης πρὸς τὴν ἀρχὴν, ἐπείσθηθ' ὑμεῖς καὶ πάλιν ἀπέδοτε τοὺς στεφάνους

28 αὐτοῖς, πάντων ἂν αἴσχιστα οἱ συνάρχοντες ἐπεπόνθεσαν; καὶ τούτων οὐδέν με δεῖ μάρτυρας ὑμῖν παρασχέσθαι· πάντες γὰρ ἴστε τοὺς ἐπὶ Λυκίσκου ἄρχοντος θεσμοθέτας ἀποχειροτονηθέντας ἐν τῷ δήμῳ διὰ τοῦτον. ὧν ἀναμιμνησκομένους ὑμᾶς χρὴ τὸν αὐτὸν ὑπολαμβάνειν εἶναι τοῦτον καὶ πρότερον καὶ νῦν. οὐ πολλῷ τοίνυν χρόνῳ ὕστερον τῆς ἀποχειροτονίας, τελευτήσαντος αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ βιαίῳ θανάτῳ, τοιοῦ- 1331
τος ἐγένετο περὶ αὐτὸν οὗτος ὥστ' ἀναζητήσας τοὺς δράσαντας καὶ πυθόμενος οἵτινες ἦσαν ἀργύριον λα-

29 βὼν ἀπηλλάγη. καὶ τὴν μὲν ἀρχὴν ἣν ἐκεῖνος ἄρχων ἐτελεύτησεν, ἱεροποιὸς ὢν, παρὰ τοὺς νόμους ἦρχεν οὗτος, οὔτε λαχὼν οὔτ' ἐπιλαχών· ὑπὲρ ὧν δ' ἔπαθεν

ἐκεῖνος μέχρι τούτου σχετλιάζων περιῄει καὶ φάσκων εἰς Ἄρειον πάγον Δημοχάρην προσκαλεῖσθαι, ἕως διελύσατο πρὸς τοὺς τὴν αἰτίαν ἔχοντας. χρηστός γ' ἐστὶ καὶ πιστὸς καὶ κρείττων χρημάτων· οὐδ' ἂν αὐτὸς φήσειεν. οὐ γὰρ τοσούτων δεῖσθαί φασι δεῖν τὸν δικαίως καὶ μετρίως τῶν κοινῶν ἐπιμελησόμενον, ἀλλὰ πάντων τούτων εἶναι κρείττω δι' ὧν ἀναλίσκουσιν εἰς ἑαυτοὺς
30 ἃ λαμβάνουσιν. καὶ τὰ μὲν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ πεπραγμένα τοιαῦτ' ἐστίν· ἃ δὲ πρὸς τὴν πόλιν προσελθὼν διῴκηται (δευτέρους γὰρ ὑμᾶς φήσει φιλεῖν μετὰ τοὺς οἰκείους) ἄξιον ἀκοῦσαι. ἄρξομαι δ' ἀπὸ τῶν πρὸς ἡμᾶς αὐτῷ πεπραγμένων. τοῦ γὰρ πατρὸς κατηγορῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτε τὴν τῶν παρανόμων αὐτὸν ἐδίωκε γραφήν, ἔλεγεν ὡς ἐπιβεβουλευμένος ὁ παῖς εἴη, περὶ οὗ τὸ ψήφισμα γεγραμμένον ἦν, ἐν ᾧ τὴν σίτησιν
31 ἔγραψε Χαριδήμῳ ὁ πατὴρ τῷ Ἰσχομάχου υἱῷ, λέγων ὡς, ἐὰν ἐπανέλθῃ εἰς τὸν πατρῷον οἶκον ὁ παῖς, ἀπολωλεκὼς ἔσται τὴν οὐσίαν ἅπασαν, ἣν Αἰσχύλος ὁ ποιησάμενος αὐτὸν υἱὸν ἔδωκεν αὐτῷ, ψευδόμενος· οὐδενὶ γὰρ πώποτε, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτο τῶν εἰσποιηθέντων συνέβη. καὶ τούτων πάντων αἴτιον ἔφη Πολύευκτον γεγενῆσθαι τὸν ἔχοντα τὴν μητέρα τοῦ παιδός, βουλόμενον ἔχειν αὐτὸν τὴν τοῦ παιδὸς οὐσίαν. 1332
ὀργισθέντων δὲ τῶν δικαστῶν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, καὶ νομισάντων αὐτὸ μὲν τὸ ψήφισμα καὶ τὴν δωρεὰν κατὰ τοὺς νόμους εἶναι, τῷ δ' ὄντι τὸν παῖδα μέλλειν ἀποστερεῖσθαι τῶν χρημάτων, τῷ μὲν πατρὶ δέκα ταλάντων ἐτίμησαν ὡς μετὰ Πολυεύκτου ταῦτα πράττοντι,
32 τούτῳ δ' ἐπίστευσαν ὡς δὴ βοηθήσαντι τῷ παιδί. καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου γενόμενα τοιαῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις ἦν· ὡς δ' ὁ χρηστὸς οὗτος ὠργισμένους ᾔσθετο τοὺς ἀνθρώπους καὶ πεπιστευμένον αὐ-

τὸν ὡς οὐ παντάπασιν ἀνόσιον ὄντα, προσκαλεσάμενος τὸν Πολύευκτον ἀποφέρει γραφὴν κατ᾽ αὐτοῦ κακώσεως πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ δίδωσι πρὸς τὴν λῆξιν Μνησαρχίδῃ τῷ παρέδρῳ· λαβὼν δὲ τὰς τριακοσίας δραχμὰς παρὰ τοῦ Πολυεύκτου, καὶ τὰ δεινὰ ταῦτ᾽ ἀποδόμενος μικροῦ λήμματος ἐφ᾽ οἷς τῷ πατρὶ ἐτιμήσατο δέκα ταλάντων, ἀπηλλάγη καὶ τὴν γραφὴν ἀνείλετο προδοὺς τὸν ὀρφανόν. καί μοι κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

33 Εἰ τοίνυν εὔπορος ἦν ὁ πατὴρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ δυνατὸς πορίσαι χιλίας δραχμὰς, ὅλως ἂν ἀπηλλάγη τῆς γραφῆς τῆς τῶν παρανόμων· τοσοῦτον γὰρ αὐτὸν ᾔτει οὑτοσί. καί μοι κάλει Φιλιππίδην τὸν Παιανιέα, πρὸς ὃν ἔλεγε ταῦτα Θεοκρίνης οὑτοσὶ, καὶ τοὺς ἄλλους οἳ συνίσασι τούτῳ ταῦτα λέγοντι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

34 Ὅτι μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, Θεοκρίνης, εἴ τις αὐτῷ τὰς χιλίας δραχμὰς ἐδίδου, τὴν γραφὴν ἂν ἀνείλετο τὴν κατὰ τοῦ πατρὸς, ἡγοῦμαι πάντας ὑμᾶς 1333
πιστεύειν, καὶ εἰ μηδεὶς ἐμαρτύρησεν. ὅτι δὲ πολλὰς ἑτέρας προσκαλεσάμενος καὶ γραψάμενος καθυφεῖκε καὶ μικρὸν ἀργύριον λαμβάνων ἀπαλλάττεται, τοὺς δόντας ὑμῖν αὐτοὺς καλῶ, ἵνα μὴ πιστεύητε αὐτῷ λέγοντι ὡς αὐτὸς φυλάττει τοὺς παράνομα γράφοντας, καὶ ὡς, ὅταν αἱ τῶν παρανόμων γραφαὶ ἀναιρεθῶσιν, ὁ δῆμος καταλύεται· ταῦτα γὰρ οἱ πάντα πωλοῦντες
35 λέγειν εἰθισμένοι εἰσίν. κάλει μοι Ἀριστόμαχον Κριτοδήμου Ἀλωπεκῆθεν. οὗτος γὰρ ἔδωκε, μᾶλλον δ᾽ ἐν τῇ τούτου οἰκίᾳ ἐδόθη τρί᾽ ἡμίμναια τούτῳ τῷ ἀδωροδοκήτῳ ὑπὲρ τοῦ ψηφίσματος ὃ Αὐτομέδων ἔγραψε τοῖς Τενεδίοις.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Λέγε δὴ καὶ τὰς τῶν ἄλλων ἐφεξῆς τὰς τοιαύτας
μαρτυρίας, καὶ τὴν Ὑπερείδου καὶ τὴν Δημοσθένους.
τοῦτο γάρ ἐστιν ὑπερβολή, τὸ παρ' ὧν οὐδ' ἂν εἷς
ἀξιώσαι λαβεῖν, τοῦτον παρὰ τούτων ἥδιστα λαμβά-
νειν πωλοῦντα τὰς γραφάς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

36 Οὗτος τοίνυν αὐτίκα φήσει διὰ τοῦτο τὴν ἔνδειξιν
καθ' αὐτοῦ γεγονέναι, ἵνα Δημοσθένει μὴ ἐπεξέλθῃ
τὴν γραφὴν ἣν ἐγράψατ' αὐτὸν, μηδὲ Θουκυδίδῃ· δει-
νὸς γάρ ἐστι ψεύσασθαι καὶ μηδὲν ὑγιὲς εἰπεῖν. ἡμεῖς
δ', ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τοῦτ' ἐπεσκεψάμεθα, καὶ
δείξομεν ὑμῖν οὐδὲν τὴν πόλιν βλαπτομένην οὔτε μὰ
τὸν Δία ἐὰν κύριον γένηται τὸ ψήφισμα τὸ Θουκυδί-
δου οὔτ' ἐὰν ἄκυρον. καίτοι τάς γε τοιαύτας ἀπολο-
γίας οὐ δίκαιόν ἐστι προσφέρειν τοῖς κατὰ τοὺς νόμους
ὀμωμοκόσι δικάσειν· ἀλλ' ὅμως ἐξ αὐτῆς τῆς γραφῆς
αὐτίκα γνώσεσθε διότι πρόφασίς ἐστι τῆς ἐνδείξεως ἡ 1334
γραφή. λέγε τὰς γραφὰς ταύτας.

ΓΡΑΦΑΙ.

37 Τούτων τῶν ψηφισμάτων, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἢ
μενόντων κατὰ χώραν ἢ ἁλόντων (οὐδὲν γὰρ ἔμοιγε
διαφέρει) τί ἡ πόλις κερδαίνει ἢ βλάπτεται; ἐγὼ μὲν
γὰρ οὐδὲν οἶμαι. τοὺς γὰρ Αἰνίους φασὶν οὐδὲ προσέ-
χειν τῇ πόλει, τοῦτο δὲ γεγονέναι διὰ Θεοκρίνην του-
τονί. συκοφαντούμενοι γὰρ ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις
ὑπὸ τούτου, ἐν οἷς οἱ μὲν ἐφιλίππιζον, οἱ δ' ἠττίκιζον
αὐτῶν, καὶ πυνθανόμενοι γεγράφθαι τὸ ψήφισμα πα-
ρανόμων ὃ Χαρῖνος πρότερον ἐγράψατο, τοῦτο τὸ περὶ
τῆς συντάξεως, ὃ Θουκυδίδης εἶπε, καὶ πέρας τῶν πρα-
38 γμάτων οὐδὲν γιγνόμενον, ἀλλὰ τὸν μὲν δῆμον συγ-
χωροῦντα τὴν σύνταξιν διδόναι τοὺς Αἰνίους ὅσην

Χάρητι τῷ στρατηγῷ συνεχώρησαν, τοῦτον δὲ τὸν μια-
ρὸν παραδεξάμενον Χαρίνῳ τῷ προδότῃ ταῦτα πράτ-
τειν, ὅπερ ἦν ἀναγκαῖον αὐτοῖς, τοῦτ' ἔπραξαν· εἵ-
λοντο γὰρ τῶν παρόντων κακῶν τὰ ἐλάχιστα. καίτοι
τί χρὴ νομίζειν αὐτοὺς πάσχειν ὑπὸ τῶν ἐνθάδε γρα-
φομένων, οἷς ἦν αἱρετώτερον φρουρὰν ὑποδέχεσθαι
καὶ βαρβάρων ἀκούειν, ὑμῶν ἀποστάντας; ἀλλ', οἶμαι,
τὴν τούτων πονηρίαν ὑμεῖς μόνοι δύνασθε φέρειν, ἄλ-
λος δ' οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων.

39 Ὅτι μὲν οὖν οὔτε διὰ τὰς γραφὰς τὰς ἀνεγνωσμέ-
νας οὔτε δι' ἄλλην αἰτίαν οὐδεμίαν ἄξιόν ἐστι παρα-
βάντας τοὺς νόμους τοὺς περὶ τῶν ἐνδείξεων ἀφεῖναι
Θεοκρίνην, σχεδὸν καὶ διὰ τῶν εἰρημένων φανερόν
ἐστιν. ἐγὼ δὲ τὰς μὲν τούτων προφάσεις, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, καὶ τὰς κατηγορίας καὶ τὰς προσποιήτους ταυ-
40 τασὶ ἔχθρας οὐ λανθάνειν ὑμᾶς νομίζω. οὐ γὰρ ὀλι- 1335
γάκις ἑοράκατ' αὐτοὺς ἐπὶ μὲν τῶν δικαστηρίων καὶ
τοῦ βήματος ἐχθροὺς εἶναι φάσκοντας ἀλλήλοις, ἰδίᾳ δὲ
ταὐτὰ πράττοντας καὶ μετέχοντας τῶν λημμάτων, καὶ
τοτὲ μὲν λοιδορουμένους καὶ πλύνοντας αὐτοὺς τἀπόρ-
ρητα, μικρὸν δὲ διαλιπόντας τοῖς αὐτοῖς τούτοις ἐνδε-
κάζοντας καὶ τῶν αὐτῶν ἱερῶν κοινωνοῦντας. καὶ τού-
των οὐδὲν ἴσως θαυμάσαι ἄξιόν ἐστι· φύσει τε γάρ
εἰσι πονηροὶ καὶ τὰς τοιαύτας προφάσεις ὁρῶσιν ὑμᾶς
ἀποδεχομένους, ὥστε τί κωλύει ταύταις αὐτοὺς χρω-
41 μένους ἐξαπατᾶν ὑμᾶς πειρᾶσθαι; ὅλως δ' ἔγωγε οἶμαι
δεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ πρά-
γματος σκεψαμένους, εἰ μὲν δίκαια λέγω καὶ κατὰ τοὺς
νόμους, βοηθεῖν μοι, μηδὲν ὑπολογισαμένους εἰ μὴ
Δημοσθένης ἐστὶν ὁ κατηγορῶν, ἀλλὰ μειράκιον, μηδὲ
νομίζειν κυριωτέρους. δεῖν εἶναι τοὺς νόμους, ἂν εὖ
τις τοῖς ὀνόμασι συμπλέξας αὐτοὺς τούτους ὑμῖν πα-

ράσχηται, τῶν ὅπως ἔτυχε λεγόντων, ἀλλὰ τοὺς αὐτούς, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον τοῖς ἀπείροις καὶ νέοις βοηθεῖν,
42 ὅσῳπερ ἂν ἧττον ἐξαπατήσειαν ὑμᾶς. ἐπεὶ διότι τοὐναντίον ἐστὶ καὶ οὐχ οὗτος, ἀλλ' ἐγὼ κατεστασίασμαι καὶ φησάντων τινῶν μοι συναγωνιεῖσθαι προδέδομαι διὰ τὰς τούτων ἑταιρείας, ἐκείνως δῆλον ὑμῖν ἔσται. καλείτω ὁ κῆρυξ οὑτοσὶ τὸν Δημοσθένην· οὐκ ἀναβήσεται. τούτου δ' αἴτιόν ἐστιν οὐ τὸ ἐμὲ ὑπό τινων πεπεισμένον ἐνδεῖξαι τουτονί, ἀλλὰ τὸ τουτονὶ καὶ τὸν ἄρτι καλούμενον διαλελύσθαι. καὶ τοῦθ' ὅτι ἐστὶν ἀληθές, ἀναγκάσω μὲν μαρτυρεῖν καὶ Κλεινόμαχον τὸν συναγαγόντ' αὐτοὺς καὶ Εὐβουλίδην τὸν ἐν Κυνοσάργει 1336
43 παραγενόμενον· οὐ μὴν ἔλαττόν γε τούτου σημεῖον ὑμῖν, ἀλλὰ μεῖζον παρασχήσομαι, διότι τοῦτ' ἔστιν ἀληθές, ὃ πάντες ἀκούσαντες ὁμολογήσετε. Θεοκρίνης γὰρ οὑτοσὶ τοῦτον διώκων παρανόμων τὸν μιαρὸν, ὡς αὐτίκα φήσει, καὶ τῶν νῦν αὐτῷ κακῶν αἴτιον, φανερῶς ἀφῆκε τῆς γραφῆς, ἐφ' ᾗ δέκα τάλαντα ἐπεγράψατο τίμημα. πῶς; οὐδὲν καινὸν διαπραξάμενος, ἀλλ' ὅπερ ἕτεροί τινες τῶν ὁμοίων τούτῳ. τὸν μὲν Δημοσθένην τις ὑπωμόσατο καλουμένης τῆς γραφῆς ὡς νοσοῦντα, τὸν περιιόντα καὶ λοιδορούμενον Αἰσχίνῃ· τοῦτον δ' οὗτος τὸν ἐχθρὸν εἴασε καὶ οὔτε τότε ἀνθυπωμόσατο οὔθ' ὕστερον ἐπήγγελκεν. ἆρ' οὐ περιφανῶς οὗτοι φενακίζουσιν ὑμᾶς τοὺς προσέχοντας τούτοις ὡς ἐχθροῖς; λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

44 Οὐκοῦν δίκαιόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες δικασταί, μηδ' ὑμᾶς τῶν φησόντων Θεοκρίνῃ διὰ τὴν πρὸς Δημοσθένην ἔχθραν συνερεῖν ἐθέλειν ἀκούειν, ἀλλὰ κελεύειν αὐτούς, εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἐχθροί εἰσι τοῦ Δημοσθένους, ἐκεῖνον αὐτοὺς γράφεσθαι καὶ μὴ ἐπιτρέπειν

αὐτῷ παράνομα γράφειν. εἰσὶ δέ γε δεινοὶ καὶ οὗτοι, καὶ πιστεύονται μᾶλλον παρ' ὑμῖν. ἀλλ' οὐ ποιήσουσι τοῦτο. διὰ τί; ὅτι φασὶ πολεμεῖν ἀλλήλοις οὐ πολεμοῦντες.

45 Περὶ μὲν οὖν τῆς τούτων ἔχθρας ὑμεῖς ἂν ἀκριβέστερον ἐμοὶ διεξέλθοιτε ἢ ἐγὼ ὑμῖν. ἡδέως δ' ἂν ἐροίμην Θεοκρίνην ἐναντίον ὑμῶν, εἴ μοι ἔμελλεν ἀποκρινεῖσθαι δικαίως, τί ποτ' ἂν ἐποίησεν, ἐπειδή φησιν ἐπὶ τῷ κωλύειν τετάχθαι τοὺς παράνομα γράφοντας, εἴ τις ἐν τῷ δήμῳ διαλεχθεὶς ἅπασι τοῖς πολίταις καὶ 1337
πείσας ἔγραψεν ἐξεῖναι τοῖς ἀτίμοις καὶ τοῖς ὀφείλουσι τῷ δημοσίῳ γράφεσθαι, φαίνειν, ἐνδεικνύειν, ἁπλῶς
46 ποιεῖν ὅσαπερ νῦν ὁ νόμος κωλύει πράττειν, πότερον ἐγράψατ' ἂν παρανόμων τὸν ταῦτ' εἰπόντα ἢ οὔ; εἰ μὲν γὰρ μὴ φήσει ἂν γράψασθαι, πῶς χρὴ πιστεύειν αὐτῷ λέγοντι ὡς φυλάττει τοὺς παράνομα γράφοντας; εἰ δ' ἐγράψατ' ἄν, πῶς οὐ δεινόν ἐστιν ἑτέρου μὲν γράψαντος κωλύειν τέλος ἔχειν τὸ ψήφισμα, ἵνα μὴ πάντες τοῦτο ποιῶσι, καὶ γραφὴν ἀπενεγκόντα παραγραψάμενον σαφῶς τοὺς νόμους κωλύειν τὸ πρᾶγμα,
47 νυνὶ δ' αὐτὸν τοῦτον, μήτε πείσαντα τὸν δῆμον μήτ' εἰς κοινὸν καταστήσαντα τὸ πρᾶγμα, γράφεσθαι τῶν νόμων αὐτῷ ἀπαγορευόντων; καὶ δεινὰ φήσει αὐτίκα δὴ μάλα πάσχειν, εἰ μὴ ταῦτ' ἐξέσται αὐτῷ ποιεῖν, καὶ διέξεισι τὰς ἐκ τῶν νόμων ζημίας, αἷς ἔνοχος ἐὰν ἁλῷ γενήσεται· τῶν δὲ νόμων μὴ φροντίζειν, ἀλλ' ἀξιοῦν αὐτῷ τηλικαύτην δωρεὰν δεδόσθαι παρ' ὑμῶν, ὅσην οὐδ' αἰτῆσαι τετόλμηκεν οὐδείς;

48 Ὅτι μὲν οὖν περὶ τῆς ἐνδείξεως οὐδὲν ἕξει δίκαιον λέγειν οὔτε Θεοκρίνης οὔτε τῶν ὑπὲρ τούτου λεγόντων οὐδείς, σχεδὸν εἰδέναι πάντας ὑμᾶς νομίζω. οἶμαι δ' αὐτοὺς ἐπιχειρήσειν λέγειν ὡς οὐδὲ ἔστιν ἔνδειξις τοῦ-

των, ὅσοι μὴ ἐν ἀκροπόλει ἐπιγεγραμμένοι εἰσὶν, οὐδ'
ἐστὶ δίκαιον τούτους ὑπολαμβάνειν ὀφείλειν, ὧν οὐ-
δεὶς παρέδωκε τοῖς πράκτορσι τὰ ὀνόματα, ὥσπερ ὑμᾶς
49 ἀγνοήσοντας τὸν νόμον, ὃς ὀφείλειν κελεύει ἀπ' ἐκεί-
νης τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἂν ὄφλῃ ἢ παραβῇ τὸν νόμον
ἢ τὸ ψήφισμα, ἢ οὐ πᾶσι δῆλον ὂν ὅτι πολλαχῶς καὶ 1338
ὀφείλουσι τῷ δημοσίῳ καὶ ἐκτίνουσιν οἱ βουλόμενοι
τοῖς νόμοις πείθεσθαι, καὶ τοῦτ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου
δῆλον. καί μοι πάλιν λαβὲ τὸν νόμον τοῦτον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἀκούεις, ὦ μιαρὸν σὺ θηρίον, ὅ τι κελεύει; ἀφ'
ἧς ἂν ὄφλῃ ἢ τὸν νόμον παραβῇ.
50 Ἀκούω τοίνυν αὐτοὺς κἀκεῖνον ὑμῖν μέλλειν δει-
κνύναι τὸν νόμον, ὃς ἀπαλείφειν κελεύει τοὺς ἐγγε-
γραμμένους ἀπὸ τοῦ ὀφλήματος καθ' ὅ τι ἂν ἐκτίνῃ,
καὶ ἐρήσεσθαι πῶς ἀπὸ τοῦ μηδ' ἐγγεγραμμένου ἀπα-
λείφουσιν, ὥσπερ οὐ περὶ μὲν τῶν ἐγγεγραμμένων
τοῦτον κείμενον, περὶ δὲ τῶν μὴ ἐγγεγραμμένων, ὀφει-
λόντων δ' ἐκεῖνον, ὃς κελεύει ἀπ' ἐκείνης ὀφείλειν
τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἂν ὄφλῃ ἢ παραβῇ τὸν νόμον ἢ τὸ
51 ψήφισμα. τί οὖν οὐκ ἀγραφίου με, φήσει, γράφει τὸν
ὀφείλοντα καὶ μὴ ἐγγεγραμμένον; ὅτι ὁ νόμος οὐ κατὰ
τῶν ὀφειλόντων καὶ μὴ ἐγγραφέντων κελεύει τὰς γρα-
φὰς τοῦ ἀγραφίου εἶναι, ἀλλ' οἵτινες ἂν ἐγγραφέντες
καὶ μὴ ἐκτίσαντες τῇ πόλει τὸ ὄφλημα ἐξαλειφθῶσιν.
καί μοι λαβὲ τὸν νόμον καὶ ἀνάγνωθι.

ΝΟΜΟΣ.

52 Ἀκούετε τοῦ νόμου, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὅτι διαρ-
ρήδην λέγει, ἐάν τις τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ μὴ
ἐκτίσας τὸ ὄφλημα τῇ πόλει ἐξαλειφθῇ, εἶναι κατ' αὐ-
τοῦ τὰς γραφὰς πρὸς τοὺς θεσμοθέτας τοῦ ἀγραφίου,
καὶ οὐ κατὰ τοῦ ὀφείλοντος καὶ μὴ ἐγγεγραμμένου,

ἀλλ' ἔνδειξιν κελεύει καὶ ἄλλας τιμωρίας κατ' αὐτοῦ εἶναι. ἀλλὰ σὺ τί διδάσκεις με πάντας τοὺς τρόπους οἷς δεῖ με τιμωρήσασθαι τοὺς ἐχθρούς, ἀλλ' οὐ καθ' ὃν εἰσελήλυθα, τοῦτον ἀπολογεῖ;

53 Μοιροκλῆς τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὁ τὸ ψή- 1339
φισμα γράψας κατὰ τῶν τοὺς ἐμπόρους ἀδικούντων, καὶ πείσας οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς συμμάχους φυλακήν τινα τῶν κακουργούντων ποιήσασθαι, οὐκ αἰσχύνεται αὐτίκα μάλα λέγων ὑπὲρ Θεοκρίνου ἐναν-
54 τία τοῖς ἑαυτοῦ ψηφίσμασιν, ἀλλὰ τολμήσει πείθειν ὑμᾶς ὡς χρὴ τὸν οὕτω φανερῶς ἐξεληλεγμένον φάσεις ποιούμενον ἀδίκους κατὰ τῶν ἐμπόρων ἀφεῖναι καὶ μὴ τιμωρήσασθαι, ὥσπερ ἕνεκα τούτου γράψας καθαρὰν εἶναι τὴν θάλατταν, ἵνα σωθέντες οἱ πλέοντες ἐκ τοῦ πελάγους ἐν τῷ λιμένι χρήματα τούτοις ἀποτίνωσιν, ἢ διαφέρον τι τοῖς ἐμπόροις, ἂν μακρὸν διαφυ-
55 γόντες πλοῦν Θεοκρίνῃ περιπέσωσιν. ἐγὼ δ' οἶμαι τῶν μὲν κατὰ πλοῦν γιγνομένων οὐχ ὑμᾶς, ἀλλὰ τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς μακροῖς πλοίοις αἰτίους εἶναι, τῶν δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ καὶ πρὸς ταῖς ἀρχαῖς ὑμᾶς, οἳ τούτων κύριοι ἁπάντων ἐστέ. διὸ καὶ μᾶλλόν ἐστι τηρητέον τοὺς ἐνθάδε παραβαίνοντας τοὺς νόμους τῶν ἔξω τοῖς ψηφίσμασιν οὐκ ἐμμενόντων, ἵνα μὴ δοκῆτε αὐτοὶ πράως ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις φέρειν καὶ συνειδέ-
56 ναι τούτοις ὧν πράττουσιν. οὐ γὰρ δήπου Μηλίους μέν, ὦ Μοιρόκλεις, κατὰ τὸ σὸν ψήφισμα δέκα τάλαντα νῦν εἰσπράξομεν, ὅτι τοὺς λῃστὰς ὑπεδέξαντο, τουτονὶ δ' ἀφήσομεν, ὃς καὶ τὸ σὸν ψήφισμα καὶ τοὺς νόμους, δι' οὓς οἰκοῦμεν τὴν πόλιν, παραβέβηκε· καὶ τοὺς μὲν τὰς νήσους οἰκοῦντας κωλύσομεν ἀδικεῖν, ἐφ' οὓς τριήρεις δεῖ πληρώσαντας ἀναγκάσαι τὰ δίκαια ποιεῖν, ὑμᾶς δὲ τοὺς μιαρούς, οἷς αὐτοῦ δεῖ καθημέ-

νους τουτουσὶ κατὰ τοὺς νόμους ἐπιθεῖναι δίκην, ἐᾶ- σαι; οὐκ, ἄν γε σωφρονῆτε. λέγε τὴν στήλην. 1340

ΣΤΗΛΗ.

57 *Περὶ μὲν οὖν τῶν νόμων καὶ τοῦ πράγματος οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· ἱκανῶς γάρ μοι δοκεῖτε μεμαθηκέναι. βούλομαι δὲ δεηθεὶς ὑμῶν τὰ δίκαια ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καταβαίνειν καὶ μὴ ἐνοχλεῖν ὑμῖν. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, βοηθεῖν οἰόμενος δεῖν τῷ πατρὶ καὶ τοῦτο δίκαιον εἶναι νομίζων τὴν ἔν-*
58 *δειξιν ταύτην ἐποιησάμην, ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς εἶπον, οὐκ ἀγνοῶν οὔτε τοὺς βλασφημεῖν με βουλομένους, ὅτι λόγους εὑρήσουσι τοὺς διαβαλοῦντας τὴν ἐμὴν ἡλικίαν, οὔτε τοὺς ἐπαινεσομένους καὶ σωφρονεῖν με νομιοῦντας, εἰ τὸν ἐχθρὸν τοῦ πατρὸς τιμωρεῖσθαι προαιροῦμαι· ἀλλ' ἡγούμενος ταῦτα μὲν οὕτως ὅπως ἂν τύχῃ παρὰ τοῖς ἀκροωμένοις συμβήσεσθαι, ἐμοὶ δὲ τὸ προσταχθὲν ὑπὸ τοῦ πατρός, ἄλλως τε καὶ δίκαιον ὄν,*
59 *τοῦτ' εἶναι ποιητέον. πότε γάρ με καὶ δεῖ βοηθεῖν αὐτῷ; οὐχ ὅταν ἡ μὲν τιμωρία κατὰ τοὺς νόμους ᾖ, μετέχων δ' αὐτὸς τυγχάνω τῆς τοῦ πατρὸς ἀτυχίας, μόνος δ' ᾖ καταλελειμμένος ὁ πατήρ; ὅπερ νῦν συμβέβηκεν. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀτυχήμασι καὶ τοῦθ' ἡμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, συμβέβηκεν· παροξύνουσι μὲν ἡμᾶς ἅπαντες καὶ συνάχθεσθαί φασι τοῖς γεγενημένοις καὶ δεινὰ πεπονθέναι λέγουσι καὶ τοῦτον εἶναι ἔνοχον τῇ ἐνδείξει, συμπράττειν δ' οὐδεὶς ἐθέλει τῶν εἰπόντων, οὐδέ φησιν ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι φανερῶς· οὕτως ἔλαττον παρά τισι τὸ δίκαιον ἰσχύει τῆς παρρη-*
60 *σίας. πολλῶν δ' ἡμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, διὰ τουτονὶ Θεοκρίνην ἀτυχημάτων ἐν οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ συμβεβη-* 1341
κότων, οὐδενὸς ἔλαττόν ἐστι τὸ νῦν συμβαῖνον, ὅτι τὰ δεινὰ καὶ τὰ παρὰ τοὺς νόμους πεπραγμένα Θεοκρίνῃ

τῷ μὲν πατρὶ τῷ πεπονθότι καὶ δυναμένῳ ἂν δηλῶσαι
πρὸς ὑμᾶς ἐξ ἀνάγκης ἡσυχίαν ἐκτέον ἐστίν (οἱ γὰρ νό-
μοι ταῦτα κελεύουσιν), ἐμοὶ δὲ τῷ πάντων τούτων
ὑστερίζοντι λεκτέον, καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις τοῖς τηλικού-
τοις οἱ πατέρες βοηθοῦσιν, οὗτος δ' ἐν ἐμοὶ νῦν ἔχει
61 τὰς ἐλπίδας. τοιοῦτον οὖν ἀγωνιζόμενοι ἀγῶνα δεό-
μεθ' ὑμῶν ἐπικουρεῖν ἡμῖν, καὶ δεῖξαι πᾶσιν ὅτι, κἂν
παῖς κἂν γέρων κἂν ἄλλην ἡντινοῦν ἡλικίαν ἔχων ἥκῃ
πρὸς ὑμᾶς κατὰ τοὺς νόμους, οὗτος τεύξεται πάντων
τῶν δικαίων. καλὸν γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, μήτε
τοὺς νόμους μήθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ἐπὶ τοῖς λέγουσι ποι-
εῖν, ἀλλ' ἐκείνους ἐφ' ὑμῖν, καὶ χωρὶς κρίνειν τούς τ'
εὖ καὶ σοφῶς καὶ τοὺς τὰ δίκαια λέγοντας· περὶ γὰρ
62 τούτου τὴν ψῆφον ὀμωμόκατ' οἴσειν. οὐ γὰρ δὴ πείσει
γ' ὑμᾶς οὐδεὶς ὡς ἐπιλείψουσιν οἱ τοιοῦτοι ῥήτορες,
οὐδ' ὡς διὰ τοῦτο χεῖρον ἡ πόλις οἰκήσεται. τοὐναν-
τίον γάρ ἐστιν, ὡς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρων ἀκούω· τότε
γάρ φασιν ἄριστα πρᾶξαι τὴν πόλιν, ὅτε μέτριοι καὶ
σώφρονες ἄνδρες ἐπολιτεύοντο. πότερον γὰρ συμβού-
λους εὕροι τις ἂν τούτους ἀγαθούς; ἀλλ' οὐδὲν ἐν τῷ
δήμῳ λέγουσιν, ἀλλὰ τοὺς ἐκεῖθεν γραφόμενοι χρή-
63 ματα λαμβάνουσιν. ὃ καὶ θαυμάσιόν ἐστιν, ὅτι ζῶντες
ἐκ τοῦ συκοφαντεῖν οὔ φασι λαμβάνειν ἀπὸ τῆς πό-
λεως· καὶ πρὶν προσελθεῖν πρὸς ὑμᾶς οὐδὲν ἔχοντες,
νῦν εὐποροῦντες οὐδὲ χάριν ὑμῖν ἔχουσιν, ἀλλὰ περι-
ιόντες λέγουσιν ὡς ἀβέβαιός ἐστιν ὁ δῆμος, ὡς δυσ- 1342
χερὴς ὡς ἀχάριστος, ὥσπερ ὑμᾶς διὰ τούτους εὐπο-
ροῦντας, οὐ τούτους διὰ τὸν δῆμον. ἀλλὰ γὰρ εἰκότως
ταῦθ' οὗτοι λέγουσιν, ὁρῶντες τὴν ὑμετέραν ῥαθυ-
μίαν. οὐδένα γὰρ ἀξίως αὐτῶν τῆς πονηρίας τετιμώ-
ρησθε, ἀλλ' ὑπομένετε λεγόντων αὐτῶν ὡς ἡ τοῦ δή-
μου σωτηρία διὰ τῶν γραφομένων καὶ συκοφαντούν-

64 των ἐστίν· ὧν γένος ἐξωλέστερον οὐδέν ἐστιν. τί γὰρ
ἄν τις τούτους εὕροι χρησίμους ὄντας τῇ πόλει; τοὺς
ἀδικοῦντας νὴ Δί' οὗτοι κολάζουσι, καὶ διὰ τούτους
ἐλάττους εἰσὶν ἐκεῖνοι. οὐ δῆτ', ὦ ἄνδρες δικασταί,
ἀλλὰ καὶ πλείους· εἰδότες γὰρ οἱ βουλόμενοι κακόν τι
πράττειν ὅτι τούτοις ἐστὶν ἀπὸ τῶν λημμάτων τὸ μέ-
ρος δοτέον, ἐξ ἀνάγκης μείζω προαιροῦνται παρὰ τῶν
ἄλλων ἁρπάζειν, ἵνα μὴ μόνον αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τού-
65 τοις ἔχωσιν ἀναλίσκειν. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους, ὅσοι κακ-
ουργοῦντες βλάπτουσί τι τοὺς ἐντυγχάνοντας, τοὺς
μὲν τῶν οἴκοι φυλακὴν καταστήσαντας σώζειν ἔστι,
τοὺς δ' ἔνδον μένοντας τῆς νυκτὸς μηδὲν παθεῖν, τοὺς
δ' ἐνί γέ τῳ τρόπῳ φυλαξαμένους ἔνεστι διώσασθαι
τὴν τῶν κακόν τι ποιεῖν βουλομένων ἐπιβουλήν· τοὺς
δὲ τοιουτουσὶ συκοφάντας, ποῖ χρὴ πορευθέντας ἀδείας
παρὰ τούτων τυχεῖν; αἱ γὰρ τῶν ἄλλων ἀδικημάτων
καταφυγαὶ τούτοις εἰσὶν ἐργασίαι, νόμοι, δικαστή-
ρια, μάρτυρες, ἀγοραί· ἐν οἷς τὰς αὑτῶν ῥώμας ἐπι-
δείκνυνται, φίλους μὲν τοὺς διδόντας νομίζοντες, ἐχ-
θροὺς δὲ τοὺς ἀπράγμονας καὶ πλουσίους.

66 Ἀναμνησθέντες οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῆς
τούτων πονηρίας καὶ τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων,
ὧν Ἐπιχάρης μὲν ὁ πάππος ὁ ἐμὸς Ὀλυμπίασι νικήσας
παῖδας στάδιον ἐστεφάνωσε τὴν πόλιν, καὶ παρὰ τοῖς 1343
ὑμετέροις προγόνοις ἐπιεικῆ δόξαν ἔχων ἐτελεύτησεν·
ἡμεῖς δὲ διὰ τοῦτον τὸν θεοῖς ἐχθρὸν ἀπεστερήμεθα
67 ταύτης τῆς πόλεως, ὑπὲρ ἧς Ἀριστοκράτης ὁ Σκελλίου,
θεῖος ὢν Ἐπιχάρους τοῦ πάππου τοῦ ἐμοῦ, οὗ ἔχει
ἀδελφὸς οὑτοσὶ τοὔνομα, πολλὰ καὶ καλὰ διαπραξάμε-
νος ἔργα πολεμούσης τῆς πόλεως Λακεδαιμονίοις, κα-
τασκάψας τὴν Ἠετιώνειαν, εἰς ἣν Λακεδαιμονίους
ἔμελλον οἱ περὶ Κριτίαν ὑποδέχεσθαι, καθεῖλε μὲν τὸ

ἐπιτείχισμα, κατήγαγε δὲ τὸν δῆμον κινδυνεύων αὐτὸς
οὐ τοιούτους κινδύνους, ἀλλ' ἐν οἷς καὶ παθεῖν τι κα-
68 λόν ἐστιν, ἔπαυσε δὲ τοὺς ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν. δι'
ὅν, εἰ Θεοκρίνῃ τούτῳ ὅμοιοι ὄντες ἐτυγχάνομεν, εἰκό-
τως ἐσώζετ' ἂν ἡμᾶς, μὴ ὅτι βελτίους ὄντας τούτου καὶ
δίκαια λέγοντας. οὐ γὰρ πολλάκις ὑμᾶς ταῦτα λέγον-
τες ἐνοχλήσομεν· οὕτω γὰρ ἡμᾶς οὗτος διατέθεικεν
ὥσθ', ὅπερ ἐξ ἀρχῆς εἶπον, μηδ' ἐλπίδα ἡμῖν εἶναι μη-
δεμίαν τοῦ μετασχεῖν τῆς καὶ τοῖς ξένοις δεδομένης
69 παρρησίας. ἵν' οὖν, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, ταύτην γ' ἔχω-
μεν παραψυχὴν, τὸ καὶ τοῦτον ὁρᾶν ἡσυχίαν ἄγοντα,
βοηθήσαθ' ἡμῖν, ἐλεήσατε τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος
ἡμῶν τετελευτηκότας, ἀναγκάσατ' αὐτὸν ὑπὲρ αὐτῆς
τῆς ἐνδείξεως ἀπολογεῖσθαι, καὶ τοιοῦτοι γένεσθ' αὐτῷ
δικασταὶ τῶν λεγομένων οἷος οὗτος ἐγένετο ἡμῶν κα-
70 τήγορος, ὃς ἐξαπατήσας τοὺς δικαστὰς οὐκ ἠθέλησε
τιμήσασθαι μετρίου τινὸς τιμήματος τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ,
πόλλ' ἐμοῦ δεηθέντος καὶ τοῦτον ἱκετεύσαντος πρὸς
τῶν γονάτων, ἀλλ' ὥσπερ τὴν πόλιν προδεδωκότι τῷ 1344
πατρὶ δέκα ταλάντων ἐτιμήσατο. δεόμεθ' οὖν ὑμῶν
καὶ ἀντιβολοῦμεν, τὰ δίκαια ψηφίζεσθε.

*Βοήθησον ἡμῖν ὁ δεῖνα, εἴ τι ἔχεις, καὶ σύνειπε.
ἀνάβηθι.*

LIX.

ΚΑΤΑ ΝΕΑΙΡΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Καὶ τοῦτον τὸν λόγον οὐκ οἴονται Δημοσθένους εἶναι, ὕπτιον
ὄντα καὶ πολλαχῆ τῆς τοῦ ῥήτορος δυνάμεως ἐνδεέστερον.
ὑπόθεσιν δὲ ἔχει τοιαύτην. νόμου κελεύοντος, ἐὰν ἀνδρὶ*

Ἀθηναίῳ ξένη συνοικῇ, πεπρᾶσθαι ταύτην, κατὰ τοῦτον τὸν νόμον ἐπὶ Νέαιραν ἥκει Θεόμνηστος, λέγων συνοικεῖν αὐτὴν Στεφάνῳ γεγονυῖαν μὲν δούλην Νικαρέτης, ἑταιρήσασαν δὲ πρότερον, νῦν δὲ Στεφάνῳ νόμῳ συνοικοῦσαν καὶ πεπαιδοποιημένην ἐξ αὐτοῦ. ὁ δὲ Στέφανος οὐχ ὁμολογεῖ ταῦτα, ἀλλὰ συνεῖναι μὲν αὐτῇ φησὶν, ὡς ἑταίρᾳ δὲ καὶ οὐ γυναικὶ, καὶ τοὺς παῖδας οὐκ ἐκ ταύτης ἔχειν. πρὸς ὅπερ ὁ κατήγορος ἀνθιστάμενος οὐκ ὀλίγα τεκμήρια παρέχεται ὡς γυναῖκα συνοικεῖν αὐτήν. γίνεται τοίνυν ἡ στάσις τοῦ λόγου στοχαστική. περὶ γὰρ οὐσίας τὸ ζήτημα, καὶ οὔτε περὶ ἰδιότητος οὔτε περὶ ποιότητος. τὰ μὲν οὖν πρῶτα τοῦ λόγου Θεόμνηστος λέγει, ἔπειτα συνήγορον Ἀπολλόδωρον καλεῖ κηδεστὴν ὄντα ἑαυτοῦ κἀκεῖνος τὸν ἀγῶνα ποιεῖται.

Πολλά με τὰ παρακαλοῦντα ἦν, ὦ ἄνδρες Ἀθη- 1345
ναῖοι, γράψασθαι Νέαιραν τὴν γραφὴν ταυτηνὶ καὶ εἰσελθεῖν εἰς ὑμᾶς. καὶ γὰρ ἠδικήμεθα ὑπὸ Στεφάνου μεγάλα καὶ εἰς κινδύνους τοὺς ἐσχάτους κατέστημεν ὑπ' αὐτοῦ ὅ τε κηδεστὴς καὶ ἐγὼ καὶ ἡ ἀδελφὴ καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἐμὴ, ὥστ' οὐχ ὑπάρχων, ἀλλὰ τιμωρούμενος ἀγωνιοῦμαι τὸν ἀγῶνα τουτονί· τῆς γὰρ ἔχθρας πρότερος οὗτος ὑπῆρξεν, οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν πώποτε οὔτε λόγῳ οὔτε ἔργῳ κακὸν παθών. βούλομαι δ' ὑμῖν προδιηγήσασθαι πρῶτον ἃ πεπόνθαμεν ὑπ' αὐτοῦ, ἵνα μᾶλλόν μοι συγγνώμην ἔχητε ἀμυνομένῳ, καὶ ὡς εἰς ἐσχάτους κινδύνους κατέστημεν περί τε τῆς πατρίδος καὶ περὶ ἀτιμίας.

2 *Ψηφισαμένου γὰρ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων Ἀθηναῖον εἶναι Πασίωνα καὶ ἐκγόνους τοὺς ἐκείνου διὰ τὰς εὐεργεσίας τὰς εἰς τὴν πόλιν, ὁμογνώμων καὶ ὁ πατὴρ ἐγένετο ὁ ἐμὸς τῇ τοῦ δήμου δωρεᾷ, καὶ ἔδωκεν Ἀπολλοδώρῳ τῷ υἱεῖ τῷ ἐκείνου θυγατέρα μὲν αὐτοῦ, ἀδελφὴν δὲ ἐμὴν, ἐξ ἧς Ἀπολλοδώρῳ οἱ παῖδές εἰσιν. ὄντος δὲ χρηστοῦ τοῦ Ἀπολλοδώρου περί τε τὴν ἀδελ-*

φὴν τὴν ἐμὴν καὶ περὶ ἡμᾶς ἅπαντας, καὶ ἡγουμένου τῇ
ἀληθείᾳ οἰκείους ὄντας κοινωνεῖν πάντων τῶν ὄντων,
ἔλαβον καὶ ἐγὼ γυναῖκα Ἀπολλοδώρου μὲν θυγατέρα, 1346
3 ἀδελφιδῆν δ' ἐμαυτοῦ. προεληλυθότος δὲ χρόνου λαγ-
χάνει βουλεύειν Ἀπολλόδωρος· δοκιμασθεὶς δὲ καὶ
ὀμόσας τὸν νόμιμον ὅρκον, συμβάντος τῇ πόλει και-
ροῦ τοιούτου καὶ πολέμου, ἐν ᾧ ἦν ἢ κρατήσασιν ὑμῖν
μεγίστοις τῶν Ἑλλήνων εἶναι καὶ ἀναμφισβητήτως τά
τε ὑμέτερα αὐτῶν κεκομίσθαι καὶ καταπεπολεμηκέναι
Φίλιππον, ἢ ὑστερήσασι τῇ βοηθείᾳ καὶ προεμένοις
τοὺς συμμάχους, δι' ἀπορίαν χρημάτων καταλυθέντος
τοῦ στρατοπέδου, τούτους τ' ἀπολέσαι καὶ τοῖς ἄλλοις
Ἕλλησιν ἀπίστους εἶναι δοκεῖν καὶ κινδυνεύειν περὶ
τῶν ὑπολοίπων, περί τε Λήμνου καὶ Ἴμβρου καὶ Σκύ-
4 ρου καὶ Χερρονήσου, καὶ μελλόντων στρατεύεσθαι
ὑμῶν πανδημεὶ εἴς τε Εὔβοιαν καὶ Ὄλυνθον, ἔγραψε
ψήφισμα ἐν τῇ βουλῇ Ἀπολλόδωρος βουλεύων καὶ ἐξή-
νεγκε προβούλευμα εἰς τὸν δῆμον, λέγων διαχειροτο-
νῆσαι τὸν δῆμον εἴτε δοκεῖ τὰ περιόντα χρήματα τῆς
διοικήσεως στρατιωτικὰ εἶναι εἴτε θεωρικά, κελευόν-
των μὲν τῶν νόμων, ὅταν πόλεμος ᾖ, τὰ περιόντα χρή-
ματα τῆς διοικήσεως στρατιωτικὰ εἶναι, κύριον δ'
ἡγούμενος δεῖν τὸν δῆμον εἶναι περὶ τῶν αὑτοῦ ὅ τι
ἂν βούληται πρᾶξαι, ὀμωμοκὼς δὲ τὰ βέλτιστα βου-
λεύσειν τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, ὡς ὑμεῖς πάντες ἐμαρ-
5 τυρήσατε ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ. γενομένης γὰρ τῆς δια-
χειροτονίας οὐδεὶς ἀντεχειροτόνησεν ὡς οὐ δεῖ τοῖς
χρήμασι τούτοις στρατιωτικοῖς χρῆσθαι, ἀλλὰ καὶ νῦν
ἔτι, ἄν που λόγος γένηται, παρὰ πάντων ὁμολογεῖται
ὡς τὰ βέλτιστα εἰπὼν ἄδικα πάθοι. τῷ οὖν ἐξαπατή-
σαντι τῷ λόγῳ τοὺς δικαστὰς δίκαιον ὀργίζεσθαι, οὐ 1347
τοῖς ἐξαπατηθεῖσι. γραψάμενος γὰρ παρανόμων τὸ

ψήφισμα Στέφανος ούτοσὶ καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐπὶ διαβολῇ ψευδεῖς μάρτυρας παρασχόμενος ὡς ὤφλε τῷ δημοσίῳ ἐκ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν καὶ ἔξω
6 τῆς γραφῆς πολλὰ κατηγορῶν εἷλε τὸ ψήφισμα. καὶ τοῦτο μὲν εἰ αὐτῷ ἐδόκει διαπράξασθαι, οὐ χαλεπῶς φέρομεν· ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τοῦ τιμήματος ἐλάμβανον τὴν ψῆφον οἱ δικασταί, δεομένων ἡμῶν συγχωρῆσαι οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ πεντεκαίδεκα ταλάντων ἐτιμᾶτο, ἵνα ἀτιμώσειεν αὐτὸν καὶ παῖδας τοὺς ἐκείνου καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμήν, καὶ ἡμᾶς ἅπαντας εἰς τὴν ἐσχάτην
7 ἀπορίαν καταστήσειε καὶ ἔνδειαν ἁπάντων. ἡ μὲν γὰρ οὐσία οὐδὲ τριῶν ταλάντων πάνυ τι ἦν, ὥστε δυνηθῆναι ἐκτῖσαι τοσοῦτον ὄφλημα· μὴ ἐκτισθέντος δὲ τοῦ ὀφλήματος ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας, διπλοῦν ἔμελλεν ἔσεσθαι τὸ ὄφλημα καὶ ἐγγραφήσεσθαι Ἀπολλόδωρος τριάκοντα τάλαντα ὀφείλων τῷ δημοσίῳ· ἐγγεγραμμένου δὲ τῷ δημοσίῳ, ἀπογραφήσεσθαι ἔμελλεν ἡ ὑπάρχουσα οὐσία Ἀπολλοδώρῳ δημοσία εἶναι, πραθείσης δ' αὐτῆς εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπορίαν καταστήσεσθαι καὶ αὐτὸς καὶ παῖδες οἱ ἐκείνου καὶ γυνὴ καὶ ἡμεῖς
8 ἅπαντες. ἔτι δὲ καὶ ἡ ἑτέρα θυγάτηρ ἀνέκδοτος ἔμελλεν ἔσεσθαι· τίς γὰρ ἄν ποτε παρ' ὀφείλοντος τῷ δημοσίῳ καὶ ἀποροῦντος ἔλαβεν ἄπροικον; οὐκοῦν τηλικούτων κακῶν αἴτιος ἡμῖν πᾶσιν ἐγίγνετο, οὐδὲν πώποτε ὑφ' ἡμῶν ἠδικημένος. τοῖς μὲν οὖν δικασταῖς τοῖς τότε δικάσασι πολλὴν χάριν κατά γε τοῦτ' ἔχω, ὅτι οὐ περιεῖδον αὐτὸν ἀναρπασθέντα, ἀλλ' ἐτίμησαν ταλάντου, ὥστε δυνηθῆναι ἂν ἐκτῖσαι μόλις· τούτῳ δὲ 1348 δικαίως τὸν αὐτὸν ἔρανον ἐνεχειρήσαμεν ἀποδοῦναι.
9 καὶ γὰρ οὐ μόνον ταύτῃ ἐζήτησεν ἀνελεῖν ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πατρίδος αὐτὸν ἐβουλήθη ἐκβαλεῖν. ἐπενέγκας γὰρ αὐτῷ αἰτίαν ψευδῆ ὡς Ἀφίδναζέ ποτε ἀφι-

κόμενος ἐπὶ δραπέτην αὐτοῦ ζητῶν πατάξειε γυναῖκα
καὶ ἐκ τῆς πληγῆς τελευτήσειεν ἡ ἄνθρωπος, παρα-
σκευασάμενος ἀνθρώπους δούλους καὶ κατασκευάσας
ὡς Κυρηναῖοι εἴησαν, προεῖπεν αὐτῷ ἐπὶ Παλλαδίῳ
10 φόνου. καὶ ἔλεγε τὴν δίκην Στέφανος οὑτοσὶ διομο-
σάμενος, ὡς ἔκτεινεν Ἀπολλόδωρος τὴν γυναῖκα αὐτο-
χειρίᾳ, ἐξώλειαν αὑτῷ καὶ γένει καὶ οἰκίᾳ ἐπαρασά-
μενος, ἃ οὔτ' ἐγένετο οὔτ' εἶδεν οὔτ' ἤκουσεν οὐδε-
νὸς πώποτ' ἀνθρώπων. ἐξελεγχθεὶς δ' ἐπιορκῶν καὶ
ψευδῆ αἰτίαν ἐπιφέρων, καὶ καταφανὴς γενόμενος με-
μισθωμένος ὑπὸ Κηφισοφῶντος καὶ Ἀπολλοφάνους,
ὥστ' ἐξελάσαι Ἀπολλόδωρον ἢ ἀτιμῶσαι ἀργύριον εἰ-
ληφώς, ὀλίγας ψήφους μεταλαβὼν ἐκ πεντακοσίων,
ἀπῆλθεν ἐπιωρκηκὼς καὶ δόξας πονηρὸς εἶναι.

11 Σκοπεῖτε δὴ αὐτοί, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐκ τῶν εἰ-
κότων λογιζόμενοι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, τί ἂν ἐχρησά-
μην ἐμαυτῷ καὶ τῇ γυναικὶ καὶ τῇ ἀδελφῇ, εἴ τι Ἀπολ-
λοδώρῳ συνέβη παθεῖν ὧν Στέφανος οὑτοσὶ ἐπεβού-
λευσεν αὐτῷ, ἢ ἐν τῷ προτέρῳ ἢ ἐν τῷ ὑστέρῳ ἀγῶνι;
ἢ ποίᾳ αἰσχύνῃ οὐκ ἂν καὶ συμφορᾷ περιπεπτωκὼς
12 ἦν; παρακαλούντων δή με ἁπάντων, ἰδίᾳ προσιόντων 1349
ἐμοί, ἐπὶ τιμωρίαν τρέπεσθαι ὧν ἐπάθομεν ὑπ' αὐτοῦ,
καὶ ὀνειδιζόντων μοι ἀνανδρότατον ἀνθρώπων εἶναι,
εἰ οὕτως οἰκείως ἔχων τὰ πρὸς τούτους μὴ λήψομαι δί-
κην ὑπὲρ ἀδελφῆς καὶ κηδεστῶν καὶ ἀδελφιδῶν καὶ
γυναικὸς ἐμαυτοῦ, μηδὲ τὴν περιφανῶς εἰς τοὺς θεοὺς
ἀσεβοῦσαν καὶ εἰς τὴν πόλιν ὑβρίζουσαν καὶ τῶν νό-
μων καταφρονοῦσαν τῶν ὑμετέρων εἰσαγαγὼν εἰς
ὑμᾶς, καὶ ἐξελέγξας τῷ λόγῳ ὡς ἀδικεῖ, κυρίους κατα-
13 στήσω ὅ τι ἂν βούλησθε χρῆσθαι αὐτῇ· καὶ ὥσπερ
Στέφανος οὑτοσὶ ἐμὲ ἀφῄρητο τοὺς οἰκείους παρὰ τοὺς
νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τὰ ὑμέτερα, οὕτω καὶ ἐγὼ

τοῦτον ἥκω ἐπιδείξων εἰς ὑμᾶς ξένῃ μὲν γυναικὶ συνοικοῦντα παρὰ τὸν νόμον, ἀλλοτρίους δὲ παῖδας εἰσαγαγόντα εἴς τε τοὺς φράτερας καὶ εἰς τοὺς δημότας, ἐγγυῶντα δὲ τὰς τῶν ἑταιρῶν θυγατέρας ὡς αὐτοῦ οὔσας, ἠσεβηκότα δ' εἰς τοὺς θεούς, ἄκυρον δὲ ποιοῦντα τὸν δῆμον τῶν αὑτοῦ, ἄν τινα βούληται πολίτην ποιήσασθαι· τίς γὰρ ἂν ἔτι παρὰ τοῦ δήμου ζητήσειε λαβεῖν δωρεὰν μετὰ πολλῶν ἀναλωμάτων καὶ πραγματείας πολίτης μέλλων ἔσεσθαι, ἐξὸν παρὰ Στεφάνου ἀπ' ἐλάττονος ἀναλώματος, εἴ γε τὸ αὐτὸ τοῦτο γενήσεται αὐτῷ;

14 *Ἃ μὲν οὖν ἀδικηθεὶς ἐγὼ ὑπὸ Στεφάνου πρότερος ἐγραψάμην τὴν γραφὴν ταύτην, εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς· ὡς δ' ἐστὶ ξένη Νέαιρα αὕτη καὶ συνοικεῖ Στεφάνῳ τούτῳ καὶ πολλὰ παρανενόμηκεν εἰς τὴν πόλιν, ταῦτ' ἤδη δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς. δέομαι οὖν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἅπερ ἡγοῦμαι προσήκειν δεηθῆναι νέον τε ὄντα καὶ ἀπείρως ἔχοντα τοῦ λέγειν, συνήγορόν με κελεῦσαι καλέσαι τῷ ἀγῶνι τούτῳ Ἀπολλόδωρον.*
15 *καὶ γὰρ πρεσβύτερός ἐστιν ἢ ἐγώ, καὶ ἐμπειροτέρως* 1350
ἔχει τῶν νόμων, καὶ μεμέληκεν αὐτῷ περὶ τούτων ἁπάντων ἀκριβῶς, καὶ ἠδίκηται ὑπὸ Στεφάνου τουτουί, ὥστε καὶ ἀνεπίφθονον αὐτῷ τιμωρεῖσθαι τὸν ὑπάρξαντα. δεῖ δ' ὑμᾶς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀληθείας τὴν ἀκρίβειαν ἀκούσαντας τῆς τε κατηγορίας καὶ τῆς ἀπολογίας, οὕτως ἤδη τὴν ψῆφον φέρειν ὑπέρ τε τῶν θεῶν καὶ τῶν νόμων καὶ τοῦ δικαίου καὶ ὑμῶν αὐτῶν.

ΣΥΝΗΓΟΡΙΑ.

16 *Ἃ μὲν ἠδικημένος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὸ Στεφάνου ἀναβέβηκα κατηγορήσων Νεαίρας ταυτησί, Θεόμνηστος εἴρηκε πρὸς ὑμᾶς· ὡς δ' ἐστὶ ξένη Νέαιρα καὶ παρὰ τοὺς νόμους συνοικεῖ Στεφάνῳ, τοῦτο ὑμῖν*

βούλομαι σαφῶς ἐπιδεῖξαι. πρῶτον μὲν οὖν τὸν νόμον ὑμῖν ἀναγνώσεται, καθ' ὃν τήν τε γραφὴν ταυτηνὶ Θεόμνηστος ἐγράψατο καὶ ὁ ἀγὼν οὗτος εἰσέρχεται εἰς ὑμᾶς.

ΝΟΜΟΣ.

[Ἐὰν δὲ ξένος ἀστῇ συνοικῇ τέχνῃ ἢ μηχανῇ ἡτινιοῦν, γραφέσθω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας Ἀθηναίων ὁ βουλόμενος οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δὲ ἁλῷ, πεπράσθω καὶ αὐτὸς καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ, καὶ τὸ τρίτον μέρος ἔστω τοῦ ἑλόντος. ἔστω δὲ καὶ ἐὰν ἡ ξένη τῷ ἀστῷ συνοικῇ κατὰ ταὐτά, καὶ ὁ συνοικῶν τῇ ξένῃ τῇ ἁλούσῃ ὀφειλέτω χιλίας δραχμάς.]

17 Τοῦ μὲν νόμου τοίνυν ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὃς οὐκ ἐᾷ τὴν ξένην τῷ ἀστῷ συνοικεῖν οὐδὲ τὴν ἀστὴν τῷ ξένῳ, οὐδὲ παιδοποιεῖσθαι, τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ· ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ, γραφὴν πεποίηκε κατ' αὐτῶν εἶναι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, κατά τε τοῦ ξένου καὶ τῆς ξένης, κἂν ἁλῷ, πεπρᾶσθαι κε- 1351 λεύει. ὡς οὖν ἐστι ξένη Νέαιρα αὕτη, τοῦθ' ὑμῖν βούλομαι ἐξ ἀρχῆς ἀκριβῶς ἐπιδεῖξαι.

18 Ἑπτὰ γὰρ ταύτας παιδίσκας ἐκ μικρῶν παιδίων ἐκτήσατο Νικαρέτη, Χαρισίου μὲν οὖσα τοῦ Ἠλείου ἀπελευθέρα, Ἱππίου δὲ τοῦ μαγείρου τοῦ ἐκείνου γυνή, δεινὴ δὲ φύσιν μικρῶν παιδίων συνιδεῖν εὐπρεπῆ, καὶ ταῦτα ἐπισταμένη θρέψαι καὶ παιδεῦσαι ἐμπείρως, τέχνην ταύτην κατεσκευασμένη καὶ ἀπὸ τούτων τὸν
19 βίον συνειλεγμένη. προσειποῦσα δ' αὐτὰς ὀνόματι θυγατέρας, ἵν' ὡς μεγίστους μισθοὺς πράττοιτο τοὺς βουλομένους πλησιάζειν αὐταῖς ὡς ἐλευθέραις οὔσαις, ἐπειδὴ τὴν ἡλικίαν ἐκαρπώσατο αὐτῶν ἑκάστης, συλλήβδην καὶ τὰ σώματα ἀπέδοτο ἁπασῶν, ἑπτὰ οὐσῶν, Ἄντειαν καὶ Στρατόλαν καὶ Ἀριστόκλειαν καὶ Μετάνειραν καὶ Φίλαν καὶ Ἰσθμιάδα καὶ Νέαιραν ταυτηνί.

20 ἣν μὲν οὖν ἕκαστος αὐτῶν ἐκτήσατο καὶ ὡς ἠλευθερώ-
θησαν ὑπὸ τῶν πριαμένων αὐτὰς παρὰ τῆς Νικαρέ-
της, προϊόντος τοῦ λόγου, ἂν βούλησθε ἀκούειν καί
μοι περιουσία ᾖ τοῦ ὕδατος, δηλώσω ὑμῖν· ὡς δὲ Νέ-
αιρα αὕτη Νικαρέτης ἦν καὶ εἰργάζετο τῷ σώματι μισθ-
αρνοῦσα τοῖς βουλομένοις αὐτῇ πλησιάζειν, τοῦθ'
21 ὑμῖν βούλομαι πάλιν ἐπανελθεῖν. Λυσίας γὰρ ὁ σο-
φιστὴς Μετανείρας ὢν ἐραστὴς ἐβουλήθη πρὸς τοῖς
ἄλλοις ἀναλώμασιν οἷς ἀνήλισκεν εἰς αὐτὴν καὶ μυῆ-
σαι, ἡγούμενος τὰ μὲν ἄλλα ἀναλώματα τὴν κεκτημέ-
νην αὐτὴν λαμβάνειν, ἃ δ' ἂν εἰς τὴν ἑορτὴν καὶ τὰ
μυστήρια ὑπὲρ αὐτῆς ἀναλώσῃ, πρὸς αὐτὴν τὴν ἄν-
θρωπον χάριν καταθήσεσθαι. ἐδεήθη οὖν τῆς Νικα-
ρέτης ἐλθεῖν εἰς τὰ μυστήρια ἄγουσαν τὴν Μετάνει- 1352
22 ραν, ἵνα μυηθῇ, καὶ αὐτὸς ὑπέσχετο μυήσειν. ἀφικο-
μένας δ' αὐτὰς ὁ Λυσίας εἰς μὲν τὴν αὑτοῦ οἰκίαν οὐκ
εἰσάγει, αἰσχυνόμενος τήν τε γυναῖκα ἣν εἶχε, Βρα-
χύλλου μὲν θυγατέρα, ἀδελφιδῆν δὲ αὑτοῦ, καὶ τὴν
μητέρα τὴν αὑτοῦ πρεσβυτέραν τε οὖσαν καὶ ἐν τῷ
αὐτῷ διαιτωμένην· ὡς Φιλόστρατον δὲ τὸν Κολωνῆ-
θεν, ἤθεον ἔτι ὄντα καὶ φίλον αὐτῷ, καθίστησιν ὁ Λυ-
σίας αὐτάς, τήν τε Μετάνειραν καὶ τὴν Νικαρέτην.
συνηκολούθει δὲ καὶ Νέαιρα αὕτη, ἐργαζομένη μὲν ἤδη
τῷ σώματι, νεωτέρα δὲ οὖσα διὰ τὸ μήπω τὴν ἡλικίαν
23 αὐτῇ παρεῖναι. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, ὅτι Νικαρέτης
ἦν καὶ ἠκολούθει ἐκείνῃ καὶ ἐμισθάρνει τῷ βουλομέ-
νῳ ἀναλίσκειν, τούτων ὑμῖν αὐτὸν τὸν Φιλόστρατον
μάρτυρα καλῶ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Φιλόστρατος Διονυσίου Κολωνῆθεν μαρτυρεῖ εἰδέναι Νέαιραν Νικαρέτης οὖσαν, ἧσπερ καὶ Μετάνειρα ἐγένετο, καὶ κατάγεσθαι παρ' αὐτῷ, ὅτε εἰς τὰ μυστήρια

*ἐπεδήμησαν, ἐν Κορίνθῳ οἰκοῦσαι· καταστῆσαι δὲ αὐ-
τὰς ὡς αὐτὸν Λυσίαν τὸν Κεφάλου, φίλον ὄντα ἑαυτῷ
καὶ ἐπιτήδειον.]*

24 *Πάλιν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μετὰ ταῦτα
Σῖμος ὁ Θετταλὸς ἔχων Νέαιραν ταυτηνὶ ἀφικνεῖται
δεῦρο εἰς τὰ Παναθήναια τὰ μεγάλα. συνηκολούθει
δὲ καὶ ἡ Νικαρέτη αὐτῇ, κατήγοντο δὲ παρὰ Κτησίπ-
πῳ τῷ Γλαυκωνίδου τῷ Κυδαντίδῃ, καὶ συνέπινε
καὶ συνεδείπνει ἐναντίον πολλῶν Νέαιρα αὕτη ὡς
ἂν ἑταίρα οὖσα. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν*
25 *τοὺς μάρτυρας καλῶ. καί μοι κάλει Εὐφίλητον Σί-* 1353
*μωνος Αἰξωνέα καὶ Ἀριστόμαχον Κριτοδήμου Ἀλω-
πεκῆθεν.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

*[Εὐφίλητος Σίμωνος Αἰξωνεύς, Ἀριστόμαχος Κριτο-
δήμου Ἀλωπεκῆθεν, μαρτυροῦσιν εἰδέναι Σῖμον τὸν Θετ-
ταλὸν ἀφικόμενον Ἀθήναζε εἰς τὰ Παναθήναια τὰ μεγάλα,
καὶ μετ᾽ αὐτοῦ Νικαρέτην καὶ Νέαιραν τὴν νυνὶ ἀγωνιζο-
μένην· καὶ κατάγεσθαι αὐτοὺς παρὰ Κτησίππῳ τῷ Γλαυ-
κωνίδου, καὶ συμπίνειν μετ᾽ αὐτῶν Νέαιραν ὡς ἑταίραν
οὖσαν καὶ ἄλλων πολλῶν παρόντων καὶ συμπινόντων
παρὰ Κτησίππῳ.]*

26 *Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐν τῇ Κορίνθῳ αὐτῆς ἐπιφα-
νῶς ἐργαζομένης καὶ οὔσης λαμπρᾶς ἄλλοι τε ἐρασταὶ
γίγνονται καὶ Ξενοκλείδης ὁ ποιητὴς καὶ Ἵππαρχος ὁ
ὑποκριτής, καὶ εἶχον αὐτὴν μεμισθωμένοι. καὶ ὅτι
ἀληθῆ λέγω τοῦ μὲν Ξενοκλείδου οὐκ ἂν δυναίμην
ὑμῖν μαρτυρίαν παρασχέσθαι· οὐ γὰρ ἐῶσιν αὐτὸν οἱ*
27 *νόμοι μαρτυρεῖν· ὅτε γὰρ Λακεδαιμονίους ὑμεῖς ἐσώ-
ζετε πεισθέντες ὑπὸ Καλλιστράτου, τότε ἀντειπὼν ἐν
τῷ δήμῳ τῇ βοηθείᾳ, ἐωνημένος τὴν πεντηκοστὴν τοῦ
σίτου ἐν εἰρήνῃ, καὶ δέον αὐτὸν καταβάλλειν τὰς κα-*

ταβολὰς εἰς τὸ βουλευτήριον κατὰ πρυτανείαν, καὶ οὔσης αὐτῷ ἀτελείας ἐκ τῶν νόμων, οὐκ ἐξελθὼν ἐκείνην τὴν στρατείαν, γραφεὶς ὑπὸ Στεφάνου τουτου ἀστρατείας καὶ διαβληθεὶς τῷ λόγῳ ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἥλω
28 καὶ ἠτιμώθη. καίτοι πῶς οὐκ οἴεσθε δεινὸν εἶναι, εἰ τοὺς μὲν φύσει πολίτας καὶ γνησίως μετέχοντας τῆς πόλεως ἀπεστέρηκε τῆς παρρησίας Στέφανος οὑτοσί, τοὺς δὲ μηδὲν προσήκοντας βιάζεται Ἀθηναίους εἶναι 1354
παρὰ πάντας τοὺς νόμους; τὸν δ' Ἵππαρχον αὐτὸν ὑμῖν καλῶ, καὶ ἀναγκάσω μαρτυρεῖν ἢ ἐξόμνυσθαι κατὰ τὸν νόμον, ἢ κλητεύσω αὐτόν. καί μοι κάλει Ἵππαρχον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Ἵππαρχος Ἀθμονεὺς μαρτυρεῖ Ξενοκλείδην καὶ αὐτὸν μισθώσασθαι Νέαιραν ἐν Κορίνθῳ τὴν νῦν ἀγωνιζομένην, ὡς ἑταίραν οὖσαν τῶν μισθαρνουσῶν, καὶ συμπίνειν ἐν Κορίνθῳ Νέαιραν μεθ' αὐτοῦ καὶ Ξενοκλείδου τοῦ ποιητοῦ.]

29 Μετὰ ταῦτα τοίνυν αὐτῆς γίγνονται ἐρασταὶ δύο, Τιμανορίδας τε ὁ Κορίνθιος καὶ Εὐκράτης ὁ Λευκάδιος, οἳ ἐπειδήπερ πολυτελὴς ἦν ἡ Νικαρέτη τοῖς ἐπιτάγμασιν, ἀξιοῦσα τὰ καθ' ἡμέραν ἀναλώματα ἅπαντα τῇ οἰκίᾳ παρ' αὐτῶν λαμβάνειν, κατατιθέασιν αὐτῆς τιμὴν τριάκοντα μνᾶς τοῦ σώματος τῇ Νικαρέτῃ, καὶ ὠνοῦνται αὐτὴν παρ' αὐτῆς νόμῳ πόλεως καθάπαξ
30 αὐτῶν δούλην εἶναι. καὶ εἶχον καὶ ἐχρῶντο ὅσον ἐβούλοντο αὐτῇ χρόνον. μέλλοντες δὲ γαμεῖν, προαγορεύουσιν αὐτῇ ὅτι οὐ βούλονται αὐτὴν σφῶν αὐτῶν ἑταίραν γεγενημένην ὁρᾶν ἐν Κορίνθῳ ἐργαζομένην οὐδ' ὑπὸ πορνοβοσκῷ οὖσαν, ἀλλ' ἡδέως ἂν αὐτοῖς εἴη ἔλαττόν τε τἀργύριον κομίσασθαι παρ' αὐτῆς ἢ κατέθεσαν, καὶ αὐτὴν ταύτην ὁρᾶν τι ἀγαθὸν ἔχουσαν.

ἀφιέναι οὖν αὐτῇ ἔφασαν εἰς ἐλευθερίαν χιλίας δραχμὰς, πεντακοσίας ἑκάτερος· τὰς δ' εἴκοσι μνᾶς ἐκέλευον αὐτὴν ἐξευροῦσαν αὐτοῖς ἀποδοῦναι. ἀκούσασα δ' αὕτη τοὺς λόγους τούτους τοῦ τε Εὐκράτους καὶ Τιμανορίδου, μεταπέμπεται εἰς τὴν Κόρινθον ἄλλους 1355
τε τῶν ἐραστῶν τῶν γεγενημένων αὐτῇ καὶ Φρυνίωνα τὸν Παιανιέα, Δήμωνος μὲν ὄντα υἱὸν, Δημοχάρους δὲ ἀδελφὸν, ἀσελγῶς δὲ καὶ πολυτελῶς διάγοντα τὸν
31 βίον, ὡς ὑμῶν οἱ πρεσβύτεροι μνημονεύουσιν. ἀφικομένου δ' ὡς αὐτὴν τοῦ Φρυνίωνος, λέγει πρὸς αὐτὸν τοὺς λόγους οὓς εἶπον πρὸς αὐτὴν ὅ τε Εὐκράτης καὶ Τιμανορίδας, καὶ δίδωσιν αὐτῷ τἀργύριον ὃ παρὰ τῶν ἄλλων ἐραστῶν ἐδασμολόγησεν ἔρανον εἰς τὴν ἐλευθερίαν συλλέγουσα, καὶ εἴ τι ἄρα αὐτὴ περιεποιήσατο, καὶ δεῖται αὐτοῦ προσθέντα τὸ ἐπίλοιπον, οὗ προσέδει εἰς τὰς εἴκοσι μνᾶς, καταθεῖναι αὐτῆς τῷ τε Εὐκράτει καὶ τῷ Τιμανορίδᾳ ὥστε ἐλευθέραν εἶναι.
32 ἄσμενος δ' ἀκούσας ἐκεῖνος τοὺς λόγους τούτους αὐτῆς, καὶ λαβὼν τἀργύριον ὃ παρὰ τῶν ἐραστῶν τῶν ἄλλων εἰσηνέχθη αὐτῇ, καὶ προσθεὶς τὸ ἐπίλοιπον αὐτὸς κατατίθησιν αὐτῆς τὰς εἴκοσι μνᾶς τῷ Εὐκράτει καὶ τῷ Τιμανορίδᾳ ἐπ' ἐλευθερίᾳ καὶ ἐφ' ᾧ ἐν Κορίνθῳ μὴ ἐργάζεσθαι. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τοῦτον ὑμῖν τὸν παραγενόμενον μάρτυρα καλῶ. καί μοι κάλει Φίλαγρον Μελιτέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[*Φίλαγρος Μελιτεὺς μαρτυρεῖ παρεῖναι ἐν Κορίνθῳ, ὅτε Φρυνίων ὁ Δημοχάρους ἀδελφὸς κατετίθει εἴκοσι μνᾶς Νεαίρας τῆς νῦν ἀγωνιζομένης Τιμανορίδᾳ τῷ Κορινθίῳ καὶ Εὐκράτει τῷ Λευκαδίῳ· καὶ καταθεὶς τὸ ἀργύριον ᾤχετο ἀπάγων Ἀθήναζε Νέαιραν.*]

33 Ἀφικόμενος τοίνυν δεῦρο ἔχων αὐτὴν ἀσελγῶς

καὶ προπετῶς ἐχρῆτο αὐτῇ, κἀπὶ τὰ δεῖπνα ἔχων αὐτὴν
πανταχοῖ ἐπορεύετο, ὅπου πίνοι, ἐκώμαζέ τ' ἀεὶ μετ' 1356
αὐτοῦ, συνῆν τ' ἐμφανῶς ὁπότε βουληθείη πανταχοῦ,
φιλοτιμίαν τὴν ἐξουσίαν πρὸς τοὺς ὁρῶντας ποιούμε-
νος. καὶ ὡς ἄλλους τε πολλοὺς ἐπὶ κῶμον ἔχων ἦλθεν
αὐτὴν καὶ ὡς Χαβρίαν τὸν Αἰξωνέα, ὅτε ἐνίκα ἐπὶ Σω-
κρατίδου ἄρχοντος τὰ Πύθια τῷ τεθρίππῳ, ὃ ἐπρίατο
παρὰ τῶν παίδων τῶν Μίτυος τοῦ Ἀργείου, καὶ ἥκων
ἐκ Δελφῶν εἱστία τὰ ἐπινίκια ἐπὶ Κωλιάδι. καὶ ἐκεῖ
ἄλλοι τε πολλοὶ συνεγίγνοντο αὐτῇ μεθυούσῃ καθεύ-
δοντος τοῦ Φρυνίωνος, καὶ οἱ διάκονοι οἱ Χαβρίου
34 τράπεζαν παραθέμενοι. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τοὺς
ὁρῶντας ὑμῖν καὶ παρόντας μάρτυρας παρέξομαι. καί
μοι κάλει Χιωνίδην Ξυπεταιῶνα καὶ Εὐθετίωνα Κυ-
δαθηναιᾶ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Χιωνίδης Ξυπεταιὼν, Εὐθετίων Κυδαθηναιεὺς μαρ-
τυροῦσι κληθῆναι ὑπὸ Χαβρίου ἐπὶ δεῖπνον, ὅτε τὰ ἐπινί-
κια εἱστία Χαβρίας τῆς νίκης τοῦ ἅρματος, καὶ εἱστιᾶ-
σθαι ἐπὶ Κωλιάδι, καὶ εἰδέναι Φρυνίωνα παρόντα ἐν τῷ
δείπνῳ τούτῳ ἔχοντα Νέαιραν τὴν νυνὶ ἀγωνιζομένην,
καὶ καθεύδειν σφᾶς αὐτοὺς καὶ Φρυνίωνα καὶ Νέαιραν,
καὶ αἰσθάνεσθαι αὐτοὶ ἀνισταμένους τῆς νυκτὸς πρὸς Νέ-
αιραν ἄλλους τε καὶ τῶν διακόνων τινὰς, οἳ ἦσαν Χαβρίου
οἰκέται.]

35 Ἐπειδὴ τοίνυν ἀσελγῶς προὐπηλακίζετο ὑπὸ τοῦ
Φρυνίωνος καὶ οὐχ ὡς ᾤετο ἠγαπᾶτο, οὐδ' ὑπηρέτει
αὐτῇ ἃ ἐβούλετο, συσκευασαμένη αὐτοῦ τὰ ἐκ τῆς οἰ-
κίας καὶ ὅσα ἦν αὐτῇ ὑπ' ἐκείνου περὶ τὸ σῶμα κατε-
σκευασμένα ἱμάτια καὶ χρυσία, καὶ θεραπαίνας δύο,
Θρᾷτταν καὶ Κοκκαλίνην, ἀποδιδράσκει εἰς Μέγαρα. 1357
ἦν δὲ ὁ χρόνος οὗτος, ᾧ Ἀστεῖος μὲν ἦν ἄρχων Ἀθή-
νησιν, ὁ καιρὸς δ' ἐν ᾧ ἐπολεμεῖθ' ὑμεῖς πρὸς τοὺς

36 Λακεδαιμονίους τὸν ὕστερον πόλεμον. διατρίψασα δ'
ἐν τοῖς Μεγάροις δύ' ἔτη, τόν τ' ἐπ' Ἀστείου ἄρχοντος
καὶ Ἀλκισθένους ἐνιαυτὸν, ὡς αὐτῇ ἡ ἀπὸ τοῦ σώμα-
τος ἐργασία οὐχ ἱκανὴν εὐπορίαν παρεῖχεν ὥστε διοι-
κεῖν τὴν οἰκίαν, — πολυτελὴς δ' ἦν, οἱ Μεγαρεῖς δ'
ἀνελεύθεροι καὶ μικρολόγοι, ξένων δὲ οὐ πάνυ ἐπιδη-
μία ἦν αὐτόθι διὰ τὸ πόλεμον εἶναι καὶ τοὺς Μεγαρέας
λακωνίζειν, τῆς δὲ θαλάττης ὑμᾶς ἄρχειν· εἰς δὲ τὴν
Κόρινθον οὐκ ἐξῆν αὐτῇ ἐπανελθεῖν διὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ
ἀπηλλάχθαι ἀπὸ τοῦ Εὐκράτους καὶ τοῦ Τιμανορίδου,
37 ὥστ' ἐν Κορίνθῳ μὴ ἐργάζεσθαι. ὡς οὖν γίγνεται ἡ
εἰρήνη ἡ ἐπὶ Φρασικλείδου ἄρχοντος καὶ ἡ μάχη ἡ ἐν
Λεύκτροις Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων, τότ' ἐπιδη-
μήσαντα Στέφανον τουτονὶ εἰς τὰ Μέγαρα καὶ κατα-
γόμενον ὡς αὐτὴν ἑταίραν οὖσαν καὶ πλησιάσαντα
αὐτῇ, διηγησαμένη πάντα τὰ πεπραγμένα καὶ τὴν ὕβριν
τοῦ Φρυνίωνος, καὶ ἐπιδοῦσα ἃ ἐξῆλθεν ἔχουσα παρ'
αὐτοῦ, ἐπιθυμοῦσα μὲν τῆς ἐνθάδε οἰκήσεως, φοβου-
μένη δὲ τὸν Φρυνίωνα διὰ τὸ ἠδικηκέναι μὲν αὐτὴν,
ἐκεῖνον δὲ ὀργίλως ἔχειν αὐτῇ, σοβαρὸν δὲ καὶ ὀλίγω-
ρον εἰδυῖα αὐτοῦ τὸν τρόπον ὄντα, προΐσταται Στέφα-
38 νον τουτονὶ αὐτῆς. ἐπάρας δὲ αὐτὴν οὗτος ἐν τοῖς Με-
γάροις τῷ λόγῳ καὶ φυσήσας, ὡς κλαύσοιτο ὁ Φρυνίων
εἰ ἅψαιτο αὐτῆς, ἀδικήσοι δὲ οὐδεὶς ἀνθρώπων, αὐτὸς
δὲ γυναῖκα αὐτὴν ἕξων, τούς τε παῖδας τοὺς ὄντας αὐ-
τῇ τότε εἰσάξων εἰς τοὺς φράτερας ὡς αὐτοῦ ὄντας καὶ 1358
πολίτας ποιήσων, ἀφικνεῖται αὐτὴν ἔχων δεῦρο ἐκ τῶν
Μεγάρων, καὶ παιδία μετ' αὐτῆς τρία, Πρόξενον καὶ
39 Ἀρίστωνα καὶ θυγατέρα, ἣν νυνὶ Φανὼ καλοῦσιν. καὶ
εἰσάγει αὐτὴν καὶ τὰ παιδία εἰς τὸ οἰκίδιον, ὃ ἦν αὐ-
τῷ παρὰ τὸν ψιθυριστὴν Ἑρμῆν, μεταξὺ τῆς Δωρο-
θέου τοῦ Ἐλευσινίου οἰκίας καὶ τῆς Κλεινομάχου, ἣν

νυνὶ Σπίνθαρος παρ' αὐτοῦ ἐώνηται ἑπτὰ μνῶν, ὥστε ἡ μὲν ὑπάρχουσα Στεφάνῳ οὐσία αὕτη ἦν καὶ ἄλλο οὐδέν. δυοῖν δ' ἕνεκα ἦλθεν ἔχων αὐτήν, ὡς ἐξ ἀτελείας τε ἕξων καλὴν ἑταίραν καὶ τὰ ἐπιτήδεια ταύτην ἐργασομένην καὶ θρέψουσαν τὴν οἰκίαν· οὐ γὰρ ἦν αὐτῷ ἄλλη πρόσοδος, ὅ τι μὴ συκοφαντήσας τι λάβοι.
40 πυθόμενος δὲ ὁ Φρυνίων ἐπιδημοῦσαν αὐτὴν καὶ οὖσαν παρὰ τούτῳ, παραλαβὼν νεανίσκους μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ Στεφάνου ἦγεν αὐτήν. ἀφαιρουμένου δὲ τοῦ Στεφάνου κατὰ τὸν νόμον εἰς ἐλευθερίαν κατηγγύησεν αὐτὴν πρὸς τῷ πολεμάρχῳ. καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, τούτων αὐτὸν μάρτυρα ὑμῖν τὸν τότε πολέμαρχον παρέξομαι. καί μοι κάλει Αἰήτην Κειριάδην.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Αἰήτης Κειριάδης μαρτυρεῖ πολεμαρχοῦντος αὐτοῦ κατεγγυηθῆναι Νέαιραν τὴν νυνὶ ἀγωνιζομένην ὑπὸ Φρυνίωνος τοῦ Δημοχάρους ἀδελφοῦ, καὶ ἐγγυητὰς γενέσθαι Νεαίρας Στέφανον Ἐροιάδην, Γλαυκέτην Κηφισιέα, Ἀριστοκράτην Φαληρέα.]

41 Διεγγυηθεῖσα δ' ὑπὸ Στεφάνου καὶ οὖσα παρὰ τούτῳ τὴν μὲν αὐτὴν ἐργασίαν οὐδὲν ἧττον ἢ πρότερον εἰργάζετο, τοὺς δὲ μισθοὺς μείζους ἐπράττετο τοὺς 1359
βουλομένους αὐτῇ πλησιάζειν, ὡς ἐπὶ προσχήματος ἤδη τινὸς οὖσα καὶ ἀνδρὶ συνοικοῦσα. συνεσυκοφάντει δὲ καὶ οὗτος, εἴ τινα ξένον ἀγνῶτα πλούσιον λάβοι ἐραστὴν αὐτῆς, ὡς μοιχὸν ἐπ' αὐτῇ ἔνδον ἀποκλείων
42 καὶ ἀργύριον πραττόμενος πολύ, εἰκότως· οὐσία μὲν γὰρ οὐχ ὑπῆρχε Στεφάνῳ, οὐδὲ Νεαίρᾳ, ὥστε τὰ καθ' ἡμέραν ἀναλώματα δύνασθαι ὑποφέρειν, ἡ δὲ διοίκησις συχνή, ὁπότε δέοι τοῦτόν τε καὶ αὐτὴν τρέφειν καὶ παιδάρια τρία, ἃ ἦλθεν ἔχουσα ὡς αὐτόν, καὶ θερα-

παίνας δύο καὶ οἰκέτην διάκονον, ἄλλως τε καὶ μεμαθηκυῖα μὴ κακῶς ἔχειν τὰ ἐπιτήδεια ἑτέρων ἀναλι-
43 σκόντων αὐτῇ τὸ πρότερον. οὔτε γὰρ ἀπὸ τῆς πολιτείας προσήει Στεφάνῳ τούτῳ ἄξιον λόγου· οὐ γάρ πω ἦν ῥήτωρ, ἀλλ' ἔτι συκοφάντης τῶν παραβοώντων παρὰ τὸ βῆμα καὶ γραφομένων μισθοῦ καὶ φαινόντων καὶ ἐπιγραφομένων ταῖς ἀλλοτρίαις γνώμαις, ἕως ὑπέπεσε Καλλιστράτῳ τῷ Ἀφιδναίῳ· ἐξ ὅτου δὲ τρόπου καὶ δι' ἣν αἰτίαν, ἐγὼ ὑμῖν καὶ περὶ τούτου διέξειμι, ἐπειδὰν περὶ ταυτησὶ Νεαίρας ἐπιδείξω ὡς ἔστι ξένη καὶ ὡς μεγάλα ὑμᾶς ἠδίκηκε καὶ ὡς ἠσέβηκεν εἰς τοὺς
44 θεούς, ἵν' εἰδῆτε ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος ἄξιός ἐστιν οὐκ ἐλάττω δοῦναι δίκην ἢ καὶ Νέαιρα αὕτη, ἀλλὰ καὶ πολλῷ μείζω καὶ μᾶλλον, ὅσῳ Ἀθηναῖος φάσκων εἶναι οὕτω πολὺ τῶν νόμων καταπεφρόνηκε καὶ ὑμῶν καὶ τῶν θεῶν ὥστ' οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἡμαρτημένων αὐτῷ αἰσχυνόμενος τολμᾷ ἡσυχίαν ἄγειν, ἀλλὰ συκοφαντῶν ἄλλους τε καὶ ἐμὲ τουτονὶ πεποίηκεν αὐτὸν καὶ ταύτην εἰς τηλικοῦτον ἀγῶνα καταστῆσαι, ὥστε ἐξετα- 1360
σθῆναι μὲν ταύτην ἥτις ἐστὶν, ἐξελεγχθῆναι δὲ τὴν αὐτοῦ πονηρίαν.

45 Λαχόντος τοίνυν αὐτῷ τοῦ Φρυνίωνος δίκην, ὅτι αὐτοῦ ἀφείλετο Νέαιραν ταυτηνὶ εἰς ἐλευθερίαν, καὶ ὅτι, ἃ ἐξῆλθεν ἔχουσα παρ' αὐτοῦ αὕτη, ὑπεδέξατο, συνῆγον αὐτοὺς οἱ ἐπιτήδειοι καὶ ἔπεισαν δίαιταν ἐπιτρέψαι αὐτοῖς. καὶ ὑπὲρ μὲν τοῦ Φρυνίωνος διαιτητὴς ἐκαθέζετο Σάτυρος Ἀλωπεκῆθεν ὁ Λακεδαιμονίου ἀδελφός, ὑπὲρ δὲ Στεφάνου τουτουὶ Σαυρίας Λαμπτρεύς· κοινὸν δὲ αὐτοῖς προσαιροῦνται Διογείτονα
46 Ἀχαρνέα. συνελθόντες δ' οὗτοι ἐν τῷ ἱερῷ, ἀκούσαντες ἀμφοτέρων καὶ αὐτῆς τῆς ἀνθρώπου τὰ πεπραγμένα, γνώμην ἀπεφήναντο, καὶ οὗτοι ἐνέμειναν αὐτῇ,

τὴν μὲν ἄνθρωπον ἐλευθέραν εἶναι καὶ αὐτὴν αὑτῆς
κυρίαν, ἃ δ' ἐξῆλθεν ἔχουσα Νέαιρα παρὰ Φρυνίωνος
χωρὶς ἱματίων καὶ χρυσίων καὶ θεραπαινῶν, ἃ αὐτῇ
τῇ ἀνθρώπῳ ἠγοράσθη, ἀποδοῦναι Φρυνίωνι πάντα·
συνεῖναι δ' ἑκατέρῳ ἡμέραν παρ' ἡμέραν· ἐὰν δὲ καὶ
ἄλλως πως ἀλλήλους πείθωσι, ταῦτα κύρια εἶναι· τὰ
δ' ἐπιτήδεια τῇ ἀνθρώπῳ τὸν ἔχοντα ἀεὶ παρέχειν,
καὶ ἐκ τοῦ λοιποῦ χρόνου φίλους εἶναι ἀλλήλοις καὶ
47 μὴ μνησικακεῖν. ἡ μὲν οὖν γνωσθεῖσα διαλλαγὴ ὑπὸ
τῶν διαιτητῶν Φρυνίωνι καὶ Στεφάνῳ περὶ Νεαίρας
ταυτησὶ αὕτη ἐστίν. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω ταῦτα, τού-
των ὑμῖν τὴν μαρτυρίαν ἀναγνώσεται. κάλει μοι Σά-
τυρον Ἀλωπεκῆθεν, Σαυρίαν Λαμπτρέα, Διογείτονα
Ἀχαρνέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1361

[Σάτυρος Ἀλωπεκῆθεν, Σαυρίας Λαμπτρεύς, Διογείτων Ἀχαρνεὺς μαρτυροῦσι διαλλάξαι διαιτηταὶ γενόμενοι περὶ Νεαίρας τῆς νυνὶ ἀγωνιζομένης Στέφανον καὶ Φρυνίωνα· τὰς δὲ διαλλαγὰς εἶναι, καθ' ἃς διήλλαξαν, οἵας παρέχεται Ἀπολλόδωρος.]

ΔΙΑΛΛΑΓΑΙ.

[Κατὰ τάδε διήλλαξαν Φρυνίωνα καὶ Στέφανον, χρῆσθαι ἑκάτερον Νεαίρᾳ τὰς ἴσας ἡμέρας τοῦ μηνὸς παρ' ἑαυτοῖς ἔχοντας, ἂν μή τι ἄλλο αὐτοὶ αὑτοῖς συγχωρήσωσιν.]

48 Ὡς δ' ἀπηλλαγμένοι ἦσαν οἱ παρόντες ἑκατέρῳ ἐπὶ τῇ διαίτῃ καὶ τοῖς πράγμασιν, οἷον οἶμαι φιλεῖ γίγνεσθαι ἑκάστοτε, ἄλλως τε καὶ περὶ ἑταίρας οὔσης αὐτοῖς τῆς διαφορᾶς, ἐπὶ δεῖπνον ἦσαν ὡς ἑκάτερον αὐτῶν, ὁπότε καὶ Νέαιραν ἔχοιεν, καὶ αὐτὴ συνεδείπνει καὶ συνέπινεν ὡς ἑταίρα οὖσα. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι μάρτυρας τοὺς συνόντας αὐτοῖς,

Εὔβουλον Προβαλίσιον, Διοπείθην Μελιτέα, Κτήσωνα ἐκ Κεραμέων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Εὔβουλος Προβαλίσιος, Διοπείθης Μελιτεὺς, Κτήσων ἐκ Κεραμέων μαρτυροῦσιν, ἐπειδὴ αἱ διαλλαγαὶ ἐγένοντο αἱ περὶ Νεαίρας Φρυνίωνι καὶ Στεφάνῳ, πολλάκις συνδειπνῆσαι αὐτοῖς καὶ συμπίνειν μετὰ Νεαίρας τῆς νυνὶ ἀγωνιζομένης καὶ ὁπότε παρὰ Στεφάνῳ εἴη Νέαιρα καὶ ὁπότε παρὰ Φρυνίωνι.]

49 *Ὅτι μὲν τοίνυν ἐξ ἀρχῆς δούλη ἦν καὶ ἐπράθη δὶς
καὶ εἰργάζετο τῷ σώματι ὡς ἑταίρα οὖσα, καὶ ἀπέδρα
τὸν Φρυνίωνα εἰς Μέγαρα, καὶ ἥκουσα κατηγγυήθη
ὡς ξένη οὖσα πρὸς τῷ πολεμάρχῳ, τῷ τε λόγῳ ἀποφαί- 1362
νω ὑμῖν καὶ μεμαρτύρηται. βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ αὐ-
τὸν Στέφανον τουτονὶ ἐπιδεῖξαι καταμεμαρτυρηκότ'
50 αὐτῆς ὡς ἔστι ξένη. τὴν γὰρ θυγατέρα τὴν ταυτησὶ
Νεαίρας, ἣν ἦλθεν ἔχουσα ὡς τουτονὶ παιδάριον μι-
κρὸν, ἣν τότε μὲν Στρυβήλην ἐκάλουν, νυνὶ δὲ Φανὼ,
ἐκδίδωσι Στέφανος οὑτοσὶ ὡς οὖσαν αὑτοῦ θυγατέρα
ἀνδρὶ Ἀθηναίῳ Φράστορι Αἰγιλιεῖ, καὶ προῖκα ἐπ' αὐ-
τῇ δίδωσι τριάκοντα μνᾶς. ὡς δ' ἦλθεν ὡς τὸν Φρά-
στορα, ἄνδρα ἐργάτην καὶ ἀκριβῶς τὸν βίον συνειλε-
γμένον, οὐκ ἠπίστατο τοῖς τοῦ Φράστορος τρόποις
ἀρέσκειν, ἀλλ' ἐζήτει τὰ τῆς μητρὸς ἔθη καὶ τὴν παρ'
αὐτῇ ἀκολασίαν, ἐν τοιαύτῃ, οἶμαι, ἐξουσίᾳ τεθραμμέ-
51 νη. ὁρῶν δ' ὁ Φράστωρ αὐτὴν οὔτε κοσμίαν οὖσαν
οὔτ' ἐθέλουσαν αὐτοῦ ἀκροᾶσθαι, ἅμα δὲ καὶ πεπυ-
σμένος σαφῶς ἤδη ὅτι Στεφάνου μὲν οὐκ εἴη θυγάτηρ,
Νεαίρας δὲ, τὸ δὲ πρῶτον ἐξηπατήθη, ὅτ' ἠγγυᾶτο ὡς
Στεφάνου θυγατέρα λαμβάνων καὶ οὐ Νεαίρας, ἀλλὰ
τούτῳ ἐξ ἀστῆς αὐτὴν γυναικὸς οὖσαν πρότερον πρὶν
ταύτῃ συνοικῆσαι· ὀργισθεὶς δ' ἐπὶ τούτοις ἅπασι, καὶ*

ὑβρίσθαι ἡγούμενος καὶ ἐξηπατῆσθαι, ἐκβάλλει τὴν ἄνθρωπον ὡς ἐνιαυτὸν συνοικήσας αὐτῇ, κυοῦσαν,
52 καὶ τὴν προῖκα οὐκ ἀποδίδωσι. λαχόντος δὲ τοῦ Στεφάνου αὐτῷ δίκην σίτου εἰς Ὠιδεῖον κατὰ τὸν νόμον ὃς κελεύει, ἐὰν ἀποπέμπῃ τὴν γυναῖκα, ἀποδιδόναι τὴν προῖκα, ἐὰν δὲ μή, ἐπ' ἐννέ' ὀβολοῖς τοκοφορεῖν, καὶ σίτου εἰς Ὠιδεῖον εἶναι δικάσασθαι ὑπὲρ τῆς γυναικὸς τῷ κυρίῳ, γράφεται ὁ Φράστωρ Στέφανον τουτονὶ γραφὴν πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, Ἀθηναῖον 1363 ὄντα ξένης θυγατέρα αὐτῷ ἐγγυῆσαι ὡς αὐτῷ προσήκουσαν, κατὰ τὸν νόμον τουτονί. καί μοι ἀνάγνωθι αὐτόν.

ΝΟΜΟΣ.

[Ἐὰν δέ τις ἐκδῷ ξένην γυναῖκα ἀνδρὶ Ἀθηναίῳ ὡς ἑαυτῷ προσήκουσαν, ἄτιμος ἔστω, καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ δημοσία ἔστω, καὶ τοῦ ἑλόντος τὸ τρίτον μέρος. γραφέσθων δὲ πρὸς τοὺς θεσμοθέτας οἷς ἔξεστι, καθάπερ τῆς ξενίας.]

53 Τὸν μὲν τοίνυν νόμον ἀνέγνω ὑμῖν καθ' ὃν ἐγράφη Στέφανος οὑτοσὶ ὑπὸ τοῦ Φράστορος πρὸς τοὺς θεσμοθέτας. γνοὺς δ' ὅτι κινδυνεύσει ἐξελεγχθεὶς ξένης θυγατέρα ἠγγυηκέναι ταῖς ἐσχάταις ζημίαις περιπεσεῖν, διαλλάττεται πρὸς τὸν Φράστορα καὶ ἀφίσταται τῆς προικός, καὶ τὴν δίκην τοῦ σίτου ἀνείλετο, καὶ ὁ Φράστωρ τὴν γραφὴν παρὰ τῶν θεσμοθετῶν. καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρα αὐτὸν τὸν Φράστορα καλῶ, καὶ ἀναγκάσω μαρ-
54 τυρεῖν κατὰ τὸν νόμον. κάλει μοι Φράστορα Αἰγιλιέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Φράστωρ Αἰγιλιεὺς μαρτυρεῖ, ἐπειδὴ ᾔσθετο Νεαίρας θυγατέρα ἐγγυήσαντα αὐτῷ Στέφανον ὡς ἑαυτοῦ οὖσαν θυγατέρα, γράψασθαι αὐτὸν γραφὴν πρὸς τοὺς θεσμο-

θέτας κατὰ τὸν νόμον, καὶ τὴν ἄνθρωπον ἐκβαλεῖν ἐκ
τῆς ἑαυτοῦ οἰκίας καὶ οὐκέτι συνοικεῖν αὐτῇ, καὶ λαχόν-
τος αὐτῷ Στεφάνου εἰς Ὠιδεῖον σίτου διαλύσασθαι πρὸς
αὐτὸν Στέφανον, ὥστε τὴν γραφὴν ἀναιρεθῆναι παρὰ
τῶν θεσμοθετῶν καὶ τὴν δίκην τοῦ σίτου, ἣν ἔλαχεν ἐμοὶ
Στέφανος.]

55 Φέρε δὴ ὑμῖν καὶ ἑτέραν μαρτυρίαν παράσχωμαι 1364
τοῦ τε Φράστορος καὶ τῶν φρατέρων αὐτοῦ καὶ γεννη-
τῶν, ὡς ἔστι ξένη Νέαιρα αὕτη. οὐ πολλῷ χρόνῳ γὰρ
ὕστερον ἢ ἐξέπεμψεν ὁ Φράστωρ τὴν τῆς Νεαίρας θυ-
γατέρα, ἠσθένησε καὶ πάνυ πονηρῶς διετέθη καὶ εἰς
πᾶσαν ἀπορίαν κατέστη. διαφορᾶς δ' οὔσης αὐτῷ πα-
λαιᾶς πρὸς τοὺς οἰκείους τοὺς αὑτοῦ καὶ ὀργῆς καὶ μί-
σους, πρὸς δὲ καὶ ἄπαις ὤν, ψυχαγωγούμενος ἐν τῇ
ἀσθενείᾳ τῇ θεραπείᾳ ὑπό τε τῆς Νεαίρας καὶ τῆς θυ-
56 γατερὸς αὐτῆς (ἐβάδιζον γὰρ πρὸς αὐτὸν, ὡς ἠσθένει
καὶ ἔρημος ἦν τοῦ θεραπεύοντος τὸ νόσημα, τὰ πρόσ-
φορα τῇ νόσῳ φέρουσαι καὶ ἐπισκοπούμεναι· ἴστε δή-
που καὶ αὐτοὶ ὅσου ἀξία ἐστὶ γυνὴ ἐν ταῖς νόσοις, παρ-
οῦσα κάμνοντι ἀνθρώπῳ) ἐπείσθη δὴ τὸ παιδίον, ὃ
ἔτεκεν ἡ θυγάτηρ ἡ Νεαίρας ταυτησὶ ὅτ' ἐξεπέμφθη
ὑπὸ τοῦ Φράστορος κυοῦσα, πυθομένου ὅτι οὐ Στε-
φάνου εἴη θυγάτηρ, ἀλλὰ Νεαίρας, καὶ ὀργισθέντος
ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ, πάλιν λαβεῖν καὶ ποιήσασθαι υἱὸν αὐ-
57 τοῦ, λογισμὸν ἀνθρώπινον καὶ εἰκότα λογιζόμενος, ὅτι
πονηρῶς μὲν ἔχοι καὶ οὐ πολλὴ ἐλπὶς εἴη αὐτὸν περι-
γενήσεσθαι, τοῦ δὲ μὴ λαβεῖν τοὺς συγγενεῖς τὰ αὐ-
τοῦ μηδ' ἄπαις τετελευτηκέναι ἐποιήσατο τὸν παῖδα
καὶ ἀνέλαβεν ὡς αὑτόν· ἐπεὶ ὅτι γε ὑγιαίνων οὐκ ἄν
ποτε ἔπραξε, μεγάλῳ τεκμηρίῳ καὶ περιφανεῖ ἐγὼ
58 ὑμῖν ἐπιδείξω. ὡς γὰρ ἀνέστη τάχιστα ἐξ ἐκείνης τῆς
ἀσθενείας ὁ Φράστωρ καὶ ἀνέλαβεν αὑτὸν καὶ ἔσχεν

ἐπιεικῶς τὸ σῶμα, λαμβάνει γυναῖκα ἀστὴν κατὰ τοὺς
νόμους, Σατύρου μὲν τοῦ Μελιτέως θυγατέρα γνη-
σίαν, Διφίλου δὲ ἀδελφήν. ὥστε ὅτι μὲν οὐχ ἑκὼν ἀν- 1365
εδέξατο τὸν παῖδα, ἀλλὰ βιασθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου καὶ
τῆς ἀπαιδίας καὶ τῆς αὐτῶν θεραπείας καὶ τῆς ἔχθρας
τῆς πρὸς τοὺς οἰκείους, ἵνα μὴ κληρονόμοι γένωνται
τῶν αὐτοῦ, ἄν τι πάθῃ, ταῦτ' ἔστω ὑμῖν τεκμήρια·
59 δηλώσει δὲ καὶ τἀκόλουθ' αὐτῶν ἔτι μᾶλλον. ὡς γὰρ
εἰσῆγεν ὁ Φράστωρ εἰς τοὺς φράτερας τὸν παῖδα ἐν τῇ
ἀσθενείᾳ ὢν τὸν ἐκ τῆς θυγατρὸς τῆς Νεαίρας, καὶ εἰς
τοὺς Βρυτίδας ὧν καὶ αὐτός ἐστιν ὁ Φράστωρ γεννή-
της, εἰδότες οἶμαι οἱ γεννῆται τὴν γυναῖκα ἥτις ἦν, ἣν
ἔλαβεν ὁ Φράστωρ τὸ πρῶτον, τὴν τῆς Νεαίρας θυγα-
τέρα, καὶ τὴν ἀπόπεμψιν τῆς ἀνθρώπου, καὶ διὰ τὴν
ἀσθένειαν πεπεισμένον αὐτὸν πάλιν ἀναλαβεῖν τὸν
παῖδα, ἀποψηφίζονται τοῦ παιδὸς καὶ οὐκ ἐνέγραφον
60 αὐτὸν εἰς σφᾶς αὐτούς. λαχόντος δὲ τοῦ Φράστορος
αὐτοῖς δίκην, ὅτι οὐκ ἐνέγραφον αὐτοῦ υἱόν, προκα-
λοῦνται αὐτὸν οἱ γεννῆται πρὸς τῷ διαιτητῇ ὀμόσαι
καθ' ἱερῶν τελείων ἦ μὴν νομίζειν εἶναι αὐτοῦ υἱὸν ἐξ
ἀστῆς γυναικὸς καὶ ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον. προκα-
λουμένων δὲ ταῦτα τῶν γεννητῶν τὸν Φράστορα πρὸς
τῷ διαιτητῇ, ἔλιπεν ὁ Φράστωρ τὸν ὅρκον καὶ οὐκ ὤμο-
61 σεν. καὶ ὅτι ἀληθῆ ταῦτα λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυ-
ρας τοὺς παρόντας Βρυτιδῶν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

[Τιμόστρατος Ἑκάληθεν, Ξάνθιππος Ἐροιάδης, Εὐάλκης Φαληρεύς, Ἄνυτος Λακιάδης, Εὐφράνωρ Αἰγιλιεύς, Νίκιππος Κεφαλῆθεν μαρτυροῦσιν εἶναι καὶ αὐτοὺς καὶ Φράστορα τὸν Αἰγιλιέα τῶν γεννητῶν οἳ καλοῦνται Βρυτίδαι, καὶ ἀξιοῦντος Φράστορος εἰσάγειν τὸν υἱὸν αὐ-
τοῦ εἰς τοὺς γεννήτας, εἰδότες αὐτοὶ ὅτι Φράστορος υἱὸς 1366

εἴη ἐκ τῆς θυγατρὸς τῆς Νεαίρας, κωλύειν εἰσάγειν Φράστορα τὸν υἱόν.]

62 Οὐκοῦν περιφανῶς ὑποδεικνύω ὑμῖν καὶ αὐτοὺς τοὺς οἰκειοτάτους Νεαίρας ταυτησὶ καταμεμαρτυρηκότας ὡς ἔστι ξένη, Στέφανόν τε τουτονὶ τὸν ἔχοντα ταύτην νυνὶ καὶ συνοικοῦντ᾽ αὐτῇ, καὶ Φράστορα τὸν λαβόντα τὴν θυγατέρα, Στέφανον μὲν οὐκ ἐθελήσαντα ἀγωνίσασθαι ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς τῆς ταύτης, γραφέντα ὑπὸ Φράστορος πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ὡς Ἀθηναῖος ὢν ξένης θυγατέρα αὐτῷ ἠγγύησεν, ἀλλ᾽ ἀποστάντα
63 τῆς προικὸς καὶ οὐκ ἀπολαβόντα, Φράστορα δ᾽ ἐκβαλόντα τε τὴν θυγατέρα τὴν Νεαίρας ταυτησὶ γήμαντα, ἐπειδὴ ἐπύθετο οὐ Στεφάνου οὖσαν, καὶ τὴν προῖκα οὐκ ἀποδόντα, ἐπειδή τε ἐπείσθη ὕστερον διὰ τὴν ἀσθένειαν τὴν αὑτοῦ καὶ τὴν ἀπαιδίαν καὶ τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς τοὺς οἰκείους ποιήσασθαι τὸν υἱὸν, καὶ ἐπεὶ εἰσῆγεν εἰς τοὺς γεννήτας, ἀποψηφισαμένων τῶν γεννητῶν καὶ διδόντων ὅρκον αὐτῷ οὐκ ἐθελήσαντα ὀμόσαι, ἀλλὰ μᾶλλον εὐορκεῖν προελόμενον, καὶ ἑτέραν ὕστερον γήμαντα γυναῖκα ἀστὴν κατὰ τὸν νόμον· αὗται γὰρ αἱ πράξεις περιφανεῖς οὖσαι μεγάλας μαρτυρίας δεδώκασι κατ᾽ αὐτῶν, ὅτι ἔστι ξένη Νέαιρα αὕτη.

64 Σκέψασθε δὲ καὶ τὴν αἰσχροκερδίαν τὴν Στεφάνου τουτουὶ καὶ τὴν πονηρίαν, ἵνα καὶ ἐκ ταύτης εἰδῆτε ὅτι οὐκ ἔστι Νέαιρα αὕτη ἀστή. Ἐπαίνετον γὰρ τὸν Ἄνδριον ἐραστὴν ὄντα Νεαίρας ταυτησὶ παλαιὸν καὶ πολλὰ ἀνηλωκότα εἰς αὐτὴν καὶ καταγόμενον παρὰ τούτοις ὁπότε ἐπιδημήσειεν Ἀθήναζε διὰ τὴν φιλίαν
65 τὴν Νεαίρας, ἐπιβουλεύσας Στέφανος οὑτοσὶ, μετα- 1367
πεμψάμενος εἰς ἀγρὸν ὡς θύων, λαμβάνει μοιχὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τῇ Νεαίρας ταυτησὶ, καὶ εἰς φόβον καταστήσας πράττεται μνᾶς τριάκοντα, καὶ λαβὼν ἐγγυη-

*τὰς τούτων Ἀριστόμαχόν τε τὸν θεσμοθετήσαντα καὶ
Ναυσίφιλον τὸν Ναυσινίκου τοῦ ἄρξαντος υἱὸν ἀφιῆ-
66 σιν ὡς ἀποδώσοντ' αὐτῷ τὸ ἀργύριον. ἐξελθὼν δὲ ὁ
Ἐπαίνετος καὶ αὐτὸς αὑτοῦ κύριος γενόμενος γράφε-
ται πρὸς τοὺς θεσμοθέτας γραφὴν Στέφανον τουτονί,
ἀδίκως εἰρχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, κατὰ τὸν νόμον ὃς κε-
λεύει, ἐάν τις ἀδίκως εἵρξῃ ὡς μοιχόν, γράψασθαι πρὸς
τοὺς θεσμοθέτας ἀδίκως εἰρχθῆναι, καὶ ἐὰν μὲν ἕλῃ τὸν
εἵρξαντα καὶ δόξῃ ἀδίκως ἐπιβεβουλεῦσθαι, ἀθῷον εἶ-
ναι αὐτὸν καὶ τοὺς ἐγγυητὰς ἀπηλλάχθαι τῆς ἐγγύης·
ἐὰν δὲ δόξῃ μοιχὸς εἶναι, παραδοῦναι αὐτὸν κελεύει
τοὺς ἐγγυητὰς τῷ ἑλόντι, ἐπὶ δὲ τοῦ δικαστηρίου ἄνευ
ἐγχειριδίου χρῆσθαι ὅ τι ἂν βουληθῇ, ὡς μοιχῷ ὄντι.
67 κατὰ δὴ τοῦτον τὸν νόμον γράφεται αὐτὸν ὁ Ἐπαίνε-
τος, καὶ ὡμολόγει μὲν χρῆσθαι τῇ ἀνθρώπῳ, οὐ μέν-
τοι μοιχός γε εἶναι· οὔτε γὰρ Στεφάνου θυγατέρα αὐ-
τὴν εἶναι, ἀλλὰ Νεαίρας, τήν τε μητέρα αὐτῆς συνει-
δέναι πλησιάζουσαν αὐτῷ, ἀνηλωκέναι τε πολλὰ εἰς
αὐτάς, τρέφειν τε, ὁπότε ἐπιδημήσειε, τὴν οἰκίαν ὅλην·
τόν τε νόμον ἐπὶ τούτοις παρεχόμενος, ὃς οὐκ ἐᾷ ἐπὶ
ταύταις μοιχὸν λαβεῖν ὁπόσαι ἂν ἐπ' ἐργαστηρίου κα-
θῶνται ἢ ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλῶσί τι ἀποπεφασμένως, ἐρ-
γαστήριον φάσκων καὶ τοῦτο εἶναι, τὴν Στεφάνου οἰ-
κίαν, καὶ τὴν ἐργασίαν ταύτην εἶναι, καὶ ἀπὸ τούτων
68 αὐτοὺς εὐπορεῖν μάλιστα. τούτους δὲ τοὺς λόγους λέ-* **1368**
*γοντος τοῦ Ἐπαινέτου καὶ τὴν γραφὴν γεγραμμένου,
γνοὺς Στέφανος οὑτοσὶ ὅτι ἐξελεγχθήσεται πορνοβο-
σκῶν καὶ συκοφαντῶν, δίαιταν ἐπιτρέπει πρὸς τὸν
Ἐπαίνετον αὐτοῖς τοῖς ἐγγυηταῖς, ὥστε τῆς μὲν ἐγγύης
αὐτοὺς ἀφεῖσθαι, τὴν δὲ γραφὴν ἀνελέσθαι τὸν Ἐπαί-
69 νετον. πεισθέντος δὲ τοῦ Ἐπαινέτου ἐπὶ τούτοις, καὶ
ἀνελομένου τὴν γραφὴν ἣν ἐδίωκε Στέφανον, γενομέ-*

νης συνόδου αὐτοῖς καὶ καθεξομένων διαιτητῶν τῶν ἐγγυητῶν δίκαιον μὲν οὐδὲν εἶχε λέγειν Στέφανος, εἰς ἔκδοσιν δ' ἠξίου τὸν Ἐπαίνετον τῇ τῆς Νεαίρας θυγατρὶ συμβαλέσθαι, λέγων τὴν ἀπορίαν τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀτυχίαν τὴν πρότερον γενομένην τῇ ἀνθρώπῳ πρὸς τὸν Φράστορα, καὶ ὅτι ἀπολωλεκὼς εἴη τὴν προῖκα, καὶ οὐκ ἂν δύναιτο πάλιν αὐτὴν ἐκδοῦ-
70 ναι· "σὺ δὲ καὶ κέχρησαι" ἔφη "τῇ ἀνθρώπῳ, καὶ δίκαιος εἶ ἀγαθόν τι ποιῆσαι αὐτήν," καὶ ἄλλους ἐπαγωγοὺς λόγους, οὓς ἄν τις δεόμενος ἐκ πονηρῶν πραγμάτων εἴποι ἄν. ἀκούσαντες δ' ἀμφοτέρων αὐτῶν οἱ διαιτηταὶ διαλλάττουσιν αὐτούς, καὶ πείθουσι τὸν Ἐπαίνετον χιλίας δραχμὰς εἰσενεγκεῖν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῇ θυγατρὶ τῇ Νεαίρας. καὶ ὅτι πάντα ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρας αὐτοὺς τοὺς ἐγγυητὰς καὶ διαιτητὰς γενομένους καλῶ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

71 [Ναυσίφιλος Κεφαλῆθεν, Ἀριστόμαχος Κεφαλῆθεν μαρτυροῦσιν ἐγγυηταὶ γενέσθαι Ἐπαινέτου τοῦ Ἀνδρίου, ὅτ' ἔφη Στέφανος μοιχὸν εἰληφέναι Ἐπαίνετον· καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθεν Ἐπαίνετος παρὰ Στεφάνου καὶ κύριος ἐγένετο αὐτοῦ, γράψασθαι γραφὴν Στέφανον πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, 1369 ὅτι αὐτὸν ἀδίκως εἶρξε· καὶ αὐτοὶ διαλλακταὶ γενόμενοι διαλλάξαι Ἐπαίνετον καὶ Στέφανον· τὰς δὲ διαλλαγὰς εἶναι ἃς παρέχεται Ἀπολλόδωρος.]

ΔΙΑΛΛΑΓΑΙ.

[Ἐπὶ τοῖσδε διήλλαξαν Στέφανον καὶ Ἐπαίνετον οἱ διαλλακταί, τῶν μὲν γεγενημένων περὶ τὸν εἱργμὸν μηδεμίαν μνείαν ἔχειν, Ἐπαίνετον δὲ δοῦναι χιλίας δραχμὰς Φανοῖ εἰς ἔκδοσιν, ἐπειδὴ κέχρηται αὐτῇ πολλάκις· Στέφανον δὲ παρέχειν Φανὼ Ἐπαινέτῳ, ὁπόταν ἐπιδημῇ καὶ βούληται συνεῖναι αὐτῇ.]

72 Τὴν τοίνυν περιφανῶς ἐγνωσμένην ξένην εἶναι

καὶ ἐφ' ᾗ μοιχὸν οὗτος ἐτόλμησε λαβεῖν, εἰς τοσοῦτον
ὕβρεως καὶ ἀναιδείας ἦλθε Στέφανος οὑτοσὶ καὶ Νέ-
αιρα αὕτη ὥστ' ἐτόλμησαν μὴ ἀγαπᾶν εἰ ἔφασκον αὐ-
τὴν ἀστὴν εἶναι, ἀλλὰ κατιδόντες Θεογένην Κοθωκί-
δην λαχόντα βασιλέα, ἄνθρωπον εὐγενῆ μὲν, πένητα
δὲ καὶ ἄπειρον πραγμάτων, συμπαραγενόμενος αὐτῷ
δοκιμαζομένῳ καὶ συνευπορήσας ἀναλωμάτων, ὅτε εἰσ-
ῄει εἰς τὴν ἀρχὴν, Στέφανος οὑτοσὶ, καὶ ὑπελθὼν καὶ
τὴν ἀρχὴν παρ' αὐτοῦ πριάμενος, πάρεδρος γενόμε-
νος, δίδωσι τὴν ἄνθρωπον ταύτην γυναῖκα, τὴν τῆς
Νεαίρας θυγατέρα, καὶ ἐγγυᾷ Στέφανος οὑτοσὶ ὡς αὐ-
τοῦ θυγατέρα οὖσαν· οὕτω πολὺ τῶν νόμων καὶ ὑμῶν
73 κατεφρόνησεν. καὶ αὕτη ἡ γυνὴ ὑμῖν ἔθυε τὰ ἄρρητα
ἱερὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ εἶδεν ἃ οὐ προσῆκεν αὐτὴν
ὁρᾶν ξένην οὖσαν, καὶ τοιαύτη οὖσα εἰσῆλθεν οἷ οὐ-
δεὶς ἄλλος Ἀθηναίων τοσούτων ὄντων εἰσέρχεται ἀλλ'
ἢ ἡ τοῦ βασιλέως γυνὴ, ἐξώρκωσέ τε τὰς γεραρὰς τὰς
ὑπηρετούσας τοῖς ἱεροῖς, ἐξεδόθη δὲ τῷ Διονύσῳ γυνὴ, 1370
ἔπραξε δὲ ὑπὲρ τῆς πόλεως τὰ πάτρια τὰ πρὸς τοὺς
θεοὺς, πολλὰ καὶ ἅγια καὶ ἀπόρρητα. ἃ δὲ μηδ' ἀκοῦ-
σαι πᾶσιν οἷόν τ' ἐστὶ, πῶς ποιῆσαί γε τῇ ἐπιτυχούσῃ
εὐσεβῶς ἔχει, ἄλλως τε καὶ τοιαύτῃ γυναικὶ καὶ τοι-
αῦτα ἔργα διαπεπραγμένῃ;

74 Βούλομαι δ' ὑμῖν ἀκριβέστερον περὶ αὐτῶν ἄνω-
θεν διηγήσασθαι καθ' ἕκαστον, ἵνα μᾶλλον ἐπιμέλειαν
ποιήσησθε τῆς τιμωρίας, καὶ εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον ὑπὲρ
ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῶν νόμων τὴν ψῆφον οἴσετε, ἀλλὰ
καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς εὐλαβείας, τιμωρίαν ὑπὲρ τῶν
ἠσεβημένων ποιούμενοι καὶ κολάζοντες τοὺς ἠδικηκό-
τας. τὸ γὰρ ἀρχαῖον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυναστεία
ἐν τῇ πόλει ἦν καὶ ἡ βασιλεία τῶν ἀεὶ ὑπερεχόντων διὰ
τὸ αὐτόχθονας εἶναι, τὰς δὲ θυσίας ἁπάσας ὁ βασιλεὺς

ἔθυε, καὶ τὰς σεμνοτάτας καὶ ἀρρήτους ἡ γυνὴ αὐτοῦ
75 ἐποίει, εἰκότως, βασίλιννα οὖσα. ἐπειδὴ δὲ Θησεὺς
συνῴκισεν αὐτοὺς καὶ δημοκρατίαν ἐποίησε καὶ ἡ πό-
λις πολυάνθρωπος ἐγένετο, τὸν μὲν βασιλέα οὐδὲν ἧτ-
τον ὁ δῆμος ᾑρεῖτο ἐκ προκρίτων κατ' ἀνδραγαθίαν
χειροτονῶν, τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ νόμον ἔθεντο ἀστὴν
εἶναι καὶ μὴ ἐπιμεμιγμένην ἑτέρῳ ἀνδρί, ἀλλὰ παρθέ-
νον γαμεῖν, ἵνα κατὰ τὰ πάτρια θύηται τὰ ἄρρητα ἱερὰ
ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τὰ νομιζόμενα γίγνηται τοῖς θεοῖς
76 εὐσεβῶς καὶ μηδὲν καταλύηται μηδὲ καινοτομῆται. καὶ
τοῦτον τὸν νόμον γράψαντες ἐν στήλῃ λιθίνῃ ἔστησαν
ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διονύσου παρὰ τὸν βωμὸν ἐν Λίμναις
(καὶ αὕτη ἡ στήλη ἔτι καὶ νῦν ἕστηκεν, ἀμυδροῖς γράμ-
μασιν Ἀττικοῖς δηλοῦσα τὰ γεγραμμένα), μαρτυρίαν
ποιούμενος ὁ δῆμος ὑπὲρ τῆς αὑτοῦ εὐσεβείας πρὸς τὸν 1371
θεὸν καὶ παρακαταθήκην καταλείπων τοῖς ἐπιγιγνο-
μένοις, ὅτι τήν γε θεῷ γυναῖκα δοθησομένην καὶ ποι-
ήσουσαν τὰ ἱερὰ τοιαύτην ἀξιοῦμεν εἶναι. καὶ διὰ
ταῦτα ἐν τῷ ἀρχαιοτάτῳ ἱερῷ τοῦ Διονύσου καὶ ἁγιω-
τάτῳ ἐν Λίμναις ἔστησαν, ἵνα μὴ πολλοὶ εἰδῶσι τὰ γε-
γραμμένα· ἅπαξ γὰρ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου ἀνοίγεται,
τῇ δωδεκάτῃ τοῦ ἀνθεστηριῶνος μηνός. ὑπὲρ τοίνυν
77 ἁγίων καὶ σεμνῶν ἱερῶν, ὧν οἱ πρόγονοι ὑμῶν οὕτω
καλῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπεμελήθησαν, ἄξιον καὶ
ὑμᾶς σπουδάσαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς ἀσελ-
γῶς μὲν καταφρονοῦντας τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων,
ἀναιδῶς δ' ἠσεβηκότας εἰς τοὺς θεοὺς ἄξιον τιμωρήσα-
σθαι, δυοῖν ἕνεκα, ἵνα οὗτοί τε τῶν ἠδικημένων δίκην
δῶσιν οἵ τ' ἄλλοι πρόνοιαν ποιῶνται καὶ φοβῶνται μη-
δὲν εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τὴν πόλιν ἁμαρτάνειν.
78 Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τὸν ἱεροκήρυκα καλέσαι, ὃς
ὑπηρετεῖ τῇ τοῦ βασιλέως γυναικί, ὅταν ἐξορκοῖ τὰς

γεραρὰς ἐν κανοῖς πρὸς τῷ βωμῷ, πρὶν ἅπτεσθαι τῶν ἱερῶν, ἵνα καὶ τοῦ ὅρκου καὶ τῶν λεγομένων ἀκούσητε, ὅσα οἷόν τ' ἐστὶν ἀκούειν, καὶ εἰδῆτε ὡς σεμνὰ καὶ ἅγια καὶ ἀρχαῖα τὰ νόμιμά ἐστιν.

ΟΡΚΟΣ ΓΕΡΑΡΩΝ.

[*Ἁγιστεύω καὶ εἰμὶ καθαρὰ καὶ ἁγνὴ ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν οὐ καθαρευόντων καὶ ἀπ' ἀνδρὸς συνουσίας, καὶ τὰ θεοίνια καὶ τὰ ἰοβάκχεια γεραρῶ τῷ Διονύσῳ κατὰ τὰ πάτρια καὶ ἐν τοῖς καθήκουσι χρόνοις.*]

79 *Τοῦ μὲν ὅρκου τοίνυν καὶ τῶν νομιζομένων πατρίων, ὅσα οἷόν τ' ἐστὶν εἰπεῖν, ἀκηκόατε, καὶ ὡς ἣν Στέφανος ἠγγύησε τῷ Θεογένει γυναῖκα βασιλεύοντι ὡς αὑτοῦ οὖσαν θυγατέρα, αὕτη ἐποίει τὰ ἱερὰ ταῦτα* 1372
καὶ ἐξώρκου τὰς γεραρὰς καὶ ὅτι οὐδ' αὐταῖς ταῖς δρώσαις τὰ ἱερὰ ταῦτα οἷόν τ' ἐστὶ λέγειν πρὸς ἄλλον οὐδένα. φέρε δὴ καὶ μαρτυρίαν παράσχωμαι ὑμῖν δι' ἀπορρήτου μὲν γεγενημένην, ὅμως δὲ αὐτοῖς τοῖς πεπραγμένοις ἐπιδείξω φανερὰν οὖσαν αὐτὴν καὶ ἀληθῆ.
80 *ὡς γὰρ ἐγένετο τὰ ἱερὰ ταῦτα καὶ ἀνέβησαν εἰς Ἄρειον πάγον οἱ ἐννέα ἄρχοντες ταῖς καθηκούσαις ἡμέραις, εὐθὺς ἡ βουλὴ ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, ὥσπερ καὶ τἆλλα πολλοῦ ἀξία ἐστὶ τῇ πόλει περὶ εὐσέβειαν, ἐζήτει τὴν γυναῖκα ταύτην τοῦ Θεογένους ἥτις ἦν, καὶ ἐξήλεγχε, καὶ περὶ τῶν ἱερῶν πρόνοιαν ἐποιεῖτο, καὶ ἐζημίου τὸν Θεογένην ὅσα κυρία ἐστίν, ἐν ἀπορρήτῳ δὲ καὶ διὰ κοσμιότητος· οὐ γὰρ αὐτοκράτορές εἰσιν, ὡς ἂν βούλων-*
81 *ται, Ἀθηναίων τινὰ κολάσαι. γενομένων δὲ λόγων, καὶ χαλεπῶς φερούσης τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς καὶ ζημιούσης τὸν Θεογένην, ὅτι τοιαύτην ἔλαβε γυναῖκα καὶ ταύτην εἴασε ποιῆσαι τὰ ἱερὰ τὰ ἄρρητα ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἐδεῖτο ὁ Θεογένης ἱκετεύων καὶ ἀντιβολῶν, λέγων ὅτι οὐκ ᾔδει Νεαίρας αὐτὴν οὖσαν θυγατέρα,*

ἀλλ' ἐξαπατηθείη ὑπὸ Στεφάνου, ὡς αὐτοῦ θυγατέρα οὖσαν αὐτὴν λαμβάνων γνησίαν κατὰ τὸν νόμον, καὶ διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀκακίαν τὴν ἑαυτοῦ τοῦτον πάρεδρον ποιήσαιτο, ἵνα διοικήσῃ τὴν ἀρχὴν, ὡς εὔνουν ὄντα, καὶ διὰ τοῦτο κηδεύσειεν
82 αὐτῷ. ὅτι δὲ, ἔφη, οὐ ψεύδομαι, μεγάλῳ τεκμηρίῳ καὶ περιφανεῖ ἐπιδείξω ὑμῖν· τὴν γὰρ ἄνθρωπον ἀποπέμψω ἐκ τῆς οἰκίας, ἐπειδὴ οὐκ ἔστι Στεφάνου θυγάτηρ, ἀλλὰ Νεαίρας. κἂν μὲν ταῦτα ποιήσω, ἤδη πιστοὶ ὑμῖν 1373
ἔστωσαν οἱ λόγοι οἱ παρ' ἐμοῦ λεγόμενοι, ὅτι ἐξηπατήθην· ἐὰν δὲ μὴ ποιήσω, τότ' ἤδη με κολάζετε ὡς πο-
83 νηρὸν ὄντα καὶ εἰς τοὺς θεοὺς ἠσεβηκότα. ὑποσχομένου δὲ ταῦτα τοῦ Θεογένους καὶ δεομένου, ἅμα μὲν καὶ ἐλεήσασα αὐτὸν ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴ διὰ τὴν ἀκακίαν τοῦ τρόπου, ἅμα δὲ καὶ ἐξηπατῆσθαι τῇ ἀληθείᾳ ἡγουμένη ὑπὸ τοῦ Στεφάνου, ἐπέσχεν. ὡς δὲ κατέβη ἐξ Ἀρείου πάγου ὁ Θεογένης, εὐθὺς τήν τε ἄνθρωπον τὴν ταυτησὶ Νεαίρας θυγατέρα ἐκβάλλει ἐκ τῆς οἰκίας, τόν τε Στέφανον τὸν ἐξαπατήσαντα αὐτὸν τουτονὶ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ συνεδρίου. καὶ οὕτως ἐπαύσαντο οἱ Ἀρεοπαγῖται κρίνοντες τὸν Θεογένην καὶ ὀργιζόμενοι αὐτῷ, καὶ συγγνώμην εἶχον ἐξαπατηθέντι.
84 καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρα αὐτὸν τὸν Θεογένην καλῶ καὶ ἀναγκάσω μαρτυρεῖν. κάλει μοι Θεογένην Ἐρχιέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Θεογένης Ἐρχιεὺς μαρτυρεῖ, ὅτε αὐτὸς ἐβασίλευε, γῆμαι Φανὼ ὡς Στεφάνου οὖσαν θυγατέρα, ἐπεὶ δὲ ᾔσθετο ἐξηπατημένος, τήν τε ἄνθρωπον ἐκβαλεῖν καὶ οὐκέτι συνοικεῖν αὐτῇ, καὶ Στέφανον ἀπελάσαι ἀπὸ τῆς παρεδρίας καὶ οὐκ ἐᾶν ἔτι παρεδρεύειν αὐτῷ.]

85 Λαβὲ δή μοι τὸν νόμον ἐπὶ τούτοις τουτονὶ καὶ

ἀνάγνωθι, ἵν' εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον προσῆκεν αὐτὴν
ἀπέχεσθαι τῶν ἱερῶν τούτων τοιαύτην οὖσαν καὶ τοι-
αῦτα διαπεπραγμένην, τοῦ ὁρᾶν καὶ θύειν καὶ ποιεῖν
τι τῶν νομιζομένων ὑπὲρ τῆς πόλεως πατρίων, ἀλλὰ
καὶ τῶν ἄλλων τῶν Ἀθήνησιν ἁπάντων. ἐφ' ᾗ γὰρ ἂν
μοιχὸς ἁλῷ γυναικί, οὐκ ἔξεστιν αὐτῇ ἐλθεῖν εἰς οὐδὲν 1374
τῶν ἱερῶν τῶν δημοτελῶν, εἰς ὃ καὶ τὴν ξένην καὶ τὴν
δούλην ἐλθεῖν ἐξουσίαν ἔδοσαν οἱ νόμοι καὶ θεασομέ-
86 νην καὶ ἱκετεύσουσαν εἰσιέναι· ἀλλὰ μόναις ταύταις
ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι ταῖς γυναιξὶ μὴ εἰσιέναι εἰς τὰ
ἱερὰ τὰ δημοτελῆ, ἐφ' ᾗ ἂν μοιχὸς ἁλῷ, ἐὰν δ' εἰσίωσι
καὶ παρανομῶσι, νηποινεὶ πάσχειν ὑπὸ τοῦ βουλομέ-
νου ὅ τι ἂν πάσχῃ, πλὴν θανάτου. καὶ ἔδωκεν ὁ νόμος
τὴν τιμωρίαν ὑπὲρ αὐτῶν τῷ ἐντυχόντι. διὰ τοῦτο δ'
ἐποίησεν ὁ νόμος, πλὴν θανάτου, τἄλλα ὑβρισθεῖσαν
αὐτὴν μηδαμοῦ λαβεῖν δίκην, ἵνα μὴ μιάσματα μηδ'
ἀσεβήματα γίγνηται ἐν τοῖς ἱεροῖς, ἱκανὸν φόβον ταῖς
γυναιξὶ παρασκευάζων τοῦ σωφρονεῖν καὶ μηδὲν ἁμαρ-
τάνειν, ἀλλὰ δικαίως οἰκουρεῖν, διδάσκων ὡς, ἄν τι
ἁμάρτῃ τούτων, ἅμα ἔκ τε τῆς οἰκίας τοῦ ἀνδρὸς ἐκβε-
87 βλημένη ἔσται καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν τῶν τῆς πόλεως. καὶ
ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, τοῦ νόμου αὐτοῦ ἀκούσαντες
ἀναγνωσθέντος εἴσεσθε. καί μοι λαβὲ τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ ΜΟΙΧΕΙΑΣ.

[Ἐπειδὰν δὲ ἕλῃ τὸν μοιχόν, μὴ ἐξέστω τῷ ἑλόντι
συνοικεῖν τῇ γυναικί· ἐὰν δὲ συνοικῇ, ἄτιμος ἔστω. μηδὲ
τῇ γυναικὶ ἐξέστω εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ, ἐφ' ᾗ
ἂν μοιχὸς ἁλῷ· ἐὰν δ' εἰσίῃ, νηποινεὶ πασχέτω ὅ τι ἂν
πάσχῃ, πλὴν θανάτου.]

88 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ
τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων μαρτυρίαν παρασχέσθαι, ὡς
σπουδάζει περὶ τὰ ἱερὰ ταῦτα καὶ ὡς πολλὴν πρόνοιαν

περὶ αὐτῶν πεποίηται. ὁ γὰρ δῆμος ὁ Ἀθηναίων κυ- 1375
ριώτατος ὢν τῶν ἐν τῇ πόλει ἁπάντων, καὶ ἐξὸν αὐτῷ
ποιεῖν ὅ τι ἂν βούληται, οὕτω καλὸν καὶ σεμνὸν ἡγή-
σατ' εἶναι δῶρον τὸ Ἀθηναῖον γενέσθαι, ὥστε νόμους
ἔθετο αὐτῷ καθ' οὓς ποιεῖσθαι δεῖ, ἐάν τινα βούλων-
ται, πολίτην, οἳ νῦν προπεπηλακισμένοι εἰσὶν ὑπὸ
89 Στεφάνου τουτουὶ καὶ τῶν οὕτω γεγαμηκότων. ὅμως
δ' ἀκούοντες αὐτῶν βελτίους ἔσεσθε, καὶ τὰ κάλλιστα
καὶ τὰ σεμνότατα δῶρα τοῖς εὐεργετοῦσι τὴν πόλιν
διδόμενα γνώσεσθε ὡς λελυμασμένοι εἰσίν. πρῶτον
μὲν γὰρ νόμος ἐστὶ τῷ δήμῳ κείμενος μὴ ἐξεῖναι ποιή-
σασθαι Ἀθηναῖον ὃν ἂν μὴ δι' ἀνδραγαθίαν εἰς τὸν
δῆμον τὸν Ἀθηναίων ἄξιον ᾖ γενέσθαι πολίτην. ἔπειτ'
ἐπειδὰν πεισθῇ ὁ δῆμος καὶ δῷ τὴν δωρεάν, οὐκ ἐᾷ κυ-
ρίαν γενέσθαι τὴν ποίησιν, ἐὰν μὴ τῇ ψήφῳ εἰς τὴν
ἐπιοῦσαν ἐκκλησίαν ὑπερεξακισχίλιοι Ἀθηναίων ψη-
90 φίσωνται κρύβδην ψηφιζόμενοι. τοὺς δὲ πρυτάνεις
κελεύει τιθέναι τοὺς καδίσκους ὁ νόμος καὶ τὴν ψῆφον
διδόναι προσιόντι τῷ δήμῳ, πρὶν τοὺς ξένους εἰσιέναι
καὶ τὰ γέρρα ἀναιρεῖν, ἵνα κύριος ὢν αὐτὸς αὑτοῦ
ἕκαστος σκοπῆται πρὸς αὑτὸν ὅντινα μέλλει πολίτην
ποιήσεσθαι, εἰ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς ὁ μέλλων λήψε-
σθαι. ἔπειτα μετὰ ταῦτα παρανόμων γραφὴν ἐποίησε
κατ' αὐτοῦ τῷ βουλομένῳ Ἀθηναίων, καὶ ἔστιν εἰσελ-
θόντα εἰς τὸ δικαστήριον ἐξελέγξαι ὡς οὐκ ἄξιός ἐστι
τῆς δωρεᾶς, ἀλλὰ παρὰ τοὺς νόμους Ἀθηναῖος γέγο-
91 νεν. καὶ ἤδη τισὶ τοῦ δήμου δόντος τὴν δωρεάν, λόγῳ
ἐξαπατηθέντος ὑπὸ τῶν αἰτούντων, παρανόμων γρα-
φῆς γενομένης καὶ εἰσελθούσης εἰς τὸ δικαστήριον ἐξε- 1376
λεγχθῆναι συνέβη τὸν εἰληφότα τὴν δωρεὰν μὴ ἄξιον
εἶναι αὐτῆς, καὶ ἀφείλετο τὸ δικαστήριον. καὶ τοὺς
μὲν πολλοὺς καὶ παλαιοὺς ἔργον διηγήσασθαι· ἃ δὲ

πάντες μνημονεύετε, Πειθόλαν τε τὸν Θετταλὸν καὶ Ἀπολλωνίδην τὸν Ὀλύνθιον πολίτας ὑπὸ τοῦ δήμου
92 γενομένους ἀφείλετο τὸ δικαστήριον· ταῦτα γὰρ οὐ πάλαι ἐστὶ γεγενημένα, ὥστε ἀγνοεῖν ὑμᾶς. οὕτω τοίνυν καλῶς καὶ ἰσχυρῶς τῶν νόμων κειμένων ὑπὲρ τῆς πολιτείας, δι' ὧν δεῖ Ἀθηναῖον γενέσθαι, ἕτερός ἐστιν ἐφ' ἅπασι τούτοις κυριώτατος νόμος κείμενος· οὕτω πολλὴν ὁ δῆμος πρόνοιαν ἐποιεῖτο ὑπὲρ αὑτοῦ καὶ τῶν θεῶν ὥστε δι' εὐσεβείας τὰ ἱερὰ θύεσθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως. ὅσους γὰρ ἂν ποιήσηται ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων πολίτας, ὁ νόμος ἀπαγορεύει διαρρήδην μὴ ἐξεῖναι αὐτοῖς τῶν ἐννέα ἀρχόντων γενέσθαι μηδὲ ἱερωσύνης μηδεμιᾶς μετασχεῖν· τοῖς δ' ἐκ τούτων μετέδωκεν ἤδη ὁ δῆμος ἁπάντων, καὶ προσέθηκεν, ἐὰν ὦσιν ἐκ γυναι-
93 κὸς ἀστῆς καὶ ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω μεγάλῃ καὶ περιφανεῖ μαρτυρίᾳ ἐγὼ ὑμῖν δηλώσω. βούλομαι δ' ὑμῖν τὸν νόμον πόρρωθεν προδιηγήσασθαι, ὡς ἐτέθη καὶ πρὸς οὓς διωρίσθη, ὡς ἄνδρας ἀγαθοὺς ὄντας καὶ βεβαίους φίλους περὶ τὸν δῆμον γεγονότας. ἐκ τούτων γὰρ ἁπάντων εἴσεσθε τήν τε τοῦ δήμου δωρεὰν τὴν ἀπόθετον τοῖς εὐεργέταις προπηλακιζομένην, καὶ ὅσων ὑμᾶς ἀγαθῶν κωλύουσι 1377
κυρίους εἶναι Στέφανός τε οὑτοσὶ καὶ οἱ τὸν αὐτὸν τρόπον τούτῳ γεγαμηκότες καὶ παιδοποιούμενοι.

94 Πλαταιεῖς γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνοι τῶν Ἑλλήνων ὑμῖν ἐβοήθησαν Μαραθῶνάδε, ὅτε Δᾶτις ὁ βασιλέως Δαρείου στρατηγὸς ἀναχωρῶν ἐξ Ἐρετρίας, Εὔβοιαν ὑφ' ἑαυτῷ ποιησάμενος ἀπέβη εἰς τὴν χώραν πολλῇ δυνάμει καὶ ἐπόρθει. καὶ ἔτι καὶ νῦν τῆς ἀνδραγαθίας αὐτῶν ὑπομνήματα ἡ ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ γραφὴ δεδήλωκεν· ὡς ἕκαστος γὰρ τάχους εἶχεν, εὐθὺς προσβοηθῶν γέγραπται, οἱ τὰς κυνᾶς τὰς Βοιω-

95 τίας ἔχοντες. πάλιν δὲ Ξέρξου ἰόντος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,
Θηβαίων μηδισάντων, οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστῆναι τῆς
ὑμετέρας φιλίας, ἀλλὰ μόνοι τῶν ἄλλων Βοιωτῶν οἱ
μὲν ἡμίσεις αὐτῶν μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Λεωνίδου
ἐν Θερμοπύλαις παραταξάμενοι τῷ βαρβάρῳ ἐπιόντι
συναπώλοντο, οἱ δὲ λοιποὶ ἐμβάντες εἰς τὰς ὑμετέρας
τριήρεις, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἰκεῖα σκάφη οὐχ ὑπῆρχε, συν-
εναυμάχουν ὑμῖν ἐπί τε Ἀρτεμισίῳ καὶ ἐν Σαλαμῖνι.
96 καὶ τὴν τελευταίαν μάχην Πλαταιᾶσι Μαρδονίῳ τῷ βα-
σιλέως στρατηγῷ μεθ᾽ ὑμῶν καὶ τῶν συνελευθερούν-
των τὴν Ἑλλάδα μαχεσάμενοι, εἰς κοινὸν τὴν ἐλευθε-
ρίαν τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι κατέθηκαν. ἐπεὶ δὲ Παυσανίας
ὁ Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ὑβρίζειν ἐνεχείρει ὑμᾶς, καὶ
οὐκ ἠγάπα ὅτι τῆς ἡγεμονίας μόνοι ἠξιώθησαν Λακε-
δαιμόνιοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἡ πόλις τῇ μὲν ἀλη-
θείᾳ ἡγεῖτο τῆς ἐλευθερίας τοῖς Ἕλλησι, τῇ δὲ φιλοτι-
μίᾳ οὐκ ἠναντιοῦτο τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἵνα μὴ φθο-
97 νηθῶσιν ὑπὸ τῶν συμμάχων· ἐφ᾽ οἷς φυσηθεὶς Παυ- 1378
σανίας ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἐπέγραψεν ἐπὶ
τὸν τρίποδα ἐν Δελφοῖς, ὃν οἱ Ἕλληνες οἱ συμμαχεσά-
μενοι τὴν Πλαταιᾶσι μάχην καὶ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυ-
μαχίαν ναυμαχήσαντες κοινῇ ποιησάμενοι ἀνέθηκαν
ἀριστεῖον τῷ Ἀπόλλωνι ἀπὸ τῶν βαρβάρων,

Ἑλλήνων ἀρχηγὸς ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων,
Παυσανίας Φοίβῳ μνῆμ᾽ ἀνέθηκε τόδε,

ὡς αὐτοῦ τοῦ ἔργου ὄντος καὶ τοῦ ἀναθήματος, ἀλλ᾽
98 οὐ κοινοῦ τῶν συμμάχων· ὀργισθέντων δὲ τῶν Ἑλλή-
νων οἱ Πλαταιεῖς λαγχάνουσι δίκην τοῖς Λακεδαιμο-
νίοις εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας χιλίων ταλάντων ὑπὲρ τῶν
συμμάχων, καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς ἐκκολάψαντας τὰ
ἐλεγεῖα ἐπιγράψαι τὰς πόλεις τὰς κοινωνούσας τοῦ ἔρ-
γου. διόπερ αὐτοῖς οὐχ ἥκιστα παρηκολούθει ἡ ἔχθρα

παρὰ Λακεδαιμονίων καὶ ἐκ τοῦ γένους τοῦ βασιλείου.
καὶ ἐν μὲν τῷ παρόντι οὐκ εἶχον αὐτοῖς ὅ τι χρήσωνται
οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὕστερον δὲ ὡς πεντήκοντα ἔτεσιν
Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεὺς εἰ-
ρήνης οὔσης ἐνεχείρησεν αὐτῶν καταλαβεῖν τὴν πόλιν.
99 ἔπραξε δὲ ταῦτ' ἐκ Θηβῶν δι' Εὐρυμάχου τοῦ Λεον-
τιάδου βοιωταρχοῦντος, ἀνοιξάντων τὰς πύλας τῆς
νυκτὸς Ναυκλείδου καὶ ἄλλων τινῶν μετ' αὐτοῦ, πει-
σθέντων χρήμασιν. αἰσθόμενοι δ' οἱ Πλαταιεῖς ἔνδον
ὄντας τοὺς Θηβαίους τῆς νυκτὸς καὶ ἐξαπίνης αὐτῶν
τὴν πόλιν ἐν εἰρήνῃ κατειλημμένην, προσεβοήθουν καὶ
αὐτοὶ καὶ συνετάττοντο. καὶ ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο καὶ
εἶδον οὐ πολλοὺς ὄντας τοὺς Θηβαίους, ἀλλὰ τοὺς
πρώτους αὐτῶν εἰσεληλυθότας· ὕδωρ γὰρ γενόμενον 1379
τῆς νυκτὸς πολὺ ἐκώλυσεν αὐτοὺς πάντας εἰσελθεῖν·
ὁ γὰρ Ἀσωπὸς ποταμὸς μέγας ἐρρύη καὶ διαβῆναι οὐ
100 ῥᾴδιον ἦν, ἄλλως τε καὶ νυκτός· ὡς οὖν εἶδον οἱ Πλα-
ταιεῖς τοὺς Θηβαίους ἐν τῇ πόλει καὶ ἔγνωσαν ὅτι οὐ
πάντες πάρεισιν, ἐπιτίθενται καὶ εἰς μάχην ἐλθόντες
κρατοῦσι καὶ φθάνουσιν ἀπολέσαντες αὐτοὺς πρὶν
τοὺς ἄλλους προσβοηθῆσαι, καὶ ὡς ὑμᾶς πέμπουσιν
εὐθὺς ἄγγελον τήν τε πρᾶξιν φράσοντα καὶ τὴν μάχην
δηλώσοντα ὅτι νικῶσι, καὶ βοηθεῖν ἀξιοῦντες, ἂν οἱ
Θηβαῖοι τὴν χώραν αὐτῶν δῃῶσιν. ἀκούσαντες δὲ οἱ
Ἀθηναῖοι τὰ γεγονότα, διὰ τάχους ἐβοήθουν εἰς τὰς
Πλαταιάς· καὶ οἱ Θηβαῖοι ὡς ἑώρων τοὺς Ἀθηναίους
βεβοηθηκότας τοῖς Πλαταιεῦσιν, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴ-
101 κου. ὡς οὖν ἀπέτυχον οἱ Θηβαῖοι τῆς πείρας καὶ οἱ
Πλαταιεῖς τοὺς ἄνδρας, οὓς ἔλαβον αὐτῶν ἐν τῇ μάχῃ
ζῶντας, ἀπέκτειναν, ὀργισθέντες οἱ Λακεδαιμόνιοι
ἀπροφασίστως ἤδη στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς Πλαταιάς,
Πελοποννησίοις μὲν ἅπασι πλὴν Ἀργείων τὰ δύο μέρη

*τῆς στρατιᾶς ἀπὸ τῶν πόλεων ἑκάστων πέμπειν ἐπιτά-
ξαντες, Βοιωτοῖς δὲ τοῖς ἄλλοις ἅπασι καὶ Λοκροῖς καὶ
Φωκεῦσι καὶ Μαλιεῦσι καὶ Οἰταίοις καὶ Αἰνιᾶσι παν-
102 δημεὶ ἐπαγγείλαντες στρατεύειν. καὶ περικαθεζόμενοι
αὐτῶν τὸ τεῖχος πολλῇ δυνάμει ἐπηγγέλλοντο, εἰ βού-
λοιντο τὴν μὲν πόλιν αὐτοῖς παραδοῦναι, τὴν δὲ χώραν
ἔχειν καὶ καρποῦσθαι τὰ αὑτῶν, ἀφίστασθαι δὲ τῆς
Ἀθηναίων συμμαχίας. οὐκ ἐθελησάντων δὲ τῶν Πλα-
ταιέων, ἀλλ' ἀποκριναμένων ὅτι ἄνευ Ἀθηναίων οὐ-
δὲν ἂν πράξειαν, ἐπολιόρκουν αὐτοὺς διπλῷ τείχει πε- 1380
ριτειχίσαντες δύο ἔτη, πολλὰς καὶ παντοδαπὰς πείρας
103 προσάγοντες. ἐπεὶ δ' ἀπειρήκεσαν οἱ Πλαταιεῖς καὶ
ἐνδεεῖς ἦσαν ἁπάντων καὶ ἠποροῦντο τῆς σωτηρίας,
διακληρωσάμενοι πρὸς σφᾶς αὐτοὺς οἱ μὲν ὑπομείναν-
τες ἐπολιορκοῦντο, οἱ δὲ τηρήσαντες νύκτα καὶ ὕδωρ
καὶ ἄνεμον πολύν, ἐξελθόντες ἐκ τῆς πόλεως καὶ ὑπερ-
βάντες τὸ περιτείχισμα, τῶν πολεμίων λαθόντες τὴν
στρατιάν, ἀποσφάξαντες τοὺς φύλακας διασώζονται
δεῦρο, δεινῶς διακείμενοι καὶ ἀπροσδοκήτως· οἱ δ'
ὑπομείναντες αὐτῶν ἁλούσης τῆς πόλεως κατὰ κρά-
τος ἀπεσφάγησαν πάντες οἱ ἡβῶντες, παῖδες δὲ καὶ
γυναῖκες ἐξηνδραποδίσθησαν, ὅσοι μὴ αἰσθανόμενοι
ἐπιόντας τοὺς Λακεδαιμονίους ὑπεξῆλθον Ἀθήναζε.
104 τοῖς οὖν οὕτω φανερῶς ἐνδεδειγμένοις τὴν εὔνοιαν τῷ
δήμῳ, καὶ προεμένοις ἅπαντα τὰ αὑτῶν καὶ παῖδας
καὶ γυναῖκας, πάλιν σκοπεῖτε πῶς μετέδοτε τῆς πολι-
τείας. ἐκ γὰρ τῶν ψηφισμάτων τῶν ὑμετέρων καταφα-
νὴς πᾶσίν ἐστιν ὁ νόμος, καὶ γνώσεσθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω.
καί μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα τοῦτο καὶ ἀνάγνωθι αὐτοῖς.*

ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΕΡΙ ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ.

*[Ἱπποκράτης εἶπε Πλαταιέας εἶναι Ἀθηναίους ἀπὸ
τῆσδε τῆς ἡμέρας, ἐντίμους καθάπερ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι,*

καὶ μετεῖναι αὐτοῖς ὧνπερ Ἀθηναίοις μέτεστι πάντων, καὶ
ἱερῶν καὶ ὁσίων, πλὴν εἴ τις ἱερωσύνη ἢ τελετή ἐστιν ἐκ
γένους, μηδὲ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, τοῖς δ' ἐκ τούτων. κα-
τανεῖμαι δὲ τοὺς Πλαταιέας εἰς τοὺς δήμους καὶ τὰς φυλάς.
ἐπειδὰν δὲ νεμηθῶσι, μὴ ἐξέστω ἔτι Ἀθηναίῳ μηδενὶ γί- 1381
γνεσθαι Πλαταιέων, μὴ εὑρομένῳ παρὰ τοῦ δήμου τοῦ
Ἀθηναίων.]

105 Ὁρᾶτε δή, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς καλῶς καὶ δι-
καίως ἔγραψεν ὁ ῥήτωρ ὑπὲρ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθη-
ναίων, καὶ ἠξίωσε τοὺς Πλαταιέας λαμβάνοντας τὴν
δωρεὰν πρῶτον μὲν δοκιμασθῆναι ἐν τῷ δικαστηρίῳ
κατ' ἄνδρα ἕκαστον, εἰ ἔστι Πλαταιεὺς καὶ εἰ τῶν φί-
λων τῶν τῆς πόλεως, ἵνα μὴ ἐπὶ ταύτῃ τῇ προφάσει
πολλοὶ μεταλάβωσι τῆς πολιτείας· ἔπειτα τοὺς δοκι-
μασθέντας ἀναγραφῆναι ἐν στήλῃ λιθίνῃ, καὶ στῆσαι
ἐν ἀκροπόλει παρὰ τῇ θεῷ, ἵνα σώζηται ἡ δωρεὰ τοῖς
ἐπιγιγνομένοις καὶ ᾖ ἐξελέγξαι ὅτου ἂν ἕκαστος ᾖ συγ-
106 γενής. καὶ ὕστερον οὐκ ἐᾷ γίγνεσθαι Ἀθηναῖον ἐξεῖ-
ναι ὃς ἂν μὴ νῦν γένηται καὶ δοκιμασθῇ ἐν τῷ δικα-
στηρίῳ, τοῦ μὴ πολλοὺς φάσκοντας Πλαταιέας εἶναι
κατασκευάζειν αὑτοῖς πολιτείαν. ἔπειτα καὶ τὸν νόμον
διωρίσατο ἐν τῷ ψηφίσματι πρὸς αὐτοὺς εὐθέως ὑπέρ
τε τῆς πόλεως καὶ τῶν θεῶν, καὶ μὴ ἐξεῖναι αὐτῶν μη-
δενὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων λαχεῖν μηδὲ ἱερωσύνης μη-
δεμιᾶς, τοῖς δ' ἐκ τούτων, ἂν ὦσιν ἐξ ἀστῆς γυναικὸς
καὶ ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον.

107 Οὐκοῦν δεινὸν πρὸς μὲν τοὺς ἀστυγείτονας καὶ
ὁμολογουμένως ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν πόλιν
γεγενημένους οὕτω καλῶς καὶ ἀκριβῶς διορίσασθαι
περὶ ἑκάστου, ἐφ' οἷς δεῖ ἔχειν τὴν δωρεάν, τὴν δὲ πε-
ριφανῶς ἐν ἁπάσῃ τῇ Ἑλλάδι πεπορνευμένην οὕτως
αἰσχρῶς καὶ ὀλιγώρως ἐάσετε ὑβρίζουσαν εἰς τὴν πό-
λιν καὶ ἀσεβοῦσαν εἰς τοὺς θεοὺς ἀτιμώρητον, ἣν οὔτε 1382

οἱ πρόγονοι ἀστὴν κατέλιπον οὔθ᾽ ὁ δῆμος πολῖτιν
108 ἐποιήσατο; ποῦ γὰρ αὕτη οὐκ εἴργασται τῷ σώματι;
ἢ ποῖ οὐκ ἐλήλυθεν ἐπὶ τῷ καθ᾽ ἡμέραν μισθῷ; οὐκ ἐν
Πελοποννήσῳ μὲν πάσῃ, ἐν Θετταλίᾳ δὲ καὶ Μαγνη-
σίᾳ μετὰ Σίμου τοῦ Λαρισαίου καὶ Εὐρυδάμαντος τοῦ
Μηδίου, ἐν Χίῳ δὲ καὶ ἐν Ἰωνίᾳ τῇ πλείστῃ μετὰ Σω-
τάδου τοῦ Κρητὸς ἀκολουθοῦσα, μισθωθεῖσα ὑπὸ τῆς
Νικαρέτης, ὅτε ἔτι ἐκείνης ἦν; τὴν δὴ ὑφ᾽ ἑτέροις οὖ-
σαν καὶ ἀκολουθοῦσαν τῷ διδόντι τί οἴεσθε ποιεῖν; ἆρ᾽
οὐχ ὑπηρετεῖν τοῖς χρωμένοις εἰς ἁπάσας ἡδονάς; εἶτα
τὴν τοιαύτην καὶ περιφανῶς ἐγνωσμένην ὑπὸ πάντων
109 γῆς περίοδον εἰργασμένην ψηφιεῖσθε ἀστὴν εἶναι; καὶ
τί καλὸν φήσετε πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας διαπεπρᾶχθαι,
ἢ ποίᾳ αἰσχύνῃ καὶ ἀσεβείᾳ οὐκ ἔνοχοι αὐτοὶ εἶναι;
πρὶν μὲν γὰρ γραφῆναι ταύτην καὶ εἰς ἀγῶνα κατα-
στῆναι καὶ πυθέσθαι πάντας ἥτις ἦν καὶ οἷα ἠσέβηκε,
τὰ μὲν ἀδικήματα ταύτης ἦν, ἡ δ᾽ ἀμέλεια τῆς πόλεως·
καὶ οἱ μὲν οὐκ ᾔδεσαν ὑμῶν, οἱ δὲ πυθόμενοι τῷ μὲν
λόγῳ ἠγανάκτουν, τῷ δ᾽ ἔργῳ οὐκ εἶχον ὅ τι χρήσαιντο
αὐτῇ οὐδενὸς εἰς ἀγῶνα καθιστάντος οὐδὲ διδόντος
περὶ αὐτῆς τὴν ψῆφον. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἴστε πάντες καὶ
ἔχετε ἐφ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ κύριοί ἐστε κολάσαι, ὑμέτε-
ρον ἤδη τὸ ἀσέβημα γίγνεται τὸ πρὸς τοὺς θεούς, ἐὰν
110 μὴ ταύτην κολάσητε. τί δὲ καὶ φήσειεν ἂν ὑμῶν ἕκα-
στος εἰσιὼν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκ᾽ ἢ θυγατέρα ἢ μη-
τέρα, ἀποψηφισάμενος ταύτης, ἐπειδὰν ἔρηται ὑμᾶς
"ποῦ ἦτε;" καὶ εἴπητε ὅτι "ἐδικάζομεν;" "τῷ;" ἐρήσε- 1383
ται εὐθύς. "Νεαίρᾳ" δῆλον ὅτι φήσετε (οὐ γάρ;) "ὅτι
ξένη οὖσα ἀστῷ συνοικεῖ παρὰ τὸν νόμον, καὶ ὅτι τὴν
θυγατέρα μεμοιχευμένην ἐξέδωκε Θεογένει τῷ βασι-
λεύσαντι, καὶ αὕτη ἔθυσε τὰ ἱερὰ τὰ ἄρρητα ὑπὲρ τῆς
πόλεως καὶ τῷ Διονύσῳ γυνὴ ἐδόθη," καὶ τἄλλα, διη-

γούμενοι τὴν κατηγορίαν αὐτῆς, ὡς καὶ μνημονικῶς
111 καὶ ἐπιμελῶς περὶ ἑκάστου κατηγορήθη. αἱ δὲ ἀκούσα-
σαι ἐρήσονται "τί οὖν ἐποιήσατε;" ὑμεῖς δὲ φήσετε
"ἀπεψηφίσμεθα." οὐκοῦν ἤδη αἱ μὲν σωφρονέσταται
τῶν γυναικῶν ὀργισθήσονται ὑμῖν, διότι ὁμοίως αὐ-
ταῖς ταύτην κατηξιοῦτε μετέχειν τῶν τῆς πόλεως καὶ
τῶν ἱερῶν· ὅσαι δ' ἀνόητοι, φανερῶς ἐπιδείκνυτε ποι-
εῖν ὅ τι ἂν βούλωνται, ὡς ἄδειαν ὑμῶν καὶ τῶν νόμων
δεδωκότων. δόξετε γὰρ ὀλιγώρως καὶ ῥαθύμως φέρον-
τες ὁμογνώμονες καὶ αὐτοὶ εἶναι τοῖς ταύτης τρόποις.
112 ὥστε πολὺ μᾶλλον ἐλυσιτέλει μὴ γενέσθαι τὸν ἀγῶνα
τουτονὶ ἢ γενόμενον ἀποψηφίσασθαι ὑμᾶς. κομιδῇ
γὰρ ἤδη παντελῶς ἐξουσία ἔσται ταῖς πόρναις συνοι-
κεῖν οἷς ἂν βούλωνται, καὶ τοὺς παῖδας φάσκειν οὗ ἂν
τύχωσιν εἶναι· καὶ οἱ μὲν νόμοι ἄκυροι ὑμῖν ἔσονται,
οἱ δὲ τρόποι τῶν ἑταιρῶν κύριοι ὅ τι ἂν βούλωνται δια-
πράττεσθαι. ὥστε καὶ ὑπὲρ τῶν πολιτίδων σκοπεῖτε,
τοῦ μὴ ἀνεκδότους γίγνεσθαι τὰς τῶν πενήτων θυγα-
113 τέρας. νῦν μὲν γάρ, κἂν ἀπορηθῇ τις, ἱκανὴν προῖκ'
αὐτῇ ὁ νόμος συμβάλλεται, ἂν καὶ ὁπωστιοῦν μετρίαν
ἡ φύσις ὄψιν ἀποδῷ· προπηλακισθέντος δὲ τοῦ νόμου
ὑφ' ὑμῶν ἀποφυγούσης ταύτης, καὶ ἀκύρου γενομέ-
νου, παντελῶς ἤδη ἡ μὲν τῶν πορνῶν ἐργασία ἥξει εἰς 1384
τὰς τῶν πολιτίδων θυγατέρας, δι' ἀπορίαν ὅσαι ἂν μὴ
δύνωνται ἐκδοθῆναι, τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων γυναικῶν
ἀξίωμα εἰς τὰς ἑταίρας, ἂν ἄδειαν λάβωσι τοῦ ἐξεῖναι
αὐταῖς παιδοποιεῖσθαι ὡς ἂν βούλωνται καὶ τελετῶν
114 καὶ ἱερῶν καὶ τιμῶν μετέχειν τῶν ἐν τῇ πόλει. ὥστε
εἷς ἕκαστος ὑμῶν νομιζέτω, ὁ μὲν ὑπὲρ γυναικός, ὁ δ'
ὑπὲρ θυγατρός, ὁ δ' ὑπὲρ μητρός, ὁ δ' ὑπὲρ τῆς πό-
λεως καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν ἱερῶν τὴν ψῆφον φέρειν,
τοῦ μὴ ἐξ ἴσου φανῆναι ἐκείνας τιμωμένας ταύτῃ τῇ

πόρνῃ, μηδὲ τὰς μετὰ πολλῆς καὶ καλῆς σωφροσύνης
καὶ ἐπιμελείας τραφείσας ὑπὸ τῶν προσηκόντων καὶ
ἐκδοθείσας κατὰ τοὺς νόμους, ταύτας ἐν τῷ ἴσῳ φαί-
νεσθαι μετεχούσας τῇ μετὰ πολλῶν καὶ ἀσελγῶν τρό-
πων πολλάκις πολλοῖς ἑκάστης ἡμέρας συγγεγενημένῃ,
115 ὡς ἕκαστος ἐβούλετο. ἡγεῖσθε δὲ μήτ' ἐμὲ τὸν λέγοντα
εἶναι Ἀπολλόδωρον μήτε τοὺς ἀπολογησομένους καὶ
συνεροῦντας πολίτας, ἀλλὰ τοὺς νόμους καὶ Νέαιραν
ταυτηνὶ περὶ τῶν πεπραγμένων αὐτῇ πρὸς ἀλλήλους
δικάζεσθαι. καὶ ὅταν μὲν ἐπὶ τῆς κατηγορίας γένησθε,
τῶν νόμων αὐτῶν ἀκούετε, δι' ὧν οἰκεῖται ἡ πόλις καὶ
καθ' οὓς ὀμωμόκατε δικάσειν, τί κελεύουσι καὶ τί πα-
ραβεβήκασιν· ὅταν δὲ ἐπὶ τῆς ἀπολογίας ἦτε, μνημο-
νεύοντες τὴν τῶν νόμων κατηγορίαν καὶ τὸν ἔλεγχον
τῶν εἰρημένων, τήν τε ὄψιν αὐτῆς ἰδόντες, ἐνθυμεῖσθε
τοῦτο μόνον, εἰ Νέαιρα οὖσα ταῦτα διαπέπρακται.
116 Ἄξιον δὲ κἀκεῖνο ἐνθυμηθῆναι, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ὅτι Ἀρχίαν τὸν ἱεροφάντην γενόμενον, ἐξελεγ-
χθέντα ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀσεβεῖν θύοντα παρὰ τὰ πά-
τρια τὰς θυσίας, ἐκολάσατε ὑμεῖς, καὶ ἄλλα τε κατη- 1385
γορήθη αὐτοῦ καὶ ὅτι Σινώπῃ τῇ ἑταίρᾳ Ἁλῴοις ἐπὶ
τῆς ἐσχάρας τῆς ἐν τῇ αὐλῇ Ἐλευσῖνι προσαγούσῃ ἱε-
ρεῖον θύσειεν, οὐ νομίμου ὄντος ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ
ἱερεῖα θύειν, οὐδ' ἐκείνου οὔσης τῆς θυσίας, ἀλλὰ τῆς
117 ἱερείας. οὐκοῦν δεινὸν τὸν μὲν καὶ ἐκ γένους ὄντα τοῦ
Εὐμολπιδῶν καὶ προγόνων καλῶν κἀγαθῶν καὶ πολί-
την τῆς πόλεως, ὅτι ἐδόκει τι παραβῆναι τῶν νομίμων,
δοῦναι δίκην· καὶ οὔθ' ἡ τῶν συγγενῶν οὔθ' ἡ τῶν
φίλων ἐξαίτησις ὠφέλησεν αὐτόν, οὔθ' αἱ λειτουργίαι
ἃς ἐλειτούργησε τῇ πόλει αὐτὸς καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ,
οὔτε τὸ ἱεροφάντην εἶναι, ἀλλ' ἐκολάσατε δόξαντα
ἀδικεῖν· Νέαιραν δὲ ταυτηνὶ εἴς τε τὸν αὐτὸν θεὸν

τοῦτον ἠσεβηκυῖαν καὶ τοὺς νόμους, καὶ αὐτὴν καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς, οὐ τιμωρήσεσθε;

118 Θαυμάζω δ' ἔγωγε τί ποτε καὶ ἐροῦσι πρὸς ὑμᾶς ἐν τῇ ἀπολογίᾳ, πότερον ὡς ἀστή ἐστι Νέαιρα αὕτη καὶ κατὰ τοὺς νόμους συνοικεῖ αὐτῷ; ἀλλὰ μεμαρτύρηται ἑταίρα οὖσα καὶ δούλη Νικαρέτης γεγενημένη. ἀλλ' οὐ γυναῖκα εἶναι αὐτοῦ, ἀλλὰ παλλακὴν ἔχειν ἔνδον; ἀλλ' οἱ παῖδες ταύτης ὄντες καὶ εἰσηγμένοι εἰς τοὺς φράτερας ὑπὸ Στεφάνου καὶ ἡ θυγάτηρ ἀνδρὶ Ἀθηναίῳ ἐκδοθεῖσα περιφανῶς αὐτὴν ἀποφαίνουσι γυ-
119 ναῖκα ἔχοντα. ὡς μὲν τοίνυν οὐκ ἀληθῆ ἐστι τὰ κατηγορημένα καὶ μεμαρτυρημένα, οὔτ' αὐτὸν Στέφανον οὔτ' ἄλλον ὑπὲρ τούτου οἶμαι ἐπιδείξειν, ὡς ἔστιν ἀστὴ Νέαιρα αὕτη· ἀκούω δὲ αὐτὸν τοιοῦτόν τι μέλλειν ἀπολογεῖσθαι, ὡς οὐ γυναῖκα ἔχει αὐτήν, ἀλλ' ἑταίραν, καὶ οἱ παῖδες οὐκ εἰσὶ ταύτης, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας γυναικὸς αὐτῷ ἀστῆς, ἥν φησι πρότερον γῆμαι συγγενῆ αὐτοῦ. 1386
120 πρὸς δὴ τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ τοῦ λόγου καὶ τὴν παρασκευὴν τῆς ἀπολογίας καὶ τῶν μαρτυρεῖν αὐτῷ παρεσκευασμένων πρόκλησιν αὐτὸν προεκαλεσάμην ἀκριβῆ καὶ δικαίαν, δι' ἧς ἐξῆν ὑμῖν πάντα τἀληθῆ εἰδέναι, παραδοῦναι τὰς θεραπαίνας τὰς Νεαίρᾳ τότε προσκαρτερούσας, ὅτ' ἦλθεν ὡς Στέφανον ἐκ Μεγάρων, Θρᾷτταν καὶ Κοκκαλίνην, καὶ ἃς ὕστερον παρὰ τούτῳ
121 οὖσα ἐκτήσατο, Ξεννίδα καὶ Δροσίδα· αἳ ἴσασιν ἀκριβῶς Πρόξενόν τε τὸν τελευτήσαντα καὶ Ἀρίστωνα τὸν νῦν ὄντα καὶ Ἀντιδωρίδην τὸν σταδιαδρομοῦντα καὶ Φανὼ τὴν Στρυβήλην καλουμένην, ἣ Θεογένει τῷ βασιλεύσαντι συνῴκησε, Νεαίρας ὄντας. καὶ ἐὰν φαίνηται ἐκ τῆς βασάνου γήμας Στέφανος οὑτοσὶ ἀστὴν γυναῖκα καὶ ὄντες αὐτῷ οἱ παῖδες οὗτοι ἐξ ἑτέρας γυναικὸς ἀστῆς καὶ μὴ Νεαίρας, ἤθελον ἀφίστασθαι τοῦ

122 ἀγῶνος καὶ μὴ εἰσιέναι τὴν γραφὴν ταύτην. τὸ γὰρ συνοικεῖν τοῦτ' ἔστιν, ὃς ἂν παιδοποιῆται καὶ εἰσάγῃ εἴς τε τοὺς φράτερας καὶ δημότας τοὺς υἱεῖς, καὶ τὰς θυγατέρας ἐκδιδῷ ὡς αὑτοῦ οὔσας τοῖς ἀνδράσι. τὰς μὲν γὰρ ἑταίρας ἡδονῆς ἕνεκ' ἔχομεν, τὰς δὲ παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν θεραπείας τοῦ σώματος, τὰς δὲ γυναῖκας τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως καὶ τῶν ἔνδον φύλακα πιστὴν ἔχειν. ὥστ' εἰ πρότερον ἔγημε γυναῖκα ἀστὴν, καὶ εἰσὶν οὗτοι οἱ παῖδες ἐξ ἐκείνης καὶ μὴ Νεαίρας, ἐξῆν αὐτῷ ἐκ τῆς ἀκριβεστάτης μαρτυρίας ἐπι-
123 δεῖξαι, παραδόντι τὰς θεραπαίνας ταύτας. ὡς δὲ προεκαλεσάμην, τούτων ὑμῖν τήν τε μαρτυρίαν καὶ τὴν πρόκλησιν ἀναγνώσεται. λέγε τὴν μαρτυρίαν, ἔπειτα τὴν πρόκλησιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. 1387

[Ἱπποκράτης Ἱπποκράτους Προβαλίσιος, Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεὺς, Διοφάνης Διοφάνους Ἀλωπεκῆθεν, Διομένης Ἀρχελάου Κυδαθηναιεὺς, Δεινίας Φορμίδου Κυδαντίδης, Λυσίμαχος Λυσίππου Αἰγιλιεὺς μαρτυροῦσι παρεῖναι ἐν ἀγορᾷ ὅτ' Ἀπολλόδωρος προὐκαλεῖτο Στέφανον, ἀξιῶν παραδοῦναι εἰς βάσανον τὰς θεραπαίνας περὶ ὧν ᾐτιᾶτο Ἀπολλόδωρος Στέφανον περὶ Νεαίρας· Στέφανον δ' οὐκ ἐθελῆσαι παραδοῦναι τὰς θεραπαίνας· τὴν δὲ πρόκλησιν εἶναι ἣν παρέχεται Ἀπολλόδωρος.]

124 Λέγε δὴ αὐτὴν τὴν πρόκλησιν, ἣν προὐκαλούμην ἐγὼ Στέφανον τουτονί.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

[Τάδε προὐκαλεῖτο Ἀπολλόδωρος Στέφανον περὶ ὧν τὴν γραφὴν γέγραπται, Νέαιραν ξένην οὖσαν ἀστῷ συνοικεῖν, ἕτοιμος ὢν τὰς θεραπαίνας παραλαμβάνειν τὰς Νεαίρας, ἃς ἐκ Μεγάρων ἔχουσα ἦλθε, Θρᾷτταν καὶ Κοκκαλίνην, καὶ ἃς ὕστερον παρὰ Στεφάνῳ ἐκτήσατο, Ξεννίδα καὶ Δροσίδα, τὰς εἰδυίας ἀκριβῶς περὶ τῶν παίδων τῶν

Νεαίρας ὅτι ἐκ Στεφάνου εἰσί, Πρόξενός τε ὁ τελευτήσας καὶ Ἀρίστων ὁ νῦν ὢν καὶ Ἀντιδωρίδης ὁ σταδιαδρομῶν καὶ Φανώ, ἐφ' ᾧ τε βασανίσαι αὐτάς. καὶ εἰ μὲν ὁμολογοῖεν ἐκ Στεφάνου εἶναι καὶ Νεαίρας τούτους τοὺς παῖδας, πεπρᾶσθαι Νέαιραν κατὰ τοὺς νόμους καὶ τοὺς παῖδας ξένους εἶναι· εἰ δὲ μὴ ὁμολογοῖεν ἐκ ταύτης εἶναι αὐτούς, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας γυναικὸς ἀστῆς, ἀφίστασθαι τοῦ ἀγῶνος ἤθελον τοῦ Νεαίρας, καὶ εἴ τι ἐκ τῶν βασάνων βλαφθείησαν αἱ ἄνθρωποι, ἀποτίνειν ὅ τι βλαβείησαν.]

125 *Ταῦτα προκαλεσαμένου ἐμοῦ, ἄνδρες δικασταί,* 1388 *Στέφανον τουτονὶ οὐκ ἠθέλησε δέξασθαι. οὔκουν ἤδη δοκεῖ ὑμῖν δεδικάσθαι ὑπ' αὐτοῦ Στεφάνου τουτουί, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ἔνοχός ἐστι τῇ γραφῇ Νέαιρα ἣν ἐγὼ αὐτὴν ἐγραψάμην, καὶ ὅτι ἐγὼ μὲν ἀληθῆ εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς καὶ τὰς μαρτυρίας παρεσχόμην ἀληθεῖς, οὑτοσὶ δ' ὅ τι ἂν λέγῃ πάντα ψεύσεται, καὶ ἐξελέγξει αὐτὸς αὐτὸν ὅτι οὐδὲν ὑγιὲς λέγει, οὐκ ἐθελήσας παραδοῦναι εἰς βασάνους τὰς θεραπαίνας ἃς ἐγὼ ἐξῄτουν αὐτόν;*

126 *Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τοῖς θεοῖς, εἰς οὓς οὗτοι ἠσεβήκασι, καὶ ἐμαυτῷ τιμωρῶν κατέστησά τε τουτουσὶ εἰς ἀγῶνα καὶ ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ψῆφον ἤγαγον. καὶ ὑμᾶς δὲ χρὴ νομίσαντας μὴ λαθεῖν τοὺς θεούς, εἰς οὓς οὗτοι παρανενομήκασιν, ὅ τι ἂν ἕκαστος ὑμῶν ψηφίσηται, ψηφίσασθαι τὰ δίκαια καὶ τιμωρεῖν μάλιστα μὲν τοῖς θεοῖς, ἔπειτα δὲ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. καὶ ταῦτα ποιήσαντες δόξετε πᾶσι καλῶς καὶ δικαίως δικάσαι ταύτην τὴν γραφήν, ἣν Νέαιραν ἐγὼ ἐγραψάμην, ξένην οὖσαν ἀστῷ συνοικεῖν.*

LX.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ.

'Επειδὴ τοὺς ἐν τῷδε τῷ τάφῳ κειμένους, ἄνδρας
ἀγαθοὺς ἐν τῷ πολέμῳ γεγονότας, ἔδοξε τῇ πόλει δη-
μοσίᾳ θάπτειν καὶ προσέταξεν ἐμοὶ τὸν νομιζόμενον
λόγον εἰπεῖν ἐπ' αὐτοῖς, ἐσκόπουν μὲν εὐθὺς ὅπως τοῦ 1389
προσήκοντος ἐπαίνου τεύξονται, ἐξετάζων δὲ καὶ σκο-
πῶν ἀξίως εἰπεῖν τῶν τετελευτηκότων ἕν τι τῶν ἀδυ-
νάτων εὕρισκον ὄν. οἳ γὰρ τὴν ὑπάρχουσαν πᾶσιν ἔμ-
φυτον τοῦ ζῆν ὑπερεῖδον ἐπιθυμίαν, καὶ τελευτῆσαι
καλῶς μᾶλλον ἐβουλήθησαν ἢ ζῶντες τὴν Ἑλλάδα ἰδεῖν
ἀτυχοῦσαν, πῶς οὐκ ἀνυπέρβλητον παντὶ λόγῳ τὴν
αὑτῶν ἀρετὴν καταλελοίπασιν; ὁμοίως μέντοι διαλε-
χθῆναι τοῖς πρότερόν ποτε εἰρηκόσιν ἐνθαδὶ κἀμοὶ δο-
2 κεῖ. ὡς μὲν οὖν ἡ πόλις σπουδάζει περὶ τοὺς ἐν τῷ πο-
λέμῳ τελευτῶντας, ἔκ τε τῶν ἄλλων ἔστιν ἰδεῖν καὶ μά-
λιστα ἐκ τοῦδε τοῦ νόμου, καθ' ὃν αἱρεῖται τὸν ἐροῦντα
ἐπὶ ταῖς δημοσίαις ταφαῖς· εἰδυῖα γὰρ παρὰ τοῖς ἀγα-
θοῖς ἀνδράσι τὰς μὲν τῶν χρημάτων κτήσεις καὶ τῶν
κατὰ τὸν βίον ἡδονῶν ἀπολαύσεις ὑπερεωραμένας, τῆς
δ' ἀρετῆς καὶ τῶν ἐπαίνων πᾶσαν τὴν ἐπιθυμίαν οὖ-
σαν, ἐξ ὧν ταῦτ' ἂν αὐτοῖς μάλιστα γένοιτο λόγων,
τούτοις ᾠήθησαν δεῖν αὐτοὺς τιμᾶν, ἵν' ἣν ζῶντες
ἐκτήσαντο εὐδοξίαν, αὕτη καὶ τετελευτηκόσιν αὐτοῖς
3 ἀποδοθείη. εἰ μὲν οὖν τὴν ἀνδρείαν μόνον αὐτοῖς τῶν
εἰς ἀρετὴν ἀνηκόντων ὑπάρχουσαν ἑώρων, ταύτην ἂν
ἐπαινέσας ἀπηλλαττόμην τῶν λοιπῶν· ἐπειδὴ δὲ καὶ
γεγενῆσθαι καλῶς καὶ πεπαιδεῦσθαι σωφρόνως καὶ
βεβιωκέναι φιλοτίμως συμβέβηκεν αὐτοῖς, ἐξ ὧν εἰκό-
τως ἦσαν σπουδαῖοι, αἰσχυνοίμην ἂν εἴ τι τούτων φα-

νείην παραλιπών. ἄρξομαι δ' ἀπὸ τῆς τοῦ γένους αὐ-
τῶν ἀρχῆς.
4 Ἡ γὰρ εὐγένεια τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἐκ πλείστου
χρόνου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀνωμολόγηται. οὐ γὰρ
μόνον εἰς πατέρ' αὐτοῖς καὶ τῶν ἄνω προγόνων κατ' 1390
ἄνδρα ἀνενεγκεῖν ἑκάστῳ τὴν φύσιν ἔστιν, ἀλλ' εἰς ὅλην
κοινῇ τὴν ὑπάρχουσαν πατρίδα, ἧς αὐτόχθονες ὁμο-
λογοῦνται εἶναι. μόνοι γὰρ πάντων ἀνθρώπων, ἐξ ἧσ-
περ ἔφυσαν, ταύτην ᾤκησαν καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν παρέ-
δωκαν, ὥστε δικαίως ἄν τις ὑπολάβοι τοὺς μὲν ἐπήλυ-
δας ἐλθόντας εἰς τὰς πόλεις καὶ τούτων πολίτας προσ-
αγορευομένους ὁμοίους εἶναι τοῖς εἰσποιητοῖς τῶν
παίδων, τούτους δὲ γνησίους γόνῳ τῆς πατρίδος πολί-
5 τας εἶναι. δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ τοὺς καρποὺς, οἷς ζῶσιν
ἄνθρωποι, παρ' ἡμῖν πρώτοις φανῆναι, χωρὶς τοῦ μέ-
γιστον εὐεργέτημ' εἰς πάντας γενέσθαι, ὁμολογούμενον
σημεῖον ὑπάρχειν τοῦ μητέρα τὴν χώραν εἶναι τῶν
ἡμετέρων προγόνων. πάντα γὰρ τὰ τίκτοντα ἅμα καὶ
τροφὴν τοῖς γιγνομένοις ἀπ' αὐτῆς τῆς φύσεως φέρει·
ὅπερ ἥδε ἡ χώρα πεποίηκε.
6 Τὰ μὲν οὖν εἰς γένος ἀνήκοντα τοιαῦτα δι' αἰῶνος
ὑπάρχει τοῖς τῶνδε τῶν ἀνδρῶν προγόνοις. τὰ δ' εἰς
ἀνδρείαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν πάντα μὲν κατοκνῶ
λέγειν, φυλαττόμενος μὴ μῆκος ἄκαιρον ἐγγένηται τῷ
λόγῳ· ἃ δὲ καὶ τοῖς εἰδόσι χρήσιμα ἀναμνησθῆναι καὶ
τοῖς ἀπείροις κάλλιστα ἀκοῦσαι, καὶ ζῆλον ἔχει πολὺν
καὶ μῆκος λόγου ἄλυπον, ταῦτα ἐπὶ κεφαλαίων εἰπεῖν
7 πειράσομαι. οἱ γὰρ τῆς κατὰ τὸν παρόντα χρόνον γε-
νεᾶς πρόγονοι καὶ πατέρες καὶ τούτων ἐπάνω τὰς
προσηγορίας ἔχοντες, αἷς ὑπὸ τῶν ἐν γένει γνωρίζον-
ται, ἠδίκησαν μὲν οὐδένα πώποτε οὔτε Ἕλληνα οὔτε
βάρβαρον, ἀλλ' ὑπῆρχεν αὐτοῖς πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις

καλοῖς κἀγαθοῖς καὶ δικαιοτάτοις εἶναι, ἀμυνόμενοι 1391
8 δὲ πολλὰ καὶ καλὰ διεπράξαντο. καὶ γὰρ τὸν Ἀμαζό-
νων στρατὸν ἐλθόντ᾽ ἐκράτησαν οὕτως ὥστ᾽ ἔξω Φά-
σιδος ἐκβαλεῖν, καὶ τὸν Εὐμόλπου καὶ πολλῶν ἄλλων
στόλον οὐ μόνον ἐκ τῆς οἰκείας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς τῶν
ἄλλων Ἑλλήνων χώρας ἐξήλασαν, οὓς οἱ πρὸ ἡμῶν οἰ-
κοῦντες πρὸς ἑσπέραν πάντες οὔθ᾽ ὑπέμειναν οὔτ᾽
ἐδυνήθησαν κωλῦσαι. καὶ μὴν καὶ τῶν Ἡρακλέους
παίδων, ὃς τοὺς ἄλλους ἔσωζε, σωτῆρες ὠνομάσθησαν,
ἡνίκ᾽ ἦλθον εἰς τήνδε τὴν γῆν ἱκέται, φεύγοντες Εὐ-
ρυσθέα. καὶ πρὸς πᾶσι τούτοις καὶ πολλοῖς ἄλλοις καὶ
καλοῖς ἔργοις τὰ τῶν κατοιχομένων νόμιμα οὐ περιεῖ-
δον ὑβριζόμενα, ὅτε τοὺς ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας θάπτειν
9 ἐκώλυε Κρέων. τῶν μὲν οὖν εἰς μύθους ἀνενηνεγμέ-
νων ἔργων πολλὰ παραλιπὼν τούτων ἐπεμνήσθην,
ὧν οὕτως ἕκαστον εὐσχήμονας καὶ πολλοὺς ἔχει λό-
γους ὥστε καὶ τοὺς ἐμμέτρους καὶ τοὺς τῶν ᾀδομένων
ποιητὰς καὶ πολλοὺς τῶν συγγραφέων ὑποθέσεις τἀ-
κείνων ἔργα τῆς αὑτῶν μουσικῆς πεποιῆσθαι· ἃ δὲ τῇ
μὲν ἀξίᾳ τῶν ἔργων οὐδέν ἐστι τούτων ἐλάττω, τῷ δ᾽
ὑπογυιότερ᾽ εἶναι τοῖς χρόνοις οὔπω μεμυθολόγηται
οὐδ᾽ εἰς τὴν ἡρωϊκὴν ἐπανῆκται τάξιν, ταῦτ᾽ ἤδη λέξω.
10 ἐκεῖνοι τὸν ἐξ ἁπάσης τῆς Ἀσίας στόλον ἐλθόντα μόνοι
δὶς ἠμύναντο καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ διὰ
τῶν ἰδίων κινδύνων κοινῆς σωτηρίας πᾶσι τοῖς Ἕλλη-
σιν αἴτιοι κατέστησαν. καὶ προείρηται μὲν ὃ μέλλω
λέγειν ὑπ᾽ ἄλλων πρότερον, δεῖ δὲ μηδὲ νῦν τοῦ δικαί-
ου καὶ καλῶς ἔχοντος ἐπαίνου τοὺς ἄνδρας ἐκείνους 1392
στερηθῆναι· τοσούτῳ γὰρ ἀμείνους τῶν ἐπὶ Τροίαν
στρατευσαμένων νομίζοιντ᾽ ἂν εἰκότως, ὅσον οἱ μὲν ἐξ
ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος ὄντες ἀριστεῖς δέκ᾽ ἔτη τῆς Ἀσίας
11 ἓν χωρίον πολιορκοῦντες μόλις εἷλον, οὗτοι δὲ τὸν ἐκ

πάσης τῆς ἠπείρου στόλον ἐλθόντα μόνοι, τἄλλα πάντα κατεστραμμένον, οὐ μόνον ἠμύναντο, ἀλλὰ καὶ τιμωρίαν ὑπὲρ ὧν τοὺς ἄλλους ἠδίκουν ἐπέθηκαν. ἔτι τοίνυν τὰς ἐν αὑτοῖς τοῖς Ἕλλησι πλεονεξίας κωλύοντες πάντας ὅσους συνέβη γενέσθαι κινδύνους ὑπέμειναν, ὅπου τὸ δίκαιον εἴη τεταγμένον, ἐνταῦθα προσνέμοντες ἑαυτοὺς, ἕως εἰς τὴν νῦν ζῶσαν ἡλικίαν ὁ χρόνος προήγαγεν ἡμᾶς.

12 Μηδεὶς δ' ἡγείσθω με ἀποροῦντα, ὅ τι χρὴ περὶ τούτων εἰπεῖν ἑκάστου, ταῦτα τὰ πραχθέντα ἀπηριθμηκέναι. εἰ γὰρ ἁπάντων ἀμηχανώτατος ἦν ὅ τι χρὴ λέγειν πορίσασθαι, ἡ 'κείνων ἀρετὴ δείκνυσιν αὐτὴ ἃ καὶ πρόχειρα καὶ ῥᾴδιον ἐπελθεῖν ἐστιν. ἀλλὰ προαιροῦμαι τῆς εὐγενείας καὶ τῶν παρὰ τοῖς προγόνοις μεγίστων μνησθεὶς ὡς τάχιστα συνάψαι τὸν λόγον πρὸς τὰ τοῖσδε πεπραγμένα, ἵν', ὥσπερ τὰς φύσεις ἦσαν συγγενεῖς, οὕτω τοὺς ἐπαίνους ἐπ' αὐτῶν κοινοὺς ποιήσωμαι, ὑπολαμβάνων ταῦτ' ἂν εἶναι κεχαρισμένα κἀκείνοις καὶ μάλιστ' ἀμφοτέροις, εἰ τῆς ἀλλήλων ἀρετῆς μὴ μόνον τῇ φύσει μετάσχοιεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπαίνοις.

13 Ἀνάγκη δ' ἐν τῷ μεταξὺ διαλαβεῖν, καὶ πρὸ τοῦ τὰ τοῖσδε πεπραγμένα τοῖς ἀνδράσι δηλοῦν καὶ τοὺς ἔξω τοῦ γένους πρὸς τὸν τάφον ἠκολουθηκότας πρὸς εὔνοιαν παρακαλέσαι. καὶ γὰρ εἰ μὲν εἰς χρημάτων 1393
δαπάνην ἤ τιν' ἄλλην θεωρίαν ἱππικῶν ἢ γυμνικῶν ἄθλων ἐτάχθην κοσμῆσαι τὸν τάφον, ὅσῳπερ ἂν προθυμότερον καὶ ἀφειδέστερον ταῦτα παρεσκευάσμην, τοσούτῳ μᾶλλον ἂν προσήκοντα ἔδοξα πεποιηκέναι· λόγῳ δ' ἐπαινέσαι τούτους τοὺς ἄνδρας αἱρεθεὶς, ἂν μὴ τοὺς ἀκούοντας συμβουλομένους λάβω, φοβοῦμαι
14 μὴ τῇ προθυμίᾳ τοὐναντίον οὗ δεῖ ποιήσω. ὁ μὲν γὰρ

πλοῦτος καὶ τὸ τάχος καὶ ἡ ἰσχὺς καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις
ὅμοια αὐτάρκεις ἔχει τὰς ὀνήσεις τοῖς κεκτημένοις, καὶ
κρατοῦσιν ἐν αὐτοῖς, οἷς ἂν παρῇ, κἂν μηδεὶς τῶν ἄλ-
λων βούληται· ἡ δὲ τῶν λόγων πειθὼ τῆς τῶν ἀκου-
όντων εὐνοίας προσδεῖται, καὶ μετὰ ταύτης μὲν, κἂν
μετρίως ῥηθῇ, δόξαν ἤνεγκε καὶ χάριν προσποιεῖ, ἄνευ
δὲ ταύτης, κἂν ὑπερβάλῃ τῷ λέγειν καλῶς, προσέστη
τοῖς ἀκούουσιν.
15 Πολλὰ τοίνυν ἔχων εἰπεῖν ὧν οἵδε πράξαντες δι-
καίως ἐπαινεθήσονται, ἐπειδὴ πρὸς αὐτοῖς εἰμὶ τοῖς
ἔργοις, ἀπορῶ τί πρῶτον εἴπω· προσιστάμενα γὰρ
πάντα εἰς ἕνα καιρὸν δύσκριτον καθίστησί μοι τὴν αἵ-
ρεσιν αὐτῶν. οὐ μὴν ἀλλὰ πειράσομαι τὴν αὐτὴν ποι-
ήσασθαι τοῦ λόγου τάξιν ἧπερ ὑπῆρξε τοῦ βίου τού-
16 τοις. οἵδε γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἐν πᾶσι τοῖς παιδεύμασιν ἦσαν
ἐπιφανεῖς, τὰ πρέποντα καθ᾽ ἡλικίαν ἀσκοῦντες ἑκά-
στην, καὶ πᾶσιν ἀρέσκοντες οἷς χρὴ, γονεῦσι, φίλοις,
οἰκείοις. τοιγαροῦν ὥσπερ ἴχνη γνωρίζουσα νῦν ἡ τῶν
οἰκείων αὐτοῖς καὶ φίλων μνήμη πᾶσαν ὥραν ἐπὶ τού-
τους φέρεται τῷ πόθῳ, πολλὰ ὑπομνήματα λαμβάνου-
17 σα, ἐν οἷς συνῄδει τούτοις ἀρίστοις οὖσιν. ἐπειδὴ δὲ 1394
εἰς ἄνδρας ἀφίκοντο, οὐ μόνον τοῖς πολίταις γνώριμον
τὴν αὐτῶν φύσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις κατέ-
στησαν. ἔστι γὰρ, ἔστιν ἁπάσης ἀρετῆς ἀρχὴ μὲν σύν-
εσις, πέρας δὲ ἀνδρεία· καὶ τῇ μὲν δοκιμάζεται τί πρα-
κτέον ἐστὶ, τῇ δὲ σώζεται. ἐν τούτοις ἀμφοτέροις οἵδε
18 πολὺ διήνεγκαν. καὶ γὰρ εἴ τις ἐφύετο κοινὸς πᾶσι
κίνδυνος τοῖς Ἕλλησιν, οὗτοι πρῶτοι προείδοντο καὶ
πολλάκις εἰς σωτηρίαν ἅπαντας παρεκάλεσαν· ὅπερ
γνώμης ἀπόδειξίς ἐστιν εὖ φρονούσης. καὶ τῆς παρὰ
τοῖς Ἕλλησιν ἀγνοίας μεμιγμένης κακίᾳ, ὅτ᾽ ἐνῆν ταῦ-
τα κωλύειν ἀσφαλῶς, τὰ μὲν οὐ προορώσης, τὰ δ᾽ εἰ-

ρωνευομένης, ὅμως, ἡνίχ' ὑπήκουσαν καὶ τὰ δέοντα
ποιεῖν ἠθέλησαν, οὐκ ἐμνησικάκησαν, ἀλλὰ προστάν-
τες καὶ παρασχόντες ἅπαντα προθύμως, καὶ σώματα
καὶ χρήματα καὶ συμμάχους, εἰς πεῖραν ἦλθον ἀγῶνος,
19 εἰς ὃν οὐδὲ τῆς ψυχῆς ἐφείσαντο. ἐξ ἀνάγκης δὲ συμ-
βαίνει, ὅταν μάχη γίγνηται, τοῖς μὲν ἡττᾶσθαι, τοῖς δὲ
νικᾶν. οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι δ' εἰπεῖν ὅτι μοι δοκοῦσιν οἱ
τελευτῶντες ἑκατέρων ἐν τάξει τῆς μὲν ἥττης οὐ μετέ-
χειν, νικᾶν δὲ ὁμοίως ἀμφότεροι. τὸ μὲν γὰρ κρατεῖν
ἐν τοῖς ζῶσιν, ὡς ἂν ὁ δαίμων παραδῷ, κρίνεται· ὃ δ'
εἰς τοῦτο ἕκαστον ἔδει παρασχέσθαι, πᾶς ὁ μένων ἐν
τάξει πεποίηκεν. εἰ δὲ θνητὸς ὢν τὴν εἱμαρμένην ἔσχε,
τῇ τύχῃ πέπονθε τὸ συμβαῖνον, οὐχὶ τὴν ψυχὴν ἥττη-
20 ται τῶν ἐναντίων. νομίζω τοίνυν καὶ τοῦ τῆς χώρας
ἡμῶν μὴ ἐπιβῆναι τοὺς πολεμίους πρὸς τῇ τῶν ἐναν- 1395
τίων ἀγνωμοσύνῃ τὴν τούτων ἀρετὴν αἰτίαν γεγενῆ-
σθαι· κατ' ἄνδρα γὰρ πεῖραν εἰληφότες οἱ τότε συμμί-
ξαντες ἐκεῖ οὐκ ἐβούλοντο αὖθις εἰς ἀγῶνα καθίστα-
σθαι τοῖς ἐκείνων οἰκείοις, ὑπολαμβάνοντες ταῖς μὲν
φύσεσι ταῖς ὁμοίαις ἀπαντήσεσθαι, τύχην δὲ οὐκ εὔ-
πορον εἶναι τὴν ὁμοίαν λαβεῖν. δηλοῖ δὲ οὐχ ἥκιστα
ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει καὶ τὰ τῆς γεγονυίας εἰρήνης·
οὐ γὰρ ἔνεστ' εἰπεῖν οὔτ' ἀληθεστέραν οὔτε καλλίω
πρόφασιν τοῦ τῆς τῶν τετελευτηκότων ἀγασθέντα ἀρε-
τῆς τὸν τῶν ἐναντίων κύριον φίλον γενέσθαι τοῖς ἐκεί-
νων οἰκείοις βούλεσθαι μᾶλλον ἢ πάλιν τὸν ὑπὲρ τῶν
21 ὅλων κίνδυνον ἄρασθαι. οἶμαι δ' ἄν, εἴ τις αὐτοὺς
τοὺς παραταξαμένους ἐρωτήσειε, πότερ' ἡγοῦνται ταῖς
αὑτῶν ἀρεταῖς ἢ τῇ παραδόξῳ καὶ χαλεπῇ τύχῃ κατωρ-
θωκέναι καὶ τῇ τοῦ προεστηκότος αὐτῶν ἐμπειρίᾳ καὶ
τόλμῃ, οὐδένα οὕτ' ἀναίσχυντον οὔτε τολμηρὸν οὕτως
εἶναι ὅντιν' ἀντιποιήσεσθαι τῶν πεπραγμένων. ἀλλὰ

μὴν ὑπὲρ ὧν ὁ πάντων κύριος δαίμων, ὡς ἐβούλετο,
ἔνειμε τὸ τέλος, ἅπαντας ἀφεῖσθαι κακίας ἀνάγκη τοὺς
λοιποὺς, ἀνθρώπους γε ὄντας· περὶ ὧν δ' ὁ τῶν ἐναν-
τίων ἡγεμὼν ὑπερῆρε τοὺς ἐπὶ τούτῳ ταχθέντας, οὐχὶ
τοὺς πολλοὺς οὔτ' ἐκείνων οὔθ' ἡμῶν αἰτιάσαιτ' ἄν τις
22 εἰκότως. εἰ δ' ἄρα ἔστι τις ἀνθρώπων ὅτῳ περὶ τού-
των ἐγκαλέσαι προσήκει, τοῖς ἐπὶ τούτῳ ταχθεῖσι Θη-
βαίων, οὐχὶ τοῖς πολλοῖς οὔτ' ἐκείνων οὔθ' ἡμῶν ἐγκα-
λέσειεν ἄν τις εἰκότως· οἳ δύναμιν λαβόντες ἔχουσαν 1396
θυμὸν ἀήττητον καὶ ἀπροφάσιστον καὶ φιλοτιμίαν
23 ἐφάμιλλον οὐδενὶ τούτων ὀρθῶς ἐχρήσαντο. καὶ τὰ
μὲν ἄλλ' ἔστι τούτων ὡς ἕκαστος ἔχει γνώμης, οὕτως
ὑπολαμβάνειν· ὃ δὲ ἅπασιν ὁμοίως τοῖς οὖσιν ἀνθρώ-
ποις γεγένηται φανερὸν, ὅτι ἡ πᾶσα τῆς Ἑλλάδος ἄρα
ἐλευθερία ἐν ταῖς τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ψυχαῖς διεσώ-
ζετο· ἐπειδὴ γοῦν ἡ πεπρωμένη τούτους ἀνεῖλεν, οὐ-
δεὶς ἀντέστη τῶν λοιπῶν. καὶ φθόνος μὲν ἀπείη τοῦ
λόγου, δοκεῖ δέ μοί τις ἂν εἰπὼν ὡς ἡ τῶνδε τῶν ἀν-
24 δρῶν ἀρετὴ τῆς Ἑλλάδος ἦν ψυχὴ τἀληθὲς εἰπεῖν· ἅμα
γὰρ τά τε τούτων πνεύματα ἀπηλλάγη τῶν οἰκείων
σωμάτων καὶ τὸ τῆς Ἑλλάδος ἀξίωμα ἀνῄρηται. με-
γάλην μὲν οὖν ἴσως ὑπερβολὴν δόξομεν λέγειν, ῥη-
τέον δ' ὅμως· ὥσπερ γὰρ, εἴ τις ἐκ τοῦ καθεστη-
κότος κόσμου τὸ φῶς ἐξέλοι, δυσχερὴς καὶ χαλεπὸς
ἅπας ὁ λειπόμενος ἂν ἡμῖν βίος γένοιτο, οὕτω
τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἀναιρεθέντων ἐν σκότει καὶ πολ-
λῇ δυσκλείᾳ πᾶς ὁ πρὸ τοῦ ζῆλος τῶν Ἑλλήνων γέ-
γονεν.

25 Διὰ πολλὰ δ' εἰκότως ὄντες τοιοῦτοι, διὰ τὴν πο-
λιτείαν οὐχ ἥκιστα ἦσαν σπουδαῖοι. αἱ μὲν γὰρ διὰ
τῶν ὀλίγων δυναστεῖαι δέος μὲν ἐνεργάζονται τοῖς πο-
λίταις, αἰσχύνην δ' οὐ παριστᾶσιν· ἡνίκ' ἂν οὖν ὁ

ἀγὼν ἔλθῃ τοῦ πολέμου, πᾶς τις εὐχερῶς ἑαυτὸν σώ-
ζει, συνειδὼς ὅτι, ἐὰν τοὺς κυρίους ἢ δώροις ἢ δι' ἄλ-
λης ἡστινοσοῦν ὁμιλίας ἐξαρέσηται, κἂν τὰ δεινότατα
ἀσχημονήσῃ, μικρὸν ὄνειδος τὸ λοιπὸν αὐτῷ κατα-
26 στήσεται· αἱ δὲ δημοκρατίαι πολλά τε ἄλλα καὶ καλὰ
καὶ δίκαια ἔχουσιν, ὧν τὸν εὖ φρονοῦντα ἀντέχεσθαι 1397
δεῖ, καὶ τὴν παρρησίαν ἐκ τῆς ἀληθείας ἠρτημένην
οὐκ ἔστι τἀληθὲς δηλοῦν ἀποτρέψαι. οὔτε γὰρ πάν-
τας ἐξαρέσασθαι τοῖς αἰσχρόν τι ποιήσασι δυνατὸν,
οὔτε μόνος ὁ τἀληθὲς ὄνειδος λέγων λυπεῖ· καὶ γὰρ
οἱ μηδὲν ἂν εἰπόντες αὐτοὶ βλάσφημον ἄλλου γε λέ-
γοντος χαίρουσιν ἀκούοντες. ἃ φοβούμενοι πάντες
εἰκότως τῇ τῶν μετὰ ταῦτα ὀνειδῶν αἰσχύνῃ τόν τε
προσιόντα ἀπὸ τῶν ἐναντίων κίνδυνον εὐρώστως
ὑπέμειναν, καὶ θάνατον καλὸν εἵλοντο μᾶλλον ἢ βίον
αἰσχρόν.

27 Ἃ μὲν οὖν κοινῇ πᾶσιν ὑπῆρχε τοῖσδε τοῖς ἀνδρά-
σιν εἰς τὸ καλῶς ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, εἴρηται, γένος,
παιδεία, χρηστῶν ἐπιτηδευμάτων συνήθεια, τῆς ὅλης
πολιτείας ὑπόθεσις· ἃ δὲ κατὰ φυλὰς παρεκάλεσεν
ἑκάστους εὐρώστους εἶναι, ταῦτ' ἤδη λέξω. ᾔδεσαν
πάντες Ἐρεχθεῖδαι τὸν ἐπώνυμον αὐτῶν Ἐρεχθέα
ἕνεκα τοῦ σῶσαι τὴν χώραν τὰς αὐτοῦ παῖδας, ἃς Ὑα-
κινθίδας καλοῦσιν, εἰς προῦπτον θάνατον δόντα ἀνα-
λῶσαι. αἰσχρὸν οὖν ἡγοῦντο τὸν μὲν ἀπ' ἀθανάτων
πεφυκότα πάντα ποιεῖν ἕνεκα τοῦ τὴν πατρίδα ἐλευ-
θερῶσαι, αὐτοὶ δὲ φανῆναι θνητὸν σῶμα ποιούμενοι
28 περὶ πλείονος ἢ δόξαν ἀθάνατον. οὐκ ἠγνόουν Αἰγεῖ-
δαι Θησέα τὸν Αἰγέως πρῶτον ἰσηγορίαν καταστησά-
μενον τῇ πόλει. δεινὸν οὖν ἡγοῦντο προδοῦναι τὴν
ἐκείνου προαίρεσιν, καὶ τεθνάναι μᾶλλον ᾑροῦντο ἢ
καταλυομένης ταύτης παρὰ τοῖς Ἕλλησι ζῆν φιλοψυ-

χήσαντες. παρειλήφεσαν Πανδιονίδαι Πρόκνην καὶ
Φιλομήλαν τὰς Πανδίονος θυγατέρας, ὡς ἐτιμωρή-
σαντο Τηρέα διὰ τὴν εἰς αὐτὰς ὕβριν. οὐ βιωτὸν οὖν 1398
ἐνόμιζον αὐτοῖς, εἰ μὴ συγγενεῖς ὄντες θυμὸν ἔχοντες
ὅμοιον ἐκείναις φανήσονται ἐφ' οἷς τὴν Ἑλλάδα ἑώ-
29 ρων ὑβριζομένην. ἠκηκόεσαν Λεωντίδαι μυθολογου-
μένας τὰς Λεὼ κόρας, ὡς ἑαυτὰς ἔδοσαν σφάγιον τοῖς
πολίταις ὑπὲρ τῆς χώρας. ὅτε δ' οὖν γυναῖκες ἐκεῖναι
τοιαύτην ἔσχον ἀνδρείαν, οὐ θεμιτὸν αὐτοῖς ὑπελάμ-
βανον χείροσιν ἀνδράσιν οὖσιν ἐκείνων φανῆναι. ἐμέ-
μνηντο Ἀκαμαντίδαι τῶν ἐπῶν ἐν οἷς Ὅμηρος ἕνεκα
τῆς μητρός φησιν Αἴθρας Ἀκάμαντα εἰς Τροίαν στεῖ-
λαι. ὁ μὲν οὖν παντὸς ἐπειρᾶτο κινδύνου τοῦ σῶσαι
τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ἕνεκα· οἱ δὲ τοὺς οἴκοι σύμπαντας
πῶς οὐκ ἔμελλον ὑπὲρ τοῦ σῶσαι πάντα κίνδυνον ὑπο-
30 μένειν; οὐκ ἐλάνθανεν Οἰνείδας ὅτι Κάδμου μὲν Σε-
μέλη, τῆς δὲ ὃν οὐ πρέπον ἐστὶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοῦδε
τοῦ τάφου, τοῦ δὲ Οἰνεὺς γέγονεν, ὃς ἀρχηγὸς αὐτῶν
ἐκαλεῖτο. κοινοῦ δ' ὄντος ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσι τοῦ
παρόντος κινδύνου, ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἅπασαν ᾤοντο
δεῖν ἀγωνίαν ἐκτεῖναι. ᾔδεσαν Κεκροπίδαι τὸν ἑαυ-
τῶν ἀρχηγὸν τὰ μὲν ὡς ἔστι δράκων, τὰ δ' ὡς ἔστιν
ἄνθρωπος λεγόμενον οὐκ ἄλλοθέν ποθεν ἢ τῷ τὴν
σύνεσιν αὐτοῦ προσομοιοῦν ἀνθρώπῳ, τὴν ἀλκὴν δὲ
δράκοντι. ἄξια δὴ τούτων πράττειν ὑπελάμβανον αὑ-
31 τοῖς προσήκειν. ἐμέμνηντο Ἱπποθοωντίδαι τῶν Ἀλό-
πης γάμων, ἐξ ὧν Ἱπποθόων ἔφυ, καὶ τὸν ἀρχηγὸν
ᾔδεσαν· ὧν, τὸ πρέπον φυλάττων ἐγὼ τῷδε τῷ και-
ρῷ, τὸ σαφὲς εἰπεῖν ὑπερβαίνω. ἄξια δὴ τούτων ᾤοντο 1399
προσήκειν ποιοῦντες ὀφθῆναι. οὐκ ἐλάνθανεν Αἰαν-
τίδας ὅτι τῶν ἀριστείων στερηθεὶς Αἴας ἀβίωτον ἑαυ-
τῷ ἡγήσατο τὸν βίον. ἡνίκ' οὖν ὁ δαίμων ἄλλῳ τἀρι-

στεῖα ἐδίδου, τότε τοὺς ἐχθροὺς ἀμυνόμενοι τεθνάναι
δεῖν ᾤοντο, ὥστε μηδὲν ἀνάξιον αὑτῶν παθεῖν. οὐκ
ἠμνημόνουν Ἀντιοχίδαι Ἡρακλέους ὄντα Ἀντίοχον.
δεῖν οὖν ἡγήσαντο ἢ ζῆν ἀξίως τῶν ὑπαρχόντων ἢ τε-
θνάναι καλῶς.

32 Οἱ μὲν οὖν ζῶντες οἰκεῖοι τούτων ἐλεεινοὶ τοιού-
των ἀνδρῶν ἐστερημένοι καὶ συνηθείας πολλῆς καὶ
φιλανθρώπου διεζευγμένοι, καὶ τὰ τῆς πατρίδος πρά-
γματ' ἔρημα καὶ δακρύων καὶ πένθους πλήρη· οἱ δ'
εὐδαίμονες τῷ δικαίῳ λογισμῷ. πρῶτον μὲν ἀντὶ μι-
κροῦ χρόνου πολὺν καὶ τὸν ἅπαντα εὔκλειαν ἀγήρω κα-
ταλείπουσιν, ἐν ᾗ καὶ παῖδες οἱ τούτων ὀνομαστοὶ τρα-
φήσονται καὶ γονεῖς οἱ τούτων περίβλεπτοι γηροτρο-
φήσονται, παραψυχὴν τῷ πένθει τὴν τούτων εὔκλειαν
33 ἔχοντες. ἔπειτα νόσων ἀπαθεῖς τὰ σώματα καὶ λυπῶν
ἄπειροι τὰς ψυχὰς, ἃς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν οἱ ζῶντες
ἔχουσιν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ καὶ πολλῷ ζήλῳ τῶν νομιζομέ-
νων τυγχάνουσιν. οὓς γὰρ ἅπασα μὲν ἡ πατρὶς θάπτει
δημοσίᾳ, κοινῶν δ' ἐπαίνων μόνοι τυγχάνουσι, ποθοῦσι
δ' οὐ μόνοι συγγενεῖς καὶ πολῖται, ἀλλὰ πᾶσαν ὅσην Ἑλ-
λάδα χρὴ προσειπεῖν, συμπεπένθηκε δὲ καὶ τῆς οἰκουμέ-
34 νης τὸ πλεῖστον μέρος, πῶς οὐ χρὴ τούτους εὐδαίμονας
νομίζεσθαι; οὓς παρέδρους εἰκότως ἄν τις φήσαι τοῖς
κάτω θεοῖς εἶναι, τὴν αὐτὴν τάξιν ἔχοντας τοῖς προτέ-
ροις ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐν μακάρων νήσοις. οὐ γὰρ 1400
ἰδών τις οὐδὲ περὶ ἐκείνων ταῦτ' ἀπήγγελκεν, ἀλλ' οὓς
οἱ ζῶντες ἀξίους ὑπειλήφαμεν τῶν ἄνω τιμῶν, τού-
35 τους τῇ δόξῃ καταμαντευόμενοι κἀκεῖ τῶν αὐτῶν τι-
μῶν ἡγούμεθ' αὐτοὺς τυγχάνειν. ἔστι μὲν οὖν ἴσως
χαλεπὸν τὰς παρούσας συμφορὰς λόγῳ κουφίσαι· δεῖ
δ' ὅμως πειρᾶσθαι καὶ πρὸς τὰ παρηγοροῦντα τρέπειν
τὴν ψυχὴν, ὡς τοὺς τοιούτους ἄνδρας γεγονότας αὐ-

τοὺς καὶ πεφυκότας ἐκ τοιούτων ἑτέρων καλόν ἐστι
τὰ δεινὰ εὐσχημονέστερον τῶν ἄλλων φέροντας ὁρᾶ-
36 σθαι καὶ πάσῃ τύχῃ χρωμένους ὁμοίους εἶναι. καὶ γὰρ
ἐκείνοις ταῦτ᾽ ἂν εἴη μάλιστ᾽ ἐν κόσμῳ καὶ τιμῇ, καὶ
πάσῃ τῇ πόλει καὶ τοῖς ζῶσι ταῦτ᾽ ἂν ἐνέγκοι πλείστην
εὐδοξίαν. χαλεπὸν πατρὶ καὶ μητρὶ παίδων στερηθῆ-
ναι καὶ ἐρήμοις εἶναι τῶν οἰκειοτάτων γηροτρόφων·
σεμνὸν δέ γε ἀγήρως τιμὰς καὶ μνήμην ἀρετῆς δημοσίᾳ
κτησαμένους ἐπιδεῖν, καὶ θυσιῶν καὶ ἀγώνων ἠξιωμέ-
37 νους ἀθανάτων. λυπηρὸν παισὶν ὀρφανοῖς γεγενῆ-
σθαι πατρός· καλὸν δέ γε κληρονομεῖν πατρῴας εὐ-
δοξίας. καὶ τοῦ μὲν λυπηροῦ τούτου τὸν δαίμονα αἴ-
τιον εὑρήσομεν ὄντα, ᾧ φύντας ἀνθρώπους εἴκειν
ἀνάγκη, τοῦ δὲ τιμίου καὶ καλοῦ τὴν τῶν ἐθελησάντων
καλῶς ἀποθνήσκειν αἵρεσιν.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὐχ ὅπως πολλὰ λέξω, τοῦτ᾽ ἐσκε-
ψάμην, ἀλλ᾽ ὅπως τἀληθῆ. ὑμεῖς δὲ ἀποδυράμενοι
καὶ τὰ προσήκοντα ὡς χρὴ καὶ νόμιμα ποιήσαν-
τες ἄπιτε.

LXI.

ΕΡΩΤΙΚΟΣ.

Ἀλλ᾽ ἐπειδήπερ ἀκούειν βούλει τοῦ λόγου, δείξω σοι 1401
καὶ ἀναγνώσομαι. δεῖ δέ σε τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ
πρῶτον εἰδέναι. βούλεται μὲν γὰρ ὁ τὸν λόγον ποιῶν
ἐπαινεῖν Ἐπικράτην, ὃν ᾤετο πολλῶν καὶ καλῶν κἀ-
γαθῶν ὄντων νέων ἐν τῇ πόλει χαριέστατον εἶναι, καὶ
πλεῖον τῇ συνέσει προέχειν ἢ τῷ κάλλει τῶν ἡλικιω-
τῶν. ὁρῶν δ᾽ ὡς ἔπος εἰπεῖν τὰ πλεῖστα τῶν ἐρωτικῶν
συνταγμάτων αἰσχύνην μᾶλλον ἢ τιμὴν περιάπτοντα
τούτοις περὶ ὧν ἐστι γεγραμμένα, τοῦτο ὅπως μὴ πεί-

σεται πεφύλακται, καὶ ὅπερ καὶ πεπεῖσθαί φησι τῇ γνώμῃ, τοῦτο καὶ γέγραφεν, ὡς δίκαιος ἐραστὴς οὔτ' ἂν
2 ποιήσειεν οὐδὲν αἰσχρὸν οὔτ' ἀξιώσειεν. ὁ μὲν οὖν ὥσπερ εἰ μάλιστ' ἂν ἐρωτικὸν λάβοις τοῦ λόγου, περὶ τοῦτ' ἔστιν· ὁ δ' ἄλλος λόγος τὰ μὲν αὐτὸν ἐπαινεῖ τὸν νεανίσκον, τὰ δὲ αὐτῷ συμβουλεύει περὶ παιδείας τε καὶ προαιρέσεως τοῦ βίου. πάντα δὲ ταῦτα γέγραπται τὸν τρόπον ὅν τις ἂν εἰς βιβλίον κατάθοιτο. τοῖς μὲν γὰρ λεκτικοῖς τῶν λόγων ἁπλῶς καὶ ὁμοίως οἷς ἂν ἐκ τοῦ παραχρῆμά τις εἴποι πρέπει γεγράφθαι, τοῖς δ' εἰς τὸν πλείω χρόνον τεθησομένοις ποιητικῶς καὶ περιττῶς ἁρμόττει συγκεῖσθαι· τοὺς μὲν γὰρ πιθανούς, τοὺς δὲ ἐπιδεικτικοὺς εἶναι προσήκει. ἵν' οὖν μὴ παρὰ τὸν λόγον σοι λέγω, μηδὲ ἅπερ γιγνώσκω περὶ τούτων αὐτὸς διεξίω, πρόσεχ' ὡς αὐτοῦ τοῦ λόγου ἤδη ἀκουσό- 1402
μενος, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἥκει, ὃν ἐβουλήθην ἀκούειν, Ἐπικράτης.

3 Ὁρῶν ἐνίους τῶν ἐρωμένων καὶ κάλλους μετεσχηκότων οὐδετέρᾳ δὴ τῶν εὐτυχιῶν τούτων ὀρθῶς χρωμένους, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῇ τῆς ὄψεως εὐπρεπείᾳ σεμνυνομένους, τὴν δὲ πρὸς τοὺς ἐραστὰς ὁμιλίαν δυσχεραίνοντας, καὶ τοσοῦτον διημαρτηκότας τοῦ τὰ βέλτιστα κρίνειν ὥστε διὰ τοὺς λυμαινομένους τῷ πράγματι καὶ πρὸς τοὺς μετὰ σωφροσύνης πλησιάζειν ἀξιοῦντας δυσκόλως διακειμένους, ἡγησάμην τοὺς μὲν τοιούτους οὐ μόνον αὐτοῖς ἀλυσιτελῶς ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις
4 μοχθηρὰς συνηθείας ἐνεργάζεσθαι, τοῖς δὲ καλῶς φρονοῦσιν οὐκ ἐπακολουθητέον εἶναι τῇ τούτων ἀπονοίᾳ, μάλιστα μὲν ἐνθυμουμένοις ὅτι τῶν πραγμάτων οὔτε καλῶν οὔτ' αἰσχρῶν ἀποτόμως ὄντων, ἀλλὰ παρὰ τοὺς χρωμένους τὸ πλεῖστον διαλλαττόντων, ἄλογον μιᾷ γνώμῃ περὶ ἀμφοτέρων χρῆσθαι, ἔπειθ' ὅτι πάντων

ἀτοπώτατόν ἐστι ζηλοῦν μὲν τοὺς πλείστους φίλους
καὶ βεβαιοτάτους ἔχοντας, ἀποδοκιμάζειν δὲ τοὺς ἐρα-
στὰς, οἷς μόνον ἴδιον ἔθος οὐχ ἅπασιν, ἀλλὰ τοῖς κα-
5 λοῖς καὶ σώφροσιν οἰκειοῦσθαι πέφυκεν. ἔτι δὲ τοῖς
μὲν μηδεμίαν πω τοιαύτην φιλίαν ἑορακόσι καλῶς
ἀποβᾶσαν, ἢ σφόδρα κατεγνωκόσιν αὑτῶν ὡς οὐκ ἂν
δυνηθεῖεν σωφρόνως τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὁμιλεῖν, ἴσως
οὐκ ἄλογον ταύτην ἔχειν τὴν διάνοιαν· τοῖς δ' ὥσπερ
σὺ διακειμένοις, καὶ μήτε παντάπασιν ἀνηκόοις οὖσιν
ὅσαι δὴ χρεῖαι δι' ἔρωτος χωρὶς αἰσχύνης ηὐξήθησαν,
καὶ μετὰ τῆς ἀκριβεστάτης εὐλαβείας τὸν ἄλλον χρό- 1403
νον βεβιωκόσιν, οὐδ' ὑποψίαν ἔχειν εὔλογον ὡς ἄν τι
6 πράξειαν αἰσχρόν. διὸ δὴ καὶ μᾶλλον ἐπήρθην τοῦτον
γράψαι τὸν λόγον, ἡγούμενος δυοῖν τοῖν καλλίστοιν
οὐ διαμαρτήσεσθαι. τὰ μὲν γὰρ ὑπάρχοντά σοι ἀγαθὰ
διελθὼν ἅμα σέ τε ζηλωτὸν καὶ ἐμαυτὸν οὐκ ἀνόητον
ἐπιδείξειν ἐλπίζω, εἴ σε τοιοῦτον ὄντα ἀγαπῶ· συμ-
βουλεύσας δ' ἃ μάλιστα κατεπείγει, νομίζω τῆς μὲν
εὐνοίας τῆς ἐμῆς δεῖγμα, τῆς δὲ κοινῆς φιλίας ἀφορ-
7 μὴν ἀμφοτέροις εἰσοίσειν. καίτοι μ' οὐ λέληθεν ὅτι
χαλεπὸν μέν ἐστι καὶ τὴν σὴν φύσιν ἀξίως τῶν ὑπαρ-
χόντων διελθεῖν, ἔτι δὲ ἐπικινδυνότερον τὸ συμβου-
λεύειν μέλλοντα αὐτὸν ὑπεύθυνον τῷ πεισθέντι κα-
ταστῆσαι. ἀλλὰ νομίζω τοῖς μὲν δικαίως ἐγκωμίων
τυγχάνουσι περιγενέσθαι τῆς τῶν ἐπαινούντων δυνά-
μεως προσήκειν τῇ τῆς ἀληθείας ὑπερβολῇ, τῆς δὲ
συμβουλῆς οὐ διαμαρτήσεσθαι, συνειδὼς ὅτι διὰ μὲν
ἀνοήτων καὶ παντελῶς ὑπ' ἀκρασίας διεφθαρμένων
οὐδὲ τῶν καθ' ὑπερβολὴν ὀρθῶς βουλευθέντων οὐδὲν
ἂν καλῶς ἐξενεχθείη, διὰ δὲ τῶν σωφρόνως καὶ καθα-
ρῶς ζῆν αἱρουμένων οὐδὲ τὰ μετρίως ἐσκεμμένα δια-
8 μαρτάνεσθαι πέφυκεν. τὰς μὲν οὖν ἐλπίδας ἔχων τοι-

αὐτας ἐγχειρῶ τῷ λόγῳ· ἡγοῦμαι δὲ πάντας ἂν ὁμολο-
γῆσαί μοι τοῖς τηλικούτοις μάλιστα κατεπείγειν κάλλος
μὲν ἐπὶ τῆς ὄψεως, σωφροσύνην δ' ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ἀν-
δρείαν δ' ἐπ' ἀμφοτέρων τούτων, χάριν δ' ἐπὶ τῶν λό-
γων διατελεῖν ἔχοντας. ὧν τὰ μὲν τῆς φύσεως οὕτω
καλῶς ἡ τύχη σοι παραδέδωκεν ὥστε περίβλεπτον καὶ
θαυμαζόμενον διατελεῖν, τὰ δ' αὐτὸς παρὰ τὴν ἐπιμέ- **1404**
λειαν εἰς τοῦτο προαγαγὼν ἥκεις, ὥστε μηδένʼ ἄν σοι
9 τῶν εὖ φρονούντων ἐπιτιμῆσαι. καίτοι τί χρὴ τὸν τῶν
μεγίστων ἐπαίνων ἄξιον; οὐχ ὑπὸ μὲν τῶν θεῶν ἠγα-
πημένον φαίνεσθαι, παρὰ δὲ τοῖς ἀνθρώποις τὰ μὲν
δι' αὐτὸν, τὰ δὲ διὰ τὴν τύχην θαυμάζεσθαι; καθ'
ὅλου μὲν τοίνυν τῶν ὑπαρχόντων σοι πρὸς ἀρετὴν
ἴσως ὕστερον ἁρμόσει τὰ πλείω διελθεῖν· ἃ δ' ἑκάστου
τούτων ἐγκώμια εἰπεῖν ἔχω, ταῦτα δηλῶσαι πειράσο-
μαι μετ' ἀληθείας.

10 Ἄρξομαι δὲ πρῶτον ἐπαινεῖν, ὅπερ πρῶτον ἰδοῦ-
σιν ἅπασιν ἔστι γνῶναί σου, τὸ κάλλος, καὶ τούτου τὸ
χρῶμα, δι' οὗ καὶ τὰ μέλη καὶ ὅλον τὸ σῶμα φαίνεται.
ᾧ τίνα ἁρμόττουσαν εἰκόνα ἐνέγκω σκοπῶν οὐχ ὁρῶ,
ἀλλὰ παρίσταταί μοι δεῖσθαι τῶν ἀναγνόντων τόνδε
τὸν λόγον σὲ θεωρῆσαι καὶ ἰδεῖν, ἵνα συγγνώμης τύχω
11 μηδὲν ὅμοιον ἔχων εἰπεῖν. τῷ γὰρ ἄν εἰκάσειέ τις θνη-
τῶν, ὃ ἀθάνατον τοῖς ἰδοῦσιν ἐργάζεται πόθον, καὶ
ὁρώμενον οὐκ ἀποπληροῖ, καὶ μεταστὰν μνημονεύε-
ται, καὶ τὴν τῶν θεῶν ἀξίαν ἐπ' ἀνθρώπου φύσιν ἔχει,
πρὸς μὲν τὴν εὐπρέπειαν ἀνθηρὸν, πρὸς δὲ τὰς αἰτίας
ἀνυπονόητον; ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ταῦτ' ἔστιν αἰτιάσασθαι
πρὸς τὴν σὴν ὄψιν, ἃ πολλοῖς ἄλλοις ἤδη συνέπεσε
12 τῶν κάλλους μετασχόντων. ἢ γὰρ διὰ ῥαθυμίαν τοῦ
σώματος ἅπασαν συνετάραξαν τὴν ὑπάρχουσαν εὐ-
πρέπειαν, ἢ δι' ἀτύχημά τι καὶ τὰ καλῶς πεφυκότα

συνδιέβαλον αὐτῷ. ὧν οὐδενὶ τὴν σὴν ὄψιν εὕροιμεν ἂν ἔνοχον γεγενημένην· οὕτω γὰρ σφόδρα ἐφυλάξατο 1405
πάσας τὰς τοιαύτας κῆρας ὅστις ποτ' ἦν θεῶν ὁ τῆς σῆς ὄψεως προνοηθεὶς, ὥστε μηδὲν μέμψεως ἄξιον, τὰ
13 δὲ πλεῖστα περίβλεπτά σου καταστῆσαι. καὶ μὲν δὴ καὶ τῶν ὁρωμένων ἐπιφανεστάτου μὲν ὄντος τοῦ προσώπου, τούτου δὲ αὐτοῦ τῶν ὀμμάτων, ἔτι μᾶλλον ἐν τούτοις ἐπεδείξατο τὴν εὔνοιαν ἣν εἶχεν εἰς σὲ τὸ δαιμόνιον. οὐ γὰρ μόνον πρὸς τὸ τὰ κατεπείγονθ' ὁρᾶν αὐτάρκη παρέσχηται, ἀλλ' ἐνίων οὐδ' ἐκ τῶν πραττομένων γιγνωσκομένης τῆς ἀρετῆς, σοῦ διὰ τῶν τῆς ὄψεως σημείων τὰ κάλλιστα τῶν ἠθῶν ἐνεφάνισε, πρᾶον μὲν καὶ φιλάνθρωπον τοῖς ὁρῶσι, μεγαλοπρεπῆ δὲ καὶ σεμνὸν τοῖς ὁμιλοῦσιν, ἀνδρεῖον δὲ καὶ σώφρο-
14 να πᾶσιν ἐπιδείξας· ὃ καὶ μάλιστ' ἄν τις θαυμάσειεν. τῶν γὰρ ἄλλων ἐπὶ μὲν τῆς πραότητος ταπεινῶν, ἐπὶ δὲ τῆς σεμνότητος αὐθαδῶν ὑπολαμβανομένων, καὶ διὰ μὲν τὴν ἀνδρείαν θρασυτέρων, διὰ δὲ τὴν ἡσυχίαν ἀβελτέρων εἶναι δοκούντων, τοσαύτας ὑπεναντιώσεις πρὸς ἄλληλα λαβοῦσα ἡ τύχη πρὸς τὸ δέον ἅπανθ' ὁμολογούμενα ἀπέδωκεν, ὥσπερ εὐχὴν ἐπιτελοῦσα ἢ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ὑποδεῖξαι βουληθεῖσα, ἀλλ' οὐ
15 θνητὴν, ὡς εἴθιστο, φύσιν ἱστᾶσα. εἰ μὲν οὖν οἷόν τ' ἦν ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ τοῦ κάλλους τοῦ σοῦ ἢ τοῦτο ἦν μόνον τῶν σῶν ἀξιέπαινον, οὐδὲν ἂν παραλιπεῖν ᾠόμεθα δεῖν ἐπαινοῦντες τῶν προσόντων σοι· νῦν δὲ δέδοικα μὴ πρὸς τὰ λοιπὰ ἀπειρηκόσι χρησώμεθα τοῖς
16 ἀκροαταῖς καὶ περὶ τούτου μάτην τερθρευώμεθα. πῶς γὰρ ἄν τις ὑποβάλοι τῷ λόγῳ τὴν σὴν ὄψιν, ἧς μηδ' ἃ τέχνη πεποίηται τῶν ἔργων τοῖς ἀρίστοις δημιουρ- 1406
γοῖς δύναται ὑπερτεῖναι; καὶ θαυμαστὸν οὐδέν· τὰ μὲν γὰρ ἀκίνητον ἔχει τὴν θεωρίαν, ὥστ' ἄδηλον εἶναι

τί ποτ᾽ ἂν ψυχῆς μετασχόντα φανείη, σοῦ δὲ τὸ τῆς
γνώμης ἦθος ἐν πᾶσιν οἷς ποιεῖς μεγάλην εὐπρέπειαν
ἐπαυξάνει τῷ σώματι. περὶ μὲν οὖν τοῦ κάλλους πολ-
λὰ παραλιπὼν, τοσαῦτα ἐπαινέσαι ἔχω.

17 Περὶ δὲ τῆς σωφροσύνης κάλλιστον μὲν τοῦτ᾽
ἔχοιμ᾽ ἂν εἰπεῖν, ὅτι τῆς ἡλικίας τῆς τοιαύτης εὐδιαβό-
λως ἐχούσης σοὶ μᾶλλον ἐπαινεῖσθαι συμβέβηκεν. οὐ
γὰρ μόνον οὐδὲν ἐξαμαρτάνεις, ἀλλὰ καὶ φρονιμώτε-
ρον ἢ κατὰ τὴν ὥραν ζῆν προῄρησαι. καὶ τούτου μέγι-
στον τεκμήριον ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὁμιλία· πολ-
λῶν γὰρ ἐντυγχανόντων σοι καὶ παντοδαπὰς φύσεις
ἐχόντων, ἔτι δὲ προσαγομένων ἁπάντων ἐπὶ τὰς ἑαυ-
18 τῶν συνηθείας, οὕτω καλῶς προέστης τῶν τοιούτων
ὥστε πάντας τὴν πρὸς σὲ φιλίαν ἠγαπηκότας ἔχειν. ὃ
σημεῖον τῶν ἐνδόξως καὶ φιλανθρώπως ζῆν προαι-
ρουμένων ἐστίν. καίτοι τινὲς ηὐδοκίμησαν ἤδη τῶν τε
συμβουλευσάντων ὡς οὐ χρὴ τὰς τῶν τυχόντων ὁμι-
λίας προσδέχεσθαι, καὶ τῶν πεισθέντων τούτοις· ἢ
γὰρ πρὸς χάριν ὁμιλοῦντα τοῖς φαύλοις ἀναγκαῖον εἶ-
ναι διαβάλλεσθαι παρὰ τοῖς πολλοῖς, ἢ διευλαβούμε-
νον τὰς τοιαύτας ἐπιπλήξεις ὑπ᾽ αὐτῶν τῶν ἐντυγχα-
19 νόντων δυσχεραίνεσθαι συμπίπτειν. ἐγὼ δὲ διὰ τοῦτο
καὶ μᾶλλον οἶμαί σε δεῖν ἐγκωμιάζειν, ὅτι τῶν ἄλλων
ἕν τι τῶν ἀδυνάτων οἰομένων εἶναι τὸ τοῖς ἄλλων τρό-
ποις ἀρέσκειν σὺ τοσοῦτο τούτων διήνεγκας ὥστε 1407
τῶν χαλεπῶν καὶ δυσκόλων ἁπάντων περιγεγενῆσθαι,
τοῦ μὲν συνεξαμαρτάνειν τισὶν οὐδ᾽ ὑποψίαν ἐνδοὺς
τοῖς ἄλλοις, τῆς δὲ πρὸς αὐτοὺς δυσχερείας τῇ τῶν
20 τρόπων εὐαρμοστίᾳ κρατήσας. πρὸς τοίνυν τοὺς ἐρα-
στὰς, εἰ χρὴ καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν, οὕτω καλῶς μοι
δοκεῖς καὶ σωφρόνως ὁμιλεῖν, ὥστε τῶν πλείστων οὐδ᾽
ὃν ἂν προέλωνται μετρίως ἐνεγκεῖν δυναμένων, σοὶ

πᾶσι καθ' ὑπερβολὴν ἀρέσκειν συμβέβηκεν. ὃ τῆς σῆς
ἀρετῆς σημεῖον ἐναργέστατόν ἐστιν. ὧν μὲν γὰρ δίκαι-
ον καὶ καλὸν, οὐδεὶς ἄμοιρος αὐτῶν παρὰ σοῦ καθέ-
στηκεν· ἃ δ' εἰς αἰσχύνην ἥκει, τούτων οὐδ' εἰς ἐλπί-
δα οὐδεὶς ἔρχεται· τοσαύτην τοῖς μὲν τῶν βελτίστων
ὀρεγομένοις ἐξουσίαν, τοῖς δ' ἀποθρασύνεσθαι βου-
λομένοις ἀτολμίαν ἡ σὴ σωφροσύνη παρεσκεύακεν.
21 ἔτι τοίνυν τῶν πλείστων ἐκ τῆς σιωπῆς, ὅταν ὦσι νέοι,
τὴν τῆς σωφροσύνης δόξαν θηρωμένων σὺ τοσοῦτον
τῇ φύσει διενήνοχας, ὥστε ἐξ ὧν λέγεις καὶ ὁμιλεῖς
τοῖς ἐντυγχάνουσι μηδὲν ἐλάττω τὴν περὶ σεαυτοῦ
εὐδοξίαν ἢ διὰ πάντα τὰ λοιπὰ πεποιῆσθαι· τοσαύτη
πειθὼ καὶ χάρις καὶ ἐν οἷς σπουδάζεις ἐστί σου καὶ ἐν
οἷς παίζεις. καὶ γὰρ εὐήθης ἀναμαρτήτως καὶ δεινὸς
οὐ κακοήθως καὶ φιλάνθρωπος ἐλευθερίως, καὶ τὸ
σύνολον τοιοῦτος εἶ οἷος ἂν ἐξ Ἀρετῆς υἱὸς Ἔρωτι
γένοιτο.

22 Τὴν τοίνυν ἀνδρείαν (οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἄξιόν ἐστι
παραλιπεῖν, οὐχ ὡς οὐ πολλὴν ἐπίδοσιν ἐχούσης ἔτι
τῆς σῆς φύσεως, καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου πλείους
ἀφορμὰς παραδώσοντος λόγων τοῖς ἐπαινεῖν σε βου-
λομένοις, ἀλλ' ὡς καλλίστων ὄντων τῶν μετὰ ταύτης 1408
τῆς ἡλικίας ἐπαίνων, ἐν ᾗ τὸ μηδὲν ἐξαμαρτάνειν τοῖς
ἄλλοις εὐκτόν ἐστι) σοῦ δ' ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις καὶ
ἑτέρων τὴν ἀνδρείαν διέλθοι, μάλιστα δ' ἐπὶ τῆς ἀσκή-
23 σεως, ἧς καὶ πλεῖστοι γεγένηνται μάρτυρες. ἀνάγκη δ'
ἴσως πρῶτον εἰπεῖν, ταύτην τὴν ἀγωνίαν ὡς καλῶς
προείλου. τὸ γὰρ ὀρθῶς, ὅ τι πρακτέον ἐστὶ, νέον ὄντα
δοκιμάσαι καὶ ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ γνώμης φρονίμου
κοινόν ἐστι σημεῖον· δι' ὧν οὐδέτερον παραλιπεῖν
ἄξιον τὸν τῆς προαιρέσεως ἔπαινον. συνειδὼς τοίνυν
τῶν μὲν ἄλλων ἀθλημάτων καὶ δούλους καὶ ξένους

μετέχοντας, τοῦ δ' ἀποβαίνειν μόνοις μὲν τοῖς πολί-
ταις ἐξουσίαν οὖσαν, ἐφιεμένους δὲ τοὺς βελτίστους,
24 οὕτως ἐπὶ τοῦτον τὸν ἀγῶνα ὥρμησας. ἔτι δὲ κρίνων
τοὺς μὲν τὰ δρομικὰ γυμναζομένους οὐδὲν πρὸς ἀν-
δρείαν οὐδ' εὐψυχίαν ἐπιδιδόναι, τοὺς δὲ τὴν πυγμὴν
καὶ τὰ τοιαῦτ' ἀσκήσαντας πρὸς τῷ σώματι καὶ τὴν
γνώμην διαφθείρεσθαι, τὸ σεμνότατον καὶ κάλλιστον
τῶν ἀγωνισμάτων καὶ μάλιστα πρὸς τὴν σαυτοῦ φύ-
σιν ἁρμόττον ἐξελέξω, τῇ μὲν συνηθείᾳ τῶν ὅπλων καὶ
τῇ τῶν δρόμων φιλοπονίᾳ τοῖς ἐν τῷ πολέμῳ συμβαί-
νουσιν ὡμοιωμένον, τῇ δὲ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ τῇ σε-
μνότητι τῆς παρασκευῆς πρὸς τὴν τῶν θεῶν δύναμιν
25 εἰκασμένον, πρὸς δὲ τούτοις ἡδίστην μὲν θέαν ἔχον,
ἐκ πλείστων δὲ καὶ παντοδαπωτάτων συγκείμενον, με-
γίστων δ' ἄθλων ἠξιωμένον· πρὸς γὰρ τοῖς τιθεμένοις
τὸ γυμνασθῆναι καὶ μελετῆσαι τοιαῦτα οὐ μικρὸν
ἆθλον προφανήσεται τοῖς καὶ μετρίως ἀρετῆς ἐφιεμέ- 1409
νοις. τεκμήριον δὲ μέγιστον ἄν τις ποιήσαιτο τὴν Ὁμή-
ρου ποίησιν, ἐν ᾗ καὶ τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς βαρβά-
ρους μετὰ τοιαύτης παρασκευῆς πολεμήσαντας πεποί-
ηκεν ἀλλήλοις· ἔτι δὲ καὶ νῦν τῶν πόλεων τῶν Ἑλλη-
νίδων οὐ ταῖς ταπεινοτάταις, ἀλλὰ ταῖς μεγίσταις ἐν
26 τοῖς ἀγῶσι χρῆσθαι σύνηθές ἐστιν. ἡ μὲν οὖν προαί-
ρεσις οὕτω καλὴ καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἠγαπημέ-
νη· νομίζων δ' οὐδὲν εἶναι προὔργου τῶν σπουδαιοτά-
των ἐπιθυμεῖν οὐδὲ καλῶς πρὸς ἅπαντα ἀεὶ πεφυκέναι
τὸ σῶμα μὴ τῆς ψυχῆς φιλοτίμως παρεσκευασμένης,
τὴν μὲν φιλοπονίαν εὐθέως ἐν τοῖς γυμνασίοις ἐπιδει-
ξάμενος οὐδ' ἐν τοῖς ἔργοις ἐψεύσω, τὴν δ' ἄλλην ἐπι-
φάνειαν τῆς σαυτοῦ φύσεως καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀν-
27 δρείαν ἐν τοῖς ἀγῶσι μάλιστ' ἐνεδείξω. περὶ ὧν ὀκνῶ
μὲν ἄρξασθαι λέγειν, μὴ λειφθῶ τῷ λόγῳ τῶν τότε

γεγενημένων, ὅμως δ' οὐ παραλείψω· καὶ γὰρ αἰσχρὸν
ἃ θεωροῦντας ἡμᾶς εὐφραίνει, ταῦτ' ἀπαγγεῖλαι μὴ
ἐθέλειν. ἅπαντας μὲν οὖν εἰ διεξιοίην τοὺς ἀγῶνας,
ἴσως ἂν ἄκαιρον μῆκος ἡμῖν ἐπιγένοιτο τῷ λόγῳ· ἑνὸς
δ', ἐν ᾧ πολὺ διήνεγκας, μνησθεὶς ταῦτά τε δηλώσω
καὶ τῇ τῶν ἀκουόντων δυνάμει συμμετρότερον φανή-
28 σομαι χρώμενος. τῶν γὰρ ζευγῶν ἀφεθέντων, καὶ τῶν
μὲν προορμησάντων, τῶν δ' ὑφηνιοχουμένων, ἀμφο-
τέρων περιγενόμενος, ὡς ἑκατέρων προσῆκε, τὴν νί-
κην ἔλαβες, τοιούτου στεφάνου τυχὼν ἐφ' ᾧ, καίπερ
καλοῦ τοῦ νικᾶν ὄντος, κάλλιον ἐδόκει καὶ παραλογώ-
τερον εἶναι τὸ σωθῆναι· φερομένου γὰρ ἐναντίου μέν 1410
σοι τοῦ τῶν ἀντιπάλων ἅρματος, ἁπάντων δ' ἀνυπό-
στατον οἰομένων εἶναι τὴν τῶν ἵππων δύναμιν, ὁρῶν
αὐτῶν ἐνίους καὶ μηδενὸς δεινοῦ παρόντος ὑπερηγω-
νιακότας, οὐχ ὅπως ἐξεπλάγης ἢ κατεδειλίασας, ἀλλὰ
τῇ μὲν ἀνδρείᾳ καὶ τῆς τοῦ ζεύγους ὁρμῆς κρείττων
ἐγένου, τῷ δὲ τάχει καὶ τοὺς διηυτυχηκότας τῶν ἀντ-
29 αγωνιστῶν παρῆλθες. καὶ γάρ τοι τοσοῦτον μετήλ-
λαξας τῶν ἀνθρώπων τὰς διανοίας ὥστε πολλῶν
θρυλούντων ὡς ἐν τοῖς ἱππικοῖς ἀγῶσιν ἡδίστην θέ-
αν παρέχεται τὰ ναυαγοῦντα, καὶ δοκούντων ἀληθῆ
ταῦτα λέγειν, ἐπὶ σοῦ τοὐναντίον τοὺς θεατὰς φοβεῖ-
σθαι πάντας μή τι συμπέσῃ τοιοῦτο περὶ σέ· τοιαύ-
την εὔνοιαν καὶ φιλοτιμίαν ἡ σὴ φύσις αὐτοῖς παρ-
έσχεν.
30 Εἰκότως· καλὸν μὲν γὰρ καὶ τὸ καθ' ἕν τι περί-
βλεπτον γενέσθαι, πολὺ δὲ κάλλιον τὸ πάντα περιλα-
βεῖν ἐφ' οἷς ἄν τις νοῦν ἔχων φιλοτιμηθείη. δῆλον δ'
ἐκεῖθεν· εὑρήσομεν γὰρ Αἰακὸν μὲν καὶ Ῥαδάμανθυν
διὰ σωφροσύνην, Ἡρακλέα δὲ καὶ Κάστορα καὶ Πολυ-
δεύκην δι' ἀνδρείαν, Γανυμήδην δὲ καὶ Ἄδωνιν καὶ

ἄλλους τοιούτους διὰ κάλλος ὑπὸ θεῶν ἀγαπηθέντας. ὥστε ἔγωγε οὐ θαυμάζω τῶν ἐπιθυμούντων τῆς σῆς φιλίας, ἀλλὰ τῶν μὴ τὸν τρόπον τοῦτον διακειμένων· ὅπου γὰρ ἑνὸς ἑκάστου τῶν προειρημένων μετασχόντες τινὲς τῆς τῶν θεῶν ὁμιλίας ἠξιώθησαν, ἦ που τοῦ γ' ἁπάντων κυρίου καταστάντος εὐκτὸν θνητῷ φύντι
31 φίλον γενέσθαι. δίκαιον μὲν οὖν καὶ πατέρα καὶ μητέρα καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους τοὺς σοὺς ζηλοῦσθαι, τοσοῦτον ὑπερέχοντος σοῦ τῶν ἡλικιωτῶν ἀρετῇ, πο- 1411
λὺ δὲ μᾶλλον οὓς σὺ ὁ τῶν τηλικούτων ἀγαθῶν ἠξιωμένος σαυτοῦ προκρίνας ἀξίους εἶναι φίλους ἐξ ἁπάντων αἱρῇ. τοὺς μὲν γὰρ ἡ τύχη σοι μετόχους κατέστησε, τοὺς δ' ἡ σφετέρα καλοκἀγαθία προσσυνέστησεν·
32 οὓς οὐκ οἶδα πότερον ἐραστὰς ἢ μόνους ὀρθῶς γιγνώσκοντας προσαγορεῦσαι χρή. δοκεῖ γάρ μοι καὶ κατ' ἀρχὰς ἡ τύχη, τῶν μὲν φαύλων καταφρονοῦσα, τὰς δὲ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν διανοίας ἐρεθίσαι βουληθεῖσα, τὴν σὴν φύσιν οὐ πρὸς ἡδονὴν ἐξαπατηθῆναι καλὴν ποιῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ἀρετὴν εὐδαιμονῆσαι χρήσιμον.

33 Πολλὰ δ' ἔχων ἔτι περὶ σοῦ διελθεῖν, αὐτοῦ καταλύσειν μοι δοκῶ τὸν ἔπαινον, δεδιὼς μὴ καθ' ὑπερβολὴν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπὲρ σοῦ διαλέγεσθαι δόξω· τοσοῦτον γάρ, ὡς ἔοικεν, ἡ τῶν λόγων δύναμις ἔλαττον ἔχει τῆς ὄψεως ὥστε τοῖς μὲν ὁρατοῖς οὐδεὶς ἀπιστεῖν ἀξιοῖ, τοὺς δὲ τούτων ἐπαίνους οὐδ' ἂν ἐλλεί-
34 πωσιν ἀληθεῖς εἶναι νομίζουσι. παυσάμενος οὖν περὶ τούτων ἤδη πειράσομαί σοι συμβουλεύειν ἐξ ὧν ἂν ἐντιμότερον ἔτι τὸν σαυτοῦ βίον καταστήσαις. βουλοίμην δ' ἄν σε μὴ πάρεργον ποιήσασθαι τὸ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς μέλλουσι ῥηθήσεσθαι, μηδ' ὑπολαμβάνειν τοῦθ', ὡς ἄρα ἐγὼ τούτοις κέχρημαι τοῖς

λόγοις οὐ τῆς σῆς ὠφελείας ἕνεκα, ἀλλ' ἐπιδείξεως ἐπι-
θυμῶν, ἵνα μήτε διαμάρτῃς τῆς ἀληθείας, μήτ' ἀντὶ
τῶν βελτίστων τὰ τυχόντα ἑλόμενος χεῖρον περὶ σαυ-
35 τοῦ βουλεύσῃ· καὶ γὰρ τοῖς μὲν ἀφανῆ καὶ ταπεινὴν
τὴν φύσιν ἔχουσιν οὐδ' ὅταν μὴ καλῶς τι πράξωσιν 1412
ἐπιπλήττομεν, τοῖς δ' ὥσπερ σὺ περιβλέπτοις γεγενη-
μένοις καὶ τὸ παραμελῆσαί τινος τῶν καλλίστων αἰσχύ-
νην φέρει. ἔτι δ' οἱ μὲν ἐπὶ τῶν ἄλλων λόγων ψευ-
σθέντες καθ' ἑνὸς μόνου πράγματος οὐ τὰ κράτιστα
ἔγνωσαν· οἱ δὲ τῆς τῶν ἐπιτηδευμάτων συμβουλίας δια-
μαρτόντες ἢ καταφρονήσαντες παρ' ὅλον τὸν βίον τῆς
ἑαυτῶν ἀγνωσίας ὑπομνήματα ἔχουσιν.

36 Τούτων μὲν οὖν οὐδὲν δεῖ σε παθεῖν, σκοπεῖσθαι
δὲ τί τῶν ἀνθρωπείων μεγίστην δύναμιν ἔχει, καὶ τίνος
καλῶς μὲν ἀποβάντος πλεῖστ' ἂν κατορθοῖμεν, δια-
φθαρέντος δὲ μέγιστ' ἂν βλαπτοίμεθα παρὰ τὸν βίον·
οὐ γὰρ ἄδηλον ὅτι τούτου καὶ μάλιστ' ἐπιμέλειαν ποιη-
τέον, ὃ μεγίστην ῥοπὴν ἐφ' ἑκάτερον ἐνεργάζεσθαι πέ-
37 φυκεν. τῶν μὲν τοίνυν ἐν ἀνθρώποις διάνοιαν ἁπάν-
των εὑρήσομεν ἡγεμονεύουσαν, ταύτην δὲ φιλοσοφίαν
μόνην παιδεῦσαί τε ὀρθῶς καὶ γυμνάσαι δυναμένην.
ἧς οἶμαί σε δεῖν μετασχεῖν, καὶ μὴ κατοκνῆσαι μηδὲ
φυγεῖν τὰς ἐνούσας ἐν αὐτῇ πραγματείας, ἐνθυμού-
μενον ὅτι διὰ μὲν ἀργίας καὶ ῥαθυμίας καὶ τὰ παντε-
λῶς ἐπιπολῆς δυσχείρωτά ἐστι, διὰ δὲ καρτερίας καὶ
φιλοπονίας οὐδὲν τῶν ὄντων ἀγαθῶν ἀνάλωτον πέ-
38 φυκε, καὶ διότι πάντων ἀλογώτατόν ἐστι πρὸς μὲν χρη-
ματισμὸν καὶ ῥώμην καὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτίμως ἔχειν
καὶ πολλὰς ὑπομένειν κακοπαθείας, ἃ πάντα θνητά
ἐστι καὶ τῇ διανοίᾳ δουλεύειν εἴωθε, τὴν δ' ἐπιστατοῦ-
σαν μὲν τῶν ἄλλων, συνδιατελοῦσαν δὲ τοῖς ἔχουσιν,
ὅλου δ' ἡγεμονεύουσαν τοῦ βίου μὴ ζητεῖν ὅπως δια- 1413

39 κείσεται βέλτιον. καίτοι καλὸν μὲν καὶ διὰ τύχην ἐν
τοῖς σπουδαιοτάτοις θαυμάζεσθαι, πολὺ δὲ κάλλιον διὰ
τὴν ἐπιμέλειαν τὴν αὑτοῦ μηδενὸς τῶν ἐνδόξων ἄμοι-
ρον γενέσθαι· τῆς μὲν γὰρ ἐνίοτε καὶ τοῖς φαύλοις με-
τασχεῖν συνέβη, τῆς δ' οὐκ ἔστιν ἄλλοις μετουσία πλὴν
40 τοῖς ἐν ἀνδραγαθίᾳ διαφέρουσιν. ἀλλὰ μὴν περί γε τῆς
φιλοσοφίας ἀκριβῶς μὲν ἕκαστα διελθεῖν ἡγοῦμαι τὸν
μέλλοντα χρόνον ἡμῖν ἐπιτηδειοτέρους καιροὺς παρα-
δώσειν· συντόμως δ' εἰπεῖν οὐδὲ νῦν οὐδὲν κωλύσει
περὶ αὐτῆς. ἓν οὖν πρῶτον ἐκεῖνό σε δεῖ καταμαθεῖν
ἀκριβῶς, ὅτι πᾶσα μὲν παιδεία δι' ἐπιστήμης καὶ μελέ-
της τινὸς συνέστηκεν, ἡ δὲ φιλοσοφία καὶ μᾶλλον τῶν
ἄλλων· ὅσῳ γὰρ ἀκριβεστέρους ἔχει τοὺς ἐφεστῶτας,
41 τοσούτῳ κάλλιον αὐτὴν συγκεῖσθαι προσήκει. καίτοι
τί ποτ' ἂν βουληθείημεν, τῆς μὲν διανοίας ἐπὶ τοῦ λέ-
γειν καὶ βουλεύεσθαι τεταγμένης, τῆς δὲ φιλοσοφίας
ἑκατέρου τούτων ἐμπειρίαν παραδιδούσης, μὴ ταύτην
κατασχεῖν τὴν πραγματείαν δι' ἧς ἀμφοτέρων τούτων
ἐγκρατῶς ἕξομεν; τότε γὰρ εἰκὸς καὶ τὸν βίον ἡμῶν
μεγίστην ἐπίδοσιν λαβεῖν, ὅταν τῶν κρατίστων ὀρεγό-
μενοι τὰ μὲν διδακτὰ τέχνῃ, τὰ δὲ λοιπὰ γυμνασίᾳ καὶ
42 συνηθείᾳ κατασχεῖν δυνηθῶμεν. οὐ γὰρ δήπου τοῦτό
γ' ἔστιν εἰπεῖν, ὡς οὐδὲν πρὸς τὸ φρονεῖν εὖ παρὰ τὴν
ἐπιστήμην διαφέρομεν ἀλλήλων· ὅλως μὲν γὰρ ἅπασα
φύσις βελτίων γίγνεται παιδείαν προσλαβοῦσα τὴν
προσήκουσαν, πολὺ δὲ μάλισθ' ὅσαις ἐξ ἀρχῆς εὐφυ- 1414
έστερον τῶν ἄλλων ἔχειν ὑπῆρξε· τοῖς μὲν γὰρ αὑτῶν
μόνον βελτίοσι γίγνεσθαι, τοῖς δὲ καὶ τῶν ἄλλων συμ-
43 βαίνει διενεγκεῖν. εὖ δ' ἴσθι τὴν μὲν ἐκ τῶν πράξεων
ἐμπειρίαν γιγνομένην σφαλερὰν οὖσαν καὶ πρὸς τὸν
λοιπὸν βίον ἀχρήστως ἔχουσαν, τὴν δ' ἐκ τοῦ φιλοσο-
φεῖν παιδείαν πρὸς ἅπαντα ταῦτα εὐκαίρως συγκε-

κραμένην. καίτοι τινὲς ἤδη καὶ δι' εὐτυχίαν πραγμά-
των γυμνασθέντες ἐθαυμάσθησαν. σοὶ δὲ προσήκει
τούτων μὲν καταφρονεῖν, σαυτοῦ δ' ἐπιμέλειαν ἔχειν·
οὐ γὰρ αὐτοσχεδιάξειν, ἀλλ' ἐπίστασθαί σε δεῖ περὶ
τῶν μεγίστων, οὐδ' ἐπὶ τῶν καιρῶν μελετᾶν, ἀλλ' ἀγω-
44 νίζεσθαι καλῶς ἐπίστασθαι. νόμιζε δὲ πᾶσαν μὲν τὴν
φιλοσοφίαν μεγάλα τοὺς χρωμένους ὠφελεῖν, πολὺ δὲ
μάλιστα τὴν περὶ τὰς πράξεις καὶ τοὺς πολιτικοὺς λό-
γους ἐπιστήμην. τῆς γὰρ γεωμετρίας καὶ τῆς ἄλλης τῆς
τοιαύτης παιδείας ἀπείρως μὲν ἔχειν αἰσχρὸν, ἄκρον
δὲ ἀγωνιστὴν γενέσθαι ταπεινότερον τῆς σῆς ἀξίας· ἐν
ἐκείνῃ δὲ τὸ μὲν διενεγκεῖν ζηλωτὸν, τὸ δ' ἄμοιρον γε-
45 νέσθαι παντελῶς καταγέλαστον. γνοίης δ' ἂν ἐξ ἄλλων
τε πολλῶν καὶ παραθεωρήσας τοὺς πρὸ σαυτοῦ γεγε-
νημένους ἐνδόξους ἄνδρας. τοῦτο μὲν Περικλέα τὸν
συνέσει πλεῖστον τῶν καθ' αὑτὸν διενεγκεῖν δόξαντα
πάντων ἀκούσει πλησιάσαντα Ἀναξαγόρᾳ τῷ Κλαζο-
μενίῳ καὶ μαθητὴν ἐκείνου γενόμενον ταύτης τῆς δυ-
νάμεως μετασχόντα· τοῦτο δ' Ἀλκιβιάδην εὑρήσεις
φύσει μὲν πρὸς ἀρετὴν πολλῷ χεῖρον διακείμενον, καὶ
τὰ μὲν ὑπερηφάνως, τὰ δὲ ταπεινῶς, τὰ δ' ὑπεράκρως 1415
ζῆν προῃρημένον, ἀπὸ δὲ τῆς Σωκράτους ὁμιλίας πολλὰ
μὲν ἐπανορθωθέντα τοῦ βίου, τὰ δὲ λοιπὰ τῷ μεγέθει
46 τῶν ἄλλων ἔργων ἐπικρυψάμενον. εἰ δὲ δεῖ μὴ παλαιὰ
λέγοντας διατρίβειν, ἔχοντας ὑπογυιοτέροις παραδεί-
γμασι χρῆσθαι, τοῦτο μὲν Τιμόθεον οὐκ ἐξ ὧν νεώτε-
ρος ὢν ἐπετήδευσεν, ἀλλ' ἐξ ὧν Ἰσοκράτει συνδιατρί-
ψας ἔπραξε, μεγίστης δόξης καὶ πλείστων τιμῶν εὑρή-
σεις ἀξιωθέντα· τοῦτο δὲ Ἀρχύταν τὴν Ταραντίνων
πόλιν οὕτω καλῶς καὶ φιλανθρώπως διοικήσαντα κύ-
ριον αὐτῆς καταστάντα ὥστ' εἰς ἅπαντας τὴν ἐκείνου
μνήμην διενεγκεῖν· ὃς ἐν ἀρχῇ καταφρονούμενος ἐκ

47 τοῦ Πλάτωνι πλησιάσαι τοσαύτην ἔλαβεν ἐπίδοσιν. καὶ
τούτων οὐδὲν ἀλόγως ἀποβέβηκε· πολὺ γὰρ ἦν ἀτο-
πώτερον, εἰ τὰ μὲν μικρὰ δι' ἐπιστήμης καὶ μελέτης
ἠναγκαζόμεθα ἐπιτελεῖν, τὰ δὲ μέγιστα ἄνευ ταύτης
τῆς πραγματείας ἐδυνάμεθα πράττειν. περὶ μὲν οὖν
τούτων οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· οὐδὲ γὰρ ἐξ ἀρ-
χῆς ὡς παντελῶς ἀπείρως ἔχοντός σου περὶ αὐτῶν
ἐμνήσθην, ἀλλ' ἡγούμενος τὰς τοιαύτας παρακλήσεις
τοὺς μὲν ἀγνοοῦντας προτρέπειν, τοὺς δ' εἰδότας παρ-
48 οξύνειν. μηδὲν δὲ ὑπολάβῃς τοιοῦτον, ὡς ἄρα ἐγὼ
ταῦτ' εἴρηκα διδάξειν αὐτὸς ἐπαγγελλόμενός σέ τι τού-
των· οὐ γὰρ ἂν αἰσχυνθείην εἰπὼν ὅτι πολλὰ μαθεῖν
αὐτὸς ἔτι δέομαι, καὶ μᾶλλον ἀγωνιστὴς προῄρημαι
τῶν πολλῶν ἢ διδάσκαλος εἶναι τῶν ἄλλων. οὐχ ὡς
ἀναινόμενος δὲ ταῦτα διαιροῦμαι τὴν τῶν σοφιστεύειν
ἑλομένων δόξαν, ἀλλ' ὅτι τἀληθὲς τοῦτον ἔχον τυγχά-
49 νει τὸν τρόπον, ἐπεὶ σύνοιδά γε πολλοὺς μὲν ἐξ ἀδό- 1416
ξων καὶ ταπεινῶν ἐπιφανεῖς διὰ τῆς πραγματείας ταύ-
της γεγενημένους, Σόλωνα δὲ καὶ ζῶντα καὶ τελευτή-
σαντα μεγίστης δόξης ἠξιωμένον· ὃς οὐκ ἀπεληλαμέ-
νος τῶν ἄλλων τιμῶν, ἀλλὰ τῆς μὲν ἀνδρείας τὸ πρὸς
Μεγαρέας τρόπαιον ὑπόμνημα καταλιπών, τῆς δ' εὐ-
50 βουλίας τὴν Σαλαμῖνος κομιδήν, τῆς δ' ἄλλης συνέ-
σεως τοὺς νόμους οἷς ἔτι καὶ νῦν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλ-
λήνων χρώμενοι διατελοῦσιν, ὅμως τοσούτων αὐτῷ
καλῶν ὑπαρχόντων ἐπ' οὐδενὶ μᾶλλον ἐσπούδασεν ἢ
τῶν ἑπτὰ σοφιστῶν ὅπως γένηται, νομίζων τὴν φιλο-
σοφίαν οὐκ ὄνειδος, ἀλλὰ τιμὴν τοῖς χρωμένοις φέρειν,
καλῶς ἐγνωκὼς αὐτὸ τοῦτο οὐχ ἧττον ἢ καὶ τἆλλα ἐφ'
οἷς διήνεγκεν.

51 Ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ' αὐτὸς ἄλλως γιγνώσκω, σοί τε
παραινῶ φιλοσοφεῖν, μεμνημένῳ τῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπαρ-

ξάντων σαυτῷ· τούτου γὰρ ἕνεκα διῆλθον ἐν ἀρχῇ τοῦ
λόγου κἀγὼ περὶ αὐτῶν, οὐχ ὡς ἐκ τοῦ τὴν σὴν φύσιν
ἐπαινεῖν ἀνακτήσεσθαί σε προσδοκῶν, ἀλλ' ἵνα μᾶλ-
λον προτρέψω σε πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, ἐὰν μὴ παρὰ
μικρὸν ποιήσῃ, μηδ' ἐπὶ τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγαθοῖς μέγα
52 φρονήσας τῶν μελλόντων ὀλιγωρήσῃς. μηδ' εἰ τῶν
ἐντυγχανόντων κρείττων εἶ, μηδὲν τῶν ἄλλων ζήτει
διενεγκεῖν, ἀλλ' ἡγοῦ κράτιστον μὲν εἶναι τὸ πρωτεύ-
ειν ἐν ἅπασι, τούτου δ' ὀρεγόμενον ὀφθῆναι μᾶλλον
συμφέρειν ἢ προέχοντα ἐν τοῖς τυχοῦσι. καὶ μὴ καται-
σχύνῃς τὴν φύσιν, μηδὲ ψευσθῆναι ποιήσῃς τῶν ἐλπί-
δων τοὺς ἐπὶ σοὶ μέγα φρονοῦντας, ἀλλ' ὑπερβάλλε-
σθαι πειρῶ τῇ σαυτοῦ δυνάμει τὴν τῶν εὐνουστάτων 1417
53 ἐπιθυμίαν, καὶ νόμιζε τοὺς μὲν ἄλλους λόγους, ὅταν
ἐπιεικῶς ἔχωσι, τοῖς εἰποῦσι δόξαν περιτιθέναι, τὰς δὲ
συμβουλίας τοῖς πεισθεῖσιν ὠφέλειαν καὶ τιμὴν προσ-
άπτειν· καὶ τὰς μὲν περὶ τῶν ἄλλων κρίσεις τὴν αἴ-
σθησιν ἣν ἔχομεν δηλοῦν, τὰς δὲ τῶν ἐπιτηδευμάτων
αἱρέσεις τὴν ὅλην φύσιν ἡμῶν δοκιμάζειν. ἐν οἷς ἅμα
κρίνων αὐτὸς κριθήσεσθαι προσδόκα παρὰ πᾶσι, κἀμὲ
τὸν οὕτως ἐγκωμιάσαντά σε ἑτοίμως ἐν ἀγῶνι γενήσε-
54 σθαι τῆς σῆς δοκιμασίας. δι' ἃ δεῖ σέ τε τῶν ἐπαίνων
ἄξιον εἶναι δόξαντα κἀμὲ τῆς σῆς φιλίας ἀνεπιτίμητον
εἶναι. οὐχ οὕτω δ' ἄν σε προθύμως ἐπὶ τὴν φιλοσο-
φίαν παρεκάλουν, εἰ μὴ τῆς μὲν εὐνοίας τῆς ἐμῆς τοῦ-
τον ἄν σοι κάλλιστον ἔρανον εἰσενεγκεῖν ᾤμην, τὴν δὲ
πόλιν ἑώρων διὰ μὲν ἀπορίαν τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἀν-
δρῶν τοῖς τυχοῦσι πολλάκις χρωμένην, διὰ δὲ τὰς τού-
των ἁμαρτίας αὐτὴν ταῖς μεγίσταις ἀτυχίαις περιπί-
55 πτουσαν. ἵν' οὖν ἡ μὲν τῆς σῆς ἀρετῆς, σὺ δὲ τῶν παρὰ
ταύτης τιμῶν ἀπολαύσῃς, προθυμότερόν σοι παρεκε-
λευσάμην. καὶ γὰρ οὐδ' ἐπὶ σοὶ νομίζω γενήσεσθαι ζῆν

*ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ προστάξειν σοι τὴν πόλιν τῶν αὑτῆς
τι διοικεῖν, καὶ ὅσῳ τὴν φύσιν ἐπιφανεστέραν ἔχεις,
τοσούτῳ μειζόνων ἀξιώσειν καὶ θᾶττον βουλήσεσθαι
πεῖράν σου λαμβάνειν. καλὸν οὖν παρεσκευάσθαι τὴν
γνώμην, ἵνα μὴ τότε πλημμελῇς.*

56 *Τὸ μὲν οὖν ἐμὸν ἦν ἔργον εἰπεῖν ἅ σοι συμφέρειν
ἡγοῦμαι πεπρᾶχθαι, σὸν δὲ βουλεύσασθαι περὶ αὐτῶν.
προσήκει δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ζητοῦντας οἰκείως
πρὸς σὲ διακεῖσθαι μὴ τὰς ἐπιπολαίους ἡδονὰς καὶ δια-* 1418
*τριβὰς ἀγαπᾶν, μηδ' ἐπὶ ταύτας προκαλεῖσθαι, ἀλλὰ
φιλοπονεῖν καὶ σκοπεῖν ὅπως τὸν σὸν βίον ὡς λαμπρό-
τατον καταστήσουσιν· αὐτοί τε γὰρ οὕτως ἂν μάλιστα
ἐπαινοῖντο καὶ σοὶ πλείστων ἀγαθῶν αἴτιοι γένοιντο.*

57 *μέμφομαι μὲν οὖν οὐδὲ νῦν οὐδένα τῶν σοὶ πλησιαζόν-
των· καὶ γάρ μοι δοκεῖ τῆς ἄλλης εὐτυχίας τῆς σῆς καὶ
τοῦθ' ἓν εἶναι, τὸ μηδενὸς φαύλου τυχεῖν ἐραστοῦ,
ἀλλ' οὓς ἄν τις ἕλοιτο βουλόμενος φίλους ἐκ τῶν ἡλι-
κιωτῶν ἐκλέγεσθαι· παραινῶ μέντοι σοι φιλοφρονεῖ-
σθαι μὲν πρὸς ἅπαντας τούτους καὶ ἔχειν ἡδέως, πεί-
θεσθαι δὲ τοῖς πλεῖστον νοῦν ἔχουσιν αὐτῶν, ἵνα καὶ
τούτοις αὐτοῖς ἔτι σπουδαιότερος δοκῇς εἶναι καὶ τοῖς
ἄλλοις πολίταις. εὐτύχει.*

ΠΡΟΟΙΜΙΑ ΔΗΜΗΓΟΡΙΚΑ.

Α.

*Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινὸς πράγματος προὐτίθετο, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖστοι
τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί
μοι τῶν ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον, εἰ δὲ μή, τότ' ἂν
καὶ αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γιγνώσκω λέγειν. ἐπειδὴ δ'*

ὑπὲρ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, περὶ τού-
των νυνὶ σκοπεῖτε, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκό-
τως ἂν μετὰ τούτους δοκεῖν λέγειν. εἰ μὲν οὖν εἶχε κα-
λῶς τὰ πράγματα οὐδὲν ἂν ἔδει συμβουλεύειν· ἐπειδὴ
δ', ὡς ἅπαντες ὁρᾶτ', ἔχει δυσκολίαν, ὡς ἐκ τοιούτων, 1419
πειράσομαι συμβουλεύειν ἃ κράτιστα εἶναι νομίζω.
πρῶτον μὲν οὖν ὑμᾶς ἐκεῖνο ἐγνωκέναι δεῖ, ὡς οὐδὲν
ὧν ἐποιεῖτε ἐπὶ τοῦ πολεμεῖν ὄντες τοῦ λοιποῦ πρα-
κτέον ἐστὶν, ἀλλὰ πάντα τἀναντία· εἰ γὰρ ἐκεῖνα φαῦλα
πεποίηκε τὰ πράγματα, τἀναντία εἰκὸς βελτίω ποιῆσαι.
ἔπειτα νομιστέον οὐχ ὃς ἂν ὑμῖν ἢ μηδὲν ἢ μικρὰ προσ-
τάττῃ, τοῦτον ὀρθῶς λέγειν· ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐκ τῶν
τοιούτων ἐλπίδων καὶ λόγων εἰς πᾶν προελήλυθε μο-
χθηρίας τὰ παρόντα· ἀλλ' ὃς ἂν τὸ χαρίζεσθαι παρεὶς,
ἃ δεῖ καὶ δι' ὧν παυσαίμεθ' ἂν αἰσχύνην ὀφλισκάνον-
τες καὶ ζημιούμενοι, ταῦτα λέγῃ. καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς,
εἰ μὲν, ὅσ' ἂν τῷ λόγῳ τις ὑπερβῇ λυπῆσαι μὴ βουλό-
μενος, καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν
δημηγορεῖν· εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις, ἂν ᾖ μὴ προσή-
κουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρόν ἐστι φενακίζειν
ἑαυτοὺς καὶ μετὰ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης πρᾶξαι ταῦτα
ἃ πάλαι ἐθελοντὰς προσῆκε ποιεῖν.

B.

Οὐχὶ ταὐτὰ γιγνώσκειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρ-
ίσταταί μοι, ὅταν τό τε τῆς πολιτείας ὄνομα ὑμῶν
ἀκούσω, καὶ ὅταν τὸν τρόπον ὃν προσφέρονταί τινες
ὑμῶν τοῖς ὑπὲρ ταύτης λέγουσιν ἴδω. τὴν μὲν γὰρ πο-
λιτείαν δημοκρατίαν, ὥσπερ ἅπαντες ἴστε, ὀνομάζετε·
τῶν δὲ τἀναντία ταύτῃ λεγόντων ἐνίους ἥδιον ἀκού-
οντας ὁρῶ. ὃ καὶ θαυμάζω τίς ποτε ἡ πρόφασις. πότε-
ρον προῖκα λέγειν ταῦτ' αὐτοὺς οἴεσθε; ἀλλ' οἱ τῶν
ὀλιγαρχιῶν, ὑπὲρ ὧν οὗτοι λέγουσι, κύριοι καὶ πλείω 1420

σιωπῇ μᾶλλον ἂν δοῖεν. ἀλλὰ βελτίω ταῦτ' εἶναι τῶν ἑτέρων ὑπειλήφατε; βελτίων ἄρα ὑμῖν ὀλιγαρχία δημοκρατίας φαίνεται. ἀλλ' αὐτοὺς εἶναι βελτίους ἡγεῖσθε; καὶ τίς ἂν ὑφ' ὑμῶν χρηστὸς νομίζοιτο εἰκότως ἐναντία τῇ καθεστώσῃ πολιτείᾳ δημηγορῶν; οὐκοῦν λοιπὸν ἁμαρτάνειν ὑμᾶς, ὅταν οὕτως ἔχητε τὴν γνώμην. τοῦτο τοίνυν φυλάττεσθε μὴ πάσχειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μή ποτε τοῖς ἐπιβουλεύουσι λαβὴν δώσετε, εἶτα τότε αἰσθήσεσθε ἡμαρτηκότες, ἡνίκα οὐδ' ὁτιοῦν ὑμῖν πλέον ἔσται. τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ πάνθ' ὡς ἂν ἡμεῖς βουλοίμεθα ἔχειν μήτε παρ' αὐτοῖς ἡμῖν μήτε παρὰ τοῖς συμμάχοις ἴσως οὐδέν ἐστι θαυμαστόν· πολλῶν γὰρ τὸ τῆς τύχης αὐτόματον κρατεῖ, καὶ πολλαὶ προφάσεις τοῦ μὴ πάντα κατὰ γνώμην συμβαίνειν ἀνθρώποις οὖσι. τὸ δὲ μηδ' ὁτιοῦν μεταλαμβάνειν τὸν δῆμον, ἀλλὰ τοὺς ἀντιπράττοντας περιεῖναι, τοῦτο καὶ θαυμαστὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φοβερὸν τοῖς εὖ φρονοῦσιν, ὡς ἐγὼ κρίνω. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ παντός ἐστιν αὕτη μοι τοῦ λόγου.

Γ.

Ἀντὶ πολλῶν ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων, εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν ὑμῖν περὶ ὧν νυνὶ τυγχάνετε σκοποῦντες, οἶμαι πάντας ὑμᾶς ἑλέσθαι. ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει παρέχειν ἐθέλοντας ἀκούειν ὑμᾶς αὐτοὺς τῶν βουλομένων συμβουλεύειν. οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἐπελθεῖν ἂν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν 1421
γίγνεσθαι.

Δ.

Ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιον, ἐπειδὴ ἐφ' ὑμῖν ἐστιν ἑλέσθαι τῶν ῥηθέντων ὅ τι ἂν βούλησθε, ἁπάντων ἀκοῦσαι. καὶ γὰρ πολλάκις συμβαίνει τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον τοῦτο μὲν μὴ λέγειν ὀρθῶς, ἕτερον δέ τι· ἐκ μὲν οὖν τοῦ θορυβεῖν τάχ' ἂν δυσχεράναντες πολλῶν χρησίμων ἀποστερηθείητε, ἐκ δὲ τοῦ μετὰ κόσμου καὶ σιγῆς ἀκοῦσαι καὶ τὰ καλῶς ἔχοντα ἅπαντα ποιήσετε, κἂν δοκῇ τις ληρεῖν, παραλείψετε. ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ' εἴωθα μακρολογεῖν, οὔτ' ἄν, εἰ τὸν ἄλλον εἰώθειν χρόνον, νῦν ἐχρησάμην τούτῳ, ἀλλ' ἃ συμφέρειν ὑμῖν νομίζω, ταῦτα, ὡς ἂν δύνωμαι, διὰ βραχυτάτων ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς.

Ε.

Ὁρῶ μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παντάπασι πρόδηλον ὂν οὓς τε ἂν ἀκούσαιτε λόγους ἡδέως καὶ πρὸς οὓς οὐκ οἰκείως ἔχετε· οὐ μὴν ἀλλὰ τὸ μὲν λέγειν ἅ τις οἴεται χαριεῖσθαι τῶν παρακρούσασθαί τι βουλομένων εἶναι νομίζω, τὸ δ' ὑφίστασθαι, περὶ ὧν πέπεικεν ἑαυτὸν συμφέρειν τῇ πόλει, κἂν θορυβηθῆναι κἂν ἄλλο τι βούλησθ' ὑμεῖς, εὔνου καὶ δικαίου τοῦτο πολίτου κρίνω. βουλοίμην δ' ἂν ὑμᾶς, εἰ καὶ μηδὲ δι' ἓν τῶν ἄλλων, δι' ἐκεῖνο ὑπομεῖναι τοὺς λόγους ἀμφοτέρων, ἵν' ἐὰν μὲν ὀρθότερον φανῇ τις λέγων ὧν ὑμεῖς ὡρμήκατε, χρήσησθε τούτῳ, ἂν δ' ἀπολειφθῇ καὶ μὴ δύνηται διδάξαι, δι' αὐτόν, ἀλλὰ μὴ δι' ὑμᾶς οὐκ ἐθέλοντας ἀκούειν τοῦτο πεπονθέναι δοκῇ. ἔτι δ' οὐδὲ πάθοιτ' ἂν ἀηδὲς οὐδὲν τοσοῦτον, εἰ πολλά τινος ληροῦντος ἀκούσαιτε, ὅσον εἰ τῶν δεόντων τι λέγειν ἔχοντός 1422
τινος εἰπεῖν κωλύσαιτε. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ δοκιμάζειν ὀρθῶς ἅπαντ' ἐστὶ μηδὲν οἴεσθαι πρότερον γιγνώσκειν πρὶν μαθεῖν, ἄλλως τε καὶ συνειδότας πολλάκις ἤδη

πολλοὺς μετεγνωκότας. ἂν τοίνυν ὑμεῖς ταῦθ' ὑπάρξητε νῦν πεπεισμένοι, οἶμαι μετὰ βραχέων λόγων καὶ αὐτὸς ἄν τι λέγειν εἰκότως δόξαι καὶ ὑμῖν τὰ βέλτιστα φαίνεσθαι λέγων.

ς.

Πολλῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγων εἰρημένων παρὰ πάντων τῶν συμβεβουλευκότων, οὐδὲν ὑμᾶς νῦν ὁρῶ ὄντας ἐγγυτέρω τοῦ τί πρακτέον εὑρῆσθαι ἢ πρὶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι. αἴτιον δὲ τούτου ταὐτὸ ὅπερ, οἶμαι, τοῦ κακῶς ἔχειν τὰ ὅλα· οὐ γὰρ παραινοῦσιν ὑμῖν ὑπὲρ τῶν παρόντων οἱ λέγοντες, ἀλλ' ἑαυτῶν κατηγοροῦσι καὶ λοιδοροῦνται, ὡς μὲν ἐγὼ κρίνω, συνεθίζοντες ὑμᾶς ἄνευ κρίσεως, ὅσων εἰσὶν αἴτιοι κακῶν, ἀκούειν, ἵν' ἄν ποτ' ἄρα εἰς ἀγῶνα καθιστῶνται, μηδὲν ἡγούμενοι καινὸν ἀκούειν, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ὤργισθε πολλάκις, πραότεροι δικασταὶ καὶ κριταὶ γίγνησθε τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς. τὴν μὲν οὖν αἰτίαν δι' ἣν ταῦτα ποιοῦσιν ἴσως ἀνόητον ἀκριβῶς ζητεῖν εἴη ἂν ἐν τῷ παρόντι· ὅτι δὲ ὑμῖν οὐχὶ συμφέρει, διὰ τοῦτο ἐπιτιμῶ. ἐγὼ δ' οὔτε κατηγορήσω τήμερον οὐδενὸς, οὔτε ὑποσχήσομαι τοιοῦτον οὐδὲν ὃ μὴ παραχρῆμα ἐπιδείξω, οὐδ' ὅλως τῶν αὐτῶν τούτοις οὐδὲν ποιήσω· ἀλλ' ἃ βέλτιστα μὲν τοῖς πράγμασι, συμφέροντα δὲ τοῖς βουλευομένοις ὑμῖν ἡγοῦμαι, ταῦθ' ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων εἰπὼν καταβήσομαι.

Ζ.

Οἱ μὲν ἐπαινοῦντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς 1423
προγόνους ὑμῶν λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι προαιρεῖσθαι κεχαρισμένον, οὐ μὴν συμφέροντά γε ἐκείνοις οὓς ἐγκωμιάζουσι ποιεῖν. περὶ γὰρ πραγμάτων ἐγχειροῦντες ὧν οὐδ' ἂν εἷς ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ, αὐτοὶ μὲν τοῦ δύνασθαι λέγειν δόξαν ἐκφέρονται,

τὴν δ' ἐκείνων ἀρετὴν ἐλάττω τῆς ὑπειλημμένης παρὰ τοῖς ἀκούουσι φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δὲ τῆς μὲν ἐκείνων ἀρετῆς μέγιστον ἔπαινον ἡγοῦμαι τὸν χρόνον, οὗ πολλοῦ γεγενημένου μείζω τῶν ὑπ' ἐκείνων πραχθέντων οὐδένες ἄλλοι παραδείξασθαι δεδύνηνται. αὐτὸς δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν ὃν ἄν μοι δοκεῖτε μάλιστα δύνασθαι παρασκευάσασθαι. καὶ γὰρ οὕτως ἔχει· εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ λέγοντες δεινοὶ φανείημεν, οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερ' εὖ οἶδ' ὅτι βέλτιον σχοίη· εἰ δὲ παρελθὼν ὁστισοῦν δύναιτό τι διδάξαι καὶ πεῖσαι τίς παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν ποριfeatured χρήσιμος ἔσται τῇ πόλει, πᾶς ὁ παρὼν λέλυται φόβος. ἐγὼ δὲ τοῦτο, ἂν ἄρα οἷός τε ὦ, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ προειπὼν ὑμῖν ὡς ἔχω γνώμης περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα.

Η.

Ἀμφότεροί μοι δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς Ἀρκάσι καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις συνειρηκότες· ὥσπερ γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἥκοντες, οὐχ ὑμῶν ὄντες, πρὸς οὓς ἀμφότεροι πρεσβεύονται, κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τῶν ἀφιγμένων ἔργον, τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέγειν καὶ τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν σκοπεῖν ἄνευ φιλονεικίας τῶν ἐνθάδε συμβουλεύειν ἀξιούν- 1424
των. νῦν δ' ἔγωγε, εἴ τις αὐτῶν ἀφέλοι τὸ γιγνώσκεσθαι καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν ἀττικιστί, πολλοὺς ἂν οἶμαι τοὺς μὲν Ἀρκάδας, τοὺς δὲ Λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δ' οἶδα μὲν ὡς χαλεπὸν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστί· συνεξηπατημένων γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν ταυτί, τῶν δὲ ταυτὶ βουλομένων, ἐὰν τὰ μεταξύ τις ἐγχειρῇ λέγειν κᾆτα ὑμεῖς μὴ περιμένητε μαθεῖν, χαριεῖται μὲν οὐδετέροις, διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέ-

ρους. οὐ μὴν ἀλλ' αἱρήσομαι μᾶλλον αὐτὸς, ἂν ἄρα τοῦτο πάθω, δοκεῖν φλυαρεῖν ἢ παρ' ἃ βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει προέσθαι τισὶν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ὕστερον, ἐὰν ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, λέξω· ἐκ δὲ τῶν ὁμολογουμένων ὑπ' αὐτῶν ἄρξομαι, ἃ κράτιστα νομίζω, διδάσκειν.

Θ.

Οὐχὶ ταὐτὰ γιγνώσκων ἐνίοις τῶν εἰρηκότων ἀνέστηκα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οὐ μὴν οὐδὲ τούτους αἰτιάσομαι κακίᾳ τἀναντία τοῖς βελτίστοις εἰρηκέναι, ἀλλ' ὅτι πολλοὶ τοῦ τὰ πράγματα κρίνειν ἀμελήσαντες τοὺς λόγους σκοπεῖν, οὓς ἐροῦσιν, εἰώθασι, κἂν τούτοις ἀφθόνως ἐντύχωσιν, ἑτοίμως δημηγορεῖν, οὐκ ὀρθῶς ἐγνωκότες, οὐδὲ λογιζόμενοι παρ' ἑαυτοῖς ὅτι πολλῶν πράξεων ἐν πολλῷ χρόνῳ πᾶσι πεπραγμένων καὶ διὰ τοὺς καιροὺς ἐνίων ὑπεναντίων αὐταῖς, ἄν τὰς προτέρας τις ὑπερβαίνων τὰς ὑστέρας λέγῃ, λήσει τὸ ῥᾷστον τῶν ἔργων ποιῶν, αὑτὸν ἐξαπατῶν. οἱ μὲν οὖν οὕτω χρώμενοι τῷ συμβουλεύειν δοκοῦσί μοι τὴν ἀπὸ τῶν ῥηθέντων τοῦ δύνασθαι λέγειν δόξαν γιγνομένην αὑτοῖς ἱκανὴν φιλοτιμίαν ἡγεῖσθαι· ἐγὼ δὲ νομίζω 1425
χρῆναι τὸν πόλει περὶ πραγμάτων ἐπιχειροῦντα συμβουλεύειν μᾶλλον ὅπως τὰ δόξαντα συνοίσει σκοπεῖν ἢ ὅπως οἱ παραχρῆμα λόγοι χάριν ἕξουσι. δεῖ γὰρ τοῖς ἐπὶ τῶν λόγων εὐδοκιμοῦσι συμφέροντός τινος ἔργου πρᾶξιν προσεῖναι, ἵνα μὴ νῦν μόνον, ἀλλ' ἀεὶ τὰ ῥηθέντα καλῶς ἔχῃ.

Ι.

Εἰ μὲν ἐγνώκατ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί βέλτιστον ὂν τυγχάνει πρᾶξαι περὶ τῶν παρόντων, ἁμάρτημα τὸ συμβουλεύειν προτιθέναι· ἃ γὰρ αὐτοὶ πρὶν ἀκοῦσαι δοκιμάζετε συμφέρειν, τί δεῖ ταῦτα ἀκούοντας μάτην

ἐνοχλεῖσθαι; εἰ δὲ σκοπεῖτε καὶ βουλεύεσθε ὡς ἐκ τῶν ῥηθησομένων δοκιμάσαι δέον, οὐκ ὀρθῶς ἔχει τὸ κωλύειν τοὺς βουλομένους λέγειν. παρὰ μὲν γὰρ τῶν ὅλως ἀποστερεῖσθε ἐκ τοῦ τοῦτο ποιεῖν, εἴ τι χρήσιμον ἐντεθύμηνται· τοὺς δ' ἀφέντας ἃ τυγχάνουσιν ἐγνωκότες, ὧν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴονται, ταῦτα ποιεῖτε συμβουλεύειν. ἔστι δὲ ἁμαρτάνειν μὲν βουλομένων τὸ συναναγκάζειν τὸν παριόντα ἃ βούλεσθε λέγειν, βουλευομένων δὲ ἀκούσαντας ἃ γιγνώσκει σκοπεῖν, κἂν τι καλῶς ἔχῃ, χρῆσθαι. λέγω δὲ ταῦτα οὐκ ἐναντία τοῖς ὑμῖν ἀρέσκουσι μέλλων παραινεῖν, ἀλλ' ἐκεῖνο εἰδώς, ὅτι ἂν μὲν μὴ ἐθελήσητε τῶν ἀντιλεγόντων ἀκοῦσαι, ἐξηπατῆσθαι φήσουσιν ὑμᾶς, ἂν δ' ἀκούσαντες μὴ πεισθῆτε, ἐξεληλεγμένοι παραχρῆμ' ἔσονται τὰ χείρω παραινοῦντες.

ΙΑ.

Οἶμαι πάντας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γιγνώσκειν ὅτι οὐ κρινοῦντες ἥκετε τήμερον οὐδένα τῶν ἀδικούντων, ἀλλὰ βουλευσόμενοι περὶ τῶν παρόντων. 1426
δεῖ τοίνυν τὰς μὲν κατηγορίας ὑπερθέσθαι πάσας, καὶ τότ' ἐν ὑμῖν λέγειν καθ' ὅτου πέπεικεν ἕκαστος ἑαυτὸν, ὅταν τινὰ κρίνωμεν· εἰ δέ τίς τι χρήσιμον ἢ συμφέρον εἰπεῖν ἔχοι, τοῦτο νῦν ἀποφαίνεσθαι. τὸ μὲν γὰρ κατηγορεῖν τοῖς πεπραγμένοις ἐγκαλούντων ἐστὶ, τὸ δὲ συμβουλεύειν περὶ τῶν παρόντων καὶ γενησομένων προτίθεται. οὐκοῦν οὐ λοιδορίας οὐδὲ μέμψεως ὁ παρὼν καιρὸς, ἀλλὰ συμβουλῆς εἶναί μοι δοκεῖ. διὸ πειράσομαι μὲν φυλάξασθαι, ὃ τούτοις ἐπιτιμῶ, μὴ παθεῖν αὐτὸς, συμβουλεῦσαι δὲ ἃ κράτιστα νομίζω περὶ τῶν παρόντων.

ΙΒ.

Οὐδέν' ἂν ἀντειπεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζω

ὡς οὐ κακοῦ πολίτου καὶ φαύλου τὴν γνώμην ἀνδρός ἐστιν οὕτω τινὰ μισεῖν ἢ φιλεῖν τῶν ἐπὶ τὰ κοινὰ προσιόντων ὥστε τοῦ τῇ πόλει βελτίστου μηδὲν φροντίζειν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἐπήρειαν, τὰ δὲ πρὸς φιλίαν δημηγορεῖν· ἃ ποιοῦσιν ἔνιοι τῶν δευρὶ παριόντων. ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν τοσοῦτον ἂν εἴποιμι, ὅτι μοι δοκοῦσιν οὐδ' εἴ τι πεποιήκασι τοιοῦτον μέγιστα ἡμαρτηκέναι, ἀλλ' ὅτι δηλοῦσιν οὐδέποτ' οὐδὲ παύσεσθαι παρεσκευασμένοι. ὑμῖν δὲ παραινῶ μὴ προϊεμένους ὑμᾶς αὐτοὺς ἱκανὸν τοῦτο νομίζειν, δίκην, ὅταν ὑμῖν δόξῃ, παρὰ τούτων λαβεῖν, ἀλλὰ καὶ τούτους, ὅσον ἐστὶν ἐν ὑμῖν, κωλύειν, καὶ αὐτοὺς, ὥσπερ ὑπὲρ πόλεως προσήκει βουλευομένους, τὰς ἰδίας ἀνελόντας φιλονεικίας τὸ κοινῇ βέλτιστον σκοπεῖσθαι, ἐνθυμουμένους ὅτι οὐδεὶς, οὐδ' ἅμα πάντες οἱ πολιτευόμενοι, τῶν νόμων, 1427
ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἐστὲ, ἀξιόχρεῴ εἰσι διαφθαρέντων δίκην δοῦναι.

ΙΓ.

Ἴσως ἐπίφθονον ἂν τισιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δόξειεν εἶναι, εἴ τις ὢν ἰδιώτης καὶ τῶν πολλῶν ὑμῶν εἷς, ἑτέρων συμβεβουλευκότων, οἳ καὶ τῷ πάλαι πολιτεύεσθαι καὶ τῷ παρ' ὑμῖν δόξαν ἔχειν προέχουσι, παρελθὼν εἴποι ὅτι οὐ μόνον αὐτῷ δοκοῦσιν οὐκ ὀρθῶς λέγειν, ἀλλ' οὐδ' ἐγγὺς εἶναι τοῦ τὰ δέοντα γιγνώσκειν. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε οὕτω σφόδρα οἶμαι μᾶλλον ὑμῖν συμφέροντα ἐρεῖν τούτων, ὥστε οὐκ ὀκνήσω πάντα ἃ τυγχάνουσιν εἰρηκότες ἄξια μηδενὸς εἶναι φῆσαι. νομίζω δὲ καὶ ὑμᾶς ὀρθῶς ἂν ποιεῖν, εἰ μὴ τὸν λέγοντα, ἀλλὰ τὰ συμβουλευόμενα σκοποῖτε. δεῖ γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν παρ' ὑμῶν εὔνοιαν μή τισιν, ὥσπερ ἐκ γένους, ἀλλὰ τοῖς τὰ βέλτιστα ἀεὶ λέγουσιν ὑπάρχειν.

ΙΔ.

Βουλοίμην ἂν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσέχοντας ἃ μέλλω λέγειν ἀκοῦσαι· καὶ γάρ ἐστιν οὐ μικρά. ἐγὼ θαυμάζω τί δή ποτε, πρὶν μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβῆναι, ὅτῳ τις ἂν ὑμῶν ἐντύχῃ, οὗτος εὐπόρως εἰπεῖν ἔχει δι' ὧν ἂν τὰ παρόντα πράγματα βελτίω γένοιτο· καὶ πάλιν αὐτίκα δὴ μάλα, ἐὰν ἀπέλθητε, ὁμοίως ἕκαστος ἐρεῖ τὰ δέοντα· ἐν δὲ τῷ περὶ τούτων σκοπεῖν ὄντες καὶ συνειλεγμένοι πάντα μᾶλλον ἢ ταῦτα λεγόντων τινῶν ἀκούετε. ἆρά γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γνῶναι μὲν ἔστιν ἑκάστῳ τὰ δέονθ' ὑμῶν καὶ τὰ τῶν ἄλλων εἰπεῖν ἐπίσταται, ποιῶν δ' αὐτὸς ἕκαστος οὐχ αἱρεῖται ἰδίᾳ μὲν, ὡς ἄρα αὐτὸς ἑτοίμως τὰ βέλτιστα πράττειν δόξων, τοῖς ἄλλοις ἐπιτιμᾶν, κοινῇ δ' εὐλα- 1428
βεῖσθαι τὰ τοιαῦτα ψηφίζεσθαι δι' ὧν ἐν τῷ λειτουργεῖν τι τῶν καθηκόντων ἅπαντες ἔσεσθε; εἰ μὲν τοίνυν μηδένα καιρὸν οἴεσθε ἥξειν, ὃς εἴσω τῆς εἰρωνείας ἀφίξεται ταύτης, καλῶς ἂν ἔχοι τοῦτον τὸν τρόπον διάγειν· εἰ δὲ τὰ πράγματα ὁρᾶτε ἐγγυτέρω προσάγοντα, δεῖ σκοπεῖσθαι ὅπως μὴ πλησίον αὐτοῖς μάχησθε, ἃ πόρρωθεν ἔξεστι φυλάξασθαι, καὶ τοὺς νῦν περιοφθέντας ἐφηδομένους ὕστερον ἔχητε οἷς ἂν πάσχητε.

ΙΕ.

Περὶ μὲν τῶν παρόντων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πραγμάτων τῇ πόλει, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ, οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι ζητῆσαι τί ἄν τις πράξας βελτίω ποιήσειεν. ὅντινα μέντοι χρὴ τρόπον πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν περὶ αὐτῶν, τοῦτο παμπόλλην δυσκολίαν ἔχειν νομίζω, οὐχ ὡς οὐ συνησόντων ὅ τι ἄν τις λέγῃ, ἀλλ' οὕτω πολλὰ καὶ ψευδῆ καὶ πάντα μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα τοῖς πράγμασι συνειθίσθαι μοι δοκεῖτε ἀκούειν, ὥστε δέδοικα μὴ τῷ τὰ νῦν βέλτιστα εἰπόντι,

ἣν τοῖς ἐξηπατηκόσι προσῆκεν ἀπέχθειαν ὑπάρχειν παρ' ὑμῶν, ταύτην ἀπενέγκασθαι συμβῇ. ὁρῶ γὰρ ὑμᾶς πολλάκις οὐ τοὺς αἰτίους τῶν πραγμάτων μισοῦντας, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ αὐτῶν εἰπόντας τι πρὸς ὑμᾶς. οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ οὕτως ἀκριβῶς ταῦτα λογιζόμενος, ὅμως οἶμαι πάντα παρεὶς τἄλλα περὶ αὐτῶν τῶν παρόντων ἃ κράτιστα νομίζω λέγειν.

Iς.

Ἐβουλόμην ἂν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ᾗ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας εἰώθατε προσφέρεσθαι φιλανθρωπίᾳ, ταύτῃ καὶ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς χρῆσθαι· νυνὶ δὲ ἀμείνους ἐστὲ τὰ τῶν ἄλλων δεινὰ ἐπανορθοῦν ἢ 1429 τῶν ὑμῖν αὐτοῖς συμβαινόντων φροντίζειν. ἴσως μὲν οὖν αὐτὸ τοῦτό τις ἂν φήσειε μέγιστον ἔπαινον φέρειν τῇ πόλει, τὸ μηδενὸς ἕνεκα κέρδους ἰδίου πολλοὺς κινδύνους ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ δικαίου προῃρῆσθαι. ἐγὼ δὲ ταύτην τ' ἀληθῆ τὴν δόξαν εἶναι νομίζω κατὰ τῆς πόλεως, καὶ βούλομαι, κἀκεῖνο δ' ὑπολαμβάνω σωφρόνων ἀνθρώπων ἔργον εἶναι, ἴσην πρόνοιαν τῶν αὐτοῖς οἰκείων, ὅσην περ τῶν ἀλλοτρίων, ποιεῖσθαι, ἵνα μὴ φιλάνθρωποι μόνον, ἀλλὰ καὶ νοῦν ἔχοντες φαίνησθε.

IZ.

Ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσήκει τῷ βουλομένῳ τι παραινεῖν ὑμῖν, οὕτω πειρᾶσθαι λέγειν ὡς καὶ δυνήσεσθε ὑπομεῖναι· εἰ δὲ μὴ τοῦτ', ἀφέντα τοὺς ἄλλους ἅπαντας λόγους, περὶ αὐτῶν ὧν σκοπεῖτε συμβουλεύειν, καὶ ταῦθ' ὡς διὰ βραχυτάτων. οὐ γὰρ ἐνδείᾳ μοι δοκεῖτε λόγων οὐδὲ νῦν ὁρᾶν τὰ πράγματα πάντα λελυμασμένα, ἀλλὰ τῷ τοὺς μὲν ἑαυτῶν ἕνεκα δημηγορεῖν καὶ πολιτεύεσθαι, τοὺς δὲ μήπω τούτου δεδωκότας πεῖραν μᾶλλον ὅπως εὖ δόξουσι λέγειν σπουδάζειν, ἢ πῶς ἔργον ἐξ ὧν λέγουσί τι συμφέρον

πραχθήσεται. ἐγὼ δ' ἵνα μὴ λάθω τοὐναντίον οὗ φημὶ δεῖν αὐτὸς ποιῶν, καὶ πλείω περὶ τῶν ἄλλων λέγω ἢ περὶ ὧν ἀνέστην ἐρῶν, ἀφεὶς τἄλλα πάντα, ἃ παραινῶ, καὶ δὴ πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν.

ΙΗ.

Δοκεῖτέ μοι δικαίως ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσέχειν τὸν νοῦν, εἴ τις ὑπόσχοιτο ὑμῖν ταὐτὰ δίκαια καὶ συμφέροντα δείξειν ὄντα ὑπὲρ ὧν βουλευό- 1430
μεθα. ἐγὼ τοίνυν οἶμαι τοῦτο ποιήσειν οὐ χαλεπῶς, ἂν ὑμεῖς βραχύ τί μοι πεισθῆτε πάνυ. μὴ πάνθ', ὡς ἕκαστος ἔχει γνώμης ὑμῶν περὶ τῶν παρόντων, ὀρθῶς ἐγνωκέναι πεπείσθω, ἀλλ' ἐὰν παρὰ ταῦτά τι συμβαίνῃ λέγεσθαι, σκοπείτω πάντα ὑπομείνας ἀκοῦσαι, εἶτ' ἐὰν ὀρθῶς εἰρῆσθαί τι δοκῇ, χρήσθω. οὐ γὰρ ἧττον ὑμέτερον ἔσται τῶν χρησομένων τὸ κατορθωθὲν ἢ τοῦ πρὸς ὑμᾶς εἰπόντος. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ σκοπεῖν ὀρθῶς ἐστι μὴ βεβουλεῦσθαι πρὶν ἐξ ὧν δεῖ βουλεύσασθαι ἀκοῦσαι. οὐ γὰρ αὐτὸς οὔτε καιρὸς οὔτε τρόπος τοῦ τ' ἐπικυρῶσαι τὰ δοκοῦντα καὶ τοῦ σκέψασθαι, τί πρῶτον δοκεῖ συμφέρειν.

ΙΘ.

Μεθ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρελήλυθα βουλευσόμενος, πότερον χρή με λέγειν ἢ μή. διὸ δ' αὐτὸς τοῦτ' ἀπορῶ κρῖναι, φράσω πρὸς ὑμᾶς. ἀναγκαῖον εἶναί μοι δοκεῖ τῷ μήθ' αὑτῷ μήτε τισὶ χαρίσασθαι βουλομένῳ, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν εἰπεῖν ἃ πέπεικεν ἑαυτὸν μάλιστα συμφέρειν, καὶ συνειπεῖν ἃ καλῶς λέγουσιν ἀμφότεροι, καὶ τοὐναντίον ἀντειπεῖν ὅσα μὴ δίκαια ἀξιοῦσιν. εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς ὑπομείναιτε ἀκοῦσαι ταῦτ' ἀμφότερα διὰ βραχέων, πολλῷ βέλτιον ἂν περὶ τῶν λοιπῶν βουλεύσαισθε· εἰ δὲ πρὶν μαθεῖν ἀποσταίητε, γένοιτ' ἂν ἐμοὶ μηδετέρους ἀδικοῦντι πρὸς ἀμφο-

τέρους διαβεβλῆσθαι. τοῦτο δ' οὐχὶ δίκαιός εἰμι παθεῖν. ἐὰν μὲν οὖν κελεύητε, ἕτοιμός εἰμι λέγειν· εἰ δὲ μή, καὶ σιωπᾶν ἔχει μοι καλῶς.

K.

Καὶ δίκαιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ συμφέρον 1431
ὑμῖν ἡγοῦμαι τὰς μὲν αἰτίας καὶ τὰς κατηγορίας, ὅταν βουλεύεσθαι δέῃ, παραλείπειν, περὶ τῶν παρόντων δὲ λέγειν, ὅ τι βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖται. ὅτι μὲν γάρ τινων αἰτίων ὄντων κακῶς τὰ πράγματα ἔχει, πάντες ἐπιστάμεθα· ἐξ ὅτου δὲ τρόπου βελτίω δύναιτ' ἂν γενέσθαι, τοῦτο τοῦ συμβουλεύοντος ἔργον εἰπεῖν. ἔπειτ' ἔγωγε νομίζω καὶ κατηγόρους εἶναι τῶν ἀδικούντων χαλεποὺς οὐ τοὺς ἐν τοιούτοις καιροῖς ἐξετάζοντας τὰ πεπραγμένα, ὅτ' οὐδεμίαν δώσουσι δίκην, ἀλλὰ τοὺς τοιοῦτό τι συμβουλεῦσαι δυνηθέντας, ἀφ' οὗ βελτίω τὰ παρόντα γένοιτ' ἄν· διὰ γὰρ τούτους ἐφ' ἡσυχίας καὶ παρ' ἐκείνων ἐγγένοιτ' ἂν ὑμῖν δίκην λαβεῖν. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους λόγους πάντας περιέργους ἡγοῦμαι, ἃ δ' ἂν οἶμαι συνενεγκεῖν περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι, τοσοῦτον ἀξιώσας μόνον· ἂν ἄρα του μεμνῶμαι τῶν πεπραγμένων, μὴ κατηγορίας με ἕνεκα ἡγεῖσθαι λέγειν, ἀλλ' ἵνα δείξας ἃ τότε ἡμάρτετε, νῦν ἀποτρέψω ταὐτὰ παθεῖν.

KA.

Εἰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδενὶ συμπολιτευόμενοι τοσαύτην ἤγομεν ἡσυχίαν ὅσηνπερ ἐν τῷ παρόντι, οὔτε τὰ νῦν ἂν γεγενημένα συμβῆναι νομίζω, τῶν τε ἄλλων οἶμαι πολλὰ βέλτιον ἂν ἡμῖν ἔχειν. νῦν δ' ὑπὸ τῆς ἐνίων ἀσελγείας οὔτε παρελθεῖν οὔτ' εἰπεῖν οὔθ' ὅλως λόγου τυχεῖν ἔστιν. ὅθεν συμβαίνει πολλὰ καὶ οὐκ ἐπιτήδεια ἴσως. εἰ μὲν οὖν ἀεὶ ταὐτὰ πυνθάνεσθαι, καὶ σκοπεῖν ὅ τι χρὴ

ποιῆσαι, καὶ πάσχειν οἷάπερ νυνὶ βούλεσθε, ψηφιεῖσθε ἅπερ ἐκ τῶν παρεληλυθότων χρόνων, καθέλκειν τριήρεις, ἐμβαίνειν, εἰσφέρειν, πάντα ταῦτ' ἤδη· ἃ τριῶν ἡμερῶν ἢ πέντε, ἂν σιωπηθῇ τὰ παρὰ τῶν πολεμίων καὶ σχῶσιν ἡσυχίαν ἐκεῖνοι, πάλιν οὐκέτι καιρὸν εἶναι πράττειν ὑπολήψεσθε. ὅπερ, ἡνίκα ἐν Ἑλλησπόντῳ Φίλιππον ἠκούσαμεν, συνέβη, καὶ πάλιν ἡνίκ' εἰς Μαραθῶνα τριήρεις αἱ λῃστρίδες προσέσχον. ὡς γὰρ ἂν χρήσαιτό τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καλῶς δυνάμει παρεσκευασμένῃ, οὕτως ὑμεῖς εἰώθατε τῷ βουλεύεσθαι χρῆσθαι, ὀξέως. δεῖ δὲ βουλεύεσθαι μὲν ἐφ' ἡσυχίας, ποιεῖν δὲ τὰ δόξαντα μετὰ σπουδῆς, καὶ λογίσασθαι τοῦθ', ὅτι εἰ μὴ καὶ τροφὴν ἱκανὴν ποριεῖτε καὶ στρατηγόν τινα τοῦ πολέμου νοῦν ἔχοντα προστήσεσθε καὶ μένειν ἐπὶ τῶν οὕτω δοξάντων ἐθελήσετε, ψηφίσμαθ' ὑμῖν περιέσται, καὶ παραναλώσετε μὲν πάνθ' ὅσ' ἂν δαπανήσητε, βελτίω δ' οὐδ' ὁτιοῦν τὰ πράγματα ἔσται, κρινεῖτε δ' ὃν ἂν βούλησθε ὀργισθέντες. ἐγὼ δὲ βούλομαι τοὺς ἐχθροὺς ὑμᾶς ἀμυνομένους ὀφθῆναι πρότερον ἢ τοὺς πολίτας κρίνοντας· οὐ γὰρ ἡμῖν αὐτοῖς πολεμεῖν μᾶλλον ἢ ἐκείνοις ἐσμὲν δίκαιοι. ἵν' οὖν μή, τὸ ῥᾷστον ἁπάντων, ἐπιτιμήσω μόνον, ὃν τρόπον ἄν μοι δοκεῖτε ταῦτα ποιῆσαι διδάξω, δεηθεὶς ὑμῶν μὴ θορυβῆσαι μηδ' ἀναβαλεῖν νομίσαι με καὶ χρόνον ἐμποιεῖν. οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες μάλιστ' εἰς τὸ δέον λέγουσιν· οὐ γὰρ ἂν τά γ' ἤδη γεγενημένα κωλῦσαι δυνηθείημεν τῇ νυνὶ βοηθείᾳ· ἀλλ' ὃς ἂν δείξῃ τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν 1433 ἢ πεισθέντες διαλυσώμεθα τὸν πόλεμον. οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ σχοῖμεν ἂν κακῶς.

ΚΒ.

Οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁμολογῆσαι ὅτι δεῖ τὴν πόλιν ἡμῶν, ὅταν μὲν περὶ τῶν ἰδίων τινὸς τῶν αὑτῆς βουλεύηται, ἴσην πρόνοιαν ἔχειν τοῦ συμφέροντος ὅσηνπερ τοῦ δικαίου, ὅταν δ' ὑπὲρ τῶν συμμαχικῶν ἢ τῶν κοινῶν, οἷον καὶ τὸ νυνὶ παρόν, μηδενὸς οὕτως ὡς τοῦ δικαίου φροντίζειν. εἰ μὲν γὰρ ἐκείνοις τὸ λυσιτελὲς ἐξαρκεῖ, ἐν δὲ τοῖς τοιούτοις καὶ τὸ καλὸν προσεῖναι δεῖ. τῶν μὲν γὰρ πράξεων, εἰς οὓς ἂν ἥκωσι, κύριοι καθίστανται· τῆς δ' ὑπὲρ τούτων δόξης οὐδεὶς τηλικοῦτός ἐσθ' ὅστις ἔσται κύριος, ἀλλ' ὁποίαν ἄν τινα τὰ πραχθέντα ἔχῃ δόξαν, τοιαύτην οἱ πολλοὶ περὶ τῶν πραξάντων διήγγειλαν. διὸ δεῖ σκοπεῖν καὶ προσέχειν ὅπως δίκαια φανεῖται. χρὴ μὲν οὖν οὕτως ἅπαντας ἔχειν τὴν διάνοιαν περὶ τῶν ἀδικουμένων, ὥσπερ ἄν, εἴ τι γένοιτο, ὃ μὴ συμβαίη, τοὺς ἄλλους ἀξιώσειε πρὸς αὑτὸν ἕκαστος ἔχειν. ἐπειδὴ δὲ καὶ παρὰ τὴν αὑτῶν γνώμην ἐναντιοῦνταί τινες, μικρὰ πρὸς τούτους εἰπών, ἃ βέλτισθ' ὑμῖν ὑπολαμβάνω, ταῦτ' ἤδη συμβουλεύσω.

ΚΓ.

Οὐ μικρὰν ἄν μοι δοκεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ζημίαν νομίσαι, εἴ τις ἀηδὴς δόξα καὶ μὴ προσήκουσα τῇ πόλει παρὰ τοῖς πολλοῖς περιγίγνοιτο. τοῦτο τοίνυν οὕτω καλῶς ἐγνωκότες οὐκ ἀκόλουθα ποιεῖτε τὰ λοιπά, ἀλλ' ὑπάγεσθε ἑκάστοτε πράττειν ἔνια, ἃ οὐδ' ἂν αὐτοὶ φήσαιτε καλῶς ἔχειν. ἐγὼ δ' οἶδα μὲν τοῦθ', ὅτι τοὺς ἐπαινοῦντας ἥδιον προσδέχονται πάντες τῶν ἐπιτιμώντων· οὐ μὴν οἶμαι δεῖν, ταύτην τὴν φιλανθρωπίαν διώκων, λέγειν παρ' ἃ συμφέρειν ὑμῖν ἡγοῦμαι. τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν εἰ καλῶς ἐγιγνώσκετε, οὐδὲν ἔδει κοινῇ ποιεῖν ὧν ἰδίᾳ μέμφεσθε, ἵνα μὴ συνέβαι-

1434

νεν, ὅπερ νυνὶ γίγνεται. περὶ ὧν μὲν ἕκαστος, ὡς αἰσχρὰ καὶ δεινὰ, λέγει καὶ μέχρι τοῦ προβήσεται τὰ πράγματα; συγκαθιζόμενος δ' αὐτὸς ἕκαστός ἐστι τῶν τὰ τοιαῦτα ποιούντων. ἐγὼ μὲν οὖν ἐβουλόμην ἄν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τοῦ τὰ βέλτιστα λέγοντος ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι· πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶχε. νῦν δὲ φοβοῦμαι μὲν, ὅμως δὲ ἅ γε πιστεύω χρηστὰ φανεῖσθαι, κἂν ὑμεῖς μὴ πεισθῆτε, οὐκ ἀποτρέψομαι λέγειν.

ΚΔ.

Εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρότερον παρ' ὑμῖν εἰρηκὼς εἴη, νῦν γε λέγων περὶ ὧν οὐκ ὀρθῶς ἐγκαλοῦσιν οἱ πρέσβεις τῇ πόλει παρὰ πάντων ἄν μοι δοκεῖ δικαίως συγγνώμης τυχεῖν. καὶ γὰρ ἐν ἄλλοις μέν τισιν ἡττᾶσθαι τῶν ἐναντίων οὐχ οὕτως ὄνειδος ὡς ἀτύχημα ἂν φανείη· καὶ γὰρ τῇ τύχῃ καὶ τοῖς ἐφεστηκόσι καὶ πολλοῖς μέτεστι τοῦ καλῶς ἢ μὴ ἀγωνίσασθαι· ἐν δὲ τῷ τὰ δίκαια ὑπὲρ αὐτῶν μὴ ἔχειν ἀξίως τῶν ὑπαρχόντων λέγειν αὐτῆς τῆς γνώμης τῆς τῶν τοῦτο παθόντων τὸ ὄνειδος εὑρήσομεν. εἰ μὲν οὖν ἕτεροί τινες ἦσαν ἐν οἷς ἐγίγνονθ' οἱ λόγοι περὶ ὑμῶν, οὔτε τούτους ἂν οἶμαι ῥαδίως οὕτω ψεύδεσθαι, οὔτε τοὺς ἀκούοντας πολλὰ τῶν εἰρημένων ἀνασχέσθαι. νῦν δὲ τἄλλα τε, οἶμαι, τῆς ὑμετέρας πλεονεκτοῦσιν εὐηθείας ἅπαντες, καὶ δὴ καὶ τοῦτο νῦν οὗτοι· ἀκροαταῖς γὰρ ἐχρήσαντο καθ' ὑμᾶς ὑμῖν οἵοις 1435
οὐδέσιν ἂν τῶν ἄλλων, ἀκριβῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. ἄξιον δ' εἶναί μοι δοκεῖ διὰ ταῦτα τοῖς θεοῖς χάριν ὑμᾶς ἔχειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους μισεῖν. τὸ μὲν γὰρ ὁρᾶν τούτους τὸν Ῥοδίων δῆμον, τὸν πολὺ τούτων ποτ' ἀσελγεστέρους λόγους λέγοντα πρὸς ὑμᾶς, ἱκέτην

ὑμέτερον γεγενημένον εὐτύχημα εἶναι νομίζω τῆς πόλεως· τὸ δὲ τοὺς ἀνοήτους τούτους μήτε τοῦτο λογίζεσθαι, παρὸν οὕτως ἐναργὲς ἰδεῖν, μήθ' ὅτι πολλάκις καθ' ἕν' αὐτῶν ἕκαστον ὑμεῖς σεσώκατε, καὶ πλείω πράγματ' ἐσχήκατε τὴν τούτων θρασύτητα καὶ κακοδαιμονίαν ἐπανορθοῦντες, ἐπειδὰν δι' αὐτοὺς ἀνέλωνται πόλεμον, ἢ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν πράττοντες, τοῦτο παμπόλλην ὑμῖν ὀργὴν εἰκότως ἂν παραστῆσαί μοι δοκεῖ. οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως τούτοις μὲν εἵμαρται μηδέποτ' εὖ πράττουσιν εὖ φρονῆσαι· ἡμῖν δὲ προσήκει καὶ δι' ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ διὰ τἄλλ' ἃ πέπρακται τῇ πόλει, σπουδάσαι δεῖξαι πᾶσιν ἀνθρώποις ὅτι καὶ πρότερον καὶ νῦν καὶ ἀεὶ ἡμεῖς μὲν τὰ δίκαια προαιρούμεθα πράττειν, ἕτεροι δέ τινες καταδουλοῦσθαι βουλόμενοι τοὺς αὑτῶν πολίτας διαβάλλουσι πρὸς ἡμᾶς.

ΚΕ.

Εἰ μετὰ τῆς αὐτῆς γνώμης, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούς τε λόγους ἠκούετε τῶν συμβουλευόντων καὶ τὰ πράγματα ἐκρίνετε, πάντων ἀσφαλέστατον ἦν ἂν τὸ συμβουλεύειν. καὶ γὰρ εὐτυχῶς καὶ ἄλλως πράξασι (λέγειν γὰρ εὐφήμως πάντα δεῖ) κοινὰ ἂν ἦν τὰ τῆς αἰτίας ὑμῖν καὶ τῷ πείσαντι. νῦν δ' ἀκούετε μὲν τῶν ἃ βούλεσθε λεγόντων ἥδιστα, αἰτιᾶσθε δὲ πολλάκις ἐξαπατᾶν ὑμᾶς αὐτοὺς, ἂν μὴ πάνθ' ὃν ἂν ὑμεῖς τρόπον βούλησθε γένηται, οὐ λογιζόμενοι τοῦθ', ὅτι τοῦ 1436
μὲν ζητῆσαι καὶ λογίσασθαι τὰ βέλτισθ', ὡς ἄνθρωπος, καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν αὐτὸς ἕκαστός ἐστι κύριος, τοῦ δὲ πραχθῆναι ταῦτα καὶ συνενεγκεῖν ἐν τῇ τύχῃ τὸ πλεῖστον μέρος γίγνεται. ἔστι δὲ ἄνθρωπον ὄντα ἀγαπητὸν τῆς αὐτοῦ διανοίας λόγον ὑπέχειν· τῆς δὲ τύχης προσυποσχεῖν ἕν τι τῶν ἀδυνάτων. εἰ μὲν οὖν εὑρημένον ἦν πῶς ἄν τις ἀσφαλῶς ἄνευ κινδύνου δημηγο-

ροίη, μανία παραλείπειν τοῦτον ἦν τὸν τρόπον· ἐπεὶ δ' ἀνάγκη τὸν περὶ τῶν μελλόντων πραγμάτων γνώμην ἀποφαινόμενον κοινωνεῖν τοῖς ἀπ' αὐτῶν γενομένοις καὶ μετέχειν τῆς ἀπὸ τούτων αἰτίας, αἰσχρὸν ἡγοῦμαι λέγειν μὲν ὡς εὔνους, μὴ ὑπομένειν δὲ, εἴ τις ἐκ τούτου κίνδυνος ἔσται. εὔχομαι δὲ τοῖς θεοῖς, ἃ καὶ τῇ πόλει κἀμοὶ συμφέρειν μέλλει, ταῦτ' ἐμοί τε εἰπεῖν ἐλθεῖν ἐπὶ νοῦν καὶ ὑμῖν ἑλέσθαι. τὸ γὰρ πάντα τρόπον ζητεῖν νικῆσαι, δυοῖν θάτερον, ἢ μανίας ἢ κέρδους ἕνεκα ἐσπουδακότος φήσαιμ' ἂν εἶναι.

Κϛ.

Εἴη μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ περὶ ὧν νυνὶ τυγχάνετε ἐκκλησιάζοντες καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ταὐτὰ καὶ δοκοῦντα βέλτισθ' ὑμῖν εἶναι καὶ ὄνθ' ὡς ἀληθῶς. δεῖ μέντοι περὶ πραγμάτων μεγάλων βουλευομένους κοινῶς ἁπάντων ἐθέλειν ἀκούειν τῶν συμβουλευόντων, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἐνθυμουμένους ὅτι αἰσχρόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νῦν μὲν βουλομένων τι παραινεῖν ἐνίων θορυβεῖν, ὕστερον δὲ κατηγορούντων τῶν αὐτῶν τούτων τῶν πεπραγμένων ἡδέως ἀκούειν. ἐγὼ γὰρ οἶδα, νομίζω δὲ καὶ ὑμᾶς, ὅτι νῦν μὲν ἀρέσκουσι μάλισθ' ὑμῖν οἱ ταῦτα οἷα ὑμεῖς βού- 1437
λεσθε λέγοντες· ἂν δέ τι συμβῇ παρ' ἃ νῦν οἴεσθε, ὃ μὴ συμβαίη, τούτους μὲν ἐξηπατηκέναι νομιεῖτε ὑμᾶς, ὧν δὲ νῦν οὐκ ἀνέχεσθε, τότε ὀρθῶς δόξουσι λέγειν. ἔστι δὲ τοῖς μάλιστα πεπεικόσιν ὑμᾶς ταῦτα ἐφ' ὧν νῦν ἐστὲ, τούτοις καὶ μάλιστα συμφέρον τὸ λόγου τυχεῖν τοὺς ἀντιλέγοντας. ἂν μὲν γὰρ διδάξαι δυνηθῶσιν ὡς οὐκ ἔστιν ἄριστα ἃ τούτοις δοκεῖ, ὅτ' οὐδὲν ἡμάρτηταί πω, τοῦτο πράξαντες ἀθῴους τοὺς κινδύνους ποιήσουσιν αὐτοῖς· ἐὰν δὲ μὴ δυνηθῶσιν, οὔκουν ὕστερόν γε ἐπιτιμᾶν ἕξουσιν, ἀλλ' ὅσα ἀνθρώπων ἦν ἔργον, ἀκοῦ-

σαι, τούτων τετυχηκότες, ἂν ἡττῶνται δικαίως, στέρξουσι καὶ μεθ' ἁπάντων τῶν ἀποβαινόντων, ὁποῖ' ἄττ' ἂν ᾖ, κοινωνήσουσιν.

ΚΖ.

Οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τηλικούτων βουλευομένους διδόναι παρρησίαν ἑκάστῳ τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δὲ οὐδεπώποθ' ἡγησάμην χαλεπὸν τὸ διδάξαι τὰ βέλτισθ' ὑμᾶς (ὡς γὰρ ἁπλῶς εἰπεῖν, πάντες ὑπάρχειν ἐγνωκότες ἔμοιγε δοκεῖτε), ἀλλὰ τὸ πεῖσαι πράττειν ταῦτα. ἐπειδὰν γάρ τι δόξῃ καὶ ψηφισθῇ, τότε ἴσον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει ὅσον περ πρὶν δόξαι. ἔστι μὲν οὖν ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τὸ τοὺς διὰ τὴν αὐτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας οὐ πάλαι νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὑτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δ' ἡσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ· συμβήσεται γὰρ ὑμῖν, ἂν ἃ χρὴ βουλεύσησθε ὑπὲρ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας ἔργῳ μετὰ δόξης καλῆς 1438
ἀπολύσασθαι.

ΚΗ.

Αἱ μὲν ἐλπίδες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μεγάλαι καὶ καλαὶ τῶν προειρημένων, πρὸς ἃς οἶμαι τοὺς πολλοὺς ἄνευ λογισμοῦ τι πεπονθέναι. ἐγὼ δὲ οὐδεπώποτε ἔγνων ἕνεκα τοῦ παραχρῆμα ἀρέσαι λέγειν τε πρὸς ὑμᾶς, ὅ τι ἂν μὴ καὶ μετὰ ταῦτα συνοίσειν ἡγῶμαι. ἔστι μὲν οὖν τὸ κοινὸν ἔθος τῶν πλείστων τοὺς μὲν συνεπαινοῦντας ἑαυτοῖς ὅ τι ἂν πράττωσι φιλεῖν, πρὸς δὲ τοὺς ἐπιτιμῶντας ἀηδῶς ἔχειν. οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ τὸν εὖ φρονοῦντα τὸν λογισμὸν ἀεὶ τῶν ἐπιθυμιῶν κρείττω πειρᾶσθαι ποιεῖν. ἐγὼ δὲ ἡδέως μὲν ἂν ἑώρων, ἃ καὶ συνοίσειν ἔμελλε, ταῦτ' ἐν ἡδονῇ πράττειν ὄνθ' ὑμῖν, ἵνα καὶ χαριζόμενος καὶ χρηστὰ λέγων ἐφαινό-

μην. ἐπειδὴ δὲ τἀναντία ὁρῶ τούτων ἐπιχειροῦντας ὑμᾶς, οἶμαι δεῖν ἀντειπεῖν, εἰ καί τισι μέλλω ἀπεχθήσεσθαι. ἂν μὲν οὖν μηδ' ὑπομείνητε ἀκοῦσαι μηδὲ ἕν, οὐ τῷ δοκιμάζοντες διαμαρτεῖν, ἀλλὰ τῷ φύσει πονηρὰ ἐπιθυμεῖν πράττειν τοιαῦτα προαιρεῖσθαι δόξετε. ἐὰν δ' ἀκούσητε, τυχὸν μὲν ἴσως κἂν μεταπεισθείητε, ὃ μάλιστα ἐγὼ νομίζω συνενεγκεῖν ἂν ὑμῖν· εἰ δὲ μή, οἱ μὲν ἀγνοεῖν τὸ συμφέρον, οἱ δ', ὅ τι ἂν τις βούληται, τοῦτ' ἐρεῖ.

ΚΘ.

Πρῶτον μὲν οὐδέν ἐστι καινὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς δόξασι παρ' ὑμῖν εἶναί τινας οἵτινες ἀντεροῦσιν, ἐπειδὰν πράττειν τι δέῃ. εἰ μὲν οὖν ἀποδόντων ὑμῶν λόγον αὐτοῖς, ὅτ' ἐβουλεύεσθε, τοῦτ' ἐποίουν, τούτων ἂν ἦν ἄξιον κατηγορεῖν, εἰ περὶ ὧν
ἥττηντο ἐβιάζοντο πάλιν λέγειν· νῦν δὲ τούτους μὲν 1439
οὐδέν ἐστ' ἄτοπον εἰπεῖν βουληθῆναι ταῦτα ἃ τότε οὐχ ὑπεμείνατε ἀκοῦσαι, ὑμῖν δ' ἄν τις εἰκότως ἐπιτιμήσειεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ὁπόταν περί του βουλεύησθε, οὐκ ἐᾶτε λέγειν ἕκαστον ἃ γιγνώσκει, ἀλλ' ἂν ἕτεροι τῷ λόγῳ προλάβωσιν ὑμᾶς, οὐδενὸς ἂν τῶν ἑτέρων ἀκούσαιτε. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει πρᾶγμα ἀηδὲς ὑμῖν· οἷς γὰρ πρὶν ἁμαρτεῖν ὑμῖν ἐξῆν συμβουλεύουσι πείθεσθαι, τούτους ὕστερον κατηγοροῦντας ἐπαινεῖτε. τοῦτο δή, τοῦτό μοι πάλιν δοκεῖτε πείσεσθαι, εἰ μὴ παρασχόντες ἴσους ἀκροατὰς πάντων ὑμᾶς αὐτοὺς ἐν τῷ παρόντι, καὶ τοῦτον τὸν πόνον ὑπομείναντες, ἑλόμενοι τὰ κράτιστα τοὺς ὁτιοῦν τούτοις ἐπιτιμῶντας φαύλους νομιεῖτε. ἐγὼ μὲν δὴ δίκαιον ὑπείληφα πρῶτον ἁπάντων αὐτὸς εἰπεῖν, τί μοι δοκεῖ περὶ ὧν σκοπεῖσθε, ἵνα, ἂν μὲν ὑμῖν ἀρέσκῃ, καὶ τα

λοιπὰ διδάσκω, εἰ δὲ μὴ, μήθ' ὑμῖν ἐνοχλῶ μήτ' ἐμαυτὸν κόπτω.

Λ.

Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸ τοῦ πολεμεῖν ἐσκέφθαι τίς ὑπάρξει παρασκευὴ τῷ γενησομένῳ πολέμῳ· εἰ δ' ἄρα μὴ πρόδηλος ἦν, ὅτε πρῶτον ἐβουλεύεσθε ὑπὲρ αὐτοῦ φανεροῦ γενομένου, τότε καὶ περὶ τῆς παρασκευῆς ἐσκέφθαι. εἰ δὲ φήσετε πολλὰς ἐγκεχειρικέναι δυνάμεις, ἃς λελυμάνθαι τοὺς ἐπιστάντας, οὐκ ἀποδέξεται τοῦθ' ὑμῶν οὐδείς· οὐ γάρ ἐστι τῶν αὐτῶν τοὺς ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἀπολύειν, καὶ λέγειν ὡς διὰ τούτους κακῶς ταῦτ' ἔχει. ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν παρεληλυθότα οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι, δεῖ δ' ἐκ τῶν παρόντων ἐπαμῦναι τοῖς πράγμασι, τοῦ μὲν κατηγορεῖν οὐδένα 1440
καιρὸν ὁρῶ, πειράσομαι δ' ἃ κράτιστα νομίζω συμβουλεῦσαι. πρῶτον μὲν οὖν ὑμᾶς ἐκεῖνο ἐγνωκέναι δεῖ, ὅτι τὴν ἴσην ὑπερβολὴν τῆς σπουδῆς καὶ φιλονεικίας ἐπὶ τοῖς πράγμασι πάντ' ἄνδρα παρασχέσθαι δεῖ ὅσηνπερ ἐκ τῶν ἄνωθεν χρόνων ἀμελείας· μόλις γὰρ οὕτως ἐλπὶς ἐκ πολλοῦ διώκοντας τὰ προειμένα ἑλεῖν δυνηθῆναι. ἔπειτ' οὐκ ἀθυμητέον τοῖς γεγενημένοις· ὃ γάρ ἐστι τῶν παρεληλυθότων χείριστον, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν τοῦτ' ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ὅτι οὐδὲν ὑμῶν τῶν δεόντων ποιούντων κακῶς ἔχει τὰ πράγματα· ἐπεὶ εἴ γε πάνθ' ἃ προσῆκε πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω.

ΛΑ.

Οὐδέν ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χαλεπώτερον ἢ τοῖς αὐτοῖς ἔθεσιν ἐπιτιμᾶν τε καὶ χρῆσθαι τοὺς δημηγοροῦντας. τὸ γὰρ στασιάζειν πρὸς αὑτοὺς καὶ κατηγορεῖν ἀλλήλων ἄνευ κρίσεως, οὐδείς ἐστιν οὕτως

ἀγνώμων ὅστις οὐ φήσειεν ἂν βλάβην εἶναι τοῖς πράγμασιν. ἐγὼ δ' οἶμαι τούτους μὲν ἂν εἶναι βελτίους, εἰ τὴν πρὸς αὑτοὺς φιλονεικίαν ἐπὶ τοὺς τῆς πόλεως ἐχθροὺς τρέψαντες ἐδημηγόρουν· ὑμῖν δὲ παραινῶ μὴ συστασιάζειν μηδετέροις τούτων, μηδ' ὅπως ἅτεροι κρατήσουσι σκοπεῖν, ἀλλ' ὅπως ὑμεῖς ἅπαντες τῶν ἐχθρῶν περιέσεσθε. εὔχομαι δὲ τοῖς θεοῖς τοὺς ἢ φιλονεικίας ἢ ἐπηρείας ἤ τινος ἄλλης ἕνεκα αἰτίας ἄλλο τι, πλὴν ἃ ποθ' ἡγοῦνται συμφέρειν, λέγοντας παύσασθαι· τὸ γὰρ καταρᾶσθαι συμβουλεύοντ' ἴσως ἔστ' ἄτοπον. αἰτιασαίμην μὲν οὖν ἔγωγ' ἂν οὐδένα, ὦ ἄνδρες Ἀθη- 1441
ναῖοι, τοῦ κακῶς τὰ πράγματ' ἔχειν ἀλλ' ἢ πάντας τούτους. οἶμαι δὲ δεῖν παρὰ μὲν τούτων ἐφ' ἡσυχίας λόγον ὑμᾶς λαβεῖν, νῦν δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων, ὅπως ἔσται βελτίω, σκοπεῖν.

ΛΒ.

Ἐβουλόμην ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἴσην σπουδὴν ἐνίους τῶν λεγόντων ποιεῖσθαι ὅπως τὰ βέλτιστ' ἐροῦσιν ὅσηνπερ ὅπως εὖ δόξουσι λέγειν, ἵν' οὗτοι μὲν ἀντὶ τοῦ δεινοὶ λέγειν ἐπιεικεῖς ἐνομίζοντο εἶναι, τὰ δ' ὑμέτερα, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον, βέλτιον εἶχε. νῦν δ' ἔνιοί μοι δοκοῦσι παντάπασι τὴν ἀπὸ τοῦ λόγου δόξαν ἠγαπηκότες τῶν μετὰ ταῦτα συμβησομένων ὑμῖν οὐδὲν φροντίζειν. καὶ δῆτα θαυμάζω, πότερά ποθ' οἱ τοιοῦτοι λόγοι τὸν λέγονθ' ὁμοίως πεφύκασιν ἐξαπατᾶν ὥσπερ πρὸς οὓς ἂν λέγωνται, ἢ συνιέντες οὗτοι τἀναντία τοῖς δοκοῦσιν ἑαυτοῖς εἶναι βελτίστοις δημηγοροῦσιν. εἰ μὲν γὰρ ἀγνοοῦσιν ὅτι τὸν μέλλοντα πράξειν τὰ δέοντα οὐκ ἐπὶ τῶν λόγων θρασύν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς παρασκευῆς ἰσχυρὸν εἶναι δεῖ, οὐδ' ἐπὶ τῷ τοὺς ἐχθροὺς μὴ δυνήσεσθαι θαρρεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κἂν δύνωνται κρατῆσαι, τὰ τῶν λόγων ἀστεῖα, ὡς ἔοικε, τοῦ

τὰ μέγιστα αἰσθάνεσθαι κεκώλυκεν αὐτούς. εἰ δὲ ταῦτα μὲν μηδ᾽ ἂν φήσαιεν ἀγνοεῖν, πρόφασις δ᾽ ἄλλη τις ὕπεστι δι᾽ ἣν ταῦτα προαιροῦνται, πῶς οὐ χρὴ φαύλην ταύτην ὑπολαμβάνειν, ἥτις ποτ᾽ ἐστίν; ἐγὼ δ᾽ οὐκ ἀποτρέψομαι λέγειν ἃ δοκεῖ μοι, καίπερ ὁρῶν ἡγμένους ὑμᾶς· καὶ γὰρ εὔηθες, λόγῳ ψυχαγωγηθέντων ὑμῶν 1442 οὐκ ὀρθῶς, λόγον αὖ τὸν μέλλοντα βελτίω λέγειν καὶ μᾶλλον συμφέρονθ᾽ ὑμῖν καταδεῖσαι. ἀξιῶ δὲ καὶ ὑμᾶς ὑπομεῖναι, ἐνθυμηθέντας ὅτι οὐδὲ τὰ νῦν δοκοῦντ᾽ ἔδοξεν ἂν ὑμῖν, εἰ μὴ τοὺς λόγους ἠκούσατ᾽ ἐξ ὧν ἐπείσθητε. ὥσπερ ἂν τοίνυν, εἰ νόμισμα ἐκρίνετο ὁποῖόν τί ποτ᾽ ἐστί, δοκιμάσαι δεῖν ἂν ᾠήθητε, οὕτω καὶ τὸν λόγον ἀξιῶ τὸν εἰρημένον ἐξ ὧν ἀντειπεῖν ἡμεῖς ἔχομεν σκεψαμένους, ἐὰν μὲν συμφέροντα εὕρητε, ἀγαθῇ τύχῃ πείθεσθαι, ἂν δ᾽ ἄρα ἕκαστα λογιζομένοις ἀλλοιότερος φανῇ, πρὶν ἁμαρτεῖν μεταβουλευσαμένους, τοῖς ὀρθῶς ἔχουσι χρήσασθαι.

ΛΓ.

Μάλιστα μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βουλοίμην ἂν ὑμᾶς ἃ μέλλω λέγειν πεισθῆναι· εἰ δ᾽ ἄρα τοῦτ᾽ ἄλλῃ πῃ συμβαίνοι, ἐμαυτῷ γ᾽ ἂν εἰρῆσθαι πρὸ παντὸς αὐτὸ δεξαίμην. ἔστι δὲ οὐ μόνον, ὡς δοκεῖ, τὸ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν χαλεπὸν τὰ δέοντα, ἀλλὰ καὶ καθ᾽ αὑτὸν σκοπούμενον εὑρεῖν. γνοίη δ᾽ ἄν τις, εἰ μὴ τὸν λόγον ὑμᾶς, ἀλλὰ τὰ πράγματα ἐφ᾽ ὧν ἐστὲ σκέψασθαι νομίσαι, καὶ πλείω σπουδὴν τοῦ δοκεῖν ἐπιεικὴς εἶναι ἢ τοῦ δεινὸς εἰπεῖν φανῆναι ποιοῖτο. ἐγὼ γοῦν (οὕτω τί μοι ἀγαθὸν γένοιτο) ἐπειδὴ περὶ τῶν παρόντων ἐπῄει μοι σκοπεῖν, λόγοις μὲν καὶ μάλ᾽ ἀφθόνοις, οὓς οὐκ ἂν ἀηδῶς ἠκούετε ὑμεῖς, ἐνετύγχανον. καὶ γὰρ ὡς δικαιότατοι τῶν Ἑλλήνων ἐστὲ, πολλὰ εἰπεῖν καὶ ἑώρων καὶ ὁρῶ, καὶ ὡς ἀρίστων προγόνων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα.

ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὸν χρόνον ἡσθῆναι ποιήσαντα ὅσον ἂν ῥηθῇ, μετὰ ταῦτ᾿ οἴχεται· δεῖ δὲ πράξεώς τινος τὸν 1443
λέγοντα φανῆναι σύμβουλον, δι᾿ ἣν καὶ μετὰ ταῦτα ἀγαθοῦ τινὸς ὑμῖν ἔσται παρουσία. τοῦτο δ᾿ ἤδη καὶ σπάνιον καὶ χαλεπὸν πεπειραμένος οἶδα ὂν εὑρεῖν. οὐδὲ γὰρ αὔταρκες τὸ ἰδεῖν ἐστι τὰ τοιαῦτα, ἂν μὴ καὶ πεῖσαί τις τοὺς συναιρομένους ὑμᾶς δυνηθῇ. οὐ μὴν ἀλλ᾿ ἐμὸν μὲν ἔργον εἰπεῖν ἴσως ἃ πέπεικ᾿ ἐμαυτὸν συμφέρειν, ὑμέτερον δὲ ἀκούσαντας κρῖναι, κἂν ἀρέσκῃ, χρῆσθαι.

ΛΔ.

Οὐκ ἄδηλον ἦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρώην, ὅτε τῶν ἀντιλέγειν βουλομένων οἷς ὁ δεῖνα ἔλεγεν οὐκ ᾤεσθε ἀκούειν χρῆναι, ὅτι συμβήσεται τοῦτο ὃ νυνὶ γίγνεται, ὅτι οἱ τότε κωλυθέντες ἐροῖεν εἰς ἑτέραν ἐκκλησίαν. ἂν τοίνυν ταὐθ᾿ ἅπερ πρότερον ποιήσητε, καὶ τῶν τοῖς τότε δόξασι συνειπεῖν βουλομένων μὴ ἐθελήσητε ἀκοῦσαι, πάλιν ταῦτα εἰς τὴν ἑτέραν ἐκκλησίαν οὗτοι λαβόντες τούτων κατηγορήσουσιν. οὐδαμῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὔτε τὰ πράγματ᾿ ἂν χείρω γένοιτο, οὔθ᾿ ὑμεῖς ἀτοπώτεροι φανείητε, ἢ εἰ μήτε τῶν δοξάντων ὑμῖν πέρας μηδὲν ἔχειν δοκοίη, μήτ᾿, ἀφέντες ἃ συμφέρει, τῶν πρὸ ὁδοῦ τι περαίνοιτε, εἴητε δ᾿ ὥσπερ τῶν τὰ θέατρα προκαταλαμβανόντων. μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ πονήσαντες τὸν πόνον τοῦτον καὶ παρασχόντες ἴσους ἀκροατὰς ἀμφοτέροις ὑμᾶς αὐτοὺς πρῶτον μὲν ἕλεσθε ὅ τι καὶ ποιήσετε, ἔπειθ᾿ ὑπολαμβάνετε, ἐάν τις ἐναντιῶται τοῖς ἅπαξ οὕτω δοκιμασθεῖσι, πονηρὸν καὶ κακόνουν ὑμῖν. τὸ μὲν γὰρ λόγου μὴ τυχόντα πεπεῖσθαι βέλτιον τῶν ὑμῖν δοκούντων αὐτὸν ἐντεθυμῆσθαι συγγνώμη· τὸ δὲ ἀκουσάντων ὑμῶν καὶ διακρινάντων ἔτι ἀναισχυντεῖν, καὶ 1444

μὴ συγχωρεῖν ἐνδόντα τῇ τῶν πλειόνων γνώμῃ, ἄλλην τιν' ἂν ὑποψίαν οὐχὶ δικαίαν ἔχειν φανείη. ἐγὼ μὲν δὴ σιωπᾶν ἂν ᾤμην δεῖν ἐν τῷ παρόντι, εἰ μένοντας ὑμᾶς ἑώρων ἐφ' ὧν ἔδοξεν· εἰμὶ γὰρ τῶν ἐκεῖνα πεπεισμένων συμφέρειν ὑμῖν· ἐπειδὴ δ' ὑπὸ τῶν παρὰ τούτων λόγων μεταβεβλῆσθαί μοί τινες δοκοῦσιν, ὡς οὔτ' ἀληθῆ λέγουσιν οὔθ' ὑμῖν συμφέροντα, ἴσως μὲν εἰδότας, οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ τυγχάνετε ἀγνοοῦντες, διδάξω.

ΛΕ.

Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ δίκαιον ἦν τότε πείθειν ὑμᾶς ὅ τι ἄριστον ἕκαστος ἡγεῖτο, ὅτε ἐβουλεύεσθε τὸ πρῶτον περὶ τούτων, ἵνα μὴ συνέβαινεν, ἃ δὴ δύο πάντων ἐστὶν ἀλυσιτελέστατα τῇ πόλει, μήτε πέρας μηδὲν ἔχειν τῶν ὑμῖν δοξάντων, παρανοίας θ' ὑμεῖς κατεγιγνώσκετε ὑμῶν αὐτῶν μεταβουλευόμενοι. ἐπειδὴ δὲ σιωπήσαντες τότε νῦν ἐπιτιμῶσί τινες, βούλομαι μικρὰ πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ θαυμάζω τὸν τρόπον τῆς πολιτείας τῆς τούτων, μᾶλλον δ' ἡγοῦμαι φαῦλον. εἰ γὰρ ἐξὸν παραινεῖν ὅταν σκοπῆτε, βεβουλευμένων κατηγορεῖν αἱροῦνται, συκοφαντῶν ἔργον, οὐχ, ὥς φασιν, εὔνων ποιοῦσιν ἀνθρώπων. ἡδέως δ' ἂν ἐροίμην αὐτούς (καὶ μηδεμιᾶς λοιδορίας ὃ μέλλω λέγειν ἀρχὴ γενέσθω) τί δὴ τἄλλα ἐπαινοῦντες Λακεδαιμονίους, ὃ μάλιστα ἄξιόν ἐστι τῶν παρ' ἐκείνοις ἄγασθαι, τοῦτο οὐ μιμοῦνται, μᾶλλον δ' αὐτὸ τοὐναντίον ποιοῦσιν; φασὶ γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρ' ἐκείνοις μέχρι μὲν τοῦ δόξαι γνώμην, ἣν ἂν ἕκαστος ἔχῃ, λέγειν, ἐπειδὰν δ' ἐπικυρωθῇ, ταῦτα ἅπαντας 1445
ἐπαινεῖν καὶ συμπράττειν, καὶ τοὺς ἀντειπόντας. τοιγάρτοι πολλῶν μὲν ὄντες οὐ πολλοὶ περιγίγνονται, λαμβάνουσι δ', ὅσ' ἂν μὴ τῷ πολέμῳ δύνωνται, τοῖς

καιροῖς, οὐδεὶς δ' αὐτοὺς ἐκφεύγει χρόνος οὐδὲ τρόπος τοῦ τὰ συμφέρονθ' ἑαυτοῖς περαίνειν, οὐ μὰ Δί' οὐχ ὥσπερ ἡμεῖς καὶ διὰ τούτους καὶ τοὺς ὁμοίους τούτοις, ἀλλήλων περιγιγνόμενοι καὶ οὐχὶ τῶν ἐχθρῶν, πάντα ἀνηλώκαμεν τὸν χρόνον, ἂν μὲν εἰρήνην τις ἐκ πολέμου ποιήσῃ, τοῦτον μισοῦντες, ἂν δ' ἐξ εἰρήνης πόλεμόν τις λέγῃ, τούτῳ μαχόμενοι, ἂν δ' ἔχειν ἡσυχίαν τις παραινῇ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν πράττειν, οὐδὲ τοῦτον ὀρθῶς λέγειν φάσκοντες, ὅλως δ' αἰτιῶν καὶ κενῶν ἐλπίδων ὄντες πλήρεις. τί οὖν, ἄν τις εἴποι, σὺ παραινεῖς, ἐπειδὴ ταῦτ' ἐπιτιμᾷς; ἐγὼ νὴ Δί' ἐρῶ.

Λϛ.

Πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τις ἂν εἰκότως περὶ ὑμῶν δεῖσαι, μὴ παρὰ τὸ τῶν συμβουλευόντων οὐκ ἐθέλειν ἀκούειν χεῖρον βουλεύσησθε. πρῶτον μὲν γὰρ ἡ τύχη, καλῶς ποιοῦσα, πολλὰ τῶν πραγμάτων ὑμῖν αὐτόματα, ὡς ἂν εὔξαισθε, παρίστησιν, ἐπεὶ τῇ γε τῶν προεστηκότων προνοίᾳ βραχέα αὐτῶν εἶχεν ἂν καλῶς. ἔπειθ' ὑμεῖς οὐ μόνον τοὺς λόγους οὓς ἂν ἕκαστος εἴποι προΐστε, ἀλλὰ καὶ ὧν ἕνεκ' αὐτῶν ἕκαστος δημηγορεῖ, εἰ δὲ μὴ φιλαπέχθημον ἦν, εἶπον ἂν καὶ πόσου. τὸν δὴ τοῦ φενακίζεσθαι χρόνον ὡς εἰς μικρότατον συνάγοντες σωφρονεῖν ἔμοιγε δοκεῖτε. εἰ μὲν δή τι τῶν αὐτῶν ἔμελλον τοῖς ἄλλοις ἐρεῖν, οὐκ ἂν ᾤμην δεῖν λέγων ἐνοχλεῖν. νῦν δὲ συμφέροντα μὲν ὑμῖν ἀκοῦσαι, παντάπασι δὲ ἀφεστηκότα 1446
τῶν ὑπὸ τῶν πολλῶν προσδοκωμένων οἶμαι λόγον ἔχειν. βραχὺς δ' ἔσται. σκέψασθε δὲ ἀκούσαντες, κἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, χρήσασθε.

ΛΖ.

Καὶ βραχεῖαν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ δικαίαν ποιήσομαι τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου· καὶ οὐδὲ τὰ πάντα

ἐρῶ. ἡγοῦμαι γὰρ ἐξαπατᾶν μὲν εἶναι βουλομενου σκοπεῖν ὅντιν᾽ ὑμᾶς τρόπον τοὺς ἀκούοντας τὰ τοῦ πράγματος δυσχερῆ τῷ λόγῳ συγκρύψεται, ἁπλῶς δὲ πεπεικότος αὑτὸν ὑμῖν προσφέρεσθαι τοῦτο πρῶτον εἶναι, εἰπεῖν πότερα ἐγνωκὼς παρελήλυθεν, ἵν᾽ ἐὰν μὲν ἀκούσαντες τοῦτο τοὺς μετὰ ταῦτα λόγους βούλησθε ἀκούειν, καὶ διδάσκῃ καὶ φράζῃ τὰ βέλτιστα αὑτῷ δοκοῦντα, ἂν δ᾽ ἀποδοκιμάσητε, ἀπηλλαγμένος ᾖ καὶ μήτε ὑμῖν ἐνοχλῇ μήτε αὑτὸν κόπτῃ. ἐγὼ δὲ τοῦτο πρῶτον ἐρῶ. ἐμοὶ δοκεῖ Μυτιληναίων ὁ δῆμος ἠδικῆσθαι, καὶ δίκην ὑμῖν ὑπὲρ αὑτοῦ προσήκειν λαβεῖν. καὶ ὅπως λήψεσθε, ἔχω λέγειν, ἐπειδὰν ὡς ἠδίκηνται καὶ ὑμῖν προσήκει βοηθεῖν ἐπιδείξω.

ΛΗ.

Πρῶτον μὲν οὐ πάνυ θαυμαστόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ μὴ ῥᾳδίους τοῖς συμβουλεύειν βουλομένοις εἶναι τοὺς λόγους· ὅταν γὰρ τὰ πράγματα ἔχῃ φαύλως περὶ ὧν δεῖ σκοπεῖν, δυσχερεῖς ἀνάγκη περὶ αὐτῶν εἶναι καὶ τὰς συμβουλίας. εἰ μὲν οὖν ἐκ τοῦ μὴ ἐθέλειν ἀκούειν ἐλπὶς ταῦτα γενέσθαι βελτίω, τοῦτο χρὴ πράττειν· εἰ δὲ χείρω μὲν ἅπαντα, βέλτιον δ᾽ οὐδὲν ἐκ τούτου γενήσεται, τί δεῖ, πρὸς τὸ φαυλότατον ἐλθεῖν ἐάσαντας, ἐκ πλείονος ἢ νῦν καὶ χαλεπωτέρου σώζειν πειρᾶσθαι, ἐξὸν ἐκ τῶν παρόντων ἔτι καὶ νῦν 1447
ἐπανορθώσασθαι καὶ προαγαγεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον; τὸ μὲν οὖν ὀργίλως ὑμᾶς ἔχειν εἰκός ἐστι ταῦτα πάσχοντας· τὸ δὲ μὴ τοῖς αἰτίοις, ἀλλὰ πᾶσιν ἐφεξῆς ὀργίζεσθαι, τοῦτο οὐκέτι εἰκὸς οὐδ᾽ ὀρθῶς ἔχον ἐστίν. οἱ γὰρ μηδενὸς μὲν αἴτιοι τῶν παρεληλυθότων, τὰ δὲ λοιπὰ πῶς ἔσται βελτίω λέγειν ἔχοντες χάριν, οὐκ ἀπέχθειαν κομίσαιντ᾽ ἂν δικαίως παρ᾽ ὑμῶν· οὓς, ἐὰν ἀκαίρως δυσκολαίνητε, ὀκνεῖν ἀνίστασθαι ποιήσετε. καίτοι

ἔγωγε οὐκ ἀγνοῶ ὅτι πολλάκις οὐ τοῖς αἰτίοις, ἀλλὰ τοῖς ἐμποδὼν οὖσι τοῖς ὀργιζομένοις ἀηδές τι παθεῖν συνέβη. ὅμως δ' ἀνέστην συμβουλεύσων· πιστεύω γὰρ ἔγωγε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φλαύρου μὲν μηδενὸς αἴτιος ὢν εὑρεθήσεσθαι, βελτίω δ' ἑτέρων ὑμῖν ἔχειν συμβουλεῦσαι.

ΛΘ.

Τὰ μὲν γεγενημένα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα οἷα πάντες ἀκηκόατε· δεῖ δ' ὑμᾶς μηδὲν ἐκπεπληγμένως διακεῖσθαι, λογιζομένους ὅτι πρὸς μὲν τὰ παρόντα ἀθύμως ἔχειν οὔτε τοῖς πράγμασι συμφέρον οὔθ' ὑμῶν ἄξιόν ἐστι, τὸ δὲ ταῦτ' ἐπανορθοῦν αὐτοὺς ἡγεῖσθαι προσῆκον καὶ τῆς ὑμετέρας δόξης ἄξιον ἂν φανείη. χρὴ δὲ τοὺς ὄντας οἷοι φήσαιτ' ἂν ὑμεῖς εἶναι ἐν τοῖς δεινοῖς ἑτέρων διαφέροντας φαίνεσθαι. ἐγὼ δὲ οὐδαμῶς μὲν ἂν ἐβουλόμην ταῦτα συμβῆναι τῇ πόλει, οὐδ' ἀτυχεῖν ὑμᾶς οὐδέν· εἰ δ' ἄρα ἔδει γενέσθαι καί τι δαιμόνιον τοῦτ' ἀπέκειτο, ὥσπερ πέπρακται, τὰ γεγενημένα λυσιτελεῖν οἶμαι. τὰ μὲν γὰρ τῆς τύχης ὀξείας ἔχει τὰς μεταβολὰς καὶ κοινὰς ἀμφοτέροις τὰς παρ- 1448
ουσίας· ἃ δ' ἂν δι' ἀνδρῶν κακίαν πραχθῇ, βεβαίους ποιεῖ τὰς ἥττας. οἶμαι μὲν οὖν οὐδὲ τοὺς κεκρατηκότας ἀγνοεῖν ὅτι βουληθέντων ὑμῶν, καὶ παροξυνθέντων τῷ γεγενημένῳ, οὐ πάνυ πω δῆλον πότερον εὐτύχημα ἢ καὶ τοὐναντίον αὐτοῖς ἐστι τὸ πεπραγμένον· εἰ δ' ἄρα ἐπῆρκε τὸ πρᾶγμα αὐτοὺς θρασύνεσθαι, κἂν τοῦτο πρὸς ὑμῶν ἤδη γίγνοιτο. ὅσῳ γὰρ ἂν μᾶλλον καταφρονήσωσι, τοσούτῳ θᾶττον ἁμαρτήσονται.

Μ.

Οὔ μοι δοκεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ ἧς οἴεσθε πόλεως νυνὶ μόνον βουλεύεσθαι, ἀλλὰ ὑπὲρ πασῶν τῶν συμμαχίδων. ὅπως γὰρ ἂν περὶ ταύτης

γνῶτε, πρὸς ταῦτ' εἰκὸς ἀποβλέποντας τοὺς ἄλλους καὶ αὐτοὺς τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι νομίζειν. ὥστε δεῖ καὶ τοῦ βελτίστου καὶ τῆς ὑμετέρας αὐτῶν ἕνεκα δόξης σπουδάσαι, ὅπως ἅμα καὶ συμφέροντα καὶ δίκαια φανήσεσθε βουλευόμενοι. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τῶν τοιούτων πραγμάτων ἁπάντων ἐστὶ τῶν στρατηγῶν· ὧν οἱ πλεῖστοι τῶν παρ' ὑμῶν ἐκπλεόντων οὐ τοὺς ὑμετέρους φίλους, οὓς διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τῶν αὐτῶν κινδύνων μετεσχηκότας παρειλήφασι, θεραπεύειν τούτους οἴονται δεῖν, ἀλλὰ καὶ ἰδίους φίλους ἕκαστος ἑαυτῷ κατασκευάσας ὑμᾶς ἀξιοῖ τοὺς αὐτῶν κόλακας καὶ ὑμετέρους ἡγεῖσθαι φίλους· οὗ πᾶν ἐστι τοὐναντίον. οὔτε γὰρ ἐχθροτέρους οὔτ' ἀναγκαίους μᾶλλον ἐχθροὺς ἂν τούτων εὕροιτε. ὅσῳ γὰρ πλείω παρακρουόμενοι πλεονεκτοῦσι, τοσούτῳ πλειόνων ὀφείλειν ἡγοῦνται δίκην δοῦναι. οὐδεὶς δ' ἂν γένοιτο εὔνους τούτοις, 1449
ὑφ' ὧν ἄν τι κακὸν πείσεσθαι προσδοκᾷ. τοῦ μὲν οὖν κατηγορεῖν ἴσως οὐχ ὁ παρὼν καιρός· ἃ δ' ἡγοῦμαι συμφέρειν ὑμῖν, ταῦτα συμβουλεύσω.

ΜΑ.

Οὐδένα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν πάντων ὑμῶν οὕτως οἶμαι κακόνουν εἶναι τῇ πόλει ὥστε μὴ χαλεπῶς φέρειν μηδὲ λυπεῖσθαι τοῖς γεγενημένοις. εἰ μὲν τοίνυν ἀγανακτοῦντας ἦν ἄπρακτόν τι ποιῆσαι τούτων, τοῦτ' ἂν ἔγωγε παρῄνουν ὑμῖν ἅπασιν· ἐπειδὴ δὲ ταῦτα μὲν οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι, δεῖ δ' ὑπὲρ τῶν λοιπῶν προνοηθῆναι ὅπως μὴ ταὐτὰ πείσεσθε, ὥσπερ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νῦν γεγενημένων ἀγανακτεῖτε, οὕτω χρὴ σπουδάσαι ὑπὲρ τοῦ μὴ πάλιν ταῦτα συμβῆναι, καὶ νομίζειν μηδένα ἔχειν λόγον εἰπεῖν τῶν συμβουλευόντων τοιοῦτον, ὃς δυνήσεται σῶσαι τὰ παρόντα μηδενὸς ὑμῶν μηδὲν συναραμένου· οὐ γὰρ

ἂν λόγος, ἀλλὰ θεὸς ὁ τοιοῦτος εἴη. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν ἐκεῖθεν ἤρτηται, ἐκ τοῦ τῆς παραχρῆμα πρὸς ὑμᾶς ἕνεκα χάριτος ἐνίους τῶν λεγόντων ἐνταυθὶ δημηγορεῖν, ὡς οὔτε εἰσφέρειν οὔτε στρατεύεσθαι δεῖ, πάντα δὲ αὐτόματ' ἔσται· ἔδει μὲν οὖν ταῦθ' ὑπ' ἄλλου τινὸς ἐξελέγχεσθαι μετὰ τοῦ λυσιτελοῦντος ἐλέγχου τῇ πόλει· δοκεῖ δέ μοι τρόπον τινὰ καὶ νῦν ἀμείνων ἡ τύχη περὶ ὑμᾶς τῶν ἐφεστηκότων εἶναι. τὸ μὲν γὰρ ἕκαστα ἀπόλλυσθαι τῆς τῶν ἐπιμελουμένων κακίας σημεῖον προσήκει ποιεῖσθαι· τὸ δὲ μὴ πάλαι πάντ' ἀπολωλέναι τῆς ὑμετέρας τύχης εὐεργέτημ' ἔγωγε κρίνω. ἐν ᾧ τοίνυν ἡ τύχη διαλείπει καὶ
τοὺς ἐχθροὺς ἀνέχει, τῶν λοιπῶν ἐπιμελήθητε. εἰ 1450
δὲ μή, σκοπεῖτε ὅπως μὴ ἅμα τούς τ' ἐφεστῶτας ἑκάστοις ὑμεῖς κρίνητε καὶ τὰ πράγμαθ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κλινεῖ. οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως ταῦτ' ἄνευ μεγάλου τινὸς στήσεται, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένου.

ΜΒ.

Οὐδέν ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο ἄλογον, τοὺς ἀεὶ καὶ συνεχῶς ὑπὲρ τῶν ὀλιγαρχιῶν πολιτευομένους καὶ νῦν ταῦτα ποιοῦντας ἐξελέγχεσθαι. ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον ἄν τις εἰκότως θαυμάσαι, τὸ τοὺς εἰδότας ὑμᾶς ταῦτα πολλάκις ἥδιον τούτων ἀκούειν ἢ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν λεγόντων. ἴσως μὲν οὖν ὥσπερ οὐδ' ἰδίᾳ ῥᾴδιόν ἐστιν ἅπαντ' ὀρθῶς πράττειν, οὕτως οὐδὲ κοινῇ· ἀλλ' οὐ δὴ τὰ μέγιστά γε χρὴ παρορᾶν· τὰ μὲν οὖν ἄλλα πάντ' ἐστὶν ἐλάττω· ὅταν δ' ὑπὲρ πολιτείας καὶ σφαγῶν καὶ δήμου καταλύσεως εὐχερῶς ἀκούητε, πῶς οὐκ ἔξω χρὴ τοῦ φρονεῖν ὑμᾶς αὐτοὺς ἡγεῖσθαι; οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι τοῖς ἑτέρων παραδείγμασι χρώμενοι μᾶλλον εὐλαβεῖς αὐτοὶ γίγνονται· ὑμεῖς δὲ οὐδὲ τὰ τοῖς ἄλλοις συμβαίνοντα ἀκούοντες φοβηθῆναι

δύνασθε, ἀλλ' ἃ τοὺς ἰδίᾳ περιμένοντας ἀβελτέρους νομίζετε, ταῦτ' αὐτοὶ δημοσίᾳ μοι δοκεῖτε ἀναμένειν παθόντες αἰσθέσθαι.

ΜΓ.

Οὐδεὶς πώποτε ἴσως ὑμῶν ἐζήτησεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί δήποτε οἱ κακῶς πράττοντες ἄμεινον περὶ τῶν πραγμάτων τῶν εὖ πραττόντων βουλεύονται. ἔστι δ' οὐχ ἑτέρωθέν ποθεν τοῦτο γιγνόμενον, ἀλλ' ὅτι συμβαίνει τοῖς μὲν μήτε φοβεῖσθαι μηδὲν μήθ' ἅ τις ἂν λέγοι δεινὰ προσήκονθ' αὑτοῖς ἡγεῖσθαι· τοὺς δὲ πλησίον ὄντας τῶν ἁμαρτημάτων, ὅταν εἰς τὸ κακῶς πράττειν ἀφίκωνται, σώφρονας πρὸς τὰ λοιπὰ καὶ 1451
μετρίους παρέχει. σπουδαίων τοίνυν ἐστὶν ἀνθρώπων, ὅταν βελτίστῃ τῇ παρούσῃ τύχῃ χρῶνται, τότε πλείω τὴν σπουδὴν πρὸς τὸ σωφρονεῖν ἔχειν· οὐδὲν γὰρ οὔτε φυλαττομένοις οὕτω δεινὸν ὥστ' ἀφύλακτον εἶναι, οὔτε ὀλιγωροῦσιν ἀπροσδόκητον παθεῖν. λέγω δὲ ταῦτα οὐχ ἵνα τὴν ἄλλως ὑμᾶς δεδίττωμαι, ἀλλ' ἵνα μὴ διὰ τὴν παροῦσαν εὐπραξίαν, ἃ γένοιτ' ἂν, εἰ μὴ προνοήσεσθε τῶν πραγμάτων, δεινὰ ἀκούοντες καταφρονῆτε, ἀλλ' ἄνευ τοῦ παθεῖν, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον φάσκοντάς γε μηδένων ἀπολείπεσθαι τῷ σωφρονεῖν, φυλάξησθε.

ΜΔ.

Οὐχὶ τὸν αὐτὸν εἶναι καιρὸν ὑπείληφα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ χαρίζεσθαι καὶ τοῦ τὰ δοκοῦντά μοι βέλτιστα παραινεῖν. πολλάκις γὰρ ὁρῶ τὸ χαρίζεσθαί τι παρὰ γνώμην πλείονα ἀπέχθειαν ἐνεγκὸν τοῦ τὸ πρῶτον ἐναντιωθῆναι. εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ἐγιγνώσκετε ταὐτὰ, οὔτ' ἂν, εἴ μοι τὰ δέοντα ἐδοκεῖτε προαιρεῖσθαι, παρῆλθον, περίεργον ἡγούμενος τοῖς ἀφ' αὑτῶν ἃ χρὴ ποιοῦσι λέγειν, οὔτ' ἂν εἰ τοὐναντίον· μᾶλ-

λον γὰρ ἂν ἡγησάμην ἕνα ὄντ᾿ ἐμαυτὸν ἀγνοεῖν τὰ
κράτιστα ἢ πάντας ὑμᾶς. ἐπειδὴ δὲ ὁρῶ τινὰς ὑμῶν
ταὐτὰ μὲν γιγνώσκοντας ἐμοί, τἀναντία δ᾿ ἄλλοις, πει-
ράσομαι μετὰ τούτων τοὺς ἑτέρους πεῖσαι. εἰ μὲν οὖν
οἰήσεσθε δεῖν μὴ ἐθέλειν ἀκούειν, οὐκ ὀρθῶς ποιή-
σετε· ἂν δ᾿ ἀκούσητε σιωπῇ καὶ τοῦθ᾿ ὑπομείνητε,
δυοῖν ἀγαθοῖν θάτερον ὑμῖν ὑπάρξει· ἢ γὰρ πεισθή-
σεσθε, ἄν τι δοκῶμεν λέγειν συμφέρον, ἢ βεβαιότερον
περὶ ὧν ἐγνώκατε ἔσεσθε πεπεισμένοι. ἂν γάρ, οἷς τι 1452
διαμαρτάνειν οἰόμεθ᾿ ἡμεῖς ὑμᾶς, ταῦτα μηδενὸς
ἄξια φανῇ, μετ᾿ ἐλέγχου τὰ δεδογμένα νῦν ὑμεῖς ἔσεσθ᾿
ἡρημένοι.

ΜΕ.

Βουλοίμην ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ ὧν ηὐδοκίμηκε λέγων παρ᾿ ὑμῖν ὁ δεῖνα, ἐπὶ τῶν ἔργων πραττομένων ἴσον αὐτῷ τὸν ἔπαινον γενέσθαι· οὔτε γὰρ τούτῳ κακόνους εἰμὶ μὰ τοὺς θεοὺς ὑμῖν τε ἀγαθὸν βούλομαι γενέσθαι. ἀλλ᾿ ὁρᾶτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ κεχωρισμένον ᾖ λόγον εἰπεῖν εὖ καὶ προελέσθαι πράγματα συμφέροντα, καὶ τὸ μὲν ῥήτορος ἔργον ᾖ, τὸ δὲ νοῦν ἔχοντος ἀνθρώπου. ὑμεῖς τοίνυν οἱ πολλοί, καὶ μάλισθ᾿ οἱ πρεσβύτατοι, λέγειν μὲν οὐκ ὀφείλετε ὁμοίως δύνασθαι τοῖς δεινοτάτοις· τῶν γὰρ εἰθισμένων τοῦτο τὸ πρᾶγμα· νοῦν δ᾿ ἔχειν ὀφείλετε ὁμοίως καὶ μᾶλλον τούτων· αἱ γὰρ ἐμπειρίαι καὶ τὸ πολλὰ ἑορακέναι τοῦτ᾿ ἐμποιοῦσιν. μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φανῆτε ἀγνοοῦντες ἐν τῷ παρόντι νῦν ὅτι αἱ διὰ τῶν λόγων ἀνδρεῖαι καὶ θρασύτητες, ἐὰν μὴ μεθ᾿ ὑπαρχούσης ὦσι παρασκευῆς καὶ ῥώμης, ἀκοῦσαι μὲν εἰσιν ἡδεῖαι, πράττειν δ᾿ ἐπικίνδυνοι. αὐτίκα γὰρ τὸ μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀδικοῦσιν, ὁρᾶτε ὡς καλὸν τὸ ῥῆμα. ἀποβλέψατε δὴ πρῶτον πρὸς τὸ ἔργον αὐτό. δεῖ

κρατῆσαι μαχομένους τῶν ἐχθρῶν τοὺς τὴν τοῦ ῥήματος τούτων σεμνότητα ἔργῳ ληψομένους. εἰπεῖν μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντα πέφυκε ῥᾴδιον, πρᾶξαι δ' οὐχ ἅπαντα. οὐ γὰρ ἴσος πόνος καὶ ἱδρὼς πρό τε τοῦ λέγειν καὶ πρὸ τοῦ πράττειν ἐστίν. ἐγὼ δ' 1453
οὐ χείρους ὑμᾶς ἡγοῦμαι φύσει Θηβαίων (καὶ γὰρ ἂν μαινοίμην), ἀλλ' ἀπαρασκευοτέρους. φημὶ δὴ δεῖν τοῦ παρασκευάζεσθαι νῦν ποιεῖσθαι τὴν ἀρχὴν, ἐπειδὴ τέως ἠμελεῖτε τοῦ διαγωνίζεσθαι. οὐ γὰρ ἀντιλέγω τὸ ὅλον, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ τρόπου τῆς ἐγχειρήσεως ἐναντιοῦμαι.

Μϛ.

Ὅσην μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεποίηνται σπουδὴν οἱ πρέσβεις κατηγορῆσαι τῆς πόλεως ἡμῶν, ἅπαντες ἑοράκατε· πλὴν γὰρ οὐκ ἔχω τίνος εἴπω, τἄλλα πάντα ὑμῖν ἀναθεῖναι πεπείρανται. εἰ μὲν οὖν ἦσαν αὐτῶν ἀληθεῖς αἱ κατηγορίαι, χάριν γε εἴχετε εἰκότως ἂν, εἰ πρὸς ὑμᾶς οὕτως ὑμῶν κατηγόρουν καὶ μὴ πρὸς ἄλλους. ἐπειδὴ δὲ διαστρέψαντες τἀληθῆ, καὶ τὰ μὲν παραβαίνοντες, ἀφ' ὧν ἂν μεγάλους ἐπαίνους κομίσαισθε δικαίως, τὰ δ' αἰτιασάμενοι ψευδῆ καὶ οὐ προσήκονθ' ὑμῖν, κέχρηνται τῷ λόγῳ, πονηροὺς δίκαιον αὐτοὺς, ἐπειδὰν ἐξελεγχθῶσι ταῦτα πεποιηκότες, νομίζειν. εἰ γὰρ ῥήτορες δεινοὶ μᾶλλον εἶναι δοκεῖν ἢ μετ' ἀληθείας ἐπιεικεῖς ἄνθρωποι νομίζεσθαι προείλοντο, οὐδ' αὐτοὶ καλοκἀγαθίας ἂν, ὡς ἔοικεν, ἀμφισβητοῖεν. ἔστι μὲν οὖν χαλεπὸν τὸ παρ' ὑμῖν ὑπὲρ ὑμῶν ἐροῦντα ἀνεστηκέναι, ὥσπερ ῥᾴδιον τὸ καθ' ὑμῶν. ἐγὼ γὰρ μὰ τὴν Ἀθηνᾶν οὐδένας τῶν ἄλλων ἀνθρώπων οὕτως οἶμαι τὰ προσόντα αὑτοῖς ἀκοῦσαι νουθετουμένους ὡς ὑμεῖς τὰ μὴ προσόντα, κακῶς ἀκούοντες. οὐ μὴν οὐδὲ τούτους θρασέως ἂν οὕτως

ἡγοῦμαι ψεύδεσθαι, εἰ μὴ συνῄδεσαν ταῦτα, καὶ πρό-
δηλον ἦν ὅτι δεινότατοι πάντων ὑμεῖς ἐστὲ ἀκούειν ὅ
τι ἄν τις καθ' ὑμῶν λέγῃ. εἰ μὲν οὖν ταύτης τῆς εὐη-
θείας δίκην ὑμᾶς δεῖ διδόναι, λόγους οὐ προσήκοντας 1454
κατὰ τῆς πόλεως ἀκούειν, τοῦτ' ἂν εἴη. εἰ δ' ὑπὲρ τῶν
ἀληθῶν εἴ τι δίκαιον ῥητέον, ἐπὶ τοῦτ' ἐγὼ παρελήλυ-
θα, πιστεύων οὐκ αὐτὸς ἀξίως τῶν ὑμῖν πεπραγμέ-
νων εἰπεῖν δυνήσεσθαι, ἀλλὰ τὰ πράγματα, ὅπως ἄν
τις εἴπῃ, δίκαια φανεῖσθαι. βουλοίμην δ' ἂν ὑμᾶς, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἴσους ἀκροατὰς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν
γενέσθαι, καὶ μὴ τῷ προῆχθαι τοὺς λόγους ἐπαινέσαι
τοὺς τούτων φιλονεικεῖν. οὐ γὰρ ἂν ὑμετέραν κακίαν
οὐδεὶς ἔτι κρίναι, εἰ λέγοντός τινος εὖ παρεκρούσθητε,
ἀλλὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ σπουδὴν ποιησαμένων, ὅπως
ὑμᾶς ἐξαπατήσουσιν.

MZ.

Οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φῆσαι ἃ βέλτιστα ἕκαστος ἡγεῖται τῇ πόλει, βούλεσθαι ταῦτα πραχθῆναι. συμβαίνει δέ γε μὴ κατὰ ταὐτὸ κεκρίσθαι παρὰ πᾶσι τὸ βέλτιστον· οὐ γὰρ ἂν ὑμῶν οἱ μὲν λέγειν, οἱ δὲ μὴ λέγειν ἐκέλευον. πρὸς μὲν τοίνυν τοὺς ὑπειληφότας ταὐτὰ συμφέρειν οὐδενὸς δεῖ λόγου τῷ μέλλοντι λέγειν· πεπεισμένοι γὰρ ὑπάρχουσι· πρὸς δὲ τοὺς τἀναντία συμφέρειν ἡγουμένους βραχέα εἰπεῖν βούλομαι. μὴ ἐθέλουσι μὲν οὖν ἀκούειν οὐκ ἔνι δήπου μαθεῖν, οὐδὲν μᾶλλον ἢ σιωπῶσι μηδενὸς λέγοντος· ἀκούσασι δὲ δυοῖν ἀγαθοῖν οὐκ ἔνι θατέρου διαμαρτεῖν. ἢ γὰρ πεισθέντες πάντες καὶ ταὐτὰ ἐγνωκότες κοινότερον βουλεύσεσθε, οὗ μεῖζον εἰς τὰ παρόντα οὐδὲν ἂν γένοιτο ἀγαθόν· ἢ μὴ δυνηθέντος τοῦ λέγοντος διδάξαι βεβαιότερον τοῖς ἐγνωσμένοις πιστεύσετε. χωρὶς δὲ τούτων οὐδὲ καλὴν ὑποψίαν ἔχει ἥκειν

μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὡς ἐκ τῶν ῥηθησομένων τὸ κρά-
τιστον ἑλέσθαι δέον, φανῆναι δὲ, πρὶν ἐκ τῶν λό- 1455
γων δοκιμάσαι, παρ' ὑμῖν αὐτοῖς τι πεπεισμένους, καὶ
τοῦθ' οὕτως ἰσχυρὸν ὥστε μηδ' ἐθέλειν παρὰ ταῦτ'
ἀκούειν.

ΜΗ.

Ἴσως ὀχληρὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τισὶν ὑμῶν εἶναι δοκῶ πολλάκις λέγων περὶ τῶν αὐτῶν ἀεί. ἀλλ' ἐὰν ὀρθῶς σκοπῆτε, οὐκ ἐγὼ φανήσομαι τούτου δίκαιος ὢν ἔχειν τὴν αἰτίαν, ἀλλ' οἱ μὴ πειθόμενοι τοῖς ὑμετέροις ψηφίσμασιν. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι τὸ πρῶτον ἐποίησαν ἃ ὑμεῖς προσετάξατε, οὐδὲν ἂν τὸ δεύτερον ἡμᾶς ἔδει λέγειν, οὐδ' εἰ τὸ δεύτερον, αὖθις. νῦν δ' ὅσῳ πλεονάκις τὰ προσήκονθ' ὑμῖν ὑμεῖς ἐψηφίσασθε, τοσούτῳ μοι δοκοῦσιν ἧττον ἐκεῖνοι παρεσκευάσθαι ποιεῖν. πρότερον μὲν οὖν ἔγωγε μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ᾔδειν, πρὸς τί ποτ' εἴη τοῦτ' εἰρημένον "ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι·" νῦν δὲ κἂν ἄλλον μοι δοκῶ διδάξαι. οἱ γὰρ ἄρχοντες ἤ τινες αὐτῶν, ἵνα μὴ πάντας λέγω, τῶν μὲν ὑμετέρων ψηφισμάτων ἀλλ' οὐδὲ τὸ μικρότατον φροντίζουσιν, ὅπως δὲ λήψονται. εἰ μὲν οὖν ἐνῆν δοῦναι, δικαίως ἂν αὐτὸ τοῦτό μοί τις ἐπέπληξεν, εἰ διὰ μικρὸν ἀνάλωμα ἐνοχλεῖν ὑμῖν ᾑρούμην· νῦν δὲ οὐκ ἔνι, καθάπερ οὐδὲ τούτους λέληθεν. εἰ δ' ὑπὲρ ὧν ὑμῖν λειτουργεῖν δεῖ, προσθήσειν αὐτοῖς οἴονταί με, ληροῦσι. καὶ ταῦτα ἴσως βούλονται, ἃ καὶ προσδοκῶσιν· ἐγὼ δ' οὐ ποιήσω ταῦτα, ἀλλ' ἐὰν μὲν δῶσι, καθέλξω τὴν ναῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιήσω, εἰ δὲ μή, τοὺς αἰτίους ὑμῖν ἀποφανῶ.

ΜΘ.

Οὐδένα ἂν εὖ φρονοῦντα ἀντειπεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζω, ὡς οὐχ ἁπάντων ἄριστόν ἐστι τῇ

πόλει μάλιστα μὲν ἐξ ἀρχῆς μηδὲν ἀσύμφορον πράτ- 1456
τειν, εἰ δὲ μή, παρεῖναι εὐθὺς τοὺς ἐναντιωσομένους.
δεῖ μέντοι τούτῳ προσεῖναι ἐθέλοντας ἀκούειν ὑμᾶς
καὶ διδάσκεσθαι· οὐδὲν γὰρ πλέον εἶναι τὸν ἐροῦντα
τὰ βέλτιστα, ἂν μὴ τοὺς ἀκουσομένους ἔχῃ. οὐ μὴν
οὐδὲ ἐκεῖνο ἀλυσιτελὲς μετὰ ταῦτ' ἂν φανείη, ὅσ' ἄν
τις ὑμᾶς ἢ διὰ καιρὸν ἢ δι' ὥραν ἡμέρας ἢ δι' ἄλλην
τιν' αἰτίαν παρακρούσηται, ταῦθ' ὅταν ποτὲ βούλησθε
ὑμῶν αὐτῶν ὄντες ἀκούειν, εἶναι τὸν ἐξετάσοντα πά-
λιν, ἵνα ἐὰν μὲν οἷά φασιν οἱ τότε πείσαντες φανῇ,
προθυμότερον πράττητε ὡς ἔλεγχον δεδωκότα, ἐὰν δ'
ἄρα μὴ τοιαῦτα εὑρεθῇ, πρὶν πορρωτέρω προελθεῖν,
ἐπίσχητε. καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη εἰ τοῖς τοῦ κρατίστου
διαμαρτοῦσι τὸ χείριστον ἀνάγκη πράττειν εἴη, καὶ μὴ
τὸ δεύτερον ἐκ τῶν λοιπῶν, ἐξείη μεταβουλεύσασθαι.
τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ἅπαντας ἔγωγε ὁρῶ τὴν ἀειλογίαν
προτεινομένους, ὅταν τι πιστεύωσι δικαίως αὐτοῖς πε-
πρᾶχθαι· οὗτοι δ' αὖ τοὐναντίον ἐγκαλοῦσιν, εἰ περὶ
ὧν ἡμάρτετε νῦν ἀναθέσθαι βούλεσθε, τὴν ἀπάτην
κυριωτέραν οἰόμενοι δεῖν εἶναι τῆς μετὰ τοῦ χρόνου
βασάνου. τὴν μὲν οὖν τούτων σπουδὴν οὐδ' ὑμῶν
ἴσως ἀγνοοῦσιν οἱ πολλοί· δεῖ δ' ὑπὲρ τῶν πραγμά-
των, ἐπειδήπερ γέγονε λόγου τυχεῖν, ἅ τις ἡγεῖται κρά-
τιστα, λέγειν.

Ν.

Ὅ τι μὲν μέλλει συνοίσειν πάσῃ τῇ πόλει, τοῦτο
καὶ λέγειν εὔχομαι πάντας, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ
ὑμᾶς ἑλέσθαι. ἐγὼ δ' οὖν, ἃ πεπεικὼς ἐμαυτὸν τυγ-
χάνω μάλιστα συμφέρειν ὑμῖν, ταῦτ' ἐρῶ, δεηθεὶς 1457
ὑμῶν τοσοῦτον, μήτε τοὺς ἐξιέναι κελεύοντας ὑμᾶς
διὰ τοῦτο νομίζειν ἀνδρείους, μήτε τοὺς ἀντιλέγειν
ἐπιχειροῦντας διὰ τοῦτο κακούς. οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς ἔλεγ-

χος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν τε λόγων καὶ τῶν πραγμάτων ἐστὶν, ἀλλὰ δεῖ νῦν εὖ βεβουλευμένους ἡμᾶς φανῆναι, τότε δὲ, ἂν ἄρα ταῦτα δοκῇ, τὰ τῆς ἀνδρείας ἀποδείξασθαι. ἡ μὲν οὖν ὑμετέρα προθυμία παντὸς ἀξία, καὶ τοιαύτη πάρεστιν οἵαν ἄν τις εὔξαιτο εὔνους ὢν τῇ πόλει· νῦν δ' ὅσῳ τυγχάνει σπουδαιοτέρα, τοσούτῳ δεῖ μᾶλλον προϊδεῖν ὅπως εἰς δέον καταχρήσεσθε αὐτῇ. οὐδενὸς γὰρ εὐδοκιμεῖ πράγματος ἡ προαίρεσις, ἂν μὴ καὶ τὸ τέλος συμφέρον καὶ καλὸν λάβῃ. ἐγὼ δὲ οἶδά ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρ' ὑμῖν ἀκούσας ἀνδρὸς οὔτε ἀνοήτου δοκοῦντος εἶναι οὔτ' ἀπείρου πολέμου, Ἰφικράτους λέγω, ὃς ἔφη δεῖν οὕτω προαιρεῖσθαι κινδυνεύειν τὸν στρατηγὸν ὅπως μὴ τὰ ἢ τὰ γενήσεται, ἀλλ' ὅπως τά· οὕτω γὰρ εἶπε τῷ ῥήματι. ἦν δὴ τοῦτο γνώριμον, ὅτι ὅπως καλῶς ἀγωνιεῖται ἔλεγεν. ἐπειδὰν μὲν τοίνυν ἐξέλθητε, ὃς ἂν ἡγῆται, κύριος ὑμῶν ἐστί· νῦν δ' ἕκαστος ὑμῶν αὐτῶν στρατηγεῖ. δεῖ δὴ τοιαῦτα φανῆναι βεβουλευμένους, δι' ὧν πανταχῶς συνοίσει τῇ πόλει καὶ μὴ μελλουσῶν ἕνεκ' ἐλπίδων τῆς παρούσης εὐδαιμονίας χεῖρόν τι ποιήσετε.

ΝΑ.

Οὐδέν' ἂν ᾤμην, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πιστεύοντα τοῖς πεπραγμένοις ἐγκαλέσαι τοῖς καθιστᾶσιν εἰς λόγον ταῦτα· ὅσῳ γὰρ ἂν πλεονάκις ἐξετάζῃ τις αὐτὰ, ἀνάγκη τοὺς τούτων αἰτίους εὐδοκιμεῖν. οὐ μὴν ἀλλά μοι 1458
δοκοῦσιν αὐτοὶ φανερὸν καθιστάναι οὐκ ἐπὶ τῷ τῶν τῇ πόλει συμφερόντων πράξαντες. οἱ γοῦν ἐξελέγχεσθαι μέλλοντες, ἂν πάλιν εἰς λόγον ἔλθωσι, φεύγουσι καὶ δεινὰ ποιεῖν ἡμᾶς φασιν. καίτοι ὅταν τοὺς ἐξελέγχειν βουλομένους δεινὰ ποιεῖν αἰτιᾶσθε, τί ἡμεῖς τοὺς ἡμᾶς αὐτοὺς ἐξηπατηκότας τηνικαῦτα λέγωμεν;

NB.

Ἦν μὲν δίκαιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἴσην ὑπάρχειν παρ' ὑμῶν ὀργὴν τοῖς ἐπιχειροῦσιν ὅσηνπερ τοῖς δυνηθεῖσιν ἐξαπατῆσαι. ὃ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ τούτοις, πεποίηται, καὶ προήγαγον ὑμᾶς· τοῦ δὲ μὴ τέλος ταῦτα ἔχειν ἡ τύχη, καὶ τὸ βέλτιον νῦν ὑμᾶς φρονεῖν ἢ ὅτ' ἐξήχθητε ὑπὸ τούτων, γέγονεν αἰτία. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγ' οὕτω πόρρω νομίζω τὴν πόλιν εἶναι τοῦ δίκην παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνειν ὥστ' ἀγαπητὸν εἶναί μοι δοκεῖ, ἂν ὅπως μὴ πείσεσθε κακῶς δύνησθε φυλάττεσθαι· τοσαῦται τέχναι καὶ γοητεῖαι καὶ ὅλως ὑπηρεσίαι τινές εἰσιν ἐφ' ὑμᾶς κατεσκευασμέναι. τῆς μὲν οὖν τούτων κακίας οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι τις ἐν δέοντι μάλιστα κατηγορήσειε· βούλομαι δ' ὑπὲρ ὧν ἀνέστην, ἃ νομίζω συμφέροντ', εἰπεῖν.

ΝΓ.

Ἡ μὲν εἰωθυῖα πάντα τὸν χρόνον βλάπτειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν πόλιν λοιδορία καὶ ταραχὴ καὶ νυνὶ γέγονε παρὰ τῶν αὐτῶν ὧνπερ ἀεί. ἄξιον δ' οὐχ οὕτω τούτοις ἐπιτιμῆσαι (ἴσως γὰρ ὀργῇ καὶ φιλονεικίᾳ ταῦτα πράττουσι, καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, ὅτι συμφέρει ταῦτα ποιεῖν αὐτοῖς) ἀλλ' ὑμῖν, εἰ περὶ κοινῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πραγμάτων καὶ μεγάλων 1459
συνειλεγμένοι τὰς ἰδίας λοιδορίας ἀκροώμενοι κάθησθε, καὶ οὐ δύνασθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς λογίσασθαι τοῦθ', ὅτι αἱ τῶν ῥητόρων ἁπάντων ἄνευ κρίσεως πρὸς ἀλλήλους λοιδορίαι, ὧν ἂν ἀλλήλους ἐξελέγξωσιν, ὑμᾶς τὰς εὐθύνας διδόναι ποιοῦσι. πλὴν γὰρ ὀλίγων ἴσως, ἵνα μὴ πάντας εἴπω, οὐδεὶς αὐτῶν ἅτερος θατέρῳ λοιδορεῖται, ἵνα βέλτιόν τι τῶν ὑμετέρων γίγνηται· πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ἵνα, ἃ τὸν δεῖνά φησι ποιοῦντα ἂν δέῃ δεινότατ' ἀνθρώπων ποιεῖν, ταῦτ' αὐτὸς μετὰ

πλείονος ἡσυχίας διαπράττηται. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, μὴ ἐμοὶ πιστεύσητε, ἀλλ' ἐν βραχεῖ λογίσασθε. ἔστιν ὅπου τις ἀναστὰς εἶπε παρ' ὑμῖν πώποτε "βουλόμενός τι λαβεῖν τῶν ὑμετέρων παρελήλυθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν;" οὐδεὶς δήπου, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ δι' ὑμᾶς, καὶ τοιαύτας προφάσεις λέγουσι. φέρε δὴ σκέψασθε, τί δή ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ ὧν ἅπαντες λέγουσιν, οὐδὲν βέλτιον τοῖς ὅλοις νῦν ἢ πρότερον πράττετε, οὗτοι δ' οἱ πάνθ' ὑπὲρ ὑμῶν, ὑπὲρ αὑτῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν πώποτ' εἰρηκὼς, ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν; ὅτι φασὶ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φιλεῖν ὑμᾶς, φιλοῦσι δ' οὐχ ὑμᾶς, ἀλλ' αὑτούς. καὶ γελάσαι καὶ θορυβῆσαι καί ποτ' ἐλπίσαι μετέδωκαν ὑμῖν, λαβεῖν δὲ ἢ κτήσασθαι τῇ πόλει κυρίως ἀγαθὸν οὐδὲν ἂν βούλοιντο. ᾗ γὰρ ἂν ἡμέρᾳ τῆς λίαν ἀρρωστίας ἀπαλλαγῆτε, ταύτῃ τούτους οὐδ' ὁρῶντες ἀνέξεσθε. νῦν δὲ δραχμῇ καὶ χοῖ καὶ τέτταρσιν ὀβολοῖς ὥσπερ ἀσθενοῦντα τὸν δῆμον διάγουσιν, ὁμοιότατα, 1460
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδόντες ὑμῖν. καὶ γὰρ ἐκεῖνα οὔτ' ἰσχὺν ἐντίθησιν οὔτε ἀποθνήσκειν ἐᾷ· καὶ ταῦτα οὔτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι μεῖζον πράττειν ἐᾷ, οὔτε αὐτὰ ἐξαρκεῖν δύναται.

ΝΔ.

Καὶ δίκαιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ καλὸν καὶ σπουδαῖον, ὅπερ ὑμεῖς εἰώθατε, καὶ ἡμᾶς προνοεῖν, ὅπως τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς ἕξει. ἡ μὲν οὖν ἡμετέρα γέγονεν ἐπιμέλεια ὑμῖν εἰς δέον· καὶ γὰρ ἐθύσαμεν τῷ Διὶ τῷ σωτῆρι καὶ τῇ Ἀθηνᾷ καὶ τῇ Νίκῃ, καὶ γέγονε καλὰ καὶ σωτήρια ταῦθ' ὑμῖν τὰ ἱερά. ἐθύσαμεν δὲ καὶ τῇ Πειθοῖ καὶ τῇ Μητρὶ τῶν θεῶν καὶ τῷ Ἀπόλλωνι, καὶ ἐκαλλιεροῦμεν καὶ ταῦτα. ἦν δ' ὑμῖν καὶ τὰ τοῖς ἄλλοις θεοῖς τυθέντα ἱερὰ ἀσφαλῆ καὶ βέβαια

καὶ καλὰ καὶ σωτήρια. δέχεσθε οὖν παρὰ τῶν θεῶν διδόντων τἀγαθά.

ΝΕ.

Ἦν τις, ὡς ἔοικε, χρόνος παρ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτε ἐπηνάγκαζεν ὁ δῆμος, ὃν ἄνθρωπον ἴδοι σώφρονα καὶ χρηστὸν, πράττειν τὰ κοινὰ καὶ ἄρχειν, οὐ σπάνει τῶν τοῦτο βουλομένων ποιεῖν (πάντα γὰρ τἄλλα εὐτυχῆ τὴν πόλιν κρίνων, ἓν οὐδέποτ' εὐτυχῆσαι τοῦτο νομίζω, ἐπιλείπειν αὐτὴν τοὺς τὰ κοινὰ καρποῦσθαι βουλομένους), ἀλλ' ὅραμα τοῦτο ἐποιεῖτο ὁ δῆμος αὑτοῦ καλὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ λυσιτελὲς τῇ πόλει. οἵ τε γὰρ συνεχεῖς οἵδε παραζευγνυμένων σφίσιν ἐξ ἰδιωτῶν σπουδαίων καὶ δικαίων ἀνδρῶν εὐ- 1461
λαβεστέρους αὑτοὺς παρεῖχον· οἵ τε χρηστοὶ μὲν ὑμῶν καὶ δικαίως ἂν ἄρχοντες, μὴ πάνυ δ' οἷοί τ' ἐνοχλεῖν καὶ παραγγέλλειν, οὐκ ἀπηλαύνοντο τῶν τιμῶν. νῦν δὲ παντάπασι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅνπερ τοὺς ἱερεῖς, οὕτω καθίστατε καὶ τοὺς ἄρχοντας. εἶτα θαυμάζετε, ἐπειδὰν ὁ δεῖνα εὐδαίμων καὶ ὁ δεῖνα ὑμῖν ᾖ, συνεχῶς πολλὰ λαμβάνων, οἱ δ' ἄλλοι περιίητε τὰ τούτων ἀγαθὰ ζηλοῦντες. δεινότατοι γάρ ἐστ' ἀφελέσθαι μὲν ὅσ' ὑμῖν ὑπάρχει, καὶ νόμους περὶ τούτων θεῖναι, ἄν τις ἀστυνομήσῃ δὶς ἢ τὰ τοιαῦτα, στρατηγεῖν δ' ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς ἐᾶν. καὶ τὸ μὲν τοὺς ἐπὶ τῶν πράξεων ὄντας ἴσως ἔχει πρόφασιν· τὸ δὲ τοὺς ἄλλους, οἳ ποιοῦσι μὲν οὐδὲν, χώραν δὲ ἀτέλεστον ἔχουσιν αὐτοὶ τετελεσμένοι, μωρία. ἀλλὰ καὶ ὑμῶν αὐτῶν, εἰσὶ δ' οὐκ ὀλίγοι, προσάγειν χρή. ἂν γὰρ ὥσπερ εἰ ζυγὸν ἱστῆτε, πρόεισιν ὃς ἂν ἄξιος ᾖ του μετὰ ταῦτα αὐτός.

Νς.

Τὸ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεπεικότα ἑαυτὸν ἔχειν τι συμφέρον εἰπεῖν ἀνίστασθαι καὶ καλὸν καὶ

προσῆκον εἶναί μοι δοκεῖ, τὸ δὲ μὴ βουλομένους ἀκού-
ειν βιάζεσθαι παντελῶς ἔγωγε αἰσχρὸν ἡγοῦμαι εἶναι.
οἶμαι δὲ, ἐὰν ἐθελήσητέ μοι πείθεσθαι τήμερον, καὶ
τὰ βέλτιστα μᾶλλον ὑμᾶς ἑλέσθαι δυνήσεσθαι καὶ τοὺς
τῶν ἀναβαινόντων λόγους βραχεῖς ποιήσειν. τί οὖν
συμβουλεύω; πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ
αὐτῶν ὧν σκοπεῖτε τὸν παριόντα λέγειν ἀξιοῦν. πολ-
λὰ γὰρ ἄλλα τις ἂν περιέλθοι τῷ λόγῳ καὶ πόλλ' ἂν
ἀστεῖα εἴποι, ἄλλως τε καὶ ὥσπερ τούτων ἔνιοι δεινῶν 1462
ὄντων. ἀλλ' εἰ μὲν ῥημάτων ἥκετε ἀκουσόμενοι, ταῦτα
λέγειν καὶ ἀκούειν χρή· εἰ δ' ὑπὲρ πραγμάτων αἱρέ-
σεως βουλευσόμενοι, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ παραινῶ τὰ
πράγματα ὡς μάλιστα κρίνειν, ἀφελόντας ὅσοι λόγοι
πεφύκασιν ἐξαπατᾶν. ἓν μὲν οὖν τοῦτο λέγω, δεύτε-
ρον δὲ, ὃ τισιν ἴσως παράδοξον ἔσται πρὸς τὸ τοὺς λό-
γους ἐλάττους εἶναι, σιωπῶντας ἀκούειν. περὶ μὲν γὰρ
τοῦ ταῦτα ἢ ἐκεῖνα συμφέρειν, καὶ πότερα δικαιότερα
ἂν προέλοιθ' ἡ πόλις, οὔτ' εἰσὶ λόγοι πολλοὶ μὴ βουλο-
μένοις μάτην ἀδολεσχεῖν οὔτε πάλιν τις ἂν αὐτοὺς εἰ-
πεῖν ἔχοι· ὡς δὲ καὶ δίκαιον ἀκούειν καὶ πρὸς τὸν θό-
ρυβον ἀποκρίνεσθαι καὶ λόγον ἐκ λόγου λέγειν, οὐδεὶς
ὅστις οὐχὶ δύναιτ' ἄν. ἐκ δὲ τοῦ θορυβεῖν οὐκ ἀπαλ-
λάττεσθε λόγων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν οὐδὲν εἰς χρείαν
ἐπαναγκάζεσθε ἀκούειν. ἡ μὲν οὖν ἐμὴ γνώμη περὶ
ὧν βουλεύεσθε ἥδ' ἐστίν.

[ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ]
ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Α.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΜΟΝΟΙΑΣ.

*Παντὸς ἀρχομένῳ σπουδαίου καὶ λόγου καὶ ἔργου ἀπὸ
τῶν θεῶν ὑπολαμβάνω προσήκειν πρῶτον ἄρχεσθαι.
εὔχομαι δὴ τοῖς θεοῖς πᾶσι καὶ πάσαις, ὅ τι τῷ δήμῳ
τῷ Ἀθηναίων ἄριστόν ἐστι καὶ τοῖς εὐνοοῦσι τῷ δήμῳ* 1463
*καὶ νῦν καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον, τοῦτ' ἐμοὶ μὲν ἐπὶ
νοῦν ἐλθεῖν γράψαι, τοῖς δ' ἐκκλησιάσασιν Ἀθηναίων
ἑλέσθαι. εὐξάμενος δὲ ταῦτα, τῆς ἀγαθῆς ἐπινοίας ἐλ-
πίδα ἔχων παρὰ τῶν θεῶν, τάδ' ἐπιστέλλω.*

2 *Δημοσθένης τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Περὶ
μὲν τῆς ἐμῆς οἴκαδε ἀφίξεως ἀεὶ νομίζω πᾶσιν ὑμῖν
ἔσεσθαι βουλεύσασθαι, διόπερ νῦν οὐδὲν περὶ αὐτῆς
γέγραφα· τὸν δὲ παρόντα καιρὸν ὁρῶν ἑλομένων μὲν
ὑμῶν τὰ δέοντα ἅμα δόξαν καὶ σωτηρίαν καὶ ἐλευθε-
ρίαν δυνάμενον κτήσασθαι οὐ μόνον ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ
τοῖς ἄλλοις ἅπασιν Ἕλλησιν, ἀγνοησάντων δὲ ἢ παρα-
κρουσθέντων οὐ ῥᾴδιον αὖθις τὸν αὐτὸν ἀναλαβεῖν,
ᾠήθην χρῆναι τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην ὡς ἔχω περὶ τού-*
3 *των εἰς μέσον θεῖναι. ἔστι μὲν οὖν ἔργον ἐξ ἐπιστολῆς
ἐμμεῖναι συμβουλῇ· πολλοῖς γὰρ εἰώθατε ἀπαντᾶν
ὑμεῖς πρὸ τοῦ περιμεῖναι μαθεῖν. λέγοντι μὲν οὖν ἔστιν
αἰσθέσθαι τί βούλεσθε καὶ διορθώσασθαι τἀγνοού-
μενα ῥᾴδιον· τὸ δὲ βιβλίον οὐδεμίαν ἔχει βοήθειαν*

τοιαύτην πρὸς τοὺς θορυβοῦντας. οὐ μὴν ἀλλ' ἐὰν
ἐθελήσητε ἀκοῦσαι σιγῇ καὶ περιμείνητε πάντα μαθεῖν,
οἶμαι, ὡς σὺν θεοῖς εἰρῆσθαι, καίπερ βραχέων τῶν
γεγραμμένων ὄντων, αὐτός τε φανήσεσθαι μετὰ πάσης
εὐνοίας τὰ δέοντα περὶ ὑμῶν πράττων καὶ τὰ συμφέ-
4 ρονθ' ὑμῖν ἐμφανῆ δείξειν. οὐχ ὡς ἀπορούντων δὲ
ὑμῶν ῥητόρων, οὐδὲ τῶν ἄνευ λογισμοῦ ῥᾳδίως ὅ τι
ἂν τύχωσιν ἐρούντων, ἔδοξέ μοι τὴν ἐπιστολὴν πέμ-
πειν· ἀλλ' ὅσα τυγχάνω δι' ἐμπειρίαν καὶ τὸ παρηκο-
λουθηκέναι τοῖς πράγμασιν εἰδώς, ταῦτ' ἐβουλήθην
τοῖς μὲν προαιρουμένοις λέγειν ἐμφανῆ ποιήσας ἀφθό- 1464
νους ἀφορμὰς ὧν ὑπολαμβάνω συμφέρειν ὑμῖν δοῦναι,
τοῖς δὲ πολλοῖς ῥᾳδίαν τὴν τῶν βελτίστων αἵρεσιν κα-
ταστῆσαι. ὧν μὲν οὖν ἕνεκα ἐπῆλθέ μοι τὴν ἐπιστολὴν
γράφειν, ταῦτ' ἐστι.

5 Δεῖ δ' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν
ἁπάντων πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὁμόνοιαν εἰς τὸ κοινῇ συμ-
φέρον τῇ πόλει παρασχέσθαι καὶ τὰς ἐκ τῶν πρότερον
ἐκκλησιῶν ἀμφισβητήσεις ἐᾶσαι, δεύτερον δὲ πάντας
ἐκ μιᾶς γνώμης τοῖς δόξασι προθύμως συναγωνίζε-
σθαι· ὡς τὸ μηδὲ ἓν ἁπλῶς πράττειν οὐ μόνον ἐστὶν
ἀνάξιον ὑμῶν καὶ ἀγεννές, ἀλλὰ καὶ τοὺς μεγίστους
6 κινδύνους ἔχει. δεῖ δὲ μηδὲ ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς ἃ καθ'
αὑτὰ μὲν οὐκ ἔστιν αὐτάρκη κατασχεῖν πράγματα,
προστεθέντα δὲ ταῖς δυνάμεσι πολλῷ πάντ' εὐκατερ-
γαστότερα ὑμῖν ποιήσει. τίνα οὖν ἐστι ταῦτα; μήτε
πόλει μηδεμιᾷ μήτε τῶν ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων συνη-
γωνισμένων τοῖς καθεστηκόσι μηδενὶ μήτε πικραίνε-
7 σθαι μήτε μνησικακεῖν. ὁ γὰρ τοιοῦτος φόβος τοὺς
συνειδότας αὐτοῖς, ὡς ἀναγκαίοις τοῖς συνεστηκόσι,
κίνδυνον ἔχουσι πρόδηλον προθύμους συναγωνιστὰς
ποιεῖ· ἀφεθέντες δὲ τοῦ δέους τούτου πάντες ἠπιώτε-

ροι γενήσονται. τοῦτο δὲ οὐ μικρὰν ὠφέλειαν ἔχει.
κατὰ μὲν δὴ πόλεις τὰ τοιαῦτα εὔηθες προλέγειν, μᾶλ-
λον δ' οὐδ' ἐν δυνατῷ· ὡς δ' ἂν ὑμῖν αὐτοῖς ὀφθῆτε
χρώμενοι, τοιαύτην καὶ κατὰ τῶν ἄλλων προσδοκίαν
8 παραστήσετε ἑκάστοις. φημὶ δὲ χρῆναι μήτε στρατηγῷ
μήτε ῥήτορι μήτ' ἰδιώτῃ μηδενὶ τῶν τὰ πρὸ τοῦ γε δο-
κούντων συνηγωνίσθαι τοῖς καθεστηκόσι μήτε μέμφε- 1465
σθαι μήτ' ἐπιτιμᾶν μηδένα μηδὲν ὅλως, ἀλλὰ συγχω-
ρῆσαι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει πεπολιτεῦσθαι τὰ δέοντα,
ἐπειδήπερ οἱ θεοί, καλῶς ποιοῦντες, σώσαντες τὴν πό-
λιν ἀποδεδώκασιν ὑμῖν ὅ τι ἂν βούλησθε ἐξ ἀρχῆς βου-
λεύσασθαι, καὶ νομίζειν, ὥσπερ ἂν ἐν πλοίῳ τῶν μὲν
ἱστίῳ, τῶν δὲ κώπαις ἀποφαινομένων κομίζεσθαι, λέγε-
σθαι μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων ἅπαντα ἐπὶ σωτηρίᾳ, γεγενῆ-
σθαι δὲ τὴν χρείαν πρὸς τὰ συμβάντα ἀπὸ τῶν θεῶν.
9 ἐὰν τοῦτον τὸν τρόπον περὶ τῶν παρεληλυθότων ἐγνω-
κότες ἦτε, καὶ πιστοὶ πᾶσι γενήσεσθε, καὶ καλῶν καὶ
ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔργα πράξετε, καὶ τὰ πράγματα ὠφελή-
σετε οὐ μικρά, καὶ τοὺς ἐναντιωθέντας ἐν ταῖς πόλεσιν
ἢ μεταγνῶναι ποιήσετε πάντας, ἢ κομιδῇ τινας αὐτοὺς
τοὺς αἰτίους καταλειφθῆναι. μεγαλοψύχως τοίνυν καὶ
πολιτικῶς τὰ κοινῇ συμφέροντα πράττετε, καὶ τῶν
10 ἰδίων μέμνησθε. παρακαλῶ δ' εἰς ταῦτα οὐ τυχὼν αὐ-
τὸς τῆς τοιαύτης φιλανθρωπίας παρ' ἐνίων, ἀλλὰ ἀδί-
κως καὶ στασιαστικῶς εἰς τὴν ἑτέρων χάριν προποθείς.
ἀλλ' οὔτε τὴν ἰδίαν ὀργὴν ἀναπληρῶν τὸ κοινῇ συμφέ-
ρον οἶμαι δεῖν βλάπτειν, οὔτε μίγνυμι τῆς ἰδίας ἔχθρας
εἰς τὰ κοινῇ συμφέροντα οὐδέν, ἀλλ' ἐφ' ἃ τοὺς ἄλλους
παρακαλῶ, ταῦτα αὐτὸς οἶμαι δεῖν πρῶτος ποιεῖν.
11 Αἱ μὲν οὖν παρασκευαὶ καὶ ἃ δεῖ φυλάξασθαι, καὶ
ἃ πράττων τις ἂν κατ' ἀνθρώπινον λογισμὸν μάλιστα
κατορθοίη, σχεδὸν εἴρηνταί μοι· τοῖς δὲ καθ' ἡμέραν

ἐπιστατῆσαι, καὶ τοῖς ἐκ τοῦ παραχρῆμα συμβαίνουσιν
ὀρθῶς χρῆσθαι, καὶ γνῶναι τὸν ἑκάστου καιρὸν καὶ 1466
12 κρῖναι τί τῶν πραγμάτων ἐξ ὁμιλίας δυνατὸν προσαγα-
γέσθαι καὶ τί βίας προσδεῖται, τῶν ἐφεστηκότων στρα-
τηγῶν ἔργον ἐστί. διὸ καὶ χαλεπωτάτην τάξιν ἔχει τὸ
συμβουλεύειν· τὰ γὰρ ὀρθῶς βουλευθέντα καὶ δοκιμα-
σθέντα σὺν πολλῇ σπουδῇ καὶ πόνῳ πολλάκις τῷ τοὺς
13 ἐπιστάντας ἄλλως χρήσασθαι διελυμάνθη. νῦν μέν-
τοι πάνθ' ἕξειν καλῶς ἐλπίζω. καὶ γὰρ εἴ τις ὑπείληφεν
εὐτυχῆ τὸν Ἀλέξανδρον τῷ πάντα κατορθοῦν, ἐκεῖνο
λογισάσθω ὅτι πράττων καὶ πονῶν καὶ τολμῶν, οὐχὶ
καθήμενος ηὐτύχει. νῦν τοίνυν τεθνεῶτος ἐκείνου ζητεῖ
14 τινὰς ἡ τύχη μεθ' ὧν ἔσται. τούτους δὲ ὑμᾶς δεῖ γε-
νέσθαι. τούς τε ἡγεμόνας, δι' ὧν ἀνάγκη τὰ πράγματα
πράττεσθαι, ὡς εὐνουστάτους ἐπὶ τὰς δυνάμεις ἐφίστα-
τε· καὶ ὅ τι ποιεῖν αὐτὸς ἕκαστος ὑμῶν δυνήσεται καὶ
βουλήσεται, τοῦτο πρὸς αὐτὸν εἰπάτω καὶ ὑποσχέσθω.
καὶ τοῦθ' ὅπως μὴ ψεύσεται, μηδ' ἐξηπατῆσθαι μηδὲ
15 πεισθῆναι παρακρουσθεὶς φήσας ἀναδύσεται. ὡς τὴν
ἔνδειαν ὧν ἂν ἐλλίπηθ' ὑμεῖς οὐχ εὑρήσετε τοὺς ἀνα-
πληρώσοντας· οὐδὲ τὸν αὐτὸν ἔχει κίνδυνον, περὶ
ὧν ἐφ' ὑμῖν ἐστιν ὅπως ἂν βούλησθε πρᾶξαι μετα-
βουλεύεσθαι πολλάκις, καὶ περὶ ὧν ἂν ἐνστῇ πόλεμος·
ἀλλ' ἡ περὶ τούτων μετάγνωσις ἧττα τῆς προαιρέσεως
γίγνεται. μὴ δὴ ποιήσητε τοιοῦτο μηδέν, ἀλλ' ὅ τι πρά-
ξετε γενναίως καὶ ἑτοίμως ταῖς ψυχαῖς, τοῦτο χειροτο-
16 νεῖτε, κἂν ἅπαξ ψηφίσησθε, τὸν Δία Δωδωναῖον καὶ
τοὺς ἄλλους θεούς, οἳ πολλὰς καὶ καλὰς καὶ ἀγαθὰς
καὶ ἀληθεῖς ὑμῖν μαντείας ἀνῃρήκασιν, ἡγεμόνας ποι-
ησάμενοι καὶ παρακαλέσαντες, καὶ κατὰ τῶν νικητη- 1467
ρίων ἅπασιν αὐτοῖς εὐξάμενοι, μετὰ τῆς ἀγαθῆς τύχης
ἐλευθεροῦτε τοὺς Ἕλληνας. εὐτυχεῖτε.

B.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΚΑΘΟΔΟΥ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΗι ΒΟΥΛΗι ΚΑΙ ΤΩι ΔΗΜΩι ΧΑΙΡΕΙΝ.

Ἐνόμιζον μὲν ἀφ' ὧν ἐπολιτευόμην, οὐχ ὅπως μηδὲν
ὑμᾶς ἀδικῶν τοιαῦτα πείσεσθαι, ἀλλὰ καὶ μέτρια ἂν
ἐξαμαρτὼν συγγνώμης τεύξεσθαι. ἐπειδὴ δὲ οὕτω γέ-
γονεν, ἕως μὲν ἑώρων ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἀποδείξεως φα-
νερᾶς οὐδ' ἐλέγχου γιγνομένου παρὰ τῆς βουλῆς, πρὸς
τὰ ταύτης ἀπόρρητα καταψηφιζομένους, ἁπάντων οὐ-
δὲν ἔλαττον παραχωρεῖν ὑμᾶς ἡγούμενος ἢ ἐμαυτὸν
ἀποστερεῖσθαι, στέργειν ἡγούμην· τὸ γὰρ οἷς ἂν ἡ
βουλὴ φήσῃ τοὺς ὀμωμοκότας δικαστὰς προστίθεσθαι
μηδεμιᾶς ἀποδείξεως ῥηθείσης, τῆς πολιτείας παραχω-
2 ρεῖν ἦν. ἐπειδὴ δὲ καλῶς ποιοῦντες ᾔσθησθε τὴν δυνα-
στείαν ἣν τινες τῶν ἐν τῇ βουλῇ κατεσκευάζοντο ἑαυ-
τοῖς, καὶ πρὸς τὰς ἀποδείξεις τοὺς ἀγῶνας κρίνετε, τὰ δ'
ἀπόρρητα τούτων ἐπιτιμήσεως ἄξια εὑρήκατε, οἶμαι
δεῖν, ἐὰν καὶ ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, τῆς ὁμοίας τυχεῖν
σωτηρίας τοῖς τῶν ὁμοίων αἰτιῶν τετυχηκόσι, καὶ μὴ
μόνος δι' αἰτίαν ψευδῆ τῆς πατρίδος καὶ τῶν ὄντων καὶ
τῆς τῶν οἰκειοτάτων συνηθείας ἀποστερηθῆναι.

3 Εἰκότως δ' ἂν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μέλοι
τῆς ἐμῆς σωτηρίας, οὐ μόνον κατὰ τοῦτο ὅτι οὐδὲν 1468
ὑμᾶς ἀδικῶν δεινὰ πέπονθα, ἀλλὰ καὶ τῆς παρὰ τοῖς
ἄλλοις ἀνθρώποις ἕνεκ' εὐδοξίας. μὴ γάρ, εἰ μηδεὶς
ὑμᾶς ἀναμιμνήσκει τοὺς χρόνους μηδὲ τοὺς καιροὺς
4 ἐν οἷς τὰ μέγιστ' ἐγὼ χρήσιμος ἦν τῇ πόλει, τοὺς ἄλ-
λους Ἕλληνας ἀγνοεῖν νομίζετε μηδ' ἐπιλελῆσθαι τῶν
ἐμοὶ πεπραγμένων ὑπὲρ ὑμῶν, ἃ ἐγὼ δυοῖν ἕνεκα νῦν

ὀκνῶ γράφειν καθ' ἕκαστον, ἑνὸς μὲν, τὸν φθόνον
δεδιὼς, πρὸς ὃν οὐδέν ἐστι προὔργου τἀληθῆ λέγειν,
ἑτέρου δ', ὅτι πολλὰ καὶ ἀνάξια ἐκείνων διὰ τὴν τῶν
ἄλλων Ἑλλήνων κακίαν νῦν πράττειν ἀναγκαζόμεθα.
5 ἐν κεφαλαίῳ δὲ τοιαῦτ' ἐστιν ἐφ' οἷς ἐξηταζόμην ὑπὲρ
ὑμῶν ἐγὼ ὥσθ' ὑμᾶς μὲν ἐπ' αὐτοῖς ὑπὸ πάντων ζη-
λοῦσθαι, ἐμοὶ δ' ἐλπίδα τῶν μεγίστων δωρεῶν προσ-
δοκᾶσθαι παρ' ὑμῶν. τῆς δὲ ἀναγκαίας μὲν, ἀγνώμο-
νος δὲ τύχης οὐχ ὡς δίκαιον ἦν, ἀλλ' ὡς ἐβούλετο, κρι-
νάσης τὸν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγῶνα,
6 ὃν ὑμεῖς ἠγωνίσασθε, οὐδὲ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις
ἀπέστην τῆς εἰς ὑμᾶς εὐνοίας, οὐδ' ἀντηλλαξάμην ἀντὶ
ταύτης οὐδὲν, οὐ χάριν, οὐκ ἐλπίδας, οὐ πλοῦτον, οὐ
δυναστείαν, οὐκ ἀσφάλειαν. καίτοι πάντα ταῦθ' ἑώ-
ρων ὑπάρχοντα τοῖς καθ' ὑμῶν βουλομένοις πολιτεύ-
7 εσθαι. ὃ δὲ, πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων ἐφ' οἷς εἰκό-
τως ἐπέρχεταί μοι παρρησιάζεσθαι, μέγιστον ἡγούμην,
οὐκ ὀκνήσω γράψαι πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ἐν ἅπαντι τῷ αἰῶνι
τῶν μνημονευομένων ἀνθρώπων δεινοτάτου γεγενη-
μένου Φιλίππου καὶ δι' ὁμιλίας πεῖσαι προσέχειν αὑτῷ
τὸν νοῦν, ὡς βούλοιτο, καὶ διαφθεῖραι χρήμασι τοὺς
8 ἐν ἑκάστῃ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων γνωρίμους, ἐγὼ μό- 1469
νος οὐδετέρου τούτων ἡττήθην, ὃ κοινὴν ὑμῖν φιλοτι-
μίαν φέρει, πολλὰ μὲν ἐντυχὼν Φιλίππῳ καὶ διαλε-
χθεὶς ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἐπέμπετε πρεσβεύοντά με, πολλῶν
δ' ἀποσχόμενος χρημάτων διδόντος ἐκείνου, ἃ τῶν
συνειδότων ἔτι πολλοὶ ζῶσιν. οὓς τίνα γνώμην ἔχειν
περὶ ὑμῶν εἰκὸς λογίσασθε· τὸ γὰρ τῷ τοιούτῳ τοῦτον
τὸν τρόπον κεχρῆσθαι ἐμοὶ μὲν ἂν εὖ οἶδ' ὅτι φανείη
συμφορὰ, κακία δὲ οὐδεμία, ὑμετέρα δὲ ἀγνωμοσύνη·
9 ἣν τῷ μεταγνῶναι λύσετε. πάντα τοίνυν τὰ προειρη-
μένα ἐλάττω νομίζω τῆς συνεχοῦς καὶ καθ' ἡμέραν

πολιτείας, ἐν ᾗ παρεῖχον ἐμαυτὸν ἐγὼ πολιτευόμενον, οὐδεμιᾶς ὀργῆς οὐδὲ δυσμενείας οὐδὲ ἀδίκου πλεονεξίας οὔτε κοινῆς οὔτε ἰδίας προϊστάμενος, οὐδὲ συκοφαντήσας οὐδένα πώποτε οὔτε πολίτην οὔτε ξένον, οὐδὲ καθ' ὑμῶν ἰδίᾳ δεινὸς ὤν, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν,
10 εἴ τι δεήσειεν, ἐξεταζόμενος δημοσίᾳ. εἴδεῖεν δ' ἂν οἱ πρεσβύτεροι, καὶ λέγειν τοῖς νεωτέροις ἐστὲ δίκαιοι τὴν πρὸς Πύθωνα τὸν Βυζάντιον ἐκκλησίαν, ὅτε τοὺς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων ἦλθε πρέσβεις ἔχων, ὡς ἀδικοῦσαν δείξων τὴν πόλιν, ἀπῆλθε δὲ τἀναντία τούτων παθών, μόνου τῶν τότε ῥητόρων ἐξετάσαντος ἐμοῦ τὰ ὑπὲρ ὑμῶν δίκαια. καὶ ἐῶ πρεσβείας ὅσας ὑπὲρ ὑμῶν ἐπρέσβευσα, ἐν αἷς οὐδὲν ἠλαττώθητε πώποτε οὐδὲ καθ'
11 ἕν. ἐπολιτευόμην γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐχ ὅπως ἀλλήλων ὑμεῖς περιγένησθε σκοπῶν, οὐδ' ἐφ' ἑαυτὴν ἀκονῶν τὴν πόλιν, ἀλλ' ἀφ' ὧν δόξαν καὶ μεγαλοψυχίαν ὑμῖν ὑπάρξειν ἐνόμιζον. ἐφ' οἷς ἅπασι μέν, μάλιστα δὲ τοῖς νέοις, ἄγασθαι προσήκει, καὶ σκοπεῖν μὴ μόνον 1470
τὸν διακονήσοντα πρὸς χάριν πάντ' ἐν τῇ πολιτείᾳ (τούτου μὲν γὰρ οὐδέποτ' ἔστ' ἀπορῆσαι), ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπ'
12 εὐνοίᾳ περὶ ὧν ἂν ἀγνοῆτε ἐπιτιμήσοντα. ἔτι τοίνυν παραλείπω πολλά, ἐφ' οἷς ἕτερος καὶ μηδὲν ἄλλο χρήσιμος γεγονὼς δικαίως ἂν ἠξίου τυγχάνειν σωτηρίας, χορηγίας καὶ τριηραρχίας καὶ χρημάτων ἐπιδόσεις ἐν πᾶσι τοῖς καιροῖς· ἐν οἷς ἐγὼ φανήσομαι οὐ μόνον αὐτὸς ἐξητασμένος πρῶτος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους παρακεκληκώς. ὧν ἕκαστον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λογίσασθε, ὡς ἀνάξιόν ἐστι τῆς περιεστηκυίας νῦν ἐμοὶ συμφορᾶς.
13 ἀφθόνων δ' ὄντων, ἀπορῶ τί πρῶτον ὀδύρωμαι τῶν παρόντων κακῶν. πότερον τὴν ἡλικίαν ἐν ᾗ φυγῆς ἐπικινδύνου πειρᾶσθαι παρ' ἔθος καὶ παρὰ τὴν ἀξίαν ἀναγκάζομαι; ἢ τὴν αἰσχύνην ἐφ' ᾗ κατ' οὐδένα ἔλεγ-

χον οὐδ' ἀπόδειξιν ἁλοὺς ἀπόλωλα; ἢ τὰς ἐλπίδας ὧν
διαμαρτὼν, ὧν ἑτέροις προσῆκε, κεκληρονόμηκα κα-
14 κῶν; οὔτε ἐφ' οἷς ἐπολιτεύθην πρότερον δίκην ὀφεί-
λων δοῦναι οὔτε τῶν ἐφ' οἷς ἐκρινόμην ἐξελεγχθέντων·
οὔτε γὰρ ἔγωγε τῶν Ἁρπάλου φίλων φανήσομαι γεγο-
νὼς, τῶν τε γραφέντων περὶ Ἁρπάλου μόνα τὰ ἐμοὶ
πεπραγμένα ἀνέγκλητον πεποίηκε τὴν πόλιν. ἐξ ὧν
πάντων δῆλόν ἐστιν ὅτι καιρῷ τινὶ ληφθεὶς καὶ οὐκ
ἀδικήματι τῇ πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐν ταῖς αἰτίαις ὀργῇ
15 περιπέπτωκα ἀδίκως, τῷ πρῶτος εἰσιέναι. ἐπεὶ τί τῶν
δικαίων οὐκ εἶπον ἐγὼ τῶν σεσωκότων τοὺς ὕστερον
κρινομένους; ἢ τίνα ἔλεγχον εἶπεν ἡ βουλὴ κατ' ἐμοῦ;
ἢ τίνα νῦν ἂν εἰπεῖν ἔχοι; οὐ γάρ ἐστιν οὐδείς· τὰ γὰρ 1471
μὴ γενόμενα οὐκ ἔστι ποιῆσαι γεγενῆσθαι. ἀλλὰ περὶ
μὲν τούτων παύομαι, πολλὰ γράφειν ἔχων· τὸ γὰρ μη-
δὲν ἐμαυτῷ συνειδέναι πεῖράν μοι δέδωκεν εἰς μὲν
ὠφέλειαν ἀσθενὲς ὂν, εἰς δὲ τὸ μᾶλλον λυπεῖσθαι πάν-
16 των ὀδυνηρότατον. ἐπειδὴ δὲ καλῶς ποιοῦντες πᾶσι
τοῖς ἐν ταῖς αἰτίαις διήλλαχθε, κἀμοὶ διαλλάγητε, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οὔτε γὰρ ἠδίκηχ' ὑμᾶς οὐδὲν, ὡς
ἴστωσαν οἱ θεοὶ καὶ ἥρωες· (μαρτυρεῖ δέ μοι πᾶς ὁ πρό-
σθεν παρεληλυθὼς χρόνος, ὃς δικαιότερον ἂν πιστεύ-
οιθ' ὑφ' ὑμῶν τῆς ἀνελέγκτου νῦν ἐπενεχθείσης αἰ-
τίας·) οὔτ' ἐγὼ χείριστος οὐδ' ἀπιστότατος φανήσο-
μαι τῶν διαβληθέντων.

17 Καὶ μὴν τὸ ἀπελθεῖν οὐκ ἂν εἰκότως ὀργὴν πρός
με ποιήσειεν· οὐ γὰρ ἀπεγνωκὼς ὑμᾶς οὐδ' ἑτέρωσε
βλέπων οὐδαμοῖ μετέστην, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τοὔνειδος
τῆς εἱρκτῆς χαλεπῶς τῷ λογισμῷ φέρων, εἶτα διὰ τὴν
ἡλικίαν οὐκ ἂν οἷός τ' ὢν τῷ σώματι τὴν κακοπάθειαν
ὑπενεγκεῖν. ἔτι δ' οὐδ' ὑμᾶς ἐνόμιζον ἀβουλεῖν ἔξω
με προπηλακισμοῦ γενέσθαι, ὃς οὐδὲν ὑμᾶς ὠφελῶν

18 ἐμὲ ἀπώλλυεν. ἐπεὶ ὅτι γε ὑμῖν προσεῖχον τὸν νοῦν καὶ
οὐδέσιν ἄλλοις, πολλὰ ἂν ἴδοιτε σημεῖα. εἴς τε γὰρ πό-
λιν ἦλθον, οὐκ ἐν ᾗ μέγιστα πράξειν αὐτὸς ἔμελλον,
ἀλλ' εἰς ἣν καὶ τοὺς προγόνους ἐλθόντας ᾔδειν, ὅτε ὁ
πρὸς τὸν Πέρσην κατελάμβανεν αὐτοὺς κίνδυνος, καὶ
παρ' ᾗ πλείστην εὔνοιαν ὑπάρχουσαν ὑμῖν ἠπιστάμην.
19 ἔστι δ' ἡ Τροιζηνίων αὕτη, ἧ μάλιστα μὲν οἱ θεοὶ καὶ τῆς
πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας ἕνεκα καὶ τῆς εἰς ἐμὲ εὐεργεσίας εὔ- 1472
νοι πάντες εἴησαν, εἶτα κἀγὼ σωθεὶς ὑφ' ὑμῶν δυνη-
θείην ἀποδοῦναι χάριτας. ἔν τε ταύτῃ τινῶν, ὡς ἐμοὶ
χαριζομένων, ἐπιτιμᾶν ὑμῖν τι πειρωμένων τῇ κατ'
ἐμὲ ἀγνοίᾳ, ἐγὼ πᾶσαν εὐφημίαν, ὥσπερ ἐμοὶ προσῆκε,
παρειχόμην· ἐξ ὧν καὶ μάλιστ' ἂν νομίζω πάντας ἀγα-
20 σθέντας μου δημοσίᾳ τιμῆσαι. ὁρῶν δὲ τὴν μὲν εὔνοιαν
τῶν ἀνδρῶν μεγάλην, τὴν δὲ εἰς τὸ παρὸν δύναμιν κα-
ταδεεστέραν, μετελθὼν εἰς τὸ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερὸν
ἐν Καλαυρείᾳ κάθημαι, οὐ μόνον τῆς ἀσφαλείας ἕνεκα,
ἣν διὰ τὸν θεὸν ἐλπίζω μοι ὑπάρχειν (οὐ γὰρ εὖ οἶδά
γε· ἃ γὰρ ἐφ' ἑτέροις ἐστὶν ὡς ἂν βούλωνται πρᾶξαι,
λεπτὴν καὶ ἄδηλον ἔχει τῷ κινδυνεύοντι τὴν ἀσφά-
λειαν), ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν πατρίδα ἐντεῦθεν ἑκάστης
ἡμέρας ἀφορῶ, εἰς ἣν τοσαύτην εὔνοιαν ἐμαυτῷ σύν-
οιδα ὅσης παρ' ὑμῶν εὔχομαι τυχεῖν.
21 Ὅπως οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηκέτι πλείω χρό-
νον τοῖς παροῦσι κακοῖς συνέχωμαι, ψηφίσασθέ μοι
ταῦτα ἃ καὶ ἄλλοις τισὶν ἤδη, ἵνα μήτε ἀνάξιον ὑμῶν
μηδέν μοι συμβῇ, μήτε ἱκέτης ἑτέρων ἀναγκασθῶ γε-
νέσθαι· οὐδὲ γὰρ ὑμῖν τοῦτο γένοιτ' ἂν καλόν. ἐπεὶ εἴ
γέ μοι τὰ πρὸς ὑμᾶς ἀδιάλλακτα ὑπάρχει, τεθνάναι με
22 κρεῖττον ἦν. εἰκότως δ' ἄν μοι πιστεύοιτε ταύτην τὴν
διάνοιαν ἔχειν καὶ μὴ νῦν μάτην θρασύνεσθαι· καὶ
γὰρ ἐμαυτοῦ κυρίους ὑμᾶς ἐποίησα καὶ οὐκ ἔφυγον τὸν

ἀγῶνα, ἵνα μήτε προδῶ τὴν ἀλήθειαν μήτ' ἄκυρος
ὑμῶν ἐμοῦ μηδεὶς γένηται, ἀλλ' ὅ τι βούλοισθε, τοῦτο 1473
χρήσαισθε· παρ' ὧν γὰρ ἁπάντων καλῶν κἀγαθῶν
ἔτυχον, τούτους ᾤμην δεῖν ἔχειν καὶ ἁμαρτεῖν, εἰ βού-
23 λοιντο, εἰς ἐμέ. ἐπειδὴ δὲ καλῶς ποιοῦσα ἡ δικαία τύχη
τῆς ἀδίκου κρατήσασα δὶς περὶ τῶν αὐτῶν ἀπέδωκεν
ὑμῖν βουλεύσασθαι τῷ μηδὲν ἀνήκεστον ἐψηφίσθαι
περὶ ἐμοῦ, σώσατέ με, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ψηφί-
24 σασθε καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἄξια καὶ ἐμοῦ. ἐπ' οὐδενὶ γὰρ
τῶν πεπραγμένων ἠδικηκότα με εὑρήσετε, οὐδ' ἐπιτή-
δειον ἄτιμον εἶναι οὐδ' ἀπολωλέναι, ἀλλὰ καὶ εὔνουν
τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ τοῖς μάλισθ' ὁμοίως, ἵνα μηδὲν
ἐπίφθονον γράψω, καὶ πλεῖστα πεπραγματευμένον
τῶν νυνὶ ζώντων ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ μέγιστα ὑπάρχοντά
μοι κατ' ἐμαυτὸν σύμβολα εὐνοίας πρὸς ὑμᾶς.

25 Μηδεὶς δ' ὑμῶν ἡγείσθω με, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
μήτε ἀνανδρίᾳ μήτε ἄλλῃ προφάσει φαύλῃ μηδεμιᾷ
παρ' ὅλην τὴν ἐπιστολὴν ὀδύρεσθαι. ἀλλὰ τοῖς παρ-
οῦσιν ἕκαστος ἀφθόνως χρῆται, ἐμοὶ δὲ ταῦτα νῦν
πάρεστιν, ὡς μήποτ' ὤφελε, λῦπαι καὶ δάκρυα καὶ τῆς
πατρίδος καὶ ὑμῶν πόθος καὶ ὧν πέπονθα λογισμός, ἃ
πάντα ποιεῖ με ὀδύρεσθαι· ἃ ἐπισκοποῦντες δικαίως
ἐν οὐδενὶ τῶν πεπολιτευμένων ὑπὲρ ὑμῶν οὔτε μαλα-
κίαν οὔτε ἀνανδρίαν προσοῦσαν εὑρήσετέ μοι.

26 Πρὸς μὲν δὴ πάντας ὑμᾶς τοσαῦτα· ἰδίᾳ δὲ τοῖς
ἐμοὶ προσκρούουσιν ἐναντίον ὑμῶν βούλομαι διαλε-
χθῆναι. ὅσα μὲν γὰρ τοῖς ὑφ' ὑμῶν ἀγνοηθεῖσιν ὑπηρε-
τοῦντες ἐποίουν, ἔστω δι' ὑμᾶς αὐτοῖς πεπρᾶχθαι, καὶ
οὐδὲν ἐγκαλῶ. ἐπειδὴ δ' ἐγνώκαθ' ὑμεῖς οἷα ταῦτ' ἐστιν, 1474
ἐὰν μέν, ὥσπερ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν ἐῶσι, καὶ ἐμοὶ συγχω-
ρήσωσι, καλῶς ποιήσουσιν· ἐὰν δ' ἐπηρεάζειν ἐγχειρῶ-

σιν, ὑμᾶς ἀξιῶ μοι βοηθεῖν ἅπαντας καὶ μὴ κυριωτέραν τὴν τούτων ἔχθραν τῆς παρ' ὑμῶν χάριτός μοι γενέσθαι. εὐτυχεῖτε.

Γ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΠΑΙΔΩΝ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΗι ΒΟΥΛΗι ΚΑΙ ΤΩι ΔΗΜΩι ΧΑΙΡΕΙΝ.

Περὶ μὲν τῶν κατ' ἐμαυτὸν, ἅ μοι παρ' ὑμῶν ἐνόμι-
ζον δίκαιον εἶναι γενέσθαι, τὴν προτέραν ἔπεμψα πρὸς
ὑμᾶς· ὑπὲρ ὧν ὅταν ὑμῖν δοκῇ, τότε συγχωρήσετε.
περὶ δὲ ὧν νῦν ἐπέσταλκα, βουλοίμην ἂν ὑμᾶς μὴ παρ-
ιδεῖν, μηδὲ πρὸς φιλονεικίαν, ἀλλὰ πρὸς τὸ δίκαιον
ἀκοῦσαι. συμβαίνει γάρ μοι, καίπερ ἐκποδὼν διατρί-
βοντι, πολλῶν ἀκούειν ἐπιτιμώντων ὑμῖν τοῖς περὶ τοὺς
2 Λυκούργου παῖδας γιγνομένοις. ἐπέστειλα μὲν οὖν ἂν
τὴν ἐπιστολὴν καὶ τῶν ἐκείνῳ ζῶντι πεπραγμένων
ἕνεκα, ὧν ὁμοίως ἐμοὶ πάντες ἂν αὐτῷ δικαίως ἔχοιτε
χάριν, εἰ τὰ προσήκοντα βούλοισθε ποιεῖν. ἐκεῖνος γὰρ
αὑτὸν ἐν τῷ περὶ τὴν διοίκησιν μέρει τάξας τῆς πολι-
τείας τὸ κατ' ἀρχὰς καὶ περὶ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ συμ-
μαχικῶν οὐδὲν εἰωθὼς γράφειν, ὅτε καὶ τῶν δημοτι-
κῶν εἶναι προσποιουμένων οἱ πολλοὶ κατέλιπον ὑμᾶς,
τότε ταῖς τοῦ δήμου προαιρέσεσι προσένειμεν ἑαυτὸν, 1475
3 οὐχ ὅτι δωρεὰς καὶ προσόδους ἐκ τούτων ὑπῆρχε λαμ-
βάνειν· ἀπὸ γὰρ τῶν ἐναντίων πάντα τὰ τοιαῦτα ἐγί-
γνετο· οὐδ' ὅτι ταύτην ἀσφαλεστέραν τὴν προαίρεσιν
οὖσαν ἑώρα· πολλοὺς γὰρ καὶ προδήλους εἶχε κινδύ-
νους, οὓς ἀναγκαῖον ἦν ὑπομεῖναι τὸν ὑπὲρ τοῦ δήμου
λέγειν προαιρούμενον· ἀλλ' ὅτι δημοτικὸς καὶ φύσει

4 χρηστὸς ἀνὴρ ἦν. καίτοι παρὼν ἑώρα τοὺς μὲν βοηθή-
σαντας τῷ δήμῳ ἀσθενεῖς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν ὄν-
τας, τοὺς δὲ τἀναντία πράττοντας κατὰ πάντα ἐρρω-
μένους. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν ἧττον ἐκεῖνος εἴχετο τούτων
ἃ συμφέρειν ἡγεῖτο τῷ δήμῳ, καὶ μετὰ ταῦτα ἀόκνως
καὶ λέγων καὶ πράττων ἃ προσῆκεν ἦν φανερὸς, ἐφ'
οἷς εὐθὺς ἐξητεῖτο, ὡς ἅπαντες ἴσασιν.
5 Ἐπέστειλα μὲν οὖν ἂν, ὥσπερ εἶπον ἐν ἀρχῇ, καὶ
διὰ τὴν ἐκείνου χάριν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑμῖν νομίζων
συμφέρειν τὰς παρὰ τοῖς ἔξω γιγνομένας ἐπιτιμήσεις
εἰδέναι, πολλῷ προθυμότερον πρὸς τὸ πέμψαι τὴν ἐπι-
στολὴν ἔσχον. παραιτοῦμαι δὲ τοὺς ἰδίᾳ πρὸς ἐκεῖνον
ἔχοντας δυσκόλως, ὑπομεῖναι τἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια
ἀκούειν ὑπὲρ αὐτοῦ. εὖ γὰρ ἴστε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
ὅτι νῦν ἐκ τῶν περὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ γεγενημένων
6 φαύλην δόξαν ἡ πόλις λαμβάνει. οὐδεὶς γὰρ τῶν Ἑλ-
λήνων ἀγνοεῖ ὅτι ζῶντα Λυκοῦργον ἐτιμᾶθ' ὑμεῖς εἰς
ὑπερβολὴν, καὶ πολλῶν αἰτιῶν ἐπενεχθεισῶν ὑπὸ τῶν
φθονούντων αὐτῷ οὐδεμίαν πώποθ' εὕρετ' ἀληθῆ,
οὕτω δ' ἐπιστεύετ' αὐτῷ καὶ δημοτικὸν παρὰ πάντας
ἡγεῖσθε ὥστε πολλὰ τῶν δικαίων ἐν τῷ φῆσαι Λυ-
κοῦργον ἐκρίνετε καὶ τοῦθ' ὑμῖν ἐξήρκει· οὐ γὰρ ἦν 1476
7 * * * τοιοῦτον μὴ δοκοῦν ὑμῖν. νῦν τοίνυν ἅπαντες
ἀκούοντες τοὺς υἱεῖς αὐτοῦ δεδέσθαι τὸν μὲν τεθνε-
ῶτα ἐλεοῦσι, τοῖς παισὶ δ' ὡς ἀνάξια πάσχουσι συνά-
χθονται, ὑμῖν δ' ἐπιτιμῶσι πικρῶς, ὡς οὐκ ἂν τολμή-
σαιμι γράφειν ἐγώ· ἃ γὰρ ἄχθομαι τοῖς λέγουσι καὶ
ἀντιλέγω καθ' ὅσον δύναμαι βοηθῶν ὑμῖν, ταῦτα ἄχρι
μὲν τοῦ δῆλον ὑμῖν ποιῆσαι ὅτι πολλοὶ μέμφονται, συμ-
φέρειν ὑμῖν νομίζων εἰδέναι, γέγραφα, ἀκριβῶς δὲ
8 διεξιέναι δυσχερὲς κρίνω. ὅσα μέντοι λοιδορίας χωρίς
ἐστιν ὧν λέγουσί τινες, καὶ ἀκηκοέναι συμφέρειν ὑμῖν

ἡγοῦμαι, ταῦτα δηλώσω. οὐδεὶς γὰρ ὑπείληφεν ὡς ἄρα ἠγνοήκατε καὶ διεψεύσθητε τῆς ἀληθείας περὶ αὐτοῦ Λυκούργου. τό τε γὰρ τοῦ χρόνου πλῆθος, ὃν ἐξεταζόμενος οὐδὲν πώποθ' εὑρέθη περὶ ὑμᾶς οὔτε φρονῶν οὔτε ποιῶν ἄδικον, καὶ τὸ μηδένα ἀνθρώπων εἰς μηδὲν τῶν ἄλλων ἀναισθησίαν ὑμῶν καταγνῶναι,
9 εἰκότως ἀναιρεῖ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀγνοίας σκῆψιν. λείπεται τοίνυν ὃ πάντες ἂν εἶναι φαύλων ἀνθρώπων ἔργον φήσαιεν, τὸ ὅσον ἂν χρῆσθε χρόνον, τοσοῦτον ἑκάστου φροντίζειν δοκεῖν, μετὰ ταῦτα δὲ μηδένα ἔχειν λόγον. εἰς τί γὰρ τῶν ἄλλων χρὴ προσδοκᾶν τῷ τετελευτηκότι τὴν παρ' ὑμῶν ἔσεσθαι χάριν, ὅταν εἰς τοὺς παῖδας καὶ τὴν εὐδοξίαν τἀναντία ὁρᾷ τις γιγνόμενα, ὧν μόνων καὶ τελευτῶσι πᾶσιν, ὅπως ἕξει καλῶς, μέ-
10 λει; καὶ μὴν οὐδὲ χρημάτων ποιεῖν ἕνεκα ταῦτα δοκεῖν τῶν καλῶν κἀγαθῶν ἐστίν. οὔτε γὰρ τῆς μεγαλοψυ- 1477
χίας οὔτε τῆς ἄλλης προαιρέσεως τῆς ὑμετέρας ἀκόλουθον ἂν φανείη. εἰ γὰρ ὑμᾶς λύσασθαι παρ' ἑτέρων ἔδει δόντας ἐκ τῶν προσιόντων τὰ χρήματα ταῦτα, πάντας ἂν ἡγοῦμαι προθύμους εἶναι· τίμημα δ' ὁρῶν ὀκνοῦντας ἀφεῖναι, ὃ λόγῳ καὶ φθόνῳ γέγονεν, οὐκ ἔχω τί καταγνῶ, εἰ μὴ ὅλως πικρῶς καὶ ταραχωδῶς ἔχειν πρὸς τοὺς δημοτικοὺς ὡρμήκατε. εἰ δὲ τοῦτ' ἔστιν, οὔτ' ὀρθῶς οὔτε συμφερόντως βουλεύεσθαι ἐγνώκατε.

11 Θαυμάζω δ' εἰ μηδεὶς ὑμῶν ἐννοεῖ ὅτι τῶν αἰσχρῶν ἐστι τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, συνέσει καὶ παιδείᾳ πάντων προέχειν δοκοῦντα, ὃς καὶ τοῖς ἀτυχήσασιν ἀεὶ κοινὴν ἔχει καταφυγὴν, ἀγνωμονέστερον φαίνεσθαι Φιλίππου, ὃς ἀνουθέτητος ὢν εἰκότως, τραφεὶς γ' ἐν ἐξουσίᾳ, ὅμως ᾤετο δεῖν, ἡνίκ' ηὐτύχησε μάλιστα, τότ' ἀνθρώπινα πράττων φαίνεσθαι, καὶ

12 τοὺς παραταξαμένους, πρὸς οὓς περὶ τῶν ὅλων διεκιν-
δύνευσεν, οὐκ ἐτόλμησε δῆσαι τὸ τίνων καὶ τίνες εἰσὶν
ἐξετάσας· οὐ γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὁμοίως τῶν παρ' ὑμῖν
ῥητόρων ἐνίοις οὔτε δίκαια ἂν εἶναι πρὸς ἅπαντας τὰ
αὐτὰ οὔτε καλὰ ἡγεῖτο, ἀλλὰ τὴν τῆς ἀξίας προσθήκην
13 συλλογιζόμενος τὰ τοιαῦτ' ἐπέκρινεν. ὑμεῖς δ', ὄντες
Ἀθηναῖοι καὶ παιδείας μετέχοντες, ἣ καὶ τοὺς ἀναι-
σθήτους ἀνεκτοὺς ποιεῖν δοκεῖ δύνασθαι, πρῶτον μὲν,
ὃ πάντων ἀγνωμονέστατόν ἐστι, περὶ ὧν τὸν πατέρα
αἰτιῶνταί τινες, τοὺς υἱεῖς δεδέκατε, εἶτα τὸ ταῦτα ποι-
εῖν ἴσον εἶναι φατὲ, ὥσπερ ὑπὲρ σταθμῶν ἢ μέτρων τὸ
ἴσον σκοπούμενοι, ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ ἀνδρῶν προαιρέσεως
14 καὶ πολιτείας βουλευόμενοι, ἐν οἷς ἐξεταζομένοις εἰ μὲν 1478
χρηστὰ καὶ δημοτικὰ καὶ ἐπ' εὐνοίᾳ τὰ Λυκούργῳ πε-
πραγμένα φαίνεται, μηδενὸς κακοῦ, ἀλλὰ καὶ πάντων
τῶν ἀγαθῶν τοὺς παῖδας αὐτοῦ δίκαιόν ἐστι τυγχάνειν
παρ' ὑμῶν· εἰ δὲ τἀναντία τούτων, ἐκεῖνον, ὅτ' ἔζη,
ἔδει δίκην διδόναι, τούτους δὲ μηδ' οὕτως, ἐφ' οἷς ἐκεί-
νῳ τις ἐγκαλεῖ, τυγχάνειν ὀργῆς· πᾶσι γὰρ πάντων
15 τῶν ἁμαρτημάτων ὅρος ἐστὶ τελευτή. ἐπεὶ εἴ γ' οὕτως
ἕξετε ὥσθ' οἱ μὲν ἀχθεσθέντες τι τοῖς ὑπὲρ τοῦ δήμου
πολιτευομένοις μηδὲ πρὸς τελευτήσαντας διαλλαγή-
σονται, ἀλλὰ καὶ τοῖς παισὶ τὴν ἔχθραν διαφυλάξου-
σιν, ὁ δὲ δῆμος, ᾧ συναγωνίζεται τῶν δημοτικῶν ἕκα-
στος, μέχρι τοῦ παρόντος χρῆσθαι μνημονεύσει τὰς
χάριτας, μετὰ ταῦτα δὲ μηδὲν φροντιεῖ, οὐδὲν ἀθλιώ-
τερον ἔσται τοῦ τὴν ὑπὲρ τοῦ δήμου τάξιν αἱρεῖσθαι.
16 Εἰ δὲ Μοιροκλῆς ἀποκρίνεται ταῦτα μὲν σοφώ-
τερα ἢ καθ' ἑαυτὸν εἶναι, ἵνα δὲ μὴ ἀποδρῶσιν, αὐτὸς
αὐτοὺς δῆσαι, ἐρωτήσατ' αὐτὸν, ἡνίκα Ταυρέας καὶ
Πάταικος καὶ Ἀριστογείτων καὶ αὐτὸς εἰς τὸ δεσμωτή-
ριον παραδοθέντες οὐ μόνον οὐκ ἐδέδεντο, ἀλλὰ καὶ

17 ἐδημηγόρουν, τί δήποτε οὐχ ἑώρα τὰ δίκαια ταῦτα. εἰ
δὲ μὴ φήσει τότ' ἄρχειν, οὐδὲ λέγειν ἔκ γε τῶν νόμων
αὐτῷ προσήκει. ὥστε πῶς ἴσον ἐστὶ τοὺς μὲν ἄρχειν,
οἷς μηδὲ λέγειν ἔξεστι, τοὺς δὲ δεδέσθαι, ὧν πολλὰ
χρήσιμος ἦν ὑμῖν ὁ πατήρ; ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω συλλογί-
18 σασθαι, εἰ μὴ τοῦτο δεῖξαι δημοσίᾳ βούλεσθε, ὅτι βδε-
λυρία καὶ ἀναίδεια καὶ προαίρεσις πονηρίας ἐν τῇ πόλει
ἰσχύει καὶ διασωθῆναι πλείω προσδοκίαν ἔχει, κἂν
τι συμβῇ χαλεπὸν τοῖς τοιούτοις, ἀπόλυσις γίγνεται, 1479
ἐν δὲ προαιρέσει χρηστῇ καὶ βίῳ σώφρονι καὶ δημο-
τικῷ προελέσθαι ζῆν σφαλερὸν, κἂν τι γένηται πταῖ-
σμα, ἄφυκτον ἔσται.

19 Ἔτι τοίνυν τὸ μὲν μὴ δίκαιον εἶναι τὴν ἐναντίαν
δόξαν ἔχειν ἢ ἣν περὶ ζῶντος εἴχετ' ἐκείνου, καὶ τὸ τῶν
τετελευτηκότων ἢ τῶν παρόντων πλείω ποιεῖσθαι λό-
γον δίκαιον εἶναι, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ἐάσω· παρὰ
γὰρ πᾶσιν ὁμολογεῖσθαι ταῦτα ὑπείληφα· ὅσοις μέν-
τοι πατρικὰς εὐεργεσίας ἀπεμνημονεύσατε τῶν ἄλλων,
ἡδέως ἂν ἴδοιμι ὑμᾶς ἀναμνησθέντας, οἷον τοῖς Ἀρι-
στείδου καὶ Θρασυβούλου καὶ τοῖς Ἀρχίνου καὶ πολ-
λῶν ἑτέρων ἀπογόνοις. οὐχ ὡς ἐπιτιμῶν δὲ ταῦτα παρ-
20 ήνεγκα. τοσούτου γὰρ δέω τοῦτο ποιεῖν ὥστε συμ-
φέρειν μάλιστα τῇ πόλει τὰ τοιαῦτα κρίνω· προκαλεῖ-
σθε γὰρ πάντας ἐκ τούτων δημοτικοὺς εἶναι, ὁρῶντας
ὅτι κἂν ἐν τῷ καθ' ἑαυτοὺς βίῳ ταῖς προσηκούσαις αὐ-
τῶν τιμαῖς ὁ φθόνος ἀντιστῇ, τοῖς γε παισὶν ὑπάρξει
21 τὰ προσήκοντα παρ' ὑμῶν κομίσασθαι. πῶς οὖν οὐκ
ἄτοπον, μᾶλλον δὲ καὶ αἰσχρὸν, τῶν μὲν ἄλλων τισὶ,
καὶ παλαιῶν ὄντων τῶν χρόνων καθ' οὓς ἐγένοντο
χρήσιμοι, καὶ δι' ὧν ἀκούετε τὰς εὐεργεσίας, οὐκ ἐξ
ὧν ἑοράκατε ὑπειληφότας, ὅμως τὴν δικαίαν εὔνοιαν
διασώζειν, Λυκούργῳ δ' οὕτως ὑπογυίου καὶ τῆς πο-

22 λιτείας καὶ τῆς τελευτῆς γεγονυίας, μηδ' εἰς ἃ καὶ τοῖς
ἀγνῶσι καὶ ὑφ' ὧν ἠδικεῖσθε ἕτοιμοι τὸν ἄλλον ἦτε
χρόνον, εἰς ἔλεον καὶ φιλανθρωπίαν, μηδ' εἰς ταῦθ'
ὑμᾶς αὐτοὺς ὁμοίους παρέχειν, καὶ ταῦτ' εἰς τοὺς παῖ-
δας αὐτοῦ γιγνομένης τῆς τιμωρίας, οὓς κἂν ἐχθρὸς,
εἴπερ μέτριος εἴη καὶ λογισμὸν ἔχων, ἐλεήσαι;
23 Θαυμάζω τοίνυν καὶ τοῦτ' εἴ τις ὑμῶν ἀγνοεῖ, ὡς 1480
οὐδὲ τοῦτο συμφέρει τῇ πολιτείᾳ φανερὸν γιγνόμενον,
ὅτι τοῖς μὲν ἄλλην τινὰ κτησαμένοις φιλίαν καὶ κατορ-
θοῦσιν ἐν πᾶσι πλεονεκτεῖν ὑπάρχει, κἂν ἀτυχήσωσί
τι, ῥᾳδίας εἶναι τὰς λύσεις, τοῖς δ' εἰς τὸν δῆμον ἀναρ-
τήσασιν ἑαυτοὺς οὐ μόνον κατὰ τἄλλα ἔλαττον ἔχειν
ὑπάρξει, ἀλλὰ καὶ τὰς συμφορὰς βεβαίους τούτοις μό-
νοις τῶν ἄλλων μένειν. ἀλλὰ μὴν ὅτι τοῦθ' οὕτω γί-
24 γνεται ῥᾴδιον δεῖξαι. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὑμῶν Λάχητι
τῷ Μελανώπου ἁλῶναι μὲν ὁμοίως ἐν δικαστηρίῳ συμ-
βὰν ὡς καὶ νῦν τοῖς Λυκούργου παισὶν, ἀφεθῆναι δὲ
πᾶν τὸ ὄφλημα ἐπιστείλαντος Ἀλεξάνδρου; καὶ πάλιν
Μνησιβούλῳ τῷ Ἀχαρνεῖ ἁλῶναι μὲν ὁμοίως, κατα-
γνόντος αὐτοῦ τοῦ δικαστηρίου ὥσπερ καὶ τῶν Λυ-
25 κούργου παίδων, ἀφεῖσθαι δὲ καλῶς ποιοῦντι; ἄξιος
γὰρ ἁνὴρ, καὶ οὐδεὶς ἐπὶ τούτοις τοὺς νόμους ἔφη κα-
ταλύεσθαι τῶν νῦν βοώντων. εἰκότως· οὐ γὰρ κατε-
λύοντο, εἴπερ ἅπαντες οἱ νόμοι τῶν δικαίων ἕνεκα καὶ
σωτηρίας τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων τίθενται, καὶ μήτε
ἀϊδίους τοῖς ἀτυχήσασι καθιστάναι τὰς συμφορὰς συμ-
26 φέρει, μήτ' ἀχαρίστους ὄντας φαίνεσθαι. ἀλλὰ μὴν εἴ
γε ταῦθ' οὕτως, ὥσπερ ἂν φήσαιμεν, ἔχειν συμφέρει,
οὐ μόνον τοὺς νόμους οὐ κατελύετε, ἡνίκα ἐκείνους
ἠφίετε, ἀλλὰ καὶ τοὺς βίους ἐσῴζετε τῶν τοὺς νόμους
θεμένων ἀνθρώπων, Λάχητα μὲν πρὸς χάριν δεηθέν-
τος Ἀλεξάνδρου ἀφέντες, Μνησίβουλον δὲ τῇ τοῦ βίου

27 σωφροσύνῃ σώσαντες. μὴ τοίνυν τὸ κτήσασθαι τὴν
ἔξωθεν φιλίαν λυσιτελέστερον δείκνυτε ἢ τὸ τῷ δήμῳ
παρακαταθέσθαι ἑαυτὸν, μηδὲ τὸ τῶν ἀγνώτων εἶναι 1481
κρεῖττον ἢ τοῖς πολλοῖς ὑμῖν τὰ συμφέροντα πολιτευ-
όμενον γιγνώσκεσθαι. τὸ μὲν γὰρ πᾶσιν ἀρέσκειν τὸν
συμβουλεύοντα καὶ τὰ κοινὰ πράττοντα ἀδύνατον·
ἐὰν δ' ἐπ' εὐνοίᾳ ταὐτὰ τῷ δήμῳ τις φρονῇ, δίκαιός
ἐστι σώζεσθαι. εἰ δὲ μὴ, καὶ θεραπεύειν ἑτέρους μᾶλλον
ἢ τὸν δῆμον ἅπαντας διδάξετε, καὶ φεύγειν τὸ τῶν ὑμῖν
28 συμφερόντων ποιοῦντά τι γνωσθῆναι. ὅλως δὲ κοινόν
ἐστιν ὄνειδος ἁπάντων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὅλης
τῆς πόλεως συμφορὰ τὸν φθόνον δοκεῖν μεῖζον ἰσχύειν
παρ' ὑμῖν ἢ τὰς τῶν εὐεργεσιῶν χάριτας, καὶ ταῦτα
τοῦ μὲν νοσήματος ὄντος, τῶν δὲ τοῖς θεοῖς ἀποδεδει-
γμένων.

29 Καὶ μὴν οὐδὲ τὸν Πυθέαν παραλείψω τὸν μέχρι
τῆς παρόδου δημοτικὸν, μετὰ ταῦτα δ' ἕτοιμον εἰς τὰ
καθ' ὑμῶν πάντα. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τοῦτον, ὅτε μὲν
τὴν ὑπὲρ ὑμῶν τάξιν ἔχων εἰς τὸ πολιτεύεσθαι παρῄει,
ὡς δοῦλον ἐλαυνόμενον καὶ γραφὴν ξενίας φεύγοντα
καὶ μικροῦ πραθέντα ὑπὸ τούτων οἷς νῦν ὑπηρετῶν
30 τοὺς κατ' ἐμοῦ λόγους ἔγραφεν, ἐπειδὴ δ' ἃ κατηγόρει
τότε τῶν ἄλλων, νῦν αὐτὸς πράττει, εὐποροῦντα μὲν
οὕτως ὥστε δύ' ἔχειν ἑταίρας, αἳ μέχρι φθόης καλῶς
ποιοῦσαι προπεπόμφασιν αὐτὸν, πέντε τάλαντα δ'
ὀφλόντα ῥᾷον ἐκτῖσαι ἢ πέντε δραχμὰς ἀνέχεσθαι πρό-
τερον, πρὸς δὲ τούτοις παρ' ὑμῶν, τοῦ δήμου, οὐ μό-
νον τῆς πολιτείας μετειληφότα, ὃ κοινὸν ὄνειδός ἐστιν
ἅπασιν, ἀλλὰ καὶ θύοντα ὑπὲρ ὑμῶν τὰς πατρίους θυ-
31 σίας ἐν Δελφοῖς; ὅταν οὖν τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα πᾶσιν
ἰδεῖν ᾖ παραδείγματα, ἀφ' ὧν ἀλυσιτελὲς προελέσθαι 1482
τὰ τοῦ δήμου πᾶς τις ἂν κρίναι, φοβοῦμαι μήποτ' ἐρη-

μοι τῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἐρούντων γένησθε, ἄλλως τε καὶ
ὅταν τῶν δημοτικῶν τοὺς μὲν ἡ καθήκουσα μοῖρα καὶ
ἡ τύχη καὶ ὁ χρόνος παραιρῆται, οἷον Ναυσικλέα καὶ
Χάρητα καὶ Διότιμον καὶ Μενεσθέα καὶ Εὔδοξον, ἔτι
32 δ' Εὔδικον καὶ Ἐφιάλτην καὶ Λυκοῦργον, τοὺς δ' ὑμεῖς
προῆσθε, ὥσπερ Χαρίδημον καὶ Φιλοκλέα καὶ ἐμέ, ὧν
ἑτέρους εὐνουστέρους οὐδ' αὐτοὶ νομίζετε· εἰ δ' ὁμοί-
ους τινάς, οὐ φθονῶ. βουλοίμην δ' ἄν, εἴπερ ὑμεῖς
δικαίως αὐτοῖς προσοίσεσθε καὶ μὴ ταὐτὰ ἅπερ ἡμεῖς
πείσονται, ὡς πλείστους αὐτοὺς γενήσεσθαι. ἀλλ' ὅταν
γε τοιαῦτα, οἷα τὰ νῦν, παραδείγματα ἐκφέρητε, τίς
33 ἔστιν ὅστις εἰς ταύτην τὴν τάξιν ἑαυτὸν γνησίως ὑμῖν
ἐθελήσει δοῦναι; ἀλλὰ μὴν τῶν γε προσποιησομένων
οὐκ ἀπορήσετε· οὐδὲ γὰρ πρότερον. μὴ γένοιτο δὲ
ἰδεῖν ἐξελεγχθέντας αὐτοὺς ὁμοίως ἐκείνοις, οἳ φανε-
ρῶς ἃ τότε ἠρνοῦντο νῦν πολιτευόμενοι οὐδένα ὑμῶν
οὔτε δεδοίκασιν οὔτε αἰσχύνονται. ἃ χρὴ λογιζομένους,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μήτε τῶν εὔνων ὀλιγωρεῖν μήτε
τοῖς προάγουσιν εἰς πικρίαν καὶ ὠμότητα τὴν πόλιν
34 πείθεσθαι. πολὺ γὰρ μᾶλλον εὐνοίας καὶ φιλανθρω-
πίας τὰ παρόντα πράγματα δεῖται ἢ ταραχῆς καὶ δυσ-
μενείας, ὧν ὑπερβολῇ χρώμενοί τινες ἐργολαβοῦσι
καθ' ὑμῶν εἰς ὑποδοχὴν πραγμάτων, ὧν διαψεύσειεν
αὐτοὺς ὁ λογισμός. εἰ δέ τις ὑμῶν διασύρει ταῦτα, πολ-
λῆς ἐστιν εὐηθείας μεστός. εἰ γάρ, ἃ μηδεὶς ἂν ἤλπι-
σεν, ὁρῶν γεγενημένα, ἃ καὶ πρότερον γέγονε τοῦ δή-
μου πρὸς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας ὑπ' ἀνθρώπων 1483
ἐγκαθέτων διαβληθέντος, νῦν μὴ ἂν οἴεται γενέσθαι,
πῶς οὐ τετύφωται;
35 Ταῦτα δ' εἰ μὲν παρῆν, λέγων ἂν ὑμᾶς ἐδίδασκον·
ἐπειδὴ δ' ἐν τοιούτοις εἰμὶ ἐν οἷς, εἴ τις ἐμοῦ κατέψευ-
σται ἐφ' οἷς ἀπόλωλα, γένοιτο, γράψας ἐπέσταλκα,

πρῶτον μὲν καὶ πλεῖστον λόγον ποιούμενος τοῦ καλοῦ
καὶ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν, δεύτερον δ᾿ ὅτι τὴν αὐτὴν
εὔνοιαν, ἣν πρὸς ζῶντα Λυκοῦργον εἶχον, δίκαιον εἶ-
ναι νομίζω καὶ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ φαίνεσθαι
36 ἔχων. εἰ δέ τῳ παρέστηκεν ὡς πολύ μοι περίεστι τῶν
ἐμαυτοῦ πραγμάτων, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι πρὸς τοῦτον
εἰπεῖν ὅτι τῶν συμφερόντων ὑμῖν καὶ τοῦ μηδένα τῶν
φίλων ἐγκαταλείπειν ὁμοίως ὥσπερ τῆς ἐμαυτοῦ σω-
τηρίας φροντίζω. οὔκουν ἐκ τοῦ περιόντος ταῦτα ποιῶ,
ἀλλ᾿ ἀπὸ τῆς αὐτῆς σπουδῆς καὶ προαιρέσεως καὶ ταῦ-
τα κἀκεῖνα μιᾷ γνώμῃ πραγματεύομαι. περίεστι δέ μοι
τοιαῦτα, οἷα τοῖς κακόν τι νοοῦσιν ὑμῖν περιγένοιτο.
καὶ περὶ μὲν τούτων ἱκανά.
37 Ἡδέως δ᾿ ἂν ὑμῖν τὴν ἐπ᾿ εὐνοίᾳ καὶ φιλίᾳ μέμ-
ψιν ποιησαίμην νῦν μὲν ἐν κεφαλαίῳ, μικρῷ δ᾿ ὕστε-
ρον δι᾿ ἐπιστολῆς μακρᾶς, ἣν ἐάνπερ ἐγὼ ζῶ προσδο-
κᾶτε, ἂν μὴ τὰ δίκαια γίγνηταί μοι παρ᾿ ὑμῶν πρότε-
ρον· οἵτινες, ὦ (τί ἂν εἰπὼν μήθ᾿ ἁμαρτεῖν δοκοίην
μήτε ψευσαίμην;) λίαν ὀλίγωροι, οὔτε τοὺς ἄλλους
οὔθ᾿ ὑμᾶς αὐτοὺς αἰσχύνεσθε, ἐφ᾿ οἷς Ἀριστογείτονα
38 ἀφήκατε, ἐπὶ τούτοις Δημοσθένην ἐκβεβληκότες, καὶ
ἃ τοῖς τολμῶσι μηδὲν ὑμῶν φροντίζειν μὴ λαβοῦσι
παρ᾿ ὑμῶν ἔξεστιν ἔχειν, ταῦτ᾿ οὐ διδόντες ἐμοί, ἵνα, 1484
ἂν οἷός τε ὦ, τά τε ὀφειλόμενα εἰσπράξας καὶ τοὺς φί-
λους ἐρανίσας τὰ πρὸς ὑμᾶς διοικήσω, καὶ μὴ γῆρας
καὶ φυγὴν ἐπίχειρα τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πεπονημένων
ἔχων, κοινὸν ὄνειδος τῶν ἀδικησάντων, ἐπὶ ξένης πε-
39 ριιὼν ὁρῶμαι. βουλομένου δέ μου ἐν μὲν ὑμετέρας
χάριτος καὶ μεγαλοψυχίας τάξει τὴν οἴκαδέ μοι ἄφιξιν
γενέσθαι, ἐμαυτῷ δὲ λύσιν τῆς γεγονυίας οὐ δικαίως
βλασφημίας πορίσασθαι, καὶ μόνον αἰτοῦντος ἄδειαν
ὅσονπερ χρόνον τὴν ἔκτισιν δεδώκατε, ταῦτα μὲν οὐ

*συγχωρεῖτε, ἐρωτᾶτε δ', ὡς ἀπαγγέλλεται πρὸς ἐμέ,
40 τίς οὖν αὐτὸν κωλύει παρεῖναι καὶ ταῦτα πράττειν; τὸ
ἐπίστασθαι αἰσχύνεσθαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ
ἀναξίως τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πεπολιτευμένων πράττειν,
καὶ τὸ τὰ ὄντα ἀπολωλεκέναι διὰ τούτους, οἷς, ἵνα μὴ
διπλᾶ καταθῶνται ἃ οὐκ ἐδύναντο ἁπλᾶ, ἐπείσθην
ὑπογράψασθαι τὴν ἀρχὴν τὰς καταβολάς, παρ' ὧν
μετὰ μὲν τῆς ὑμετέρας εὐνοίας ἀφικόμενος μέρος, εἰ
καὶ μὴ πάντα, ἴσως ἂν κομισαίμην, ὥστε μηδὲν ἀσχη-
μονεῖν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου, ἂν δ' ὡς οἱ ταῦτα λέγοντες
ἀξιοῦσί με ἔλθω, ἅμα ἀδοξίᾳ καὶ ἀπορίᾳ καὶ φόβῳ συν-
41 έξομαι. ὧν οὐδὲν ὑμεῖς συλλογίζεσθε, ἀλλὰ ῥημάτων
μοι καὶ φιλανθρωπίας φθονοῦντες, ἂν οὕτω τύχῃ, δι'
ὑμᾶς περιόψεσθε ἀπολόμενον· οὐ γὰρ ἂν δεηθείην
ἄλλων ἢ ὑμῶν. καὶ τότε φήσετε δεινὰ πεπονθέναι με,
ἀκριβῶς οἶδα, ὅτε οὔτ' ἐμοὶ πλέον οὐδὲν οὔθ' ὑμῖν
ἔσται. οὐ γὰρ δὴ χρήματά γ' εἶναί μοι προσδοκᾶτε ἔξω 1485
τῶν φανερῶν, ὧν ἀφίσταμαι. καὶ τὰ λοιπὰ βούλομαι
συναγαγεῖν, ἐάν μοι μὴ φιλονείκως, ἀλλ' ἀνθρωπίνως
42 δῶτε τὸ πρὸς τούτοις ἀσφαλῶς εἶναι. οὐ μὴν οὐδὲ παρ'
Ἁρπάλου με λαβόντα δείξετε· οὔτε γὰρ ἠλέγχθην οὔτ'
ἔλαβον. εἰ δὲ τὸ περιφανὲς ἀξίωμα τῆς βουλῆς ἢ τὸν
Ἄρειον πάγον προσβλέπετε, τῆς Ἀριστογείτονος κρί-
σεως ἀναμνησθέντες ἐγκαλύψασθε· οὐ γὰρ ἔχω τού-
του πρᾳότερον πρόσταγμα τοῖς τοιαῦτ' ἐξημαρτηκόσιν
43 εἰς ἐμέ. οὐ γὰρ δήπου τοῖς αὐτοῖς γε λόγοις ὑπὸ τῆς
αὐτῆς βουλῆς ἀποφανθέντα ἐκεῖνον μὲν ἀφεῖσθαι δί-
καιον εἶναι φήσετε, ἐμὲ δὲ ἀπολωλέναι· οὐχ οὕτως
ὑμεῖς ἀλογίστως ἔχετε. οὔτε γὰρ ἄξιος οὔτε ἐπιτήδειος
οὔτε χείρων, ἀτυχὴς μέντοι δι' ὑμᾶς. ὁμολογῶ· πῶς
γὰρ οὐκ ἀτυχὴς ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ πρὸς*

Ἀριστογείτονα ἐμαυτὸν ἐξετάζειν συμβαίνει, καὶ ταῦτ'
ἀπολωλότι πρὸς σωτηρίας τετυχηκότα;
44 Καὶ μή με ὑπολαμβάνετε ὀργίζεσθαι τοῖς λόγοις
τούτοις· οὐ γὰρ ἂν πάθοιμι τοῦτο πρὸς ὑμᾶς ἐγώ·
ἀλλ' ἔχει τινὰ τοῖς ἀδικουμένοις ῥᾳστώνην τὸ λέγειν
ἃ πάσχουσιν, ὥσπερ τοῖς ἀλγοῦσι τὸ στένειν, ἐπεὶ τῇ
γε εὐνοίᾳ οὕτως ἔχω πρὸς ὑμᾶς, ὡς ὑμᾶς ἂν εὐξαίμην
πρὸς ἐμέ. καὶ τοῦτ' ἐν πᾶσι πεποίηκα καὶ ποιήσω φα-
45 νερόν. ἔγνωκα γὰρ ἐξ ἀρχῆς παντὶ τῷ πολιτευομένῳ
προσήκειν, ἅνπερ ᾖ δίκαιος πολίτης, ὥσπερ οἱ παῖδες
πρὸς τοὺς γονέας, οὕτω πρὸς ἅπαντας τοὺς πολίτας 1486
ἔχειν, εὔχεσθαι μὲν ὡς εὐγνωμονεστάτων τυγχάνειν,
φέρειν δὲ τοὺς ὄντας εὐμενῶς· ἡ γὰρ ἐν τοῖς τοιούτοις
ἧττα καλὴ καὶ προσήκουσα νίκη παρὰ τοῖς εὖ φρονοῦσι
κρίνεται. εὐτυχεῖτε.

Δ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΗΡΑΜΕΝΟΥΣ ΒΛΑΣΦΗΜΙΑΣ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΗι ΒΟΥΛΗι ΚΑΙ ΤΩι ΔΗΜΩι ΧΑΙΡΕΙΝ.

Ἀκούω περὶ ἐμοῦ Θηραμένην ἄλλους τε λόγους βλασ-
φήμους εἰρηκέναι καὶ δυστυχίαν προφέρειν. τὸ μὲν
οὖν τοῦτον ἀγνοεῖν ὅτι λοιδορίας, ἣ μηδεμίαν κακίαν,
καθ' ὅτου λέγεται, δείκνυσιν, οὐδέν ἐστ' ὄφελος παρ'
εὖ φρονοῦσιν ἀνθρώποις, οὐχὶ θαυμάζω· τὸν γὰρ
θρασὺν μὲν τῷ βίῳ, μὴ πολίτην δὲ τὴν φύσιν, ἐν ἐρ-
γαστηρίῳ δὲ τεθραμμένον ἐκ παιδὸς αἰσθάνεσθαί τι
2 τῶν τοιούτων ἀλογώτερον ἦν ἢ μὴ συνιέναι. τούτῳ
μὲν οὖν, ἐὰν ἀφίκωμαί ποτε καὶ σωθῶ, πειράσομαι
διαλεχθῆναι περὶ ὧν εἰς ἐμὲ καὶ περὶ ὧν εἰς ὑμᾶς παρ-

οινεῖ, καὶ νομίζω, καίπερ οὐδὲν μετέχοντα τοῦ αἰσχύ-
νεσθαι, μετριώτερον αὐτὸν ποιήσειν· ὑμῖν δὲ τοῦ κοι-
νῇ συμφέροντος ἕνεκα βούλομαι δι' ἐπιστολῆς, οὓς
περὶ τούτων ἔχω λόγους, δηλῶσαι. οἷς πάνυ τὸν νοῦν
προσέχοντες ἀκούσατε· οἶμαι γὰρ αὐτοὺς οὐκ ἀκοῆς
μόνον, ἀλλὰ καὶ μνήμης ἀξίους εἶναι.

3 Ἐγὼ τὴν πόλιν τὴν ὑμετέραν εὐτυχεστάτην πασῶν
πόλεων ὑπολαμβάνω καὶ θεοφιλεστάτην, καὶ ταῦτα 1487
οἶδα καὶ τὸν Δία τὸν Δωδωναῖον καὶ τὴν Διώνην καὶ
τὸν Ἀπόλλω τὸν Πύθιον ἀεὶ λέγοντας ἐν ταῖς μαντεί-
αις, καὶ προσεπισφραγιζομένους τὴν ἀγαθὴν τύχην ἐν
τῇ πόλει εἶναι παρ' ὑμῖν. ὅσα τοίνυν περὶ τῶν ἐπιόν-
των δηλοῦσιν οἱ θεοὶ, δῆλον ὡς προλέγουσι· τὰς δ'
ἀπὸ τῶν προεληλυθότων προσηγορίας ἐπὶ ταῖς γεγο-
4 νυίαις πράξεσι τίθενται. ἃ τοίνυν ἐγὼ πεπολίτευμαι
παρ' ὑμῖν, τῶν ἤδη γεγενημένων ἐστὶν, ἀφ' ὧν εὐτυ-
χεῖς ὑμᾶς προσηγορεύκασιν οἱ θεοί. πῶς οὖν δίκαιον
τοὺς μὲν πεισθέντας εὐτυχεῖς ὀνομάζεσθαι, τὸν δὲ πεί-
σαντα τῆς ἐναντίας προσηγορίας τυγχάνειν; πλὴν εἰ
τοῦτό τις εἴποι, τὴν μὲν κοινὴν εὐτυχίαν, ἧς ἐγὼ σύμ-
βουλος, θεοὺς τοὺς λέγοντας εἶναι, οἷς οὐ θέμις ψεύ-
δεσθαι, τὴν δ' ἰδίαν βλασφημίαν, ἣ κατ' ἐμοῦ κέχρη-
ται Θηραμένης, θρασὺν καὶ ἀναιδῆ καὶ οὐδὲ νοῦν
ἔχοντ' ἄνθρωπον εἰρηκέναι.

5 Οὐ τοίνυν μόνον ταῖς παρὰ τῶν θεῶν μαντείαις
ἀγαθὴν οὖσαν εὑρήσετε ἣ κέχρησθε τύχῃ, ἀλλὰ καὶ ἐξ
αὐτῶν τῶν ἔργων θεωροῦντες, ἂν ἐξετάζητε ὀρθῶς.
ὑμεῖς γὰρ εἰ μὲν ὡς ἄνθρωποι τὰ πράγματα βούλεσθε
θεωρεῖν, εὐτυχεστάτην εὑρήσετε ἀφ' ὧν ἐγὼ συνεβού-
λευσα τὴν πόλιν γεγονυῖαν· εἰ δ' ἃ τοῖς θεοῖς ἐξαίρεθ'
ὑπάρχει μόνοις, τούτων ἀξιώσετε τυγχάνειν, ἀδυνά-
6 των ἐφίεσθε. τί οὖν ἐστι θεοῖς ἐξαίρετον, ἀνθρώποις

δ' οὐ δυνατόν; ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν ἐγκρατεῖς ὄντας
κυρίους εἶναι καὶ αὐτοὺς ἔχειν καὶ δοῦναι τοῖς ἄλλοις,
φλαῦρον δὲ μηδὲν μηδέποτ' ἐν παντὶ τῷ αἰῶνι μήτε
παθεῖν μήτε μελλῆσαι. καὶ μὴν ὑποκειμένων τού- 1488
των, ὥσπερ προσήκει, σκοπεῖτε τὰ ὑμέτερα αὐτῶν
7 πρὸς τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. οὐδεὶς γὰρ οὕτως
ἐστὶν ἀγνώμων ὅστις ἂν ἢ τὰ Λακεδαιμονίοις συμβε-
βηκότα, οἷς οὐκ ἐγὼ συνεβούλευον, ἢ τὰ Πέρσαις, πρὸς
οὓς οὐδὲ ἀφικόμην πώποτε, αἱρετώτερα φήσειεν εἶναι
τῶν ὑμῖν παρόντων. καὶ ἐῶ Καππάδοκας καὶ Σύρους
καὶ τοὺς τὴν Ἰνδικὴν χώραν κατοικοῦντας ἀνθρώπους
ἐπ' ἔσχατα γῆς· οἷς ἅπασι συμβέβηκε πολλὰ καὶ δεινὰ
8 πεπονθέναι καὶ χαλεπά. ἀλλὰ νὴ Δία τούτων μὲν ἄμει-
νον ὑμᾶς πράττειν ἅπαντες ὁμολογήσουσι, Θετταλῶν
δὲ καὶ Ἀργείων καὶ Ἀρκάδων χεῖρον, ἢ τινῶν ἄλλων,
οἷς ἐν συμμαχίᾳ συνέβη γενέσθαι Φιλίππῳ. ἀλλὰ τού-
των καὶ πολὺ βέλτιον ἀπηλλάχατε οὐ μόνον τῷ μὴ δε-
δουλευκέναι (καίτοι τί τηλικοῦθ' ἕτερον;), ἀλλὰ καὶ
τῷ τοὺς μὲν πάντας αἰτίους εἶναι δοκεῖν τῶν τοῖς Ἕλ-
λησι κακῶν συμβεβηκότων διὰ Φιλίππου καὶ τῆς δου-
9 λείας, ἐξ ὧν εἰκότως μισοῦνται, ὑμᾶς δ' ὁρᾶσθαι ὑπὲρ
τῶν Ἑλλήνων καὶ σώμασι καὶ χρήμασι καὶ πόλει καὶ
χώρᾳ καὶ πᾶσιν ἠγωνισμένους, ἀνθ' ὧν εὔκλειαν εἰκὸς
ὑπάρχειν καὶ χάριν ἀθάνατον παρὰ τῶν τὰ δίκαια βου-
λομένων ποιεῖν. οὐκοῦν ἀφ' ὧν ἐγὼ συνεβούλευσα,
τῶν μὲν ἀντιστάντων ἄριστα πράττειν τῇ πόλει συμ-
βέβηκε, τῶν δὲ συνηγωνισμένων ἐνδοξοτέραν εἶναι
περίεστι.

10 Τοιγαροῦν ἐπὶ τούτοις οἱ θεοὶ τὰς μὲν μαντείας
τὰς ἀγαθὰς ὑμῖν διδόασι, τὴν δ' ἄδικον βλασφημίαν
εἰς κεφαλὴν τῷ λέγοντι τρέπουσι. γνοίη δ' ἄν τις, εἰ
προέλοιτο ἐξετάσαι τὰ ἐπιτηδεύματα ἐν οἷς ζῇ. ἃ γὰρ 1489

ἂν καταράσαιτό τις αὐτῷ, ταῦτ' ἐκ προαιρέσεως ποιεῖ.
11 ἐχθρὸς μέν ἐστι τοῖς γονεῦσι, φίλος δὲ Πανσανίᾳ τῷ πόρνῳ· καὶ θρασύνεται μὲν ὡς ἀνὴρ, πάσχει δ' ὡς γυνή· καὶ τοῦ μὲν πατρός ἐστι κρείττων, τῶν δ' αἰσχρῶν ἥττων· οἷς δ' ὑπὸ πάντων δυσχεραίνεται, τούτοις τὴν διάνοιαν ἀγάλλεται, αἰσχρορρημοσύνῃ καὶ τῷ διηγεῖσθαι ταῦτ' ἐφ' οἷς ἀλγοῦσιν οἱ ἀκούοντες· ὁ δ',
12 ὡς ἀφελὴς καὶ παρρησίας μεστὸς, οὐ παύεται. καὶ ταῦτα οὐκ ἂν ἔγραψα, εἰ μὴ κινῆσαι τὴν ἐν ὑμῖν μνήμην τῶν προσόντων αὐτῷ κακῶν ἐβουλόμην. ἃ γὰρ εἰπεῖν ἄν τις ὀκνήσαι καὶ γράψαι φυλάξαιτ' ἂν, οἶμαι δὲ κἂν ἀκούσαντα δυσχερᾶναι, ταῦτα ἀπὸ τούτων μνησθεὶς οἶδεν ἕκαστος ὑμῶν πολλὰ καὶ δεινὰ καὶ αἰσχρὰ τούτῳ προσόντα, ὥστ' ἐμοί τε μηδὲν ἀναιδὲς εἰρῆσθαι καὶ τοῦτον ὑπόμνημα τῶν ἑαυτοῦ κακῶν ὀφθέντα πᾶσιν εἶναι. εὐτυχεῖτε.

E.

ΠΡΟΣ ΗΡΑΚΛΕΟΔΩΡΟΝ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΗΡΑΚΛΕΟΔΩΡΩι ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

Οὐδ' ὅπως χρὴ πιστεύειν οἷς ἀπήγγελλέ μοι Μενεκράτης οὐδ' ὅπως ἀπιστεῖν ἔχω. ἔφη γὰρ Ἐπίτιμον ἐνδεδεῖχθαι μὲν καὶ ἀπῆχθαι ὑπὸ Ἀράτου, σὲ δὲ ἀγωνίζεσθαι καὶ ἁπάντων αὐτῷ χαλεπώτατον εἶναι. δέομαι δή 1490
σου πρὸς Διὸς ξενίου καὶ πάντων τῶν θεῶν, μή με κα-
2 ταστήσῃς ἀηδεῖ καὶ δεινῷ μηδενὶ περιπετῆ. εὖ γὰρ ἴσθι, χωρὶς τοῦ μέλειν μοι τῆς Ἐπιτίμου σωτηρίας καὶ νομίσαι μεγάλην ἂν συμφορὰν, εἴ τι πάθοι καὶ τούτου σὺ συναίτιος εἴης, αἰσχύνομαι τοὺς συνειδότας μοι τοὺς

λόγους οὓς ἐγὼ περὶ σοῦ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους
ἔλεγον, πεπεικὼς ἐμαυτὸν ἀληθῆ λέγειν, οὐκ ἐκ τοῦ
3 πεπλησιακέναι σοι πεῖραν ἔχων, ἀλλ' ὁρῶν ὅτι δόξης
ἐπιτυγχάνων καὶ παιδείαν ἀπεδέχου, καὶ ταῦτα ἀπὸ
τῆς Πλάτωνος διατριβῆς, ἥπερ ἐστὶν ὡς ἀληθῶς τῶν
μὲν πλεονεκτημάτων καὶ τῶν περὶ ταῦτα σοφισμάτων
ἔξω, τοῦ βελτίστου δὲ καὶ τοῦ δικαιοτάτου πάνθ' ἕνεκα
ἐξητασμένη· ἧς μὰ τοὺς θεοὺς τῷ μετασχόντι μὴ οὐχὶ
ἀψευδεῖν καὶ πρὸς ἅπαντας ἀγαθῷ εἶναι οὐχ ὅσιον
4 ἡγοῦμαι. γένοιτο δ' ἄν μοι κἀκεῖνο τῶν χαλεπωτάτων·
εἰ γὰρ ὡρμηκὼς κατ' ἐμαυτὸν εὐνοϊκῶς ἔχειν σοι τὴν
ἐναντίαν γνώμην μεταλαβεῖν ἀναγκασθείην, ἃ δὴ ὑπο-
λαμβάνων παρεωρᾶσθαι καὶ πεφενακίσθαι, κἂν μὴ
5 φῶ, νόμιζε οὕτως ἕξειν. εἰ δὲ ἡμῶν καταπεφρόνηκας,
ὅτι τῶν πρώτων οὐκ ἐσμέν πω, λόγισαι ὅτι καὶ σύ ποτ'
ἦσθα νέος καὶ τὴν ἡλικίαν εἶχες ἣν ἡμεῖς νῦν, ἐκ δὲ τοῦ
συμβουλεύειν καὶ πράττειν γεγένησαι τηλικοῦτος. κἂν
ἡμῖν τοῦτο συμβαίη. τὸ μὲν γὰρ εὖ βουλεύεσθαι πάρ-
εστι, τῆς δὲ τύχης συλλαμβανούσης καὶ τοὔργον γέ-
νοιτ' ἄν. καλὸς οὖν ἔρανος χάρις δικαία· ἣν καὶ σὺ 1491
6 ποίησαι πρὸς ἐμέ. καὶ μηδ' ὑφ' ἑνὸς τῶν σοῦ φρονούν-
των χεῖρον ἄγου μηδὲ ἡττῶ, ἀλλ' ἐκείνους ἄγε ἐπὶ τὰ
σοὶ δοκοῦντα· καὶ πρᾶττε οὕτως ὅπως μηδενὸς τῶν
ὁμολογηθέντων στερηθῶμεν, ἀλλ' Ἐπιτίμῳ γένηται
σωτηρία τις καὶ ἀπαλλαγὴ τῶν κινδύνων. παρέσομαι
δ' εἰς τὸν χρόνον κἀγὼ, καθ' ὃν σὺ φῂς καιρὸν εἶ-
ναι. γράψας δέ μοι πέμψον, ἢ καὶ ὡς φίλῳ ἐπίστελλε.
εὐτύχει.

ϛ.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΤΟΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΗι ΒΟΥΛΗι ΚΑΙ ΤΩι ΔΗΜΩι ΧΑΙΡΕΙΝ.

Ἦλθεν ἐπιστολὴ παρ' Ἀντιφίλου πρὸς τοὺς τῶν συμ-
μάχων συνέδρους, τοῖς μὲν βουλομένοις ἀγαθὰ προσ-
δοκᾶν ἱκανῶς γεγραμμένη, τοῖς δ' ὑπηρετοῦσιν Ἀντι-
πάτρῳ πολλοὺς καὶ δυσχερεῖς ἀπολείπουσα λόγους, οἳ
παραλαβόντες τὰ παρ' Ἀντιπάτρου γράμματα πρὸς
Δείναρχον εἰς Κόρινθον ἐλθόντα ἁπάσας τὰς ἐν Πε-
λοποννήσῳ πόλεις τοιούτων λόγων ἔπλησαν οἵων εἰς
2 κεφαλὴν αὐτῶν τρέψειαν οἱ θεοί. ἀφικομένου δὲ τοῦ
νῦν ἥκοντος μετὰ τοῦ παρ' ἐμοῦ φέροντος γράμματα
παρὰ Πολεμαΐστου πρὸς τὸν ἀδελφὸν Ἐπίνικον, ἄνδρα
ὑμῖν εὔνουν καὶ ἐμοὶ φίλον, κἀκείνου πρὸς ἐμὲ ἀγα- 1492
γόντος, ἀκούσαντί μοι ἃ ἔλεγεν ἐδόκει πρὸς ὑμᾶς αὐ-
τὸν ἀποστεῖλαι, ὅπως πάντα σαφῶς ἀκούσαντες τὰ ἐν
τῷ στρατοπέδῳ γεγονότα τοῦ περὶ τὴν μάχην παραγε-
γενημένου τότε εἰς τὸ παρὸν θαρρῆτε, καὶ τὰ λοιπὰ
τῶν θεῶν θελόντων, ἃ βούλεσθε ἕξειν ὑπολαμβάνητε.
εὐτυχεῖτε.

JO. JAC. REISKII

INDEX HISTORICUS

IN DEMOSTHENEM

CORRECTUS.

